

139

✓

22

139
14
22.

autobiontische w. Individuen

1

1

RUDOLFI COKONINI
S. R. I. COMITIS DE CRONBERG.

QUISCHÆ, SARSINÆ, &c. DOMINI, SAC. CÆS. REG. & APOST. MAJEST.
ACTUALIS CUBICULARII, & CÁPITANEALIS GORITIÆ, ATQUE GRADJSCÆ
CONSILIARII, PATAVINÆ, ROBORETANÆ, AC UTINENSIS ACADEM. SOCI

OPERUM MISCELLANEORUM

TOMUS PRIMUS

CONTINENS

IRENÆANI JULIANORUM DIPLOMATIS
CENSURAM

ERUDITIS UTINENSIBUS
PROPOSITAM,

DEDICATAM AUTEM

ILLUSTRISSIMO EXCELLENTISSIMOQ. DOMINO

DISMÆ JOSEPHO

S. R. I. COMITI DE DIETRICHSTEIN

IN WEIXELSTAT-RABENSTEIN, SUPREMO HÆREDITARIO PINCERNÆ IN DUCATU CARINTHIÆ, HÆREDITARIO VENATIONUM PRÆFECTO IN DUCATU STYRIÆ, UTRIUSQUE SAC. CÆS. REG. ET APOST. MAJEST. CUBICULARIO, ATQUE ACTUALI INTIMO CONSILIARIO &c. &c. &c.

CUI ACCESSERE

SYLLABUS TERGESTINORUM ANTISTITUM

ET

APPENDIX DOCUMENTORUM ANECDOT.

CUM

NOTIS, ET INDICE LOCUPLETISSIMO PERSONARUM ILLUSTRUM.

VENETIS MDCCLXIX.

Ex TYPOGRAPHIA AMTONII ZATTA,
Expensis EJUSDEM, ET VALERII DE VALERIIS.

SUPERIORUM PERMISSU, AC PRIVILEGIO.

*Duo sunt opera Sapientis, quorum unum est non mentiri, de quibus
novit; alterum vero mentientem manifestare posse.*

ARIST. Lib. Elenchor.

*in vetustis Diplomatis, Chartisque recipiendis ad historicam probati-
nem non minori versandum est cautela, quam in Numis, quorum
multi sub larva antiquitatis inducunt in fraudem, vix a paucis
oculatoribus agnoscendam.*

PAPEBROCH. Propyl. in præl.

Publ. in univ. et de la cour.

ILLUSTRISSIMO EXCELLENTISSIMOQUE SOCERO SUO PLURIMUM COLENDO
 DISMÆ JOSEPHO S. R. I. COMITI DE DIETRICHSTEIN &c.
 UTRIUSQUE SAC. CÆS. REG. ATQUE APOST. MAJEST. A CUBICULIS, & ARCANIS CONSILIIS
 RUDOLFUS CORONINO-CRONBERGIUS COMES S. P. D.

UM Provinciarum, Urbiumque circumvi-
 cinarum Sacram, æque ac Profanam Historiam, Scien-
 tias præterea, Diplomaticam, Heraldicam, præcipue
 vero Genealogicam infinitis propemodum opinionum
 commentis contaminatas invenissem, rem Provincia-

Tom. I.

a 2

rum

rum nostrarum Eruditis, Germaniæque totius, ime & AUGUSTISSIMÆ PRINCIPI nostræ pergratam me facturum arbitratus sum, si, Illa gloriosissime imperante, Tuis sub Auspiciis contra ejulcemodi inveterata, & quotidie majus veluti a præscriptione firmamentum sumentia sycophantarum somnia litterarium bellum susciperem, quo, profligatis erroribus, dissipatisque ignorantia tenebris, veritate duce, comite experientia, pristinum recensitis pulcherrimis Disciplinis splendorem, dignitatem, fidem, venerationem quasi postliminio vindicarem.

Non latet Eruditos, & qui ad clavum sedent, aut publicis funguntur officiis optime norunt, quam gravia Reipublicæ detrimenta inferre valeant fallarii, quamque bene Patriæ consuluerint, qui BOLLANDOS, PAPEBROCHIOS, MABILLONIOS, MURATORIOS secuti, sive æmulatione gloriæ, sive veritatis studio eorundem fraudes, civitatem olim apud imperitam plebem obtinentes, detexerunt. Quis enim firmam, ac quietam rerum suarum sibi promittere auderet possessionem, si impune cuilibet arbitrariis correctionibus, interpolationibusque pervertere liceret Privilegia, & Instrumenta, quibus forte genuini emptionis, venditionis, donationis, permutationis &c. tituli continentur? Quantum auctoritatis Principibus, quantum splendoris, & gloriæ vetustis Nobilium Prosapiis detraherent Impositores, si liberum illis foret confingere Chartas veteres, quibus novorum hominum ambitionem expleant, & obscuris natalibus ortos ad contemnendam, aut certe obrectandam vitiosa æmulatione veram multarum Imaginum Nobilitatem excitarent? Sed ut reliqua silentio præteream; quis evidentem hanc non agnoscat veritatem, Cives quoscunque assentatione corruptos, ubi ex Romanorum, exempli gratia, Principumve sanguine se propositos crediderint, immoderatam honorum cupiditatem, arrogantemque spiritus in pectore gestare solere, ac libertatem, heroicam virtutem, potentiam, amplitudinem, & gloriam prætensæ originis perpetuo recolentes, agro plerumque ani-

mo Principum territorialium dominationem ferre, de-
dignarique non raro parere Præfectis, quorum non
æque, ac propria Stemmata procacissimi falsarii cum
stomacho Eruditorum ad prima Trojanorum, Romano-
rumve tempora extenderunt? Meritissimo proinde jure
JUSTINIANUS IMPERATOR Instit. Lib. IV. Tit. XVIII.
de publ. Jud. gravissimas contra falsarios tulit pœnas,
quæ quamquam apud nos nunc sint arbitrariæ, cum
pro delicti gravitate intendi, vel remitti possint; in
Gallia tamen acerbiores sunt factæ, magisque exten-
sæ. Nam, qui falsarint sigillum, vel Privilegium Re-
gium, catamidiari solent, & post fustigationem stig-
mate lili inuri in fronte, & exilio, vel deportatione
affici, bonis olim Cancellario, hodie Fisco Regio ad-
judicatis. Pœna quoque hæc in Clericis observanda;
præcedente tamen inuisionem exauktionatione, seu de-
gradatione, ex rescripto Urbani Papæ: THOLOSANO te-
ste, Syntagmat. Jur. Univers. Lib. XXXVI. Cap. 5.
edit. Francofor. 1599. fol. 716.

Horum, quæ mox dicebam, apud nostrates in
Tergestinis præcipue, præcedentibus sæculis (quando
namque ineptis sycophantis fucum illis facientibus, pal-
pumve obtrudentibus, altius se quam par esset extol-
lebant: quod posteriori ætate, qui de illis dixerit, mi-
nime in eos æquus sit) exemplum habetur. Neque
enim ex alio fonte, quam ex præstantissimæ, ultra-
que omnem fidem antiquissimæ nobilitatis persuasio-
ne, enata olim arbitror perpetua inter Antistites, Ca-
pitulum, & Communitatem jurgia, quibus tollendis,
vel saltem minuendis Joannes Episcopus Lotharii Re-
gis munificentia Civitatis Dominus factus anno 948.
eamdem cum adjecto Territorio, septimo post ade-
ptam possessionem mense, Communitati vendidit 500.
Marchis auri. Obtenta libertate, expletum Tergesti-
norum putasses desiderium. Ast hi reliquis etiam Præ-
sulibus, Joannis Successoribus, sæpe inensi, aliis con-
tentiosam Episcopatus possessionem reddiderunt; aliis
Ecclesiæ bona eripuerunt; calumniis hunc, & crimi-
nationibus divexarunt; illum Urbe pepulerunt, rur-

P R Æ F A T I O

ussque alium, & quidem Andream Rapiccium Virum Clarissimum, & de Historia Tergestina optime meritum veneno sustulerunt. (a)

Ex hac quoque causa enatas credere par est eorumdem Tergestinorum cum Austriacis Capitaneis discordias (quæ & sub Venetorum Dominio sæpe exarserant: *Non quod, ut ait UGHELLUS, Veneti non possent regere, sed quod Tergestini nollent regi*). Licet enim Austriaci Principes Tergestinos (postquam, missò an. 1382. una cum porioribus Civibus ad Leopoldum Austriæ Ducem Legato Adelmo de Petazzi eidem sese submiserunt) per Capitaneos ex Nobilioribus semper Provinciarum hæreditariarum Profapiis assumptos, eximiaque virtute, sapientia, moderatione, ac dexteritate aliis in Magistratibus comprobata pollentes gubernarent; attamen Tergestinorum non paucos sibi acriter obstitentes sapissime iidem Capitanei experti sunt. Antiquam enim Romanam coloniam incolentes Senatus Romani auctoritatem, Tribunitiamque potestatem menteolvebant; libertatem hinc æquo majorem sub Austriacorum etiam Principum clientela expetebant, & aut statuta prætendentes, quorum sensum arbitrariis interpretationibus invertebant, aut ad Majorum instituta, vel potius abusus provocantes, laboris, periculorumque plena Capitaneis negotia faceffebant; ut istorum quidam, non intermissas vexationes pertæssi, demandatæ sibi Provinciæ sponte renuntiaverint;

alii

(a) Tam nefarii, ac scelesti facinoris Patriæ suæ hærentem notam diluere, aut saltem infirmare conatus est Canonicus Scussa in MS. suis Annalibus Tergestinis, unde sequentem notitiam Reverendissimus ALDRAGUS DE PICCARDI Eledus Episcopus Petenensis nobis communicavit XX. Decembris 1766. Quanto poi al terzo punto, altro non le fo dire, che quanto trovo in un Manuscripto del Canonico Scussa, il qual contiene le seguenti: „ Amantissimo della pace de' suoi Cittadini Andrea Rapiccio Vescovo dopo molte fatiche, composti due discordi, con un bichiero avvelenato, preparato per un Avversario, ignorantemente presentato al Vescovo, che senza diffidenza bevè, restò morto il 21. Decembre 1571. „ Subjuncti Eruditi PICCARDUS L'Aneddoto di detto

parole mi è del tutto ignoto. Vereor profecto, ne Canonico nostro intelledus exco in Patriam affectu obscuratus extiterit; ut quando boni Civis partes adimplere meditabatur, improbi potius Historici nomen sibi compararet, POGII Florentini exemplum secutus, de quo ingeniose SANNAZARIUS:

Dum Patriam laudat, temit dum Poggius hostem,

Nec malus est Civis, nec bonus Historicus Labitur præterea meo quidem judicio paulc ante memoratus Scussa collocando Rapicii mortem ad annum 1571. nam Ughellus ad annum duntaxat sequentem 1572. Joannis Berta seu Berta Antecessoris obitum adnotavit. Vid. Syllabum Tergestinorum Antiquum Num. LI. & LII.

alii curarum mole oppressi, aut dolosis artibus vexati contabuerint; ferme omnes adversus contumaces, & obsequium detrectantes Cives coram Principe, vel coram Sanctiori Austriæ Interioris Senatu luctari cogerentur. Vadem dictorum meorum, quin Historicos consulere oporteat, exhibeo Cæsareum Tergesti Capitaneum JOANNEM VINCENTIUM CORONINUM CRONBERGIUM Proavi mei Fratrem, quem uno ab hinc sæculo ad Leopoldum Cæsarem ita scribentem accipe: *Seditiosi illi multis libellis cæcis, auctore incerto, extrajudicialiter productis, quin innumeris contemptibus, irrisionibus, inobediuntis patientiam meam laceßere perrexerunt. Si unum pro mille exemplis (quod borret animus, erubescit verecundia) dicerem, satis superque foret. Sed si hoc in publico, quid in privatis eorum conciliabulis? quot pasquili, maledicentia, contemptus? & paulo inferius: Vetus institutum Tergestorum quencumque Capitaneum querelandi. Ante ducentos annos sub Friderico Augusto unum Capitaneum immaniter trucidarunt. Auctores qui Populum ad rebellionem concitarunt, & quorum hæredes idem contra me intentant modo, saniori potiori parte (ut & mecum) scelus indignant, per Cæsares Judices patibulati, decollati omnes (b) Vidistin', EXCELLENTISSIME SOCER, quam exitiosa esse possit altitudo illa mentis, quæ ex vana antiquissima, nullique secundæ nobilitatis opinione enascitur; ut olim Tergestorum nonnulli, stolidi Romanorum æmulatione propriam vitam, fortunas, Patriam ipsam*

in

(b) Acerba illa verba in contextu superioris exposita benigna sunt interpretatione referenda potius ad turbulentos nonnullos privatos Cives, quam ad universam Communitatem Tergistinam, quam a culpæ suspitione absolvere videntur & hæc ejusdem contextus verba: *saniori potiori parte... scelus indignant: & Documentum a Nobis exhibitum in Syllabo Tergestorum Antiquum NLX. de anno 1670. Animam exhalavit Joannes Vincencius Coroninus anno 1673., ut manifestum fit ex IRENEO Historiæ Tergestinae Parte secunda existente adhuc MS. in Archivio Capituli Tergestini, ubi sic habetur: Morfe parimente quell' anno (1673.) d' Agostio il Barone Vincenzo Coronino dignissimo Capitania di Trieste, Cavaliere di gran bandiera, qual commise nel suo Testamento la translatione del proprio Cadavere a Gorizia, come*

sequi. Illius Insignia gentilitis ex marmore affabre elaborata, ac interiori Castri Tergestini parieti intexta, seu infixa conspiciuntur cum hac epigraphe: Illiſto Dño Joanni Vincencio Coronino Libo Bârri a Cronberg Dño Cuscha &c. Sâca Cll Mlis Capitaneo Tergesti hac dignitate optimo sumſſo VI. circiter anno defuncto Ludovico Coroninus ejus Frater hanc Amoris memoriam sculpti curavit anno MDCLXXXIII. Quantæ exilimationis in vita apud omnes fuerit Joannes Vincencius, complures familiares Leopoldi Cæsaris, Eleonoræ Imperatricis, Michaelis, & Eleonoræ Regum Poloniae, nec non diversorum Ducum, Principum, ac Miratorum Presulum ad id ipsum exarant, atque in Archivio nostro adhuc superflites, contestantur Epistolæ, quarum partem aliquam in Appendice I. & II. Voluminis producemus.

in discrimen adduxerint? Quam proinde perniciem, vel hoc solum nomine, Societati importent putidis adularionibus suis inepti Scriptores?

Quæ hæcenus dicta sunt, nullus æquus rerum æstimator Tergestinis modo viventibus ignominia dabit. Etenim, præterquam quod & prioribus quidem sæculis *posiorem partem scelera indignasse* ex ipso JOAN. VINCENTII CORONINI citato testimonio constat; Tergestinos posteriori ætate, editis præstantissimis fidei, subjectiōnis, & constantiæ in Augustam Domum Austriacam, obedientiæ in Cæsareos Præfectos, religionis, ac prohibitis in Antistites, pietatis, & prudentiæ in Patriam, fortitudinis in hostes exemplis, Auctores pridem suos (quacunque demum origine fatos) longe superasse, invidus malignusque sit, qui non agnoscat. Memorare possem diversos Præfules, aliosque Deo sacratos Viros, ex Nobilissimis hujus Urbis Prosapiis de Pezzazzi, de Leo, de Bonomo, de Barbo, de Marenzi, de Argento, de Burlo, de Francol, de Brigido, de Pace, de Fin, de Baselli, de Juliani, de Piccardi &c. procreatos, qui vitæ sanctimonia, strenua salutis alienæ curatione, morum suavitatem, profunda rerum divinarum, atque humanarum scientia, nec non susceptis, & feliciter terminatis variis publicis, iisque gravissimis causarum cognitionibus, immortalem sibi gloriam pepererunt. Memorare possem non paucos Tergestinos Cæsareos intimos Consiliarios, Cubicularios, variarum Urbium, ac Provinciarum Præfectos, Locumtenentes, Judices, Imperialis Aulae Secretarios, Fiscii Regii Administratores, Oratores ad externos Principes, quorum provida consilia, utilia obsequia, exantlatos labores Augustissimi Monarchæ perpetuo duraturis honorum titulis, non vulgaribus prærogativis, nobilissimis Insignibus, illustribus Jurisdictionibus, & fructuosissimis prædiis munificentissime compensarunt. Memorare demum possem, quibus in locis eorum nonnulli sub auspiciis Cæsaris militantes maximas hostium copias parva manu fuderint; quas Urbes natura, vel arte munitas ceperint; quibus in bellis alii

pro

pro Principe, & pro Patria fortiter pugnantes ceciderint; ni ea res longius nos ab incepto traheret. Dicere sufficiat, concordia, ingenio, atque indefessa industria cœsque nostra ætate illorum Civitatum esse progressam, ut novis accessionibus aucta, opibus florens, & mercimoniis, Sapientis EXCELLENTISSIMI HENRICI CO: AB AVERSPERG, nunc ad gubernacula sedentis Præsidis, ductu, (c) frequens, sub umbra Imperialis Aquilæ celeberrimorum jam Europæ Emporiorum famam adæquasse videatur. Hæc vera est Tergestino- rum gloria, quam nulla temporum vetustas, nulla æmulum invidia, nullus inimicorum livor, nulla hostium rabies abolebunt.

Hæc veræ sunt eorum laudes, quibus præ aliis circumvicinis Provinciis eminent, quibus finitimum

expe-

(c) Mercatores Tergestini ob subitam nuper ab Averspergo, Vienna existente, perniciosam Exactionem Telonii, ut sicut modularum, hanc illi perpetua venerationis, ac gratitudinis testem futuram Epitholum transmittunt: *Excellentissimo Sig. Sig. e Pastore Graziosissimo. Il Corpo Mercantile di Trieste, Excellentissimo, o Graziosissimo Signore, parla per la mia bocca, ed ardisce d'importarla colla mia penna. Malgrado la Savièzza, l'Equità, e la Clemenza della Anglissimii Giudici, al di cui Trono era provocata la causa riguardante l'atnal manipolazione dell'Officii Mudali, e malgrado la giustizia della causa medesima, il Corpo Mercantile di Trieste, e di tutte le Provincie Erclitarie non poteva prometterli una Sentenza nè tanto favorevole, nè tanto celere, quanto quella che è stata avanzata dall' Illustri Sig. Consiglieri Barone de Cretz, e de Raab, se la Causa stessa non fosse stata difesa, e trattata da un Avvocato sì eloquente, o zelante, come l'Edicte V. Questa nuova segnata prova della propensione, e sollecitudine per la convenienza personale, e reale de' Negozianti ci risorglia la ramembranza delle generali, o particolari sue affettuose sue mere, che benefiche attenzioni, che abbiamo ricinte nel corso del prudente suo Governo, in cui ha saputo combinare, e sublimare i Sovrani con i nostri interessi. Resti siano rispettosissime grazie agli Anglissimii Monarchi, che la hanno prescelta per Presidente, e grazie siano parimenti rese a V. Edicte, che compiesse le Sovrane attenzioni. La sensibilità, la gratitudine, la disposizione d'ogni individuo, e del Pubblico è tale, che V. Edicte può benisemerperla senza che io possa esprimerla,*

anzi senza che possa neppur darle un' imperfetta idea. Incaricato io qual Direttore di Borsa 1.ª di assicurare gl' Anglissimii Monarchi, che la loro graziosissima condiscendenza, ben lontana di somministrar occasione a frodi mercantili in pregiudizio del Sovrano Erario, animerà sempre più la delicatezza, e la probità di questi Negozianti, i quali così il favore della Nuova Tariffa non trascureranno tentativo alcuno di promuovere l'incremento del Commercio, e conseguentemente di moltiplicare i proventi delle Dogane. 2.ª Di rappresentare alla Maestà loro, che il Corpo Mercantile ha riguardato, e riguarda per un tratto speciale della loro protezione, o benevolenza quello della destinazione di V. Edicte alla Presidenza dell'Intendenza Commerciale di Trieste. Mi disimpegno dall'indicato doppio incarico con supplicarla di rapportare alle Maestà loro il contesto della presente rispettosissima mia Carta, e di accompagnarlo con quelli ulteriori esizj, che atti siano a conciliarli il Sovrano aggradimento. Del resto si riserva il Corpo Mercantile di depositare in Borsa, e di lasciare alla Posterità un Monumento, il quale se non servirà di gloria a V. Edicte sarà almeno un Consolatorio tributo, ed una eterna memoria della nostra riconoscenza, e del nostro amore. Imploro la continuazione del suo Patrocinio per i Negozianti, e per me, che ho l'onore di rassegnarmi con pievezza d'ossequio.

Di V. Edicte

Trieste 4 Xbre 1767.

Qualifich. Devotissimo, ed Osservatissimo Servitor
Giuseppe Belasco

Direttore di Borsa.

Tergo) A Sua Eccellenza l'Illustre Sig. Sig.

Pro

expectationem vincunt, quas grata Posteritas nunquam conticescet.

IRENÆO itaque, qui hactenus eorum animum *pictura pascebat inani*, nuncium remittant Tergestini illi, quibus adhuc magno habetur in pretio, pluresque Concives suos ex doctioribus, atque eruditioribus imitantes illius Historiam lenocinio depravatam, non minus ac pratenfam a Romanis derivationem, veluti ineptissimas, multoque risu dignas nugas, densam proprio Familiarum suarum splendori caliginem offundentes, detestentur: Nam vera virtus virtuteque parta (ut cum CARPZOVIO ait CL. DOBNERUS) Nobilitas, Nihil.

Prin Graz.™ il Sig.^r Enrico del S. R. I. Conte d'Aversperg Cesareo Regio Cameriere, Attual Intimo Configliere di Stato, Capitano del Ducato del Cragno, delle Principate Contee di Gorizia, e Gradisca, come non meno Presidente deglissimo della Suprema Intendenza di Trieste.

a Vienna.

Modestum Camitis Praefidis desuper datum responsum adnecesse placet, ut ex illo discant Politici, posse sine auctoritatis iactura quandoque seponi auctoritatem, & comitatem non obesse dignitati:

Sig.^r Sig.^r Offerendumissimo. Costello Corpo Mercantile dove il calore, e pronta provvedimento alla giustizia della lei Comsa, ed alla Clemenza degl' Augustissimi Manarchi. Per me non ho in questo avvenimento altra parte, se non l'onore d'aver presentato al Sotano Truso le sue ragioni, e la consolazione d'aver potuto dare un contrasegno della mie vive premure pel bene d'un Ceto di Persone, di cui mi sarò sempre gloria d'essere l'Avvocato. Ella può assicurare Costelli Sig.^r del Graziosissimo aggradimento, con cui S. M. la Clementissimo

nostra Sovrana, accolse i fedelissimi, ed umilissimi suoi sentimenti. Mi dico con la più perfetta stima.

DVS.

Vicenza 12. Xbre 1767.

Oblig.^{mo} Ser.^r

Enrico Cs. d'Aversperg.

Tergo) Al Sig.^r Giuseppe Belsca Direttore di Borsa a Trieste.

Habes hic expressam veri Praefidis ideam. Labores & rerum gerendarum pericula sibi, gloriam Principibus, ac prosperos eventus causae aequitati tribuit, qui in Dignitatibus perseverare cupit extra invidiam. Modestas Administer tamen propterea debita non defraudatur laude; quo enim minus virtutem suam quemquam iactantem videmus, tanto eum magis plausus viventem comitari, & tanto certius morientem ab interitu famam vindicare experientia cognoscimus. Hac forte gloriam puerit Averspergius, cui etiam Gortenses multis beneficiis cumulati, anno proximo praeterlapsa, marmoream statum in Curia Provinciali erexerunt cum epigrapha:

HENRICO COMITI AB AVERSPERG
MAR. THER. VID. IMP. GERM. HUNG. ET BOHEM. REG.
A CUB. INTIM. ACTUAL. ST. CONSIL.
DUC. CARN. ET CC. GORT. ET GRAD. CAPIT.
TERGESTI ET PER LITO. AUST. INTER. TERRA. MARIQUE
PRAEF. A CLEMENTISSIMA PRINCIPE OBTENTO PECULIO
PROVINCIAE AERARII PENITUS OBERATI RESTITUTORI
GRADISCANI AGRI A FLUMINUM DEUASTATIONE LIBERATORI
COMMERCI AGRORUM CULTURAE OPTIMI AGENDARUM RERUM
ORDINIS AC PUBLICAE FELICITATIS PROMOTORI STATUS
PROVINCIALES UNITORUM COMITATUM GORTIAE ET
GRADISCAE HOC PERENNE GRATI ANIMI TESTIMONIUM
DECRETAVERUNT
MDCCLXXVII.

Ex quibus manifestum sit, quod meritum huius Clarissimi Praefidis multo sit cla-

rins, ac multo latius diffusus splendor, quam ut nostra debeat oratione illustrari.

nihilo magis quam Sol, aliena, mutuataque luce, aut ejuscemodi fucatarum laudum splendore opus habet. Illa per se ipsam suo fulgore per omnes ignorantiae nubes perrumpit, perennemque facit Majorum suorum gloriam, quantulorumcunque, & a quoquo demum tempore eorum certa vigeat memoria. Quapropter imitentur potius supradicti Nobiles Cives luminosissima Firmamenti Austriaci Sidera Sacr. Rom. Imp. Principes, ac Comites de Liechtenstein, Dietrichstein, Schvvarzenberg, Aversperg, Trautson, VValdstein, Lamberg, Kollovrat, Starhemberg, Migazzi, Breüner, Kaunitz, Khuen, Paar, Clary, Salburg, VVurmbrand, VVildenstein, Sinzendorff, Gallenberg, Harrach, Khevenhüller, Schrattenbach, de Polheim, Rogendorff, Colloredo, Rabatta, Cobenzl, Edling, Attems, de Lanthieri, de Formentini, de Strafoldo, aliosque Majorum gentium Magnates, quorum immortalia nomina certo certius non ante sæculum undecimum, nonnulla etiam subsecutis temporibus innoverunt. Exemplum capiant ab inclytis Principibus, & Comitibus Portianis, qui SUKOVIZIUM exiguae auctoritatis Scriptorem, eorum Stirpem a Marco Portio Catone, fere binis ante Salvatoris adventum sæculis vivente, derivantem non sine indignatione contempserunt. Sequantur denique plurimis titulis colendos Principes, & Comites Chinskyos, Comites Sterenbergios, Comites Csekanos in Bohemia, Principes, & Comites Eszterhasios in Hungaria, Comites de Herberstein, & Barones ab Egg in Styria, Turrianos porro, Soardosque Goritientes. Et si domesticis magis moventur exemplis, per calcatam a Petazziis, aut Bonomis (d) Concivibus suis ornatissimis semitam incedant,

quo-

(d) Ita nempe Illustris AMOREAS JOSEPHUS DE BONOMO Tergetinae Civitatis Cancellarius dignissimus in Epistola ad me data IX. Martii 1767. *La mia Famiglia pure ha sortito il Cognome da Bonomo figlio di Nicolò quondam Bertaldo de Crescenzo. Manfegner Rapicem scrive ne' suoi fragmenti: " Per hanc tempora (intorno all'anno 1596.) Famiglia Bonoma originem traxit. Primus enim, qui in Urbem venit, fuit Nicolaus Ber-*

taldus de Crescenzo, ejus Filius Bonomus Nicolaum, Odolricum, & Quagliotum filios suscepit, qui, quod Bonomo Patre nati essent, Bertaldi Cognomine antiquato, Bonomi appellationem retinuerunt. " La dedazione del Prelato è giusta. Sbaglia soltanto in aver preso il nome di Bertaldo, che è battesimale del Padre di Nicolò, per cognome, quando questo era de Crescenzo. Dall'agente Stromuto fondazionale

di

quorum plerique rei criticæ gnari, explosis mercenariis Præconibus, fraudulentisque Adulatoribus, illos duntaxat in pretio habent Scriptores, qui eorum Genealogiam, neque majorem, neque minorem reddentes, bona fide, & sine ostentatione construxerunt.

Sed ne sibi quis persuadeat, SAPIENTISSIME SOCER, vota, exhortationesque meas in solis aliorum exemplis subsistere; habent (absit jactantia) & in me sane Tergestini quod imitentur; quandoquidem meæ Gentis originem TARCAGNOTA, haud obscuri quondam nominis Historiographus, a celeberrimo illo ante Christum natum Marco Valerio, Publii Valerii Poplicolæ pronepote, derivavit, qui Tribunus Militum sub Dictatore Camillo hostem Gallum provocantem singulari certamine vicit, exindeque CORVINUS, seu CORVUS, juxta eruditores, cum universa posteritate compellatus fuit, eo quod in galea, ut verosimilius conjicit VOSSIUS, Idolol. lib. 1. cap. 27. Corvi effigiem gestaret. Quem TITUS LIVIUS sex Consulatus, duas Dictaturas, tres Triumphos consecutum scribit.

di queste Madri Monache, e Carte altre compilate, comprenderà il tutto. Le trasmetto ciò per dimostrare, come abbia falsamente il detto Fra Ireneo dedotto anche l'Origine, e Genealogia della mia Famiglia al fol. 306. e seg. e come altri Scrittori sopra la sua fede si sieno sbagliati, credendosi la derivazione dalli Bonomi Veneziani, o singolarmente il gran Lexicon di Lipsia. Vid. Syllabum Tergestinorum Antistitum N.º XXIV. & Appendicem Documentorum N.º XII. Neque aliter Eruditus ille Vir in eadem Epistola scite expressit circa Originem Nobilissimæ Prosapie Baronum de Argento: *Parmi non essere fur di proposto a suggerirle, come il detto Prelato Raposo abbia anche ben toccato l'origine della Famiglia Triestina dell'Argento, dove dice, che discende da Sardo di Alborno, non già da Albano, come per errore è nella Storia Triestina pag. 650. Si conjetturam facere licet ex Armis gentilitiis hujus antiquissimæ Gentis, maximam similitudinem habentibus cum Armis modernorum, & togæ, & sagæ illustrium S. R. I. Comitum de Neuhaus, audebo dicere, communem utrique probabiliter fuisse originem. Suspicioni pondus addere videtur BANZENUS, Annalium Noricor. & Forojul. Lib. VI. num. 65. scribens, quod sub initium sæculi XIV. Fami-*

lia Burse Argenteæ in Carisæ traditæ Castellum Novum, seu Novam Domum auspicaretur, indeque de Nova Domo, vulgo de Neuhaus, fuerit cognominata. Sed magis adhuc in proposita conjetura, ut verum fatear, memet confirmavit COLLECTIO MONUMENTORUM ECCLESIE TRIDENTINE, ubi Volumine III. diversis in Diplomatis Burse de Neuhaus, sæculo XIV. viventis, occurrit memoria. Posito igitur, quod Bursa de Argento, vulgo Bursa d'Argento, Castellum Nova Domo emendiderit, aut jam prius conditi Castellum dominium, vel administrationem obtinuerit, ejusdem posteris, deserto priori Cognomine, potuissent absque dubio de Nova Domo, seu (quod germanice idem sonat) de Neuhaus appellari. Et hoc sensu vera, imo evidens foret BANZENI deductio, qui Neuhausios ex Familia Burse Argenteæ, della Famiglia di Bursa d'Argento promanatos contendebat. Sed ista, a me nunc primum probabilis conjetura atacta, aliis diligentius ponderanda discutendæ reliquo; quæ si aliquando Eruditum assensum forte eliceret valeret, frustra in accertendis ex Francoconia Goritiensibus Neuhausiis olim BOECKELINOS Germaniæ Topo-Chrono-Sicmatographica Parte III. laborasset.

bit. Corona certe aurea donatus fuit, Samnites, Sicanos, & Hetrufcos domuit. Romæ Interrex factus Consules binos, ſcilicet P. Philonem, & L. Papirium Curforem conſtituit: ſeditionem Militum, qui, uti Auctoreſt APPIANUS ALEXANDRINUS, Reipublicæ interitum minabantur, compoſuit. Sella curuli eburnea ſemel & viciſ ſedit, quoties alter nemo; dignuſque reputatus eſt, cui Divus Auguſtus Statuam in Foro collocaret, in cujus capite Corvi ſimulacrum conſpicebatur, rei pugnaeque, quam diximus, monumentum. Etſi autem non adeo ignobilis Hiſtoricus Coronino-Cronbergioſ derivaverit a tam illuſtri Viro, qui inſuper poſteritate non caruit (quod contra IRENAEUS interdum fecit, familias a Cæſaribus poſteritate carentibus derivando, ut ſuo loco demonſtrabo); quinimmo ejuſdem Poſteri, fidem faciente VAILLANTIO, ultimis Romanæ Reipublicæ temporibus ita ſeſe propagarunt, ut ſecunda Meſſallæ, Nigri, Catulli, atque Barbati cognomina ad diſtinctionem Familiarum ſibi adjungere fuerint coacti; nos tamen ſupradictam TARCAGNOTÆ derivationem, genuino Leopoldi Imperatoris Diplomate (*) quodammodo approbatam, inter inuſſas fabulas, perſcriptæ frontis mendacia, ac monſtruoſiſſimos ſomniantis abortus plena ſecuritate relegamus.

Parva leves capiunt animos.

Virum Hiſtoricis Sacris initiatum, mehercle, non decipient, quæ ingenioſe magis, quam vere temporum nonniſi viciniſſimorum Scriptores poſt ſummum

vete-

(*) Diplomatiſ Leopoldini de anno 1687, die XXIII. Oſobris verba ſunt: Teſtari enim ſertur Tracagnota Hiſtoricus, priſciſ jamjam Reipublicæ Romanæ temporibus unum, alterumque Coronini muneribus publicis ſanctum fuiſſe, & quidem Marcum Valerium Coronini, Cervinum diſtum, qua Interregem in illa Urbe gubernaviſſe &c. Ejulcemodi Diplomatum enunciaciones præſidio ſunt indoctis illis Nobilibus, qui per impoſturas, & falſitates magis antiquas ſacere ſolent Familiarum ſuarum prærogativas; ego certe inſerta Privilegiis mendacia ad ſenſum paragraphi XXXIX. Cenſuræ Irenæani Diplomatiſ nunquam pro veritatibus Lectori exhibebo.

T. om. I.

Reipublica Romana temporibus unum, alterumque ex Majoribus voſtris muneribus publicis ſanctum fuiſſe, & quidem Marcum Valerium Coronini, Cervinum diſtum, qua Interregem in illa Urbe gubernaviſſe &c. Ejulcemodi Diplomatum enunciaciones præſidio ſunt indoctis illis Nobilibus, qui per impoſturas, & falſitates magis antiquas ſacere ſolent Familiarum ſuarum prærogativas; ego certe inſerta Privilegiis mendacia ad ſenſum paragraphi XXXIX. Cenſuræ Irenæani Diplomatiſ nunquam pro veritatibus Lectori exhibebo.

veterum omnium silentium, & plurimorum sæculorum intercapedinem attulerunt.

Quamobrem etiam incomparabilis Heros SIGISMUNDUS BARO DE HERBERSTEIN propriam Familiam non a mutuatis antiquis Ducibus, aut ob nominis similitudinem a vetustissimis Ebersteiniis Comitibus in Suevia, sed a simplicibus terræ cultoribus, seu Agricolis deduxit; ut sequentia aureis litteris dignissima verba nobilissimæ posteritati anno 1560. consignare non erubuerit: *Dubium non est, quin Progenitoribus majoribus nostris suum etiam fuerit gentis, ordinis, nobilitatisque primordium. Cuiusmodi autem id fuerit, & quomodo illi antiquitas vitam tolerarent, evidens Documentum capere licet ex hereditariis nostris Insignibus, in quibus illi habuere, & nos quoque hodie habemus viciam candidam, super qua aratrum suspensum ex prædio Urbano in agrum, & ex agro in idem prædium duci solet; unde liquet Majores nostros Agricolas fuisse: addens post pauca: Sententia ista mea non est quod cuiquam Agnatorum meorum gravis, & molesta accidat; quod si namque vel Pater meus, vel ego ipse agriculturam exercuissem, minime id celarem, quin laudis quoque mihi eam rem ducere, quippe qui Familiæ, posteritatiq; meæ virtute, atque virtutis præmiis præluere, quam a Majorum claritate, & nobilitate degenerare malim. Talem Viri Sapientes de vera Nobilitate nutriunt opinionem, quos neque Cerarum in Atriis suspensarum splendor magis commendabiles reddit; neque deprimere valet Progenitorum, si forte adsit, obscuritas. Huic Theoriæ olim nixus Cl. PETRUS PAGANUS Poeta laureatus de prædicto SIGISMUNDO HERBERSTEINIO, gloriosis per universam Europam Legationibus perfuncto, cecinit.*

*Scilicet ex humili Stirps inclita sæpe Parente
Nascitur, & spretum tollit ad astra caput*

Jam cum Magnates adeo conspicui exordia sua memoriaeque domesticas ex Historiis certis, incorruptis fontibus, ac monumentis, licet tardioribus, repetere malint, quam ex incertis, fabulosisque majorem antiquitatem præferentibus documentis; quinimmo summo insuper sibi honori, atque gloriæ ducant Majoribus suis virtute præluere, uti si prius noti non
fue-

fuerint, ab ipsis accipiant initium memoriae suae: quis mihi, quaeso, vitio vertet, si Historiographi Tergestini P. IRENÆI A CRUCE procacitatem averfatus animum appulerim ad refutandum praesenti Lucubratione Fridericianum Julianorum, ab ipso publicatum, Diploma de anno 1152. in quo a capite usque ad calcem ineptiens Scriptor infinitas propemodum congestit falsitates, ut Julianos Concives suos, vana ambitione a Didio Juliano Imperatore Romano deductos, variis illo ævo inusitatis honorum titulis, insignibus, prerogativis, immunitatibus, atque privilegiis exornaret? Non disputo Nobili huic Prosapia splendorem, antiquitatemque, quæ ad sui commendationem fucatis non indiget coloribus, sat clara, & illustribus propriis virtutibus, quibus multarum aliarum, hodie maxime florentium, Familiarum gloriam superavit, aut certe adæquavit: ast totus in eo sum, ut fraudulentum IRENÆI ingenium detegam, qui suis imposturis magnas affudit tenebras Historiæ Tergestinae, ac collectas quondam a Cl. Antistite RAPICCIO pulcherrimas, utilissimasque Patriæ suæ memorias, vanis conjecturis, cavillationibusque interjectis, sæde depravavit.

Neque in expungendo Julianorum Diplomate id tantum praestiti, ut ineptum Scriptorem in crucem adigerem; sed hoc veluti exemplo præ manibus sumpto, quantum fieri poterat, notas omnes falsitatis inibi occurrentes aperui, diversaque theoremata ad prima Artis Diplomaticæ principia reduxi, quibus præmunitus eruditus Lector cunctas alias similium Sycophantarum fraudes statim detegere valeat, & resolutionem ad quodvis fere diplomaticum dubium invenire. Eadem occasione complures alias Nobilium familiarum, earumque Genealogias illustravi; Formentinorum præcipue, Rabattensium, Cobenzelliorum, Migationum, Soardorum, & Salamancidarum non satis adhuc Transalpinis cognita stemmata majori in luce collocavi. Sæculum hoc est Diplomaticum, quo tum Bohemia sua prodit Archivaria, tum Bavaria intimos aperit recessus, tum alii Principes, & Civitates Imperii in

lucem proferunt quod hæcenus delituerat. Quare ad exornandas paulo ante laudatas, numquam sine honoris præfatione laudandas Nobilium Prosapias nos secretissima quæque, Goritienſia præſertim, perſcrutati ſumus Tabularia; ac magnam Anecdotorum Documentorum inde depromptam copiam in præſens evulgavimus. Authographis non ſemper uti licuit; deficientibus proinde originalibus, in ſubſidium vocavimus copias authenticas (quas vulgus *collationatas*, vel etiam *authenticas* vocat) in quibus interdum Tranſumptorum negligentia varii irreperunt nævi. Circa quos ſæpius fluctuavimus, ac immorati ſumus num genuino Authographorum ſenſui noſtrum in ſupplendo arbitrium conveniret; ubi autem veram documentorum ſignificationem divinando aſſequi plane impoſſibile viſum fuit, ne forte majus confuſionis, atque obſcuritatis chaos ex meis ipsis correctionibus reſultaret, Diplomata quacunquẽ demum etiam abſona orthographia exarata, atque aliis defectibus conſperſa ſeſe obijcerent, ad amuſſim reddere placuit: ſicuti factum obſervare poterit Lector in producto, ſinceriffimo cæterum, æque ac præſtantiffimo Salamancidarum Privilegio, de anno 1522., quod a deſcriptoribus ſenſim hinc inde depravatum nulla valuit amplius induſtria redintegrari; ſed prout a nobis hic exhibetur anno proxime præterlapſo ad verbum ab Inclyto Goritienſi Conſilio ad Aulam Cæſaream fuit tranſmiſſum.

Quod ad TE attinet, EXCELLENTISSIME SOCER, perpetuæ devotionis meæ hocce monumentum tibi dedicando (f) PROSAPIÆ TUÆ, Toga, Sago, Salisburgenſibus,

(f) Monumentum hocce comparari mini-
me poſſet cum illuſtri illo monumento,
quod Maximilianus I. Imperator erigi juſ-
ſerat Sigismundo Dietrichſleinio, teſte Epi-
taphio Neoſtadli ad ejuſdem Cæſaris pedes
in Sacello S Georgii adhuc exiſtente, cum
ſequenti inſcriptione:

*Ad perpetuam rei Memoriam. Inviſſimus
Princept Maximilianus Cæſar Auguſtus vovens,
juſta locum hunc, quem pro monumento legit,
Magnifico Domino Sigismundo Libero Baroni a
Dietrichſlein in Frinckenſtein, & Talberg, Ar-
chi-Pincerna Carinthia, quinque Provinciæ*

*Archi-Ducatus Aſtriæ inferioris Locumtenenti,
& Majoribus ſuis, ob fidem ſingularem, & res
Auſtriacas bene geſſas, & poſteris eorum poni
mandavit. Hæc deinde Princept Excellentiſ-
ſimi, Divus Carolus Cæſar Auguſtus Hiſpania-
rum Rex, &c. & Ferdinandus Princept, &
Infans Hiſpaniarum Fratres, Philippi Hiſpania-
rum Regis Filii, ejuſdem Cæſaris Nepotes,
rata habuerunt, & approbaverunt Anno ſalutis
1533. Atque hic eſt ille Sigismundus Die-
trichſleinioſus, cujuſ nuptias, Viennæ anno
1515. cum Barbara de Rothſal celebratas,
tato exemplo Uladiſlaus Rex Hungariæ,
Sigif-*

bus, & Olomucensibus Infulis, Cardinalitiaeque Purpura clarissimæ, decora recensere, defixas radicibus altissimis virtutes TUAS laudibus celebrare, TUOS honores, TUA gesta omnia panegyrico decantare deberem, nisi vocem quodammodo cohiberet Dietrichstæni nominis Tui fama, quæ per omnes Austriaci Orbis Provincias longe lateque propagata, ubique gentium PROGENITORES TUOS consilio Catones, vigilantia Cleanthes, solertia Pisistratos, iustitia Aristides, integritate Thomas Moros, bellica fortitudine Scipiones, providentia Q. Fabios Maximos, animi magnitudine Themistocles, reliquarum artium, & scientiarum patrocini Atticos, aut Mæcenates exprimentes exquisitis jamdudum præconiis merito decantavit; nimirum quia

..... *Quæ sparguntur in omnes
Mixa fluunt in eis, & quæ divisa beatos
Efficiunt, ipsi collecta tenent.*

Illorum sane virtutes, illorum merita, illorum gloriam neque Carinthia, unde Profapia TUA primordia repetenda duxit MEGISERUS, neque Austria, neque Styria, neque Goritia, imo nec Hungaria, Bohemia, atque Moravia tot beneficiis cumulatae unquam obliterari patientur. Seri Posteris in his terris aliquando victuri TUAM Gentem ad Cælum ulque extollent; quod in lucem ediderit tot præstantissimos Cæsares Aulæ Administros, & Provinciarum Præsides, strenuos Belli Duces, vigilantissimos Præsules, qui nullum laboris genus recusantes, atrocissimis præliis sese

immi-

Sigismundus Rex Poloniz, & Ludovicus Rex Bohemiz, qui Maximilianum Augustum sancientem concordiz ergo convenerant, CUPRIANO teste, exornarunt. Ex isto deinde matrimonio Sigismundus Georgius, & Adamus, duarum linearum Auctores, procreati sunt. Caudos Sigismundi Georgii posteros celebritate superavit Gundaccarus Princeps a Dietrichstein Aurei Velleris Eques, & Supremus Leopoldi Cæsaris Camerarius, Ludovici Vincentii Coronini Comitis de Cronberg Proavi mei Fautor eximius, sine prole defunctus Augustus Vindelicorum anno 1690. die XXV. Januarii. Ab Adamo proveniens ramus maxime gloriatur Francisco Principe itidem de Dietrichstein Olomucensi Anstiliæ, a Clemen-

te VIII. anno 1598. Cardinalis Purpura decorato, qui scripta ætate ingravescente supremis tabulis Nepotem ex Fratre, Maximilianum nempe Comitem Dietrichsteinum, & Principalem dignitatis, & Possessionum luculentissimum in Moravia heredem ex alle nuncupavit. Nostra hæc ætate ex Maximilianiani nunc memorati posteritate eminet Carolus Maximilianus Philippus S. R. I. Princeps a Dietrichstein, summa in Aula Cæsarea Muneribus fundus, cum filio primogenito Joanne Baptista Carolo Walthero Comite a Dietrichstein, supremo Cæsareorum Equitum Præfecto, & Aurei Velleris Equite, quorum Virtus eximia, nec post fata, utinam scra, emoretur.

Tom. I.

b 3

immiscentes, molestissima itinera suscipientes, difficillimas Legationes obeuntes, infinita pene pericula, continuas vigilias, furentem ventum, procellosos imbres, omnimodamque aeris intemperiem sapius tolerantes nos sapienter regebant, fortunaſque nostras, tum belli, cum pacis tempore, fortiter tuebantur. Non est itaque cur mirum cuipiam videri debeat, si tantis Heroibus, si tam benignis Patriæ Patribus nonnemo nuper adaptaverit illud Poetæ:

*His neque per dubium pendet fortuna favorem,
Nec novit mutare vices; sed fixus in omnes
Cognatos procedit bonos, quemcumque requiras
Hac de Stirpe Virum, certum est de Consule nasci.
Per fasces numerantur Avi, semperque venata
Nobilitate virens, & prolem fusa sequuntur.*

Fortes enim creantur fortibus; neque feroces Aquilæ pavidas progenerant Columbas: nihilominus, CLARISSIME SOCER, non immortalem te Avita reddidit Nobilitas, sed magis propriæ virtutes commendabilem fecere; præ primis singularis in Deum pietas, incomparabilis in Augustissimos nostros Principes fides, mira in egenos misericordia, quibus accedit sermonis affabilitas, morum gravitas, vitæ candor, æquitatis studium, Musarum amor, atque non vulgaris in agendis rebus dexteritas. Illa namque natalium prerogativa te ex Heroum sanguine genitum; hæ vero animi, & corporis dotes te ipsum Heroem esse demonstrarunt.

Faxint itaque Superi, ut adeo illustris Conjugis meæ dilectissimæ Parens mihi, Familiæque meæ ad dictissimus, vita bene, & feliciter gesta, ad Nestoream usque ætatem progrediaris. Valeant continuo saluberrima TUA Consilia apud Augustissimam Imperatricem Reginam, ejusque Gloriosissimum Filium Josephum II. Imperatorem, ut malis semper formidabilis, bonis fulgentissimus appareas. Velit rerum Summus Arbiter vetustissimam, Principatus etiam in Agnatis Dignitate ornatam, Prosapiam TUAM, quæ merito ho-

die

die cum omni Austriaca Nobilitate de antiquitatis gloria (s) certare potest, seros in annos salvam, florentemque conservare. Velit Filios tuos FRANCISCUM XAVERIUM Canonicum Berchtolsgadensem, DISMAM in Schemnitzensibus auri fodinis hactenus versantem, & JOANNEM NEPOMUCENUM Hierosolymitanum Equitem (bonis artibus nemini secundos, & idcirco cunctis admirabiles:) virtutum Tuarum felicissimos hæredes, decorumque, ac gloriæ imitatores constituere. Verbo, quot

(s) De præstantissimæ hujus Prosapie origine, meritisque loquens Franciscus Prelatus S. J. in peroratione ad GEORGIVM SIGEFRIIDUM COMITEM A DIETRICHSTEIN, Cæsarem Cubicularium, interioris Austriæ Regiminis Consiliarium, & Supremum Goritiæ Capitaneum, quam cum sua Meteorologia, ejusdem honori facta ab Avo meo FRANCISCO IGNATIO ANTONIO CORONINO LIBERO BARONE DE CRONBERG, Venetiis edidit an. 1683. Dietrichsteinios jam sub Carolo Magno illustres facit; sic enim ait: *Decret ista (quæ nempe antea tumida oratione prædicaverat) gloriosissimos e Majoribus Tuis Dietrichsteinios Heroes non duo, sed sescenta fulmina belli: quos Carolus Magnus..... DIRECTOS SUOS MILITES vulga compellabat. Splendida verba! sed idoneo teste destituta cum sint Dietrichsteiniorum sub Carolo Magno heroica facinora, veritati magis consentanea mihi quidem viderentur quæ a JACOBO WILHELMO AB IMHOFF in Notitia S. R. I. Procerum lib. V. c. IV. editionis Tubingensis de anno 1732. pag. 403. sequentibus verbis referentur: „ Gens Dietrichsteinia inter Proceres Carinthiæ jam multis retro sæculis clara, atque extima est habita, quod vel solum Pincernatus hæreditarium Officium, huic Familii in illa Provincia proprium, evincit. Originem suam a Comitibus de Zeltschach derivare amat, primumque Dietrichsteinio cognomine ulum memorat Reimbertum fide veteris monumenti, cui hæc inscripta sunt verba: “ Anno Domini 1108. vixit Dominus Reimbertus a Dietrichstein tempore Marguardi Ducis Carinthiæ, & Comitissæ Wilhelmiæ Zeltschach, qui habuit Unorem filiam Ducis Carinthiæ, nomine S. Hemam, & est fundator Monasterii Guentis S. Heme. Sororem habuit eo tempore Comes Meinhardus a Malembheim. Eundem Reimbertum Dietrichsteinium, & gentilem ejus Sigismundum adjuutores didico Comitæ a Zeltschach fuisse, eum adversus Metallii Flores, qui duos ejus*

„ Filios trucidaverant, ad expetendas domesticæ Sanguinis penas bellum gereret, HIER. MEGISERUS Chron. Carinth. Lib. VII. Cap. 31. refert. Reimbertus II. Leopoldo Carinthiæ Duci in bello Dalmatiæ eo anno 1077. strenuam navasse operam, ejusque filius Sigismundus Duci Henrico in expeditione magnæ anno 1112. suscepta prælo adversus prædicatur. BUCCELLINUS justam stirpis deducionem ab OTTONE II. Domino de Dietrichstein ordiunt, qui Ulrico Carinthiæ Archiduci in bello Hungarico anno 1164. adjuvit. Hujus & filio cognomine Nepos Poppo duns habuit gnatos, a quibus linæ ortæ sunt; sed alterius, Henrici nempe, Posteritas cito defecit: Rudelinus autem, sive Rudolphus per Filios OTTONEM IV. & NICOLAUM, novos iterum profert ramos, e quibus ille, quem Otto condidit, exaruit. Ex Nicolai filiis, quorum aliquot fuerunt, Bernardus stirpem propagavit, genitor Petri, a quo RITTERSHUSIUS Genealogiam Familiiæ inchoavit. Hic e filio Georgio Avus extitit Pancratii, & Mauriti, a quibus nova linearum diverga ceperunt: posterior linæ in Radmarchers, Waldenberg, & Bilsellen sator fuit, quæ in ejus Nepotibus extinda est. A Pancratio mortuo anno 1508. omnes quotquot & Familii nunc vivunt, communem trahunt sanguinem: ejus enim filii Franciscus, & Sigismundus duas considerunt linæ, quibus hodieum Familii distinguunt, vocanturque Weinschlatten, & Hohenburgensis. Hæc IMHOFFIUS. Sed hæc in re insuper evolvantur: HIERONYMUS MEGISERUS Chron. Carinth. Lib. VII. Cap. 31. HENNINGIUS Part. 2. secundi, & tertii Regni in quarta Monarchia pag. 340. BUCCELLINUS German. Topo-Chrono-Heremograph. Tomo, seu Paris secunda in Appendice. RITTERSHUSIUS Tab. Geneal. voc. Dietrichstein. EUROP. HEROLD. Tom. I. Paris IV. Tit. II. Panth. XXII. pag. 562. SÆ-

NERUS

quot olim diris Ibin devovit OVIDIUS, totidem e contrario tibi prospera eveniant.

..... *Di dent plura rogatis,
Multiplicentque suo vota favore mea.*

Interea hoc observantiæ meæ quaecunque testimonium benignus pervolve; sufficit enim (ut JUSTINI verbis utar) mihi in tempore judicium TUUM apud Posteror, cum obtrectationis invidia decesserit, industriæ testimonium habituro. Dabam Quischæ Kal. Januarii a Salvatoris adventu MDCCCLXVIII.

NERUS Oper. Herald. Part. Special. Lib. II, cap. XXI, pag. 432. BILDERBECK *Reichs-Staat* Parte V, cap. XX, pag. 181. & seq. HÜBNERUS Tab. General. editionis Lipsienſis de anno 1728. Parte III. n. 751. & sequentibus. ZECHACKVITZ *Einleitung zum jur. Publico* Lib. III. Cap. VIII. q. 13, pag. 621. & JOANNES FRIDERICUS GAUHEN *Adels-Lexicon* Editionis Lipsienſis novissimæ de anno 1740. fol. 429. & sequentibus. Reimberti, seu *Rutprachi* II. Dietrichsteini te-

nificatio occurrit in Charta Donationis plurium honorum Monasterio S. Lamperti (olim in Carinthia, nunc in Styria sita) facta ab Henrico Duce Carinthiæ anno 1103. quam ex Codice Diplomatico Epistolari R. P. BERNARDI PEZ rursus divulgavit Immortalis FROELICHUS *Diplomatar. Sacr. Duc. Siyr.* Parte altera pag. 271. 272. & 273. Unde ex parte IMHOFFIANA supra expressa hujus stemmatis deductio magis magisque corroboratur.

SUMMARIUM OPERIS.

- §. I.
Introductio de Falsariis in gene-
re. *pag.* 1
- §. II.
Irenzi a Cruce de Julianorum Terge-
stinorum origine sententia, spurio
Diplomati innixa, exponitur. 2
- §. III.
Fridericianum Austriacum Diploma
de anno 1136. per extensum ex
Autographo recitatur. 3
- §. IV.
Fridericianum Julianorum Privilegi-
um, ab Irenzo productum, per-
coescetur. 7
- §. V.
Exordium Irenzani Diplomatis mu-
tilum esse ostenditur. 8
- §. VI.
Semper Augusti titulus Friderico Bar-
barossæ perperam ab Irenzo tribu-
tus anno 1152. demonstratur. 9
- §. VII.
Dicta præcedenti paragrapho pluri-
bus exemplis confirmantur. *ibid.*
- §. VIII.
Intimationis defectu Irenzanum Pri-
vilegium falsitatis arguitur. 11
- §. IX.
Proœmium critice excutitur. 12
- §. X.
Quinque in contextu Diplomatis fal-
sitis indicia recensentur. 14
- §. XI.
An Nobilis Titulus anno 1152. reve-
ra convenerit Tergestino Julianor-
um Familiz discutitur. *ibid.*
- §. XII.
Formentinorum exemplo tractata præ-
cedenti paragrapho magis illustran-
tur. 19
- §. XIII.
An probabile sit Julianos Tergestinos
a Didio Juliano Imperatore desce-
disse? 21
- §. XIV.
Cur, ac quando usus Cognominum io-
terciderit? quo tempore, & quo
pacto rursus revixerint Cognomi-
na? 23
- §. XV.
Immortalis Muratorii de Urbinorum
Principum cognomine sententia. 27
- §. XVI.
Muratorii sententia ad Julianus apta-
tur Tergestinos: Rapiccius adver-
sus Irenzum vindicatur. 28
- §. XVII.
Cur Julianorum Auctores Lombardi
fuerint appellati? 31
- §. XVIII.
Quid de Armis seu Insignibus Julia-
norum, io adulterino supra citato
Diplomate heraldice descriptis, cri-
tice judicandum videatur? 34
- §. XIX.
Quid in ornamentis exterioribus: Caf-
sæde, Corona, Tegumæotis, & in
Apice examinandum occurrat? 36
- §. XX.
Postremis binis paragraphis pertra-
ctata Rahatteosi Diplomate de an-
no 1393. illustrantur. 39
- §. XXI.
Quidnam statuendum sit de dignita-
te Equitum, seu Militum Aurato-
rum prædicti Diplomatis tenore ad-
scripta univerzæ Familiz de Julia-
no? 46
- §. XXII.
A quo Imperatore, & quando per
Diplomata ejusmodi Equites crea-
ri cœperint? Equitum de Salaman-
ca Privilegium recitatur. 50
- §. XXIII.

§. XXIII. Summa, ac incredibilis prope Austriae Caesarum in concedendis nonnunquam Privilegiis munificentia attingitur.	71	rici I. compareotibus, quorum nulla mentio apud Irenzum.	93
§. XXIV. Joannis Mariae Soardi de Barzizis, Michaelis Gufmanni, & nonnullorum aliorum Militum Auratorum exempla proferuntur.	74	§. XXXII. De Monogrammate, quo desitutum est Irenzum Diploma.	94
§. XXV. De Palatinis in genere, eorumque origine differtur: item de Palatinis provincialibus Germaniae: necnon de Palatinis Cariothae: notatur V. C. Froelichius.	76	§. XXXIII. De subscriptione Caecellarii, aut Archicancellarii. Mallinkrotius notatur.	97
§. XXVI. De Palatinis Codicillaribus, eorumque origine.	81	§. XXXIV. De Chronologia Diplomatum Friderici Barbarossae formulis disparibus a Cronologia Irenzana expressa.	99
§. XXVII. Soardis Bergomensibus Comitativa a Ludovico Bavaro concessa.	82	§. XXXV. De loco, qui in datis Privilegiorum adpoebatur: hac occasione synoptice de Palatiis, & Villis Regiis, & quod Landavia nec Villa Regia extiterit, nec Palatio Regio foetit tradita.	101
§. XXVIII. Palatini Codicillares recentioribus temporibus privilegium quoque laureandi Poetas obtinuerunt: breviter de nonnullorum Laureatorum Poetarum vanitate ex Jo. Burch. Menckeio.	87	§. XXXVI. Utrum Landavia fuerit Fridericus Aeoobarbus VI. Noo. Maji anno 1151. quemadmodum nobis persuadere suo spurio Diplomate volebat Irenzum.	102
§. XXIX. Ex praemissis quatuor parataghis deducuntur rotidem corollaria unde Irenzani Diplomatis falsitas magis manifeste fit manifesta.	89	§. XXXVII. De Sigillo Friderici I.	103
§. XXX. De Mulctis, & imprecationibus a Friderico I. in Diplomatibus adhiberi solitis: Marcarum, & Librum auri disparitas.	90	§. XXXVIII. Demonstratur, non solum Julianorum Gentem, sed omnes reliquas Tergestinas Prosapias Irenzum perperam a Romanis deduxisse.	108
§. XXXI. De Testibus in Diplomatibus Friderici		§. XXXIX. Pro coronide Cooradi II. Diploma quoddam ab Irenzo allatum ad examen revocandum proponitur.	110
		§. XL. Conclusio Operis; ac protestatio Auditoris.	113
		Accessit Syllabus Tergestioorum Antiquitatum.	119
		Et Appendix Documentorum.	121

XXIII

NOI RIFORMATORI

Dello Studio di Padova.

A Vendo veduto per la Fede di Revisione, ed Approvazione del P. F. *Filippo Rosa Lanzi* Inquisitor General del Sano Officio di *Venezia* nel Libro intitolato *Rudolfi Coronini &c. Operum Miscellaneorum Tom. prim. Continens Irenaei Julianorum Diplomat. Censuram Eruditiss. Utinensibus propositum &c. MS.* non v'esser cosa alcuna contro la Santa Fede Cattolica, e parimente per Attestato del Segretario Nostro, niente contro Principi, e buoni costumi concediamo Licenza ad *Antonio Zatta* Stampator di *Venezia* che possi essere stampato, osservando gli ordini in materia di Stampe, e presentando le solite Copie alle Pubbliche Librarie di *Venezia*, e di *Padova*.

Dat. li 1. Luglio 1768.

- (ALVISE VALLARESSO Riform.
- (FRANCESCO MOROSINI 2.º Cav. Proc. Riform.

Registrato in Libro a Carte 350. al Num. 2484.

Davidde Marebescini Segretario.

NOI RIFORMATORI

Dello Studio di Padova.

A Vendo veduto per la Fede di Revisione, ed Approvazione del P. F. *Filippo Rosa Lanzi* Inquisitor General del Sano Officio di *Venezia* nel Libro intitolato *Syllabus Tergestinorum Episcoporum cum Appendice Monumentorum &c. MS.* non v'esser cosa alcuna contro la Santa Fede Cattolica, e parimente per Attestato del Segretario Nostro, niente contro Principi, e buoni costumi, concediamo Licenza ad *Antonio Zatta* Stampator di *Venezia* che possi essere stampato, osservando gli ordini in materia di Stampe, e presentando le solite Copie alle Pubbliche Librarie di *Venezia*, e di *Padova*.

Dat. li 2. Settembre 1768.

- (SEBASTIAN ZUSTINIAN Riform.
- (ALVISE VALLARESSO Riform.
- (FRANCESCO MOROSINI 2.º Cav. Proc. Riform.

Registrato in Libro a Carte 357. al Num. 2836.

Davidde Marebescini Segretario.

IRENÆANI JULIANORUM DIPLOMATIS CENSURA.

§. I.

Uemadmodum seculo proxime præterlapso
HIERONYMUS BIFFIUS ad illustrandam Vice-
Comitum Proslapiam in libro Mediolani edi-
to anno 1671. non pauca produxit Diplo-
mata falsa, suspecta, atque interpolata, quod
& insignis CASPAR BERETTI Monachus Cas-
sinensis in dissertatione Chronographica Ita-
liæ medii ævi Tom. X. Script. & antiquit.
italicarum MURATORI ad oculum demonstra-
vit; ita recentioribus temporibus complu-
res alii, ut Nobilium Familiarum originem a se descriptam, etiam
invita veritate, magis antiquam facerent, varia omnis generis Di-
plomata confinxerunt. Similibus mercibus vulgus, imperitive pe-
rinde atque genuinis chartis fidem tribuunt: at alii, qui ad at-
torem Diplomaticam animum appulerunt, experientia, assiduoque tra-
ctandorum Diplomatum usu eam sibi peritiam compararunt, ut
a suppositis genuina, a vitiatis integra lecernere, ac, si non pri-
mo statim intuitu, adhibita saltem mediocri diligentia de sincerita-
te, aut falsitate Diplomatum valeant judicare: non secus atque
illi quos Delii fuisse refert CICERO: Quæst. Accad. IV. qui cum ovum
inspexerant, quæ Gallina id peperisset, dicere solebant. Extentim fi-
denter admodum affirmat MABILLONIUS in supplem. lib. de Re Di-
plomat. cap. IV. §. IV. Ex omnibus siue refectis, siue alia ratione fal-
sis Diplomatibus, nullum tanta arte fingi, aut refingi potuisse, cujus
Iren. Jul. Tom. I.

A

sal.

*falsitas a perito Antiquario detegi non possit. Eam enim veritatis vim esse, ut per se luceat, totque circumstantiis muniat, ut mendacio, & falso, quantumvis belle fucato, semper aliqua desint. Isti scripturam, seu litterarum formam, quæ pro temporum, ac locorum diversitate non parum differt, ad amissum exprimebant; aut in orthographia quondam usitata, in diphtongis, interpunctionibus, compendiis scribendi roto caelo aberrarunt: illi a genuinis Diplomatis avulsa sigilla spurii suis chartis ingeniosissime adaptabant; sed vel in Monogrammatum figura, cuique ævo convenienti, vel in adumbratione characterum, ipsum Monogramma componentium, vel plane in omissione hujus signi Regii; semper calcem Diplomatis occupantis, sese prodidere: alii ope Dictionarii Latinitatis mediæ ævi compilati a CL. CAROLO DU FRESNE, stylum barbarum, locutiones peregrinas, inchoandis formulas, titulos singulis ætatibus proprios callide imitabantur; sed Chrilmon, sive Chrilimon, præfixi solitum, per oblivionem, aut per ignorantiam prætermiserunt: alii intimationem, imprecationes, inhibitiones, & multas in vetustis Diplomatis adhibitas, versuto, ac solerti ingenio consingebant; sed Historiæ Genealogiæ, atque Geographiæ imperitiæ inferius, inter testes, Familias recentiores, aut locorum, qui nondum tunc existebant, possessores enumerarunt: rursus alii Archicancellariorum, Archicapellanos, Archiepiscoporum, vel eorum vices gerentium Cancellariorum subscriptiones veris simillimas adjiciebant; sed iis adjacentia signa ab aliquot Cancellariis usurpata, quæ miris incertisque ductibus ac characteribus componebantur, neglexerunt: alii denique supradictis omnibus quantum fieri poterat summo studio, industria, atque dexteritate observatis, in dati tempore, aut in acti Diplomatis assignato loco errorem commiserunt. Quæ singula postmodum tantam falsi suspensionem Eruditibus ingessere, ut illi puro veritatis amore compulsi, nullo fere negotio latentem hæcenus fraudem detexerint, ac ingentes Sycophantarum machinas unico velui flatu dissipaverint. *Ἰρεναίου τοῦ βασιλέως τοῦ πρώτου χροῖου*: mentiens nullus later ad multum tempus ait MENANDER.*

§. I L

Inter falsarios, qui in conterminis istis Regionibus innotuere (post P. CAROLUM JULIANUM FERRUCCI, qui Genealogias ab Adamo primo omnium parente non interrupta serie ad nostra usque tempora deducere non est veritus) principem merito sibi locum vindicat IRENÆUS DE CRUCE Carmelita discalceatus, qui historiam Tergestinam, spuris mercibus refertam, vel potius deformatam anno 1698. Josepho I. Romanorum, & Hungariæ Regi dedicavit. Longum nimis, molestum, & a nostro instituto plane alienum foret omnes ab eo commissas falsitates hic enumerare: pro specimine illud Diploma examinabimus, vigore cuius ipse IRENÆUS, contempta viri summi ANDRÆ RAPICCHI Prætulæ sententia, Julianorum Tergestinenium Civium Pro-

Profapiam a Didio Juliano Imperatore promanasse est commentus. En verba: *Del tempo, che da Roma venisse questa nobilissima Famiglia (de' Giuliani) ad abitar in Trieste, non abbiamo cosa certa. Il dire però, che fosse allora quando fu dedotta Colonia de' Cittadini Romani non sarà lungi dal vero; mentre le memorie de' Cornelii, Clodii, Fabii, Papirii, Petronii, Severi, Valerii, e Varii, e di tant'altre delle più cospicue, e principali di Roma, delle quali oggidì ancora conservansi alcune poche reliquie, rendono testimonio certo, che venisse molto prima dell' anno 1262. assegnaroli da Monsignor Andrea Rapiccio Vescovo della nostra Città nelle sue memorie MS. coll'ingionte parole: „ Julianæ Familiz cognomen hoc tempore a Juliano Lombardo primum fluxit, cui Ottobonus Lombardus successit, qui quod Julianus, ni filius esset, Ottobonus de Juliano (1) appellatus est; quod „ deinde cognomen posterius perpetua successione conservant. Mercechè cento, e dieci anni prima di tal tempo l'Imperatore Federico primo di questo nome, la riconosce stabile in Trieste, e discesa dall'Imperatore Didio Giuliano, e non da altri; come si scorge dal seguente Diploma, concesso alla detta Famiglia l'anno primo della sua promozione al Trono Imperiale, il cui originale scritto in Pergameno da me visto, e letto, qual conservasi oggidì in Casa del Nobil Sig. Antonio Giuliani, figlio del qu. Nob. Sig. Germanico nostro Conestadano, col Sigillo in cera appeso alla grandezza di mezzo palmo. Istor. di Trieste. Lib. IV. Cap. IV. pag. 294. 295.*

§. III.

Antequam producam spurium Irenzanum, de quo agendum proposui, Diploma, vitio mihi non vertatur, si ad imitationem Papebrochii aliam genuinam hoc loco ejusdem Imperatoris Chartam inferuero, cujus autographum mihi exhibitum a Perillustri Domino ANTONIO DE ROSENTHAL Augustæ a Consiliis, & Austriacæ Aule intimo Archivario, ipse vidi, legi, & descripsi Viennæ anno 1759. ut, facta inter utrumque Documentum collatione, unusquisque, etiam rei Diplomaticæ mehercle imperitus (qui nec MABILLONIUM unquam, nec Papebrochium, nec HERTIUM, nec WALTHEIUM, nec CHRONICON GOTTFRICENSE, nec BARINGIUM, nec MURATORIUM, nec alios denique hujus artis Eruditos Commentatores a longe, ut ita dicam, salutaverit) facili negotio in hujuscemodi controversia valeat judicare. Diploma quod producturus sum diversi magni nominis Scriptores edidere: FUGGERUS BURCKENII inter ceteros minus quidem accurate: ait HENRICUS CHRISTIANUS BARO DE SENCKENBERG autographum quoque inopexisse fatetur in opusculo ante sexennium Viennæ impresso de Legibus, & consuetudinibus antiquis Germaniæ. Cap. III. §. 49. pag. 122. Istius

(1.) Vide hujus Censuræ paragraphum XVI. ubi Rapicii sententiam adversus Irenzanum solidis argumentationibus toemur.

Istius privilegii vigore quidquid ad occasum inter Anisum, & Oenum intercipitur, Bavariz adeptum, Austriæ accessit anno 1156., coadjuvante Federico I. Imperatore, qui ut Henricum II. tum Austriæ Marchionem, ad reliquam Bavariam, quam ejus frater, & Prædecessor Leopoldus Largus a Conrado III. Cæsare obtinuerat, facilius desetendam alliceret, Austriam insignibus prærogativis auctam *Cor*, ac *Chypem* Imperii in Diplomate appellans, ad Ducalem dignitatem elevavit. Jam exemplum accipe ab originali, ut supra diximus, pergamena descriptum. „ In nomine sanctæ, & individue Trinitatis „ Amen. Fridericus Divina favente clementia Romanorum Imperator „ Augustus. Quamquam rerum commutatio ex ipsa corporali institutione possit firma consistere, nec ea quæ legitime geruntur ulla „ possint refragacione convelli. Ne tamen rei geste ulla possit esse „ dubietas Imperialis debet intervenire auctoritas. Noverit igitur omnium Christi imperijque & nostri fidelium presens etas, & futura „ posteritas, qualiter nos ejus cooperante gracia a quo celitus pax „ missa est hominibus super terram, in generali nostra curia Ratif- „ pone in nativitate Sancte marie, celebrata in presencia multorum „ religiosorum & Catholicorum litem & controversiam, que inter Karissimum nostrum Patrum Henricum Ducem Austrie, & inter nepotem nostrum Karissimum Henricum Ducem Saxonie diu agitata „ exiit, super ducatum Bavarie & super marchia a Superiori parte „ fluminis anasi, terminavimus hoc modo, quod dux austrie resignavit nobis ducatum bavarie, & dictam marchiam, quos tenebat qua resignacione facta mox eundem ducatum bavarie in beneficium contulimus duci saxonie, predictus veto dux saxonie cessit, & renunciavit omni juri & accioni, quas habebat, ad dictam marchiam cum omnibus suis juribus & beneficijs, ne autem in hoc „ facto honor, & gloria patrum nostri Karissimi aliquatenus minuat, de consilio & judicio principum illustri Wadizlao duci boemie sententiam promulgante, quam ceteri principes approbant, „ marchionatum Austrie & dictam marchiam supra Anesum commutavimus in Ducatum, Eundemque ducatum cum subscriptis juribus privilegijs & gracijs omnibus liberalitate Cæsarea contulimus „ predicto Henrico nostro patruo Karissimo prenobili sue uxori theodora & liberis eorundem ob singularem favorem, quo erga dilectissimum patrum nostrum Henricum Austrie ejus conthoralem „ prenobilem theodoram, & eorum successores nec non erga terram Austrie quæ clypeus & cor sacri Romani imperij esse dinoscitur, „ afficimur de consilio & assensu principum imperij dictis coniugibus eorum in eodem ducatu successoribus nec non prefate terre Austrie subnotatas constitutiones concessionibus & indulta auctoritate „ Imperiali in jura plena & perpetua redactas donavimus liberaliter „ vigore presencium & donamus, Primo quidem quod Dux Austrie quibusvis subsidij seu servicijs non tenetur, nec esse debet obnoxius „ sacro Romano Impetio nec cuiquam alteri nisi ea de sui arbitrij „ fece-

fecerit libertate eo excepto dumtaxat quod imperio servire tenebitur in ungariam duodecim viris armatis per mensem unum sub expensis proprijs in ejus rei evidentiam, Ut princeps imperij dinoscatur; Nec pro conducendis feodis requirere seu accedere debet imperium extra metas austrie, Verum in terra austrie sibi debent sua feoda conferri per imperium & locari Quod si sibi denegaretur, ab imperio requiratur & exigatur litteratorie trina vice quod factio iuste sua possidebit feoda sine offensa imperij ac si ea corporaliter conduxisset, Dux etiam austrie non tenetur aliquam curiam accedere edictam per imperium seu quemvis alium nisi ultro, & de sua fecerit voluntate, Imperium quoque nullum feodum habere debet austrie in ducatu si vero princeps aliquis vel alterius status persona nobilis vel ignobilis cujuscunque conditionis existat haberet in dicto ducatu possessiones ab ipso jure feudali dependentes, has nulli locare seu conferat nisi eas prius conduxerit a duce austrie memorato, Cujus contrarium si fecerit eadem feoda ad ducem austrie devoluta libere sibi ex tunc jure proprietatis & directi dominij pertinebunt principibus ecclesiasticis, & Monasterijs exceptis dumtaxat in hoc casu, Cuncta etiam secularia judicia bannum silvestrium, & feriarum piscine & nemora in ducatu austrie debent jure feudali a duce austrie dependere, Etiam debet dux austrie de nullis oppositionibus vel obiectis quibuscunque nec coram Imperio, nec aliis quibuslibet, cuiquam respondere nisi id sua propria & spontanea facere voluerit voluntate, Sed si voluerit, unum locare poterit de suis vassallis seu hominibus & coram illo secundum terminos prefixos parere potest & debet justicie complemento, Insuper potest idem dux austrie quando impugnatus fuerit ab aliquo de duello per unum idoneum non in enormitatis macula retentum vices suas prorsus supplere, Et illum, ipsa eadem die seu princeps vel alius quisquam pro aliqujus nota infamiae non potest impetere nec debet impugnare, Preterea quidquid dux austrie in terris suis seu districtibus suis fecerit vel statuerit, hoc imperator neque alia potencia modis seu vijs quibuscunque non debet in aliud quoquo modo in posterum commutare, Et si quod deus avertat, Dux austrie sine herede filio decederet idem ducatus ad seniores filiam quam reliquerit devolvatur Inter duces austrie qui senior fuerit dominium habeant dictae terrae ad cujus etiam seniores filium dominium jure hereditario deducatur ita tamen quod ab ejusdem sanguinis stipite non recedat, Nec ducatus austrie ullo unquam tempore divisionis alicui recipiat sectionem Si quis in dicto ducatu residens vel in ejus possessiones habens fecerit contra ducem austrie occulte vel publice est dicto duci in rebus & corpore sine gratia condemnatus, Imperium dicto duci austrie contra omnes suos iniuriatores debet auxiliari, & succurrere quod justiciam assequatur, Dux austrie principali amictus veste superposito ducali pileo circumdaro ferto pinnito baculo
Iren. Jul. Tom. I. B „ lum

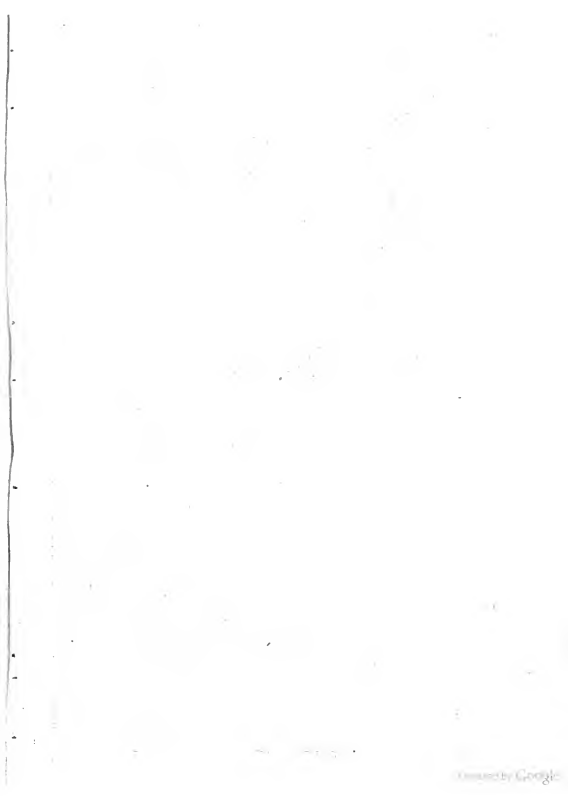
luni habens in manibus equo assidens & insuper more aliorum principum imperij conducere ab imperio feoda sua debet, dicti decem institutionibus, & destitucionibus in ducatu suo austrie est parendum. Er potest in terris suis omnibus tenere judeos, & ultarios publicos quos vulgus vocat Gavvertschin sine imperij molestia & offensa. Si quibuscumque Curijs publicis imperij dux austrie presens fuerit unus de palatinis archiducibus est censendus & nihilominus in consensu & consensu ad latus dextrum imperij post electores principes obtineat primum locum dux austrie donandi & deputandi terras suas cuicumque voluerit habere debet potestatem liberam si quod absit sine heredibus liberis decederet nec in hoc per imperium debet aliquo modo impediri, Prefatus quoque ducatus austrie habere debet omnia, & singula jura privilegia & indulta que obtinere reliqui principatus imperij dinoscuntur, Volumus etiam ut si districtus & ditiones dicti ducatus ampliati fuerint ex hereditatibus donationibus emptionibus deputationibus vel quibuscumque alijs devolutionibus successionebus prefata jura privilegia & indulta ad augmentum dicti dominij austrie plenarie referantur; Et ut hec nostra imperialis constitutio omni evo firma & inconvulsa permaneat presentes litteras scribi & sigilli nostri impressione fecimus insigniri, Adhibitis idoneis testibus quorum nomina hæc sunt. Pilgerimus patriarcha Aquileie, Eberhardus salzburgerensis archiepiscopus, Otto frisingensis episcopus. Cuonradus patavientis episcopus, Eberhardus babenbergerensis. Hermannus brixienfis. Harthicus ratisbonensis. Tridestinus episcopus. Dominus Vuelfo. Dux Conradus frater imperatoris. Fridericus filius regis Cuonradi. Henricus dux carinthie. Marchio Engelbertus de histria. Marchio Adalbertus de staden. Marchio Diepaldus. Herimannus comes palatinus de renò. Otto comes palatinus & frater ejus Fridericus. Gebhardus comes de Sulzbach. Rodulfus comes de svineshud. Engelbertus comes hallensis. Gebhardus comes de burchuse. Comes de buthena. Comes de Piltlein & alij quam plures.

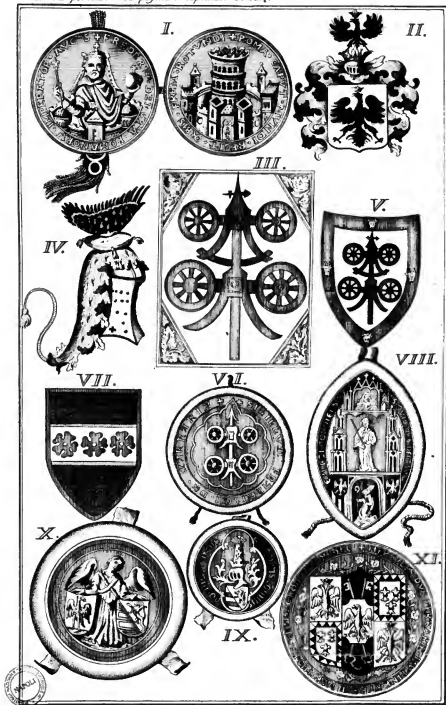
Signum
Domini
Friderici
Romano-
rum Im-
peratoris
invictis-
simi

Ego
Rainaldus
cancellarius
vice Arnoldi
magontini
archiepisco-
pi & archi-
cancellarii
recognovi

„ Datum Ratisbone XV. Kal. Oct. Indictione IIII. anno domini-
ce incarnationis M.C.L.VI. Regnante Domino Friderico Romano-
rum

„ rum Imperatore augusto In christo feliciter Amen . anno regni
 „ eius V. Imperij II.

S. IV.

Recitato sincero Diplomate Friderici Barbarossæ, tempus est ut benevolo Lectori exhibeam spurium illum fœrum Irenæanum, qui a capite ad calcem inlucanum prodeat somnatorum, palpum obtrudentem Concivibus suis, & inanibus rerum simulacris insipientium sensus perstringentem. Itaque statuo tibi Diploma, quod ex autographo se deprompsisse ait IRENÆUS l. 4. c. 4. pag. 295. *il cui originale scritto in Pergameno da me visto, e letto, tuam auditurus sententiam.*

„ Fridericus Dei Gratia Romanorum Rex semper Augustus. Re-
 „ cognoscimus per presentes, quod Nos admoniti de virtutibus, me-
 „ ritis, fide, ac devotionis observantia erga Nos, & Nostrum Ro-
 „ manum Imperium, Nobilis, & Antiquæ Familiz de Juliano in Ci-
 „ vitate Tergeste ex Rom. Imp. Didio Juliano nostro prædecessore
 „ ortæ Familiz, & omnes illius in Familiares nostros continuos, &
 „ domesticos, & cum bonis suis omnibus in salvam guardiam, &
 „ protectionem Nostram, ac Sac. Rom. Imperij assumpsimus, & re-
 „ cepimus ac per presentes assumimus: promittere ei, & cuilibet eo-
 „ rum omnem gratiam, Clementiam, & favorem nostrum apud
 „ quoscunque. Insuper affirmantes, ac approbantes Arma antiqua,
 „ & gentilicia Julianorum & illustriora redentes Authoritate Nostra
 „ Rom., & Regia videlicet. Aquilam nigram coronatam in Scuto, &
 „ Cam-

(2) Auream Bullam Friderici Barbarossæ sistimus in Tabella I. æri incisa sub num. 1. Sigillum autem Cereum ejusdem Principis adamptum expressum exhibuit Dodissimus AARAS GORVICENSIS Godefridus. Lib. II. cap. XIII. ad paginam 359. cui simillimum apud BURCARDUS GOTTHELFIVS SERVIVVS Corpori Historiæ Germanicæ præfixerat num. XXII. Vid. Tabell. II. num. IV. Mirum

videri posset MURATORIUM in Antiquitatibus litiæ Dissertatione XXXV. de sigillis mediæ ævi ex professo tractando, nullum Friderici Enobarbi Sigillum produxisse. Hujus centuræ s. XXXVII. ostenditur quidnam sentiendum sit de Sigillo ejusdem Imperatoris descripto a LEHMANNO Chron. Spirens. Lib. V. Cap. LXIV. pag. 531.

„ Campo albo, & super Galeam rorueariam Coronam, & intus A-
 „ quilam pectore tenus cum induvijs illorum colorum, ut latius hic
 „ in medio apparet (3) & præfata auctoritate nostra facimus, &
 „ creamus omnes de Familia Julianorum in perpetuum generosos
 „ Equites, ac Milites auratos, ac Comites Palatii Nostri Regii, cum
 „ potestate rantummodo legitimandi ubique Bastardos, & Sputios,
 „ præter Filios illustrium, & Nobilium, & creandi Notarios, ut
 „ moris est, & doctos in Poesia Laureatos, cum solitis facultatibus,
 „ & ita omnibus Principibus, & aliis Nostreis mandamus sub pæna
 „ XXV. Marcarum Auri, dictam Familiam de Juliano teneant, &
 „ habeant in his prærogativis nostris &c. Datum in Landavv. VI.
 „ Non. Maij Regni nostri primo &c.

§. V.

Jam propositi ratio postulat, ut singulas hujus Monstri Diploma-
 tici partes suis momentis critice ponderemus. Quod itaque ad exor-
 dium Diplomatis petrinet (semota disquisitione, an in supposito, a
 nobis minime vilo, autographo præfixum adsit Chrismon, nec ne?)
 dico, mutilum exordium Irenæanum esse ob defectum solite illis
 temporibus invocationis Divini nominis, quam præeunte Carolo Cal-
 vo, imperatores Germanici constanter ferme ulque ad finem seculi
 XIII. retinuerunt. Hæc autem erat: *In Nomine Sanctæ, & Individuæ
 Trinitatis*. Carolinæ Stirpis Regibus, & Imperatoribus usitatus
 erat: *In Nomine Dei, & Salvatoris Nostri IHV XPI*, auspiciari.
 A Stirpe Metovingica vix unquam usurpara; læpè etiam a Rudol-
 pho I., & secutis eum Imperatoribus prætermisâ Divini nominis in-
 vocatio fuit. Quæ ex istis similibusque formulis uteretur Fridericus I.
 demonstravimus ex supra relato autographo Tabularij Viennensis, quod
 etsi editum fuerit Regni ejus anno quinto, non tamen discordat ab
 aliis Privilegiis, concessis anno sui regiminis primo, seu 1152;
 quorum exempla inveniet Lector apud HUNDIUM Metrop. Salisburg.
 Tom. II. Edit. Ratisb. 1719. pag. 19 MARQUARDUM HERGOTI Genea-
 log. Habsburg. Tom. II. pag. 175, & 176. LUNIGIUM Spicil. Eccles.
 Tom. III. pag. 121. UGHELLUM Ital. Sacr. Tom. IV. editionis Venet.
 pag. 780. EDMUNDUM MARTENE Veter. Script. & Monum. nor. Tom.
 II. edit. Parisiæ. pag. 613. CL. ERASMUM FROELICH Diplom. Sacr.
 Styr. Part. II. pag. 278. alioque.

§. VI.

(3) Julianorum Insignia gentilitia, Irenæ-
 nano Diplomatici inexta, Tabellæ Aeneæ
 Numerum II. occupant; erantque a Lecto-

re cum Censura §. §. XVII. XIX. & XX.
 diligenter ponderanda.

§. VI.

Ad inchoandi formulas tituli quoque referuntur; quibus se ipsos Reges, Imperatoresque Diplomatum initio appellabant. In his pronomen *Ego*, vel *Nos* primum se offert; quo tamen utroque ante magni interregni tempora vix usum quemquam reperies: hinc IRENAEUS provide *et* *Nos* (nostro quoque ævo præmitti solitum) silentio prefficit; etsi in reliquo contextu multitudinis numero Fridericum loquentem inducat. Hæc ante nomen. Post illud antiquissimis jam temporibus usitata formula *Dei Gratia* sequitur, seu *Divina favente, opitulante, miserante Clementia*. Hanc Regis, aut Imperatoris appellatio excipit; ubi discrimen notandum, quod Germanicos inter, Francicosque Reges intercedit. Hi quippe Francorum se Reges, aut quamdiu post Carolum M. Imperium tenuerunt, *Imperatores* etiam *Augustos* appellant. Priores contra solo Regis titulo abque ulla Germanorum, Romanorumve mentione contenti, tum demum, cum Romam profecti coronam Imperii inibi recepissent, *Imperatoris* appellationem adiciebant. *Romanorum Regem* primum se Henricus II. dicit. An prius Imperator Fridericus Barbarossa *Semper Augusti* titulum invexerit, nondum expeditum est. CONRINGIUS ex Consilio Doctorum Romani iuris in Italia reslorescentis id factum censet, assentientibus BOECLERO, & LEUBERO; verum iis adversatur THULEMARIUS in peculiari dissertatione de titulo *Semper Augusti* apud BECMANUM Not. dign. diss. II. cap. I. §. VI. *Nos* (cum HERTIO) *ut non pauca Diplomata quæ titulum semper Augusti habent inter supposititia referimus, ita eo nunquam autem usos adfirmare vix sustinemus*. A me per epistolas interrogatus CL. BARO SENCKENBERGIUS quonam anno Fridericus I. sese *Semper Augustum* incæperit appellare? responsum dedit 29. Augusti 1759. (die gratis pro Victoria Borussia Vienna Numini agendis celebri) tenoris infrascripti: *Fridericum, cui Aenobarbi cognomen, ab initio regiminis Semper Augustum appellatum esse band novi, nec talis in Diplomate Austriaco jam Imperator compellatur; videtur ergo hunc titulum demum postea a Grecis adscivisse*. Non erravit Vir summus in re Diplomatica, atque in jure Publico Imperii Romano-Germanici optime versatus; quoniam ego collectis diligenter complutibus sinceris Diplomatum ad annum 1152. pettinentibus, nullibi vestigium similis tituli inveni. Assertionem hanc nonnullis exemplis illustrabo.

§. VII.

Communi Principum Consensu Conrado III. Patruo anno 1152. III. Nonas Martii sufficitur, & Dominica *Letare* ejusdem anni ab Arnaldo Coloniensi Archiepiscopo coronatur Fridericus Barbarossa, paternum genus ab Hohenstauffis, maternum a Welfis ducens. *Pau-*
Iren. Jul. Tom. I. C lo

lo post, omnibus in Saxonia bene dispositis, Bavariam ingreditur, ac Ratisbonæ Comitia celebravit. Conventionem, quam cum BARONIO GOLDASTUS exhibet, de pactis inter Imperium, & Ecclesiam servandis, initam per Legatos Friderici cum Eugenio Papa X. Kal. Aprilis, recentiores Critici inter somnia, fabulæque Milesias relegarunt. Non item illius Diploma productum ab HUNDIO loco superius citato, vigore cuius septimo post suam electionem die Abbatiam Alahensem Episcopo Babenbergensi subjecit. Exordium Diplomatis ita sonat: *In nomine Sanctæ, & Individuæ Trinitatis. Fridericus divina favente clementia Rex Romanorum &c. Añum Aquis-grani anno Incarnat. Dominicæ M.C.L. II. Indiæ. XV. IV. id. Martij. Regnante Domino Friderico Rege Romanorum anno primo. Data per manum Arnoldi Cancellarij, vice Henrici Moguntici. Archiepiscopi. Pari Regis Romanorum axiomate præditum est Diploma ejusdem Friderici, aureis conscriptum litteris, quo jura, & privilegia ab Antecessoribus suis concessa Corbejæ Novæ instituit. In nomine Sanctæ, & Individuæ Trinitatis. Fridericus Divina favente Clementia Romanorum Rex. & inferius: Data in Curia Mersburch Anno incar. Domini M.C.LII. Indictione XV. Anno Domini Friderici Romanorum Regis primo Añum in Christo feliciter Amen.* MARTENE veter. Scripturæ, & Monumentor. Tom. II. pag. 613. Augusti titulus prima vice comparer in Diplomate quo idem Rex Beati Vincentii Monasterio bona jam oblata confirmat, & circa successionem Advocatorum ejusdem Cœnobij disponit: *In nomine Sanctæ, & Individuæ Trinitatis amen. Fridericus Dei gratia Romanorum Rex Augustus &c. Datum apud Ulmam IV. Kal. Augusti Anno M.C.LII. Indictione XV. Regnante Friderico Rege glorioso, anno Regni ejus primo.* HERGOTT Genealog. Habsb. Tom. II. pag. 175. Similiter in Confirmatione Privilegiorum Abbatix Elvvangenſis: *In nomine Sanctæ, & Individuæ Trinitatis. Fridericus Dei gratia Romanorum Rex Augustus &c. Datum Wirzburg. IX. Kal. Novemb. Anno Domini. Incarnat. M.C.L. II. Indiæ. XV. Regnante Domino Friderico Romanorum Rege glorioso. Anni vero Regni ejus anno I. feliciter.* LUNIG Spic. Eccl. Tom. III. pag. 121. Porro in confirmatione Privilegiorum Ecclesiæ Vercellenſis: *In nomine Sanctæ, & Individuæ Trinitatis Federicus Dei gratia Romanorum Rex Augustus &c. Datum Vitenbergi (MURATORIUS habet Vienenburg) XVI. Kal. Novembri. Anno Dominicæ Incarnationis 1152. Indictione I. Regnante Domino Federico Romanorum Rege glorioso. Anno vero Regni ejus primo feliciter.* UGHELLI Tom. IV. pag. 780. His adde Privilegium cum jure monetandi concessum Ecclesiæ Basileensi apud supradictum EXCOTT. l. c. pag. 176. Item Diploma, quo Ardizzoni Antistiti complures Villas, a Comensi sua Ecclesia olim avulsas, Regia auctoritate restituit. ITALIÆ SACR. Tom. V. pag. 291. Sententiam denique in favorem Monasterii Svarzachenſis eodem anno pronuntiatam apud GUDEN. Syllog. 1. pag. 458. Nullibi titulum *Semper Augusti* invenies

nies, quem certo certius ante Romanam Coronationem sibi non adscripsit Fridericus, ac serius multo usurpavit: uti cum Sirovio, complures alii magni nominis Auctores contestantur. Hinc quantam fidem mereatur Irenæanum, quod *Semper Augusti* titulum præfert, Diploma, vel ex hoc solo capite vos, vos ipsi Juliani, si veritatem diligitis, judicate.

5. VIII.

His initiorum formulis abſolutis, aliam subjucebant antiqui Imperatores, ac Reges, qua notam esse ac perspectam omnibus *volumen suam, præceptum, donationem, confirmationem, exaltationem*, aut quidquid demum Diplomate contineretur, se cupere significabant. Arque hæc est, cui *Intimationis* nomen rei Diplomaticæ Scriptores fecere. Multiplex porro ac varia ea est, quippe quæ a Scribatum seu Notatiorum arbitrio fere pendebat. Carolus Crassus plerumque hanc Diplomatiſus suis inseruit: *Noverit igitur omnium fidelium nostrorum, præsentium videlicet, & futurorum industria, quia &c.* In Henrici I. Diplomate de anno 931. sequens observatur Intimatio: *Omnibus Sanctæ Dei Ecclesiæ Fidelibus, præsentibus scilicet & futuris notum esse volumus &c.* Ottonis I. Diploma in *Simone GOITVINI* CENSIS de anno 940. habet: *Noverint omnes nostri fideles tam præsentibus, quam etiam, & futuri.* Ottonis vero II. Privilegium Ecclesiæ Aquilejensi concessum de anno 977.: *Quocirca omnium Sanctæ Dei Ecclesiæ nostrorumque, præsentium scilicet, & futurorum noverit Universitas &c.* Ottonis III. Chattam de anno 1001. ipsè vidi, in qua haud multum quoque abſimilis aderat Intimatio, hæc nempe: *Quocirca notum sit omnibus Sanctæ Dei Ecclesiæ nostrisque fidelibus, præsentibus, & futuris &c.* Ejusdem ferme tenoris passim apud Scriptores Diplomaticos inveniuntur Intimationes Henrici Aucupis, Conradi II. Henrici III. IV. V. Lotharii II., & Contadi III. Qua formula usus plerumque sit Fridericus primus discimus ex supra relato Diplomate Aulſtiaco anni 1156.: *Noverit igitur omnium Christi, Imperiique, & nostri fidelium præsens ætas, & futura posteritas.* Alias etiam adhibuit in authentico anni 1177. vilo, & descripto a MURATORIO ex Tabulario Cænobii Nonantulani Dissert. LXX. Tom. V. pag. 1046. *Notum ergo sit omnibus Imperii nostri fidelibus tam futuris, quam præsentibus:* & in Diplomate de anno 1152., quo Ecclesiæ Verceilensi, ejusque Episcopo Regitioni, sive Ugutioni jura omnia confirmantur: *Præsentibus igitur, ac futuris Christi fidelibus volumus esse cognitum:* (Vide UGHELLUM I. c., & MURATORIUM Dissert. LXXIII. Tom. VI. pag. 321.) nec non denique in Epistola scripta Vodaltico Patriarchæ Aquilejensi, qua de constanti erga unitatem Ecclesiæ mente sua eundem Præfulem certiore reddidit Imperator: monerque ipsum de Concilio Ravennæ celebrando, ubi jam sancita cum Legatis Pontificiis concordia firmari debeat, solemniſque ritu promulgari anno 1177. *Noverit itaque tue fidelitatis Dilectio, quoniam eliminato*

mi-

universo Scismatis errore, pax & unitas Ecclesiæ reformata, tam peramentis, quam Scriptis, hinc inde Sigillatis inconvulsa firmitate roborata est: quæ utique in Concilio Ravennæ in conversione Sancti Pauli celebrando.... promulganda est &c. Jam, si superis placet, inveniat mihi in suo Diplomate suppositio aliquam consimilem Intimationem IRENÆUS? cujus omissione adeo evidenter bonus ille Religiosus inficitiam suam prodidit, ut plane sit hospes in ejusmodi Studiis, qui e vestigio falsitatem non sentiat.

§. IX.

Intimationem modo dictam præcedebat frequenter proœmii quidpiam, quo causas, quibus impulsu Cæsares Diplomata condidissent, patefacere solebant. In his autem fere potentis cuiuspiam, aut pietate insignis Viri, interdum & Conjugum suarum preces, causæ aequitatem, & iusticiam, impetrantium merita, vel, cum dicatis Deo locis largirentur aliquid, *animæ suæ remedium, æternæ remunerationis præmium*, atque his similia numerabant. Exemplo rem confirmabo. In sat vetusto Codice MS. Privilegiorum Ecclesiæ Aquilejensis inter cætera habetur Charta Ottonis III. Imperatoris, munificentiam suam exercentis in Joannem Patriarcham pro Dei amore, suæque animæ remedio, intercedente supplicatione Ottonis Ducis Carinthiæ, & Marchiæ Veronenfis. Do tenorem: „ In nomine Sanctæ, & Individuæ „ Trinitatis. Tertijs Otto Romanorum Dei gratia Imperator Augu- „ stus. Si Ecclesias restaurare, Rectoresque earundem nostro mune- „ re sublimare studuerimus, id ad statum nostri Impetii, nec non „ ad æternæ vitæ sublimitatem proficere non ambigimus: quocirca „ notum sit omnibus Sanctæ Dei Ecclesiæ nostrisque fidelibus præ- „ sentibus, & futuris Ottonum illustrem nostrum Ducem (*Cariuntie* „ & *Marchiæ Veronenfis*) nostrumque dilectum humiliter nostram „ exorasse clementiam, quatenus pro Dei amore, nostræque animæ „ remedio Sanctam Aquilegensensem Ecclesiam, Rectoremque illius Jo- „ hannem scilicet venerabilem Patriarcham nostræ largitionis munere „ exaltate dignatemur. Cujus dignis petitionibus aures nostræ Domi- „ nationis pro more solito accomodantes, Sanctamque Dei Eccle- „ siam, quondam Ungarorum sæviriæ devastatam, nunc magnas „ necessitates perpeti considerantes, medietatem unius Castellî, quod „ dicitur Sillignanum, & medietatem unius Villæ, quæ Slavica lin- „ gua vocatur *Goriza*, nec non medietatem omnium domorum, Vi- „ nearum, Camporum, pratorum, pascuorum, herbariorum, placito- „ rum, collectarum, angatiarum, molendinorum, aquarum, aquarum „ ductuum, piscationum, sylvarum, pabulariorum, venationum, nec „ non omnium rerum, quas in illis prædictis locis, Sillignano, at- „ que Goriza, vel in finibus locorum, quæ sunt intra Lisontium, „ Vipacum, & Ottona, atque juga alpium prout iuste, & legaliter „ præfunt in nominatis finibus prædictæ Aquilegensis Ecclesiæ, at- „ „ que

que Reſtori ejus Patriarchæ, ſuiſque Succeſſoribus per hujus Imperialis præcepti paginam damus, atque ex noſtro jure in ejus juſ, & dominium transfundimus, atque perdonamus: Sed etiam concedimus, ac cum omni publica functione largimur, eidem Eccleſiæ, ejuſque Reſtoribus qui pro tempore fuerint, omnes Villas, quas jam dictus Patriarcha, vel ejus Antecſſores habent ædificatas in Comitatu Forojuſenſi, poſt Ungarorum nefandam devaſtationem, tam de terra de Patriarchatu, quam de terra de Concordienſi Episcopatu, & Sextenſi Abbazia, ſeu de tertia bonorum hominum, qui ſunt mortui ſine hæredibus, ſive in terra noſtro Dominio ſpectanti, quas villas nunc præſatus Patriarcha ad ſuæ Sedis utilitatem in ſua Inveſtitura tener, cum omnibus pertinentiis ſuis, & circa unamquamque earum per duos millarios ex omni parte adjacentes, eo ordine ut nullus Dux, Comes, nullaque noſtri Regni Perſona in eiſdem Villis placitare forum, collectas, angarias exigere, aliamve poteſtatem exercere præſumar, præter eum cui Aquilejenſis Eccleſia gubernanda regere videbitur. Præterea sæpe dictæ Eccleſiæ largimur etiam omne illud herbaricum, quod publicæ rei exactores a famulis, vel a liberis in terra prædictæ Eccleſiæ habitantibus, ſive ſcuſatis de Montanis in herbam venientibus per Ficatiam, & Petram ſictam, nec non per Cluſas de Avenzone, vel ubicunque tranſeuntibus exigere ſolebant, nullam ſibi modo juris partem reſervantes: Sed volumus, atque firmiter jubemus, ut prædictus Patriarcha Johannes, ſuique Succeſſores omnia, quæ ſuperius dicta ſunt, perpetuis temporibus ad ſuæ ſedis utilitatem teneat omniumque hominum condicione remota poſſideat. Si quis autem hujus noſtri Imperialis Præcepti donationem inquietare, vel inſtingere tentaverit, ſciat ſe compoſiturum auri puri libras mille, medietatem Cameræ noſtræ, medietatem dictæ Sedi, ejuſque Reſtoribus. Quod ut verius credatur diligentiusque ab omnibus obſervetur manu propria corroboremus; Sigillo noſtro, atque bulla ſubrer juſſimus ſigillari, atque inſigniri. Signum Domini Otronis Sereniſſimi, & Inviſtiſſimi Cæſaris. Henrimberus Cancellarius in vicem Petri Cumani Episcopii Archi-Cancellarii recognovit. Datum autem quarto Kal. Maii, Anno Dominicæ Incarnationis Milleſimo primo Indictione (XIV) Anno tertii Otronis Regnantis XVII. Imperii vero ejus V. Actum Ravennæ feliciter Amen. Ex hoc Diplomate, cujus partem, diſcrepantribus nonnullis vocabulis, exhibet BELLONUS in Joannis Patriarchæ vita apud MURATORIUM Tom. XVI. Scriptorum Italiæ; partem alteram, ſibi a Comite Florio communicatam in lucem edidit CL. P. DE RUBEIS Monumentorum Aquilejenſ. Cap. LIII. pag. 490., manifeſtum ſit vetuſtos Germaniæ Reges atque Auguſtos ante Incarnationem certas quaſdam introductiones, ſeu præſationes adhibuiſſe, quarum tamen nullum omnino in Julianorum Charta apparet veſtigium. Sed dicit importunus quiſpiam ſermonem meum interrumpens: quid erat inter

Iren. Jul. Tom. I.

D

Otto-

Ottonem III., atque Fridericum I., centum quinquaginta annis posteriorum, adeo commune, ut ab illius scribendi methodo ad Friderici Diplomata procedere debeat argumentario? Nullam inter se binos istos Imperatores connexionem agnovisse; diversis Cancellariis, ac Scribis usos fuisse; diversa, pro re nata, negotia publica æque, ac privata pertractasse; ad diversarum personarum instantiam sua præcepta condidisse perlibenter concedam: nihilominus adeo fidenter superius factam conclusionem, argumentationemque iterum repero, ut inde avelli, vel removeri animus meus haud patietur, donec ab IRENÆI fautoribus unum alterumve sincerum Friderici Augusti, exordio, atque intimatione carens, mihi non ostendatur Diploma. Examinent pace mea, sed cum debita ponderatione, similibus imposturarum patroni quotquot hæcenus citavi hujus Imperatoris Præcepta, ex CHRONICO GOTTVICENSI, ex MARQUARDO HERGOTT, ex MURATORIO, ex UGHELLO, ex LUNIGIO; imo conferant quoque, si placuerit, quotquot indicantur a CL. GEORGISCH in Regestis Diplomaticis Tom. I. paginis 604. 605. 606. 607. & 608. illi quibus ingenua mens inest, & perurbationibus vacua, quamvis inviti, haud difficulter tandem in meam descendant sententiam.

S. X.

Subsequebatur statim post Intimationem contextus ipse, seu corpus, ut ira loquar, Diplomatis; de quo tamen ipsa rerum, quæ dicendæ forent, multitudo efficit, ut adferre nihil generaliter possimus. Quidquid enim belli, pacisque tempore occupatas Principum Aulas teneat, quidquid publica, privataque, domestica æque, ac forensia negotia, quidquid pias, æquitas, munificencia, cæteraque Principum officia exigebant, materiam Diplomatum suppeditavit. Particularem igitur Julianorum Tergestinensium ab Irenæo productam Chartam criticæ lanci appendamus, contextum ipsius deartuando. Primo examinabimus: an *Nobilis* titulus inibi tributus, revera convenerit Familix Tergestinæ de Juliano anno 1152.? Secundo: an probabile sit eam a Didio Juliano Imperatore descendisse? Tertio: Quidnam de Armis ejusdem Gentilitis critice judicandum videatur? Quarto: Quidnam statuendum sit de dignitate Equitum, ac Militum aurotorum, juxta IRENÆUM anno 1152. collata universæ Familix de Juliano? Quinto: An Juliani a Friderico Barbarossa creati fuerint Comes Palatini?

S. XI.

Venio ad primum difficultatis argumentum: an *Nobilis* titulus, in Irenæano Diplomate tributus Familix de Juliano, eidem revera convenire potuerit anno 1152. *Recognoscimus per præsentem, quod Nos*
admo-

admoniti de virtutibus, meritis, fide, ac devotionis observantia, erga Nos, & Nostrum Romanum Imperium, Nobilis, & antiquæ Familiæ de Juliano in Civitate Tergeste. Et si Falsarius noster ultra omnem Historiarum memoriam (uti paulo inferius ostendetur) proventus, Julianorum ortus a Didio Juliano Romanorum Imperatore repetere conaretur; fateri tamen constanter ubique per decursum sui operis debuit, eorum conditionem in Civitate Tergestina nunquam Civium, aut Patriciorum ordinem excessisse. Quo posito, dico; nullum omnino Civem in tota Europa, præcipue vero in Germania, atque Italia constitutum, sæculo XII. ab Imperatoribus, aliisque Principibus, quin imo a paribus, & inferioribus *Nobilis* axiomate fuisse salutarum. Conveniebat namque eo ævo iste *Nobilis* atque *Illustis* titulus solis Imperii Ducibus, Principibus, Comitibus, Baronibus, ac majorum gentium Dynastis: uti patet ex pluribus Monumentis ad annos 1150. 1158. 1210. 1224. 1230. 1250. 1269. 1273. 1286. 1291. &c. in Chronico Goritensi Editionis secundæ a nobis ipsis indicatis. Quibus adde supra relatum Privilegium de anno 1156. in quo Fridericus I. Theodorum, Ducis Austriæ Henrici, Patru sui, Uxorem *Pra-nobilem* vocavit: nec non Historiam rerum Laudensium apud LEHNITZUM, ubi de ejusdem Imperatoris Conjuge sic habetur: *Beatrix vero Conjux ipsius Imperatoris fuit & ipsa nobili genere orta de Provincia Burgundiæ*; denique Sententiam Friderici Imperatoris anno 1180. adversus Henricum Leonem, Ducem Saxonie, pro Adelberto Frisingensium Episcopo latam, in puncto fori Vergeris Monachium translata, apud HURDIUM Tom. I. Metrop. Salisburg. pag. 115. & THUELINUM in Electis juris Publici curiosis. cap. 1. §. 7. pag. 23. in qua legitur: *Dilectus noster Adilbertus, Frisingensis Episcopus, ad Majestatis nostræ presentiam accedens, humiliter nobis conquerendo, significavit, quod Nobilis Vir, Henricus de Brunswick, quondam Dux Bavarie, & Saxonie, forum in Verger... in Villam München violenter transfulerit* &c. Imposturam commissam itaque magis vero similem reddidisset IÆNEUS si Julianis suis *Lombardorum* prænomen cum RAPICCIO, aut *Liberorum*, *Arimannorumque* titulos adaptasset; quorum in Legibus Longobardicis æque ac in aliis publicis Instrumentis veteres meminisse demonstrat MURATORIUS, *Sopra le Antichità Italiane*. Tom. I. Dissert. XIII. Dicit autem fuisse antiquitus *Lombardi*, qui inter Clatiores numerabantur, uti jam diu monuerat CANILLUS PEREGRINUS, singularis iudicii Scriptor: *Arimanni* vero compellabantur viti honorati, ac Militates, aut clientelari beneficio Ducibus, Comitibus, Episcopis, Monasteriisve obnoxii; aut ab omni plane fiduciario jure liberi, quales post Matildis Comitissæ obitum erant principes in Mantuanorum Republica Cives, quos sæpe dictus Fridericus Barbarossa in quodam, ab eodem MURATORIO citato, Diplomate de anno 1159. *Arimanos* quoque appellavit: *Cunctos Arimanos in Civitate Mantue, sive in Castro, quod dicitur Portus, sive in Villis, quæ nominantur Sanctus Georgius, Cepada, Formigosa, seu in Comitatu Mantuano habitantes* &c.

et. Subsequentibus temporibus, qui servitorum immunitate fruebantur, *Libertatis* suæ titulum retinuerunt: alijs vero Arimannis Ministerialium nomen adhæsit. Utriusque Ordinis Viros, in Foro-Julienſi Provincia, multis Majorum Imaginibus ornatos, nobis ob oculos ponit CL. P. DE RUBEIS in Privilegio Voltrici Aquilejenſis Patriarchæ, quo anno 1176. institutum a Peregrino Deceſſore in Civitate Auſtrix forum ratum habuit, firmavitque: *Hominibus etiam dilectorum Ministerialium noſtrorum Henrici de Glemona, et Herebordi de Perbtenſtein: & inferius, enumeratis reſtibz Eccleſiaſticis ex ordine Prælatorum, ſubjungit: Comes Engelbertus Advocatus Aquilegenſis, Comes Volvradus de Treven, Chvonradus de Fontebono, Henricus, et Rantolpbus fratres de Villalta, Leonardus de Leceſ Liberi: Henricus de Glemona, Herebordus de Perbtenſtein, Erimbertus, Wolframus, Ruobertus, Albero, et Reginbardus fratres, Johannes, et Woltricus fratres de Portis, Egidius, Voltricus, Ruſſardus, et Hereovicus Croes ipſius Civitatis, et alii multi. Vide Monument. Eccleſ. Aquil. Cap. LXIII. pag. 198. Ineunte Sæculo XIII. Innocentius III. Pontifex Maximus in Litteris ad Patavienſem Episcopum Volcherum, poſtulatam Patriarcham Aquilejenſem, apud eundem P. DE RUBEIS Cap. LXVII. pag. 654. Nobilium, & Miniſterialium Foro-Julienſium mentionem intulit: Cum bonæ memoriæ P. (Peregrinus II.) Aquilegenſis Patriarcha, nuper, ſicut Domino placuit, viam fueris univerſa carnis ingreſſus; Canonici Aquilegenſis Eccleſiæ convenientes in unum, aſſentientibus Nobilibz, et Miniſterialibus, in te poſtulandum a nobis unanimiter convenerunt. Minime ambigo hic Papam ſub Nobilium vocabulo Liberos intelligere voluiſſe, qui reliquos Miniſteriales in ſeſſionibus Parlamenti præcedebant, eoſque majori ex parte titulis, opibus, & auctoritate ſuperabant. Integro ſerme ſæculo ſerius idem honoris vocabulum reperio Miniſterialibus quoque Foro-Julienſibus attributum: ita Wilhelmus, ſeu Gulielmus Melſius, de genere Miniſterialium Fori Julii Caſtellanus, in Teſtamento, condito XIII. Septembris 1303. a Notario Nicolao de Mels Nobilis, ac Potentis Domini appellationem obtinuit. Eandem ſortem naſti cæteri Aquilejenſes Vaſſalli, omnem paulatim titulorum diſparitatem ſuſtulerunt, ita ut jam anno 1328. in Colloquio generali, celebrato Urini die XI. Menſis Februarii quotquot aderant præſentes ſine ullo diſcrimine generaliter Nobiles fuerint nominati. Intersuerunt inſcriptæ Nobiles Perſonæ Dominus Abbas Roſacenſis, Dominus Abbas Sextenſis, Dominus Morandus de Porcikeis, Dominus Vvinus de Prampergo, Dominus Odoricus de Straſoldo, Dominus Odoricus de Cucbanca, Dominus Articus de Prampergo, Dominus Heſtor de Urino, Dominus Briſſaglia de Porcilleis, Dominus Gabriel de Prata, Dominus Nopinus della Torre, Dominus Carlevarius della Torre, Dominus Anſoſſius della Torre, Dominus Joannes de Villalta, Dominus Ludovicus de Cavoriaco, Dominus Muſſatus de Cavoriaco, Dominus Bernardus de Straſoldo, Dominus Joannes de Cucbanca, Dominus Thomasutus de Parenſtein, Do.*

*Dominus Joannes de Partenstein, Dominus Rizardus de Valvasono, Dominus Asquinus de Colloresto, Dominus Federicus de Savorgnano, Dominus Joannes Franciscus de Castello, Dominus Articus de Varmo. Dominus Franciscus de Tercano, Dominus Philippus de Portis de Civitate, Dominus Franciscus de Manzano: Magister Joannes Medicus de Aquilegia, Magister Odoricus Notarius de Uinno, Dominus Guigielmus Magistri Gualteri de Civitate, Ottolinus Guireb de Glemona, ac aliorum quamplurium tam Nobilium quam Communitatum ad dictum Colloquium congregatorum specialiter multitudine copiosa. Ita Gabriel quondam Ser Hentigini de Cremona, Notarius publicus, & Pagani Patriarchæ Cancellarius in Instrumento, confecto occasione supradicti Colloquii, quod depromptum ex veteti collectione MSta. Documentorum Fotojulienium pag. 28. (4) Ratione autem Goritiz, Aquilejæ, & Tergesti, cum antiqui Goritienium Reguli præteritis temporibus Aquilejensibus æque, ac Tergestinis jam qua Advocati, jam qua, uti appellant, *Potestà*, vel Capitanei imperaverint, nemo sane rerum, arque temporum peritus in dubium revocabit, correlationem adeo magnam inter istarum Urbium Cives intercessisse, ut constanter omnes partibus semper viculis, prærogativisque uterentur, usque ad Maximilianum I. saltem tempora, cujus beneficio nonnullæ Goritienium Prosapiz ad majores honorum gradus emergerunt. (5) Ex opulenta Diplomarum Goritienium penu Excellentissi-*

mi

(4) Civium Venetorum ineunte seculo XV. utatos titulos ex exhibitio in Appendice Documento XXIV. Lector assequatur.

(5) Hinc Civium Goritienium dignitas sensim minui, & scissione facta infra Provincialium Ordinem psalutem considerari; Aquilejensium vero Civium gradus continuo majori in præstis haberi cepit, ut potissime Provincialium nostrorum Prosapiz jura Civitatis Aquilejensis aut ambirent consequi, aut ultro oblata non aspernarentur. Quare (quod mirere) horum Comitibus seu Comitibus nostris adhuc viate, ut Cives de re publica consulenti, intervenerunt Attemis, Averspergii, Baselli, Colloredi, Comonini de Cronberg, Pini, Lotthieri, Pacenles, Pittoni, Rabattenles, Salamaneide, Soardi, Strassoldi, Terzi, Turriani, & VVassermanni: imo & Illustrissimus Dominus Franciscus Xaverius S. R. I. Comes ab Harrach in Rohrau, Supremus hæreditarius Austriae utriusque Equilium Præfatus, Theresiani Ordinis Eques, Sac. Cæs. Reg. atque Apostolicæ Majestatis Cubicularius, nec non unus Pedestris Legionis actualis Tribunus (alibi Siemonatis, & propriæ virtutis, atque Militaris fortitudinis gloria nemini secundus) anno 1764. Inter Cives Aquilejenses fuit relatus, teste membrana tenoris infrascripti.

Not Maria Josephus Sacri Romani Imperii Comes ab Aversperg, & Gotsche Dominus in

Iren. Jul. Tom. I.

Solha, & Seisenberg, Supremus Marchallus, & Cubiculariorum Præfatus hæreditarius in Dacata Carniolia, & Marchia Slavonica, Sæc. Sacra Cæsarea, & Cæsarea-Regia atque Apostolicæ Majestatis Cubicularius, Actualis Intimus Consiliarius, & Supremus in Principibus Comitatus Goritiz, & Gradiscæ, nec non Aquilejæ Capitaneus.

Rudolfus Comonius Sacri Romani Imperii Comes de Cronberg Dominus Quischa, Sarfisa, Seneschea, Sæc. Sacra Cæsarea, & Cæsarea Regia atque Apostolicæ Majestatis Cubicularius Actualis, Consiliarius Excelis Cæs. Regis Supremi Capitaneus Goritiz, & Gradiscæ, nec non a præstata Excellentia ad alium deputatus Commissarius.

Franciscus Antonius de Gorzer Cæsarea Aquilejæ Vice Capitaneus, Potestas, & Judex ejusdem Civitatis.

Quod in more positum est apud omnes Civitates, ut quæ egregia facta aut Majorum gloria commendat eis solent cum jure Civitatis Nobilitatis quoque splendorem scribere, quo possint Cives non modo incitamenta, sed etiam præmia virtutis habere; id contra æquum est hodie Civitati Aquilejensi, at non tam dare ipsa, quam accipere splendorem existimet. Nam Antiquissima hæc Civitas quamquam olim celeberrima, & prima post Romanam, immo altera Roma, nunc nullam, & Barbaris fureis Reliquis misere ostentant ex maxime curas, &

E

Sta.

mi COMITIS DE LANTHERI in meo Chronico Goritienſi Editionis II. pag. 291. ad annum 1338. Inſtrumentum protuli inire Pacis, & concordiz inter Magnificum, & Potentem Dominum Joannem Henricum Spectabilem Comitum Comitatus Goritiæ, & Tyrolis ex una, nec non *Nobiles & discretos Viros Dominum Guercelonem de Porcigliis honorabilem Poſeſſatem*, Petrum Cariltiz, Jeremiam de Leo, & Gregorium Ade Judices, Conſilium, & Commune Civitatis Tergeſti ex altera parte: in quo quidem inſtrumento ex Goritienſibus nominantur *discreti ac ſapientes Viri Dominus Heuricus, & Alberthus Scribæ de Goritia*: ex Tergeſtinis vero *discreti, & ſapientes Viri Domini Giralduſ Rubens, Roba de Leo, & Juſtus Pacis Cives Tergeſtini* tanquam Syndici, Procuratores, ac Judices Compromiſſarii ad tollendam omnem diſcordiam, rubiginem, & rancorem ab iſtis partibus diſcrepantibus conſtituti. Circa ejuſdem ſæculi XIV. finem, & ſæculi XV. principium *honorati, circumſpecti, Prudentis, Egreſſi, & Famoſi* titulus invaluit, præpoſito vocabulo *Ser*; quandoque etiam *Providos, ac ſpectabiles fideles*, ac *devotos Viros*, noſtrates Cives com-

pel-

Studia intenuit, ut ſi quando, uti Spes eſt, a cineribus erexit caput, eos poſſimum ſibi Cives adſciſcit, quos hoc quacunque beneficio donatos, dum ſuis qualiſiſſis adoptavit, iſdem ipſiſ reditibus tanquam Patris Patribus non modo vitam, ſed veterem quoque debeat celebritatem. Eaſpropter hodiernis Comitibus concedi non tam ſuſſragio, quam gaudio declaramus, & declarando moniſſamus omnibus, & ſingulis cuiuscuque ſtatui, gradui, & conditionis ſint, Illuſtriſſimum Domuum Xaverium Sac. Rom. Imp. Comitem ab Harrach in Ratione Sacra Caſarea Regia Apoſtolica Majeſtatis Maria Thereſie Ordinis Militaris Equitem, Aſſualtem Cubicularum, Superioris, & Inferioris Auſtriæ hereditarium Supremum Stabuli Maſtrum, nec non unius Inclytae Peditem Legionis cum imperio Caſarum Tribunalis, olim Excellentiſſimi Domini Auguſti Gervuſii Præſidis Anſtriaci Belgii Gubernatoris, & Supremi Bohemiae ſerrenorum Maſtri Filium, quon-

dam Excellentiſſimi Domini Alonſii Thoma Remundi Neapolitani Pro Regis Nepotem, Majorum gloria, propriæque virtute pacis, & belli artibus præto clarifiſſimum; Civem huius Magnificæ Communitatis una cum omnibus illius Libere utriuſque Sexus, nativis, & naſcentibus legitimis, & naturalibus in inſtituto effectum eſſe die 28. Auguſti 1764. Habere præterea votum in omnibus, & ſingulis huius Magnificæ Communitatis Comitibus, ſeſſionibus, i. m. adſequi, quam poſſivum, uti, ſui, patri, & gaudere omnibus, & ſingulis decoribus, prærogativis, privilegiis, immunitatibus, diſcretatibus, exemptionibus, libertatibus, quibus alii Nobiles Cives huius Magnificæ Communitatis, utuntur, fruuntur, potiuntur, & gaudent, ac ſolent, & conſueverunt eſſe uti, ſui, patri, ac gaudere. Datum ex Officio Magnificæ Communitatis Aquileje die XXVIII. Auguſti: Poſt Partum Virginis Anno Milleſimo ſeptingenteſimo ſexageſimo quarto.

Maria Joſeph
Comes ab Auerſperg
Supremus Capitanus

Rudolfus Coroninus
Comes de Cronberg
Caſ. Reg. Commiſſarius

Franciſcus Antonius
de Gorzer Vite Capit.
Aquileje mppa.

Carolus Ludovicus
de Comelli mppa.
Franciſcus Antonius
Bramatti de Sigisberg. mppa. } Judices

Ex Decreto Comit. coram Caſareo-Regio
Commiſſione Joannes Bapta Monari
Civitatis Aquileje Cancellarius mppa.

Sigillum pendens
Comitis Auerſpergi

Sigillum pendens
Comitis Coronini

Sigillum pendens
Civitatis Aquileje

pellatos memini; ita tamen ut *fideles*, & *devoti* nominarentur a Principibus; *Prudentes*, *Egregii*, *Providi*, & *Circumspecti* dicerentur a Superioribus; *Honorati* vero, *Famosi*, ac *Speflabilis* denominationem plerumque reciperent a paribus, inferioribusve. In dies interea magis, ac magis ubique gloriæ cupiditas, & titulorum creſcebat ambitio; inde factum, ut Civitatenſium exemplo, circumvicinarum Urbium potentiores Cives, ſeu Patricii titulum ſenſim quoque *Nobilium* (Magiſtrariſibus alias Proceribusve proprium) cæperint uſurpare. Documentum ſit Protocollum vetus Archivi Tergeſtini, ubi inter Acta, formata anno 1426. (quando Civitas illa ob contumaciam a Marino V. Sacro Eccleſiæ fulmine paulo ante percuſſa, iterum in Summi Pontificis, atque Antiftitis Marini (6) gratiam fuit recepta) habentur diverſa Inſtrumenta, in quibus *Nobiles*, & *Prudentes Viros Ser Argentinum de Argento*, & *Ser Petrum de Bonomis honoratos Cives Tergeſti* invenimus adnotatos. Plura ſimilia exempla paſſim occurrunt in noſtro Chronico Goritienſi.

§. XII.

Sed iſta omnia tertio duntaxat ſæculo poſt Barbarorū Imperatoris mortem conſigere; nec probare ullo modo valent Julianorum aſſertam Nobilitatem ad annum 1152. Non inquiram hic: utrum Civitas Tergeſtina gaviſa olim fuerit Privilegio nobilitandi, Arma, atque Inſignia concedendi? Miſſam facere volo quaſtionem: an Nobilitas per præſcriptionem immemoriam, conſuetudinem, & ſtatutum, acquiratur? Inveſtigare non volo: utrum nobilitatio Tergeſtina operetur extra Territorium, aut ſolummodo *Nobilem faciat*, & *eximium apud ſuos, non apud Exteros*? Utrum Julianorum Dñus, an vero ſupranominatorum Civium Tergeſtinorum Familiz prius innotuerint? Utrum jam ineunre ſæculo XV. iſdem Julianis *Nobilis* titulus competeret, perinde ac Argentino de Argento, & Petro de Bonomo, quos paulo ante ſimili prædicatio vidimus inſignitos? Satis ad meum propoſitum facit, luce meridiana clarius toſo antecedenti demonſtratiſſe paragraſpho, quod Juliani, utpote ſimplices Cives Tergeſtini, ante ſæculum XIV. non potuerint *Nobiles* appellari. Jam addo, quod ſi etiam per inconceſſum, & nunquam concedendum, pro talibus reputati fuiſſent Tergeſti inter pares anno 1152; nullum hodie in Imperio Romano-Germanico ſimilis nobilitatio fortiter effectum, niſi ex ſubſequenti approbatione Imperatoris robur accepiſſet. Hanc vetitatem probe agnolcentes Formentini Civitatis Auſtriaz Cives antiquiſſimi anno 1357. a Carolo IV. Imperatore ſequentis tenoris impetrarunt Diploma, cujus ope ſubinde nonnullis ex eorum deſcenden-

(6) De Marino iſto Coronino Epilcopo Tergeſtino, deque aliis rebus, ſuperius memoratis, vide Appendicem Docum. num.

XXV. nec non Syllabum Tergeſtinorum Auſtitium num. XII.

dentibus ad ipsum Ordinem Teutonicum patuit aditus: „ In nomine
 „ Sanctæ, & Individuæ Trinitatis. Karolus quartus Divina favente
 „ Clementia Imperator semper Augustus, & Boemix Rex. Dilectis
 „ Joanni, Nicolao, & Leonato fratribus, filiis quondam Simonis
 „ de Formentinis de Civitate Austria fidelibus suis gratiam suam,
 „ & omne bonum. Licet Imperialis sublimitatis decentia, cujus glo-
 „ ria in multitudine plebis, & populo honorificato consistit in attra-
 „ hendo cunctorum fidelitatis, & devotionis obsequia plurium de-
 „ lectetur, ad illorum tamen præcipue fidei, & puritatis merita
 „ promptius inclinatur, ac eorum desideris benignum consuevit ac-
 „ commodare assensum, qui Nobilitatis radios, per virtutum exerci-
 „ tia, strenuitate corporum, & Nobilitate actuum satagunt imitari
 „ eo ut cum Cæsarex Majestati nostræ de vestris virtutum, & pro-
 „ bitatis meritis, quæ ex animi nobilitate confurgunt bona plurima
 „ sint relata, nec sit dubium quin de virtutis gradu in virtutem
 „ crescere debeat. Vobis præmissorum intuitu, & ad petitionis In-
 „ stantiam Venerabilis Nicolai Patriarchæ Aquilegensis, Fratris, &
 „ Principis nostri præcarissimi cupientes facere gratiam specialem,
 „ animo deliberato, non per errorem, seu improvide, sed ex no-
 „ ista certa scientia, sano, & marito Consilio prælibata auctoritate
 „ Cæsarea, & de plenitudine Imperialis Potestatis Vos, Vestros He-
 „ redes, & Liberos per masculinam lineam de vestris corporibus le-
 „ gitime descendentes, Nobilitatis, & honoris Civium Nobilium ti-
 „ tulo, privilegio, & honorificentia ex innata Nobis benignitatis
 „ clementia liberaliter decoramus, volentes, & hoc Imperiali Edicto
 „ decernentes, ut Vos, dictique Vestri hæredes, & Liberi, tanquam
 „ Nobiles Cives Feuda tenere, recipere, habere, possidere, & in
 „ ipsis succedere, nec non pro talibus Nobilibus haberi, nominari, re-
 „ putari, & tractari per omnia in locis quibuscumque, absque quali-
 „ bet renitentia libere debeatis præsentium sub Nostræ Imperialis
 „ Majestatis sigillo, testimonio Litterarum. Datum Melnih anno Do-
 „ mini Millesimo tercentesimo quinquagesimo Septimo, Indictione de-
 „ cima, XIII. Kal. Januarii. Regnorum Nostrorum anno duodecimo,
 „ Imperii cio tercio,) Vidisti ne, quam parvi momenti in con-
 „ spectu Imperatoris olim considerarentur nostrorum Civium Privilegia,
 „ ut Formentinos ipsos, tanti nominis Viros, quasi prius ignobiles de
 „ novo nobilitaret Carolus IV. ac Feudorum redderet capaces? non aliter
 „ profusus, quam deinde præstitisse Ferdinandum Primum constet,
 „ ejus munificentia Antonius Julianus, Consortesque Diplomatis (Vien-
 „ na die XXII. Novembris 1560. expediti) veræ Nobilitatis insignia
 „ primi in Familiam suam invexerunt, sicuti me certiores reddit Ami-
 „ cus in omni eruditionis genere peritissimus, qui cunctas veteres Ju-
 „ lianorum scripturas vidit, legit, consideravit: nihilotenus tamen in
 „ Epistola, haud pridem mihi transmissa luculenter admodum asseve-
 „ rat: *Il Padre d'esso Gio: Giacomo Giuliani per nome Antonio su no-
 „ bilitato da Ferdinando I. con Diploma di Vienna 22. Novembre 1560.*
 „ assieme

assieme con Bartolomeo, Estore, Odorico, e Pietro suoi Agnati, e loro discendenti. Altro Privilegio di questo non ha la detta Famiglia. Notatu dignum est illud: fu nobilitato: sed vel maxime istud etiam Altro Privilegio di questo non ha la detta Famiglia: postquam præcipue famosus noster IRENÆUS Hiltor. Terg. Lib. IV. cap. V. pag. 301. dissimulando quæ præconcepto obistere videbantur Sistemat, & omnia in proprium favorem subdole detorquendo, gemina Privilegia Autographa, suis Sigillis cereis robotata, se deprehendisse ait Tergesti apud Dominum Antonium Julianum Germanici filium; FridERICI nempe unum de anno 1152. recognoscentis virtutes, merita, fidem ac devotionis observantiam Nobilis, & antiquæ Familiae de Juliano: alterum Cæsaris Ferdinandi I. de anno 1560. ejusdem Familiae antiquissimam Nobilitatem confirmantis. Nugæ! Nugæ! quis mediocriter Eruditi hodie subannant, & derident, solique Viri boni Historiarum imperiti, atque satis idonea, prudentique Critica laborantes, nec a plumbo argentum secernere docti, pro genuinis mercibus sumete conluverunt. Sed & istos inrer, me saltem aliquem inventurum non despeto, cui conveniat TERENCEIANUM illud:

Res, ætas, usus semper aliquid adportat novi;

Aliquid monet, ut illa, quæ scire credas, nescias;

Es quæ tibi putaras prima, in experiundo repudies.

S. XIII.

Transco ad secundo loco superius propositam quæstionem: An nimirum probabile sit Julianorum Tergestienensium Gentem a Didio Juliano Imperatore descendisse? veluti Fridericiano suo Diplomate nobis illud perluadere satagit Historiographus Tergestinus, JOANNIS LE MAIRE, FRANCISCI SANDOVALLII, WILHELMI SLATYER, JOANNIS MESSENI, JACOBI ZABARELLA, GODOFREDI, SIEGFRIIDI MEGANDRI, GABRIELIS BUCCELLINI, ET JOANNIS HUBNERI exemplum secutus, qui nonnullorum Imperatorum, Principum, ac Dynastarum Prosapias a Romanis, Trojanis, vel ab ipso primo omnium Parente Adamo, non interrupta per tot capita serie, deduxerunt. Ad dilucidandam hanc quæstionem examinandum prius venit: Num M. Didius Salvius Severus Julianus, qui, interfecto Pertinace, Imperium a Prætorianis nundinatus accepit, revera Makulinam successionem post se reliquerit? deinde, supposita etiam simili successionem, num illius posteris, & quando sele Tergestum transfulerint? denique quibus instrumentis muniti nunc florentes Julani Tergestini, suam a prædicto Imperatore derivationem comprobarint? Manifestum est, innumeros propemodum Scriptores Didii Juliani Imperatoris gesta litteris consignasse. Inter omnes tamen aut ætate, aut auctoritate præcedunt DIO CASSIUS, JULIUS CAPITOLINUS, HERODIANUS, ZOSIMUS, SPARTIANUS, AURELIUS VICTOR, EUTROPIUS, XIPHILINUS, LAMPRIDIUS, ET CASAUBONUS. Singulos evolvat Lector diligenter; meam fidem interpono nusquam in eorum volu-

Iren. Jul. Tom. I.

F

mini-

minibus filiorum Didii Juliani mentionem inveniturum, si uncam Didiam Claram, Cornelii Repentini Uxorem, ex Manlia Scantilla procreatam, excipias, cujus etiam in Cimelio Austriaco Vindobonensi vulgato anno 1755. Typis Joannis Thomæ Trattneri, bina sese offerunt numismata argentea majoris moduli, & unum æneum primæ formæ cum epigraphæ: DIDIA. CLARA. AVG. Videamus quæso SPARTIANI cap. III. verba, qui etsi ~~enimvero~~ non sit Didii; filius ramen quam ceteri illius Historiam pertractavit: *Fausto Senatus Consulto Imperator (Didius Julianus) est appellatus, & Tribunitium potestatem, jus Proconsulare in Patricias Familias relatus, emeruit. Uxor etiam Manlia Scantilla, & Filia ejus Didia Clara Augustæ sunt appellatæ.* Idem Cap. VIII. Juliani mortem ita exequitur: *Actum est denique ut Juliano Senatus auctoritate abrogaretur Imperium, & abrogatum est, appellatusque statim Severus Imperator: quum fingeretur quod veneno se absumpsisset Julianus, missi tamen a Senatu, quorum cura per militem gregarium in Palatio idem Julianus occisus est. Corpus ejus a Severo Uxori Manliæ Scantillæ, ac Filie (Didiæ Claræ) ad sepulturam est redditum, & in Proavi Monumento translatum, milliario quinto, via Laticana. Nihil hic indicii facit Auctor, quo existentia alterius sobolis, masculinæ nimirum, divinari possit. Vetustiores omnes hæc ipsa a SPARTIANO narrata paucis duntaxat perstringunt. HERODIANUS supra nominatæ Filie; DIO CASSIUS vero ne illius quidem mentionem intulit. Ergo, juxta regulas passim receptas ab Historicarum peritis, ego concludo, quod Didii Juliani sexagenario majoris Familia cum ipso defecet anno 193. post Christi adventum, quando audita in Syria C. Pescenii, & in Pannonia Septimii Severi electione, ob omnibus destitutus, tertio Imperii mense occisus est. Verosimile enim quis dixerit, Scriptores coævos, & his proximos Stirpem virilem Imperatoris ignorasse? aut quis sibi persuaserit: Senatum Romanum *Templum mentis*, ac *Consilii publici*, neglectis maribus, si adfuissent, solam Didiam Claram Augustam appellasse? Hoc argumenti genus a communi, obstinatoque Scripitorum veterum, præcipue Synchronorum silentio petum, tanti ponderis hodie consideratur inter Eruditos, ut nisi alia, altiorque quædam auctoritas assensum eliciat, mea quidem sententia, multo sit dignus risu, atque cachinno quicunque delirantis IRENÆI opinionem adhuc approbaret. Ast objicit pertinaciter nonnemo, huic argumento non acquiescens, fortassis dicendo: Si defuere Masculini hæredes Juliano, potuit ejusdem posteritas per lineam femininam, idest per Didiam Claram sæpius memoratam, propagari: poruit filius, nepos, aut pronepos quidam ejusdem Didiæ Claræ domicilium fixisse Tergesti, ex quo subinde Juliani modo inibi florescentes promanarent: adfunt namque Inscriptiones, & Marmora vetustissima in Historia Tergestina paginis 292. 294. 299. & 301. producta, quæ utique, ipso IRENÆO teste, Julianorum Romanorum adventum contestantur. Ego enimvero ad hujuscemodi objectionem replicarem,*

carem, Inscriptiones illas, adeo decantatas ab IRENÆO nullatenus ad Julianos Tergesti habitantes pertinere: quia prima Tergesti quidem in ædibus Navaretanis inventa Julios, non Julianos indicat (7): reliquæ vero omnes procul a Tergesto in Istria, in ruinis Merulii, Romæ, aut Patavii effossæ, viderentur mihi profecto (si fas est dicere) majorem cum Alpibus Juliis connexionem habere, quam cum Julianis Tergestinis. Minime ergo constat, nec probabile videtur, Didicæ Claræ successores sese Tergestum transfuisse: sicuti æque incertum manet, ipsos (urpote descendentes a Cornelio Repentino Didicæ Clatæ Marito) Julianorum Agnomen retinuisse: nec probatum unquam denique fuit ab IRENÆO Julianos, quoscumque demum velis, Roma profectos, Tergesti ante Barbarorum adventum fuisse commoratos.

§. XIV.

Neminem Eruditorum latet, sæculo VI. ætæ Christianæ in Italia universa (BERNARDINUS ZANETTI in præfat. ad Memorias Regni Longobardici pag. 57. solas excipit Venerias) Cognominatum usum omnino exolevisse, atque hac ratione vel amplissimarum Familiarum memoriam oblivione deletam: quod crebris Barbarorum irruptionibus tribuendum, qui ex Septentrione infestis armis erumpentes, non tantum torrentis ad instar omnia longe, lateque inundarant; sed proprios etiam mores, atque usus in subjugatis Provinciis invexere. Nullis fuisse prorsus Cognominibus usos Gothos, Vandalos, Alanos, Herulos, & Longobardos magis notum est, quam ut indigeat probatione. Neque sæculis dominationis Francicæ, post debellatum De-

sider-

(7) Hospes sit plane in Historico Studio oportet, qui Julianos etiam Romanos a Juliorum gente derivaverit. Diversissimæ erant Juliorum, & Julianorum apud Romanos Familiz: altera Juliorum magis antiqua; recentior altera Julianorum. De utraque ita SCHÖNLEBENIUS de Origine Habspurgo-Austriacæ Domus Prolegom. Parte I. Cap. V. §. III. pag. 15. Etiam si vero Julius Cæsar absque omni controversia ex Ænea posteris natus fuisse, adhuc tamen probatione indigeret, quod Juliana Familia orta sit ex Julia. Nam argumentum in præfati casu desumptum a derivatione nominis frivolum est, & omnino probat: quia tali ratione licebit asserere omnes Julios, Julias, Julianos, Julianas fuisse de eadem Stirpe Julii Cæsaris: cum tamen de plurimis coadit ne remitte quidem Cæsaris Familiam attingere. Julia Trajani Imperatoris (quem Hispanum fuisse tradunt Authores) ex Marciana Sorore Nèpiti, nihil de Cæsaris sanguine pertinebat. T. Julius Candidus, & A. Julius Quadratus fuerant Consules Anno V. C. 858. ambo Julii, sed ex fuerant ex Familia Cæsaris

nullus Authorum prodidit. Similiter Cæsar Julius Africanus Anno V. C. 865. Q. Julius Balbus Anno 883. C. Julius Serranus Anno 887. & plures alii deinceps Consulatus honore aucti, vel ignota Origine, vel profus a Cæsare diversa fuerant. Par est ratio de Julianis. Didicæ Julianum Imperatorem, cujus Læus Jurconsulium erat Mediolani, nemo habens a Julii Cæsaris familia ortum asserit: Julianum Apostatam multo minus, utpote qui Majores suos e Britannia repetebat. Inspectatur Baronii Martyrologium; quot ibi Julii, Julæ, Juliani, & Juliana, alii in Africa, alii in Græcia, in Ægypto, in Illyrico, & alibi vitæ sanctitate clari obierant, quot omnes in unum Juliam, & Julianam Familiam cogere nemo Sapiens audebit. Et quis dicet Maximianum Imperatorem fuisse ex Posteris Julii Cæsaris, quia dicitur esse C. Julius Maximianus, cum constat in Thracia obscuris Parentibus natum Mucæ patre Gottho, Abba matre Alana? Non fuit irrogatus species refert Tacitus quendam Julium Sabinum hoc nominis affinitate, seu similitudine, se in Julii Cæsaris Stirpem conatum in-

ire.

siderium, in Italico Regno Nobiles privatorum Familias propriis Cognominibus distinctas deprehendes. Romani, ac Neapolitani, qui latem a Longobardico jugo colla semper illæsa servarunt, & Græcis Augustis diu parere, ne ipsi quidem tunc habuisse videntur Cognomina. *Atqui sensim* (ut MURATORIUS verbis loquar) *immotuit in quantam utilitatem humani commercii vergere posset cognomina nominibus adjicere, ut non tantum caverentur errores in personis dignoscendis, sed etiam Familiae rectius inter se una ab altera discriminaretur.* Hinc sæculo decimo, undecimo, & decimosecundo primum incæpete de integro excitari privatæ Nobilitatis Cognomina. Vetum cum hæc pro suo quisque fete arbitrio adoptaverit, ratio postulat ut, facta brevi digressione, paucis exponam, quid hac in parte facere consueverint, qui eo tempore vixere. Primo itaque Nobilibus Viris adhærere cognomentum antiquitus cæpit a loco Dominationis, a Prædiis, Jurisdictionibus, Oppidis, & Castris, quæ singulæ Profæpit aut clientelæ beneficio a Principum munificentia obtinebant, aut ut Bona ab omni feudali nexu libera, seu allodialia hereditario jure a Majoribus possidebant. Ita Columnenses (VOLATERANI testimonio) ab Oppido Columna; Montecuculi a Castro Montecuculi; Canossenses a Castro Canossa; Collalti a Castro Collalto; Nogaroli ab Oppido Nogarola; Purlilii a Purliliarum Oppido; Savorgnani (de Utino olim etiam dicti) a Castro Savorgnano in Foro-Julio gentilitiam nomenclationem sortiti sunt. Secundo, complurium Cognominum tribuenda est origo Agnominibus, *soprannomi* vulgo appellatis, quæ indita olim majoribus ad nos usque penetrarunt; et si interdum vituperationem, & scommata redolerent. Exemplo sint Marchiones de Malaspina; Comites, ac Dynastæ de Papafava; Scalzi præ-

trudere; & facit etiam mentionem alterius Julii, cui hæc vanitas non impingit, ac proinde inuict ex similitudine nominum non illico eandem familiam debere argui. *Miscuere sese (verbo sum Taciti) Julius Tutor, & Julius Sabinus, hic Trever, hic Lingon. Tutor ripe Rheni a Vitellio Præfessus; Sabinus super infamem vanitatem, falsæ Stirpis gloria incendebatur: præteritam suam D. Julio per Gallias bellanti, corpore, atque adulterio placuisse. Porro ejusmodi Julii plures tam in Gallia, quam Illyrico, & aliis provinciis, per quas Julius Cæsar bellum gessit, licuisset reperire; uti & Cesarionem ex Cleopatra, qui parum ad laudem Anticorum, Julianorum, Juliorum facerent.*

Julianæ Romanæ familiæ originem aliqua ex parte illustrare videtur sequens, Romæ adhuc extans, Inscriptio.

JULIUS EUTICHIÆ
C. JULIUS FORTUNATUS
CONJUGI CARISIMÆ
FECIT SIBI ET SUIS

LIBERTIS LIBERTARIQUE
POSTERISQUE EORUM
MONUMENTO ASSIGNATO RE DECRETO
MAGISTR. QQ. COLLEGII FAMILIÆ
JUNIORIS JULIANÆ
HOC. MOM. MER.
ED. EXTER. NON SEQUIT.
H. M. D. M. A.

Didii Juliani Imperatoris Schema genealogicum primus confecit ISAAC CASANBONUS Not. ad Scriptor Hist. Augustæ pag. 110. postea illud lapidum auxilio emendavit THOMAS REINERUS Lett. var. Lib. III. Cap. II. pag. 34. ab eoque acceptum Animadversionibus suis in Pompon. Enchirid. Lib. III. cap. III. Sect. 4. pag. 215. editionis novissimæ inseruit RUPERTUS. Quam vero & in hoc permulta vel perperam dicta, vel omissa esse Jo: Gottlieb Heineccius in Programme de Salvo Juliano pag. 802. ostendisset; plenioræ & accuratioræ Tabulam hujus generis in Historia Juris Lib. I. Cap. IV. Editionis Venetæ pag. 237. concinnavit.

terea, Fachinetti, Pellavicini, seu Pallavicini, Guastavillani, Castracani, Malatesta, Malviti, Baroncelli, Ubriachi, Beccaria, Importuni, Rubei, (8) Piccolomini, Tiniosi, Brutti, Khinesi, Burli, Buoncompagno, Amigazzi (9), Maltini, Gambacurta; ut alios omittam, quos in sua Patria unusquisque deprehendere poterit. Tertio haud pauca Cognomina originem suam debent Dignitatibus, aut Artibus, quibus Antecessores, Cognominibus destituti, sese inter ceteros distinguebant. Et quamquam progressu temporis illustria Munera deficerent, neque amplius Ars illa exerceretur; nihilo tamen fecius posterius eandem appellationem religiosissime conservarunt. A Dignitatibus sunt: Avogadri, seu Advocati, Confalonieri, Capitanei, sive Cattanei, Vicecomites, Vicedomini, Cancellarii, Dapiferi, Vicarii, Marefchalli, Camerarii, Notarii, Valvaffores, Doctores, Magistri,

(8) Rubei, seu de Rubeis Venetiarum olim Cives fuere. Rupertus Palatinus Caesar anno 1401. VIII. Decembris Magistro Joanni de Robeis nobile concessit Privilegium, quod in Appendice sub Num. XXI. reportavimus.

(9) Amigazzi, seu Migazzi Cognomen est antiquissimum, a quo se Nobilissimum Sacri Romani Imperii Comitum Prosapia. Quod ex Valle Telina, & quidem ex Pedemonte Oppido originem duxerit praestantissima haec Familia, probationem suppeditat longa authenticorum Instrumentorum ab anno 1259. ad annum 1450. series in Tabulario Eruditionis Domini Hyacinthi Footanæ asserta; praecipuis vero inde depromptum de anno 1348. Instrumentum, quod in Appendice Documentorum sub Num. XIV. vulgavimus. Celebris GULERUS, de rebus Reticis agens, affirmat, maxime conspicuos olim Raturæ fuisse Amicos, vulgo etiam Amigattios, seu Amigattios dictos; ex quo conicitur, secundum in Valle Telina Migattiorum sedem Raturam exiisse; unde deinde tribus ferme ab hinc saeculis in Vallem Solis translati, a ducentis circiter annis in Urbe Tridentina pedem fixere. Ex publicis supra memoratis Tabularii Chartis, quæ saeculum XV. haudquaquam transcendunt, translationis eorundem tempus colligitur; & bene ponderandum quod Procuratoris Instrumentum de anno 1473., a nobis produdum in Appendice Document. Num. XXXIX., non locus modo, quo sese illi transulerunt, sed & Guilelmus quidam Migazzi, qui ibidem cum Posteris suis summis fuerat honorum titulis decoratus, innotescit. En verba: *Nobiles, & Egregii Viri Domini Joannes.... Domini Martinus legum Solarii.... Benaventura, & Geronimus Fratres & Filii quondam Nobilis, & Egregii Domini Guilelmi de Migazzi de Ratura Vallis Bitti, Vallis Telina Episcopatus Cumanum,*

Hen. Jul. Tom. I.

*nunc autem moram trabentes superscripta Vitæ Cogituli praestitum plebis Valfana, Vallis Solis, & Tridentinae Diocesis. Ex eodem Instrumento clare eruitur, Familiam hanc Fundos, jura, & privilegia eminentiam tum in Valle Telina, cum etiam Tridenti, Cumis, earumque districtibus, atque aliis possidere; eoque fuisse cum principibus earum Regionum Prosapiis familiaritatis vinculo conjunctam, ut eidem honorum suorum curam tradere non dubitaverit; nam ibidem quoque illa habentur: *Et hoc specialiter ad illa procuratorio nomine, seu nominibus petendum, exigendum, consequendum, & habendum comes, & singulas quantitates denariorum, bladi, Vini, seu aliarum rerum cujuslibet generis, & manericii sui, quas dicti Fratres constituerunt, & quilibet seu alter eorum, habere debent, & debeant, seu debeat a quatuorque Personis, Communitate, Collegio, Capitulo, & Universitate, Civitatibus Tridenti, & Cumanum, & eorum Episcopatibus, & aliis ubique.... Item ad investendum, & locandum, & quascunque Investituras, & locationes faciendas.... de omnibus, & singulis possessionibus, domibus, terris, & rebus, territorii, & aliis quibuscunque huius, & rebus mobilibus, & immobilibus ipsorum fratrum &c. Jam sub ipsorum adventum Dynastæ de Migazzi sanguinem sociaverant cum Federicis, ex Valle Telina oriundis, quorum sanguis apud Abbatem FRANCISCUM XAVIERUM QUADRIUM in Dissertationibus Critico-Historicis occurrit memoria; item cum Equitibus de Perren centum ab hinc annis extinctis, multis Legationibus, Militia gradibus, aliisque praecongruis claris: nec non cum Crivellis, quorum adhuc in Perugini Barochia lapis sepulchralis extat; ex quo illos ex antiquis & Nobilissimis Crivellorum Mediolanensi familia ortum trahere desumitur. Non modo autem dum Tridentino in Territorio Migazzi commorarentur; ve-**

G

FINIS

gisti, Alferii, Judices, Castaldi, Patroni, Castellani &c. ad Artes vero pertinere Carrarii, seu Cartarienses, Ferrarii, Scaligeri, Fabri, seu de Fabris, Sarti, Medici, Speciali, Beccarii, Furnarii, Porcarii, Canevarii, Capellarii, Pellicciarii, Barberii, Caprarii, & Muratorii. Quarto denique (ut brevitaris gratia alias prætermittam cognominum qualitates, a me indicatas in Dissertatione Italica circa l'origine delle Nobilissime Famiglie VValdslein, e VVartenberg della Boemia. pag. 49. & sequentibus) ansam multis Cognominibus dedit proprium alicujus nomen: quod contrigit quoties filii, ut suam ab aliis stirpibus progeniem distinguarent, Patris, aut Maris nomen, proprio suo adjungbant. Hac ratione composita sunt Cognomina Familiarum de Figliovanni, Figlineldi, Firidolfi, Fisantii &c. Neque ab alio fonte, quam a nomine Patris in Cognomentum converso, complures Italica Familiae olim gentilium appellationem traxisse videntur;

rum etiam postquam in ipsa Urbe Tridentina stabile fuerant domicilium, cum illustrioribus Familis Tyrolensibus indissolubili Marimonii fœdere amicitiam contraxerunt. Docemur sit Arbor Progenitica Illustrissimi Christofori Vincenzii Joannis Michaelis S.R.I. Comitissæ Mirazzi de VVal, & Sonnenthurn Cæs. Reg. Majestatis actualis Cubicularii &c. in qua sequentes Familiae, inter utriusque lateris Majores recensentur: Particella, Melchiori, Tonelli, Prato, Lodron, Spaur, Arlio, Trapp, Freyberg, Khuen, Rechberg, Thunn, & Hendl. Heroibus vero clari Migatorum Prosapia, eo semper splendore nituit, quem Togæ, Armæ, Liberales Artes, Insula, Imperatorumque Diplomata adferre Familis consueverunt. Eminuere inter reliquos in Valle Tolina Guilielmus de Migazzi Uberti de Pedesina Filius circa annum 1259., Petrus Missus, seu Orator, & Judex Communis de Rasura, florens circa dimidium sæculi XIV., Guarischus dictus Sinesterius Prædictus seu Consul ejusdem Communitatis de Rasura an. 1362. Cum scilicet in Vallem Solanum transfuissent, Guilielmus, seu Guilelmus, cui Fredericus III. Imperator Nobilitatem Armorum Insignis consulit. Postquam autem Tridentinam Urbem incolere ceperunt, victoribus, & meritis innotuere Julianus de Migazzi Aulæ Cæsareæ sub Maximiliano II. Familias, cui anno 1578. Rudolphus II. Cæsar Insignia gentilitia denuo consecravit, auxitque, teste Diplomate producto in Appendice Documentorum sub Num. XC., Jacobus de Migazzi Tridentinæ, ac Brixinensis Ecclesiarum Canonicus, & Consiliarius, Brixinensis quoque Generalis Vicarius, & Consistorii illius Præfex; Justinianus, qui, dum Castra sequeretur in asinis sui Tribuni Petzen Legionæ, obiit Va-

radini anno 1606; Nicolaus Migatus Vardinenfis in Superiori Ungaria a Quattro memoratus Episcopus, qui, dum Regni Ferrarii Cæsariæ Præfessuram obiret, a Stephano Botichajo, seu Bocskajo Transilvanie Principe detentus, post satis invidio animo perperlas vicissitudines, ab Archiepiscopo Mathia in sua Sede repositus dicitur anno 1609; Binique Vincenzii, alter ex Societate Jesu, ejusdem Iconæ regione Scolaum Tridentini Collegii asservatur, quod ibidem Templum, Collegium, & Gymnasium a fundamentis erexit; alter, qui jure merito Excelli Anipontani Regiminis Consiliarius, & Sacri Romani Imperii Comes cum universa Posteritate fuit renuntiatus. Quod si præstantia facinora, & præclara posterorum nomina Antecessorum memoriam, & cineribus honorem adjuvant, æquum sane fuerit trium adhuc superstitum Fiarum, modo dicti Vincenzii filiorum etiam meminisse: Comitissæ pimirum Michaelis Gasparis de Migazzi Cæsarei Cubicularii; Comitissæ Vincenzii item Cubicularii, qui militari in arena currens, & ad Generalis Campi Marschalli Locumtenentis jam dignationem processus, passio proximus accessit; & Comitissæ Christofori Antonii, nati anno 1714. XXIII. Octobris, qui Romanus, & Hispanica Legatione lumina cum laude functus anno 1757. Vindobonensis Archiepiscopus, anno 1761. Sac. Rom. Ecclesiæ Cardinalis, & intus anno 1762. perperus Administrator Episcopatus Vvaciensis, nec non demum Insignis Ordinis Sancti Stephani Regi Apostolici Majoris Crucis Eques evasit. Hæc in præfende præstantissima hæc Gente carpit hinc inde decrepta mensile sufficiat; universam enim Migatorum Genealogiam inventibus Superis in secundo hujus Operis Volumine producamus.

tur; cujusmodi fuere Costanzo, Genato, Antonelli, Agnese, Andrea, Pandone, Gabrielli, Manfredo, Matteo, Daniele, Vincenzo, Alessandro, Ottoboni, Uberti, Ubertini, Ugolini, Alberti, Guidones, Gitolami, Donati, Bonomo (10), Tedaldini, Philippi, Rudulfi, Alberici, Cipriani, Lamberti, Antonini, Piccardi, S. Bonifacio (11), Monaldi seu Monaldetchi, Tebaldi, Lanthieri, Valentinis, Atrigucci, & alii.

S. XV.

Sicut hujus argumenti de Origine Cognominum Italicorum me pleaque hausisse notitias ex MURATORI Dissertatione XLII. profiteor ingenue; ita silentio nullatenus dissimulare hoc loco possum ejusdem summi Viri de Ursinorum Principum Cognomine sententiam, ut quæ paulo inferius telaturus sum de Julianis Tergestinis magis magisque hanc manifesta. En Muratorii verba: *Raphael Volaterranus Lib. 22. Anthropolog. (Petrarcha etiam in testem advocato, jure-ne is videris) Ursine gentis originem ab anno Christiane ære DLXXX. deducit. Inde ipse, alique post ipsum, Familiam hanc vel in remotissimis seculis splendidissimam nobis exhibuere, Fabulis Fabulas (sit verbo venia) contextentes. Ego, quæ certa habeo, tantum proferam: neque enim dubiis Documentis, eoque minus mendacio præstantissima gens illa indiget, ut in Orbe nostro lucidissime effulgeat. Mea ergo sententia non ab Ursinis sub Romana Republica floruitibus, neque ab Urso in eorum Vexillis picto, sed ab Unso quondam Nobili Viro URSINA gens appellationem suam traxit, nomine illius sensim in cognomen converso. Proinde antiquis temporibus DE FILIIS URSI eorum progenies appellabatur. Ex hac Familia primus in Romanum Pontificem adlectus est anno MCXCI. Hyacinthus Sanctæ Mariæ in Cosmedin Diaconus Cardinalis, qui Celestini III. nomen assumpsit. Diu, atque ab ipso Baronio ignoratum est, hunc ex Ursina Gente procreatum fuisse, quod in antiquis Catalogis duntaxat appelleretur filius Petri Bubonis. Sed nunc res*

extra

(10) Hoc facient indicata in Prefationis nota sub littera d.

(11) Illusterrima Familia Comitum S. Bonifacii Cognominis sui derivationem agnoscit a Bonifacio Veronæ Comite vivente ad annum 1073. qui, teste Dneumento, relato a Cl. MURATORIO Antiquitatum Italicarum mediæ ævi Tom. I. pag. 491. eodem anno 1073. in Veronenſi agro judicium instituit. En Documenti verba: *Dum in Dei nomine in Comitatu Veronenſi, in Viri Ulas, in Corte Præte, propria Ioverardo, per ejus data licentia in judicio resideret Dominus Bonifacius Comes illius Comitatus Veronenſis ad singulorum hominum iustitias faciendas ac deliberandas ... primum ad vos Dominus Bonifacius Comes, propter Deum, & aliquæ Domini Imperatoris, ac vestram mercedem, ut militis Ban-*

nus ad Majores clarissima Familiæ Comitum Sancti Bonifacii referendum censet, atque animadvertit, e solemni jurisjurandi formula mentionem fieri animæ Domini Imperatoris; etſi hoc anno Henricus IV. Rex duntaxat fuerit. Cæterum dictam horum Comitum deductionem quodammodo confirmare videtur eorundem ad Veronæ Principatum anno 1207. armis firmata præsentis, quando nimirum Azo Eleutherius Marchio nullius Potestas Verona cum parte sua, & Communis Bononiæ ex una parte, & Bonifacius Comes de S. Bonifacio, & Monachi ex altera parte pugnaverunt. Verba sunt Chronici Veronenſis PARISI DE CERETA Muratorii Script. Ital. Tom. VIII. pag. 623. Vide etiam SANCROVINI Origine delle Famiglie Illustri d'Italia Editionis Venetæ de anno 1670. pag. 215. & sequentibus.

extra controversiam posita est. Audi Auctorem vitæ Innocentii III. quem Cælestinus habuit successorem, Tom. III. pag. 364. Rer. Italicarum. Narrat ille Seditiones Anno MCCVIII. Romæ excitatas, quarum incentores, & Auctores fuerunt filii Urbi, quondam Cælestini Papæ Nepotes, de Bonis Ecclesiæ Romanæ ditati, hac occasione duntaxat, quod inter domum Petri Bobonis, ex qua ipsi per Patrem descenderant, & domum Romani de Scorta, ex qua Dominus Papa per Matrem descendit, veteres æmulationes fuerunt. Iuxta is addit: captam quondam Turrin Filiorum Urbi, propter injuriam perpetratam &c. Ad hujus Gentis decus accessit Anno MCCCLXXVII. Nicolaus III. Romanus Pontifex, vir celebratissimus, ex Urfinorum progenie natus, & in ipsa ditanda, & extollenda minime postea parvus. In Vita Cælestini V. Pape a Jacobo Sancti Georgii ad Velum aureum Cardinali, circiter anno MCCCXIII. scripta Tom. III. pag. 622. Rerum Italicar. edita, hæc de Mattheo Rubæo Cardinali Urfino habentur.

..... Genuit quem Nobilis Urbæ
Progenies, Romana Domus, vetetataque magnis
Falcibus in Clero, pompasque experta Senatus:
Bellorumque manu grandi stipata patrum;
Cardines apices, nec non fastigia dudum
Paparum iterata tenens.....

En rursus indicari vides duos ex Urquina Gente Pontifices Romanos, hoc est Cælestinum III. & Nicolaum III. Hic autem Urbis progenies appellatur Cardinalis ille Urfinus. Fortasse scriptum fuerit URSI PROGENIES. Hæc olim ejus Familis nomenclatura usitatur. Salte quoque, seu Sabæ Malaspine in Chronici Siculi Lib. 3. Cap. 20. Tom. VIII. pag. 835. Rer. Italic. nominantur ad Annum MCCCLXXVII. Dominus Neapoleon, & Mattheus frater ejus de Filiis Urbi, ambo subinde Cardinales. Eidem quoque memoratur Dominus Rainaldus de Filiis Urbi. Nam vel ad ea usque tempora multi Romanorum Nobilium Patris mentione facta duntaxat sese designabant. Huculque MURATORIUS, Dissertatione XLII. Anquir. Ital. medii ævi Tom. 3. pag. 783. & 784. Jam ad Julianos Tergestinos redeamus.

S. XVI.

Hic, sicut MURATORIUS Urfinorum Clarissimam Prosapiam, illustre nimirum, ut ipse loquitur, Urbis Romanæ ornamentum (ex qua præter supramemoratos Cælestinum III. ac Nicolaum III. etiam nuper Benedictus XIII. Pontificum thronum conscendit) non ab Urinis sub Romana Republica florentibus, sed ab Urso quodam Nobili Viro deduxit; ita ego non a Juliis, seu Cælaribus, quorum universa progenies, DIONE, ac SVETONIO testibus, in Nerone exaruit; neque a Didio Juliano Imperatore, absque hæredibus masculis anno a partu Virginis 193. trucidato; sed a quodam Cive Tergestino nomine

mine *Juliano*, qui *Seculo XIII.* inter vivos numerabatur, gentilicium suum *Cognomen* sortitos pronuntiabo. Quod ut luculentius intelligi possit, *Chartam* profero, ab *Amico* communicatam, tenoris infrascripti. In *Xpi* nobis *Amen*, anno a *nativitate* ejusdem *millesimo ducentesimo nonagesimo octavo Indictione undecima die undecimo exeunte Novembris* pluribus *Dñis Magro Nicola Physico in Tergesto, Jobane Cirusfo Cive Tergestin. Svarzusto de Goppo, Tbonadusio filio qdām Martini Secatoris de Tergesto & aliis. Reverendus in Xpo Pater & Dñus Brisa Dei gratia Episc. Tergest.* per se suosq; successores imperpetuum dedit, tradidit, & investivis jure recti, & legalis Feudi *Dño Ottobono filio qdām Dñi Juliani Lombardi Civi Tergestin.* recipienti pro se suisque heredibus decimas infrascriptas primo decimam cujusdam terre vacue ipsius *Dñi Ottoboni* que appellatur *Rena* posite *Tergesti* in *Contrata Riburgi* cujus hii sunt confines. Ab una parte possidet *Petrus Becarius*, ab alia est *murus Civitatis*, a tertia est *quidam fons Communis*, a quarta est *via publica*. Item decimam cujusdam *Orti* qui fuit *Dñi Ludonis de Tergesto* & nunc est *Dñe Valentine Uxor*is quādam ipsius *Dñi Ludonis*, qui positus est in *predicta contrata* cujus hii sunt confines. Ab una parte possidet *Dñus Marcus* quond. *Dñi Juliani* *predicti*, ab alia possidet *idem Dñus Ottobonus*, a tertia possidet *Magr bermannus Sarrot*. A quarta est *predicta via publica*. Item decimas quādam *Novalie* & terre vacue que coheret ipsi *Novalie* positar. in *predicta Contrata Riburgi* in loco qui dicitur *Rena* quarum hii sunt confines. A parte superiori possidet *Vitalis* quond. *Dñi Vitalis de Alborio* & ab una parte est *via publica*. Item decimas *domus Stoyne fabri* & uxoris ejus juxta *predictas novaliam* & terram posite, & cujusdam terre vacue posite juxta ipsam *Domum* que data fuit p. *commune Tergesti* *Leouardo* qui fuit de *Sessana*, quarum hii sunt confines. Ab una parte est *murus Civitatis*, ab aliis est *via publica*, & si qui alii sunt, omnium *predictorum*. Quam vero *ditionem traditionem*, & *investitionem* *idem Dñus Episc.* per se, suosque *Successores* promisit perpetuo firma & rata habere & tenere *eidem Dño Ottobono* suisque *heredibus* & non *contrafacere* vel *venire occasione aliqua vel exceptione* constituens *Svarzustum* *predictum* certum *Nuncium* ad ponendum *eundem Dñum Ottobonum* in *tenuitatem* & *corporalem possessionem* *predictarum decimarum*.

Hiis itaque *peractis* *item Dñus Ottobonus* ipsi *Dño Epō* ut *Vas-*
salus *Dño* *fidelitatis* debite *ibidem* *prestavit juramentum*. Quibus vero omnibus taliter *expeditis* *idem Svarzustus* una cum ipso *Dño Ottobono* accedens ad *prefatas terras*, *ortum novaliam* & *domum* in *continenti* coram *predictis Testibus* posuit & induxit *eundem Dñum Ottobonum* in *tenuitatem* & *corporalem possessionem* *prefatarum decimarum* tanquam certum *nuncius* *Dñi Epi* *supradicti*. *Actum Tergesti* in *Domocilio* *Dñi Ransulsi Militis de Tergesto* & apud *predictas terras*, *Novaliam*, *Ortum* & *Domum* qñ *idem Dñus Ottobonus* *positus*
Iren. Jul. Tom. I. H fuit

fuit in tenuam & corporalem possessionem decimarum predictarum. Ego Sanibonus de Aquileg. Imp̃li auct. publicis Not. interfui, & rogatus scripsi.

Obſervasti-ne, quomodo Ottobonus ille Civis, & Vassallus Tergestinus ab Antistite Brisa, seu Brilla de Toppo (12) Anno 1298. de nonnullis *Decimis* clientelari beneficio investitus, sola Patris *Juliani* mentione inter ceteros distinguatur? Hinc, mehercle, reprehensione minime dignus erat Doctissimus RAPIECIUS, qui in Codice MSc. ab ipso nostro pseudo-Aristarcho citato Juliani Cognominis originem ad annum 1262. retulit, sic scribendo: *Juliane Familie Cognomen hoc tempore a Juliano Lombardo primum fluxit, cui Ottobonus Lombardus successit, qui quod Juliani filius esset Ottobonus de Juliano appellatus est; quod deinde Cognomen Posterius perpetua successione conservavit.* Hæc deductio apprimè convenit historię veritati; concordat cum Chronologia; moribus illius ævi mirifice adaptatur; nullam falsi in se continet suspicionem; Auctore gloriatur Viro Summo, omni exceptione majore, pietate, prudentia, dignitate Episcopali, eruditione, & judicio perspicacissimo prædito, sine odio, ira, & studio, quorum causas procul habuit; cui viventi publica juxta, atque arcana tabularia in Civita.

(13) Brissa ex Nobili Forojulienſi Gente de Toppo procreatus, cum domi, & foris armatus jura suæ Ecclesię propagare conaretur, non solum Episcopale exhaustis Ætariis; sed & insuper gravi obrutus senectute, ut contraſta nomina expungeret, varia Tergestini Episcopatus bona, intercedente Patriarchæ Aquilejenſis consensu, partim ad tempus aliis gaudenda tradidit, & partim alienavit. Rem totam accipe ex Bouteri Mf. Annal. Noricor. & Forojul. Lib. VI. §. 34.

Tergestina Ecclesia Fiscus, Brissa ejus Sedis Prasite, admodum gravatus fuit in Veneto bello. Cadibus enim, rapinis, incendiis, direptionibus homines, & agri atriti; Vineta, & Oliveta vastata, incolarum alii caſi, alii in captivitatem abducti calamitates oppidi, ac territorii anxierant, quibus malis ut obviam iret Brissa Prasul Fisci suæ Ecclesię jura quadam, & Castrum Mlebo vulgo nuncupatum certis passis in decennium concedenda censuit custodire Civem Tergestinum, reservatis sibi certis exſibus, ac jure recipiendi, elapso decennio, memoratum Castrum. Custodia vero ejus Caſtri in decennium Civibus commissa non soluit, sed anxiet etiam calamitosam ejus Urbis statum, suisque occasio, ut alia etiam ejus Ecclesię jura Civibus Tergestinis durante vita Brissa Episcopi elocarentur, ut sequens pagina docet.

Memorati anni Sento Idus Maji presentibus Guilſone Archidiacono & Blaso Aquilejenſi Manſuarius, & compluribus aliis ad Ecclesiã Tergestinam aliquo are exonerandum, quod ex Iſtriano, & Tergestino bello contractum fuit, & Episcopus bona obligationi subjec-

ras, Episcopus de Capituli Tergestini, & Guilſonis Archidiaconi legati Patriarchalis consensu obligavit jura sua Civitati Tergestina, & ejus Civibus, scilicet officia gassaldionis, iudicaturam sanguinis, ac regalia cum eo jure, quod Ecclesia Tergestina habuit, promissit Episcopo dandis a Civitate dantibus Marchis denariorum Aquilejenſium, aut Tergestinarum; & omnium quidem numerandis festo die S. Martini, aliis centum persolvendis ad festum dierum S. Georgii. Manentibus semper Episcopo salvis omnia caſione, telonio, decimis, feudis, jure feodorum, pratis, Vinis, Campis, aliisque ejusdem Ecclesię bonis. En Instrumento Tergesti vulgato.

Sequente anno Veneta Copia Tergestam terram, marique cinerant: agente Patriarcha Aquilejenſi Albertus Gorizia Comes obſeſſa Civitatis opem tulit. Tergestini accepto militari subsidio strenue hostiles conatus resistunt, ero-braque eruptione hostes fatigant. Produſſere autem obſidione armisque Venetis ſibi Tergestini, cum majora subsidia a Patriarcha non acciperent, respicere alios incipiunt, Ducisque Austria opem implorare, cui Duci, se, suam Civitatem, Territoriam, ac sua jura omnia per suis Oratores publico Civitatis nomine offerunt, tum Austriacæ Inſignia de vertice Turris suæ in ſignum delictionis explicant. Inter paucos dies adſuit Exercitus Austriacus, Civitatis tamen obſeſſe ſuborare nequit, Venetis aditus amicos aduenda Civitatis præcludentibus. Caſtra etiam Veneta aggrefſus Miles Austriacus, a Venetis reſiſtus, & clade obſeſſus re inſeſſa abſeſſit.

Subinde Tergestina Ecclesia negotium ſciendi ejus

vitae patebant Tergestina. Majorem itaque ille fidem meretur, quam IRENEUS Julianorum Convictor, (13) uno ferme, ac dimidio saeculo posterior, cujus narrationes plerumque non jam dubie, sed plane litæ, atque somnia hodie viderentur Eruditis; nisi interdum depeculatus esset ipsum RAPICCIO, ac furtivis indutus coloribus propriam occultasset ignorantiam. *Non sufficit* (air SCHÖNLEBEN de Orig. Domus Hablurgo-Aultriæ in Prolegom. Part. I. Cap. V. §. V. N. III. pag. 19.) *derivatio, & similitudo nominis; hæc legitimis Aulorum, & monumentorum veterum testimonio conficienda sunt; alioquin hac ratione plurimas hodie Familias, quæ non pridem e tenebris emerferunt, per affinitates nominum cum antiquissimis, & ipsis quoque Romanis confundemus: quod quidem non veretur nonnemo nuperus Scriptor facere cum stomacho sapientum.* IRENEUM hic subintelligendum, existimarem, nisi eum celebris SCHÖNLEBEN octodecim annis scribendo præcessisset.

§. XVII.

Verum nondum in comperto est, quam ob causam, tam Pater Julianus, quam filius Ottobonus in superius producto Instrumento anni 1298. & a Præfule RAPICCIO Lombardi fuerint appellati? Nos in questione adeo a nostris temporibus remota sine restibus, atque Chartis genuinis nil pro certo statuentes, ad conjecturas, & probabilitates confugiemus, quas inter, quæ vero similior sit, benignus Lector judicabit. Lombardi itaque vocabulum posset hic aut pro agnominem, aut pro titulo, Juliano, atque Ottobono competenti, usurpari. Si titulus esset; utrumque honesto loco prognatum testaretur, & quasi hodiernis Nobilibus Tergestinis parem fuisse indicaret. Confer

ejus fiduciarii: Joannes enim, & Beagninus de Momitana pradia, & fundos quosdam Ecclesie Tergestina collatus sua fiducia, freti sua potentia, illos a Tergestina Ecclesia avulsim habant, prætentantes eorum proprietatem, quos cum Brissa Præsul ad officium reducere nequirit, eos fundos Aquilejensi Ecclesie, & Patriarcha sequente commutatione consignandos duxit. Aquilejam ergo delatus Brissa Episcopus, & constitutus in Patriarchali palatio, præfatus Simone Episcopo Jussimopolitano, aliisque pluribus, pro se ac suis successoribus tradidit Raimundo Aquilejensi Patriarchæ, ac ejus Successoribus Patriarchis omnem usum, ac totum suum jus temporale comprehens Ecclesie Tergestina in Burgum, ac Castrum Mugie, ejusque districtum, decimam grani, Vini, salis, tam vivi quam mortui, tam occupati, quam occupandi, & quod sui usurpans Joannes, & Beagninus de Mamiliano politicum insensatum, Nos insensandum. Quibus Patriar-

cha consignatis, Raimundus Patriarcha contulit Brissa Episcopo Tergestino omne jus temporale suum spectans ad Ecclesiam S. Cantiani ultra Isonium sitam, diversis Patriarchalis, & mille ducentas libras parorum Venetiarum, quæ prius lapsum duodecim annorum emendi erant alii Fundi cum suis utilitatibus quotannis percipiendis: erant quoque annu centum libra expensæ in aliorum funderum emptiorem. omitti aliis. Adm Aquileje Idibus Februarii anno 1296. Consule præterea Syllebium Tergestinarum Antistitium Num. XXVI.

(13) Il Padre Ireneo della Croce Scrittore della Storia Trisina era d'una Famiglia popolare, di Cognome Manarutta, famigliare, e confidente della Casa Ginziani del ramo del quondam Signor Duce, nella quale serviva, ed abitava. Verba sunt Eruditissimi Petioenfis Præfulis de Piccardi.

fer superius dicta §. XI. & XII., ubi Titulorum materiam fufius pertractavimus. Si vero Agnomen, aut Cognomen foret; illud, vel a corporis habitu, vel a nomine proprio alicujus Antecessoris, vel denique a Patria ipsius Juliani, deducendum arbitraretur. A corporis habitu (ut olim apud Romanos innotuere Calvi, Craffi, Nigri, Barbari) *Longobardus* primum; ac deinde, vulgo permutante litteram *b* in *d*, *Longobardus* dici poruisset Julianus (pila promissaque barba conspicuus. Fingendo autem Juliani Parentem, aut Avum Longobardum, seu *Lombardum* nuncupatum, statim intelligeremus, juxta dicta §. XIV. qua ratione illud nomen proprium Cognominis loco adhibuerit. Non defuere sane istis in regionibus sæculo tertio decimo complures Viri celebres, *Lombardi* appellari, a quibus, (spectata Chronologia, commode ortum suum trahere poruisset Julianus. Singulos in hocce compendio opusculo adnotare superfluum judico. Ex multis unum ramen prætermittere non debeo, qui cunctos alios rerum gestarum magnitudine, nobilitatis gloria, & fortunæ instabilitate superavit. Is erat Lombardus Turcianus, CORIO, SANSOVINO, LAMPUGNANO, FAGNANO, ac FERRUCCIO cognitus, qui, prævalentibus Vicecomitibus, Mediolano expulsum, cum universa Turrianorum Familia sese primum transtulerat in Forum Julium: ubi nullo propemodum negotio, favente nimirum agnato Raymundo Patriarcha, hospitium, ac Civitatem impetravit. *Habebant autem illi de la Torre, tempore expulsiōis eorum de ipsorum Domo Patriarcham Aquilejensem, cum quo in Foro Julii se reduxerunt.* Verba sunt PETRI AZARII in Chronico, quod MURATORIUS vulgavit Scriptorum Italiæ Tom. XVI. Cap. IV. Deinde vero, dum amissum Insubriæ Principatum armis recuperare meditabantur Turriani; communibus totius Familiæ viribus Lombardus contra Vicecomites pugnavit strenue, septies Victor evadendo; sed tandem anno 1277. ab Octone Archiepiscopo Mediolanensi cum consortibus profligatus, & captus reliquam vitam, velut contumelia tabescens, miserrime in carcere terminavit. Illum ita loquentem inducit Poeta:

*Contra hostes, & Ego certavi sæpius, atque
Me variis pugnis fortiter inferui.
Sunt contra Anguigeros septem conferta secunda
Prælia, vix nobis hinc timor ullus erat.
Armis Anguigeri postquam non vincere possunt
Nos miseros capiunt, prodicione, dolis.
Ostio Turrenses modica comitante caterva
In paucos nosmet clausimus Oppidulo.
Obruimur veluti pisces sub retibus omnes
Adversis nobis bospes, & hostis erat.
Cum Andrea, Franciscus obis, capimur sed ab hoste
Musca, Henricus, Ego, Guido, Caverna, Napus.
Carcere sed pereunt misere Napus, atque Caverna,
Addis me hæc eadem fors Parruis comitem,*

Ob quinos natos letus tamen æthera secundo

Hosium ab insidiis bos procul esse sciens.

Quinos Natos Lombardi, qui Vicecomitum insidias, ac laqueos declinarunt, passim nobis ob oculos ponunt Genealogistæ, iidem hunc genituræ ordinem assignando. Primum ponunt Lombardum juniorem, Episcopum subinde Vercellensem; Secundum Philippum Canonium Aquilejensem; Tertium Phæbum Caltri Tulmini Capitanum; Quartum Raymundum, vulgo Raymundinum dictum, Marani Præfectum; Quintum Napulinum, seu Napium, vel ut ipsum cum BUCCELLINO nominat HÜBNERUS Napulæum Præpositum S. Odorici prope Tiliaventum: quos in Forum Julium venientes comitatus est quoque Henricus, seu Hereccus, Lombardi Senioris Germanus, deinde circa annum 1296. Præses, seu Potestas Tergestinus. Ab istis tamen omnibus vix, & ne vix quidem, verosimile mihi videretur Julianum nostrum fuisse procreatum; sed potius illum existimarem Lombardi cognominationem a Patria desumpsisse, cum fortassis origine Insuber esset, & Turrianorum fortunam istis in Regionibus sequeretur. Insubria enim, & quicquid in Gallia Cisalpina Longobardi, olim e vicino Norico & Pannonia a Narsese Eunuchus evocati, occupaverant, ab ipsa jam Gente deducto nomine, appellabatur Longobardia, & Longobardi vocabantur quicunque ex illa proveniebant: non secus ac Bojani, seu *Bobemi* Nobiles Civitatenfes, quibus cognomen a Bohemia accessit; non quod olim ibidem dominarentur, sed quod inde egressi illorum Majores pro gentilitio Cognomine patriam sumplerint. Nam antiquitus (ut subjungit MURATORIUS) non paucos a cæteris. distinguebat locus. nativitat, aut incolatus. Hæc iusto nonnihil fufius persecutus sum, quod non nesciam futuros, qui ægrelatuti sint Julianorum Prosapiam ab Imperatorio Julianorum veterum Stemmate derurbari. Verum qui dehinc dicta mea reprehendere voluerit, sincera producat documenta, a postrema antiquitate reperita, iisque probet modernorum Julianorum connexionem cum Didio Juliano Imperatore; tunc demum ego & argumentationes hæcenus conclusas, & testimonia gravissimorum Auctorum superius indicata, & conjecturas paulo ante memoratas postponam IRENEÆ Sententiæ, eamque tamquam rem Oraculo proditam inter primos venerabor. Interea liceat mihi Julianæ Stirpi, hodie viventi, aptare sequentes versus ex argutissimo BOILEAU Satir. V. edit. Amsterdam 1702. pag. 31.

Respectez-vous les loix? Fuyez-vous l'injustice?

Savez-vous pour la gloire oublier le repos?

Et dormir en plein champ le barois sur le dos?

Je vous connois pour Noble a ces illustres Marques;

Alors soiez issu de plus fameux Monarques;

Venez de mille Aïeux, & si ce n'est assez,

Feuilletez a loisir tous les siècles passez,

Iren. Jul. Tom. I.

1

Voyez

*Voyez de quel Guerrier il vous plaît de descendre ;
 Choisissez de Cesar, d'Achille, ou d'Alexandre .
 En vain un faux Censeur voudroit vous dementir ,
 Et si vous n'en sortez, vous en devez sortir .*
 qui latine ita sonant .

*Legibus anne geris morem, dextraque Stateram
 Instata Themidos libras? hostisne quietis
 Otia postponis laudi, sectusq. iborace
 Arma inter, galeasque brevi arctas lumina somno?
 I nunc, illustri novi te sanguine natum
 Nobilis es, Regum, millenum & germen Avorum;
 Sique hæc parva tuis, annales voluisti, votis,
 Quoque Heroe cupis fac te descendere: Achillem
 Selge, Alexandrum, vel belli fulmen Iulum;
 Te incassum fuci damnabis Censor acerbus,
 Ni trabis inde ortus, ortus tamen inde mereris.*
 & ut alias JUVENALIS SAT. VIII. vers. 131. cecinit.
*Tunc licet a Pico numeres genus, altaque si te
 Nomina delectant, omnem Titanida pugnam
 Inter Majores, ipsumque Promethea ponas.
 De quocunque voles proavum tibi summo libro.*

5. XVIII.

Transco jam ad tertio loco superius §. X. propositam questionem : quidnam de Armis Gentilitiis Julianorum in Fridericiano adulterino Diplomate descriptis, critice censendum videatur? Audiamus ipsum IRENÆUM Friderici nomine loquentem : *Insuper affirmantes, ac approbantes Arma antiqua, & gentilitia Julianorum, & illustriora reddentes, auctoritate Nostra Rom. & Regia, videlicet Aquilam nigram coronatam, in scuto, & Campo albo, & super Galeam torneariam coronatam, & intus Aquilam pectore tenus, cum indurvis illorum colorum, ut latius hic in medio apparet.* Rursum tenentis Amici Talia nimirum Juliani habuere insignia anno 1152., centum & decem annis antequam ipsorum Familia atque Cognomen oriretur. Hoc Clypeo usi sunt centum & decem annis antequam Tergestum advenisset Julianus Lombardus, qui in Tabulario ejusdem Civitatis prima vice compareret anno 1262., & ante illum annum nusquam memoratur. At, his paulisper missis, an Insignia, superius in Irenæano Diplomate adumbrata, Fridericianæ ætati revera conveniant, diligentius perpendamus. Rem itaque ab origine repetendo cum MURATORIO Dissertatione LIII. Tom. IV. pag. 691. dico: quod verosimile videatur Insignium primordia aut a publicis Duellis, aut a Torneamentis, aut ab expeditionibus Transmarinis esse arcessenda. *Scilicet in certaminibus (ut MURATORII prædicti verbis loquar) at-*

que

que in publicis Ludis, ut Milites alter ab altero distinguerentur, res-
feram aliquam omnium oculis obviam in Scuto pingendam curabant.
Hæc Tessera ab initio arbitraria erat; deinde vero successu tempo-
ris Nobilibus Familiis adhæsit, cum Filii, ac Nepotes ea signa con-
stanter retinerent, sub quibus, absteria naralium obscuriorum nota,
eorum Majores gloriosum in bello, singulari certamine, vel in Hasti-
ludiis nomen peperissent. Certe apud Italos (ut ait SPENERUS Ope-
ris Heraldici Part. General. Cap. II. §. XV.) *Jovius testatur tem-
pore duntaxat Friderici I. in usu fuisse Insignia gentilitia.* Quod con-
firmari dicas, si intuearis Cardinalium, & Pontificum Insignia, quæ
ONOFRII PANVINII Epiomæ Pontificum adjecit JACOBUS STRADA; nec
non illa, quæ in UONELLI Italia Sacra, atque in PLATINÆ Historia
Pontificum editionis Venetæ 1613. in publicum conspectum prodi-
verunt. Isti Auctores enim ante sæculum undecimum nulla invenisse
videntur Insignia. Ipso illo sæculo, & sequenti vix aliis certa
Symbola adjecerunt, quam quorum Familiz diutius florere: ut du-
bium sit, an quæ deinceps gentilitia assumpta sunt, ex usu sequen-
tium seculorum huc antecipando transferre voluerint, num illo ipso
tempore usurpata fuerint. Cur enim incognitarum Familiarum Sym-
bola, si undecimo, & duodecimo sæculo id solemne fuit, in Mo-
numentis imprimere cœvi neglexissent, postquam reliquos omnes
honores similibus Pontificibus, ac Præsulibus ex Familiis incomper-
tis contulere? Nulla ergo, aut certe rara fuerunt ante Fridericum I.
Insignia in Italia; neque verosimile mihi videbitur unquam, ho-
munculos vix positivi gradus (quorum universa gloria, & fama
mœnibus hætenus semper exiguæ Urbis fuerat circumscripta) tot
Summos Pontifices, Cardinales, Episcopos amplissimos Insignium
prærogativa præcessisse. His adde, Julianorum Insignia, uti in IRE-
NÆANO Diplomate heraldice describuntur, minime fuisse cognita sæ-
culo XII., quia heraldicæ Artis regulæ posterioribus temporibus in-
notuere; quod passim inter Peritos constar, & adeo clarum est, ut
ulteriore non egeat probatione. Præterea non tanta est vis orationis
in IRENÆO, ut mihi persuadeat, Symbolum Imperii, Aquilam ni-
mirum Coronatam simplicibus Civibus Tergestinis a Friderico Bar-
barossa fuisse concessam. Aquilam dico unius Capitis, qualem ge-
starunt Imperatores antiqui usque ad Caroli IV. tempora; non bicipi-
tem, qualem, præeunte Sigismundo Cæsare, Successores deinceps
constanter retinuerunt. *Fuit autem talis Aquila (juxta SPENERUM)*
*Regni, Imperii, magnanimitatis, velocis ingenii, præcellentie, victo-
riæ, Imperii ad unum hereditate transmissi, consiliorum celsorum, &*
contemptus rerum unilium hieroglyphicum: quod privatæ Civium con-
ditioni minime valeat adaptari. Sed postquam Imperatores duplicem
sibi in proprio Scuto Aquilam adscripserunt, ac recentioribus sæcu-
lis religioni amplius non ducerent, eandem cum Nobilibus Viris
communicare, *Aquila Imperialis, Indicium esse capis vel Clientelæ,*
vel gratiæ a Romanorum Imperatoribus concessæ. Ita inter nostrates

Col-

Colloreti, Attemfii de Sancta Cruce, Rabattenses, Lantherii, Coronino-Crombergii, Vertembergii a Ferdinando II., Strafoli (14), Finenses, Coronini de Sancto Petto a Ferdinando III., Attemfii de Pezentleia, Pacenses, Restauri, Bucellini, & Terrii, ut alios prætermittam, a Leopoldo Imperatore bicipitem Aquilam Imperialem ob benemerita, & fidelia præstita Augustissimæ Domui Austriacæ Servitiâ obtinuerunt.

S. XIX.

Quæ præcedenti paragrapho tractata sunt, primam Insignium partem, nempe Scutum, respiciebant. Nunc ad ornamenta extrinseca transimus. Quidquid hoc loco nobis agendum est, quatuor illis continetur, ut I. de Galea, seu Casside dispiciamus. II. Coronam Julianorum Galeam exornantem examinemus. III. Tegumenta Cassidis. IV. Apicem hinc impositum consideremus. Galeam quod concernit, quæ alio nomine Galerus, vel Cassis vocatur, indubitatum est, sæculo duodecimo non illius formæ fuisse, cujus eam nobis in adulterino suo Diplomate repræsentat IRENÆUS; eleganter nempe efformatam, septem clatheris, recentium more distinctam, ac monili aureo conspicuam, qualem hodie Nobilitas sibi vindicat; sed potius clausam, quæ per minuta, & crebra foramina lucem admitteret, qualem nostro ævo, etiam sine Principis indulto, ipsi Plebei usurpare consueverunt. Hæc enim, non illa antiquius fuit cognita, utpote quam Majores nostri in ipsis gestabant Torneamentis. Similium Galearum exempla passim inveniet Lector in Monumentis Augustæ Domus Habsburgo-Austriacæ, editis a Clarissimo P. MARQUARDO HERGOTT; in Codice Diplomatico Moguntino, quem in lucem protraxit VALENTINUS FERD. DE GUDENUS; in Monumentis Historicis Bohemæ, nuper collectis a P. GELASIO DOBNER a S. Catharina Clerico Regulari Scholatum Piarum; in JOH. SIMMACHERI Libro Armoriali; in HENRICI SPELMANNI Aspilogia; in MURATORI Dissertationibus Mediæ ævi; & in reliquis Auctoribus, qui antiquorum Scuta Gentilitia, Sigilla, Numos, Trophea, Vexilla, Sepulchras, æt incisas produxerunt. De distinctimine clausarum, & apertarum Galearum ita HERZOGIUS in Chron. Allat. apud SPENERUM: *der verschlossene Helm zum ernst, der aufgestane zum schimpff angesehen*: quibus innuitur, seriis functionibus destinatas olim fuisse Cassides clausas, puta Bellis, Duellis, Hastiludiis, Expeditionibus transmarinis; apertas vero joci, aut, si mavis, dedecoris causâ, tanquam ad res gerendas minus idoneas, fuisse exogitatas. Hæc cum ignorarent imperiti, meras apertas ab heri creatis Nobilibus videbis gestari; nonnullas vicissim illustres Familias, non

sine

(14) Bicipiti, seu Imperiali Aquila Strafoliorum Indignia Gentilitia decoravit Ferdinandus III. Cæsar Ratiobon anno 1641. die XXV. Augusti, quando Richardum,

Orpheum, Martium, & Georgium Carolum de Strafolo ex Baronali gradu ad Secreti Imperii Comitum dignitatem sublimavit.

sine vetustatis argumento, priores clausas ad nostra usque tempora jugiter derinuisse. Quod præcipue observatum fuit ab HÆPINGIO de jur. inf. Cap. IX. §. IV. in Tesseris Brunsvicensibus; a SPENERO Oper. Herald. Part. I. Cap. VI. §. 10. in Herbersteinis, ac Vvidemanniis; atque a nobis ipsis in Armis gentilitiis Clarissimæ Prosapie de Rabatta, ubi tertia Galea *antique formæ, ferrei sive argentei coloris, ferme in totum clausa* comparet, teste Diplomate, vigore cuius Ferdinandus II. Imperator Ebstorfii die octava Octobris Anno a Nativitate Domini 1634. Antonium, & Michaellem Consanguineos de Rabatta ex Baronum (15) dignitate, in gradum, & Statum Comitum elevabit. Pari modo Oeniponti anno 1507. die 20. Septembris Maximilianus I. Imperator Georgio ab Etlingen, Augustæ vero Vindellicorum anno 1548. die decimanona Aprilis Ferdinandus I. Romanorum Rex Joanni Cypriano Coronino de Cronberg, vetusta utriusque Familix Arma, Galeis clausis decorata, confirmavit (16). Sufficiant ista de Galea. Progressionem faciamus ad Coronam, quam Julianorum Galeæ imposuit IRENEUS, ut nempe falsitatis committæ novum quoque in hoc particulati accederet argumentum. Si de recentioribus Imperatoribus sermo hic foret, facile admitterem, Julianos Diadema Regium, de quo loquimur, impetrasse; cum enim nuper ex commissione mihi injuncta ab Excelso Goritienfi Consilio Universitatis Nobilitatis Goritienfis, ac Gradiscanz Originalia recognoscerem Privilegia, inter centena, & amplius Diplomata, mihi a modernis Possessoribus exhibita, vix quatuor, aut quinque inveni, in quibus desiderarentur Coronæ, Galeis superimpositæ. Et, quod mirum magis, bina deprehendi Diplomata; unum Pragæ edictum a Ferdinando II. Imp. anno 1623. vigesima secunda Aprilis in favorem Antonellorum de Gonzalis, ubi *Pileus Ducalis ruber* apparet; alterum vero Vincentio, Francisco, & Joanni Baptistæ Fratribus Vicentinis a Leopoldo anno 1691. die XXIV. Decembris Viennæ concessum, in quo, descriptis prius figuris, & præscriptis de more coloribus Scuri, subjunguntur sequentia: *Totum ænique Scutum exterius phaleris, seu lacinias ab utroque latere flavis, seu aureis, atque cineris mixtim dependentibus, & loco incumbens Galea apertæ, sive clarvratæ Corona Imperiali aurea superimposita decoratum, & ornatum videatur.* Quid autem est, si hoc non est, metas nullas largitionibus constituere, & fontem ipsum Imperialis Munificentix sine necessitate exhaustire? Quod, rogo, deinceps inter varios Nobilitatis ordines intercedet discrimen, si communia cum similibus personis Summus Orbis Monarcha gestaverit Ornamenta? Si simplici Nobilitate prædicti Barones, Comites, Principes, ipsosque Duces atque Electores talibus prærogativis aut superaverint, aut adæquaverint? Sed quanto magis prodigios

(15) Diplomatis desuper expediti contextum benignus Lector inveniet in Appendice Documentorum.

(16) Primi Diplomatis autographum mihi Iren. Jul. Tom. I.

hi exhibuit Illustrissimus Joannes Baptista Liber Baro ab Edling de Salcapo vulgo nuncupatus; alterius exemplum producitur in Appendice Documentorum Num. LKV.

pos novissimi Impetatores in dispendiis omnis generis Comitum ac Pileis Ducalibus, altero tanto vetusti Cæsares sese præbuere difficiles in concedendis hujusmodi decoribus sibi, aut Majorum gentium Principibus jure merito reservatis. Hinc percurrat Lector cunctos paulo ante laudatos Scriptores, et intueatur Insignia, & Sigilla in adjectis ipsorum Tabellis expressa; præter clausas Galeas, inveniet certo certius nullum Coronatum ulum ante sæculum decimum quintum, & decimum sextum privatæ Nobilitati fuisse petissimum, cujus nudæ Galeæ primis sæculis solos Apices, cuique proprios, sustinebant; deinde vero tortilibus solum Diadematis exornatæ reperiebantur; de quorum origine ita SPENERUS loc. citato §. 30. *Aliqui scribunt olim Equites fortissimos in aciem prodituros Galeis aptasse tortilia hæc serica, confuta Capillis, & coloribus earum, quas amabant, ut docerent, eadem alacritate se certamen inire, quam ad nuptias, vel solemnia convivia: & inde originem trahere morem hoc tortile omnibus aptandi Galeis. Quid quid de his sit, Goritienses certe Comites, vii ex eorum Sigillis edocemur, ante sæculum XV. Coronam in Galeis non ususparunt; & Vicecomites Mediolanenses nonnisi anno 1336. ab Alberto, & Ottone Ducibus Austriæ posse Coronam auream super caput Brivie (idest Viperæ) deferre ex maxima gratia postularunt. Quod Bruzio Vicecomiti sub ipsis in Germania militanti Ducibus Austriæ prædicti cum magna difficultate concesserunt, quia hoc solis Ducibus Austriæ quondam pro magno munere concessum fuit. Verba sunt GUALYANÆ DE LA FLAMA apud Muratorum Tom. XII. rerum Italicarum ad annum 1336. Jam æquus Lector suam faciat illationem; non opus erit profecto Atchimedæ ad Julianorum Coronam rite ponderandam. Venio ad tegumenta Cassidis. Tegebant nempe olim Cassides vel fulgoris contra aeris injurias conservandi, vel, ne calefieret ferrum, seu chalybs, Solis arcendi causa. Hujuscemodi tegumenta in confectibus læpius in varias lacinias conscindi contigit. Inde mos (si SPENERO fides) invaluit, ut successu temporis, antiquorum tegumentorum loco, lacinie expansæ, sinuosæ, & artificiose incisæ substituerentur a pictoribus, quales ex arte sole nobis offerunt apud IRENÆUM, qui, Heraldicæ Historiæ defectu, recentius inventum Fridericianæ ætati ineptissime adaptavit. Restat, ut pauca de Apice, seu Cimerio denique subnectamus. Julianæ Galeæ conum Aquila nascens alis expansis exornatur. Quod Aquilæ figuram concernit; quia illa integra non est, sed *peffore tenus* tantum prominet, potuist. absolute loquendo Julianis convenire anno 1152. antequam id ad credendum ducat de eorum existentia, atque nobilitate superius proposita objecta prius essent diluenda. Ad neminem enim Galeas cum Cimeriis gestandi olim jus pertinebat, nisi ad Nobiles, quorum cæui quis, rogo, ante Ferdinandum I. Julianos aggregavit? Majorem difficultatem ego deprehendo in positione alatum expansatum, quæ aliter, quam inferius in Clypeo apparent detortæ, & arcus instar extensæ, hodiernarum Aquilarum more, cælum respiciunt. Solebant autem Majores nostri*

noſtri primis illis ſæculis (quibus Inſignium uſus invaluit) Aquilarum alas magis contractas cuſpidibus deorſum vergentibus, ac volarientibus ſimiles exprimere; uti manifeſtum ſit ex aurea Bulla Caroli IV. Imperatoris; ex Sigillo Friderici Pacifici, cujus accuratam imaginem inter ceteros ſiſtit etiam Cl. MARQUARDUS HERGOTT; ex antiquo Civitaris Aquilejenſis Sigillo; ex Monetis Gregorii de Montelongo Patriarchæ Aquilejenſis apud Cl. LIAUTI; ex marmoreo Monumento Leonardi ultimi Comitis Goritiæ in noſtro Metropolitano Templo exiſtente, ubi Mantuanorum Gonzagiarum Teſſera cum quatuor Aquilis ſeſe ſpectabilem reddi; item ex Sigillis, & Monetis veterum Comitum Tyrolis; ex Armis in antiquo Torneamentorum Archivii Vindobonenſis inedito Libro contentis; & denique, ut verbo complectar omnia, ex cunctis aliis inſignitis propemodum cuſcuſque generis Monumentis publicis, excitatis præcipue ante ſæculum XIV. in quibus Aquilæ ſimulacrum in alarum expansione diverſiſſimum conſpicitur ab illo, quod cum IRENEO hodiæ communiter Heraldici, atque Armigeri uſurpare conſueverunt.

§. XX.

De Julianorum Armis fatiſ ſuperque diſceptatum nemo dubitaverit, qui vel prima Heraldici Studii rudimenta delibavit; nihilominus tamen, quoniam de Rabattenſi ſtemmate gentilitio præcedentibus mentionem interjecimus paragraphis, ſpeciminis loco anecdotum hic ſubdere placer Diploma, in vigore cujus Franciſcus Carrarius Patavii Princeps proprium Familiæ ſux Carrarienſis ſcutum anno 1393. conſtulit Equiti Michaeli Seniori de Rabatta, quod poſtea etiam Succeſſores ipſius perpetuo retinuerunt; ut inde inter alia diſcas, Heraldicæ artis terminos, IRENEO Diplomati familiares, nondum adhuc fuiſſe cognitos ſæculo XIV. ſed poſterioribus duntaxat ætatibus ſurteſſiſſe. Ecce ipſum Diploma ex Autographo depromptum, quod hodiæ poſſidet Antonius S. R. I. Comes de Rabatta Sac. Cæſ. Reg. & Apoſtolicæ Majeſtatis Cubicularius. *In Chriſti nomine Amen. Franciſcus de Carraria, Carrarie Dux, & Anguillarie Comes, ac Civitaris Padue, ac Diſtriſtus Dominus, & Capitaneus Generalis. Ad memoriam poſſero- rum. Humanum Genus prima culpa ſic obruit ut minime leſa deinceps viſa mortalium, requieſtaque, ſed militia, Job reſte, diceretur. Nec contra unum duntaxat hoſtem luctandum, ſed adverſus irigremium quendam quaſi Gerionem videlicet Mundum, Seſe, ac Principem Mundi bujus tenebrarum barum militandum Apoſtolica prodiſ auctoritas. In quibus nimirum peſtibus ſolus innatus cupiditatis, & ambitionis eſtus irrequieta decertatione circumvolans in amorem proprium mentes accendit, amor in oblivionem recti deiecit, in bella demum ipſa recti obſcivia precipitavit; que primum nulla tella præter pugnos, unde nomen pugna ſortiſur, cognovere. Nullo ordine, nullave laudis cupidine gerebantur. Nota ordinis robur erat. Acceſſionis, aut contumelie reſpectus,*

flus, robur excitabat. Post increbnuere victorie, quibus non formidarent modo, sed admirarentur victi victores. Iude factum est, quod dum esse in admiratione pulcrum ducitur avidius quisque pro victoria lustaretur; quam alii viribus desperantes consilio sibi, ingenique acumine pepere. Ita gradatim ars ex scelere; ex arte lex dimicandi, ex dimicandi lege premia, ex premiis denique gloria prodixit. Ne quem vero virtutis, ignavique pro suffragiis meritorum digna notatio preterirer, Duces bellis, signa publica, singulorum insignia, suplicia item atque ignominie signibus, premia Strenuis decreta sunt. Hinc Civice, muralesque Corone; hinc laudes eximie magnis sub Imperatoribus, fortium facinorum testibus, benemeritis insiguiant. Quibus omnino in rebus sic primam auctoritatem sortita sunt signa, ut pro incolunitate illorumque intella non modo Imperatores ipsi, verum tote simul Acies, certa cum strage (tantum valuit honesti, ac fidei gloria!) dimicarent. Quamquam igitur bellorum ab improbitate elementa prodierint, usum tamen Signorum, atque Insignium mortales quodam velut cavallere discriminantur peperrisse iudicantur. Hic populorum, Urbiumque sequestrare, atque refferre decora censetur: Hic Regum generosorum, hic Civium discretione venerabunda, genus atque gesta spectantium obtutibus subicit. Ex quo salus deinceps Rerum publicarum, & probitatis calcar emanavit, dum in ipso Insigni propriam quisque dignitatem recognoscit, & recognoscendo diligit, tuturque diligendo. Enimvero quemadmodum Sacratissimo, & triumphali Crucis Insignio a Deorum Cultoribus Christiani fecernitur, ita Mortalium cetus, nec cetus modo sed ipse etiam privatarum Familiarum imagines per vexillorum notas discrimina sortiuntur. Porro bella cum serveant nisi signa ipsa impetus labantium, atque laborantium moderentur, ac dirigant, quid erunt nisi error cecus, & amoto discrimine moles in discrimen ruitura? Quid quod alius buvaris Avorum Insigne gestando tanquam in luce dimicans, ne domesticas funester imagines, contendit vitam pro laude pacisci, cum interim sine Insignibus inlecor alius, quasi in tenebris arma tenens, sine pudoris teste redditur pronus in fugam. Cum itaque tanta videatur majestas Insignium, tanta significatio meriti, necessitas denique tanta virtutis, quemadmodum sine labe dedecoris gestandum est, ita summo animi consilio venerandum precipue illustre preconiis, speciosissimis trophæis famosum, ac magnus denum nominibus Sacrum. Et licet magna sint quoque largiuntur a Principe, aurum, equi, predia, Servi ad Suscepores cuncta in discreto meritorum titulo queunt prastituisse censeri. Insignium vero, quibus aut proprie virtutis, aut domesticarum Imaginum splendor eluces donum, invidiam habere potest, crimen non potest. Ad nam bellice virtutis integritatem, & fidei varum decus adscribendum. Que nimirum gemine dotes, fidei sincere videlicet, & virtutis ita in sapiente ac Strenno Milite Domino Michaele de Pozzali de Rabbata nato olim egregii viri Antonii ejusdem loci, preter alias ejus viras, multiplicesque virtutes, & pro status, & honoris Carrigere magnitudinis incremento perpetuum excubationem, infaticabilemque ma-

zimarum rerum solitudinem, tum sub glorioſe memorie illuſtri quondam, & Magnifico Domino Genitore meo Domino Francisco de Carraria, tum apud me quoque Deo propiciente ultricibus atque viſtricibus armis vendicantem Urbem meam Patauii ac vendicantem ſplendidiffimis facinoribus clarueris, ut digniſſimum etiam arbitrer benemeritum q. q. & noſſum proprie gentis Inſigni eximia premiorum compenſatione reſpicere. Quam ob rem munere, quod inclitum emanare valet a Principe, domeſtici videlicet ſplendoris Inſignio fidem ejus, atque virtutem, quam proſpera adverſaque fortuna ſemper indefeſſa integritate preſatus quondam Dominus Genitor meus, & Ego ſumus experti, beneſtandam adaugendamque decrevi. Ut quemadmodum exigentibus ipſorum meritis provexi ad gloriam militarem, ſic mee quoque Arme ſpectaculo reddatur illuſtris, ad quod donandum ei, indulgendumque tanto quidem promptiori, graviorique mente dirigor, quanto tenacius recolo preſatum illuſtrem quondam Dominum Genitorem meum bujuſcemodi illum bonore decorare, noſtreque Domui teſtatis unire firmiter deſtinavi. Ego igitur intencionis paterne fidelis executor (17.) mea quoque gratiſſima voluntate preſato Domino Michaeſi preſenti, & debita mentis letitia, & inclinatione venerabunda pro ſe ſuiſque Hereditibus Maſculis duntaxat, natis ex ipſo legitime, & naſcituris poſterorum ſuſceptanti vetuſtum Inſigne Gentis Carrigere flameum videlicet Currum in Campo albo ſecundum ſubjectam piſtioneſ, quo videlicet ſtemmate in meis piſturatur Vexillis, largitione perpetua impartiri: Deinceps illud in Anulis ſculptum geſtandi ſignandique cum eo. In ſuiſque Edibus pingendi, in Scutis, vexillis, Torneis, nec non Domi, ac Militie pro voto libere utendi. Quin etiam cum Inſigni ſuo proprio in piſturis, vexillis, Scutis, & torneis, ac omnibus aliis modis, ſicut ei placuerit una commiſcendi, concedens eidem largiensque omnimodam facultatem. Item & Cimerium meum ab Ala, ut quemadmodum cuncta ejus ſtudia, conatus, voluntas omnis, animuſque individua ſemper fide pro ſalute, gloriaque amplitudinis Carrigere excubuit, ita meis exornatus Inſignibus unum ex Carrigera Gente ad ſempiternam ejus, & ſuorum laudem ſe fore gloriatur. Vel etiam dictam Armam Currus flammei imitandi, commutandam portandi prout ſibi placuerit hoc modo, & forma videlicet, Currum flameum in Campo albo cum cona rubea circumcirca dictum Campum, & in ipſa cona rubea quatuor capita Boum auree piſturata, hoc modo videlicet, unum ſupra pmiſſam Tymonis: duoque in margine a lateribus, & quartum in ſine diſi Plauſtri, & cone. Non tantum ipſum, & ejus beredes ſuperius expreſſatos ad banc ipſius Arme Plauſtri commutationem arſtando; ſed in hoc ipſos tamen dimittendo in ſua libera voluntate. Ad teſtimonium quoque ſuperſtitumque memoriam quantae gratitudinis proſecutione, quam

arſiſ-

(17) Conſule CIRONICON noſtrum GOTTIENſIS Secunde Editionis pag. 344 ad annum 1394 ubi de ultima hujus Franci-

ſci Seoloris Carrarienſis voluntate noſculla ex BAUTERO produciuntur.

arctissimo animi pignore fidelitatem ejus, atque virtutem memoratus illustribus olim, & Magnificus Dominus Genitor meus, & Ego amplexi sumus, quatenus etiam ceteri speculantes quam speciosissima beneficiorum compensatione apud Carrigeram Dignitatem merita collocentur emula virtute Carrigere Domus favorem, & benevolentiam efusent adipisci. Atum Padue corrente Anno Domini Nostri Jesu Christi ab ejusdem Nativitate millesimo trecentesimo nonagesimo tertio: Indictione prima, die Jovis vigesimo Mensis Novembris sub Logia Cancellarie Prefati Magnifici Domini. Presentibus Nobilibus, Egregiis, spectabilibus, & Sapientibus Viris Dominis Fantino Georgio Milite quondam Domini Marci Georgio, Albano Badoario quondam Domini Andree Badoarii, & Jacobo Gradonico quondam Domini Marci Gradonico Milite de Veneriis Ambaxiatoribus Illustribus Domini Ducalis Civitatis Veneriarum, & Audalo de Benteroglio quondam Domini Micbælis, ac Ramberto de Bazarelliis quondam Domini Bazarellii de Bononia Ambaxiatoribus Magnifice Communitatis Bononie. Ac Generosis, & strenuis Viris Dominis Pbebo della Torre quondam Generosi, & Egregii Viri Joannis Sclavi della Torre habitatore Padue in Contrata Scalone. Conrado Bojano quondam Nobilis Viri Giulii de Bojani de Civitate Austrie, Rizzardo quondam Domini Eurici de Valvasone Patrie Forjuli habitatore Padue in Contrata Sancti Nicolai, Francisco de Doctis quondam Nobilis Viri Pauli de Doctis de Padua de Contrata Sancti Andree, Francisco nato Egregii Militis Domini Areboani de Burzagarinis de Padua de Contrata Sancti Urbani, Alidoro Forzate quondam Egregii Militis Domini Ludovici de Monte Merlo, seu de Forzate de Padua de Contrata predicta Sancti Nicolai: Militibus, nec non Nobilibus, & Sapientibus Viris Dominis Benedetto quondam Egregii Pbifici Doctorati Magistri Matthei de Gyrlandis de Senis habitatore Padue in Contrata Parentie Vicario Generali prefati Magnifici Domini Padue, Francisco quondam Ser Henrici de Consilvis de Padua de Contrata Sancte Margarite, Francisco de B grado quondam Ser Johannis de Padua de Contrata Domi Legum Doctoribus: Et Egregio Viro utriusque (juris) Doctore Domino Antonio quondam Ser Tysonis de Sancto de Padua de Contrata Pontis Molendinorum Generoso, & Sapiente Viro Domino Raymundo de Flisco Comite Lavanie, nato quondam generosi Viri Domini Tedisii de Flisco de janua (Genua) Comitibus Lavanie habitatore Padue in Contrata predicta Parentii. Nobilibus quoque, & Generosis Viris Nicolao quondam Domini Johannis de Strassoldo, Asquino, & Jacobutio Fratribus, & filiis quondam Nobilis Viri Domini Pregonee de Sbrojavacca Patrie Forjuli, Nicolao quondam Domini Andree de Pulcenico diste Patrie Forjuli, Nicolao quondam Rodulpbi de Portis de Civitate Austrie, & Jobaue quondam Egidii de Civitate Austrie. Et circumspèctis, ac prudèntibus Viris Domino Jobaue quondam Domini Consufi de Ravenna, habitatore Padue in Contrata Sancte Sophie Prothonotario dignissimo, ac Cancellario Cancellarie Prefati Magnifici Domini Padue;

Ban.

Bandino de Braccis quondam Ser Angnoli de Bandino de Padua de Contrata Sancte Lucie, Et Franciscino de Fossaduti quondam Ser Antonii de Traviso, habitatore Padue in Contrata Sancti Bartholomei Notariis & Scribis dictæ Cancellarie Testibus ad hec vocatis, habitis, aggregatis, & aliis &c.

Signum Notarii

(18)

Ego Marcus quondam Ser Nicolai de Guarnarinis de Pa-

(18) In medio Membraon effigiata comparent insignia Carrariensis, quorum exemplum inveniet Lector in Tabella I. ari incisæ sub Num. III. A dexteri conspicitur Carrariense Cimerium a nobis exhibitum sub Num. IV. a sinistra vero pictoris arte elaboratam exhibetur Sentum cum sua figuris, ea occasione coseculum supra memorato Equiti Michaeli de Rabatta, quod in dicta Tabella representatur sub Num. V. Noo iogratum Lectori futurum confido si hoc loco meam de Cognominis, & Carrariensis Scuti gentilitii origine sententiam manifestaverò: Se taluno domandasse la ragione, perchè da Carrarese nell' Arma si abbia adoperata una simile figura? Rispondo, che diversi ne siano i Sentimenti. Quelli, che con Agostino Paradisi asseriscono, che un Carro vermiglio in Campo d'Argento denoti *Triumpho Marziale*, si vanno immaginando, che in questo Simbolo il Carro denoti la Vittoria da Jacopo VII. riportata contro Cane Scaligero, della quale al suo nichio di sopra fu fatta menzione. V'ha poi degli altri, che credono invenzione assai moderata l'Armi parlanti, cioè esprimenti colla figura il Cognome di chi la usa; e questi tali si persuadono, che Jacopo IX. Sesto Signore di Padova adoperasse solamente il primo fra Carrarese l'Arma col Carro corrispondente al proprio Cognome. Ma tanto gli uni che gli altri s'ingannano ben all'ingrosso. Imperciò, qualunque io col Muratori non sia abbastanza persuaso, essere più antiche delle altre le Armi parlanti; non però di meno certissimo è, che ancor quelle sono di una grande antichità. D'esempio, e prova servire possono moltissime Famiglie antiche, e segnalemente la Famiglia *Pignatelli*, che porta tre pignate negre in campo d'oro; la *Cicala*, che porta una Cicala appuato; la *Cicogna* una Cicogna; la *Spinola* Genovese una Spina da Botte; la *Capelli* un Capello; la *Petrucci* sette monete volgarmente in lingua Schiava dette *Petachi*; la Famiglia *Chiesi* una Chiave; la *Cavalli* un Cavallo; la *Taccoli* una Taccola; la *Leoni* un Leone; la *Moro* un Moro; la *Molin* un Mo-

lino; la *Sforzavaca* una Vacca; la *Lanci* Patrizia Romana una Lancia in palo; la *Palombara* una Colomba; la *Vitellisci* due Vitelli; la *d'Arca* tre archi negri in Campo d'Argento; la *Barbaga* tre Barbe negre in Campo pure d'Argento. Così, per soppassar tant'altre, le Nobilissime Famiglie Orsina, e Colonna nelle lor Armi posero anticamente un Orlo, ed una Colonna; e per fine l'illustre Casa de' Torriani, o sia della Torre, Signora una volta di Milano (riguardevole anche oggidì in Francia, e nel Friuli) elesse per sua Arma una Torre. Nè di minor antichità secondo me era la sopra riportata Arma parlante de' Carrarese, ch'essendo stati una volta carreggiatori, da tale loro professione indubitatamente trassero e l'Arma, ed il Cogome. In fatti Spenero (appoggiato sopra l'autorità di Lazio) pare che favorisca simil opinione; mentre così parla in questo proposito. *Currum (in Scuto) dedisse dicitur apud Poell. gentium Latium Lib. XII. Mgr. Imperator viro Plebeo, qui se vobiscum vitam tulerat, & inscius Caesaris filium, vobiscum raptam habuerit Conjugem; Eam vero Padua Matrimonium fecit, unde Carrariarum nomen.* Cio legal secondo quello, che io per congettura rilevai posso dal Sanfovino al principio del Secolo undecimo; quando da Corrado II. detto il Salico, un certo Liolfo figliuolo di Gumberto fu dichiarato Signore di Carrara con micro, e misto Impero, e potestà di Sanpae.

Quindi, se mi è permesso di dirlo francamente, per mio Sentimento prende un granchio notevole il chiarissimo Muratori, ideandosi di vedere nel Cimitero dell'Arma Carrarese una Sfinge: *Decimus avus in Museo Patavino Lazaro, & Roma argenteus apud eruditissimum Virum Franciscum Valsium exsistens, curram praefectum cum circumpositis Litteris FRANCISCHVS DE CARARIA; in posita imaginem Sphinxus ostendit habentem hinc inde AA. & in limbo hanc inscriptionem SEPTIMVS DVX (hoc est Dominus) PADVE. Similis alius Nomen cum Sphinx, sed absque efigie, &*

cc cm

Padua de Contrata, & contin.... Sancti Andree, & Quartesario Pontis-atinati Imperiali auctoritate Notarius, & prefasi Magnifici Domini Padue Cancellarie Scriba omnibus premiffis dum sic per prefatum Magnificum Dominum Padue concederentur, & fierent, prefens fuit, & rogatus scribere, & publicare de Magnifici Domini Manda-

10

cum bifce Sigla tantum FF. aut RR; alioquin cum curru hinc inde lilio; & alias denum cum curru hinc inde casside volti. Sed ne Lectori nimis sum gravis, pratermitto. E così parimente scimbriami deviare dal vero il celebre Lituri, quando della Sfin-
ge Carracese nel Capitolo XXVI. della Moneta propr. e forail. ch'ebbe corso nel Ducato del Friuli a carte 207. s'elprime con questi termini: *Possedo in eltre (dic' egli) tre altre Monete Padovane di Ramo, si'era indute. Due di queste sono indubitata-*
mente Carracese, della terza non vi è se-
gno, o lettera, che possa mostrarcio. La
prima di queste è griffetta, e grande più di
una di mezzo Molino Romano, e pesa Car-
cati trenta. Essa ha da una parte il sem-
plice carro senz'alcuna parola intorno, e
dall'altra parte ha parimente in uno Scudo
l'Insegna del Carro con sopra il Morione,
sopra del quale vi è (NB.) una Sfinge con
due Ali, ed una testa di Uomo con corna,
che porgano all'innanzi, e dai lati sono due
rami o di frondi, o di fiori parimente sen-
za lettere. La seconda è poco più piccola,
e pesa Carcati ventinattro. Questa ancora
da una parte ha un Carro semplicemente, e
senza parole intorno, e dall'altra parte un
Morione con uno Scudo sotto, e sopra una
(NB.) Sfinge con ali, ed una testa di Uo-
mo con Corna alte, e dritte intorno; ne-
pur quivi sono parole, ma dai lati del Mo-
riorie se ne veggono due per parte, che cor-
rose alquanto a me sembrano una F. R. ed
una innanzi ed una dietro la testa della
(NB.) Sfinge, le quali parimente a me pa-
iono una F. R. dalle quali si ha motivo di
poter dire, che tali Monete fossero fatte co-
munar da uno de' due Francesco di Carrara.
Anchechè si forpassassero le Corna, in-
debitamente (secondo la descrizione di
Lutanzio, Diodoro Siculo, Plinio, ed Al-
berro Magno) appropriate alla Sfinge,
vorrei, che m'insegnasse col Muratori il
Lituri: qual connessione abbia un tal Mo-
stro col Carro Gentilizio de' Carracesi?
Mi fornisce bensì d'aver letto: Sphing-
is Monstrum fuisse, alas, & Ungues habens
in similitudinem Harpyarum, quod insidens
sculpis via imminenti, insalubritatem augmen-
ta transiensibus proponebat, & quotiens dis-
solvere non poterant, unguibus, & alis inter-
ficiebat. Enigma autem erat ejusmodi.
Quendam animal mure quadrupes, meride

hipes, vesperi tripes esset: Cuius enigmati
nodum Oedipus ita dissolvit, ut hominem
esse diceret, qui in infantia manibus, & pe-
diibus repositus variis quam incensum, quadra-
pes esset: Factus vir, ut qui nullo alio,
quam pedum adminiculo nititur, hipos: in-
gravescentibus autem annis, asinusque Scipio-
ne tripes. Quam solutorem illa tam egre
tnit, ut se statim de foro precipitavit.
Hinc sumptis originem adagium in Terna-
tiana Andria: DAVUS SUM, NON OE-
DIPUS.

„Davo in quest' incontro sono anch' io
per verità; perchè non capisco, lo ridico
un' altra volta, donde provenga, che un
Uomo Sommo, come era il Muratori,
in vece de' soliti Buoi per attaccar sotto
il Carro d'un Contadino Padovano, che
fu il primo Carracese, vada in cerca di
Sfinxi ne' deserti della Tebaide, e nei pae-
si più remoti dell' Etiopia. Sphinges (seri-
ve Diodoro Siculo) & apud Tragicos
Arctiophages nascuntur. In vece de' soliti
Buoi dritti, conciossiachè quattro teste d'
oro di simili animali in Campo rosso ol-
tre al Carro suddetto componevano lo Scuto
Gentilizio de' Carracesi, se non pri-
ma, almeno al tempo di Francesco il Gio-
vane ultimo Signore di Padova, che nel
Privilegio concesso nell' anno 1393 al Ca-
valiere Michele da Rabatta descrive la sua
propria Arma con queste identiche paro-
le: *Curram flammeum in Campo albo cam-*
cena rubra circumcirca, & in ipsa cena ru-
bra quatuor Capita Beum antea picturata
hoc modo videlicet: Unum supra pinnam
Tymonis: duosque in margine a lateribus,
quartum in fine dextri pinniflori, & con-
Certamente quattro teste di Manzo conven-
gono assai meglio al Carro rurale, come
non meno senza comparazione convengo-
no le Corna in fronte, che appariscono
nelle monete suddette, meglio ai Man-
zi, che alla Sfinge descritta da diversi Au-
tori accreditati: Sphinx Monstrum, cuius
caput, & manus Felle, & cornu Canis, a-
la avis, von hominis, ungues Leonis, cau-
da Draconis similitudinem referebant.

„Per sincerarmi maggiormente della ve-
rità, dopochè dal P. Martino Bouter Ge-
sultia, Histor. MSta. Rer. Noricor. & Fo-
roient. Lib. VII. N. 74. mi era stato
infinuato il passaggio, che fece l'Arma
Carracese nella riguardevole Famiglia de'
Ra-

to scripsi, & publicavi, signoque meo consueto signavi etc. (19)
Cum Irenzanum Diplomate comparando pretiosissimum istam Insignium collationem, formulas hic adhibitas, occurrentes titulos atque

CO-

11 Rabatti: Michaeli (de Rabatta) memorato
12 prater insignia alia beneficium Franciscus Carrar-
13 rarius Seniar contulerat Scutum familia sua,
14 ac ultimis Tabulis suis, si qua Cypri cancelli
15 Carurienfis Familia, distam Rabat-
16 tam, Patavini Domini haredem scripserat,
17 vulgato Patavii publico Instrumento: non ho-
18 mancato d'andare in traccia con ogni di-
19 ligenza possibile anche del genuino Ar-
20 meggio di questo Illustrissimo Casato,
21 quale finalmente mi riuscì di rilevarlo dal
22 Diploma Originale di Ferdinando II. Im-
23 peratore spedito in Eiberthorff, col quale
24 il Sig. allora vivente Antonio, e Michael-
25 le da Rabatta furono esaltati al titolo,
26 dignità, e rango di Conti del Sacro Ro-
27 man Impero alli VIII. d' Ottobre del 1634.
28 Scutum videlicet Magnum rubrum ad om-
29 nia quatuor latera in modum antiquarum
30 Carrariensium Armorum, latus, sive au-
31 reum Tauri caput representans, & inter il-
32 la capita aliud Scutum in quatuor partes
33 aequalis ad angulos rectas divisum, in cujus
34 inferiori sinistra, & superiori dextera flava
35 sive aurea parte Aquila nigra biceps, utro-
36 que capite corona Regia insignita, & alis
37 late expansis, pedibusque distinctis volatanti-
38 bus similis, & in ceteris duobus partibus in
39 Campo albo, sive argenteo currus diste Fa-
40 miliae de Carrara apponatur, in medio autem
41 huius intermedii Scuti antiquum propria
42 Familiae vestre Scutum album sive argen-
43 teum cum rubro calliculo triplici in fundo,
44 & duobus alis Aquilinis rubris expansis, in-
45 ter se inversis, & media colloca emmentia-
46 ri parti insistentibus, corona tamen Regia
47 superius imposita anticum conspicitur. Mi
48 si potrebbe replicare, che fin qui s'abbia
49 da me dimostrata l'insufficienza della Sin-
50 ge rispetto allo Scudo Carrarese; ma che
51 principalmente vada di presente in que-
52 stione: Se simil figura anche si abbia d'
53 effluere dal Cimiero, nel quale appun-
54 to tanto il Muratori, quanto il Liruti la
55 vogliono collocata? A ciò rispondo, che
56 l'esclusione dallo Scudo importi per
57 conseguenza anche l'esclusione dal Cimiero:
58 ipsa figura (Scuti) dice Spenero, repa-
59 rantur in apice, ut signum huius primaria
60 illius receptaculum auge fiat, ac Scutum sit.
61 Né val due, che nello Scudo Carrarese
62 prodotto colle Medaglie dalli poc' anzi
63 mentovati due evandissimi Soggetti non
64 comparisca la testa di Manzo, e che per
65 conseguenza la medesima non possa essere
66 ripetuta nel Cimiero in vece della prete-
67 sta testa di Singe; perchè per testimonianza
68 dell'istesso Spenero anticamente si o-

Iren. Ins. Tom. I.

11 mettera qualche figura talvolta nello Scu-
12 do per collocarla di sopra nel Cimiero.
13 Exemplo Ducum Brunsvicensium liquet, non
14 nunquam apud veteres, Simbola antiquaria,
15 cum aliis in Scuta locum cedere coacta sunt,
16 in apicem assumpta esse, ne minime memoria
17 periret. Ita enim Equus Saxonicus Clypeo
18 exclusus in eorum casside solus. Uno de mo-
19 tivis poi, per i quali io mi figuro non tro-
20 vinfì le teste di Bue nello Scudo delle più
21 volte mentovate Medaglie, sarà probabil-
22 mente la piccolezza delle Medaglie stesse:
23 la poca perizia dell' Artifice, che nello
24 Stampo non si avrà fidato di poter ef-
25 primere quattro teste di Bue in un Scu-
26 detto compendioio, nel quale con gran
27 fatica gli sarà appena riuscito d'intagliar-
28 le rozzamente il solo Carro.

11 Per altro l'Ala doppia del Cimiero Car-
12 rarese, che si trova nelle Medaglie sud-
13 dette non ha la minima correlazione col-
14 la testa erroneamente creduta della Sin-
15 ge: perchè semplice, e separata sopra una
16 pelle d' Armellino comparisce nel citato
17 Diploma originale di Francesco il giovan-
18 ne dell'anno 1303. e così pure sopra un
19 Cuscino in quello di Ferdinando II. an-
20 che sopraccitato dell'anno 1634. di cui
21 anzi in seguito al già prodotto effiatio,
22 sono le formal: Scuta incumbent tres Ga-
23 leae, quarum dextra clatrat, & flava, sive
24 deaurata, cum phaleris ab utroque latere
25 nigris, & flavis, sive auris, media vero
26 stidem clatrat, & flava, seu deaurata,
27 coronaque Regia ornata, cum phaleris a
28 dextera latere nigris, & flavis, sive auris,
29 & a sinistro rubris, & albis, sive argenteis,
30 & sinistra antiquae formae ferri, sive argen-
31 tei coloris fere in eadem clausa, cum phale-
32 ris utroque rubris, & albis, sive Argen-
33 teis: ita ut e dextera Galeae Cona ex utri-
34 que Rabattenfis Insignibus Pilus ruber,
35 eique imposita dux Ala aquilina rubra, me-
36 dia vero Aquila in Scuto descripta,
37 & sinistra pariter ex antiquis Carrariensi-
38 bus Insignibus pulevar, eique imposita Ala
39 aquilina cum flammis emittent. Front hac
40 omnia in praesenti nostra Diplomate Pileis
41 indolent coloribus suis distincta videre licet.
42 Hae desumpta sunt ex Dissertatione dell'
43 Origine, Cognome, Arma, e Genealogia di
44 Casa Carrara, io gratiam Excellentissimi
45 Friderici Comitis Turriani a me concripta
46 anno 1765.

(19) Sigillum Cereom pendens Francisci
Iuonius Carrariensis Principis, quo munus-
tum est Rabattente Diploma, exhibetur in
Tabella I. mca sub Num. VI.

M

cognomina juxta §§. XI. XII. XIV. &c. quisque inter legendum per se facile, vel nobis tacentibus, sentiet, Julianæ Familix, de quo agimus, δῶγμα novissimis heraldicis figmentis esse adscribendum.

§. XXI.

Sed tempus est ut ad Equites auratos procedamus: examinando quidnam statuendum sit de dignitate Equitum, ac Militum Auratorum anno 1152. adepta ab universa Familia de Juliano, sæpius nominati Diplomatis vigore, in quo hæc habentur: *Et præfata auctoritate nostra facimus, & creamus omnes de Familia Julianorum in perpetuum generosos Equites, ac Milites auratos.* Apagè Impostorem, qui nec quidem mentiri satis edoctus, ex nostris hodie moribus de antiquorum Equitum institutione loquebatur. Non itaque privilegiis, seu Codicillis ut modo assuevere; sed aut in bellicis expeditionibus, aut pacis tempore occasione insignis alicujus celebritaris, vel Torneamenti Militarem olim honorem Principes largiebantur. Tunc nempe, ut bene observat MURATORIUS Tom. IV. Dissertatione LIII. pag. 678., quo præclarior erat Princeps, aut Militix Dux, arma Tyroni conferens, & quo splendidior, ac magis memorandus locus, & tempus collati muneris, eo major gloria, & decus in Milites redundabat. Quibus quia dorsa ense tangebantur, & cingulum militare quandoque cum inauratis calcaribus tribuebatur, Equitum, seu Militum auratorum, vulgo *Cavalieri a Sproni d'oro*, nomen inditum, nulla interposita dubitatione, undique Scriptores tradiderunt. De illis ADOLPHUS HENRICUS DE WINZINGERODA Dissertatione de Ordine Equitum S. Georgii ex THULEMARII Octoviratu Cap. XXV. §. 58. sequentia Lector accipiat: „Equites Auratos intelligimus, qui torque, „atque alio clinodio, non sunt insignes, sed quorum dorsa saltem, „tanguntur ense; vel quibus aliquando baltheus cum gladio adpen- „ditur; vel quibus quandoque inaurata calcaria adplicantur. Tales „sunt, quos Rex Romanorum, tempore coronationis suæ, in templo „creat; quando scilicet (postquam nomen eorum, ut adveniant, a „Regie Aula Primario quodam Ministro lectum est) Solium suum „accedentium, & in genua procumbentium, vultumque in terram „convertentium, tergum stricto gladio Caroli Magni, Norimberga „allato, leviter tangit. Vetustam satis Equitum Auratorum mentionem nobis offert Privilegium Ottonis I. anno 947. Magdeburgensibus datum, apud GOLDBASTUM Tom. I. Constitution. Imperialium pag. 216. §. V. *Mandamus omnibus Principibus nostris, & Imperii Subditis, Dominis, Equitibus auratis, Ministerialibus, & omnibus Officialibus, tam Spiritualibus, quam Secularibus &c.* Verum Diploma illud sub larva antiquitatis multos quondam induxit in fraudem; eisdem apud oculatores hodie commentitium undique se prodat, teste BOCCLEO, quem secutus JOHANNES NICOLAUS HEATIUS in Dissertatione de fide Diplomatum Germanix §. XII. ait: *Sub Saxonis Imperatoribus*

bus nunquam observare esse eos in concedendis Diplomatis scitu, consilio, aut assensu Procerum Imperii usos, sub iisdem Equites aurati ignorabantur. Hinc constitutionem de privilegio, & locatione Camera Imperialis Magdeburgensis, quæ Ottoni Magno tribuitur, & mentionem facit ejusmodi Equitum, merito explodit BOECLERUS. Ejusdem plane furtivis consideratur a MURATORIO Diploma Ottonis III. Augusti Tom. I. pag. 493. Histor. Eccles. Placentinæ editum jam dudum a CAMPIO, ubi cum nos hodie ante in Missarum solemnibus in Ecclesia Sanctæ Brigide Milites novos creavimus, deceatque ipsos uti novos Milites nova nostrorum beneficiorum largitione prærogativa letari. Suspicionem injevit, quod Otto hic testans inducitur, se fidem Nobilium Brachisfortium (quibus privilegium concessum fingitur) fuisse expectum in nostris exercitiis, quos tam contra Latinos quam contra Grecos exercimus: quod omnino falsum apparet ex eo, quia Diploma datum dicitur XV. Kalendas Decembris Anno Incarnationis Domini DCCCCLXXXIX. Indictione prima Anno Domini Ottonis tertii, Imperii ejus quinto: septem nempe annis antequam unctionem adeptus fuisset Imperialem, de qua vide DITMARUM Lib. IV. pag. 353. & Lib. VI. pag. 399. nec non CHRONOGRAPHUM SAXONEM ad annum 996. Quare etiam in confirmatione omnium Jurium, & privilegiorum Ecclesie Parmensis apud eundem MURATORIUM Tom. III. Dissert. XXXVI. pag. 199. idem annus DCCCXCVI. vocatur primus Imperii Ottonis III. ob virtutes, & literarum Studia a CHRONOLOGO FRISINGENSI aliisque auctoribus Mirabilia Mundi appellati. Majorem e contra apud posteritatem sibi fidem conciliavit OTTO DE S. BLASIO, qui Cap. XXV. celebrem filiorum Barbarossæ ad militarem gradum promotionem de anno 1184. ita describit: *Fridericus Imperator sedatis in Germania cunctis bellorum turbis, generalem Curiam, cunctis Regni Optimatibus in Pentecoste, apud Moguntiam edixit, ibique filios suos, Henricum scilicet Regem (subinde Sextum hujus nominis Imperatorem) & Fridericum Suevorum Ducem, gladio accingi, armisque insigniri disposuit. Ad banc Curiam totius Imperii Principes, utpote Francorum, Teutonicorum, Sclavorum, Italicorum ab Illyrici usque ad Hispanias congregantur. Sed & vicinorum Regnorum Proceres, invitante Imperii dignitate convenerunt, invidibilisque multitudo hominum diversarum Regionum, et linguarum ibi coadunata est. Et mox inferius: feria secunda, celebratis nunc Missarum Solemnibus, Filii Imperatoris, Henricus Rex, et Fridericus Dux armis præcincti, militarique palestra alacriter exercitati, militie cingulum sumpserunt, tractatisque diversis Imperii ab Imperatore negotiis quarta die ad propria, cum gaudio recesserunt. De Philippo Augusto laudari Friderici Imperatoris filiorum ultimo apud eundem OTTONEM DE S. BLASIO ad annum 1196. pag. 221. legimus: In Allemanniam perveniens, apud Augustam Urbem, armis cinctus, nuptias magnifice celebravit in loco qui Gunzinsleeb, a quibusdam Concio Legum dicitur &c. Pariter de anno 1235. scribit GODEFRIDUS COLONIENSIS in Annalibus apud FREHERUM pag. 300. Impera-*

perator (Fridericus II.) se contulit ad Oppidum Haginorve , in quo hincnavit : ibi affuerunt Comes Tolosanus , et Comes Proviuntie . Recepit autem Comes Tolosanus Marchiam Proviuntie ab Imperatore , bomagium sibi præstans . Comes autem Proviuntie quinquagenarius ideotunc primum ab Imperatore ad gradum militie est proventus , quod Comites sue Parentelle se non credunt diu posse vivere , postquam gladium Militie sunt adepti . Nec adhuc Miles factus esset , nisi Rex Francie , et Rex Angliæ , quorum uterque suam duxerat filiam in Uxorem , ipsum ad hoc prece multimoda , compulissent , indignum reputantes , suum Socrum militem non esse , etc. Perinsignem Cæremoniam , qua Wilhelmus Comes Hollandiæ anno 1247. antequam Imperator crearetur , Miles factus est , prolixius describere JOH. DE BECKA Chron. Ultraject. pag. 77. & 78. & LIMÆUS ex Magno Chron. Belgico Tom.V. ad lib. 6. cap. 2. pag. 6. & seq. Mos enim invaluerat , ut Reges non prius coronarentur , quam Equestrem dignitatem fuissent adepti. Vid. OBSER. HALLENSES , Tom. II. Obser. III. De Carolo IV. ANDREAS RATISBONENSIS , & JO. CHRAFTUS in Chronico apud ECCARDVM Tom.I. pag. 212. memoriz tradiderunt : *MCCCLIV. circa festum S. Jacobi , Karolus cum Uxore venit Romam , ubi honorabiliter a Romanis susceptus , multos novos Milites ordinavit . Similia exhibet STRUVIUS Corp. Hist. Germ. Period. IX. Sect. VI. de Carolo IV. §. XIX. pag. 626. sed ad annum 1353. His gestis cum quinque galeatorum milibus Romam ivit , ubi consensu Innocentii VI. Papa una cum Regina V. Aprilis ipso festo Resurrectionis a Cardinali Hostiensis , Petro Bertrandi in Templo S. Petri in Imperatorem coronatur , ac eodem die , factis permultis Multibus super Ponte Tiberino , prout promiserat , Pisas revertitur . Neque aliter NAUCLERUS Vol. II. Chronographiæ Genera. 43. pag. 1055. Sigismundi Imperatoris anno 1433. Romæ coronati memort : Dum a Vaticano , ubi Coronam acceperat ad Lateranum proficiscitur , in Ponte Adriani (ut mos est) multos cum Italos , non Germanos in Equestrem ordinem adseivis etc. De Friderico III. seu pacifico anno 1452. inaugurato inquit AENEAS SILVIUS in illius vita pag. 81. Ut autem coronationi divinisque rebus impositus modus , Leonora (Lusitanica Cælaris Conjux) in suas ades secessit . Papa , et Imperator ad gradus Basilicæ simul venerunt : ibi Pontifex Palaefredum ascendit , eique Cæsar dextratoris Officium per aliquot passus exhibuit , eoque deinde consensu usque ad Ecclesiam Sanctæ Mariæ in Cosmedin una profecti sunt . Nunc Papa in Palatium rediit : Cæsar in Pontem Adriani profectus est : ubi Albertum fratrem , pluresque Duces , & Comites ad Militiæ provexit bonorem , ter quemque gladio percutiens . trecenti eo die percussi Milites referuntur : in quibus Magdeburgicus , & alii nonnulli , eth antea eo honore decorati , propter diei , ac loci celebritatem ramen denuo eum tulcepere : Verba sunt STRUVII l. c. Period. X. Sect. II. §. XXI. pag. 740. Eundem porro in creandis Equitibus morem observasse scribunt Maximilianum I. anno 1486. Aquigrani coronatum . Inter cæteros FREMERUS Tom. III. Rer. German. pag.*

pag. 34. GOLDASTUS Part. I. der *Reichs-Handel* pag. 12. & FUGGERUS BIRCKENI in Speculo honorum Augustæ Domus Austriacæ Lib. V. cap. 33. ad annum 1486. pag. 954. ubi germanico idiomate hæc habetur: *Et a Rege Maximiliano ense Caroli Magni percussus fuere Equites ex Principibus, Comitibus, Dynastis, & Nobilibus circiter ducenti, in quibus numerabatur etiam Philippus Elector Palatinus, nec non Joannes, & Ulricus fratres de Cronberg. Totidem alios simili prærogativa Viennæ anno 1515. exornatos lego apud GERARDUM DE ROO Histor. Austr. lib. XII. celebrem trium potentissimorum Regum Conventum describentem. Ad decimum Calendas Augusti, qui dies publicæ Sponsalium confirmationi dictus erat, Maximilianus utroque Rege præsentē, Annæ (Uladislai Hungaricæ Regis Filie) coronam auream imposuit, & florenti ferto ab ea donatus est. Hinc ad D. Stephanum itum est, ubi peractis Sacris, verba præmutæ Strigoniensis, Anna, accepto in fidem annulo, ita Maximiliano desponsa est, uti intra annum aut Carolo, aut Ferdinando (Nepotum suorum alteri) conjungeretur. Dein Ludovico (Hungaricæ Regis Filio) Maria Cesaris Neptis præfens ipsa desponsata est, lacrymas ubertim fundente Uladislao: His peractis, ducenti viri Militari dignitate donati sunt. Inde ad epulas, ludosque Equestres, & choreas discessum est. Istorum Ludorum, seu Torneamenti picturam me vidisse memini Græcii in Palatio Socii mei Excellentissimi Domini DIONÆ JOSEPHI e S. R. I. COMITIBUS DE DIETRICHSTEIN, Supremi Hæreditarii in Styria Venatorum Præfeci, Suz Sac. Cæs. Reg. & Apost. Majestatis Cubicularii, & Inrimii Consiliarii; ubi in effigie quoque exprimitur Sigismundus Baro de Dietrichstein (alterius, seu Principalis lineæ auctor) eadem occasione Militari cingulo honoratus, de quo videndus liber germanicus, cum titulo: *Wochensliche Historische Münzbelustigung* 12. *Struck den 19. Martii 732.* Avum Maximilianum in Imperiali dignitate excepit Carolus V. qui rerum gestarum magnitudine summos etiam Principes adæquavit. Hic gemina redimitus Corona Bononiæ anno 1530. (Imperiali scilicet, & Longobardica) Antecessorum suorum institutum conservando quamplurimos ense ractos Ordini adscripsit Equestri. Contemporaneum audiamus Jovium Histor. Lib. XXVII. *Inde Caesar ad Aram Divi Joannis supplicavit, & multos omnis generis oblatos Nobiles Equestri dignitate, gladio leviter percussis humeris, ornavit. Et paulo post: Interea præcipientibus tibiis, & tubis epule miror ordine, Ministrorumque silentio introferri sunt capse. Itaque affuerit Cesari præsto quatuor illi Principes in sua quisque solenni Clamye, ut insignia præferrent; atque item alii illustres Reguli, ut eum ad mensam deducerent. Cæterum priusquam exirent, ex eorum numero septem equestri ordini adscripsit, & ante alios ipsum Astorgium, qui longe omnium in pompa cultissimus existisset, & Philippum Palatinum, qui Vicina divina virtute propugnando, non modo Germanos, sed Christianos omnes summo metu, & incredibili periculo liberasset. Canavit solus Caesar singulis Imperii Insignibus in mensa collocatis, quæ erat**

Iren. Jul. Tom. I.

N

ali-

aliquot gradibus excessa. At in alia infra gradus in conspectu tamen Cæsaris discurrere, Sabaudius, Palatinus, Urbinas, & Montis fer-rati Reguli. In exteriori vero Triclinio epulum cæteris Proceribus præ-bitum. Remotis mensis iterum Cæsar gladium capie, & plerosque No-biles equestri dignitate decoravit. Audiamus pariter HENRICUM CORNE-LIUM AGRIPPAM Synchronum, & ipsum Equitis aurati titulo insigni-tum, qui in sua Historiola de duplici Coronatione Cæsaris apud Bo-noniam Oper. Part. II. pag. 1143. ita sese expressit. Hac magnificen-tissima pompa inclinante se jam die, reversusque ad Palatium Impera-tor defiliens Equo, primum eos, qui signa, & Vexilla præferebant, tum Umbraculum gestaverant, & alios plerosque cum Nobiles, tum Ci-ves, & scholasticos Equestri Ordinis auratos Milites procreavit: & pag. 1144. paucis interjectis: Cumque jam absoluta esset cæna, dilutus pro more odoratissima aqua manibus, remotis mensis, iterum solennibus præcibus reddidit Deo gratias. Tunc Imperator accepto in manus Sacro gladio, plurimos rursus cum Nobiles, tum Consulares Viros ad Equestri Ordinis honorem, dignitatemque provexit. Qui sublecati sunt Cæsares, quamvis eadem cæremonias tempore inaugurationis reti-nuerint, exemplum tamen præbente Ferdinando I. Equitum Aura-torum characterem multis Nobilibus personis, in posteros quoque transfundendum, per Privilegia scriptotenus dispensarunt. Vadem hu-jus rei Ferdinandi paulo ante memorati Charram sequenti exhibeo paragrappo.

§. XXII.

Norimbergæ scilicet editam anno 1522. die vigesima Octobris in favorem Gabrielis, & Consortium de Salamanca, ex commissione ex-pressa Caroli Fratris, cujus etiam nomen præfert, estque tenoris ut sequitur: „ CAROLUS V. DIVINA FAVENTE CLEMENTIA ELECTUS ROMA-
 „ NORUM IMPERATOR SEMPER AUGUSTUS, ac Rex Germaniæ, Castellæ,
 „ Aragoniæ, Legionis, utriusque Siciliæ, Hungariæ, Dalmatiæ, Croa-tiæ, Navarræ, Granatæ, Toleti, Valentis, Galitiæ, Majoricarum,
 „ Hispalis, Saldigniæ, Cordubæ, Corsicæ, Murciæ, Gennis, Algar-biæ, Algeziriæ, Giberaltaris, ac Insularum Balearum, Insularum
 „ Canariæ, & Indiarum, ac Tetra firmæ, Maris Oceani, Archidux
 „ Austriæ, Dux Burgundiæ, Lotharingiæ, Brabantis, Styriæ, Carin-thiæ, Catnioliæ, Limburgi, Luxemburgi, Gheldriæ, Calabriæ,
 „ Athenarum, Neopatriæ, Wirtembergiæ &c. Comes Flandriæ, Hab-spurgi, Tyrolis, Barchinonæ, Arthois, & Burgundiæ, Comes Pala-rinus Hannoniæ, Hollandiæ, Seelandiæ, Fretetis, Kiburgi, Mur-ci, Rossilionis, Ceritanæ, & Zutfanæ, Landgravius Alatiæ, Mar-chio Anasi, Burgoviæ, Orisani, Gotziani, & Sacri Romani Im-perii Princeps Sueviæ, Cathalonæ Astutiæ, Dominus Phrisiæ,
 „ Marchiæ Slavonicæ, Portus Naonis, Biscagiæ, Molinæ, Salinarum,
 „ Tripolis, & Mechliniæ &c.

„ Spe-

„ Spectabili nostro, & Imperii Sacri fideli, dilecto Gabrieli de Sa-
 „ lamanca ex Civitate nostra Burgenſi (20) in Hispania Secretario
 „ nostro, & Serenissimi Principis Domini Don Ferdinandi Infantis
 „ Hispaniarum Archiducis Austriae Ducis Burgundiae &c. Noſtrique
 „ in Imperio Locumtenentis, & Fratriſ Carissiſſimi Conſiliiario, Theſau-
 „ rario generali, & Supremo Secretario, Sacri Lateranenſis Palatii,
 „ Au-

(20) Gabrieliſ de Salamanca Patrem non-
 nulli conſtituant Brutiſſum, Avum Alpho-
 ſum, Proavum Nicolſum; aſt mihi praeſen-
 cet BOCCELLINI, ET SPENNERI deducio, qui
 cum Conſalvi Filium, Fratreſſi Nepotem,
 Conſalvi proſepotem, ac Joanniſ Friderici
 abnepotem fuiſſe conſtantur. Hic eſt ille
 Gabriel de Salamanca Ferdinandi Archidu-
 ci Austriae primus Secretarius, deinde Con-
 ſiliiarius, Theſaurarius generalis, Neſtadus
 in Austria Capitaneus, & Comitatus Gori-
 ziae Praefectus, qui, relicta Burgenſi Civitate
 Patria ſua, ſub eodem Ferdinando I. Caro-
 li V. germano ex Hispania ſeie tranſtulit
 in Germaniam, ubi ſatis viam ſtudentibus,
 virtute duce, comite prudentis non tantum
 ſupraſcriptum ampliffimum obtinuit privile-
 gium anno 1522. ſed & ſequenti anno 1523.
 XIV. Februarii Norimbergae inter Barones
 S. R. Imperii cum praedicto de Freyſen-
 ſia, & Carſpach reſatus fuit: Imo inſuper
 anno 1524. X. Martii pariter Norimbergae
 a Muſifico Heno Ortenburgenſi in Carin-
 thia vaſtiſſimi Comitatus inveſtituram impe-
 travit. Ex duobus Conjugibus Eliſabeta
 Berſſenſia, & Eliſabeta Marchioniffa Baden-
 ſi plures Illuſtriſſi Principum Proſapia ſibi
 affinitate conjunxit: ex priori praeter alios
 Ferdinandum, ac altera Ernſtum ſuſcepit;
 quorum uterque ſubolem habuit. Sed uni-
 verſis demum malculis Gabrieliſ progenies
 circa annus 1640. in Georgio Comite de-
 fecit, atque ita relapſa ſunt Ortenburgicae
 ditiones ad Auſtriacos Caſares, nulla pen-
 itus habita ratione alterius Salamancidarum
 Lineae, quae a paulo ante memorato Petro,
 Gabrieliſ Patruo, uti mox videbimus, de-
 ſcendebat. In veteri enim Arbore Genea-
 logica mihi ab Amico exhibita invenio Chri-
 ſtophorum Petri filium ex Coniuge Thera-
 ſia de Ciferis generaliſſi Alphoniſum, & Ni-
 colſum de Salamanca, quorum poſtremus,
 Pontia Sontii prope Goritiam Capitaneus,
 ex Uxore mihi incomperita Sigifmundum Er-
 raſmum Gradifſenſiſ Caltii Locum-tenentem
 procreavit. Is Pater extitit Enſtaehii, & Si-
 gifmundi, quos uno ab hinc ſaeculo Provin-
 cialium Gradifſenſium Albo inferos ex At-
 teltationis, & Privilegiis inſcripſi tenore
 edocemur. Proſeram prout Atteltationis
 exemplum: inde Privilegium recitabimus:

Nos Reginaldo de Meli Lub. Bar. di Valſa
 etc. Marchiaſe ſuſſituto del Paſſe etc. Giovanni-

ni del Frate Pierro di Viſſa etc. Marzie
 Conte di Straſſoldo & del S. R. Imp. Sig. di
 Villa Nova, di Medea, di Salcana, & di Far-
 ra etc. Simone Conte della Torre del S. R.
 Imp. & di Valſagina. Deputati dell' Inclita
 Convocazione della Papia Contea di Gradifſa,
 & Aquila etc.

Havendo il Sig. Sigifmondo de Salamanca
 per ſua Ser.^{ma} Altezza Caſtellana di queſta Prin-
 cipato Fortezza di Gradifſa fatto ricorso a
 queſt' Inclita Convocazione nella Dieta de 24.
 Marzo proſſimamente paſſata ſa riſolſe dall'
 Illuſtriſſi, Nobilita Patrica che egli conſorme al-
 la ſua dimanda dovſſe far conſtare avanti di
 Noi la ſua propoſta eſiſtione di provare la
 Nobilita de ſuoi Natali non tanto, quanto an-
 co li ſervicii riguardevoli preſtati degl' Ante-
 nati a queſta Noſtra Patria in queſti Illuſtriſſi.
 Principali Contadi di Gorizia e Gradifſa, come
 nel ſuo Memoriale oſpone ad eſſetto di conſe-
 guire per ſe, & Sig. Capitano Enſtaehio ſuo
 Fratello l' Aggregazione al Noſtro Provinciale
 Conſorzio.

In eſecuzione di che ci ha ſata vedere pri-
 mariamente per mezzo d' Inſtrumenti & auten-
 tiche ſcritture, ſinceramente degne di ſele aver
 auto li ſuoi Antenati origine da Spagna dalla
 Città di Burgos Metropoli del Regno di Caſti-
 glia la vecchia, il cui Avo Sig. Nicolò de Sa-
 lamanca, con altri della medema ſua Famiglia
 di là venne in Germania con la Maſſa dell'
 Imperatore Ferdinando Primo di Glorioſa me-
 moria, alli ſervizj del quale applicati, ch' alli
 Conſigli di Stato, come il Sig. Ferdinando de
 Salamanca, quale poi ſa Preſidente del Conſe-
 glio in Gratz, & Coſta d' Ortemburgo, &
 ch' ogg' Eſercizj Militari, come eſſo Sig. Nico-
 lò, il quale ſa mandato alle guerre d' Ungheria
 contra Turchi, & poi d' indi con carica di Ca-
 pitano a guardare, & diſendere il paſſo del
 Fiume Liſſano nei contorni della Città di Go-
 rizia contro l' incuſioni della medema.

Ha ſatto vedere in ſecondo luogo come idet-
 to Sig. Nicolò ſuo Avo Paterno l' acceſſe que
 in Friuli per opera dell' Ecclia Sig. Vito de
 Dorimbergo Ambaſciatore Ceſareo in Venezia
 con la Signora Eleonora Mizzini di Nobiliſ-
 ſima Famiglia, ſtretta Parente dello ſteſſo Sig.
 Ambaſciatore, & queſto in riguardo della Nubi-
 lita della naſcita, aggrej collumi, & generoſi
 qualità del medemo Sig. Salamanca, in virtù
 di che anco gl' altri Sig. della Caſa de Dorim-
 bergo ne hanno ſempre tenute conto di paren-
 tella

„Aulæque nostræ, & Imperialis Consistorii Comit gratiam nostram
 „Cæsaræam, & omne bonum. Et si Cæsaræa Majestas, & authoritas
 „per se satis superque fulgeat, & terrarum Orbem suis micantissi-
 „mis radiis illuloret, nihil tamen eam æque decoret, quam bene
 „de humano genere promeriti, hacque via plerique Romanorum
 „Imperatoris immortalitatem adepti sunt, & maxime dum tamquam
 „, e Spe-

tella in voce, ed in Scritto con il detto Sig. Nicolò, & suoi discendenti, come ci ha fatto vedere dalle Lettere di proprio pugno del Sig. Erasmo de Dorimbergo.

Per terzo il detto Sig. Castellano ci ha mostrato lettere del Sig. Don Michele de Salamanca Cavaliere di S. Giacomo uno de' primi Soggetti riguardevoli di sua Famiglia, Consigliere del grande real Consiglio di Napoli, & era Regente d'un Consiglio mila Real Corte di Spagna, fatte in sua raccomandazione (mentre esse s'altroveva a militare in quel Regno) scritte al Sig. Don Gioan d'Erasmo Ambasciatore Cattolico in Genna; Dove esso Sig. Don Michele espressamente si dichiara di voler ciò fare per esser quasi vero, e legittimo discendente della sua Famiglia de Salamanca, come in quelle lettere si vede in chiaro nell' idioma Spagnuolo.

Che poi il detto Sig. Nicolò suo Avo habbia servito in queste parti all'Augustissima Casa d'Austria nel Nobilissimo Esercizio Militare per 38. anni continui, 18. de quali solamente nel Contado di Gorizia Capitanio alla Torre del Lifenza, & il restante di sua vita, prima, parte in Ungheria & parte poi in quella Principale Fortezza di Gradisca: ce lo ha fatto vedere nella suoi Bon-Servizi fatti all' Illmi Sig. Co. Giorgio della Torre Capitanio di Gorizia, Vito de Dorimbergo Ambasciatore predetto, & Jacomo de Attemis Capitanio di Gradisca, nei quali tutti tre li suddetti Signori Attestanti lo riconoscono co' titoli di Nobile, generoso, & Egreggio.

In quinto loco per far constare, che l'anteditto Sig. Nicolò suo Avo Paterno ha servito fedelmente, e con puntualità all'Augustissima Casa, & a questo Paese, ci ha fatto vedere in Autentico Attestato del medesimo Imperatore Ferdinando Primo, la cui Maestà non solo si dichiara in Scritto d'esser stato ben servito del detto Sig. Nicolò, ma anche per contrassegno al vero, le dà un accrescimento di Pio: 4. al mese, oltre gli Undeci che in tempo di pace come Capitanio trattavano tenon qui in Gradisca; come appare da una Commissione dell' istessa Maestà, nella quale lo nomina suo fedele, o dileto Servo.

La Maestà dell'Imperatore Ferdinando Secondo attesta per anche lo stesso del medesimo Sig. Nicolò, mentre con una sua Benignissima Lettera raccomandava il Sig. Sigismondo suo figlio, e Padre del prefetto Sig. Castellano con singola-

re efficacia al Sig. Principe di Stigliano Duca di Sabionetta, acciò l'accretti per suo Paggio come segue, il che ancor lo confermano li propri Attestati del medesimo Principe; nella qual lettera commendatizia si dichiara espressamente la Maestà sua di raccomandarlo vivamente in riguardo della lunga, fedeltà, e segnalata Servitù del Sig. Nicolò anteditto Padre del raccomandato prefatto da lui alla Maestà dell'Imperatore Ferdinando Primo, & all'Altezza del Ser.^{mo} Sig. Archiduca Carlo, & all' uno, & Padre l'altro della Maestà raccomandante, segna di non ordinaria stima verso di chi serve fedelmente.

Ci ha fatto vedere con vivi attestati come ancor il Sig. Sigismondo suo Padre dopo haver servito contro Turchi in Carica d'Alfiere d'una Compagnia d'Infanteria, & poi Gon.^{al} della med. e dell'altre Milizie havve poi in quella Fortezza di Gradisca servito l'Augustissima Casa lo spazio continuo d'anni 18. in posto di Loggiere di quella Castello, & nel medesimo tempo nell'ultima guerra del Prinzi appreso quella eserciti ancor la carica di Loggiere Proviant Majstro: le quali cariche maneggio egli con fedeltà puntualità & somma sua lode fino all'ultimo spirito, di che non vi è da dubitare s'essendo noi di certo per propria scienza, per averlo visto in proprio fatto; il che ancor si vede da autentiche attestazioni del medesimo Sig. Conte Riccardo di Stralsold di quel tempo Comandante di quella Piazza, il quale Sig. Sigismondo vi lasciò la vita esultando dalle gravi fatiche nel tempo della medesima guerra per servizio del suo Principe e della cara Patria insieme; La Figli del quale per nome Alfonso, Enbachio, e Sigismondo non volendo degenerare dalle onorate azioni de' paterni loro, essi pur ancor hanno seguito forme di quello nel Nobilissimo Esercizio Militare per servizio dell'Augustissima Casa, & onorvolezza di quella loro amata Patria.

La onde il Sig. Alfonso suddetto di quà se ne passò con me Conte Marzio alla Corte Cesare, & indi passato all'Esercito Imperiale fu dall'Altezza del Sig. Generalissimo VValstein Duca de Meckelburgo, & Frilant fatto suo Credencier Maggiore, Alfiere, e poi Capitanio di 300. Fanti Allemani, come in Conte Simone l'ho visto in proprio sotto mentre m'attrovavo nella Camera del medesimo Sig. Duca Nella quale Compagnia esso Sig. Alfonso vi spese il suo havere per voluttà tutta a Li-
 erca,

„ e Specula , in Romani Imperii culmine constituti circumquaque
 „ aciem considerationis dirigentes, quos dignos animadverrerint, eos
 „ singularibus gratiis, & favoribus prosequantur.

„ Nos eorum ergo vestigia summa ope intendentes, eosque ma-
 „ gis, ac magis merito extolere cupientes quos non solum præci-
 „ puis virtutum insignibus decoravit Altissimus, sed qui tua fideli

„ ob-

vira, che poi prima di potersi rimborzar il denaro vi lascia la vita per servizio dell'Augustissima Casa, & honor di questa sua diletta, & amata Patria.

Che il Sig. Eustachio l'altro Fratello vivente servì, & ebbe servizio fin qui all'Augustissima Casa per lo spazio di 29. e 30. anni, & che fu stato, & è gradualmente ascenso ad esser Capitano non vi è che dubitare, perchè tutti in questo Paese lo sono molto bene, facendo chiaro ad ogn'uno il suo valore, & fedeltà da lui prestata al suo Principe per tant'anni la Magnanimità usata verso la sua Persona dalla Sacra Cesarea Maestà dell'Imperatore Requantè la quale di molto proprio in ricompensa delle sue onorate azioni, & virtuosi impieghi, le ha concesso loco per due suoi figli nella Città di Vienna dove nel Convitto Cesareo s'allevano nelli Stati della corte, & per due altri suoi Figli nel Ferdinando della Città d'Olmutz, & alla sua Persona un assegnamento in vita sua di Fior 30. al mese: Di cui ancor intendiamo essere beneficiato per le medesime ragioni della Maestà del Re di Spagna con un trattamento di Capitano riformato.

Il quì Sig. Sigismundo poi di presente per Sua Altezza Serenissima Castellano di questa Piazza ci fa vedere come esso pare ha servito all'Augustissima Casa per sette anni continui nelle guerre di Germania, e tre in Italia, parte nel Regno di Napoli alla Maestà Cattolica, parte nell'ultima guerra d'Italia al Serenissimo Granduca di Toscana per Soldato, & Alfiere, & Luogotenente d'Infanteria, come si vede dalli suoi Ben Serviti, e poi dal principio dell'anno 1645. in quì servì quì in Gradisca prima come Officiere riformato, poi Luogotenente di questo Castello, & poi in riguardo de suoi buoni aporamenti sua Altezza Serenissima l'honor della Carica d'effettivo Castellano fin sotto li 30. Maggio 1651. come lo abbiamo visto dal suo giuramento prestato sotto detto giorno nelle mani della Signori Commissarij Plenipotenziarij Giorgio Barbo, & Bernardo Vicerio di Solida amb Commissarij Cesares, & da quattro lettere scritte da sua Altezza medesima al detto Sig. Castellano, nelle quali l'Altezza Sua l'honora coi titoli di Nobile, strenuo, Fedele, & suo detto Castellano, come altresì col medesimo titolo di Nobile dalle Cancellarie, & altri Uffizj di questo Stato in ogni tempo, & occasione tanto in Publico, quanto

Iren. Jud. Tom. I.

in Privato è stato sempre, & è per tale riconosciuto con tutti li suoi Antenati, come lo abbiamo effettivamente visto da Publiche, & private Scritture &c.

Sia qui per parte Paterna &c.

Per la parte Materaa poi mostra come La Signora Piramela sua Madre fu figliuola del Sig. Capitano Alfonso de Robles, & della Sig. Lucrezia de Gaslein entrambi di Nobilissime Famiglie venute par da Spagna con la Maestà dell'Imperator Ferdinando Primo a queste Parti.

Del qual Sig. Alfonso de Robles suo Avo Materno ci mostra attestati, che egli, dappo haver servito contra Turchi nelle guerre d'Onghria, fusse stato Alfiere di questa Piazza, & poi Capitano di Maron novo, & che sia vero che egli servisse bene l'Augustissima Casa vivamente lo fa noto l'investitura d'una Possessione posta nella Villa d'Ontagnano in questo Contado concessagli dalla Felice Memoria del Serenissimo Sig. Archiduca Carlo in puro riconoscimento dello sua fedeltà, & Servizi prestati. L'istesso et lo dichiara la Maestà dell'Imperatrice Maria Figlia di Carlo V. & Consorte dell'Imperator Massimiliano Secondo, mentre ella con lettere di proprio pugno raccomanda caldamente la Sigra. Lucrezia oltre detta rimasta Vedova del medemo Sig. Capitano Robles al Sig. Jacomo de Attemis allora Capitano di Gradisca con espressione della maggior benignità, che si possa desiderare di sì gran Signora.

De' Sig. Domenico de Gaslein Padre della detta Sig. Lucrezia, & Bisavo Materno del Sig. Castellano presente mostra Altissimi sottoscritti di propria mano della Maestà dell'Imperatore Ferdinando Primo essere questi stato suo Consigliere, & Residente per la Maestà Sua appo la Serenissima Repubblica di Venezia, & ch'egli fosse soggetto d'eminenti qualità, l'istessa Maestà in quelli con gl'evidenti effetti ne lo dimostra, mentre per segno di gratitudine verso li diui meriti col dichiararsi d'essere ben servito dalla sua Persona oltre gl'assegnamenti Ordinarij, le fa un donativo di mille Scudi, & promette d'investirlo ne' primi Feudi, che sùssero vacanti ne' suoi Regni, o Provincie.

Fa vedere che suo le Donne medeme sue Consanguinee s'appressero effettivamente ne' Servizi dell'Augustissima Casa Austriaca come particolarmente si vede dalla sopraccennata let-

O

tera

„obſervantia, ac continuo ſtudio, labore, ſudore, & vigilantia ali-
 „quid erga Nos, & Sacrum Romanum Imperium promereri ſtu-
 „dent, & meditantur. Quapropter diligenter conſiderantes præſare
 „Gabriel egregiam, & præcipuam tuam in rebus peragendis, &
 „tractandis prudentiam, ſagacitatem, ingenium, & dexteritatem,
 „multarumque rerum præſtantem longo ab ulu cognitionem, &
 „expe-

tera della Maſſà del' Imperatrice Maria, che
 le ſerviſſe per Dama la Sig. Donna Modella
 de Gaſſellà Zia del Sig. Caſtellano per parte
 di Madre, & poi Conſorte del Sig. Hernando
 de Mazzeſo allora Segretario Maggiore dell'
 iſteſſa Imperatrice Maria, li quali ſuoi Zii
 erano ſi ricchi in Spagna, che morendo ſenza
 propria prole laſciarono, che delle rendite della
 loro ſocietà ſ'indagaſſero ogg'anno un tal nu-
 mero di porvere, una Nobil' Donzella coll'af-
 feſſamento di ſuoi 700. per ciaſcheduna, delle
 quali detti, come Nepoti deſſi Signori Teſtatori
 Hernando, & Modella furono parimente in-
 dote le Signore Anna, & Piramida Sorelle de
 Robles, Madre queſta, & Zia quella del Sig.
 Caſtellano ſteſſo; ſi che conſta dalle lettere
 Credenziali della Sereniſſima Signora Archid-
 ueſſa Maria Conſorte del Sereniſſimo Signor
 Archiduca Carlo da Noi vedute, & lette, con
 le quali l'Altezza Sua dava teſtimonio alle
 Reali Maſſà di Spagna ſuoi Generi, e ſiglia-
 la, come le dette Sorelle de Robles erano ve-
 re, & legittime Nepoti deſſi Sudetti Signori
 Teſtatori, & che però di ragione ad eſſe come
 più preſſime Conſanguine ſ'aspettavano le Do-
 tazioni come in poi in eſſetto ſegui.

Moſtra come anco il Sig. Ferdinando de Ga-
 ſtellà ſuo Zio Materno ſ'accaſſe qui in
 Friuli nella Signora Franceſca Saldiniieri, dai
 quali ſuoi Zii tiene in Heredità una Caſa, e
 Campi ſitati nella Villa di Agiello ec.

Dalla parte Paterna ſuma ſuperſino il produ-
 re aſſettati, mentre che comunemente ſapia-
 mo che eſſere quella Famiglia fra le prime
 Nobiliſſime nella Città di Cividale d'Avſtria,
 ſi per antichità, come per Parentelle, & Seg-
 ti molte qualificati d'eſſa, come di recente
 fu Monſignore Veſcovo Sigifmondo Mintini Zio
 del Sig. Caſtellano Suſraganeo, & Decano della
 Cathedral d'Olmutz.

Ha prodotto per conſcrizione l'albero della
 Sua Famiglia de Salamanca, cioè deſſi Suoi

più congiunti dai quali egli per dritta linea di-
 ſcende; Facendo conſtare in fatto per via d'au-
 tentiche Scritture come li Signori Pietro de
 Salamanca, & Chriſtoſoro Sui Tritavo, &
 Biſavio Paterni proſeſſero più che ordinaria
 Nobiltà, mentre, che queſti non ſolo erano
 molto ricchi, ma anco poſſedevano Feudi di
 conſiderazione nel Regno di Caſiglia la vec-
 chia, nominatamente le Ville di Sandino, e
 Salaman ſitate nel Territorio della Città di
 Burgos Metropolitana di detto Regno come di
 fatto poſſedeva gl'Heredi del Sig. Alonſo Fra-
 tello del Sud.^{to} Sig. Nicolò ſuo Ave a cui ſo-
 lo fra gl'altri Fratelli toccò in ſorte la Pri-
 mogenitura all'uſo di Spagna; Da che ſi ſcun-
 pre indubitata ſede di vera, & antica Nobiltà
 di Sangue, & azioni anco più lontane come
 ſuſſeguentemente l'han fatto conſtare in que-
 ſte parti (altriche lontani dall'originaria Pa-
 tria) li nominati Sig. Nicolò, Sigifmondo,
 Alonſo, Euſtachio, & Sigifmondo qui preſen-
 te, & lo faranno in avvenire li deſcendenti
 loro. Finalmente l'Armi ſteſſe delle ſue Fa-
 miglie Patrene, & Materne nominate de Sa-
 lamanca, Robles, Mintini, & Gaſtellà produco-
 a piedi dell'iſteſſo Albero ne ſon moſtra di No-
 biliſſime impreſe derivate ſenza dritta da alte
 cagioni.

La onde avendo Noi viſte le qui allegate &
 altre Scritture prodotte dal Sudetto Sig. Ca-
 ſtellano in autentica forma, le quali ci noti-
 ficano vera, antica, & indubitata Nobiltà
 di Sangue, & di continuata honoratiſſime azio-
 ni, particolarmente ne gl'Eſercizj Militari ap-
 plicati continuamente nelle Servizio della ſem-
 pre mai Auguſtiſſima Caſa d'Avſtria, come al-
 trettu buona parte in pro di queſta Noſtra Pa-
 tria Habbiamo però in ſede di vera, & indi-
 bitata atteſtazione ſottoſcritta La qui preſente
 Eſpoſizione di noſtra propria mano, corroborata
 col ſolito Sigillo delle noſtre Armi &c.
 Data in Gradiſca li 20. Marzo del 1654.

Reginaldo Meli
 di Vaſſa Mareſcale
 Suſſo del Principal
 Contado di Gradiſca
 (L.S)

Giov. del Frate
 Prev. di Viſco
 Deputato
 (L.S)

Marzio Conte
 di Straſoldo &c.
 (L.S)

Simone Conte della
 Torre, e Vaſſaſina &c.
 (L.S)

(L.S) Lorenzo Crovato Secr.
 mppa

Sequitur Privilegij, ſeu Diplomatis contextu.

Noi

„ expetientiam, quæ non alieno testimonio nobis comprobata sunt,
 „ sed eas rumer in propriis rebus, & quamplurimis negotiis nostris,
 „ & p̄tominati Fratris nostri tam Domi, quam foris apud varios
 „ Principes, & diversimode expetitus es, & indes cum maxima no-
 „ stra, & sua Satisfactione expetiri non desistis, ac attendentes præ-
 „ terea diuturna, & longa tua obsequia, & non vulgaria tua Offi-
 „ tia

Noi Marescialle, Deputati, & Nobiltà Patri-
 tricia dell' Inclita Convocazione della Principa-
 ta Contra di Gradisca, & Aquileja &c.

E costume insalvabile de Regni, Paesi, & Pro-
 vincie, che quando hanno a far elezione di Sog-
 getti adeguati, o degni della loro Nobiltà Pa-
 tricia, lo fanno ordinariamente di quelli, che
 qualificati dalla Nobiltà della Nascita n'hanno
 riportato ancor per heredità dagl' Antenati loro
 con decoro, & Splendore la Candidatura de Co-
 stumi col sostentamento delle proprie honorate
 azioni, & virtuosì impieghi, senza minimo
 travestimento, dai quali insalvabilmente se ne po-
 nno promettere in ogni evento ogni defiato ser-
 vizio in pro della Patria, & beneficio comune
 nelle più urgenti occorrenze.

Quindi è che avendo fatto ricorso a quest
 Inclita Convocazione li Signori Eustachio, &
 Sigismondo Fratelli de Salamanna per esser an-
 nocerati al Nostro Provinciale Conserzio; Et
 havere (si in adempimento de n'istri gra-
 ziosi Ordini emanatigli nella Ditta delli 14.
 Marzo prossimamente passato) fatto primiera-
 mente le prove della Nobiltà loro nelle nostro
 mani, non solo per li tre gradi Paterni, &
 tre Materni, che si richiedono a quelli, che ne
 pretendono l' aggregazione, ma ancor egrezia-
 mente, & sufficientemente sostenuto, & pro-
 vato il quinto Paterno, & quarto Materno,
 essendo (il che più importa) che il Sig. Pie-
 tro de Salamanna loro Trisavo Paterno non so-
 lo fosse decorato più che d' ordinaria Nobiltà
 per lo Splendore della Nascita, dell' azioni pro-
 prie, & delle ricchezze, ma ancor rispettiva-
 mente rifugge Fedatario nella sua Patria, ac-
 quisto già molto prima fatto dalli dila Avi
 col mezzo dell' Armi in Eroiche imprese, &
 generosi certami, specificatamente de Frati di
 Sando, & Salamon luoghi situati nel Terri-
 torio della Città di Burgo Metropoli dell' an-
 tico Regno di Castiglia la vecchia loro Ori-
 ginnaria Patria dalla quale partito l' Avo loro
 Sig. Niccolò de Salamanna figlio del Sig. Cri-
 stophoro fu figlio del Sud. Sig. Pietro, & ven-
 to in Germania con la Maestà di Ferdinando
 Primo Imperatore, alli Servizi del quale ap-
 plicatosi contro Turchi nelle guerre d' Ungharia
 per l' incuriositi della medemi, fu poi inviato
 con carica di Capitano a difendere il fiume
 Lijozza ne' contorni della Città di Gorizia, &
 in fine come tale behettrattamento in questa
 Principale Fortezza, di cui connumerandosi
 (solo in queste parti) trenta otto anni di con-

tinuo Servizio prestato all' Angustissima Casa
 d' Austria, vi lasciò poi la vita consacrata in
 offiziosio Tributo verso la medema a pro di
 questa nostra Patria.

Il Sig. Sigismondo Figlio del Suddetto Sig.
 Niccolò, & Padre delli perdetti Signori sopra-
 nominati Fratelli, esso pure senza sparmio di
 fatica n'ha seguite l' Orme de Progenitori suoi
 nel Nobilissimo Esercizio Militare, ed in Le-
 vante contro Turchi, & in Germania, & dove
 in questa Principata Fortezza di Gradisca ha
 esercitate azioni proprie d' un vero Gentiluomo
 mentre che in un medemo tempo nelle Maggio-
 ri, & più urgenti occorrenze di questo Stato
 si è adoprato con attual applicazione nel Ser-
 vizio di questa Piazza per 18. anni nelle
 Cariche di Legtenente di questo Castello, & d'
 Inspectore delle Provande nel tempo dell' ul-
 tima guerra del Friuli, nel quale dalle gra-
 vi fatiche estremo vi consacrò la propria vi-
 ta per eterna memoria della costante sua fe-
 de.

Et havendo lasciati di se li Signori Alfon-
 so, Eustachio, & Sigismondo suddetti suoi le-
 gitimi Figli, questi pur ancor non degenere-
 ranno dal Costume Militare proprio dell' anti-
 qua Nobilissima Prosapia loro nel bel principio
 della loro giovanile età ne hanno dato Saggi
 degni di loro medesimi, come si vede dagl' ef-
 fetti stessi.

Poichè il Sig. Alfonso il più vecchio fratello
 per la vaghezza dell' aspetto, per la candida-
 zza de costumi, & per la generosità dell' animo
 s'acquisto si fattamente la benevolenza del Sig.
 de Voelstein Duca di Metelburg, & Fri-
 liant Generalissimo dell' Armi Cesaree, che l'
 honorò della carica di suo Tesorier Maggiore,
 mentre che in un medesimo tempo (essendo
 prima Rato Alsere) lo fece ancor Capitano
 di 300. Fanti Allemani nel Regimento del Sig.
 Co. Bertoldo de Voelstein suo Nipote la cui
 Compagnia esso Sig. Alfonso a proprie spese
 vesti tutta a Livrea, segno non ordinario di
 Magnanimità grande, & dimostrazione di stra-
 ordinario Ossequio verso l' Angustissimo Prin-
 cipe Sovrano, nei cui Servizio dimostratosi
 sempre fedele ministro, gloriosamente lasciò la
 vita.

Del Sig. Capitano Eustachio di cui parla-
 mo, habbiamo vult effetti coranto espressi del-
 le sue honoratissime azioni, che maggiori non
 si possono desiderare, poichè l' stesso Cesare Re-
 gnante Angustissimo Ferdinando Terzo gli n'ha

„tia & merita a pluribus annis nullis parcendo laboribus, nec diurnis,
 „nis, nec nocturnis, & sæpius ultra omnes alios non sine maximum
 „vix tuæ, & bonorum tuorum discrimine Nobis, & ipsi Fratres
 „nostri omni indulgentia, solertia, & integritate, impigre, &
 „fideli semper pectore præstita, & quæ obisti, & in futurum eo
 „seventius exhibere poteris, arque debebis, merito inducitur ad
 „ostendendum re, & effecta ipso benevolentiam, & benignitatem,
 „quæ te prosequimur aliquo peculiaris ornamenti dono, & titulo
 „decoramus, quo & posteritas tua illecta, olim pares virtutes, edat,
 „& te ex nostro Cæsareæ Munificentie armario nonnihil muneris,
 „tantis tuis meritis, digni gloriatur affectum. Igitur cum ex clata,
 „& vetustissima Domo, & Familia de Salamanca ex nostra His-
 „pania

voluto fare vivi attestati del di lui valore, & fedeltà sperimentata con la Servitù di 29, o 30. anni continui nei più perigliosi cimenti Cesaresti della Germania con l'impiego di Soldato privato, gradatamente asceso a Capitano d'Infanteria, mentre che anco in tempo di pace lo tiene trattenuto come tale con la pensione di Fr. 30. al Mese, assegnamento concessogli unito proprio in vita per la sua Persona, & per li suoi figli, a due loco nel Ferdinando d'Olmutz, dove vengono allevati fra altre persone Nobili nello Studi, & per altri due nel Convitto di Vienna, & per li quinto, & sesto uno in Lubiana, & l'altro nel Seminario Verdenbergico di Gorizia, dimostrazioni, & segni evidenti di non ordinaria stima.

Li qui Sig. Sigiffrondo poi di presente per sua Serenissima Altezza Purgativo di questa Principale Fortezza di Gradisca con esperienza ci fa vivamente constare, che chi di buon arbor nasce non può cetrov frutti produrre, poichè già 18. anni sono che egli altresì senza travagliare giamai dalle condizioni d'animo veramente Nobile ha fatto esperienza di se medesimo negli Esercizj Militari in Germania, in Italia, & qui in Gradisca Soldato, Alfere Logotenente V. Castellano, & Castellano, nelle quali Cariche si è diportato, & diporta si bene con applauso universale, & di sua Serenissima Altezza, & di questo Paese, che si rende degno d'ogni maggior onore, & avanzamento, della buona grazia de' Principi, & commo affetto di quella sua amata Patria.

Del Sig. Domenico de' Gastelli Bischo Materno della suddetti Sig. Fratelli de Salamanca habbiamo voluto attestati di proprio pugno dell'istessa Maestà di Ferdinando Primo ne'quali chiaramente si vede essere egli stato non solo suo effettivo consigliere ma anco per la Maestà sua Residente appresso la Serenissima Repubblica di Venezia; ne'quali Attestati dichiarando la sua Fedeltà lo si fa scoprire soggetto di molto valore, conspicio non men per la Nobiltà, & l'Parentado, che per l'eminenza dell'

ingegno sperimentato nello più alti uffizi in materia di Stato e però si esse molto grato Ministro alla Maestà del suo Signore.

Che il Sig. Alfonso de' Robles Avo Materno della medemi Signori Suddetti Fratelli si sia stato parimente conoscere in queste Parti ancora per Persona di Nobile Stipe, lo ha dimostrato, & fatto toccar con mano col mezzo delle proprie honoratissime azioni mentre che uscito anch'egli di Spagna, & passato coll'anteditta Maestà dell'Imperatore Ferdinando Primo in Germania l'indì poi si è recato alle guerre d'Ungheria contro i Turchi; Fu Alfere di questa Piazza, & poi Capitano di Marano, Ministro molto amato dall'Augustissima Casa, come espressamente ne fa noto l'investitura d'una possessione posta in questo Principato Contado Benignamente concessagli per se & suo Eredi dall'Altezza del Serenissimo Archiduca Carlo in premio de' suoi ben diportamenti, & servitù effettiva d'oltre trent'anni.

Non meno le Parentelle contratte dagli antedetti Antenati di detti Sig. Fratelli in questi Paesi, come sono le de' Derimborg, Suardi, & Mintini, in se stesse Nobilissime, & molto celebri, che l'Armi loro de' Salamanca Robles, Mintini, & Gastelli ci dimostrano generose imprese d'altre ragioni.

Pertanto accopiando insieme le continue honorate azioni con la antichità della Prosapia, & degli Antenati, & della medem Sig.^{ti} Fratelli (già da loro provate, & da noi approbate sufficientemente) con maturo consiglio è stata però da quest'Inclita Convocazione fatta degna l'elezione loro, & aggregandoli per membri, & Nobili Patrij al Nostro Provinciale Confortio con tutti li Sig.^{ti} loro legittimi Eredi, & Discendenti in infinito: Facendoli in oltre partecipare al pari di Noi di tutte quelle Immunità, Dignità, Privileggi, Franchigie, Esenzioni, & Grazie, che è stata solita, & s'usi godere quell'Inclita Convocazione con l'admissione agli Uffizj, Cariche, & ogn'altra sorte di Prerogativa ch'essa in qualunque tempo si goda, o sia mai

„pania ortus sis, & Originem trahas, & Nos optantes te Splendidi-
 „diori Ordine, & gradu insignite motu proprio, animo delibera-
 „to, non per errorem, aut improvisè, sed sano, & maturo Prin-
 „cipum, Comitum, Procerum, & Baronum, ac aliorum nostrorum
 „fidelium, & Sac. Rom. Imperii accedente Consilio, ex certa no-
 „stita Scientia, & Imperialis plenitudine potestatis Te prænominatum
 „Gabrielem de Salamanca, intuituque tuo Petrum de Salaman-
 „ca Patrum tuum, tuoque Fratres Franciscum, & Alfonso, ac
 „tuos, & eorum filios ex lumbis tuis, & eorum legitime descen-
 „dentes in infinitum Sacri Lateranensis Palatii, Aulaeque nostrae,
 „& Imperialis Consistorii Comites facimus, creamus, decoramus,
 „& ad Imperialem, ac Palatinam dignitatem, & Comitatum erigi-
 „mus

*mai per godere; Promettendoli all'incontra in
 corrispondenza di gratitudine, che essi Signori
 non mancherano di dimostrarsi sempre pronti a
 tutta ciò, che può risultare di Servizio a que-
 sti Inclita Convocazione con la piena Grazia,
 della quale restandoli di Commun consenso ben
 affetti, gli e' habbiamo per volontà contribui-*

*re la partecipazione con il presente nostro publico
 Privileggio nella più ampla forma che si dia,
 contrassegnato col Sigillo delle Nostre Armi, af-
 firmato, e sottoscritto di proprie mani ec.*

*Dato in Gradisca nel Nostro solita Pallazzo
 il dì 20. Luglio dell'anno 1654.*

Rinaldo Mela di Valja Marefcalco Sustituto. (L:5)	Gio: del Frate Piro: di Visco Deputato (L:5)	Maria Condi Strofolo Deputato (L:5)	Simone Conte della Torre, & Val- jasso Col. & Deputato. (L:5)	Franc: Odorico della Torre & Valjassina Conte &c. (L:5)
Steff: del Melfi Lib: Bar: di Schernberg Arcid: della Fiali Condi di Gorizia & Gradisca (L:5)	Pietro Conte di Strofolo &c. (L:5)	Lorenzo Conte di Lantieri &c. (L:5)	Bernard: Conte de Lantieri &c. (L:5)	Ermano Eusebio Co. d'Attemis &c. (L:5)
Ferdinando Conte da Rabatta (L:5)	Massimiliano Franc. Conte d'Attemis &c. (L:5)	Pietro Ant: Coronina Lib. Bar. Cap: di Tolmino &c. (L:5)	Giam Pampes Coronino Lib. Barone &c. (L:5)	

*Lorenzo Cevatto Seg:li dell' Inclita
 Convocazione di Gradisca &c.*

*Superscriptam Diplomatis Copiam, cum sub-
 junctis attestationibus aliena mihi fide manu edu-
 Ham, ex suo Originali, mihi exhibita, & ex-
 hibenti restituta facta debita collatione, & con-
 cordare iocroni, sic requisiti, Ego Josephus
 March Publicus Imperiali, ac Regia autori-
 tate Notarius, autenticavi, neque in fidem
 subscripsi, ac apposito meo laus signo munivi
 S. S. P. C. J. J. Maria Jaseph.
 Gradisca die 27. Februarii 1766.
 (L:5)*

Nostro aro postquam snulla olim Gradis-
 cana ditto in unam iursus reunitum Prin-
 cipalium Comitatum Goritiae, & Gradiscæ
 Item. Jul. Tom. I.

Provinciam coaluit, Dynastie de Salamanca,
 nullo quamvis Baronis, aut Comitatus axio-
 mate premuniti, ob Generis tamen anti-
 quitatem, & Privilegiorum præstantiam in
 Comitatu Goritienibus inter Sæculares primi
 Ordinis Patricios, vulgo Cavalieri titulati,
 votum & Sessionem anno 1754. obtinuerunt.
 Hodie præ cæteris memoria dignus videtur
 Nobilis Eques STEPHANUS DE SALAMANCA
 Provincialis Celsæ Regis Goritienis
 Consiliarius, Caroli filius, Joannis Josephi
 Nepos, & Sigismundi Gradiscæ Castellani
 pronepos, qui, continuo publicis Negotiis in-
 tentus, seculi totum Principi atque Patrici
 consecravit.

P

mus, nobilitamus, attolimus, constituimus, & præfata Imperiali auctoritate nostra grätiosius in perpetuum insignimus, decernentes, & hoc Imperiali nostro statuentes Edicto; Quod vos omnes præfati ex nunc in antea perpetuis futuris temporibus per totum Sacrum Rom. Imperium, & ubique locorum, & terrarum in Germania vos dici, scribi, ac ab universis appellari, & nominari, omnibusque, & singulis Privilegiis, juribus, immunitatibus, indulgentiis, Offitiis, libertatibus, gratiis, exemptionibus, honoribus, consuetudinibus, favoribus, franchisiis, dignitatibus, prærogativis, & cæteris aliis omnibus, nullis exceptis uti, frui, gaudere, & potiri possitis, & debeatis, quibus cæteri Sacri Lateranensis Palatii, Aulæque nostræ, & Imperialis Consistorii Comites hæcenus fructi sunt, seu potiuntur, aut in futurum fruuntur quomodolibet consuetudine, vel de jure.

„Quinimo cum quamplurimis hujusmodi Comitatus dignitas indulta sit a prædecessoribus nostris, & Nobis, ut tu, præfatusque Patruus tuus, Fratresque, & filii tui, & eorum (ut supra) non Gregarii, aut gregarii, sed præ cæteris eximius habearis, & eximii, ac Egregii habeantur præmissorum contemplatione volumus, & decernimus irrevocabiliter te, & ipsos quibuscunque aliis Prædecessorum nostrorum, & a Nobis insignitis præsentibus, & futuris similibus Comitibus Palatinis præferendum, ac quocunque a te, vel ipsis vigore præsentis nostri Imperialis Privilegii creatione, legitimatione, dignitate, Offitio, munere, seu aliqua colatione, prærogativa, vel actu habilitatos, restitutos, decoratos, aut munitos, præponendos esse quibuscunque ab aliis Prædecessorum, vel Successorum nostrorum, aut nostris Comitibus Palatinis legitimis, restitutis dignitate aliqua, vel offitio aut prerogativa insignitis seu donatis, non secus, ac si præmissis, vel aliquo eorum a nobis insigniti & donati essent.

„Imprimis dantes, & concedentes tibi Gabrieli præfatisque Patruo, Fratribusque, & tuis, & eorum filiis ut Imperiali nomine, ac Vice possis, & valeas, ac possitis, & valearis per totum Romanum Imperium, ac Ubique locorum, & terrarum in Germania facere, creare, & constituere Notarios publicos, seu Tabelliones, & Judices Cartularios, Ordinarios, & Delegatos, ac universis, & singulis personis, quæ fide dignæ, habiles, & idoneæ fuerint Notarius, seu Tabellionatus, & Judicatus ordinarii Offitium concedere, & dare, eosque ac eorum quemlibet auctoritate nostra Imperiali de prædictis per pennam, calamarium, & pugilare de hujusmodi Offitiis (prout moris est) investire; dum ramen ad practicam, & executionem habiles, & idoneos inveneritis, super quo conscientiam tuam, & eorum aggravamus, & oneramus, & dumodo ab ipsis Notariis publicis, seu Tabellionibus, & Judicibus ordinariis per te, & ipsos faciendis, & creandis, ut præmittitur, & eorum qualibet vice, & nomine Sacri Imperii, & pro ipso Romano Im-

„pe-

„perio debitum fidelitatis recipias, & recipiant proprium, & cor-
 „porale juramentum in hunc modum videlicet.

„Quod erunt Nobis, & Sacro Rom. Imperio, & omnibus Succes-
 „soribus nostris Romanorum Imperatoribus, & Regibus legitime in-
 „terantibus, fideles, nec unquam erunt in Consilio, ubi nostrum,
 „vel eorum periculum tractetur, sed bonum, & Salutem nostram,
 „& ipsorum defendent, & fideliter promovebunt, & damna pro sua
 „possibilitate evitabunt, & avvertent.

„Præterea Instrumenta tam publica quam privata, ultimas vo-
 „luntates, Codicillos, Testamenta, & quæcunque alia judiciorum
 „acta, omnia, & singula, quæ illis, & cuilibet ipsorum ex debi-
 „to dictorum Officiorum facienda, vel scribenda occurrerint, iuste,
 „pure, fideliter, sine dolo, falsitate, & machinatione aliqua scri-
 „bent, legent, & facient, semotis odio, amicitia, pecunia, mune-
 „re, & qualibet humana gratia, vel favore, aut passione, Scriptu-
 „ras vero, quas debebunt in publicam formam redigere, in mem-
 „brancis mundis, non in Chartis abasis, neque papyreis fideliter
 „conficibunt, legent, facient, atque dictabunt.

„Causas Hospitalium, & miserabilium personarum legitime, ac
 „favorabiliter tractabunt, nec non Pontes, vel Stratas publicas pro
 „viribus promovebunt, Sententias, auctoritates, & dicta testium
 „donec publicata fuerint, & approbata sub secreto fideliter retine-
 „bunt, ac omnia alia, & singula, ad eorum Officia pertinentia le-
 „gitime, recte, fideliter exercebunt, quodque ejusmodi Notarii pu-
 „blici, seu Tabelliones, & Judices Ordinarii per te, & præfatos
 „creandi possint per totum Sacrum Rom. Imperium, ubique loco-
 „rum ut supra facere, scribere, & publicare contractus, Instrumen-
 „ta, judicia, Testamenta, Codicillos, quascunque ultimas volunta-
 „tes, decreta, & auctoritates interponere in quibuscunque Contra-
 „ctibus requirentibus illas, vel illa ac quæcunque alia Officia pu-
 „blica tanquam publici, & legitimi Judices, & Notarii exercere,
 „& cætera omnia facere quæ ad dicta Officia pertinere noscuntur.

„Et si aliquem, vel aliquos in Officio ignarum, & minus ido-
 „neum, aut diligentem inveneris, & ipsi invenerint, ipsos in Offi-
 „cio suspendere, & cum causæ cognitione punire, & castigare, &
 „si rebellis tibi, aut ipsis præfatis, & inobediens fuerit, tales no-
 „bis, vel nostris Successoribus denunciare curetis, ut juxta qualita-
 „tem, & conditionem admissi puniantur.

„Insuper eadem auctoritate Imperiali prædicta ex certa scien-
 „tia moruque simili tibi, Patruo, Fratribusque, & Filiis tuis, & ipso-
 „rum, ut supra, & cuilibet vestrum concedimus, & largimur, quod
 „possitis, & valeatis, ac quilibet vestrum possit, ac valeat natura-
 „les, bastardos, spurios, Sacrilegos, adulterinos, nefarios, manife-
 „stos, notos, incestuosos copulative, vel disjunctive, & Præbitero-
 „rum filios utriusque sexus, ac alios quoscunque etiam Nobilium,
 „& Illustrium Principum, Comitum, Baronum, filios utriusque Sc-

„ xus

„ xus ex illicito & damnato coiru procreatos, quoscunque natalium
 „ defectus patientes, etsi plures sint, & omnis, ac quicumque nati-
 „ vitatis defectus quomodocunque, ac qualitercunque in legitimanda
 „ persona simul concurrerent, & illos reducere ad pristinum statum
 „ naturæ, quo omnes legitimi nascebantur, sive legitimandi præsen-
 „ tes sint, sive absentes, aut raram legitimationem habuerint, etiam
 „ si legitimandi sint Infantes, & furiosi, vel mente capti, eorum pa-
 „ rentibus præsentibus, vel absentibus, mortuis, aut furiosis, seu
 „ mente captis.

„ Ita quod iusticiar Procurator, vel Nuntius habens ad hoc specia-
 „ le mandatum ab ipsis legitimandis, vel ipsorum Parentibus citatis
 „ vel non citatis illis, ad quos hereditas, vel jus aliquod spectare
 „ possit, vel spectaret ex testamento seu ab intestato, vel quocunque
 „ alio modo, seu rituulo extantibus fratribus, vel eorum descendenti-
 „ bus, agnatis, cognatis seu affinibus quibuscunque legitimis, & na-
 „ turalibus, vel non extantibus, absentibus, vel ignorantibus, seu
 „ etiam invitis, ipsosq; legitimandos ad legitima jura reducere, &
 „ restituere valeatis, ac si ex vero, & legitimo Matrimonio conce-
 „ pti, procreati, & nati essent, ut indemne jus in omnibus, & per
 „ omnia omnino consequantur, ac si nostro proprio verbo, & ma-
 „ nu forent legitimati immediate nulla prorsus juris, aut facti ex-
 „ ceptione, nec quocunque alio impedimento, quod dici, vel exco-
 „ girari possit, non obstante: Quique per vos legitimandi semper,
 „ & in perpetuum ad omnes honores, dignitates, Comitatus, mun-
 „ nera, vassallagia, feuda, substitutiones, præeminencias, Privilegia,
 „ beneficia, & in Statutorum Municipalium gratias, electiones, gra-
 „ dus, & status, ac ad omnes quoscunque, & singulos alios simi-
 „ les vel dissimiles, ac majores actus admitti possint, ac capaces
 „ sint, ac si de legitimo Matrimonio concepti, & nati essent, ob-
 „ jectione prolis illicitæ prorsus quiescente, etiamsi talia essent jura,
 „ vel actus, qui expressam, vel specialem mentionem requirerent,
 „ quos hic pro expressis, & de verbo, ad verbum significatis habe-
 „ re volumus, & esse, & ad successionem bonorum Paternorum,
 „ Maternorum, & extraneorum ex Testamento, vel ab intestato
 „ succedere, & admitti possint in tantum, quantum tales legitimi
 „ agnoscantur aliis Agnatis, & comprehendantur omni jure, statu-
 „ to, consuetudine, decreto, ordinamento, constitutione, & quali-
 „ ber voluntate, ac dispositione, tam Imperiali, quam alia quacunque
 „ & cujuscunque sive inter vivos, sive in ultima voluntate loquen-
 „ te, seu disponente de legitimo, & naturali, vel de concepto, pro-
 „ creato, seu nato de legitimo matrimonio. Possint etiam, ac de-
 „ beant ex potestate Cæsarea succedere, ac si de vero legitimo ma-
 „ trimonio concepti, & nati essent etiam cum filiis legitimis, &
 „ naturalibus, vel aliis venientibus ab intestato, si extarent, nisi
 „ vos, qui tales legitimaveritis tenuiores forte partes dandas, vel
 „ eos, aut eas alias succedere, vel non succedete decreveritis, vel
 „ nisi

„ nisi quo ad quædam tantum legitimaveritis, nulla lege comuni,
 „ seu speciali cujuscunque sit, & etiam feudali obstante.

„ Sinque dicti per vos legitimati de agnatione, familia, domo,
 „ Stirpe, & Cafata Parentum suorum, ac Arma, & Insignia eorum
 „ portare possint & valeant, eis uti pro libitu voluntaris, ac etiam
 „ efficiantur Nobiles & Illustres si eorum Parentes Nobiles & Illu-
 „ stres extiterint, & vos id effici arbitrati fueritis. Non obstantibus
 „ præcipue in prædictis aliquibus legibus, quibus caverur, quod nat-
 „ urales, bastardi, Spurii, Manferes, Nothi, incestuosi copulative,
 „ vel disjunctive vel alii quicunque ex illicito coitu procreati, aut
 „ procreandi non possint, vel debeant legitimari sine consensu, &
 „ voluntate filiorum naturalium, & legitimorum, ac aliis quibus-
 „ cunque legibus, juribus, constitutionibus, seu consuetudinibus præ-
 „ senti nostro indulto Imperiali, & concessione quovis modo contra-
 „ venientibus, & maxime infrascriptis. Videlicet L. quoties, L. res-
 „ scripta, L. nec damnosa, C. de præcibus Imperat. affer. L. finali,
 „ & Lege et si legibus, & Lege et si non cognitio C. si cont. Just. &
 „ utilit. publ. & quod in illis Legibus solet communiter notari, &
 „ haberur in Lege: nam ita Divus ff. de adopt. cum similibus, &
 „ obstante maxime Lege: Sancimus, Lege: si qua beneficia, & L.
 „ Sac. affatus cum Leg. C. de diversis Rescriptis, & aut quibus mo-
 „ dis nat. fil. efficiantur legitimi §. fin. Col. VI. & quod per totum
 „ titulum haberur C. de nat. ff. de nupt. Item quæ habentur ff. de
 „ naturali restit. & quod haberur per totum titulum C. de nat. lib.
 „ & C. Si nati, si content. sit. inter Dominum, & Vassalum in
 „ usibus feudilibus Coll. si Lib. II. & aliis similibus, & quod in
 „ eis haberur, seu non, & non obstantibus L. venditor §. si constet
 „ §. comuni præd. & L. incestas Nuptias C. de incest. nuptiis, & at
 „ ex complexa nefario illi posita, & per totum titulum aut de incest.
 „ & neph. nuptiis & si sit igitur cum glossa in verbo permittimus
 „ in Auth. quibus mod. nat. efficiantur legitimi Col. V. & L. II. &
 „ penult. & totto titulo ff. unde Cognati, & instir. ad orph. & L.
 „ generaliter C. de instir. sub Conditione facta, & L. ex facto §. si
 „ quis rogatus ad Trebel. L. si qua illustis ad Orph. & L. tantæ,
 „ & C. per venerabilem, qui filii sint legit. cum similibus, nec non
 „ Statutis tam factis, quam faciendis, quibus omnibus, & singulis
 „ motu proprio, & certa scientia, ac de plenitudine nostræ potesta-
 „ tis prædictæ in quantum huic nostro indulto controveniunt, vel
 „ quovis modo contravenire, vel obstare possint pro hac vice tan-
 „ tum, & ad hunc effectum his nostris derogamus, & derogatum
 „ esse volumus.

„ Præterea te prænominatum Gabrielem, præfatosque Patrum,
 „ Fratres, & Filios tuos, & eorum in infinitum, ex certa nostra
 „ scientia, motuque proprio, & de plenitudine præfata præsentis no-
 „ stro edicto titulo, & dignitate *militari* decoramus, & insignimus,
 „ ac ad statum, & ordinem *militarem* assumimus, & insignimus,
 „ *Iren. Jul. Tom. I.* Q „ Mi-

„ *Militem, & Equitem Auratum, ac Milites, & Equites Auratos*
 „ facimus, creamus, & constituimus, volentes, & decernentes quod
 „ omnibus, & singulis privilegiis, gratiis, libertatibus, immunitati-
 „ bus, franchisiis, honoribus, præminentis, dignitatibus, ac aliis
 „ quibuscunque *militaribus* actibus, & legitimis *militaribus* Offitiis,
 „ & exercitiis, & iuribus uti, frui, & gaudere & potiri possis &
 „ valeas, possitis, & valeatis, quibus utuntur, fruuntur, gaudent, ac
 „ potiuntur alii a Nobis, & Sacro Rom. Imperio *STRUCTO ENSE MI-*
 „ *LITES* facti, & creati. Quodque in omnibus, & singulis litteris, cu-
 „ iuscunque generis possitis, & debeatis vos *Milites, & Equites Au-*
 „ *rati* scribi, dici & nominari, & ab omnibus reputari, & appel-
 „ lari.

„ Et cum plurimi diversarum familiarum ingenui pletique Tyro-
 „ nes in Sacro Rom. Imperio passim sub variis exercitissimis Exer-
 „ cituum Ductoribus militent, dignum videtur, ut qui ex Tyroni-
 „ bus in fortissimos viros abierunt *Equestris* Ordinis albo inscriban-
 „ tur, ideo vobis prædictis omnibus, & singulis & cuilibet ve-
 „ strum pro peculiaris nostræ in te Gabrielem gratiæ pignore facul-
 „ tatem æque omnimodam damus, ut quos ex Tyronibus in bellato-
 „ res formandos, & *Equestris* Ordinis ornamento dignos putaveritis,
 „ super quo conscientiam tuam, & eorum aggravamus, nostro nomi-
 „ ne, loco, & vice Sacri Rom. Imperii per totum ipsum Rom. Im-
 „ perium, ac ubilibet locorum, & Terrarum, *Stricto ense, observa-*
 „ *tisque aliis consuetis*, & requisitis solemnitatibus facere, constitu-
 „ ere, & creare *Milites* sive *Equites Auratos* & *Equestri* dignitate in-
 „ signire, ac *Insignia* (ut moris est) *Militaria* conferre, & dare
 „ possitis, qui quidem *Milites*, sive *Equites Aurati* a vobis, & quo-
 „ libet vestrum creati plenam potestatem habeant *pannis, vestibus*,
 „ & *torquibus aureis* utendi, *Equestris* ordinis locum, & præemi-
 „ nentiam tenendi, & ceteros alios actus *Equestres* ubique locorum
 „ faciendi, ac omnia, & singula jura, privilegia, exercitationes, im-
 „ munitates, honores, dignitates, præminentias, & prærogativas ha-
 „ beant, quibus utuntur, & gaudent alii *Milites* sive *Equites aur-*
 „ *ati* verbo, & manu nostra Romanorumque Imperatorum, & Regum
 „ tali dignitate decorati, & quales vos creamus, & facimus non ob-
 „ stantibus in contrarium quibuscunque, & præsertim L. I. & II. tot.
 „ tit. C. de restit. solo; & de an. Lib. XI. recepto tamen ab ipsis vel
 „ ipsorum quolibet juramento in hunc modum. *Quod erunt Nobis*,
 „ & Sacro Rom. Imperio, & in eo legitimis Successoribus, Regibus,
 „ & Imperatoribus, ubicunque terrarum & locorum fuerint, seu ad
 „ quamcumque dignitatem, & Ordinem, quantumcumque majores perve-
 „ nerint, fideles, nec erunt unquam in Consilio, tractatu, & participa-
 „ tione ubi nostrum, eorum, & Sacri Rom. Imperii damnum, aut pe-
 „ riculum tractetur, & versabitur quinimo damna, & detrimenta pro
 „ virili sua avertent, Orphanos vero, Pupillos, & Viduas, Personas
 „ miserabiles, & Ecclesias lasas, & oppressas, ubi sciverint, defen-
 „ dent,

dent, & tutabuntur adversus quoscunque. Et ad ostendendam uberioriorem quoque in te præfatum Gabrielem Imperialem nostram Munificentiam, & benignitatem hoc insigni munere peculiariter prosequentes tibi meritisque tuis exigentibus præfato Petro Patruo, & Francisco, & Alphonso Fratribus, ruisque, & eorum filiis, legitimis descendentibus, ut supra in infinitum, animo, moru, scientia, ac potestate nostra Imperiali dedimus, & impertiti sumus plenam, & omnimodam, ac amplissimam potestatem, prout per præsentem damus, concedimus, ac impartimur ut nostro nomine, loco, & vice, Sacrique Romani Imperii alios Sacri Lateranensis Palatii, Aulae nostræ, & Imperialis Consistorii Comites facere, & creare possitis & valeatis qui facultatem, & potestatem habeant in creandis promovendisque Notariis, & legitimandis Bastardis, quibus cæteri Comites Palatini a Nobis, & Sacro Rom. Imp. hujusmodi facultatem habentes, uti consueverunt, nec non omnibus illis gratiis, privilegiis, exemptionibus, & honoribus uti possint, & debeant, quibus utuntur, & potiuntur consuetudine vel de jure qui a Nobis ipsis & Sacro Rom. Imp. facti sunt, & creati.

Quo vero tu Gabriel sentias Nostræ Posteritatis rationem habuisse, & ut illa ejus exemplo Nobis, Sacro Rom. Imp., & in eo legitimis Successoribus, ac Nobis, nostrisque Eredibus ad servandum prout reddatur, te præfatum, Petrum Patrum, Franciscum, & Alphonsum Fratres, & filios tuos, & ipsorum utriusque sexus in infinitum tam natos, quam nascituros prædicta autoritate Imperiali, atque certa Scientia, animo deliberato, sano quoque Principum, Comitum, Procerum, & Baronum, ac aliorum nostrorum, & Imperii Sacri Fidelium dilectorum accedente Consilio in nostros, ac Sacri Rom. Imp. nedom Nobiles generosos & Claros confirmavimus, se de novo cum appellatione, & prerogativa tituli *Don* fecimus, creximus, creavimus, ordinavimus, & instituimus, prout tenore præsentium vos Nobiles, Claros, & generosos, cum additione tituli *Don* facimus, erigimus, creamus, ordinamus, & instituimus, & Nobilitatis, generositatisque nomenclatura, fascibus, & titulis clementer insignimus. Vtique juxta qualitatem humanæ conditionis Nobiles, & tamquam de Nobili, clara, & generosa Familia, progenie, domo, & Casa, ac a quatuor Avis Nobilibus, & generosis Paternis, & Maternis procreatos dicimus, & nominamus, omnemque illicitæ genituræ, & concubitus maculam quocunque nomine exprimat, si quam fortassis quispiam Progenitorum utriusque Sexus unum, & eorum tetigisset præfata Imperiali nostra Autoritate, & plenitudine Imperiali scienter, & asseveranter tenore præsentium tollimus, abolemus, & abstergimus.

Itaque quavis genituræ macula his nostris gratiis, Indultis, & indulgentis nequaquam obstat, aut obviet sed prorsus mortua sit, arque extincta habeatur reque etiam Gabrielem, omnesque tuos, & eorum paulo prius nominatos ab universis, & singulis cujuscunque

que

„que conditionis, præminentie, status, & dignitatis; cæsi Regalis,
 „Ducalis, & Principalis existant, pro hujusmodi sic veris Nobili-
 „bus, generosis, & claris, cum præfata appellatione, & prærogativa
 „rituli *Don* vos haberi, teneri, dici, scribi, & nominari volumus,
 „ac etiam reputati hoc Imperiali nostro statuantes Edicto, & ex-
 „presse decernentes, & mandantes, quod tu, prænominatique filii
 „tui, & liberi tui Partui fratrumque tuorum, & ipsorum utriusque
 „Sexus in infinitum legitime descendentes, ex nunc, & deinceps
 „perpetuis futuris temporibus pro Nostri, & Sacri Rom. Imperii
 „cum titulo *Don* vetis Nobilibus, & generosis nominari, scribi, &
 „ubique locorum, & terrarum in Judicio quocunque, & extra, in
 „rebus spiritibus & temporalibus, Ecclesiasticis, & profanis qui-
 „buscunque, etiam si talia forent de quibus in præsentibus merito
 „specialis mentio fieri deberet, nec non in omnibus, & singulis e-
 „xercitiis, negotiis, præminentis, & actibus tam spiritualibus;
 „quam secularibus, illisque honoribus, & dignitatibus, officiis, ju-
 „ribus, & liberatibus, Insignibus, privilegiis, gratiis, & indultis
 „uti, & gaudere possitis, & valeatis, quibus ceteri nostri, & Sa-
 „cri Rom. Imperii Nobiles, & generosi de nobili, & generosa Pro-
 „sapia, ac quatuor Avis suis Paternis, & Maternis Nobilibus, &
 „generosis geniti, & procreati utantur, seu quomodolibet consuetu-
 „dine vel de jure.

„Ceterum quò etiam in immortalium litterarum, ac quorum-
 „cumque studiorum ingenuos emulatores dignum aliquod congruum
 „conferre, & ad egregiorum studiorum capefcendos labores reddi
 „possis allacrior, tibi tam nominato Gabrielli, & meritorum tuorum
 „contemplatione, quam præfatis Patruo, Fratribus, & filiis tuis, &
 „ipsorum, ut supra, prædicta Imperiali authoritate, & licentia con-
 „cedimus, atque largimur facultatem, & potestatem, quod possitis,
 „& valeatis, & ipsi possint, & valeant Doctores, Licentiatos, Ma-
 „gistros, & Baccalaureos in jure Civili, & Pontificio, nec non in
 „artibus, & Medicinis, ac Sacra Theologia, & Poetas laureatos ad-
 „hibitis ramen in qualibet creatione Doctorum, & præfatarum alia-
 „rum dignitatum ad minus Doctoribus tribus earundem facultatum,
 „qui pariter promovendos hujusmodi per rigorem examinis suffi-
 „cientes, & idoneos judicent, & si sufficientes, & idonei reperti fue-
 „rint, super quo conscientiam vestram oneramus, eis licentiam in
 „iisdem facultatibus impendere, moteque, & consuetudine in gene-
 „ralibus studiis desuper solitis observari, facere, creare, & promo-
 „vere, eisdemque tandem, quæ vos ipsi ad id elegeritis, consueta
 „ornamenta, & Insignia Doctoralia & alia tradere, & conferre au-
 „thoritate nostra prædicta præsentium per tenorem plenam concedi-
 „mus licentiam, & facultatem.

„Et quod illi per vos in Doctores, Licentiatos, Magistros, Bac-
 „calaureos, & Poetas laureatos, ut supra promori, & promovendi,
 „in omnibus Civitatibus, Locis, & Terris Sacri Rom. Imperii, &
 „ubi-

„ ubique terrarum libere debeant, & possint omnes Doctores, &
 „ alios actus legendi, docendi, interpretandi facere, & exercere, om-
 „ nibusque, & singulis gaudere, & uti privilegiis, prerogativis, e-
 „ xemptionibus, libertatibus, concessionibus, honoribus, preeminen-
 „ tiis, & indultis, gratiis, & aliis quibuscumque, quibus Doctores Bo-
 „ nonienses, Paduani, Papienses, Perusini, ac Parisienses, & in aliis
 „ studiis privilegiati, promoti, & insigniti gaudent, & utuntur con-
 „ suetudine, vel de jure, non obstantibus in predictis, & singulis
 „ quibuscumque legibus, & constitutionibus, decretis, consuetudini-
 „ bus, ordinationibus, reformationibus, privilegiis, rescriptis, bene-
 „ ficiis, exemptionibus, gratiis, & prerogativis quocumque nomine
 „ censeantur, & cujuscumque Munitionis, & tenoris existant, tam
 „ factis per predecesores nostros, quam per Nos, nostrosque Suc-
 „ cessores fiendis, & quoscumque alios Principes, Duces, Marchio-
 „ nes, Communitates, Universitates, vel alios cujuscumque generis
 „ vel conditionis, quibuscumque clausulis, vel expressione verborum,
 „ etiamsi talia essent de quibus de verbo, ad verbum necesse esset hic
 „ fieri mentionem specialem in contrarium facientibus.

„ Et ut prefatam gratiam nostram Imperialem largiorem, & abun-
 „ dantior sentiant volumus, & decernimus, & per presentes mo-
 „ tu proprio, ex certa scientia, & Imperiali potestate jubemus, quod
 „ Domus tua, & eorum & cujuslibet vestrum ubicunque locorum,
 „ & terrarum constituta, & per vos possidet, & etiam in futurum
 „ possidendae cum pertinentiis suis sint liberae & francae, hacque gra-
 „ tia, & privilegio a Nobis, & Sacro Rom. Imperio, & Successo-
 „ rum nostrorum legitimorum in eo donata, & consecuta, quod
 „ scilicet omnis homo, qui occasione debiri, seu cujuscumque deli-
 „ cti, vel excessus, aut infamiae ad eandem Domum, seu earun-
 „ dem quamlibet, confugerit, & intraverit, aut Domibus clau-
 „ sis, vel Domo clausa manus suas ad annulum in foribus po-
 „ suerit, seu alias portas tetigerit, tunc & in eo casu volumus,
 „ & jubemus debitorem, seu delinquentem hujusmodi minime
 „ apprehendi, capi, aut detineri, seu eum custodiri posse a quibus-
 „ cunque Capitaneis, Officialibus, seu Executoribus iustitiae cujuscun-
 „ que conditionis existant, neminem poenitus excipiendo, dumodo
 „ crimen laesae Majestatis, violationis, & depraedationis statutorum,
 „ Itinerum, & viarum publicarum, haereseos, & contra naturam, fal-
 „ sitatis litterarum, & monetarum, ac homicidii voluntarii, & pra-
 „ meditati rei non existant.

„ Constituentes vos quoque omnes predictos, ut vestrae Posterita-
 „ tis in infinitum usque memores nos fuisse cognoscatis, omnes &
 „ singulos utriusque sexus legitimos liberos, haereditarios, & de-
 „ scendentes, eorumque filios in infinitum sicut tenore praesentium
 „ constituimus, & assumimus in nostros & Sacri Imperii Successo-
 „ rum legitime inrantium perpetuos familiares, & Aulicos adeoque
 „ a nullo omnino hominum cujuscumque conditionis, status, gradus,

Iren. Jul. Tom. I.

R

„ aut

„ aut ordinis, existerint perpetuis futuris temporibus post hac ad a-
 „ liud Tribunal pro jure, quam ad Nostrium, & Sacri Rom. Impe-
 „ rii juxta cujuslibet exigentem rei qualitatem, & beneplacitum Con-
 „ sistorium citari, trahi, & vocari non possitis, & debeatis.

„ Quodque præterea sæpe dicta auctoritate nostra tu, tuique, &
 „ Patruī, Fratrumque tuorum filii, ac eorum descendentes utriusque
 „ sexus, ut supra, cum terris, castris, villis, possessionibus, & omni-
 „ bus aliis bonis mobilibus, & immobilibus, per vos, & quemlibet ve-
 „ strum, acquisitis, & acquirendis suscepti sitis, tractamini, reputemini,
 „ & esse debeatis sub nostra, & Sacri Rom. Imperii tuitione, protectione,
 „ umbra, & salvaguardia. Itaque a nullo Principe, Magistratu, seu
 „ Officio contra hanc Constitutionem nostram impulsemini, ac mo-
 „ lestamini, sed potius omnibus, & singulis privilegiis, gratiis, fran-
 „ chisiis, immunitatibus, libertaribus, & prærogativis, quibus alii,
 „ qui sub simili familiaritate, tuitione, protectione, & salvaguardia
 „ Imperiali sunt constituti, gaudent, utuntur, fruuntur, & potiun-
 „ tur consuetudine, vel de jure uti, frui, gaudere, & potiri sinant,
 „ & permittant, & absque omni impedimento, & contradictione ab
 „ aliis permitti curent, & faciant, nec non cum ad nostra, & eo-
 „ rum loca jurisdictionem, passus, portus, pontes, & quæcunque
 „ alia loca, tam terrestria, quam aquatica pervenietis, vos, vestros-
 „ que (ut præfertur) cum omnibus bonis, & rebus vestris, famu-
 „ lis, æquis, mulis, sarcinis, valisitis, bulgiis, & cæteris omnibus
 „ aliis impedimentis, ire, transire, stare, morari, & reddere die,
 „ nocteque, sine aliqua solutione mure, dacii, Gabellæ, Telonii,
 „ passagii, pontifigii, & alterius cujuscunque solutionis onere patian-
 „ tur, & quandocunque per vos, vel vestros, aut quemlibet vestrum
 „ requisiti fuerint de salvo, & securo Conductu, ac Nuntiis & gui-
 „ dis provideant, & ab aliis provideri faciant; Et in testimonium
 „ publicum, & ad majorem præmissorum evidentiam in Domibus,
 „ & omnibus aliis locis vestris, ubi forte necessarium duxeritis Ar-
 „ ma, & insignia nostra, & Sacri Rom. Imperii pro salvaguardia,
 „ & libertate solita affigere, & depingere, aut in marmoribus, &
 „ aliis lapidibus scindere, & insculpi facere potestatem habeatis, &
 „ auctoritatem.

„ Præterea vos omnes, & singulos supradictos, & quemlibet ve-
 „ strum creamus, facimus, constituimus, atque decernimus Cives
 „ honorabiles quarumcumque Civitatum, locorum, & Terrarum no-
 „ strarum, & Sacri Rom. Imperii, ita quod omnibus privilegiis, be-
 „ neficiis, honoribus, immunitatibus, gratiis, statutis, Decretis, ac
 „ omnibus, aliis quibuscunque uti, frui, & gaudere possitis, & de-
 „ beatis, quibus cæteri Originarii Cives honorabiles Civitatum, & lo-
 „ corum ipsorum utuntur, gaudent, & fruuntur causa, consuetudi-
 „ ne, vel beneficio alicujus statuti, qualitercunque, & quomodocun-
 „ que, ac si fuissetis veri proprii, & Originarii Cives dictarum Ci-
 „ vitatum, terrarum, & locorum immunes, & exemptos etiam vos,

„ &

„ & quemlibet vestrum decernentes a quibuscunque oneribus, mune-
 „ ribus, & impositionibus realibus, personalibus, mixtis, ordinariis
 „ quibuscunque, & extraordinariis etiamsi per Exercitum nostrum,
 „ & Nostrorum Successorum imponerentur, seu exigi contingeret non
 „ obstantibus in contrarium quibuscunque constitutionibus, & ordi-
 „ nationibus tam per Prædecessores, quam Successores nostros factis,
 „ aut faciendis: dantes etiam vobis sæpe dictis ex mera Imperiali
 „ autoritate nostra quod possitis, & valeatis ac potestatem habeatis
 „ creare, ordinare, & erigere Cives honorabiles Civitatum, & loco-
 „ rum ipsorum, & Sacri Rom. Imperii cum autoritate, & potesta-
 „ te fruendi, gaudendi, privilegiis, statutis, & laudabilibus consue-
 „ tudinibus honorabilium Civium dictarum Civitatum, & locorum,
 „ quibuscunque in contrarium facientibus non obstantibus.

„ Quo vero præfate Gabriel tu, præfatusque Patruus, Fratres, &
 „ Filii, ac descendentes tui, & ipsorum, ut supra, in infinitum uberi-
 „ ori se a Nobis munere præventos esse concipiant, & antiquæ,
 „ Nobilisque Familæ vestræ Status luculentior clarescat, tua, & eo-
 „ rum Armorum gentilitia Insignia, quæ tu, & ipsi hæcenus deferre-
 „ re, & gestare consuevistis non modo confirmamus ipsâ autoritate
 „ nostra Imperiali, & plenitudine, sed de nova danda, innovan-
 „ da, melioranda, & magis illustranda, & clariora reddenda duxi-
 „ mus, videlicet, quod in Scuto quadripartito, in cujus interiori dexte-
 „ ra & superiori sinistra partibus croci, seu aurei coloris duos Leo-
 „ nes rubeos erectos, ungulis, & coronis argenteis, seu albi coloris,
 „ quibus sunt coronati, & decorati, campus croceus, seu aureus
 „ triangularis in fundo earundem partium situs, liliūque album,
 „ seu argenteum in se continens, lilia celestina a superiori angulo
 „ deorsum tracta mutuo se inspicientes separat. In inferiori autem
 „ sinistra, & superiori dextera rubeis fasciæ alba, seu argentea per la-
 „ titudinem æqualiter divisæ, quinque Alaudæ croci, seu aurei co-
 „ loris alis expansis, & pedibus protensis comprehendantur, itaque
 „ in utraque parte sub hujusmodi fasciæ dux, & supra eam tres A-
 „ laudæ positæ existant, secundum camporum longitudinem; in Ga-
 „ lea autem utriusque crocæ, seu auræ, & torneariæ, ac corona
 „ aurea coronata summite scilicet sinistræ rubeis, & aureis, seu
 „ croceis laciniis, & induviis redimitæ, & decoratæ, Leo rubeus au-
 „ rea Corona coronatus pectore tenus pedibus elevatis, & lingua ru-
 „ bra exserta, dextræ vero rubearum, & albarum, seu argentearum
 „ falciarum, induviorumque dependentium dux Alæ rubræ conjun-
 „ ctæ, per quarum latitudinem fasciæ alba, seu argentea transiens
 „ in anteriori altera parum præeminenti quinque Alaudas aureas aper-
 „ tas ut in Scuto leparat. Et quemadmodum hæc omnia melius, &
 „ clarius artificis ingenio hic in medio elaborata, & effigiata cernun-
 „ tur, volentes, ac dicta autoritate nostra Imperiali decernentes, quod
 „ tu præfatus Gabriel, filiique, & descendentes tui, & præfatus tuus
 „ Patruus, & Fratres tui, & eorum Successores (ut supra) in infinitum,

„ &

„ & omnes de agnatione, & cognatione tua de Salamanca cum bona
 „ tamen voluntate tua & consensu tuo, & tuorum, ut supra ex le-
 „ gitimis lumbis procreati, aut descensu utriusque sexus seriatim
 „ in perpetuum prædictam nostram confirmationem, meliorationem,
 „ ordinamentumque, arque ita Armorum vestrorum Insignia a No-
 „ bis illustrata deferatis, & habeatis, illisque in omnibus, & singu-
 „ lis honestis actibus, & decentibus, & expeditionibus, torneamen-
 „ tis, harum ludis, bellis, duellis, singulari certamine, pugnis,
 „ scutis, Vexillis, tentoriis, signis, sigillis, signetis, annulis, ædifi-
 „ ciis, marmoribus, picturis, sculpturis, sepulcris, monumentis, cle-
 „ nodiis, arque omni supellectili, & in quibuscunque aliis rebus jux-
 „ ta tuam, Patruum, fratrumque tuorum, & eorum heredum, & de-
 „ scendentium exigentem voluntatem, & desiderium & aliorum de
 „ agnatione, & familia tua (ut supra) tam eorum, quam serio
 „ Nobilium, Militarium, Torneatorum, & Armigerorum more uti,
 „ frui, & gaudere possitis, & debeatis aptique firis, & idonei ad
 „ ineundas & recipiendas omnes prærogativas, gratias, libertates, jura,
 „ & consuetudines, quibus cæteri a Nobis, Sacroque Rom. Im-
 „ perio nobilitati, & ejusmodi ornamentis insigniti gaudent, & po-
 „ tiuntur absque alicujus impedimento, & contradictione, mandantes
 „ idcirco, & serio præcipientes omnibus, & singulis Principibus tam
 „ Ecclesiasticis, quam Sæcularibus, Archi-Episcopis, Episcopis, Du-
 „ cibus, Marchionibus, Comitibus, Baronibus, Militibus, Nobilibus,
 „ Clientibus, Capitaneis, Vicedominis, Advocatis, Præfectis, Regum
 „ Araldis, Caduceatoribus, & denique omnibus nostris, & Imperii
 „ Sacri subditis, & fidelibus dilectis, cujuscunque status, & condi-
 „ tionis fuerint, quod vos, dictosque hæredes, ac successores vestros
 „ jugiter, & in perpetuum in supradictorum Insignium, & Armo-
 „ rum vestrorum fructione, nec turbent, nec impendant, imo illis,
 „ ut supra dictum est, uti, frui, & gaudere, & in eis permanere
 „ quiete, & pacifice sinant, & permittant.

„ Poro quia industria, & directione in rebus nostris præsentialiter
 „ plurimum opus habemus, quo etiam in alios, & potissimum fa-
 „ miliares tuos & alios ex legitimo Matrimonio procreatos, quos
 „ virtus, & merita commendant præfate Gabriel, Patruus, Fratres-
 „ que, & filii tui, & ipsorum in infinitum, ut supra, dignum ali-
 „ quod Conchearium conferre possitis, tibi, & ipsis supradictis au-
 „ thoritatis copiam damus, & facultatem concedimus, quod ex nunc
 „ in antea singulis annis possitis, & valeatis nomine nostro, & ip-
 „ sius Imperii probis, idoneis, & dignis viris Arma, sive Armorum
 „ Insignia cum Galea & laciniis, & cæteris omnibus conexis, etiam
 „ cum Nobilitationis erectione, & Galæ torneamentalis concessione
 „ effigiare, dare, & concedere, Litterasque desuper emittere, & ex-
 „ pedire, etiam cum clausula successione, ubi tibi, & ipsis dignum
 „ videbitur juxta qualitatem, & convenientiam personarum, dumo-
 „ do in ejusmodi Armorum concessione abstineas, & abstineatis ne
 „ „ ali-

„ alicui Aquilam maxime Imperialem concedas, aut avita quorum-
 „ cunque Principum, Comitum, & Baronum Arma, seu insignia
 „ præcise elargiaris, & elargiamini; ipsosque præfatis autoritaribus
 „ nobilitare, & Nostros, ac Sacri Rom. Imperii Nobiles facere, or-
 „ dinare, instituere, & Nobilitatis ordine, & nomine, atque gradu,
 „ fascibusque, & ritulis insignire eas juxta qualitatem humanæ con-
 „ ditionis Nobiles dicere, & nominare, qui quidem sic per te, &
 „ ipsos Nobiles creati, facti, & instituti, Armisque decorati pro ta-
 „ libus sic veris Nobilibus, & Armis decoratis ab universis, & sin-
 „ gulis cujuscunque conditionis, præminentia, status, & dignitatis
 „ fuerint, haberi, dici, scribi, & nominari, tenerique debent ubi-
 „ que locorum, & terrarum in judicio quocunque, & extra, in re-
 „ bus spiritualibus, & temporalibus, Ecclesiasticis, & profanis qui-
 „ buscunque, etiam si talia forent, de quibus in præsentibus Litteris
 „ nostris specialis mentio fieri deberet, in tantum quantum in om-
 „ nibus, & per omnia in quibuscunque actibus, negotiis, exercitiis,
 „ ludis, honoribus, dignitatibus, Officiis, muneribus, præminentis,
 „ libertatibus, privilegiis, gratiis, & indultis gaudere, uti, & frui
 „ possint, & valeant, atque debeant, quibus ceteri nostri, & ipsius
 „ Imperii (ut supra) Nobiles, aut Armis decorati utuntur, & fru-
 „ untur, & ad quæ admittuntur quomodolibet consuetudine vel de
 „ jure.

„ Eadem quoque Imperiali autoritate ex certa scientia, moroque
 „ simili tibi Gabrieli, præfatisque Patruo, Fratribus, Filiis, & descen-
 „ dentibus tuis, & ipsorum (ut supra) concedimus, largimur, & in
 „ perpetuum ut filios legitimos adoptivos, ac etiam in infantia con-
 „ stitutos emancipare, & a Patria potestate liberare, absentibus, vel
 „ præsentibus eorum parentibus, itaque sufficiat eorum Procurator,
 „ habens ad id speciale mandatum tam ex parte Parentum, quam
 „ ex parte liberorum: Et Emancipationibus quibuscunque omnium,
 „ & singulorum, etiam infantium, vel adolescentium consentite, &
 „ licentiam præbere etiam absente, & invita altera parte, & præfa-
 „ tam nostram autoritatem, & Decretum interponere, nec non et-
 „ iam veniam ætatis, illius defectum parentibus concedere possitis,
 „ & valeatis.

„ Ulterius damus, concedimus, & impatrimur tibi Gabrieli, &
 „ præfatis tuis omnibus plenissimam autoritatem, potestatem, & li-
 „ centiam, quod possitis, & valeatis adoptare & arrogare filios, &
 „ eos adoptivos, & arrogatos facere, constituere licentiamque præbe-
 „ re, & vestram autoritatem, & decretum interponere, observato
 „ tamen circa hoc juris ordine, servos etiam manumittere, manu-
 „ missionibus quibuscunque cum vindicta vel sine, etiam minorum
 „ alienationibus, & alimentorum transactionibus autoritatem, & De-
 „ cretum interponere, quod præterea possitis, & valeatis Minoribus,
 „ atque Ecclesiis lætis ex justa causa, altera parte ad id prius voca-
 „ ta, in integrum restitutionem concedere. Infames quoque tam fa-

Iren. Jul. Tom. I.

S

„ cti

„ Et quam juris restituere ad famam abstergendo ab eis omnem infamiam notam tam irrogatam quam quomodocumque irrogandam ; Itaque de cetero ad omnes, & singulos actus legitimos habiles, idonei, & apti habeantur, & promoveri possint.

„ Insuper concedimus vobis omnibus præfatis ex singulari gratia, quod deinceps perpetuis futuris temporibus qualcumque vestras litteras publicas, & privatas clausas, & apertas vos, vestrosque, ac aliorum concernentes negotia communiter vel divisim ubi requisiti fueritis cum cera rubea sigillare possitis, & valeatis impedimento, & constitutionibus quibuscunque cessantibus.

„ Quæ omnia, & singula super scripta etiam tibi Gabriel de Salamanca, Patruo, fratribusque tuis prædictis, ac tuis, & eorum filiis, & ipsorum legitimis descendantibus utriusque sexus, ut supra, sic concedimus, damus, & largimur, ut denuo a Nobis vel Successoribus Nostri in Rom. Imperio revocari, annihilari, & suspendi non debeant, nec possint, & omnibus insertis facultatibus, & præminentis quodocunque vobis liberit possitis uti, & eas exercere, ac aliis, ut supra, impartiri, & concedere.

„ Volentes insuper hanc gratiam, concessionem, & indultum, aut privilegium, nec aliquid in ea vel in eo contentum per aliquam revocationem, annulationem, inusum, vel suspensionem similia privilegiorum generalem, vel specialem nostram vel nostrorum Successorum in Sacro Rom. Imperio revocatam, annullatam, vel suspensam esse vel intelligi, etiam clausula derogativa generali, vel speciali, & perinde habeatur istud Privilegium, ac si esset in corpore Jutis clausum, & esset etiam jure vel consuetudine concessum in moderatione tamen cujuscumque actus fiendi, & honestate per vos habenda consili.

„ Denique volentes, & decernentes, quod authenticis præsentis Nostri Privilegii copiis, seu Transumptibus fideliter, & sine fraude exscriptis, & ab honorabili, & in aliqua dignitate Ecclesiastica, seu seculari Persona subscriptis, & sigillatis plena, & indubia fides ubique præsteretur, & adhibeatur suppletes etiam ultimo nihilominus omnes si qui obscuritate verborum, sententiarum, & solemnitate in prædictis fuerint quomodolibet omissi, & neglecti constitutionibus, & legibus Imperialibus, Privilegiis, & Indultis quibusvis, concessis, & concedendis, nec non consuetudinibus, & forsitan aliis etiam si talia forent de quibus specialis mentio habenda esset in contrarium facientibus non obstantibus quibuscunque.

„ Nulli ergo omnino hominum, Communitatum, Universitatum, Collegiorum, & Civitatum, aut locorum liceat hanc nostram creationem, largitionem, concessionem, indultum, immunitatem, privilegium, declarationis, voluntatis, decreti, Mandati, exemptionis, derogationis, ac gratiæ paginam infringere, aut quomodolibet violare, aut ei obviare in iudicio, vel extra, aut contra prædicta, vel aliquid prædictorum quovis modo, vel ingenio facere,

„ vel

„ vel venire, Si quis autem id arretrare præsumperit nostram, &
 „ Imperii Sacri indignationem gravissimam, ac pœnam centum Mar-
 „ carum auri purissimi rories contrafactum fuerit iremissibili-
 „ liter se noverit incursum, quarum medietatem Imperialis Felci,
 „ sive Ætarii nostri usibus, reliquam vero partem ribi sæpe dicto
 „ Gabrieli, Parruo, Fratribusque ruis, ac omnibus vestris filiis, &
 „ legitimis (ur supra) descendentibus iniuriarum passis, decernimus
 „ applicandam: Harum Testimonio Litterarum Sigilli nostri Imperia-
 „ lis Regiminis appensione munitarum. Datum in Civitate Nostra
 „ Imperiali Norimberga, die vigesima Mensis Octobris. Anno Do-
 „ mini Millesimo quingentesimo vigesimo secundo, Regnorum nostro-
 „ rum, Romani tertio, aliorum vero omnium seprimo. *Subscripsit.*
 Ferdinandus Arch. Aust. in Imperio Locumtenens (21).

S. XXIII.

Integrum hujus Documenti Exemplum ex authentico depromptum
 edere hic volui, non solum ut Equitum Auratorum primam a me
 per Privilegium asseram, ac ad posteritatem transmittendam creatio-
 nem, institutionemque comprobarem, sed etiam vel maxime ut eru-
 ditus nostrorum temporum Cenloribus innotesceret quanta facilitate
 Au-

(21) Dum Carolus V. in Hispaniam re-
 ditum pararet, in Comitibus Vvormatien-
 sibus anno 1521. facile convenit de regimine con-
 sistuendo, & Locumtenente (ut vocant)
 designando, per quem negotia Imperii, per
 Imperatoris absentiam, dirigerentur; præter-
 itum quia Friderico Palatino omnium suffra-
 gis Locumtenentis honorem delatum iri non
 dubitabatur, hoc quoque ipso imprimis com-
 probante Carolo, & maxime optante. Post-
 quam vero conclusum ab Ordinibus fuit,
 obtenditur Ferdinandus, Caroli frater, cui
 in hereditatis Patris divisione Terræ Aus-
 triacæ cesserunt, qui eo tam ad subditos in
 fidem recipiendos missus erat, & quem me-
 merito fratri locum obtinere viceque ejus su-
 stinere debere, magna Procerum pars exilim-
 abat. Verum quia adhuc juvenis, & lin-
 guæ Germanicæ ignarus: ad hæc terrarum
 Dominus, quæ quotidie a Turcis oppugna-
 rentur: in aliam sententiam plerorumque
 mentes retraherentur. Tandem visum est,
 ut Ferdinandus quidem Imperatoris Locum-
 tenentis nomen haberet, Fridericus ab illo
 denominaretur, idest Ferdinandi Locumte-
 nentis diceretur. Quod ipsum recusante con-
 stantissime Friderico, postremo eevenit, ut
 uterque ea nominis dignitate gauderet, &
 ex æquo regiminis negotiis præstent. Ele-
 gendi Palatino, ne sibi Posterisque suis hæc
 ordinatio fraudi foret, aut impotenti juri
 Viarum aliquid imminueret, Diplomate

cautum est, uti nos docet HOB. THOMAS
 LEOPOLDUS in vita Friderici Palatini Lib. V.
 pag. 80. & 81. Ampliatam subinde Ferdi-
 nandi auctoritatem ostendit Diploma anno
 1522. XXIII. Martii Bruxellæ expeditum,
 quod in Appendicæ Document. sub N. LVIII.
 per extensum recitabimus. Illius Diplomi-
 atis vigore Ferdinandus Archidux constantet
 Titulo, & Sigillo Caroli Fratris usus est,
 in collationibus Privilegiorum, quæ soli sui
 nominis subscriptione roborabat. Exemplo
 sit supra relatam Salamancidarum Diploma;
 ad cujus normam alterum quoque expeditum
 fuit Norimbergæ 1523. XIV. Februarii in
 favorem sæpius nominati Gabriels de Sala-
 manca, cum idem Ferdinandus inibi illum
 Liberi Baronis in Freyenlein, & Carlspach
 axiomate Vieario nomine decoraret. *Nos*
Carolus V. Sc... *Meistro dilecti fidei Gabrie-*
li de Salamanca Serenissimi Principi Domini
Ferdinandi Infantis Hispaniarum, Archiducis
Austriæ, Ducis Burgundiæ &c. nostri dilecti
Fratris, & Locumtenentis in Sacro Imperio
Consigliario, Supremo Secretarii, & Thesaurar-
io ... Sequitur contextus Diplomaticus; & in
calce talis comparat subscriptio: Ferdinandus
Archidux Austriæ nominatus Cæsaris in Imper-
io Romano Locumtenens; inferius autem: Ad
Mandatam Domini Locumtenentis Albertus Car-
dinalis Moguntinus Archi-Cancellarius recogni-
tions munere fundus adnotatur.

Austriaci Principes magis conspicuas, ac summæ alias Potestati reſervatas prærogativas cum privatis olim communicaverint. Mirari jam definant Exteri, Carolum V. & Ferdinandum I. Sigismundo Baroni de Herberſtein Symbola Caſtiliæ, & Auſtriæ, nec non Apicis loco, ipſius Imperatoris Imaginem mediæ Galeæ inſiſtentem, a dexteris vero Regis cujuſdam quatuor ſceptra manu tenentis effigiem, ut pariterque a ſiniſtris Moſchi ſimulacrum in memoriam Legationum ſuſceptorum ad quatuor potentiſſimos Daniæ, Poloniæ, Hungariæ, Bohemiæ Reges, atque ad Baſilium magnum Moſcoviæ Ducem, conceſſiſſe. Mirari definant Ferdinandum II. Dietrichſteinos, Lobkovviziſ, Liechtenſteinos, Eggenbergioſ, & Albertum Waldſteinium Friſlandiæ Ducem ob inſignia eorundem merita ad Principum Imperii honorem, ac dignitatem, cum jure monetandi, nobilitandi, Atma Gentilitia concedendi &c. evexiſſe: Ferdinandum III. & Franciſcum I. pari axiomate Auſpergioſ condecoraſſe: Leopoldum ex fidelibus ſubditis Auguſtæ Domus Auſtriacæ Principes creaviſſe Joannem Ferdinandum Comitem de Porcia, Joannem Adolphum Comitem Schvartzenbergium, Raimundum, & Leopoldum Philippum Comites Montecuculi, Eugenum Alexandrum Comitem de Taſſis, cum omnibus illis prærogativis, quas ſingillatim recenſet ADAMUS MATTHÆUS DE SUKOVIZ in Genealogia Hiſtorica Antiſſimæ Porciæ Proſapiæ a pagina 72. ad 76: Eundem Leopoldum motu proprio Georgium Dominum de Stubenberg Capitaneum Provinciale in Ducatu Styriæ, nec non Baronem Ludovicum Vincentium Coronino-Cronbergicum Caſtreum Locumtenentem, deinde etiam Supremum Goritiæ Capitaneum (Joannis Vincentii Tergeſtini Præſidis Germanum) una cum Conſortibus ad ſtatum, gradum, ordinem, atque dignitatem Sacri Romani Imperii Comitum, adjuncto prædicato Illuſtris, vulgo *bochund Wohlgebohrn*, inter ceteros ſuſtulſiſſe; Principibus atque Comitibus Dietrichſteiniſ linæ Holenburgicæ, cudendæ Monetæ facultatem confirmaviſſe; ſupradicto vero Principi de Porcia, ac Georgio Philippo Schavvenſteinio Libero Baroni ab Ehtſfels idem privilegium monetandi de novo indulſiſſe. Mirari porro definant, Leopoldum Matthiam Comitem de Lamberg Joſephi I. Auguſti gratiam urbano, ac feſtivo ingenio ita ſibi conciliaſſe, ut non immerito eum hujus Alexandri Hephæſtionem nominaverit IMHOFFIUS; cui munificus Herus Supremi Aulae Hippocomi munus, Imperii Principis dignitatem, ac in novum familiæ ſplendorem, uti Scutum ſuum gentilitium peſtori Aquilæ Imperialiſ imponeret gratioſo indulſit Diplomate. Mirari ulterius definant Joannem Caſparem S. R. I. Comitem de Cobenzl (22) Su-

(22) Joannes Caſpar Comes de Cobenzl, Joannis Philippi ex Joanna Comitſſa de Laſthieri filius, multas iſoguelique Proſapiæ paterna nobilitate complexus, nec non hereditariis Supremi Piocernæ in Ducatu Caroliolæ, ac Supremi Dapiſeri, Falconumque Magiſtri io Comitatu Goritiæ tituliſ

clarus, fuit Goritiæ & Carniolæ Capitaneus, Auguſtiſſimi Caroli VI. Imperatoris intimus Conſiliarius, Supremus Cubiculariorum Præſeſ, & Aurei Velleri Eques. Binoſ Fratres habuit: Ferdinandum nempe Leopoldum Cathedrali Auguſton Eccleſiæ Canonicum, & Labaceniſ Præpoſitum, ac

premiū Aulæ Cæsareæ Cubiculariorum Præfectum, & Aurei Velleris Equitem tot tantisque favoribus a Cæsare Carolo VI. fuisse cumulatum, ut post Michaelē Joannē Comitem ab Althann (inter Magnates Hispaniæ primæ classis relatum; cui extinctis Principibus Eggenbergicis idem Imperator Gradiscæ Comitatum obtulerat, & dehinciente vetusta Limburgiorum Familia in Franconia S. R. I. Pincernarum tradiderat) nemo illi similis Viennæ, aut pat in tanta Purpuratorum copia haberetur. Non amplius denique inter miracula scribant, Divum Imperatorem Franciscum I. felicitis recordationis, & Augustam Conjugem Mariam Theresiam Hungariæ, & Bohemiæ Reginam Josephi Wenceslai Principis de Liechtenstein plane heroicam virtutem, constantem fidem, ac incomparabilem meritum, quæ cunctos alios Austriacos Proceres dudum superaverat, gloriā, statua ipsius ænea in Cæsareo Vindobonensi Armamentario, cum magnifico elogio collocata, immortalitati commendasse; atque Rudolphum Comitem de Colloredo, Aurei Velleris Equitem, & Imperii Vice-Cancellarium Regni Bohemiæ, Sacræ Rom. Imperii Principibus una cum cunctis Primogenitis suis hæredibus adscripsisse: quando simplices Patricii Goritienles, quales sunt Domini de Salamanca, Petri in gratioso Diplomate sæpius memorati Successores Gradiscæ hodie habitantes, supra relata Privilegia fere omnia ad nostram usque ætatem, Pissimorum Principum liberalitate, mansuetudine, ac indulgentia, durantibus duorum sæculorum revolutionibus, intacta, illæsa, inconvoltaque conservarunt. Ast longius a proposito recessimus; ad Equites Auratos, unde digressi sumus, iterum redeamus.

§. XXIV.

Ludovicum Gundavarum Cæsareum Cubicularium, qui ex prima uxore Anna Catharina Comitissa de Trilleck unicam filiam Joannem, nupiam deinde Franciscum Comitem de Lamberg, procreavit; ex secunda vero Joannina Coronina Comitissa de Cronberg solum nullum suscepit. Joannes Caspar primum connubio sibi junxerat Julianam Perpetuam Julii Frederici Comitis Buellini Supremi Aulici Cancellarii genitam, & hac defuncta, penitus induxit Carolinam Sophiam Vvollgangi Alberti Comitis de Rindsmat filiam. Ex priori genuit præter Margaretham nupem locatam VVeichardo Leopoldo Ursino Comiti de Blagay, & eo laus fundō, Ludovico Baroni de Ripperda; Leopoldum Carolum mortuum in infantia; Mariam Elisabetham matrimonii fœdere junctam Jacobo Comiti ab Edling Cæsareo Cubiculario; Cassandram nupiam Joanni Carolo Coronino Comiti de Cronberg, Cæsareo sisdem Cubiculario, & Amaliam Barbaram, quæ velum induit Lobaci in Ursulanum Monasterio. Ex secundo autem Con-

jugio idem Joannes Caspar suscepit Carolum Joannem Philippum Cæsareum Cubicularium, Adualem intimum, Consiliarium, Ministrum Plenipotentiarium in Belgio Austriaco, & Aurei Velleris Equitem, cui ex Maria Theresia, Pauli Caroli Comitis de Palsi filia, inter cæteros viriisque sexus liberos procreuerunt Eleonora desponsata Franciscō Maximiliano Marchioni della Boelline, & Maria Theresia Coniux data Philippo Josepho Comiti de Sarr: Guidobaldus alter Joannis Caspari filius Cæsareæ Majestatis Cubicularius iniiit Matrimonium cum Maria Benigna Comitissa de Montrechies, quæ peperit Philippum Cæsareum pariter Cubicularium, maxime expeditionis juvenem, & Ludovicum Eichlsteniensis Ecclesiæ Canonicum. Superest quoque ex secundo toties nominati Excellentissimi Comitis Joannis Caspari coniugio adhuc Maria Theresia Vidua relicta a Joanne Christophoro Comite de Stuirghk. Cunctis adprecor cum MARTIALI

Vitam quæ faciat beatiorē.

Iren. Jul. Tom. I.

T

§. XXIV.

Ferdinandus itaque primus cum, extincto ad Mohaczium anno 1526. Ludovico adhuc, ex jure uxorio XXIV. Februarii 1527. Pragæ inauguraretur Rex Bohemiæ; & XI. Januarii 1531. Aquilgrani Romanorum Regis coronam susceperet, complures Nobiles ad Militiæ prorexit honorem. Joannes Maria de Barzizis de Cazano ex illustri, & antiquissima Soardorum Bergomensium Prosapia (cujus SANSOVINUS Historiam genealogicam texuit) procreatus; licet a Carolo V. Bononiæ anno 1530. ad Equestrem (cum Ludovico Bonomo) dignitatem fuisset promotus; nihilominus tamen semel atque iterum in supradictis binis coronationibus a Ferdinando I. in Throno Regali sedente ictu gladii, adhibitis de more cæremoniis, in maxima Electorum, Principum, Comitum, Baronum, ac aliorum Sacri Rom. Imperii Procerum, Statuum, Ordinum, & Populi frequentia, in Militem, sive Equitem Auratum; & denique in Consiliarium suum creati promeritus est, teste Diplomate edito Viennæ die XV. Septembris 1533, in quo observanda præcipue veniunt sequentia: *Nos ideo in testimonium omnium ante actorum quamvis altius ille tam sollemnis, & in tanta Principum, Comitum, Baronum, & Ordinum & Populi celebritate habitus parva, aut nulla ulteriori justificatione litteraria indigere videatur, præsentibus tamen bis nostris, & ex certa nostra scientia animoque deliberato, sanoque Electorum Principum, Comitum, Baronum, & cæterorum Imperii Sacri Procerum, & Ordinum consensu, qui tunc in Coronatione nostra, & illius sollemnitate omnifariam intercesserat in iis quoque accedente, quod de potestatis nostræ Regiæ plenitudine se prænominatum Joannem Mariam Militem, & Equitem Auratum tenore præsentium creamus, constituimus, ac deputamus, ac in Consiliarium nostrum suscipimus, cæterorumque Militum, & Equitum Auratorum, & Consiliariorum nostrorum consortio favorabiliter aggregamus, & adiungimus. Deceruentes, & volentes, ut de cætero per totum Sac. Rom. Imperium, ac ubique locorum, & Terrarum in omnibus, & singulis exercitiis, actibus, & studiis, illis honoribus, officiis, consuetudinibus, insignibus, privilegiis, prerogativis, gratiis, & libertatibus tam realibus, quam personalibus, seu mixtis uti, frui, & gaudere valeas, quibus cæteri milites a Nobis hujusmodi ornamenti insigniti utuntur, fruuntur, & gaudent quomodolibet consuetudine vel de jure absque aliquo impedimento, & contradictione. Haud disparibus terminis idem Ferdinandus Cæsar decus Equestris anno 1554. VI. Februarii Augustæ contulit Michaeli Gulmano in Hispania splendido loco nato, cujus hæredes subinde Goritiæ domicilium figentes Provincialium albo, declinante eodem Sæculo XVI., inserti fuerunt. En verba: *Igitur te prænominatum Michaelem Gufmannum, quem virtutis claritas, & laudabilium morum integritas apud Nos semper magis indes commendabilem reddit, & filios tuos legitimos, & naturales in perpetuum**

summa

tuum animo bene deliberato, non per errorem aut improvide, sed sano Elektorum, Principum, Comitum, Baronum, & aliorum nostrorum, & Imperii Sacri fidelium accedente Consilio, motu proprio, & ex certa nostra scientia, & de Regalis plenitudine potestatis Equitem seu Equites Auratos facimus, creamus, erigimus, & declaramus, ac Equitum Auratorum titulo vigore presentium, & Autoritate Regia gratiose insignimus; Decernentes, & hoc Regali statuentes Edicto quod tu, & legitimi filii tui, ut supra, ex nunc in antea omnibus, & singulis privilegiis, prærogativis, indultis, gratiis, iuribus, libertatibus, consuetudinibus, honoribus, dignitatibus, & exemptionibus tam realibus, quam personalibus, seu mixtis, uti, frui, gaudere, & potiri valeatis, & debeatis, quibus ceteri Equites Aurati a Nobis in Throno Regali sedentibus, huiusmodi honoris prærogativa insigniuntur, fruuntur, gaudent, & possuntur quomodolibet consuetudine, vel de jure absque alicujus impedimento, vel contradictione. Quibus formulis idem patiter Ferdinandus usus fuerit in creatione Guidonis, & Viti Lib. Bar. de Dorobergo invenire ego omnino non potui. Ischia Lib. III. pag. 51. prius mentionem intulit sic loquendo: Ma avendo Carlo rinunciato i Stati patrimoniali dell' Alemagna al Fratello Ferdinando; che parimente fu Imperadore de Romani, viene egli ad essere il terzo Conte Principe di Gorizia Austriaco, che subito fece suo Luogotenente quivi Guido uno de Signori di Dorimbergo Cavaliere Aurato, e suo favorito Consigliero: alterius, tanquam liberalissimi sui Fundatoris, memoriam Goritiæ conservat Fanum Divi Joannis Baptistæ vulgo appellatum sub cura Jesuitarum, cui præfixa est inscriptio tenoris infra scripti:

DEO OPTIMO MAXIMO VIRGINIQ. DEIPARÆ
SACELLVM HOC SVB TITVLO SS. IO. BAPT.Æ
VITI, ET MODESTI MARTYRVM
VITVS LIBE. BARO A DORIMBERGO IN DORNEGG.
EQVES AVR. PRIM. HER. CVB. IN ILL.^{mo} COM. GORITIE
CÆS. MTIS CONS. ATQVE EXORAT. APVD REMP.
VENET. ORATOR DESIGNAT. AD SIXTVM V. PONT.
MAX. SER.^{mo} CARO. ARCH. AVSTR. A CON. ARCH.
ET PRÆF. CIVIT. TERGESTI &c. SVO ÆRE
SVOQVE IN SOLO ERIGI D.D.Q. CVRAVIT
ANNO A PARTV VIRGINIS MDLXXXVII.

Quod ad Julianos Tergestinos attinet, cum superius §. XII. eisdem anno 1560 XXII. Novembris a sæpe dicto Ferdinando I. Imperatore primum Nobilitatis jure, ac prærogativa donatos ostenderimus, frontem, mohercle; vel ipsius IRENÆ perficiorem habeat, necesse est, quicunque posthac Friderici Enobarbi ævo Privilegium, de quo hic agimus, accommodare, prætermisissis consuetis cæremoniis, universam Equestrẽ dignitatem jam sæculo XII. unius Chartæ folio circum-

scri-

scribere, & ab illo Julianorum decus Equestre derivare fuerit conatus.

§. XXV.

At, ne in re apertissima nimis morari videar, pergo ad Comites Palatinos. *Et Creamus omnes de Familia Julianorum in perpetuum... Comites Palatii Nostri Regii cum potestate tantummodo legitimandi ubique Bastardos, & Spurijs, præter filios illustrium, & Nobilium, & creandi Notarios, ut moris est, & Doctos in Poesia Laureatos cum solitis formalitatibus.* Res postulare videtur, ut Palatinorum Codicillarium origo paucis exponatur, & illorum prærogativæ attingantur. Quæ de Palatinorum Comitum origine, ac dignitate vulgo fama tenet, dubia pleraque, atque incerta mihi quidem videntur. THOMAS SAGITARIUS in Dissertatione inaugurali, Jenæ Præside FOMANO habita, eorum jura per intactas, & sine luce vias excussisse gloriatur; verum is sicco, quod ajunt, pede illuc pertinentia præterit pleraque, & nunquam nubem pro Junone est amplexus. Hinc merito frigide, ac jejune scripsisse ipsum cum MUNDIO expostulavit SCHILLINGIUS in exercitatione Juris Publici de jure legitimandi Comitum Palatinorum §. III. unde in nostram rem diversa convertisse, haud ingrati confitemur. Sed nec ipse MUNIUS, quod promittere videbatur, præstitit, ac in juribus Palatinorum commemorandis, encomiisque cumulandis tam benignus, ac liberalis fuit, ut inter Præcones, partium studio laborantes, magis quam criticos sui Ordinis commentatores collocari mereatur. In eam sane manifestum errorem labitur, quod a Constantino Magno originem istorum Comitum deducat, non alio argumento nixus, quam quod Eusebius illum Imperatorem primi, secundi, & tertii Ordinis Comites fecisse referat. Felicius in hoc argumento FRESNÆUS, PITHOEUS, FREHERUS, CONRINGIUS, SCHUBARTUS, & STRAUCHIUS versati sunt, quamvis & ipsi quo tempore Imperatores hujusmodi comitatus concedere cœperint, certo non definiant. Intetum non improbabilem conjecturam eorum esse putat SCHILLINGIUS, quia Palatini Germaniæ, aut Franciæ origines has repetendas autumant. Scilicet (ait ille) Palatini Comites Judices quondam erant Palatii Cæsarei, adeo ut inter eos præcipui Palatinus Rheni, & Elector Saxonie Cæsaris quoque causas dijudicarent. Vide Auream Bullam Caroli IV. de jure Com. Palatini, & Saxonie Ducis Cap. V. §. 3. Item Bodinum de Republica Lib. II. Cap. VI. §. 224. Joh. Ernestum Kreglerum in Dissertatione inaugurali de Vicariatu Saxonico in casu absentis Imperatoris 1707. Lipsiæ habita, & Jo. EHERENFRIUM MARTINI in Dissertatione de Terris juris Saxonici sub moderamine MICHAELIS HENRICI GRIBNERI anno 1711. Wittembergæ ventilata. Cæterum sub Francis primæ Stirpis Regibus uno plures Palatinos extitisse, contra CONRINGIUM in Bignonii defensionem pederudite demonstravit Mabilonius Lib. II. de re Diplom. Cap. XII. §. XIV. sub sequentibus tem-

pori-

poribus autem singulæ fere Provinciæ in Germania, ut Palatia Regia, ita & Peculiaties Palatinos habebant, qui Palatini Provinciales vulgo fuerunt nuncupati. HINC MARUS TRACT. de ordin. & offic. Palat. Cap. XXI. Comitibus Palatii (inquit) inter cetera pene innumerabilia, in hoc maxime sollicitudo erat, ut omnes contentiones legales, quæ alibi orire propter æquitas iudicium Palatinum aggrediebantur, iussu, ac rationabiliter determinaret, seu perversè iudicata ad æquitatis tramitem reduceret. Hinc STRUVIUS de Germanicis Palatinis supradictis loquens in Corpore Juris Publici Imperii Romano-Germanici Cap. XXI. §. XXX. Edit. Jenæ 1738. pag. 754. subjungit: *Officium Comitum Palatinorum Provincialium in eo constabat, ut vices Caesaris gererent, fidem Imperatoris implorantibus adessent, jura ipsius nomine redderent, fiscum Augusti, prædia Salica, redditus Regios procurarent, Caesarum censum exigerent. Præcipue vero ipsorum munus in eo constabat, ut sub banno judicarent Imperiali. Hinc distinguebantur a reliquis Comitibus, qui sub Ducum erant potestate, hi saltem sub Imperatoris, idoque ab istis ad hos poterat appellari. Judicabant itaque in Palatiis ipsis assignatis causas Palatinas seculares, quandoque etiam ex jure concessio Monasteriorum, immo etiam publicas, quæ ipsam Regni utilitatem in quavis Provincia concernerent. Adjuncti ipsis erant Scabini Palatii. Vicarii itaque erant Imp. & judicia Palatina in Provinciis exercebant. Ipsos quoque inter alios Imperii Status Comitibus intersuissse animadvertimus. De illis SPECULUM SUEVICUM Lib. I. art. 19. rub. non den vier landen &c. ita: In Teutseben Landen bat jedes Land seinen Pfaltzgraffen: Sachsen bat einen; Bayern bat einen; Francken bat einen; Schwaben bat einen &c. quæ latine sic reddo: In Germanicis Provinciis habet quilibet Provincia suum Palatinum Comitem: Saxonia unum habet; Bavaria unum habet; Franconia unum habet; Suevia unum habet &c. Palatinorum Saxoniz ortum fere ad Carolingica tempora referendum existimavit CHRISTIANUS FRANCISCUS PAULINI in Historia Ilenac §. 33. pag. 24. Circa Ottonum tempora notus fuit Butchardus Palatinus, qui commisse, ut ait TANGMARUS, præstaturæ exactionem magis ex debito quam ex intentione gerebat. Postea hoc Officium administrant Comites Gozecenles, & Sommerseburgenles. Inde liberalitate Henrici III. Imperatoris Wettinensles, & Merseburgici Comites Palatinatum hunc consecuti sunt. Quibus omnibus sæculo XII. extinctis, Henricus Leo Saxonum, Bojorumque Dux, Sommerseburgicum Comitatum sibi vindicans, Palatini titulum gessit, licet eundem retinere haud valuerit, dum, proscripto ipso, Palatinatum Saxonicum anno 1180. beneficiæ lege ab Imperatore Friderico I. obtineret Hermannus Thuringiz Landgravius. Deficiente vero prima Landgraviorum linea anno 1247. Landgravius Thuringiz una cum Palatinatu Saxoniz ad Henricum illustrem Misniz Marchionem, vigote Diplomatis Friderici II. anno 1242. cujus PAULINI, & SCHURTZFLEISCHUS meminerunt, pervenit: quo deinde mortuo, a Rodulfo I. Imperatore Socero suo Palatinatum sepe dictum Albertus II. Dux Saxo-Alcanius*

Iren. Jul. Tom. I V anno

anno 1288. impertavit. Et si titulus Palatinatus istius postea cessaverit; Auctores tamen cuinam Saxoniz Palatinatus competeret, teste STRUVIO, disceptarunt. Palatini Bavariz a Schitenibus, & Wittelspachiis Dynastis descendebant, & Palatini Schitenles, atque Palatini Wittelspachii communiter fuerunt appellati: sic in Diplomate Friderici I. Imperatoris anno 1156. apud TOLNERUM testes adhibentur: *Hermannus Comes Palatinus Rbeni, Otto Palatinus Comes de Wittelinsbach &c.* & in alia Charta ejusdem anni apud eundem Auctorem *Hermannus Comes Palatinus de Rbeno, Otto Comes Palatinus, & frater ejus Fridericus de Schieren, & Wittelsbach &c.* rursus in alio laudati Cæsaris Privilegio de anno 1158. *Otto Palatinus de Wittelsbach*; denique in Diplomate Ottonis Ducis Bavariz de anno 1183. apud GEWOLDUM ejusdem Ducis frater *Otto Palatinus de Wittelsbach* nominatur. Exauctorato etenim anno 1180. Henrico Leone supradicto, Fridericus Barbarossa Ducatum Bavariz (sed jam anno 1156. Marchia Orientali mutilatum) paulo ante memorato Ottoni Wittelspachio, alterius Ottonis Palatini germano, in feudum contulit: hac ratione, cum ejusdem itidem Posterii iidem Ducatu, ac Palatinatu potirentur, Palatini Comitibus Bavariz tirulo, ac dignationi locus porro esse non potuit, Wittelspachii, aut Schiirensi Dynastia alteri nemini collata. Sequebatur Palatinus Franconiz, qui communiter cum Comite Palatino Rheni confunditur, cum tamen utrique probe sint distinguendi. Iste namque præcipue Regni, ille Provincialis tantum Franconiz Palatinus audiebat. Scilicet Franconia primum per Cameræ nuncios recta; post per Duces, qualis erat Contadus, qui, extinctis Carolingis, Germanorum Regno præficebatur, gubernata fuit. Hic fratrem suum Everhardum videtur constituisse Comitem Palatii in Franconia, LUITPRANDO Lib. II. Cap. VII. apud REUBERUM pag. 105. *Comitem potentissimum in Francia: & SIGEBERTO GEMBLACENSIS* ad annum 938. *Comitem Palatii* appellatum. Si conjectari licet cum STRUVIO, subsecutis sæculis Comites de Limburg S. R. I. olim Pinæternæ forsitan Comites Palatini Franconiz fuerunt, quorum Insignia cum Franconiz Insignibus conveniunt; sicuti manifestum sit ex SPENERO Histor. Insign. Part. Spec. Lib. I. Cap. LIII. §. II. pag. 218. cujus quoque sententia iidem Comites ab ipsis veteribus Franconiz Ducibus promanarunt: licet graduum, per quos illis conjungantur Limburgii, numerum injuria temporis obliteraverit. Transeo ad Palatinos Sueviz, de quibus observari licet, Sueviz vocabulum ratissime adjectum, & illos quondam simpliciter Palatinos, aut Palatinos Comites, interdu Comites Palatinos de Calve, frequentius vero Comites Palatinos de Tübingen, ubi sedem fixerant, fuisse appellatos. Postquam autem Rudolphus III. Sæculo XV. juxta alios nonnullos, juxta alios vero Godfridus, seu Gzzzo, cum Fratre Wilhelmo Urbem, atque Atcem Tübingensem Ulrico Comiti Wittembergico 20000. libris obolorum (*bellier*) seu 5857. floren. vendidisset, cessavit plane titulus Palatinorum, atque reliqui eorundem Successores ad renum admodum fortunam, si primas ditiones respicias, tandem redacti, Comitum titulo contenti man-

manferunt, usque dum omnis eorum linea cum Conrado Wilhelmo, & Georgio Heberhardo fratribus sine hærede defunctis plane desineret. Genealogicum Stemma Palatinorum Tübingensium, & de Calve exhibent HENNINGESIIUS Part. I. secundi, & tertii Regni in quarta Monarchia pag. 304. & 305. ac BUCCELINUS German. Topo-Choro-Setemmarograph. Part. II. pag. 405. His addendi sunt Comites Palatini Carinthiæ, qui, separato anno 976. a Bajoarico Carinthiæ Ducatu, probabiliter Mosburgi, deinde Leontii relederunt. An vero Mosburgum, vetus Carinthiæ Atx, sit illa *Curtis Carontana*, cujus ANNALES FULDENSES ad annum 988. meminere, incertum esse censet ipse Doctissimus GOTTVICENSIS ABBAS GODEFRIDUS in egregio de Palatiis Regiis &c. opere Lib. III. Cap. II. fol. 494. ANONYMUS e contra LEOBIENSIS ad annum 1287. memoratam Arcem Palatinorum Carinthiæ Comitum ditionibus comprehensam docet; unde consequeretur probabiliter ibidem Curtem, aut Palatinum Regium, præsertim Carolmani, & Arnulfi ætate existisse, & etiam Comitem illic Palatinum commemoratum fuisse. Posterioribus sæculis Goritienfes Reguli, Tyrolensi hæreditate potentiores facti, Palatinatum quoque Carinthiæ obtinuerunt. Primus ex illis mea sententia simili axiomate gavissus est Meinhardus III. cujus Chartæ initio sequens titulus adscriptus legitur anno 1257. *Meinhardus de Guriza, & Tyrolis, & Palatinus Comes Carinthiæ, & Ecclesiarum Aquilejensis, Tridentine, ac Brixinensis Advocatus*. Indubitatum equidem esse non inficior, quod mihi obijcerat CL. FRÉDELICHIUS Archontolog. Carinth. Part. post. Cap. VII. pag. 124. & 125. (23), subsecutos Goritiæ Comites Palatini titulo usque ad annum 1359. suis in Chartis abstinuisse; atque Advocatiam Brixinensem anno 1254. in divisione fortunarum Alberti Tyrolis, communis Soceri, non Meinhardo Goritiano, sed Gebhardo Comiti de Hirsberg cessisse; ast inde, si Superis placer, non sequitur quod transumptum, & non autographum considerari debeat a me citatum Diploma, in cujus titulo transumptor titulum Comitis Goritiæ, sua

(23) FRÉDELICHIUS verba sunt: „ Aliamquidem Chartam, quæ satis antiqua visa est, præclara sua industria nuper e tenebris extraxit Illustrissimus Comes Rudolfus Coroninus, latentem inter documenta Illustrissimi Baronis de Dornbergek, ubi anno MCCLVII. Meinhardo III. Comiti Goritiæ, sequens titulus, chartæ initio, adscriptus legitur: *Meinhardus de Guriza, & Tyrolis, & Palatinus Comes Carinthiæ, & Ecclesiarum Aquilejensis, Tridentine, ac Brixinensis Advocatus*, omnibus notum facit, qualiter restituit Nobili fideli suo Leonardo de Dornbergek prædium Strain, cum omni jure &c. ... *Datum Goritiæ VII. intrante Octobri, in Villa in hypocaulo dicti Leonardi de Dornbergek MCCLVII.* Quando huic Chartæ neque Sigillum (quod quidem abesse hoc loco, & hac

Goritianum Comitum ætate poterat) neque Subscriptio Notarii adjuncta com-
paret, videtur hoc non autographum, sed transumptum esse documentum, in cujus titulo, uti nonnumquam fiebat, transumptum titulum Comitis Goritiæ, sua ætate usitatum, veteri simpliciori substituisse, quod post Sæculi XIV. dimidium acciderit. Sane anno MCCLVII. vix tum adderem Meinhardum III. Goritianum, Advocatum Brixinensem appellare, cum ex Documentis in Chronico Goritienfi indicatis, doceamur: anno MCCLIV. Advocatiam Brixinensem, in divisione fortunarum Alberti Tyrolis Gebhardo Comiti de Hirsberg cessisse, atque etiam eundem, sub finem anni MCCLVI. viventem com-
parere. Hætenus FRÉDELICHIUS.

sua aetate usitationi veteri simpliciori substituisse. Causam enim, eum Albertus II. Meinhardi III. filius, sepe porro Palatinum Carinthiae scribere neglexerit, vel ipso FRÖELICHIO teste, subministrat ANONYMUS LEOBENSIS ad annum 1286. qui Albertum Comitem, submissione averfantem, nonnisi agro a Fratre suo Meinhardo IV. Duce Feuda Palatinus Carinthiae de genibus suscepisse perhibet. Pronum itaque erat (FRÖELICHII pag. 129. continentur verba) ut quam invitus suscepisset dignationem Albertus Comes, & cujus causa submittere se Fratri Clientis more debuerat, eam nollet inter titulos suos profiteri. Albertum II. Comitem Goritiae imitati sunt filii Henricus II. & Joannes Albertus, seu Albertus III. Nepotes itidem Henrici II. filii, qui omnes Comitum Palatini Carinthiae titulo abstinere, quod & isti nolent Patruelium suorum, Meinhardi Filiorum, Ducum Carinthiae sese Clientes profiteri. Ita contra suam ipse rheim pugnando, in meum favorem argumentatur FRÖELICIUS, qui, ut objectionem quoque alteram de Advocatia Brixinensi penitus enervaret, postremam Gebhardi Hirsbergii viventis mentionem in Documentis comparere sub finem anni 1256. ultro fateri pag. 125. fuit coactus. Unde consequitur, defuncto sine heredibus Hirsbergio, in supra citato Diplomate, edito Goritiae VII. intrante Octobri in Villa in hypocausto Leonardi de Doruberget MCCLVII. non transumptoris præcipiti errore, aut ignorantia, sed jure merito Meinhardum III. in Autographo, & Palatinum Carinthiae, & Brixinensis Ecclesiae Advocatum fuisse appellatum. Cum vero ad præpotentes Austriæ Duces Carinthia devolveretur anno 1335. superflites Goritiae Comites Palatinus Carinthiae dignitatem, Feudorumque jura instaurare cupientes, iterum ritulum Comitum Palatinorum sibi veluti postliminio vindicarunt; quem deum Goritienium Stirpis postremus sepulcro secum intulit Leonardus, anno 1500. XII. Aprilis Leonitii extinctus: post cujus obitum Maximilianus I. Imperator Palatinatus Carinthiae æque ac Comitatus Goritiae terras jure pactorum (de quibus in Chronico nostro Goritensi ad annos 1359. 1361. 1364. 1394. & 1436. dictum) occupavit. (24) Ad Palatinorum Classem nonnulli quoque referunt antiquos Comites Hannoniae, Hollandiae, Selandiae, Namurci, Zutaniae, Ferreti, & Kiburgi, ex eo quod in titulo Maximilianus I. inter alia

no-

(24) Litam Austriacis movere potuissent Scaligeri; quandoquidem Sigismundus Imperator Brunorio Scaligero, & Malsulianis legittimis ejusdem heredibus eventualiter post Socii sui Henrici IV. Goritiae Comitum mortem, si consigisset eum sine maribus decedere, exæctativam in Comitatum Goritiae cum omnibus cujuscumque nominis, & ubicumque locorum suis pertinentiis, quæ ad Imperium spectabant, concessit anno 1437. Append. Document. num. XXVII. Sed videtur Brunorius ille eum Anna Goritiana Coniuge sua impolis mortalitatem exple-

visse; atque ita jure merito devoluta deinde esse Goritienium feuda in Maximilianum I. Imperatorem, cujus præsentiones, supra memoratis padis innixæ, subsecutus Principum Imperii consensus magis, magisque roboravit. De jure concedendi expectantiam in Regale Feudum Imperii, quæ ab immemorabilibus temporibus Principis Comitus Goritiae fuisse dignoscitur, Ledori consulendus PRÆFINGERUS in Notis ad VITRIARIUM Lib. II. tit. I. §. 16. littera b. pag. 964. & sequentibus: Item Lib. III. Tit. III. §. 26. lit. b. pag. 450. & sequentibus.

nominetur *Palatinus Comes Hannoverie, Hollandie, Selandie, Namurci, & Zutphanie*: Carolus vero V. pariter in suis Diplomatribus dicitur *Comes Palatinus Hannoverie, Hollandie, Selandie, Ferretis, Kiburgi, Murci, Rossilionis, Ceritanie, & Zutphanie*. Quæ opinio tamen antiquitate haud nititur, nisi fortan dicere velis cum STRUVIO; *dictos Comites quandoque vicariam potestatem ab Imperatoribus accepisse, ideoque dictos fuisse Comites Palatinos*. Paulo minus ambigua de Lateranensibus, Ticinensibus, Lumellinis, Venerosis, & Tulcie Palatinis in Italia: de Aquilgranensibus vero, Hallensibus, Spirensibus, Wimpfensibus, Norimbergensibus, Goslariensibus, Sulatensibus (*Sosst*) Tremoniensibus, Magdeburgensibusque Palatinis in Germania apud Auctores sese ostendit notitia; etsi nonnullos ex istis interdum Regios, Missos, Legatos seu Nuntios ordinarios, Imperatorum Vicarios, Curie Judices, Civitatis Comites, & Ortonum tempore Burggravios dictos constet: qui primum omnes a Regis pendeabant arbitrio, & auctoritate Regia in Palatiis, Curibus, seu Burggis sua judicia exercebant; successu autem temporis plures Nobiles Familiae, aut consentiente, aut dissimulante Principe, in arcibus constituto, similes Comitibus sibi hæreditarias reddiderunt; donec sensum crescente Statuum superioritate, & dissipatis terris immediatis, hujusmodi Palatini sub Ducum venirent Potestate; vel, Civitatibus libertatem assecutis, Imperatores in Consules, ac Burggi Magistris earundem Civitatum universam ipsorum Palatinorum jurisdictionem (*Hofgericht*) transfudissent. Vide Doctissimi Baronis de SENCKENBERG Tractatum Germanicum de Jurisdic. Imperat. §. 8. pag. 12. & Appendic. §. 21. pag. 30. & 31.

5. XXVI.

Horum veluti simulacra (inquit SCHILLINGIUS) credibile est in Palatinis Codicillaribus Imperatores conservare voluisse, quos perinde Regios Delegatos, Principis Vicarios, Judices Cæsaris Ordinarios, Imperii Auditores dici constat; unde PITHOEUS, in Observatione de Comitib. Palatin. (quam FREHERUS edidit) pag. 13., postquam de prisca illis Palatinis Germaniæ disseruit, Imperatorem hodieque Jus creandi Palatinos retinere subjungit. Quare causam non habet MUNDIUS de Comitibus Palatinis Cap. I. n. 15. cur CLUTENIO moveat liitem, qui conclusione XXIV. lit. L. a Comitibus Palatinis Rheni, aliisque Germaniæ Palatinis potestatem Comitum Palatinorum Codicillarium derivandam censuetat. Nam quamvis ipsi facile demus, longo intervallo utrorumque potestatem, & fastigium differre (quod quidem omni carebat dubio); ex eo tamen vix, & ne vix quidem, conficiet MUNDIUS, origines Comitum nostrorum aliunde esse repetendas. Quod autem idem urget, Codicillares Palatinos antiquiores esse quam Palatinos Rheni; in eo quidem prorsus fallitur, cum recentiora longe illorum sint primordia. STRUVIUS, Corp. Juris Publ.

lit. Jul. Tom. I.

X

cap.

cap. XII. §. 16. Edit. Jenæ 1738. pag. 440. Carolus IV. primum inter Imperatores censet, qui privatos (interdum etiam nulla generis nobilitate conspicuos) Palatinalis dignationis participes reddidisset. Eum hoc modo scribentem accipe: *Sensum tamen mos invaluit, ut etiam privatis ob bene merita Imperatores hanc Comitum concederent. Carolus IV. enim novo exemplo anno 1360. Petrum de Faxolinis, Militem Vercellensem, Imperii Sacri Consiliarium, atque Erasmm de Lyprandis, Legum Doctorem, Civem Mediolanensem, & Arnoldsolum, & Jobanolum, ipsius fratres, atque Facioli natum Petrolum ad gradus nobilitatis non solum elevaris, sed etiam Comites Palatinos constituit. Statum eruditionem, Historiæ peritiam, Juris Publici cognitionem, & si qua sunt alia, suis momentis æstimo. At tamen non tanti reputo, ut sola illius, idoneis testibus destituti, auctoritas (in antiquis) fidei Documentorum nulla falsitatis suspitione laborantium valeat prævalere. Itaque statuo non Carolo IV., sed Ludovico Bavaro probabiliter Palatinorum Codicillarium originem esse adscribendam. Horum enim alter non solum anno 1310. Bertholdum Hennebergicum in Germania, & anno 1328. Castrucium Lucensium Ducem in Italia Palatinos Comites renuntiavit; verum etiam Tridenti 1330. XX. Januarii Theutaldo de Soardis, & Mapheo de Forestis privatis Nobilibus Bergomensibus Privilegium sequenti paragrapho mox producendum concessit, in quo, etsi strictè loquendo titulus Palatinalis non deprehendatur, præcipua tamen Comitum Palatinorum munia, seu Officia impetrantibus adscripta fuisse, ex ipso Diplomate patet contextu.*

§. XXVII.

„ Ludovicus Dei Gratia Romanorum Imperator semper Augustus.
 „ Nobilibus Theutaldo q. Gualterii de Suardis, & Mapheo olim O-
 „ dasii de Forestis de Pergamo suis, & Imperii fidelibus dilectis
 „ gratiam suam, & omne bonum. Imperatoriam Majestatem decet
 „ fidelium Imperii Alumnos, beneficiis, gratis, & honoribus favo-
 „ rabiliter promovere, ut cæteri subditorum ad fidelitatem fortius
 „ animentur, unde propter fidelitatem, & grata servitia, quæ no-
 „ bis, & Imperio hætenus exhibuistis, & speramus vos imposte-
 „ rum exhibituros volentes vos honorare, & per honorem vobis ex-
 „ hibitum aliis favorem benevolam impertiri, vobis, & cuilibet ve-
 „ strum, ac vestris, & cujusque vestrum hæredibus, & successori-
 „ bus per lineam masculinam legitime descendentibus, ut per to-
 „ tam Italianam naturales liberos sive bastardos, spurios, mafneres, &
 „ quocunque ex damnato coitu, & incertis Nuptiis procreatos le-
 „ gitimare & ad omnes actus legitimos restituere valeatis, ita quod
 „ ipsi naturales, sive bastardi, spurii, & mafneres per vos sive ali-
 „ quem vestrum, aut vestros hæredes, & Successores legitimari, ut
 „ prædicitur, ad honores, dignitates, ac etiam ad successiones, &
 „ hæ-

„ hereditates volentium eos heredes instituere, aut eis relinquere
 „ aliquid, admittantur, ex certa scientia, & de plenitudine potesta-
 „ tis Imperialis concedimus, & liberaliter indulgemus, non obstan-
 „ tibus legibus positis in Corpore Autenticorum, quibus modis na-
 „ turales efficiantur. fin. §. fin. & Autentica quæ incipit: licet pater
 „ in fine posita C. de naturalibus liberis super lege humanitatis, &
 „ C. de incestis Nuptiis L. si quis incest, & Autentica ex com-
 „ plexu super ipsa Lege signata, ac aliis Legibus, Consuetudinibus,
 „ & Statutis quibuscunque quæ contra hujuscemodi nostram conce-
 „ sionem possent obici, vel opponi, quibus omnibus in hoc casu
 „ ex certa scientia ac de Imperiali potestate plenitudine derogamus.
 „ Insuper vobis, & cujuslibet vestrum, ac vestris & cujusque ve-
 „ strum hæredibus, & Successoribus per lineam Masculinam legiti-
 „ me descendantibus concedimus, quod sitis Cives honorabiles cu-
 „ juslibet Civitatis Italianæ, liberi ab omnibus oneribus, factionibus,
 „ & exactionibus civilibus, personalibus, patrimonialibus, realibus,
 „ atque mixtis; a quibus vox eximimus, atque exceptos fore decre-
 „ vimus ex certa scientia, & de Imperiali plenitudine potestatis L.
 „ C. de Curionibus Libro X., cum similibus, & aliis Legibus, sta-
 „ tutis, & Consuetudinibus quibuscunque per eoram Italianam creare,
 „ facere, constituere, & ordinate Judices Ordinarios, Missos Re-
 „ gios, Tabelliones, & Notarios libere valeatis, salvo quod dicta
 „ Officia in Civitatibus, Castris, seu Villis, & Locis in quibus nos
 „ personaliter esse contigerit, donec præsentibus fuerimus facete, sive
 „ exercere minime valeatis. Propterea vobis, & cuilibet vestrum,
 „ vestrique, & cujusque vestrum legitimis Successoribus concedi-
 „ mus, quod in Civitatibus Pergami, & Brixie, earumque Distri-
 „ ctibus, Comitatibus, & Diocæsis sitis Judices Ordinarii, & Au-
 „ ditores generales Impetii in omnibus Civilibus, & singulis causis,
 „ ac quæstionibus appellationum, & nullitatum interpositarum, seu
 „ interponens dare, a quibusque sententiis per quoscunque Judices
 „ Ordinarios, vel Delegatos in supradictis Civitatibus, Diocæsis,
 „ & Districtibus promulgatis, & impostum promulgandis; Ita quod
 „ ab omnibus, & singulis sententiis latis seu fetendis in ipsis Civi-
 „ tatibus, & Diocæsis per quascunque Personas cujuscunque Con-
 „ ditionis, dignitatis, vel potestatis existentes ad vos, & ad quem-
 „ libet vestrum, & hæredes, & Successores vestros, & cujusque ve-
 „ strum libere valeat appellari, provocari, & supplicari, ipsasque sen-
 „ tentias nullas dici, vosque de ipsis causis appellationum, suppli-
 „ cationum, & nullitatum possitis cognoscere, & disferre non ob-
 „ stantibus quibuscunque Privilegiis, immunitatibus, & concessioni-
 „ bus specialibus, & generalibus, a nobis, vel predecessoribus no-
 „ stris aliquibus Personis, Communitatibus, Collegiis, aut Universi-
 „ tatibus concessis, vel impostum concedendis, nisi de hoc Indul-
 „ to, sive Privilegio specialem de verbo, ad verbum faceret men-
 „ tionem, & quibuscunque statutis, Consuetudinibus, reformationi-
 „ bus,

bus, ordinationibus & provisionibus, ipsarum Civitatum, aut aliqujus earum edictis, vel edendis non obstantibus ullo modo, quibus ex certa scientia, & de Imperialis potestatis plenitudine derogamus. Propterea nolumus quod aliqua Persona cujuscunque conditionis, status, & dignitatis existat in Civitate, & Diœcesis Pergami, cum ibidem vos, vel aliqui vestrum, vel aliqui vestrorum, hæredes præsentis fueritis possit creare, sive facere Notarios, sive Tabelliones, aut Judices Ordinarios, nec legitimize personas, nisi super hoc a nobis Privilegium obtineat speciale, & decernimus quod prædicta omnia, & singula vobis, & cuicque vestrum, ac vestris hæredibus (ut prædictum est) per nos concessa habeant, & obtineant plenam, & perpetuam roboris firmitatem aliquo non obstante. Nullus autem omnino hominum præsumat hujusmodi concessionem immunitatem, & privilegium quomodolibet violare, aut contra prædicta, vel aliquod eorum quomodolibet attemptare, facere, vel venire; Quicumque autem contrafacere præsumpserit poenam mille Marcarum Argenti ipso jure, & factò incurat, cujus medietas nostræ Camere Imperiali, & aliâ medietas vobis, vestrisque hæredibus, & successoribus applicetur, & ex nunc ipso factò auctoritate præsentis Privilegii, incurrisse censetur. In quorum omnium evidens Testimonium, & robur præsentibus concisibimus, & Sigillo Majestatis nostræ iussimus communiri. Datum in Civitate Tridenti. Anno Domini Malesimo trecentesimo trigesimo, die vigesimo Januarii, Indictione XIII. Regni nostri anno sextodecimo, Imperii vero tertio.

Hujus præstantissimi Documenti exemplar *αὐθεντικόν* liberalitati debemus Illustrissimi Domini CAROLI LUDOVICI DE SOARDIS, Capitanealis Goritæ Consiliarii, de cujus avita nobilitate, eximisque dotibus animi silere in præsens melius puto, quam parum dicere. Idem Privilegium Synoptice quoque, præter SANSOVINUM, (25) commemoravit

PE-

(25) SANSOVINUS dell' Origine delle Caste Illustri d'Italia Editionis Venetæ 1670. pag. 477. & 478. Soardorum natales ex Germania repetendus docet, dum ait: Venendo in Italia Frederigo Barbarossa Imp. per le cose di Lombardia, condusse diversi Baroni Tedeschi, parte parenti, & parte aderenti, & sudditi suoi per quella impresa: fra quali vennero con lui i Soardi, ch' allora avevano gli stati loro attorno alla Città d'Argentina, & questo fu negl' anni da Cristo 1154. Si dice, che essendo quelli Soardi capi in Germania d'alcune Sedizioni, ch'erano fra la famiglia, l'Imperatore condusse il principale della Casa, il quale essendo valorosissimo Capitano, & avendo mostrato in diverse guerre la sua fedel servitù all'Imperatore, ebbe in dono la Città di Bergamo. Perciò l'Imperatore per mantenere in fede gl'Italiani, e per stabilire il suo stato, facciando i potenti delle Città, che

favorivano la parte del Papa, sembrò in diverse regioni d'Italia, i suoi Baroni, & Principi Tedeschi. Continuavano pertanto i Soardi, come Vicarii Imperiali, e Signori fino all'anno 1229 nel qual tempo uniti insieme i Coglioni co' Lanzarotti, & con altri potentissimi Cittadini di Bergamo, scacciarono i Soardi, & introdussero la libertà, regnandosi secondo l'uso della maggior parte delle Terre di Lombardia a Comune. Et vissero a questo modo fino all'anno 1264. nel quale Filippo Terziano Principe di Milano hebbe per forza Bergamo sotto la sua Signoria. Ma l'anno 1300. risorse della gente Soardi uno

Aberico, che fu Principe d'essa Città. Del quale appariva una memoria in una Capella della Chiesa di S. Domenico, dove egli era scolpito a cavallo, di marmo, con la berretta Ducale, e col bastone in mano in forma di Signore assiso, con un Epitaffio di sotto, che diceva. Mori.

Petrus BONORENUS CORRELLA J. V. Doctor, & Cathedralis Bergomen-
fis Canonicus in Genealogia Illustrissimæ Soardorum Familiz pag. 11.
Gualterius vero (sunt ipsius verba) genuit Teudaldum virum pra-
clarissimum, quem Ludovicus Bavarus Imperator cum omnibus illius
legitimis descenditibus in infinitum Comitatus Palatinalis titulo, ac
dignitate, aliisque gratiis, & immunitatibus decoravit anno salutis
MCCCXXX. XIII. die ante Kalendas Januarii, ut ex Privilegiis
Ludovici, & Rodolphi Imper. patet. Hallucinari CORRELLAM existi-
mant nonnulli, paulo ante memorati Diplomatis vigore jam inde a
Ludovico Bavaro Palatinali Soardorum titulum accerfendo. Sane
rem egisse supervacaneam viderentur alias Carolus V. & Rudolphus
II. Imperatores, si gloriosum axioma a Majoribus hereditate ade-
ptum,

Meritis egregiis, constans, probus, altus in Urbe
Prædix, dilectus, notus dum vivis in Urbe
Prole Soardorum natus, nunc dormit in isto
Albericus tumulo, cuius Christe, memor esto. 1309.
La qual Chiesa fu poi rovinata l' anno 1561.
quando la Signoria di Venezia fece fortificar la
Città.

Neque aliter de nobilissimæ hujus Georis
primordis sentiebat Celebris JOANNES LI-
MMOS qui Jure Pub. Imper. Rom. Germ.
Tom. II. Lib. V. Cap. I. cum. 7. hæc mo-
rioris consignavit: *Origine autem veri, &*
indubitate Germani sunt uti Italico sermone
denominantur: Signori di Collalto, della Sca-
la, di Casti Barco, della Rovere, di Becca-
ria, dei Carretto, di Monte Feltrio, di Per-
cina, Azzoni, & Anzani, Pii, Carvare, Bol-
chetti, Carrafi, Rossi, Landriani, Caraccioli,
Farnesi, Brattigoli, Brancaloni, Geneschi,
Gabrielli, Pallavicini, Roverelli, Chavelli,
Malatesti, Correggi, Cellacis, Sardi, Saver-
gani, & multi alii. PETRUS BONORENUS
CORRELLA quoque eandem sententiam am-
plexus in Genealog. Illustris. Soardor. Fa-
mil. pag. 1. ita sese expressit: *Hæc omnia*
ab anno sal. 1154. ad annum 1190. gessit Fe-
dericus, qui in hisce gerendis Soardi ex Pri-
matibus Germania, ab eorum Argentina Ci-
vitatibus Oppidorum Dominio sublatos, secum
duxit, quorum uni præclarissimo Duci Fran-
cisca nomine de se, & Imperio optime merito
Bergomum donavit anno 1165. ei in ea Civi-
tate gubernanda omnimoda Imperiali auctori-
tate attributa &c. Soardi ergo ut Alatico
olim in solo succum, ita & sanguinem haue-
re; quare tota insaniere mente videtur
ineptissimus Syrophanta FRANCISCUS TOMA-
SIUS, qui, Soardos cum Starnis confun-
dendo, in Genealogia a se compilata eo-
rum incoehula ab Ida Nortumbrie Rege,
anno post Salvatoris adventum 520. viven-
te, derivavit. Syllabus virorum illustrium,
qui ex Soardorum Prosapia ulque ad sæcu-
lum XVI. in Bergomeni Territorio florue-

Iren. Jul. Tom. I.

re, apud prælaudatos binos Scriptores SAN-
SONIUM, & CORRELLAM invenitur. Consi-
deratior vero hujus prælatissimæ Geo-
ealogiæ, invita Minerva contextam, Pa-
tavii suppeditavit quoque paulo ante me-
moratus TOMASINUS anno 1713. Typis JOA-
NIS Baptistæ Conzatti, ad quem Lettorem
remitimus. Primus in hæc oras delatus do-
miciliis in Terris Aultriæ collocavit JOAN-
NES MARIA Soardus de Barzizis Eques Au-
ratus, & Comes Palatinus creatus a Caro-
lo V. Imp. Bononiæ anno 1530. (Vid. Ap-
pend. Document. num. LX., & num. LXII.)
cujus ex Fratre Nepores, Simon, Christo-
phorus, & Petrus sese sub iusitium sæculi
XVI. Goritiam transtulerunt: ubi Ferdian-
di terræ Principis Rescripto (existente ad-
huc in Archivo Inclytorum Statuum hujus
Provinciæ) de anno 1535. die XXIII. Ja-
nuarii avita eorum Nobilitas magis magi-
que fuit comprobata. Hinc non solum novi
illi Inenitæ ad nostrorum Provincialium em-
tus ultro admitti, præcipuus in Goritiæ Co-
mitato honores, atque dignitates obtine-
runt; sed & insuper Simon, initio cum Ca-
tharina Spranzera, & Petrus cum Helena
de Dorobergo matrimonio, Nobilissimas to-
tius Provinciæ Prosapias sibi affinitate con-
junxerunt. Uterque Familiam propagavit.
A Simone nati memorantur Lucioa uxor
Aloyio Marentio Tergellinæ Civitatis Pa-
tricio; & Andress, qui cum Magdalena
Hayla Bar. de Kienburg Michaelen, An-
nam, & Catharinam procreavit; primus ex-
celis obiit; Anna Uxor fuit Jacobi de Cam-
pana; Catharina vero sponsum onicebatur
Franciscum ab Attems. Sed Joannem
Soardum, Petri supra nominati Filium,
conjug Catharina de Portis numerosa so-
bole beavit. Primus eorumdem natus thala-
mum partius est cum Anna de Weller-
noch, qua defuncta, secundis nuptiis duxit
Catharinam de Rellaur, Matrem Francisci,
& Joannis, quorum postremus ex Josepha

Y

Baro.

A

peum, nulla adjecta nova prærogativa Soardis iterum contulissent; rateresi *Judicum Ordinariorum*, & *Auditorum Generalium Imperii* titulum a Ludovico Bavato eidem concessum, vel æquivalente appellationi Comitis Palatini, vel eandem in se continere, ex supra relatis mihi profus persuasum habebatur. Secundum porro, eluculationem adeo facilem non recipientem, erotem in die dati Diplomatis commisit CORRELLA, quem cum appposito Indictionis anno XIII. confundendo, *tertium decimum ante Kalendas Januarii*, pro vigesimo ejusdem mensis, in Ludoviciano Privilegio expresso, falsè adnotavit. Vir alioquin laude sua nequaquam fraudandus.

S. XXVIII.

Baronissa ab Attems Petrum Bernardinum Soardum, sine liberis extindum, habuit. Secundus, Joannis filius, Laurentius nomine, ex Uxore nobis incompta genuit Veronicam nupti datam Aloysio Bembo Patricio Veneto. Tertio, Joannis Filio Christophoro, Comitatus Goritienus. Quattori Generali, Uxor fuit Clara Maria Savorgnana. Quartus, Joannis filius, Ludovicus Camillus Archiducalis Austrie Inferioris Regiminis Consiliarius, & Ducatus Carniolæ Vicedominus thori Confortem sibi adiecit Felicitatem de Nsihaus, ex qua Maximilianum Sidouæ postmodum de Gioiach sterilissimæ Conjugis Maritum procreavit. Ad hunc Ludovicum Camillum Soardum partines Ferdinandi Archiducis de anno 1599. Diploma, a nobis in Appendice Documentorum recitatum, ubi præcipue adnotanda veniunt sequentia: *Postquam nobis noster Inferioris Austrie Consiliarius Regiminis, & fidelis Ludovicus Camillus Soardus a Altingraben officiosissime postulaverit, & ad cognoscendam dederit qualiter antiquissimi Nobilis Soardorum Stemmatis Antecessores ejus, qui sua bona circa Civitatem Strassburg in Alsatia ante annos habuerunt, ab immemorabilibus annis in servitibus Imperatorum Romanorum, & Augustissimi Domus Austrie diligentissime servierunt, & præcipue anno 1154., quando celeberrimas Romanorum Imperator Fredericus Barbarossa vocatus qui in Italiam numerosam Exercitum dedit, tanquam præcipui Belli duces cum illo profecti sunt, & ibi ita generose se pesserunt ut ipse Imperator illis Civitatem Bergomani dono dedit, prout hoc quamplurimum, & fide digni Historici describunt, & particulariter Franciscus Sansovinus in Libro Historiarum, quem modernis Romano Imperatori Rudolpho Secundo nostro dilectissimo Domino Patricio anno 1582. dedicavit, expresse mentionem fecit, ac etiam testimonia, quæ apud Seniores sui stemmatis inveniuntur, expresse demonstrant &c. Parentis Ludovici*

Camilli, ac filii Maximitiani Stoaerus quoque Lavantinus quondam Episcopus in suis Epistolis meminit, quarum contextum hic insererem, nisi ad reliquos Joannis filios, eorundemque Successores properandum mihi esset. Quintus igitur Joannis Filius Horatius Sacerdotio initiatus, ac inter Theologice Doctores cooptatus fuit. Sextus denum Odsivius Equitum Magistri gradum adeptus, adversus Ottomanos insensissimos Christiani nominis hostes in Sclavonia, & Croatia non inglorius militavit. Sequitur deinde insignis fuz Stirpis ornamentum Joannes Carolus supradictorum Christophori Soardi, & Clare Mariæ Savorgnana filius Comitatus Goritienus Locumtenens, & Cæsareus Dietæ Provincialis Commissarius, cujus Posteritas ad nostram usque ætatem perduravit. Viris exemplis filios tres ex Victoria Alexia Coniuge sua post se reliquit Franciscum Christophorum, qui tempore rebus transitoriis valedicendo Sacrum Capuecinorum Institutum professus, sese Deorum tradidit; Ludovicum Ignatum Piarum Romanensem & Gradiscanæ Dietæ Commissarium; atque Julium Camillum Soardum ex Catharina Coroninis Baronissa de Elberg, patrem saltem Joannis Caroli Soardi, qui Matrimonii fœdere sibi copularat Thadeam Baronissam de Orzoos, Matrem Josephi, Julii, Henrici, & Petri, quorum postremus penatibus inducendo Angelicam Comitissam ab Edling in Ungerspach præter ceteros liberos, Julium Societatem Jesu ingressum, ac Carolum Ludovicum altissimæ Cæsareum Regium Capitaneus Goritienus Consiliarius, Amicum nostrum dilectissimum, procreavit. Paucæ hæc interea ex MS.to nostro De nonnullarum Goritienarum Familiarum Genealogia Commentario desumpta sufficiant ad illustrandam Nobilissimam Soardorum Proliam, de qua veritate non invita jam pridem Mortus cecinit.

Est magnis sacunda viris Domus ista Soarda.

§. XXVIII.

Ludovici successores, & eorum exemplo Summi Pontifices; Lateranensis Romani Palatii possessores, variz conditionis personis, interdu Universitaribus, Academiis, imo etiam Opificum Collegiis, aut ob benemerita, & doctrinam tribuere, aut numerata pecunia, seu soluta (ut ajunt) taxa, (16) Palatinorum Comitum munus vendere consueverunt; adjecta recentioribus sæculis prærogativa non solum creandi Jurisprudenz, Medicinz, vel Theologiz Doctores, sed etiam lauream conferendi Poetis; recentioribus sæculis dico; nam antiquiores Palatini vanissimam hanc laureandi facultatem profusus ignorabant. Nimirum in more posicum haud erat ante sæculum XIV. apud Majores nostros, ut celebres Poetas Lauro coronarent; quem honorem, ex quo Gothi, Hunni, Hæuli, Longobardi, ceterique Aquilonares populi (litterarum prorsus ignati, & bello tantum affluati) Italiam sibi subdidere, omnium primus Romæ consecutus est Franciscus Petrarcha, Petrarchæ de Parentio, & Birgittæ; vel, ut aliis placer; Eleáz, aut Lieræ de Conigliani filius, Aretis in Hierurgia anno 1304. natus. Tantam iste existimationem, ac famam carminibus sibi comparaverat, ut Eruditus Orbis longo intervallo intermissum, & penitus obsoletum Laureæ decus ad ipsum exornandum e tenebris in lucem revocaverit. Roma, Lutetia, Neapolis certatim uno ferme, eodemque tempore coronam illi Poeticam obtulere; præsentientibus nimirum plus inde gloriæ aliquando redundaturam in Coronantes, quam utilitatis in Coronatum. *E fu curiosa avventura, (inquit MURATORIUS in Petrarchæ vita pag. 19.) il vedersi egli in un medesimo giorno invitato a prendere la Corona di Lauro (onore da tanti secoli dilafato) dal Senato di Roma, e da Cancellieri dell'Università di Parigi ecc.* At cunctis Urbibus Romæ præferre maluit Petrar-

cha

(16) JOHANNES FRANCISCUS SOLI celebris MURATORI Nepos de hac re Dissertatione VII. pag. 57. ita loquitur: *Resta tuttavia in Germania in sommo onore, e potenza il Conte Palatino del Reno, e quello titolo negli antichi Secoli denotò una delle più illustri Dignità, che fosse anche nel Regno d'Italia. Gli Imperadori poi de' bassi tempi, specialmente nel Secolo XV. e ne' seguenti, per far moneta profituirono sì fattamente il Nome di Conte Palatino, che lo trovarono ridotto a un miserabil fumo cooperato con pochi soldi da chi si diletta di Carte pecore. Et in calce ejusdem Dissertationis pag. 67. Quello medesimo titolo, ed autorità (di Conte Palatino) conferarono poscia i successori Imperadori ad assai più persone, ed altrettanto fecero i Romani Pontefici, di maniera che oggi come avvilito si trova in troppo bassa fortuna. Può recare meraviglia il vedere, che essi Augusti in crear tali Conti gl'*

intitolavano: Sacri Lateranensis Palatii Comites: anzi Sacri Nostri Lateranensis Palatii, & Aule nostræ Romanæ Comites. & Cæsareo Duca di Lucca nell'anno 1328. da Ludovico il Bavaro fu creato Comes Palatii Lateranensis. Non diritto restava più ai Cesari in que' tempi sopra Roma, onde potessero far valere il fatto titolo. E ciò ha detto degli antichi Conti Palatini, de' quali appena resta un'ombra ne' Conti Palatini de' nostri di, quantunque alcuni di essi passino per un prociutto concedere la Laurea Dottorale, e creare de' Notai, dove loro è permesso. Hæc autem dicam cum ipso MURATORIO Antiquo. Med. ævi Tom. I. Dissert. VII. pag. 396.) de Comitibus Palatii edisseruisse sufficit, quos postrema sæcula sine detectu, ac tandem sine honore pepererant. Vid. Append. Document. Num. XXXIV.

cha, ubi 1341. VIII. Aprilis Resurrectionis die in Capitolio splendidissimo apparatu, applaudentibus Senaru, Populoque Romano, ab Urlo Anguillariæ Comite, & Jordano ejuldem filio, Almæ Urbis Senatoribus, Lauream accepit; quemadmodum ipse testatur in Epistolis familiaribus 54. & 56. atque manifestum fir ex Privilegio ea occasione Petrarchæ concessio, cujus contextum subinde anno 1563. una cum doctis suis lucubrationibus Venetiis divulgavit ALEXANDER VELLUTELLI. Ibi inter cætera hæc leguntur: *Nel vero è cosa certa, che gl' eccellenti Poeti furono coronati nel Campidoglio a guisa de trionfanti. Il qual costume, e solennità in modo sono perduti, che da mille trecento anni in qua, non si lege, che alcun fosse adornato di cotale bonore. In calce Privilegii male adnotatur annus MCCCXLIII. Dato nel Campidoglio alla presenza nostra, e così di gente forastiera, come de Cavalieri, e Baroni Romani, e d' altra numerosa moltitudine. Il quinto degl' Idi d' Aprile, l' anno del Signore MCCCXLIII. quem anachronismum Typographus, vel amanuenses commiserunt. Sane MURATORIUS Censor acutissimus, qui de infinitis propemodum aliis Documentis reprobationis sententiam feliciter semper pronunciaverat, nihil in hoc privilegio suspectum invenisse videtur: alias enim certo certius ad illud adeo fidenter non provocasset, scribendo l. c. *Leggesi ancora il Privilegio a lui conceduto dal Senato Romano, il quale diede a Francesco altri sensibili segni di stima, con averlo anche magnificamente regalato: & Annal. Ital. Tom. XII. ad annum 1341. Fioriva in questi tempi Francesco Petrarca Uomo allora di mirabil credito nella Poesia latina, e che di poi fu solamente ammirato per la volgare. Essendo egli ito a Napoli, di molte dimostrazioni di stima, e finezze ricevette dal Re Roberto, Principe amator delle Lettere, e dei Letterati. Voleva esso Re indurlo a ricevere in quella Metropoli la Laurea Poetica, ma invitato, il Petrarca a Roma, antepose ad ogn' altra quell' angusta Città; e però nel dì 8. Aprile giorno di Pasqua dell' anno presente (1341.) nel Campidoglio con solennità magnifica gli fu conferita la Corona d' Alloro, dato ampio Privilegio, e fatti dei bei regali. Petrarchæ exemplum successu temporis multos alios, interdum etiam minoris nominis Poetas ad ambiendum Lauream inflammavit. Cum Ludovicus Areostus (juxta nonnullos) ab ipso Imperatore Carolo V. Poeticam Coronam obtinisset Mantuæ anno 1532. tanto repente gaudio fuit perfusus, ut velut æstro percitus per omnes Plateas curritaverit, ipso Orlando furioso, quem carmine descripserat, longe furiosior. Interea, uti supra monuimus, Imperatores hanc prerogativam creandi Poetas Laureatos Palatinorum Comitibus adjecere, quorum favore, indulgentia, aut venalitate superiore sæculo Laureatorum numerus usque eo creverat, ut in sola Germania tricenos, & amplius corona poetica insignitos deprehendamus. Hos inter (MENCÆNIO teste) Mag. Joannes Segerus, a Reimaro Seltrechio ICTO, & Comite Palatino ob facultatem scribendorum veruum Laurea donatus, curaverat Wittembergæ in tabula znea depingi**

pingi Christum Crucifixum, quem ille sub cruce stans laconice compellabat verbis ex ore ipsius emissis: *Domine Jesu, amas me?* Ad quæ Salvator cum amplissima honoris præfatione de Cruce respondēbat: *Clarissime, pereximie, nec non Dostissime Domine Mag. Segere Poeta Laureate Casaree, & Scholæ Witembergenfis Rector dignissime, ego amo te.* Similem Historiolam plane ridiculam alii referunt de Mag. Joanne Peiskero Poeta itidem coronato, & Scholæ Witembergenfis Rectore. Alteruter sit per me licet. Næ alterutri conveniet illud HORATII.

..... *Mutato nomine de te
Fabula narratur.*

§. XXIX.

Ad Palatinorum Theoriam, postremis quatuor paragraphis expositam, subungere placet nonnulla corollaria, unde IRENEANI Diplomatis falsitas magis pateat, & quasi manu teneatur. Paragrapho itaque XXV. demonstravi, antiquos Comites Palatinos Germaniæ in Palatiis Regiis jus dixisse, vicaria Principis auctoritate. Inde, ni fallor, sequitur, quod, cum nullum Palatium Regium ad forum agendum Julianis ab Imperatore fuerit destinatum, illorum Comitum, per IRENEUM in publicum conspectum producta, minime quadret cum munere, ac conditione dictorum Palatinorum, quorum jurisdictioni Frederici Enobarbi temporibus quoque peruciles feudali titulo a Cæsaribus, vel Ducibus impertitæ adnectebantur Dynastie; uti ex iis, quæ ibidem adduxi de Palatinis Saxoniz, Bavariz, Franconiz, Sueviz, ac Carinthiz quisque facile poterit sibi persuadere. Paragrapho XXVI. ostendi, Palatinorum Codicillarium originem probabiliter Ludovico Bavaro Imperatori esse adscribendam, utpote qui primus inter Cæsares privatæ conditionis personis hujuscemodi Privilegia contulisset. Quare cum Ludovicus Bavarus duobus ferme sæculis post Barbarossæ primum Regni annum imperaverit, dubio caret, Julianorum IRENEANAM Comitum, ab antiquioris temporis usu alienam, ad normam recentiorum Diplomatum fuisse fabricatam. Paragrapho XXVII. recitavi litteras anni 1330. quibus munus Judicum ordinariorum, & Auditorum generalium Imperii in Civitatibus Brixiz, & Bergomi antedictis Ludovicus Bavarus Theutaldo de Soardis, & Mapheo de Forestis, privatis Nobilibus Bergomensibus, largiebarur; ut assertiones, & conclusiones, factas anteriori paragrapho solidius comprobarem. Paragrapho XXVIII. demum palam feci, neminem, ex quo Barbari, everso occidentis Imperio, Italiam sub jugum miserant, ante PETRARCHAM corona Poetica esse decoratum, in cujus gratiam velur e nocte diu intermissum Laureæ decus anno 1341. emerit, & quod in Italia perierat, tota ferme Europa paullatim renatum est. Quare cum Poetarum Laureatorum, qui meminerit, Scriptor sæculi XII. vel XIII. nondum occurrat, nec Charta illorum temporum ulla, simile quid continens, reperitur; aperte inde consequitur, IRE-

NAM (ut sese in Julianorum gratiam magis insinuaret) sua nobis deliramenta obrutus, & consuetas nostra ætate formulas creandi Poetas Laureatos, ex nova aliqua Comitiva describendo, famoso suo inseruisse Diplomati ; ut vel solo hoc nomine illud ab Eruditis minus genuinum detegeretur, ac tandem Univerſus Orbis male digestam, cum suo inventore, execraretur imposturam. *Præstare profecto* (exclamabat quondam WESTPHALIUS Scriptor Megopolitanus) *Genealogias nescire, vel recensere nullas, quam fistas, & commentitias, vel fictis, & commentitiis Privilegiis suffultas.* Hæc de corpore, seu argumento, aut contextu IRENÆANI Diplomatis ad Lectoris instructionem, fictionemque convincendam sufficiant. (27) Nos interim ad consuetas antiquis Imperatoribus, & præcipue Friderico I. Diplomatum clausulas, subscriptiones, testes, Chronologiam, Monogrammata, & Sigilla progrediemur.

§. XXX.

Inter Clausulas primæ sese nobis in Chartis offerunt imprecationes, & multæ. Ut nimirum stabilitatem, ac firmitatem quam possent maximam Præceptis, Diplomatumque suis conciliarent Imperatores, plerumque multas indicebant violatoribus, & si quidem has non satis efficaces fore crederent, diras etiam execrationes iisdem adjugebant. Exemplis rem illustremus. Multam sine imprecatione continet Ottonis I. Diploma Monasterio Bobiensis concessum apud Cl. ABBATEM GOTTVVICENSEM Tom. I. Lib. II. cap. III. §. 17. pag. 176. dum ait. *Qui contrafecerit, aut quoquo modo contravenire præsumperit, quadraginta libras componet auri obrizi, medietatem Palatio nostro, & medietatem Camere Abbatis ejusdem Canonici.* Pari modo Fridericus I. sola multa contentus nullas imprecationes intentavit in Tabulis per MARQUARDUM HERGOTT exhibitis Genealog. Austr. Tom. II. pag. 175. quibus anno 1152. Monasterio B. Vincentii bona jam oblata confirmat, & circa sessionem Advocatorum

(27) Utinam accurate hoc modo alia quoque inopertissimi Tergestini Impostoris examinarentur Diplomata, in quibus, aut ex integro confictis, aut certe turpiter interpolatis, non modo recenter usurpari cæpiæ formulæ, nuper excogitati tituli, ex cerebro hausta rerum, ac personarum nomina, pluraque alia, que nunquam contigerunt, memorantur; sed multæ etiam voces occurrunt alienissimæ ab antiquitate, quam palam IRENÆUS ostentare meditabatur. Linguaæ genius, inquit HERTIUS, ut pro temporibus variat, ita ad detegendam Chartarum falsitatem permultum valet. Sæpe vocabula quoque ætatem habent suam, & quod olim unoquam, vel raro, insecutis postea temporibus frequentius in usu esse contigit, juxta illud Horatii:

*Ut filia foliis prenos mutatur in annis,
Prima cadunt: ita verborum vetus interit ætas,
Et juvenum ritu florent modo nata, vigentque, ac paucis interjellis.*
..... Mortalia fœcula peribunt,
Nedum Sermonum fiet bonos, & gratia vivax.
Multa renascentur, quæ jam cecidere, cadentque,
Quæ nunc sunt in bonore, vocabula, si volet usus
Quem pænes arbitrium est, & jus, & norma loquendi.
Quare, ut de reliquis sileam, viderint Juliani quo demum pacto Irenæani Diplomatis stylium cum Salva Guardia, ac Familiarium Aulicorum vocabulis adversus peritos Criticos tueantur.

rum ejusdem Cœnobii disponit, ubi habetur: *Si quæ igitur Ecclesiastica, Secularisve Persona, hanc nostræ Constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire temptaverit, secundo, tertio communis, si non satisfactione congrua emendaverit, mille libras auri ad Cameram Regalem persolvat.* Item pag. 181. in Pancharta de anno 1158. pro liberrare arque immunitate Monasterii Fabriensis: *Si vero, quod absit, aliquis hujus præcepti nostri paginam violaverit XXX. libras auri purissimi componat, quarum partem dimidiam Camera nostræ, reliquam vero prædictæ Ecclesiæ persolvat.*

Execrationem absque mulctæ mentione Eruditus Lector inveniet in notissima fundatione Ecclesiæ Misnenis, ubi Otronis Magni verba sunt: *Si quis hoc nostri Imperialis præcepti constitutum transgredi, vel disrumpere præsumat cum Anania, & Saphira, nec non cum Juda traditore infernalis incendii tormentum patiatur &c.* Utrumque non solum conjunxit Otto III. in Chartis indicatis ab Abbate Gottvvicensi Tom. I. Lib. II. cap. V. §. 13. pag. 218. verum etiam Fridericus Anobartus in Privilegio anno 1152. Ecclesiæ Basilejensi collato, apud prælaudatum MARQUARDUM HERGOTT l. c. pag. 176. In Civitatibus autem, aut in Castris, sive etiam Villis, ubi talis contaminator latitare præsumptus fuerit, Divina cessent Misericordia, & ejus causa homines laborem generali dampno, justo Dei Judicio Divinis careant ejusdem contagio. Addimus etiam, quod si quis contumacia ductus hoc privilegium confirmationis nostræ violaverit, banno Regali subiaceat, & centum libras auri componat, medietatem Camera nostræ, & alteram medietatem prædictæ Ecclesiæ. Nec non in Charta anni 1153. Cœnobio S. Columbani concessa apud UGHELLUM Ital. Sacr. Tom. IV. pag. 931. Quicumque vero horum aliquid violare præsumpserit, sciat se compositurum auri optimi libras mille quingentas, medietatem Palatio nostro & medietatem Camera Abbatis. Et si ullo unquam tempore, qui ex Successoribus nostris, aut Princeps aut aliquis homo huic confirmationi contraire, aut hoc nostrum Privilegium disrumpere conatus fuerit, anathematis ultione mulctatus, partem cum Juda traditore in fine extremi examinis habeat. (18)

Huc

(18) Execrationibus non solum Cæsares, sed ad stabilienas qualcuoque dispositiones usus fuisse alios Principes quoque, Comites & Dynastas extra omnem est controversiam. De Personis Deo consecratis qui dubitaret, sequens Documentum Monasterii Aquilejensis de anno 1230. (nobis ab Illustrissima, & Reverendiss. Matre ANGELICA DE ROVERO, sexies ejusdem loci pietatis, ac prudentis laude celeberrima Antistitis communicatum) intueatur.

In Nomine Domini Amen. anno a Nativitate ejusdem Millesimo ducentesimo trigésimo. Indictione tertia. die sexto Mensis Januarii extantiss. Dominus Mercurius Dei gratia Monasterii Sanctæ Mariæ in Aquileja Abbatissa præ-

sentibus, & consentientibus, atque volentibus Sororibus suis, sive Sanctimonialibus ejusdem Cœnobii videlicet Domina herberg priarissa, Thomeræ, Petris, Agnoscis, Gistraldis, Palma, Adeleitis, Anzuleta, benegimunt, hiltigundis, Perrera, Matildis, Cecelia atque pntus Congregatimis, & Capituli sui, tale fecit ordinamentum, & institutum, videlicet quod perpetuum annuatim in anniversario Domine birnigardis. Quæ quondam kirmila in Castro Gortia appellabatur in Sero, Vigilia, & Placido pro anima ipsius percantatis, medietas unius metreta boni, & pari Vini Sanctimonialibus ejusdem Monasterii propinetur. In crastinum autem Domina Abbatissa, qualiscunque fuerit, quinque missas pro anima ipsius celebrari faciat,

Huc & inhibitiones referuntur, quibus Comites suos, Judices Vicarios, Exactiones Fisci, Missos Regios, Nuntios, Procuratores, Advocatos &c. ne qua in re præceptis hisce contravenirent, Imperatores, ac Reges solebant admonere. Ita Fridericus noster in Protectorio pro Parthenone Rupertino, juxta Pinguam sito, An. 1163, apud VALENTINUM FERDINANDUM DE GUDENUS Cod. Diplom. Mogunt. Tom.I. pag. 247. similibus Personis, Officialibusve expresse inhibuit, ne Abbatissam, & Moniales dicti loci, immunitate donatas, in posterum molestis Collectis, seu Exactionibus divexarent: en verba: *Decernimus quoque ne aliqua Imperii nostri magna, vel parva Persona, nullus Judex, nullus Comes, nullus Advocatus, nullus Villicus, nullus publicæ functionis Exactor, in possessionibus prædicti Canobii aliquam Collectam exigere, vel exactionem facere contra voluntatem Abbatissæ, vel Dominarum presumat, sed sint solummodo earum, pro quarum sub-*

ßen-

ciat, & quatuor Starias panis, & unum Starium Fabarum, in quibus si non fuerit jejunium unus Cæsus sedecim denarios monetæ Aquilegensis valeat. Si autem jejunium fuerit octo libra Olee in eisdem fabis ponatur, & duo Urnae Vini pauperibus illa die distribuuntur, tantum tamen de prædicta pane, & Vino retenta quod Sanctimonialibus prædictis de illa integer panis cuilibet in prædicto, & bonum atque purum Vinum detur. Si autem defunctus pauperum tantum aliquo tempore erit, quod res illa inter ipsos dividi omnes non possint, omnia que pauperibus supererint in eodem Claustro Sanctimonialibus memoratis dentur, & inter ipsas equali portione dividantur eisdem autem Sanctimonialibus LX. denarii Carnum si jejunium non fuerit die illa emantur, & de eisdem carnibus tria fercula in prædictis cum aliis rebus, & duo fercula in sera eis pro anima ipsius ministrantur. Si autem jejunium die illa fuerit, tunc quadraginta denarii piscium prædictis Sanctimonialibus emantur, & tria fercula eis in prædicto pro anima ejus cum dictis piscibus, & aliis rebus ministrantur. Hac autem omnia & singula superscripta Domina Abbatissa præcepit, & constituit, videlicet perpetuo pro anima præfata hirmingardis quolibet anno in Anniversaria ipsius quolibet Abbatissa illius Monasterii fieri annuatim faciat nominationem de redditibus quinque Mansuum in Villa, qua dicitur Runcia posterum, quos Mansus pro anima ejusdem hirmingardis Dominus Bertholdus Patriarcha Aquilegensis, & Meinhardus Senior Comes de Goritzo prædicto Canobio contulerunt, & etiam de censu unius domus, quamvis prænominata Domina Hirmingardis Abbatissa cum denariis prædicta hirmingardis a Domina Misfa Cici Aquilegensis pro xiii. Marcis emit secundum etiam quod instrumentum meum mihi superscripti Notarii publici confectum, & corroboratum patet, & continetur; Quæ Domus Aquilegia non longe ab Ecclesia

Sancti Joannis in Foro est sita, Domum vero hoc solarium in eodem claustro in coquina & supra Sanctimonialium ejusdem Canobii edificatum quod præfata Domina Abbatissa cum Danariis sape memoratis hirmingardis edificari fecit licet visum Operarii & Magistri de Cellario suo dederit quo usque edificabatur omnibus infirmis Sanctimonialibus ordinavit, constituendo, ut qualibet Sanctimonialis infirma in eodem solario usque dum ab agilitate sua bene convalesceret pro anima ejusdem hirmingardis jacendo commodum suum habeat, & nulla domini, vel Sanctimonialis in eodem domo aliquid agat, exceptis infirmis, & earum fervientibus, ad hoc autem, ut hæc omnia perpetuo inviolabiliter observentur præfata Domina Abbatissa una cum Congregatione, & tota Capitula sua Omnipotentis Dei Misericordiam est deprecata, ut qualiscunque persona vel Domina aliqua, aut Abbatissa hoc Monialis contra hoc statutum suum aliquando fecerit, aut ipsam non observaverit vel aliquid contrafecerit maledictionem ipsius Dei, & Gloriosissima Maria semper Virginis Matris ejus, & omnium Sanctorum incurrat, & perpetuo participet sit in Gehenna ignis cum Anania, qui præterit Domini Dei volebat, cui a Beato Petro dictum est pecunia tua tecum sit in perditionem, & participet sit tatus Gehenna cum Juda traditore Domini.

Actum Aquileia in Capitulo prædicti Monasterii in præsentia Petri ejusdem Monasterii Capitani &c.

Ex præstantissimo hocce Documento suspicari licet Hirmingardem isthic memoratam, que quondam Hirmila in Castro Goritia appellabatur, fuisse Meinhardi Secundi, seu Senioris Comitum Goritæ filiam, pro cuius animæ salute quinque Mansos in Runtio Afonis Bertholdus Meranius Aquilegensis Patriarcha, & pater Meinhardus Senior Comes de Goritia prædicto Canobio contulerunt.

stentatione oblatæ sunt, omnibus usibus profuturæ. Jam conferant rei Diplomatiæ periti hæc imprecationes, multas, inhibitiones cum vocabulis, atque formulis ab IRENEO adhibitis in fictitio Julianorum Diplomate, & an ævum Fridericianum redoleant? ingenue fateantur. Et ita omnibus Principibus, & aliis nostris mandamus sub pena XXV. Marcarum Auri, dictam Familiam de Juliano teneant, & habeant in his prærogativis nostris. Quam provida, quam appositæ, quam verosimilis foret impostura, si hac ratione Carolum V., Ferdinandum I., vel alium aliquem ex subsecutis Imperatoribus loquentem induxisset IRENEUS! At, ut cætera silentio præteream, quo pacto, quæso, aut quo indice digno in multarum comminatione Marcarum nomen a Barbarossa, primis præcipue regni annis, adhibitum mihi unquam demonstrabit IRENEUS? Qua argumentatione, aut sano ratiocinio suas vigintiquinque Marcas plus ponderis, quam tot millia librarum auri, reliquis in Chartis Fridericianis apud UGHELLUM, MURATORIUM, aliosque passim occurrentes, continere persuadebit? Inferre certe vim animo eam non possum, ut inspecta hinc inde sexaginta, & amplius Diplomata cum librarum mentione pro falsis, supposititiis, interpolatis habeam; IRENEANUM e contra insolitum Marcarum (quarum singulæ, CANGIO teste, dimidiam libram efficiebant) vocabulum præferens Diploma, veluti e Cælo prospicientem veritatem clausis oculis, inclinatove capite, venerabundus recipiam, & Auctori multiplicibus in fraudibus alias deprehenso, ac falsitatis non semel convicto sine ratione acquiescam.

§. XXXI.

Quibus rebus porro Clausulæ absolverentur ex Friderici I. Diplomate, Arduico, seu Ardicio Gebenensi Antistiti anno 1153. concessio (quod MURATORIUS Antiquit. Med. Ævi Tom. VI. Dissert. LXXI. pag. 55. & 56. produxerat) clatissime apparebit. Sic autem habet. *Et ut hæc omnia in posterum tempore rata, & inconvulsa permaneant, presentis pagine, Sigilli nostri impressione munita. Testes subter notari fecimus, quorum nomina sunt hæc. Umbertus Bisuntinus Archiepiscopus. Ordebertus Basiliensis Episcopus: Amedeus Lausaneus Episcopus: Gonerius Spirensis Episcopus: Anselmus Havelbergensis Episcopus: Stephanus Macbenensis Episcopus: Welfo Dux Spoleti: Mateus Dux Lorbaringia: Fredericus Dux Sverorum: Federicus Palatinus de Tbingen: (Thiuvingen) Hermannus Marchio de Baden: Hugo Comes de Alfsa: Theodericus Comes de Monte Belgordis, & alii quamplures, quos annuere superfluum duximus. Tum sequitur Signum Domini Friderici (hic inserta in Muratorio est Crux Monogrammatis locum indicans) Romano Regis Inviçissimi. Infra vero. Ego Heitbolphus Cancellarius Vice Arnoldi Maguntini Archiepiscopi, & Archieancellarii recognovi. In calce randem subjicitur. Datum Spire XVI. Kalendas Februarii Anno Domine Incarnationis MCLIII. Indictione II. Regnante Domino Fre-*
Iren. Jul. Tom. I. A a de-

derico Romanorum Imperatore glorioso, Anno vero Regni ejus secundo. Ex allato jam exemplo liquido latius constat: *Primo* in his clausulis Fridericum Testimonia personarum illustrium adhibuisse: *Secundo* Signo seu Monogrammate, proprii nominis subscriptioni intermedio, ulum fuisse: *Tertio* accessisse lubliguationem Archicancellarii, seu Vicariam operam præbentis Cancellarii. *Quarto* demum loco Datam, ut vulgo ajunt, Diplomatis collocasse. De singulis seorsim pro modulo nostro, & quidem præsentì paragrapho de Testificatione, seu Testium appositione differemus, quæ non alia ex causa invaluerat, quam ut major Diplomatibus auctoritas, robur, firmitasque apud posteros etiam duratura accederet, & in Regimine Monarchico-Aristocratico Primores Regni interventu, assensu suo Principum mandata solidius approbarent. Sub Merovingica, aut Carolingica stirpe paucissima, sub Saxonis Imperatoribus vero plane nulla cum testium adjunctione emanasse Diplomata pererudite observavit, præter MABILLONIUM, & LEUBERUM, notissimus HERTIUS de fide Diplom. German. Sect. I. §. XIV. Unde si tale Documentum forte occurreret, & in eo Stylus insuper vel Chronologia congrue reliquis eorum temporum Diplomatibus non responderet, minime a receptis Criticorum regulis deflectet, qui illud e vestigio suspectum, imo adulterinum pronuntiaverit. Contra si de Suevicis Imperatoribus, Regibusve, & præcipue de Friderico Barbarossa foret quæstio, atque aliquis sciolus, cum IRENÆO, Chartas sine testibus horum nomine compilatas pro genuinis obtrudere meditaretur, prædictum audiat HERTIUM l. c. *Sub Suevicis Imperatoribus a sæculo XII. (in Germania) novus mos inductus fuit, etiam post interregnum diu continuatus, ut testium & quidem per sepe complurium subscriptiones admitterent.* Quam sententiam communiter hodie sectantur Eruditi; sed magis adhuc firmam reddunt infinita propemodum Diplomata Suevica, per GOLDASTUM, LEIBNITUM, DU MONT, LUNIGIUM, MEIBOMIUM, MIRÆUM, LUDEWIGIUM, HERGOTT, UGHELLUM, & MURATORIUM publici juris facta, quibus inspectis propositarum testificationum usus, in terminis ab HERTIO expostitis, ad amussim comprobabitur. Transeo ad Monogramma.

§. XXXII.

Monogramma (cum Mabillonio inquit JACOBUS SIMONDS in not. ad capitul. Caroli Calvi edit. Baluz. pag. 791.) erat nota, & Character, ut cum littera unica videretur, unde Monogramma est dictum, omnes tamen (aut certe pleraque) nominis litteras exprimeret; alias etiam Character Regius, signum manus, aut signum simpliciter fuit compellatum. Ejus usus in sigillis, nummisque longe antiquior, tardius in Diplomatibus cœpit; quamquam jam sub prima Meroveadum stirpe aliquando viguisse CHIFFLETIUS auctor sit, ac specimen de Dagoberto I. Rege ex autographo in Trevirensi Sancti Maximini Cœnobio adservato ZYLLESIUS, & VILTHEMIUS, a Papebrochio citati peculiari-

ter

zer evulgaverint. Originem in eam Christianorum consuetudinem refert JOH. MICH. HEINECCIUS, Lib. de veteribus Germanorum Sigillis, Parte I. Cap. VII. §. IX. pag. 67. qua scribendi imperiti ad firmanda pactio-
 num Instrumenta sui nominis loco Crucem efformabant. Cum enim, ait, *Crucis signum communis veluti nota esset Christianorum, ipsorum æque Cesarum, ac Conciliorum legibus statutum est, ut si quis duceret litteras, nomenque suum subscribere nesciret, id quidem per alium fieret, ita tamen ut ipse cujus interesset, Crucis signum suapte manu præponeret.* Atque eadem de causa Carolus Magnus primum omnium constanter Monogrammate usum novimus, illudque Crucis formam referens, quæ nominis litteras inter se necessebat, adhibuisse. Animadversione digna res est, in cruciformibus Monogrammatibus medium pro centro rhombum supplēvisse locum vocalium, in ipso nomine occurrentium, prout etiam ex Dagoberto supracitato, nec non ex signis Carolorum Magni, Calvi, Crassi, atque Arnulphi Imperatoris a CL. CAROLO DU FRESNE in Glossario Latinisatæ mediæ ævi, voce MONOGRAMMA nitide expressis, magis magisque fiet manifestum. Cæteris deinceps Imperatoribus quadrata forma præplacuit, nulla, vel exigua habita ratione Crucis usque ad Henricum Sanctum. Initium huic formæ fecit Hludovicus Pius Caroli Magni filius, eo quod ad primam nominis litteram, scilicet H, cæteræ litteræ aptius quam ad Crucem appingerentur. Otto II. primus, & post eum Otto III. cum Successoribus coronam Romanam assecutis, præter nominis litteras IMPERATORIS etiam AUGUSTI titulum plerisque Monogrammatibus intexit; uti contra PAPERBROCHIIUM (qui uniformem, nudum nomen continentem, in tribus Ottonibus statuit Monogrammatum structuram) paterudite demonstrat CL. GOTTVVICENSIS ABBAS GODEFRIDUS Lib. II. cap. IV. §. V. pag. 194. & Cap. V. §. V. pag. 210. Maximilianus I. dumtaxat tandem fortasse Chatactetis adeo opotuisse effingendi ductus, ejus usum penitus sustulit. Quamquam iste (si GODOF. LEONH. BAUDISIO credimus) neque hoc, quod modo commemoravimus tempore, perpetuus fuit; duo enim intervalla temporum statuit, quibus suppressa Monogrammata Litteris publicis addendi consuetudo fuerit: alterum, quod a Lothario II. ad Fridericum I. alterum, quod a Wenceslao ad Fridericum IV. pertinuerit; quin & medio, quod inter Fridericum I. & Wenceslaum intercessit, tempore, sæpe quidem adhibita, non raro tamen etiam omissa, contendit. Cæterum quoties usurpabantur, calcem semper Diplomatis occupabant. In verborum autem ordine, quæ jam præcedebant, jam sequebantur Monogrammata, major est varietas, quam ut certi quidquam constitui possit. Plurimum equidem ad ferendum de Diplommatibus judicium accurata Monogrammatum consideratio confert; at quoniam figura eorundem, & conformatio, nisi oculis speciminis gratia quidquam subjiciatur, nequaquam ita exprimi verbis potest, ut ideam, quæ satisfaciat, aliquam legentium animi concipiant; propterea in subsidium Lectoris duplex Aenobarbi jam Imperatoris Monogramma;

Pri-

Primum ex Diplomate Austriaco superius §. III. memorato; Secundum ex PAPEBROCHIO Tom. II. April. Propyl. cap. IV. pag. 14. hic adjungendum curavi.

Plura similia Friderici I. Monogrammarum exempla typis vulgata inspicere cupientem ad AVENTINUM Annal. Boicor. pag. 390. HEINECCIUM lib. II. antiquitatum Goslar. pag. 160. & pag. 185. MEICHELBECKIUM Histor. Frising. Tom. I. pag. 338. & 366. HUNDIUM Tom. II. Metropol. Salisburg. pag. 113. & 260. item Tom. III. pag. 410. JOHANN. A Bosco in Bibliotheca Floriacensi pag. 88. ZYLLESIIUM part. III. pag. 59. UGHELLUM Ital. Sacr. Tom. I. pag. 515. & 916. Item Tom. II. pag. 220. FUGGERUM BIRKENII Specul. honor. Dom. Austr. lib. II. Cap. II. pag. 170. ut ceteros prætermittam, remittimus. Aliquas duntaxat observaciones (ex JOHANNIS FRIDERICI JOACHIMI J. V. D. introductione in Diplomaticam Germaniæ) subungere liceat, quibus ad cognoscenda Diplomata juvari queant etiam incipientes. Suspecta videlicet merito sunt Diplomata, quæ aut Monogrammate, extra enumerata supra tempora, velut Irenæanum Julianorum Privilegium, penitus destituuntur: aut his instructa, quidem, non eam tamen, quam ævo cuique assignavimus, structuram quadratam puta, vel Cruci similem prætendunt, sicuti Epternacense Pipini Regis Diplomata, productum a MIRÆO in Notitia Ecclesiæ Belgii Cap. XX. quod ex Monogrammate, *non ejus formæ, quam addebant primæ, aut secundæ stirpis Reges in Francia, vel Austrasia*, supposititium merito pronuntiavit PAPEBROCHIUS Propyl. Cap. VI. pag. 19. Eundem in censum veniunt, si quæ ante Ottonis II. ætatem litteras Imperatoris, aut Regis titulum exprimentes annexas Monogrammati habent. Ea item, quorum Monogrammata, cujuscunque tandem sint ævi, abundant characteribus, quos neque ad nomen, neque ad dignitatem subteribentis significandam referre liceat. Parum contra refert, eodemne, an alio cum reliquo Diplomatis contextu atramento, aut liquoris genere picta sint Monogrammata; nam ea & ipsi interdum per se Principes efformabant, & Notariis non infrequenter relinquebant addenda; quod tamen cum facerent, ea *signari, muniri* &c. se jussisse aut *præcepisse* plerumque monebant.

§. XXXIII.

A Monogrammate, subscriptioni Regiæ fere intermedio, ordo nos ducit ad subscriptionem Notariorum, seu Cancellariorum; promiscuus enim gemini hujus nominis usus erat; quin immo sub Merovingis Regibus *Referendarii* etiam, deinde vero & *Capellani* incerta vocis origine nuncupabantur. Sub Carolingica autem Familia, cum gradus intra Scribas Regios essent, qui iis præerat, Summus Cancellarius, seu Archicancellarius, & Archicapellanus fuit appellatus: duo quippe hæc munia, licet origine diversissima, conjungi forte ea cæpere de causa, quod cum eo ævo litteratura omnis, quæcunque tandem ea fuerit, apud homines sacris initiis resideret, necessitas pene cogeret eisdem & a sacris & a litterariis obsequiis Principibus esse. Cæterum præter alia ad Archicancellarium pertinebat, Imperatorum Diplomatum subscriptionem; quod tamen raro ab iis, negotiorum nempe multitudinem obrutis, sed eorum nomine a Cancellariis præstitum legimus. Hinc illa: ad vicem *Archicancellarii*, *Archicapellani*, *Archiepiscopi* (nam huic quoque dignitati annexa priora duo munia erant) *recognitio* frequentissime occurrunt. At quemadmodum Imperatores habuerunt Regna, sic etiam tres Archicancellarios, Moguntinum nempe Archicancellarium per Germaniam, Coloniensem per Italiam, Viennensem primum saltem usque ad exitum sæculi XIII. deinde vero Trevirensem per Regnum Burgundiæ, seu Arelatense simili prærogativa insignitos, constituerunt. Illud bene observavit MALLINKROTUS de Archicancell. Imper. pag. 275. munus recognitionis non ex negotiorum qualitate, qua scilicet vel Germaniam, vel Italiam, aut etiam Arelatense Regnum spectabant; sed ex sola Cæsareæ demotionis differentia dependisse. Idcirco non est cur miretur EBERHARDUS JOANNES BARENGIUS Danielis Eberhardi filius in nota *n* ad Hertii Dissertationem §. XIV. pag. 346. Tabulas Privilegiorum Veneto Duci ab Henrico VI. Imper. Anno MCXI. Veronæ concessorum, Burcardum Cancellarium, & Monasteriensem Episcopum vice *Alberti Archicancellarii*, *Moguntinae Sedis Electi* recognovisse; quia Otto I. devicto olim Berengario II. eidem quidem anno 952. Italiæ Regnum concessit, sed Forojulii Ducatu, vel saltem Marchus Veronensi, & Aquilejensi mutilatum; illas quippe terras a Fratre suo Henrico Bajoariz Duce armis occupatas jam antea, anno nimirum 948. Germaniæ vindicaverat, intra cujus Regni limires subinde torus ille Cispadanus tractus usque ad sæculum XV. teste BARONE DE SENCKENBERG (19) constanter fuit

com-

(19) Cum anno proxime præterlapso Viennæ diutius commorarer ego Rudolphus Coronius ab Inclytis Provinciæ Ordinibus apud Cæsaream Aulam, atque Magnum Ordinis Hierosolymitani Lingvæ Bohemicæ Prioratum (ibidem in Capitulo Provinciali congregatum) *Commissarius*, ut ajunt, *Plenipoten-*
Iren. Jul. Tom. I.

tentiarius, deputatus fui: & qua talis Nobilitatis Goriticois io eundem Prioratum jura, Majorum nostrorum incuria enormiter vulnērata, quasi postliminio vindicavi. Ea occasione supramemorati Eruditissimi HENRICI CHRISTIANI LIBERI MAJONIS DE SENCKENBERG Sac. Cæs. Majestatis Aulici Consilia.

B b

computatus: ita ut, cum inibi sub Suevicis, & subsecutis Imperatoribus diversi Vicariatus, nimirum Veronæ, Vicentiæ, Tarvisii, Paduæ &c. divisa inter plures administratione, essent constituti, hi una cum Patriarcha Aquilejensi Forojulii possessore, & Episcopo Tridentino Germaniæ fuerant pars, nec a Friderico I. aut II. unquam ad Comitatus Regni Italici vocati, semper e contra in Comitibus Regni Germanici comparuerunt. Quare nonnulla Diplomata in *Collezione* Tridentina *Notitiarum de Beato Adalberto* Volumine II. merito suspectæ fidei Eruditis videntur, vel solo hoc capite, quod commorante in Cispadanis istis Regionibus Imperatore Colonienlem Præsulem Italici Archicancellarium recognitionis munere functum innuant. Nihilominus (ingenue fateamur oportet) generalis illa MALLINKROTH assertio, spectatæ præcipue Friderici Regimine, suas admittit exceptiones. Prostat enim unum, alterumve exemplum negotiorum Italicorum in Germania expeditorum cum subscriptione non Germaniæ, sed Italici Archicancellarii; quemadmodum ex Diplomate Investituræ de anno 1165. Francofurti Pisanis concessio expresse eruitur apud LUNIGIUM Tom. I. Cod. Ital. Diplom. Cap. III. pag. 1058.; quod quidem Diploma Christianus Moguntinæ Sedis Electus non proprio, sed Rainaldi Colonienfis Archiepiscopi Friderici I. Imperatoris per Italiam Archicancellarii nomine subscripnavit. A Sigismundi temporibus autem hujuscemodi critica cessare cœpit disquisitio, introducto Vicecancellario Officio, qui hodie in Curia Imperiali residentes Archicancellarii Moguntini nomine, cunctas pro Italico, & Burgundico Regnis expeditiones ad

Sa-

silarii auxilium implorans, sub ipsius umbra non tantum Goritienlem Comitatum, sed totum illum Cispadanum, de quo loquebar, Tradum, antiquitus Germaniæ adscriptum extitisse demonstravi. Exemplum Litterarum, quas ex Suburbio ad me tum Summus ille Vir miserat, Lectori jam exhibeo.

Ego in sue nominatus, cum eo imprimis etiam animum intenderem, ut fata veteris illius Longobardici Ducatus Forojulienfis nossem, & me totius Italici limitis notitia imbuerem, sequentia me probare posse puto.

(1) Ottonis I. minimam tempore, post subactum, & captum Berengerium II. Germaniæ accessisse totum Forojulii Ducatum, qui olim etiam Austria Longobardorum vocabatur, & Henrico illius Fratri Baivariarum Duci fuisse concessum, utpote quem Ducatum jam Italia detraclum, Germaniæ quidem vindicaverat, sed Berengario rursus invadente usque ad illius dejectionem, non satis firmo tenuerat iure.

(2) Inde ortum nomen Marchia Veronensis, & Aquilejensis, veteri elogio Forojulienfis Ducatus penitus sepulto, qua Marchia Bavarica usque ad Ottonem II. computata, ei hoc tempore detraclæ, & Carinthia Duce loco Marchionis concessa, hinc Duci regenda data est.

(3) Apud Carinthia autem Duces eo usque

Forum Julii cum Marchia Veronensi fuit, donec & hoc Ducatus Carinthiacus, post Welfonis III. promotionem ad Ducatum Bavarie, anno 1071. insignem mutationem esse passus, & Carinthia sola Ducibus, qui secuti sunt, restita, terra Forojulienfis Episcopatus Aquilejensi, sive Patriarchatus accrevit, Verona per Marchiones, cum tractu usque ad Padum administrata, variis tamen bonis in Comitatus Civitatibus, Episcopis concessis.

(4) Rem ita gestam esse, & Marchiam Veronensem, ac Aquilejensem Germaniæ concessisse, demonstrant Comita Regni Germanici in Conventu Generali ad Roncalis, antequam Italiani Reges ingrederentur, ubi Episcopi Cispadani, præcipue etiam Patriarcha Aquilejensis sub militiæ Germanica cum Principibus secularibus illius tractus computati, Italici ultra Padum, donec rebus omnibus compositis partes fierent, residentibus: quia usque ad Padum Diplomata Regia subscriptione Moguntini Archiepiscopi, Germaniæ (non Italia qui quippe Colonienfis erat) Archicancellarii monebantur, ultra Padum autem Colonienfis.

(5) Et inde etiam cum jam Marchionatus defissent, & sub Imperatoribus Sarracis Vicariatus in toto tractu Cispadano, (minuta Germaniæ) devota inter plures administratione, essent constituti, hi, una cum Patriarcha, & Epi-

Sacra Caesarea Majestatis Mandatum proprium paulo infra Augustissimi Principis nomen, cum aliquo ex Referendariis, vel Secretariis Ordine subscribere consueverunt. Cæterum haud male putide adulationi suæ, saltem in hoc puncto, consulere poterat INENAVS, si fictitio Diplomati Hentici Moguntini Archiepiscopi, aut ejus loco Arnoldi Cancellarii recognitionem adjunxisset: qualem ego apud HUNDUM Metrop. Salisbur. Tom. II. pag. 19. MIRÆUM Lib. II. Donat. Belgicar. cap. LI. pag. 445. aliosque infra memorandos Auctores in Diplomatis Fridericianis de eodem anno 1152. deprehendo.

§. XXXIV.

Supereft nunc examen Chronologicum: extremam siquidem clausulæ partem *Dati* Diplomatis tempus faciebat; ad quod accuratius declarandum Merovingi non mentem solum, diemque, sed etiam Regni annos exprimebant. Exemplo sit Privilegium Dagoberti I. Regis pro Monasterio S. Maximini, apud ZYLLESIUM, WILTHEIMIUM, & PAPERBOCHIUM, in quo tempus expeditionis sic indicatur: *Actum pridie Nonas Aprilis. Anno Regni nostri XII. Moguntie feliciter. Amen.* Annum porro Germani a Calendis olim Martiis auspicabantur, donec Carolus Magnus, mutata cum vernaculis mensium nominibus anni quoque totius ratione, Æram simul DIONYSIANAM in publicos, privatorumque usus inducendi occasionem præberet. Qua Epocha licet ipsum Carolum Magnum ex MABILLONIO Lib. V. de Re Diplom. tab.

54.

Episcopis, Germania fuerunt pars, nec a Friderico I. ut II. aliquam ad Comitum Regni Italici vocati, sed semper in Comitibus Regni Germanici comparuerunt.

(6) Qua res, & postea ita duravit, & adhuc Sæculo XV. Patriarcha Aquilejensi, ejusque Suffraganeis Tridentino, & Brixinensi, nec non reliquis Episcopis partis Cispadanae, ut & Sclitigeris, ac Curvianensibus, eo usque donec eorum res saltem fuerant, suus locus, sunt honores in Comitibus Regni Germanici, quod & de reliquis illius trahitur Status simul, ex Matriculis Regni Germanici illius temporis, quæ edita possum in omnium fere manibus, omnino conspiciuntur. Cumque

(7) ut & hoc addimus, Episcopus Tridentinus, & Brixinensis indubii Patriarchæ Aquilejensi Suffraganeis, Comitatus etiam Gerutia, Comitatus Tyrolis, & reliqua olim ad magnam illam Ducatum Porphyriensem, quæ sub Caroli M. Imperio fuit, relata, aut sint de factis, aut ad minimum fuerint quædam Imperii Germanici pars, eo minus de hoc dubium esse poterit aliis, & cæteris, qui in eadem fuerat cunctis, Germaniam olim fuisse partem, & jussu omnino a Manuiliano I. institutum esse suo tempore verum Imperiis ab exteris invasorum vindicationem.

(8) Ea autem quæ hodie adhuc Germania co-

hærent, eo certius Germanica censenda, quin de aliis partibus separatis Episcopatus, aut Comitatus constitutibus id secundum astra inducendum, quicquid etiam Principes Austriaci usque ad Imitem Venetum tenent, sub Investitura Germanicæ comprehenditur, & a Carolo V. per privilegium generale anni 1522. in unum sacrum collectum, atque iisdem plano privilegio donatum est, ad quod vel sic rem amice conferre possit.

Sed hæc amplioris sunt discussionis, & librum omnibus probationibus munitum, non discussionem subsidiariam, hominis in Suburbio natalis libri instructo, nec tempus, quod his impendat, habere possunt. Dub. XII. Kal. Jug. CIOCCCLXXII.

H. C. B. de Senckenberg

S. C. Maj. Cons. Imp. Aut.

Tergo) A Monsieur Monsieur le Comte Couronné de Crèmeur Chambellan de L. L. Maj. Imperiales &c.

Hæc oculis haurire ex CONTINGATORE REGIMONIS, ex ORTONE FRISINGENSIS, MORATARIO, PESLERO, & FROELICHIO fraudi esse nequeunt moderatis Possessoribus, qui illas terras jure belli paratis, armis, & sanguine custoditis, sæpius repetitis pactionibus tibi in perpetuum redigales reddiderunt.

54. 55. & 57. in majoris momenti negotiis usum fuisse satis constet, a Carolo tamen Crasso frequentius primum usurpata ad nostrum usque ævum perennavit. Atque hæc est prima differentia a Merovingiorum Regum Tabulis, quæ teste ZYLLESIO *nullos habuerunt inscriptos annos Incarnationis Domini, nec habebunt unquam, nisi ab infida manu addantur*. Altera differentia in eo versatur, quod majoris accurationis causa ab ineunte anno DCCCL. *Ætæ* vulgaris Indictionem insuper apposuerit Carolus Magnus; quæ quidem triplex est; Græca, seu Constantinopolitana a Calendis Septembris computata; Pontificia, seu Romana a Calendis Januarii; & demum Constantiniana, seu Cæsarea ab VIII. Calendis Octobres initium ducens. Germani tamen post Carolum Magnum Imperatores (nam alii interdum variabant) non nisi postremam adoperantur. Hæc, si annis Christi nari examulsi respondeat, indicio est a Notatio in subsignando Diplomate nihil esse in Chronologia peccatum. Occurrit & tertia differentia in eo, quod Merovingici Reges vel solum *Datum*, vel solum *Actum* usurpaverint: Carolingi e contra *Datum*, & *Actum* distinxerint in una eademque Charta, quorum unum fuit rei transactæ, alterum confecti Instrumenti, quæ consuetudo in Imperio usque ad magnum Interregnum fere perduravit. Idcirco Fridericiana confirmatio donationum Ecclesiæ Tridentinæ, factatum a quodam Rege Henrico, quam de anno 1161. produxerat GENTILOTTUS in Accessionibus ad UGHELLUM, ob manifesta falsitatis indicia, in quibus etiam *Dati* locus, dies, & mensis desiderabatur, inter Diplomaticos abortus ab eruditis nostri temporis Censoribus passim computatur. Quartam differentiam animadversione dignam existimavit HERTIUS, quando nimirum Merovingici Reges *Datum* quasi a se positum, ut intelligitur ex formula: *anno Regni nostri &c.* Carolingici vero cum subsecutis Imperatoribus, Regibusve Germanicis tanquam a Notariis adjunctam efferebant, adhibita formula: *Anno Ordinationis*, aut *Regni*, vel *Imperii gloriosissimi vel Serenissimi Imperatoris vel Regis*. Idque in Imperio obtinuisse putat prædictus HERTIUS ad Rudolphum I. Habsburgicum, a quo, & successoribus Merovingica ratio postliminio redacta. Cæterum Francici æque, ac Teutonici Principes diem mensis Romano plerumque more per Calendas, Nonas, Idus designabant; donec Sæculo XIII. sub eodem Rudolpho Imperatore consuetudo invalesceret Sanctorum, aut aliorum etiam Festorum nominibus, adjectis, si res posceret, vocibus *pridie*, aut *postridie*, Datorum Diplomatum dies indicandi. Jam confetat Benignus Lector cum hætenus dictis Datæ tenorem IRENÆANI Diplomatis: *Datum in Landavv VI. Non. Maii Regni nostri primo &c.* & si quid magis inconcinne Friderico I. adscribi possit, sincere fateatur; cujus formulas, postremam hancce Clausulæ parrem respicientes, bonus ille Vir ad regendam propriam turpitudinem, atque ignorantiam discere debuisset utique a probis Scriptoribus, qui genuina ejusdem anni Fridericiana Diplomata in lucem ediderunt. Ad unicum in præsentī brevitaris gratia pro-

voca-

vocabimus, HUNDIUM nempe Metrop. Salisb. Tom. II Edir. Rarispon. pag. 19. ubi Alahense Privilegium a Barbarossa primo Regni anno emanarum desinit in formalibus: *Actum Aquisgrani Anno Incarnat. Dominicæ MCLII. Iudiq. XV. IV. Id. Martii. Regnante Domino Frederico Rege Romanorum Anno primo. Data per manum Arnoldi Cancellarii, vice Henrici Moguntinensis Archiepiscopi.* Quam male concordant ista cum figmentis Historiographi Tergestini!

§. XXXV.

Verum, antequam definam de Diplomatum clausulis disserere, concepi Systematis ratio postulat, ut de loco quoque, qui Datis parentium Litterarum jam usque a primis Germanorum temporibus addebatur, paucis Lectorem admoneam.

Synod. Dingolwing. sub Tasilone Bajoariz Duce apud GEVOLDUM in additamentis ad HUNDI Metropolim Salisburgensem Tom. I. pag. 461. de Hereditate Ecclesiæ transcripta, ita constituit: *Ut quisquis hereditatem suam ad Ecclesiam antea donaverat, si quid mutare voluerit, Chartam suam habeat ita scriptam, ut Locum, & Tempus, & Personam habeat &c.* Scripsit Merovingicæ Reges rarissime solebant ad designandum locum apponere Palatii, aut Villæ publicæ vocabulum, quod Carolingis familiare fuit, æque ac posterioribus Regibus, & Imperatoribus Teutonicis, qui, cum nondum fixas in Germania habere sedes, Aquilarum more cunctas Regni Provincias Imperio invigilando pervolabant. Nulla inveniebatur olim Regio adeo neglecta, aut inculta, ut prædictis careret Urbibus, vel Villis Palatinis, Palatiis Regis condecoratis, in quibus *per vices & velut in orbem* (Augustissimi Monarchæ) *Imperii negotiis darent operam, vestigantibus & fisco Cæsareo cum Principibus, qui officii causa frequentes aderant, visitantes.* Verba sunt ADLREUTERI apud Abbatem Gorvicensem Lib. III. cap. I. pag. 447. Pacis tempore itaque in ejusmodi plerumque Palatiis, seu Curtibus, interdum in Episcoporum Domibus, nec non in Monachorum Cœnobiis, in Castris autem, aut ante Portas obsessæ Civitatis, fervente bello, sua Germanici Imperatores expedire Diplomata consueverunt. Nec facile sub Saxonis, Suevicisve Principibus offendas Chartam humiliore quodam in loco fabricatam: quare minorem ridendi materiam Eruditis præberet IRENIUS, si pro Landavia LANDAVV, inferioris Alfariz Urbe, haud procul distitam Lustinovam, Regalem nempe Curtem in Pago Ringovve, ad Ducatum Alemannicum prope Rhenum pertinentem, substituisset: hanc enim jam Caroli Crassi Imperatoris inhabitatione nobilitatam ostendit ejusdem Privilegium, Monasterio Herisfensi concessum, apud FÜRSTENBERGIUM in Monument. Paderbornensibus edir. noviss. pag. 245. & 246. cujus talis est subscriptio: *Actum ad Lustinova Curte Regali in Christi nomine feliciter:* illam vero simili Palatio destitutam dicimus ex peculiari de Imperatorum, ac Regum Teutonicorum Palatiis

Iren. Jul. Tom. I.

C c

tiis

uis, Villis, ac Curtibus Regiis Commentatione, exhibita CHRONICI GOTTVICENSIS Lib. III. a pag. 452. ad 525. ubi nulla penitus de Landavia occurrit memoria, quæ sane Civitas posterioribus innotuit temporibus, nec ante annum 1349. Privilegiis Cæfareis fuit illustrata. Conferatur KNIPSCHILD de Privileg. & jur. Civitatum Imperii Lib. III. cap. XXXIX. §. 22. pag. 767. nec non PETRUS BAYLE *Dictionnaire Historique, & Critique* Tom. III. Edit. Basileensis pag. 46. & sequentibus.

S. XXXVI.

Ast fingamus ultro, regnante Friderico Enobarbo, Landaviam Alfatix Urbem ea jam celebritate, qua hodie fruitur, gavissam fuisse; concedamus inibi pariter Palatium Regium extitisse, quid tandem inde sequeretur? Fridericum fortasse anno 1152. Landaviam præsentia sua honorasse? minime profecto: immo, si Superis placeat, ex genuinis aliis ejusdem Regis Diplomatis conficeretur, toto illo anno alibi occupatum, Landavix esse non potuisse Fridericum, mense præsertim Majo, quo ineptissimum Julianorum Diploma in dicta Urbe concessum perhibetur. CL. PETRUS GEORGISCH quinque ab hinc lustris publici juris fecit Regesta Chronologico-Diplomatica, in quibus omnis generis monumenta ab Historicis, aliisque Scriptoribus edita primo, secundo, & tertio Tomo ordine Chronologico, quarto vero secundum materias synoptice recensentur. In hujus præstantissimi operis Tomo I. paginis 604. 605. 606. 607. & 608. indicata sunt omnia & singula hæcenus vulgata Friderici I. Diplomata de anno 1152., ubique dati Diplomatis locus adest, nusquam comparet Landavia: ergo ex fide dignis Documentis Barbarossam primo Regni anno Landavix commoratum esse demonstrare non valent Irenæani Diplomatis Propugnatores. Quorum deliramentis sese quoque opponunt Historici, Autoptæ præsertim, aut Synchroni, qui in subsidium vocati pleraque suppleunt temporis intervallo, seu accuratiori sua descriptione explent lacunas Diplomatus intermediæ, ut nobis *admirum* minime foret cunctis ferme Hebdomadibus Regiæ demorationis locum designare; a quo tamen labore in præsentem me sublevar vel unica Friderici Epistola ad Ottoneum Frisingæ Antistitem scripta, ubi ab Aquilgranensi Coronatione ad Convantum Merseburgicum nulla interposita mora sese in Saxoniam profectum ipse Cæsar proficitur. En verba: *Post primam unctionem, & acceptam Coronam Teutonici Regni, generalem Curiam Merseburg in Pentecoste celebravimus*. His similia laudatus OTTO FRISINGENSIS de rebus gestis Frid. I. Lib. II. cap. 5. ALBERTUS STADENSIS ad annum 1152. GUNTHERUS LIGURIN. Lib. I. ANONYMUS MONACHUS ERPHESFORDIENSIS in continuatione ad Lambertum Schafnaburgensem ad annum 1152. alique antiquiores Chronologi unanimiter contestantur. Quando itaque ex Doctrina temporum ignorari non potest, eodem de quo hic agimus Anno 1152. Dominicam Pentecostes in diem XVIII.

Mail

Maii incidisse, haud multum mihi amplius apud emundæ naris Lectorem laborandum erit, ut persuadeam, ipauctis ante Pentecosten diebus, id est VI. Nonas Maii, Cæsarem gravissimis in Saxonia Imperii negotiis implicatum, (30) nec de Landavia plusquam septuaginta a Merseburgo milliariibus germanicis remota; nec de Julianis Tergestinis (qui nondum existebant) cogitasse; proinde Irenxani Diplomatis *Datam* etiam ex hoc capite cachinnis, atque explosionibus acriter esse persequendam.

S. XXXVII.

Antequam manum de tabula tollam, cum sæpius nominatus Irenæus sigilli quoque Fridericiani iteratam intulerit mentionem, nonnulla de veteribus mediæ ævi sigillis ad Lectoris instructionem ex Papebrochio, Mabillonio, Heineccio, Muratorio, & Abbate Gotvicensi adnotabo. Irenæi autem verba sunt pag. 295. *Come si scorge dal seguente Diploma concesso alla detta Famiglia (Giuliani) l' anno primo della sua promozione al Trono Imperiale, il cui Originale, scritto in pergameno, da me visto, e letto, qual conservasi oggidì in Casa del Nob. Sig. Antonio Giuliani figlio del q. Nob. Sig. Germanico nostro Concittadino, col Sigillo in cera appeso alla grandezza di mezzo palmo: & inferius pag. 301. ubi Fridericianum Julianorum sigillum alteri Ferdinandi I. sigillo de anno 1560. exæquavit: Agli accennati Antonii Giuliani devesti aggiungere in questo loco un altro Soggetto dell' istessa Famiglia, parimente col nome d' Antonio; illustre per le sue segnalate virtù, e meriti in servizio dell' Augustissima Casa d' Austria operati, quai uniti con altri infiniti de suoi Antecessori, me-*

ri-

(30) *Erat illo tempore (inquit Otto Frisingensis de gestis Friderici primi Lib. II. cap. V. ad annum 1152.) in Regno Danorum, inter duos Confratres, Petrum videlicet qui & Sverri, & Gustonem, de Regno gravi controversia; que Rex (Fridericus Enobarbus) ad se venire precipiens Curiam magnam, in Civitate Saxoniae Martinspoli, que & Merseburg, cum multis Principum frequentia, habuit. Ea præfati Juvenes venientes, ejus se mandata humiliter suppulerunt, etiamque ad ultimum causa iudicio, seu consilio Primatum sic decisa fuisse dicitur: Gusto, relicto sibi quibusdam Provinciis, Regnum nomen, per perreßum gladium abdicaret. Est animi consuetudo Curia, ut Regna per gladium; Provincia per Venillum a Principe tradentur, vel recipiantur. Petrus vero, accepto ab ipsa manu Regno, fidelitate, & hominis ei obligaretur. Ita Corona Regni per manus Principis sibi impoßta, in die 3. Pentecostes, ipse coronatus, gladium Regis (Friderici) sub Corona incidentis, portavit. Gualdemarus etiam, qui ejusdem Sanguinis Princeps fuit,*

Ducatum quandam Dania accepit. In eadem Curia proposita quoque fuit alia controversia inter celebrem illum Henricum Leonem Saxonie Ducem, & Albertum Ursum Brandenburgensem Marchionem, de qua ita Helmoldus Lib. I. cap. 73. Circa idem tempus dierum illorum occisus est Hermannus Comes, in Castro VVinnaburg, vir potens, & magnarum pecuniarum, & orta sunt contentiones inter Ducem nostrum (Henricum Leonem) & Marchionem Adalbertum, propter Castra, & facultates ejus. Propter hos compendios denunciavit Rex Curiam apud Merispolim, Civitatem Saxoniae, mandavitque Principibus solemniter adesse... Dissenso autem que erat inter Ducem, & Marchionem selari non poterat, eo quod Principes elati Regis adhuc recentis monita parvi pendere. His probe ponderatis, atque ad calculum Chronologicum reduitis, quis, queso, sibi persuaserit, eundem Fridericum Landavin, in loco tam distito, VI. Non. Maji prætatis Civium Familias Privilegia indulgisse. nuge! nuge!

ritò dalla Clemenza di Ferdinando I. Imperatore la confermazione della sua antica Nobiltà, con altre segnalate prerogative, e privilegii. L'Originale spedito in Vienna li 26. Novembre 1560. da me veduto col Sigillo di cera simil all' accennato di sopra conservavsi appresso il Sig. Antonio Giuliani g. Germanico. Sigilla, quæ signa etiam Romani nuncupabant, ad fidem conciliandam, præstandamque rebus scriptis auctoritatem olim inventa, in privatis juxta atque publicis negotiis usurpari consueville passim constat apud eruditos, postquam hoc argumentum, in quantum præcipue Romanos attingebat, Clarissimi Viri LONGUS de Annulis signatoriis, GORLAUS in DaCyliotheca, AUGUSTINUS in Gemmis, BEGERUS in suo Thesauo, pluresque alii eruditis suis lucubrationibus exhausterunt. De his expendenda imprimis venit materia, quæ duplex erat, Cera nimirum, quæ frequenter; & altera, quæ rarior, Metallum. (31) In Cera id præ-

cate-

(31) Tripleti olim Principes io Sigillis, seu Bullis efformandis metallo usos fuisse constat, auro nimirum, argento, ac plumbo. Io rebus majoris momenti Cæsares Bullas aureas adhibuerunt. De Caroli Magni Aureis Bullis insciendi sunt MABILLONIUS, DU CHESNE, & ARTHURUS DUCKIUS. Caroli Calvi Aureas Bullas memoravit SUGERIUS Abbas apud Doubletum, SPICILEGIUM ACHERIANUM, & DU FREINE Gloss. Latine. Med. ævi voce Bull. Aur. pag. 639. qui sequenti pagina 640. addit: Apud Imperatores Germanicos longe frequentior fuit Aurearum Bullarum usus: quippe Arnulphi Imperatoris Bulla Aurea recensetur, apud ANONYMUM HASENIANUM in Episcopis Eystetensibus: Henrici I. in Chronica Cassanensi Lib. II. cap. 31. Henrici III. Cap. 81., eodem libro, & cap. 49. Lib. III: Conradus apud Buchelium in notis ad Wilhelmum Hedam pag. 166. Guichenonem in Bibliotheca Sebustiana Lib. I. Cap. 17. & Johannem a Bosco in Vienna: Henrici Junioris apud Ottavium Frisingensem Lib. I. de gestis Friderici cap. 55.1 Eisdem Friderici apud Godefridum Monacum in Chronico anni 1167. & alior: Henrici VI. apud eundem Buchelium pag. 178. Friderici II. apud Joannem Villanum Lib. VI. cap. 25. Guldensum Tom. I. Consil. Imper. pag. 239. 305. in Notis nostris ad Jomvillam pag. 57., apud Buchelium pag. 202. ubi Bullam ipsam exhibuit, Fridericus in Appendice ad Tom. I. Scriptorum Germanicorum pag. 2. Et. Eruditissimus Abbas Gotvicensis quoque ejusmodi Bullarum Aurearum plerorumque Germaniarum Imperatorum, ac Regum meminim. Silenio præterire haud possum illius de Fridericianis Aureis Bullis sententiam: Præter descripta habentur (inquit) certa Sigilla, Aureas etiam Bullas, & quidem frequentissime, rebus etiam clausulis subscriptionem infra sese prodidit, adhibuit Frideri-

ci, quibus reliquis aliæ Bullas adiungimus, quas in hac rem allegat Heinemann Part. I. Cap. 4. §. V. pag. 34. Diploma qua Ducatus VVestphalia Philippo Archiepiscopo Coloniaensi assignatur apud Gelenum Lib. VII. Syntagm. pag. 73. hanc præferebat subscriptionem: HANC NOSTRAM CONSTITUTIONEM PÆSENTI PRIVILEGIO AUREA EXCELLENTIA NOSTRÆ BULLÆ INSIGNITO CORROBORAVIMUS. De alia Bulla aurea mentionem etiam facit BROTHORUS Lib. XIV. Annal. Trevir. ad annum 1156. & Baronius ad annum 1177. Nota pariter est Bulla aurea decantati illius Fridericiani Privilegii super erectione Marchie Austria in Ducatum, quam Nobis Fuggerus, & Birkenius in Speculis honoris Austriaco descripserunt. Nescimus autem cur Heinemann in tanta Bullarum Aurearum copia nullam in ære expresserit, sed nudam aurea Bullæ descriptionem prodaxerit ex Mabillonio nostro, qui in Supplementa I. ad rem Diplomaticam Appendice II. pag. 100. post Diploma Fridericianum, quo Comitatus Ecclesia Vindobonensis confirmatur, de anno 1156. bullam auream huc præcepto seu diplomati appensam ita describit: quod nimirum in ejus antica parte exhibetur Friderici effigiem cum hac inscriptione: FRIDERICUS DEI GRA ROMANORUM IMPERATOR AUGS. & in publica Urbs Romana cum hoc versu: ROMA CAPUT MUNDI REGIT ORBIS FRENA ROTUNDI. quæ descriptio in omnibus convenit cum Iconismo Bulla Aurea quam citato loco Fuggerus, & Birkenius exhibuerunt. Nos, inspecto archetypo Cæsareo-Regii Vindobonensis Tabellarii, multo æquiori quam FUGGERUS exemplo in zig incisa Tabella I. sub Numero I. eandem Auream Bullam evulgavimus; sed ne fortassis quis sibi persuadeat, solos Augustissimos ejusmodi Bullas propter Imperialiis Culinis sublimitatem privative, quasi procedim aliquo jure, usurpasse, ex eodem Tabul-

bul-

cæteris spectandum: tractabilisne adhuc ea sit in antiquorum Diplomatum Sigillis, molleque aliquid, ac pingue præferat, an vero obduerit penitus, & exaruerit. Primum enim si animadvertas, fraudem Sigillo allatam absque hæsitacione ulla pronuncies, licebit. Fieri quippe nequaquam potest quin, tanto annorum tractu, pinguis ille & cera humor non denique evanuerit, eaque in materiam argillæ propiorem, si duritiem, ac siccitatem spectes, abierit. Idem confidentius etiam facies, si alterutram Sigilli partem recentiore cera effictam, affixamque deprehendas, aut si in postica ceram minime repercussam, ac dilatam invenias; satis namque res ipsa loquitur id factum absque fraude haud fuisse. Solebant enim Sycophantæ Sigilla interdum cetera a sinceris Diplomatis avulsa, in alias commentitii fectus Chartas transferre, ut suis apud imperitos fidem conciliarent imposturis. Id quod in Germania decantatum quondam pro autographo Lindaviensis Cœnobii Diploma abunde confirmat, cujus Sigilli typus cum alias transmissus esset Triumviris, rei Diplomatiæ periculis, & nunquam sine honoris præfatione nominandis CONRINGIO, MARILLONIO, & BALUZIO, haud aliter illi judicare potuerunt, quam quod talis typus formam satis sinceram Ludovici Pii Sigillorum referat, ut ut in ipso Diplomatis contextu evidentissima falsitatis indicia, vel primo intuitu, deprehenderint. Plura similia exempla invenies in PAPERROCHIO, MARILLONIO, HEINECCIO, & apud MURATORIUM Antiq. med. ævi Tom. III. Dissert. XXXV. a pag. 8. ad 90. Color deinde Sigillorum veterum in considerationem venit, qui albus plerumque fuit, licet in luteum progressu temporis degeneraverit; tinctas enim hoc colore ceras non fuisse id argumento est, quod si extimam earum superficiem abrafetis, remotiores ab aeris humiditate,

bulario in adjecta Tabella II. sub numero primo Henrici seu Emerici Hungariæ Regis de anno 1202.; sub numero secundo, Andream II. pariter Hungariæ Regis de anno 1221.; & sub numero tertio Ottocari I. Bohemiæ Regis de anno 1224. Andreas Bullas (nullo hæcenus in Libro publicatas) exprimendas curavi. Transeo ad Bullas Argentæas.

Bernardus a Mallinkroth de Archi.Cancellar. pag. 115. apud Latinos Imperatores nec olim Bullas Argentæas in usum fuisse, nec hodie esse scribit. De solo Ludovico Pio suspicionem injicere videbatur, Sigilli formam, & magnitudinem præ se ferens, orbiculus argenteus in penu literario S. Genovevæ Parisiorum asservatus, in cujus antica Imperatoris thorax cernitur, cum inscriptione: *XPE prætege Ludovicum Imperatorem*; posticam vero vacuum invenit MARILLONIUS, qui de illo etiam Rei Diplomatiæ Lib. II. cap. xvi. §. XVI. pag. 142. ita judicavit. *Verum non Sigillam, sed Sigilli estypum esse, inde colligimus, quod nulla*

figura, per quam dependere ex Charta poterit, in eo appareat Conf. DU FRESNE l. c. voce. Bulla Argent. pag. 641.

Sed Bullæ Plumbeæ frequentatæ olim fuere Imperatoribus antiquioribus, maxime Byzantinis, a quibus ad reliquos Occidentis Imperatores, Reperque Franciæ, & Castellæ, nec non ad ipsos summos Pontifices Romanos, & ab ipsis ad alios Episcopos, & Principes, immo Magnates quoque alios nobilitate conspicuos, pervenerunt. Unde, inquit Muratorius, quæ memorantur de locustate Bullæ Plumbeæ concessa privilegii loco Ducibus Venetiis, & Civitati Lucensi vix apud me fidem obtinere incipiunt. Rationem addit: *Si enim id fuisse Nobilibus vixit, cur non & Principibus, quales fuere vetustis etiam sæculis Venetiarum Ducibus?* Apud Fridericum nostrum, vel nulum plane, vel rarissimum Bullæ plumbeæ usum vixisse, probabilis est conjectura: aureis nimirum Bullis ad augendum Majestatis Imperatoris splendorem uti frequentiori introductis.

Iren. Jul. Tom. I.

D d

rate, a pulvere, vel aliis circumstantiis parres etiamnum albescant, teste HEINECCIO de veteribus Germanorum Sigillis Parte I. Cap. VI. §. 3. pag. 51. Non defuere tamen qui colorata mallent sigilla. De Francorum cerre Regibus, quorum tot sigilla inspexit, ac trachavit, hæc habet Mabillonius Lib. II. cap. XVI. §. I. *Sub prima, & secunda Stirpe ceræ albæ, aliquando tantisper rubricatæ, impressa* (Sigilla) *fuerit; sub tertia ceræ plurimum rubræ, aliquando viridi a Principatu Philippi II. A Carolingis sigillorum cereorum, & quidem albi coloris, usus ad Teutonicos Reges nostros transit: uti cum LAUBERO HERTIUS, & GOTTVVICENSIS ABBAS observarunt. De Rudolpho Habsburgico vero, & Adolpho Nassovio HEINECCIUS scribit, eos ceræ rubra usos fuisse. Id extra controversiam est, Sigismundum Cæsarem (qui primus etiam bicipitem Aquilam in Insignibus adhibuit) miniatis sigillis, & ipsum usum frequenter esse, & aliis ea usurpandi veniam indulgisse (32). Viridem anre Sæculum XIV. nostris in usu non fuisse, vult idem HEINECCIUS; licet non desint, qui contrarium tueantur. At infrequens cerre in Imperatorum saltem sigillis maxime hic color fuit, nec suspicione carere debent minorum Principum, aut Comitum Chartæ hujuscemodi sigilla sub Saxonis, aut Suevici Regibus præferentes; quale prætenso Henrici I. Comitris Goritiæ Privilegio de anno 1129. affixum mihi nuper Viennæ exhibuit C. ROSENTHALUS S.C.R. & Ap. Majestatis Supremus Aule Archivarius (33). Existimare posset nonnemo hanc de sigillorum colore a*

no-

(32) A quo tempore in rebus etiam aliorum indaginis, puta Fœderum Instrumentis, Translationibus, Capitulationibus, Rescriptis, salvis Conductibus, Nobilitationibus, Litteris Feudalibus &c. præferatur Cera rubri coloris, quo judicis Auleum, & Camerale, Electores, Principes, Comites, & Dynastæ Imperii, nec non ex privilegio Civitatis Norimbergensis, Hamburgensis, Bremensis, Biberacensis, Augustana, Constantiensis &c. in sigillis hodie in usum. Vide STATCHIUM Dissertatione de Cera rubra Cap. III., BESOLDUM voce WACHS; HÖPPINGIUM de jur. Sigill. Cap. III., & LINGKONII Juris publ. Lib. I. Cap. XI. §. 32. ubi Maximilianum I. Imp. Comitibus de Mansfeld dedisse facultatem sigillandi Cera Rubra ex SPANGENBERGIO memoravit.

(33) Præter viridem colorem sigilli illius vanities producit impressa Aymorum Insignia nec minimam cum Goritiano Deigmate connexionem, ac similitudinem habentia, in quibus Leo præcipue deservatur, notpie quem antiquissimi Goritienfium Reguli constanter pro Emblamate usurpabant. Documento sit Engelberti III. Comitris Goritiæ Sigillum de anno 1200, mihi ex Archivio Millesiadensi communicatum ab admodum Reverendo P. MATTHIA RIBERER S. J., & modo publici juris factum

Tabella II. num. 5. ubi in Clypeo ejusdem Engelberti Comitris (quem Henrici I. ex Fratre Engelberto II. Nepotem fuisse alibi demonstravimus) sine falsis solus representatur Leo erectus ad dexteram conversus, bifurcata esuda præditus, qualem in veteri sculptum Monumento memet nuper Aquilejæ observasse memini, & Meranis Duces olim in Scuto gestasse perhibentur. Probe consideratum hocce Sigillum gravissimum, ut verum fatear, mihi jam scrupulum ingerit; num alternantes falsæ postmodum in Insignibus Meibadii III. Alberti II., & reliquorum Goritiæ Comitum ulque ad ultimum Leonardum comparentes Comitatus Goritiensem stirpem italem tepererint, vel potius symbolum fuerint Feudorum Forojulienfium, quæ a Patriarcha Aquilejensi quondam Goritiæ Comitibus conferebantur? Conferatur Tentam. nostr. Genealog. Chronolog. Comit. & rer. Goritiæ Editionis II. Cap. I. pag. 26. de quo illustris, ac Dodissimus Joannes Josephus LIXOTUS Litterarum Forojulienfium Commentator, in Epistola ad Nobilissimum Equitem PROULUM DE COMITIBUS scripta, istam pronunciarit sententiam:

Illustrissimo Sig. Sig. Prince Colim
Con la restituzione de Libri favoriti mio Ni-
pote S. Giuseppe Antonio farà con V. S. Illust.

nobis hoc loco cum Abbate GOTTVICENSI factam digressionem mere otiosam esse, omnique usu in crisi Irenæani Diplomatis destitui. Enimvero accuratius perpendendo supra relata Impostoris nostri verba: *simile all'accennato di sopra*: quibus innuitur, Ferdinandi I. de anno 1560. Sigillum (34) non secundum figuram, aut inscriptiones (quæ

il suo debito: ma ciò non basta, nè posso io per questa, nè debbo star mutolo, che l'abbigo maggiore, e maggior debito incontro in questa congiuntura con la di lei somma gentilezza. Rendo perciò mille dovutissime grazie a V.S. Illma per il piacere, che col di lei mezzo ho avuto di poter leggere il Libro del Chiarissimo, e dotissimo Sig. Co. Coronati di Cronberg, in cui ho ammirata una sfarzosa, e ingenuità non ordinaria, e quello che più siamo un Criterio disappassionato, e giusto, ed è veramente un'Opera nel suo genere degna di tutta la lode. Se avessi avuto l'onore di essere noto a questo Cavaliere innanzichè stampasse, mi averti presto il coraggio di dirli (giacchè egli alla pag. 26. si parla in ciò con qualche dubbio) Che il Leone nell'Arme dei Conti di Gorizia è insegna del Palatinato di Carintia. E ciò secondo me, chiaro si comprende da Moneta d'Argento, ch'io conservo e che publicai nel mio Libretto delle MONETE DI FRIULI al n. 88. La quæ io credo di Alberto II. secondo la di lui Genealogia Goriziana. Questo ha nel Dritto un Leone rampante, quando non camminante, con d'intorno le parole ALBERTUS COMES, e nel Reverse una Rosa di sei foglie con le parole MONETA DE LVENZE nota Capitale del Palatinato di Carintia; ond' Ella vede. Mi forse che a quest'ora avrà d'altronde questa notizia. Le grazie, che ora ho ricevute dalla sua generosità mi fanno sperare, ch' Ella vorrà gentilmente contrarmi quella podronanza di cui m'onoreva l'Illmo Sig. Nicolo di lei Padre; ond' Ella mi scriverà con i di lei stimatissimi comandi, all'obbedienza de quali sempre mi ritroverò essere col più sincero ossequio.

Villa firda 25. Luglio 1767.

DVS. Illma

Dreot. Obbi. Off. Ser.

Gian Giuseppe Lurati

Uti meritis summo huic Viro rependere debeat gratias pro approbatione adeo benigna, & laude liberaliter collata; ita isthuc dissimulare nequeo, illius de Leone propositam sententiam mihi quidem minus coherentem videri cum Chronologicis atque Genealogicis Goritienis constitutione, utpote quæ univertum rerum gestarum Ordinem inverteter, & Comitatum Goritiensem antiquissima sua Tessera defraudaret. A verisimilitudine enim non abhorret, Palatinatos Carinthie jura demum post annum 1533., mortuo Alberto ultimo Tyrolen-

sium Comite, ad Goritianos esse translata: atque firmissimo Documentorum veterum testimonio constat, Leonem in questione positum post Alberti Tyrolis duntaxat obitum Goritienibus Insignibus non accevisse; ergo Goritienis Leo ad Carinthiam Palatinatum non pertinebat. Accedit, quod si modo didici Leo Palatinatum Carinthie, & subiectæ latine rursus, & albo colore alternè Furculientia Goritiensem Feudum indicarent, nullum porro symbolum in Goritienis Parmula, seu Scuto superesset, quod relationem habere posset ad ipsum Comitatum Goritiensem. Sed cum hoc dicere absurdum foret, & a veritate maxime alienum; necessario consequitur, nullam penitus tesseram Carinthie quondam Palatinatui adhesisse; Leonem vero, qui Principem in Goritienis Scuto locum occupat, jure merito Comitatus Goritienis esse ascribendum. Sane ante annum 1533. Tyrolenses Comites Carinthia Palatinatus possessoribus solius Aquile simulserunt in Sigillis, & Monetis usurpasse manifestum est; quando contra Goritiz Reguli ante adeptum ejusmodi Palatinatum in Sigillis prædicti Engelbetti III. de anno 1300. & Meinhardi III. de anno 1302. Leonem gestantes exhibentur. Sed quoniam de Goritienibus Insignibus hæcenus disputatum est, monendum censui Lectorem, me de sententia in præfati decedere, quam circa eundem Cimerium Tentam, Geneal. Chronol. cap. I. edit. secund. pag. 27. & 28. publicavi; nullum enim Hierosolymitanorum Crucium vestigium, sed velius Ponticum, seu Hermionice pelles deprehenduntur in Cimerio Joannis Comitis Goritiz, quod cum illius Sigillo de anno 1471. Tab. I. num. X. mihi incidendum curavi. Idem Comes, sed separato in Scuto, etiam Aquilam Tyrolensem anno 1459. in alio Sigillo ejusdem Tabellæ n. X. in usum adhibuit.

(34) Ut Lector conferre valeat Fridrici I. Sigillum cereum cum Sigillo cereo Ferdinandi I. Cæsaris, illud de anno 1557. ex Chronico Gottvicensi Lib. II. cap. XIII. pag. 359. in Tabella II. sub Num. IV.; illud de anno 1548. ex Diplomate Archiepiscopi mei Domestici (quod in Appendice Documentorum Num. LXV., in lucem editum) in eadem Tabella sub Num. VI. ob oculos ponendum duxi. Ad Sigillorum figuram quod attinet, Imperatores, Reges, Prin-

(qua te nihil absurdius cogitari posset), sed secundum colorem, & magnitudinem simile fuisse Fridericiano pag. 295. antea memorato; quis non pronuntiabit illico, ejusmodi Sigillum alium, quam conluerum sæculo XII. colorem in cera sua referens, falsitatis gravissima nota laborare? Nec mihi hoc loco quis objiciat, Sigillum Barbarossæ delcriptum a LEHMANNO Lib. V. Chronici Spirensis Cap. LXIV. pag. 331. in quo extraordinarius ceræ color, ruber nimirum, apparet; pro suspecto enim illud habent Eruditi, & ABAS GOTTVICENSIS, formatam a LEHMANNO *Spirensis Sigilli descriptionem* band ita facile arripendam, sed memoratum Sigillum ex accurata sui inspectione prius examinandum esse, Lib. II. cap. XIII. pag. 364. arbitratur.

§. XXXVIII.

Non mihi succenseant Juliani, quod, veritatis amore accensus, se-
veriori censura Fridericianum illorum Diploma, una cum prætenla a
Didio Juliano Imperatore derivatione, inter aniles fabulas, vulgæque
commenta relegaverim. Tanrum enim abest, ut ejuscemodi emendi-
catis, furtivisque coloribus Falsarii illustribus Profapiis gloriam con-
ciliaverint, ut eis etiam plus dedecoris, incommodique asperserint.
Nam semper ludibrio Eruditis fuere similia Genealogiarum paradoxa,
quibus fides, & existimatio promeritis quoque, ac jure competentibus
detrahitur elogiis; ut in suspensionem falsitatis tandem promiscue
pariter veniant alia, nullo quamvis virio laborantia, quæ a similibus
sycophantis in laudem, commendationemve illustrium Familiarum pro-
feruntur Documenta. Hinc merito gravissime passim ab hodiernis
Criticis vapulant inter Anglos RALPHE BROOKE, & SLATYR; inter
Hispanos SANDOVALLIUS, & LOPEZIUS; inter Gallos LE PERE ANSELME,
& JOANNES LE MAIRE; inter Italos CRESCENTIUS, ZAZZERA, SANSONIVUS,
ZABARELLA, JOANNES FRANCISCUS PALLADIUS (35), & ineptissimus FRAN-
CISCUS THOMASINUS; inter Bohemos HAGE, PAPROCIUS, BALBINUS, THEO-
BALDUS, FRANCK, & TANNER; inter Germanos denique LAZIUS, RUX-
NERUS,

Principes, Comites, & generaliter omnes
seculares Dynastie rotundis olim Sigillis
utebantur; prout manifestum fit ex Tabel-
la prima Num. I. VI. IX. X. XI., & ex
Tabella secunda Num. I. II. III. IV. V.
VI. &c. Archiepiscopi e contra, Episcopi,
Abbat, Monasteria Ecclesie, uno verbo
Ecclesiastici plerumque omnes (exceptis so-
lis Romanis Pontificibus) ovalia Sigilla;
quale ego Guidonis Episcopi Concordiensis
de anno 1275. Tabella prima num. VIII.
exhibui; & Simonis Episcopi Justinopolita-
ni de anno 1294. in Dissertatione de ori-
gine Præpositurae S. Stephani prope Aquile-
jam anno 1758. publicavi.

(35) De quo Doctissimus PAULUS FI-
STUS ARIUS Unigenitus Accademiz Socius in

Difcorso sopra la Storia del Friuli, pag. 18.
ita loquitur. „Di quel peso esser possano
„ queste tante origini di Luoghi, e di Fa-
„ miglie del Giovine Palladio tirate per
„ forza ad un' antichità sì spropositata ten-
„ za addurne i fondamenti „ addens in
Nota vigesima octava pag. 50. Gian Fra-
ncesco Palladio oltre l'origine data a talento
ad alcuni Luoghi Part. I. Lib. I. pag. 7. e
Lib. II. pag. 68., introduce dall'anno 453.
fino al 761., cioè prima di Carlo Magno,
da quindici Famiglie Nobili Friulane, e quin-
di fino al Secolo X. altre ventuna. Avrà egli
cioè fatto sull' esempio di detto Romanzo, che
con coraggio ne registra alcune in quella vi-
nuta età, come può vedersi Lib. I. pag. 123.
tergo. Quindici priorum Familiarum no-
mina

NERUS, HASEMANNUS, BECCENSTEINIUS, RITTERSHUSIUS, BUCCELLINUS, HÜBNERUS, &c, ut ceteros præteream, SUKOVIZIUS (36): qui cum ascendere altius, quam ex geuivinis possent probate Documentis, niterentur, repetitis impostutis fucum oblinire voluerunt clarissimis quibusque Europæ Familiis: non aliter plane ac in sua IRENÆUS Hiltoria præstitit Tergestina, ubi frivolis tortiloquiis nixus, aut spuriotum Istrumentorum præsidio munitus, pleraque cæteroquin valde antiqua ac illustria Concivium suorum Stemmata, exempli gratia Lib. VIII. Cap. X. pag. 658. Batones de Argento ab Argentillis in quibusdam antiquis inscriptionibus apud HENRICUM PALLADIUM nominatis; Nobiles de Bonomo ab Alphiis Lib. IV. cap. VI. pag. 307. Comites de Barbo in Carnioli hodie habitantes a Barbiis Romanis Patriciis Lib. IV. Cap. XI. pag. 346. Barones de Leo ab Aniciis, & Pietleonibus Lib. VIII. cap. X. pag. 661. Barones de Baselli a Basiliis, nescio quibus Romanis Equitibus Lib. cit. Cap. XI. pag. 677. Item Barones de Marenzi, prius Fedeticos, ut ipse loquitur, dictos a Julio Sil-

mina sunt: Strafoldo, Confortes de Varino, & Pers, Coniarini, Confortes de Savorgnano, Cergneo, & Brazzaco, Gradonigo, Barbarigo, Piero, Pianigo, Tornado, Pipino, Obelero, Confortes de Prata, & Aoldi. Vixit quatuor autem posteriorum Cognomina haud difficulter Lectori ex ipso Palladio innocent.

(36) ADAMUS MATTHÆUS de Sukoviz Nobilis Provincialis Inclyti Ducatus Carniolie anno 1716. Augusti Vineticorum edidit Librum cum titulo: *Marcus Porcius Cato redivivus in Celsissimo Principe, Et Domino Domino Hannibale Alphonso Emanuele S. R. I. Principe a Farcia, &c. seu Genealogia Historica antiquissima Porcia Prosapia: Ubi Vir lyceus non interrupta serie suum Mæcenatem a Marco Porcio Catone, qui Romæ 198. annis ante Salvatoris adventum Consulare imperium habuerat, derivavit: copias nimirum cum ANDREA ALCIATO Emblemæ. CLXXXIII. quod de primævis temporibus impune cuique suo somnare liceat arbitrio.*

*D' antichità Simboli adduco, e segni
Del Secol primo, di cui segna ogn' uno
Come l' arbitrio suo gli detta, e insegna.*

FRANCISCUS autem SANBONNUS, Origine Famiglie Illustri d'Italia pag. 376. & Comes GELEAZZUS GUALDOS PRIORATOS, *Scena d' illustri Illustri d'Italia* ad THOMAM Synchroonum Nicetæ Patriarchæ Aquilejensis Secretarium, quem stragem Aquilejensem vidisse autumabant, provocando: Illustrissimos hodie florentes S. R. I. Principes ac Comites de Portia a somniato quodam Armano de Portia deduxerunt. Sed quam

fragili, atque infirmo ista quoque sententia nitatur fundamento ex Muratori prælatione ad Antiquitates Estenses supramemorata Cl. FISTOLARIUS l. c. in Nota vigesima tertia pag. 47. demonstravit: en ipsius verba: *Conservati nell' Archivio di Madena MS. il Romanzo della Guerra di Attila in versi Provenzali, composto da Nicolò di Giovanni da Casola Bolognese nel 1368. poesia brevemente ridotta in lingua volgare Italiana, e stampata in Ferrara nel 1568. sotto il nome di Tommaso d'Aquileja Segretario del Patriarcha Niceta.*

Non proleto tādget similibus fabulosis deductionibus antiquissima Portianorum Familia, quæ ab immemorabilibus annis inter Forojulienſes Prosapias primatum, & in Parlamento totius Patriæ post Prælatos Ecclesiasticos primum votum atque ſeſſionem ſemper obtinuit. Illius Nobilitatem indubitatam reddunt plurima a me viſa, & lecta vetuſtiſſima Iſtrumenta, ex quibus conſicitur, Portianos Dynaſtas multis retro ſæculis *Liberos* fuiſſe appellatos, quando reliquæ ſerme omnes Caſtellanorum Familiz inter Miniſteriales Patriarcharum Aquilejenſium computabantur. Diſparitatem autem haud exiguam olim interceſſiſſe inter Liberos, & Miniſteriales a nobis oſenſum fuit huius Cenſuræ §. XI. atque ex RATISBONA MONASTICA Lib. probat. pag. 149. & ſeq. magis magisque eluſcitur: *Miniſteriales poſſunt dici illi, qui neque Severorum inferorum, neque vere Nobilium, Liberarum nomine cœnient, ſed qui poſt Liberos, poſt Nobiles homines, ex inferori Nobilium Ordine cenſentur.* Nos juſtam præſtantiffimi huius Siemmnis deductionem a Vicello de Portia & Prata, ſæculo XII. florente, alibi inchoavimus.

E e

Iren. Jud. Tom. I.

Silvio Octaviani Cæsaris Augusti Romanorum Imperatoris fratre Lib. IV. cap. V. pag. 302. nec non a Papiriis, Petis, & Petafis Comitibus de Patazzi Lib. V. cap. VI. pag. 411. & 412. adulatoria fictione derivavit. Sed cui vera istarum Nobilissimarum Familiarum origo nota est, probe intelliget quousque ignorantia simul atque audacia nostri processerit Impostoris, & quanta adhuc superiore sæculo eorum foret simplicitas, qui sibi ab eo imponi patiebantur.

§. XXXIX.

Coronidis loco subjicere lubet Conradi II. Imperatoris Diploma, cujus bina fragmenta ex P. DONATO CALVO protulit IRENÆUS Lib. IV. cap. V. pag. 302. & 303. ut Federicis, præteritis Marentiorum progenitoribus, alti Juliorum Sanguinis splendorem cum non exiguis aliis prærogativis conciliaret: En ejus verba:

In Nomine Dñi Nostri Jesu Christi Amen. Conradus secundus Divina favente gratia totius Alemannie Imperator semper Augustus &c. Vobis omnibus infrascriptis salutem, & devotionis affectum. Ad hoc ut illustrissima, & Nobilissima Familia a Julio Silvio Octaviani Cæsaris Augusti Romanorum Imperatoris Fratre per D. Federicum ipsius Illustrissimi D. Julii Filium, post bellum Julianum a suo nomine datum, in partibus nostris tunc factum relicta, deinde Imperio nostro fidelissime per universum propagata, sed magis in Civitate Brixie, & ipsius Territorio, jam diu commorans, & per Vespasianum Sereñissimum Imperatorem etiam in bello Hierosolimitano Capitaneatu ejus Exercitus cum Magnificis DD. Lavellongbis decorata magis splendore eluceat, Majestatisque Imperialis descendentia, integritati, & nobilitati studeat, & attendat. Convenit enim Nobilibus nobilior, Imperialibus digniora, gradatim virtuosius agere, & tanquam margarita a terra cum splendore sic ab ignobilibus Nobiles, penitus natura diversi, magnanimitatem, virtuosamque Nobilitatem sequendo dignoscantur. Volentes, & Nos, Imperio Nostro fideles recognoscere, illudque Amicis fidelibus ornare, munire, & convalidare: Propterea stansibus benemeritis, servitutibus, hospitiiis, & beneficiis per Nos, & Exercitum Nostrium habitis a vobis Illustrissimo Domino Federico q: D. Laffranci, olim D. Octavii filio, Octavio dicto Brusato, Celerio Mareuio, Maffeo dicto Maffetto, & Cataneo Capitaneis Militibus Nostreis sub Cognomine Illustrissimorum DD. Federicorum in Brixia, & Pergamo Civibus & in Valle Oliola, & Pergamensi existensibus. Vos omnes, & Filios vestros, natos, & nascituros, ac descendentiū descendentes in perpetuum ex legitimo Matrimonio procreatos Marchiones, & Comites cum mera, & ampla, & libera auctoritate, & gladii potestate in Valle predicta a cornu punctæ Lacus Sabini supra, & a summo Monticulo unajori in medio fundo dictæ Vallis Oliolæ, apud flumen Olei existentem infra usque ad dictam punctam in totam ipsam partem Vallis inclusive per præsentem constituimus, creamus, & ordinamus; ipsam
par-

partem ab alia jurisdictione ipsius Vallis panitus separando, & ex-
 prando, eamque in Marchionatus, & Comitatus dignitatem erigentes.
 Vobis, & Successoribus legitime perpetuo descendentibus, ut supra simi-
 liter Marchionibus, & Comitibus constitutis in perpetuum subijcimus,
 & condonamus: tali modo, & ordine, quod omne dominium dictæ
 partis ipsius Vallis Oliolæ, tam personale quam reale, tam in plano
 quam in Monte, & in dicta parte Lacus Sabini, & flumine Olei sit
 vobis, & Successoribus vestris in perpetuum subiectum. Dantes, &
 concedentes vobis Illustrissimis DD. Federico, Octavio dicto Brusato,
 Celerio Marentio, Maffeto, & Cataneo prædictis omnibus de Federicis
 cognominatis, & Successoribus vestris legitime perpetuo descendentibus,
 ut supra auctoritatem, potestatem, & baliam (habeatis) causas quas-
 cunque dictæ jurisdictionis vobis, & supradictis Civiles, & Criminales adju-
 dicandi, terminandi, & definiendi secundum Leges Imperiales, & statuta
 prout convenire videbitur, de quibus conscientias vestras oneramus. Spe-
 rantes, & credentes vos facturos quod summa Justitia pro debito, & bo-
 nores vestro administrabitur, & præcipue pauperes, Viduas, Orphanos, &
 Pupillos personaliter defendetis, & cætera operabimini, quæ ad Altis-
 simi Dei, & Sanctæ Matris mandata, & honorem spectant, & per-
 tinent, & pro justitia, ebaritate, & misericordia conveniunt. Infi-
 gnimque Nobilitatis vestre Imperialis Vos prædictos, & descendentes
 vestros in perpetuum, ut supra, Arma aurea cum listis ex albo, &
 caelesti colore scaccatis per schieffum in campo aureo, & cum Aquila
 Imperiali cum aurea Corona super caput, ad solitum vestrum orna-
 mus, & decoramus. Concedentes, & pro majori decore vestro Castrum
 unum, vel plura in dicta parte Vallis, ubi Vobis magis expedire vi-
 debitur construere, erigere, & in eis habitare valeatis cum Successori-
 bus vestris & in signum dictæ subjectionis dictæ partis ipsius Vallis
 in subsidium easdem Dadias, & Talcas per Vos, & Successores ve-
 stros in perpetuum imponendas, & exigendas ad perpetuam consecutio-
 nem Vobis, & Successoribus vestris præstabit. Onerantes Vos, &
 Successores vestros in perpetuum in signum Imperialis, & honorabilis
 Feudi quotiescunque requisiti fueritis ad arma pro Imperio Nostro su-
 scipienda, & quæcumque alia, quæ ad Imperialem Statum & conser-
 vationem Nostram spectant faciendum, sub vinculo juramenti fide-
 litatis, & homagii Nobis præstati. Et in prædictorum omnium testimo-
 nio singulo anno Falconem unum, & Accipitrem per Messum vestrum
 Nobis coudonabitis. Has autem ad perpetuam rei memoriam fieri jus-
 simus, & Imperiali Sigillo Nostro muniri. Datum sub Mediolano An-
 no a Nativitate Domini Milleesimo vigesimo quarto, Imperii nostri
 anno tertio. IV. Kal. Maii.

(L. S.)

Carolus Verbalis

Imperialis Majestatis Cancellarius.

Juxta regulas, & observationes hinc inde per decursum Operis indi-
 catas adeo evidenter hic enormis stultitia, ac incititia Impolitoris se-
 se prodit, ut cuilibet Historicis & Diplomaticis factis initiato Tyro-
 ni

ni pronom sit fraudem e vestigio detegere. Sed aliis oculis (ut MURATORI vetbis utar) hæc ipsa Majores nostri intuebantur , sine hæsitatiōe falsa pro veris amplexi : hinc quid mirum si imperiti uno plures Notarii ; si bini Illustrissimi Domini Brizienfes pro Serenissima Republica Veneta Prætores modo dictum Commentitium Conradi Privilegium authenticis suis subscriptionibus olim firmare conarentur ? Sed nec centum , ne mille quidem Prætores , aut Tabelliones dealbare Æthiopem tam horridum possunt. Ipse sacratissimus gloriæ memoriæ Ferdinandus III. Imperator cum Pragæ anno 1654. XV. Septembris Antonium Episcopum , Consiliarium suum , & Ludovicum Marentium Tergesti Locumtenentem in statum , gradum , ordinem , atque dignitatem Liberatorum Baronum de Matensfeld evexisset , fraudulentam quoque , in novo Diplomate desuper confecto , Contradinam hanc sibi exhibitam exaltatiōem incauto assensu suo quodammodo roboravit (37). Dum Sæcula (ulterius belle ad propositum nostrum prosequitur immortalis MURATORIUS) ignorantie florebant , fortasse pompa hæc Notariorum affirmantium , & Imperatorum comprobantium Chartas uti legitimas imperitis fucum faciebat. Ab ejuscemodi autem periculo (sint Superis grates) sæculum nostrum abest , quoties agitur de tabulis sub , aut obreptitiis , pice tam nigra conspersis . Nempe minime ignorant moderni Eruditi , sub Augustissimis Austriacis præcipue Monarchis , quos pene innumrabilia pacis , bellique negotia semper occupatos tenebant , sapius olim contigisse , ut illi , neglectis criticis , ac cædiolis Documentorum perquisitionibus , omnia promiscue ab impetrantibus in supplicibus primum Libellis enuntiata , deinde per Mercenarios Scribas in Diplomatis contextu ad verbum descripta , fidenter admodum , & sine hæsitatiōe confirmarent : sicuti inter cæteros fecit Inviictissimus Carolus VI. Imperator semper Augustus , qui Viennæ , anno 1710. V. Aprilis , ignobilem , imo tenuissimæ , infimæque plebis callidissimum Impostorem Joannem Antonium Lazier , Fabri lignarii Filium , pro legitimo (qualem sese mentiebat) Emanuelis II. Paleologi Imperatoris Constantinopolitani hærede solemniter per Cancellariam Hungariz edito Diplonate prædicavit. Quapropter Auctor Libri Parmæ vulgati anno 1724. cum titulo : *La falsità svelata contro a certo Giannantonio , che vantasi de' Flavy Angeli Commendatario Lascaris Paleologo , nell'esame della pretesa sua discendenza di maschio in maschio da Emanuele II. Paleologo Imperatore di Costantinopoli , fol. 61.* provide monet , nullam similibus privilegiorum digressiōibus fidem præstandam fore ; ex eo , quia *ne seguirebbe un assurdo grandissimo , ed è che li Supplicanti proverebbero sempre a pro loro in causa propria ; poichè li Principi non esaminano , nè fanno esaminare le narrative incidentemente fatte per altro effetto da* sup.

(37) Ferdinandi III. Imperatoris Diploma cum omnis producitur in Syllabo Tergestinarum Antistitum num. LIX.

Supplicant, ma le lasciano in quello stato di autorità e di fede, che possono dar loro quei, che le suggerirono: & paucis interjectis fol. 63. concludit: In tanto dalle cose fin qui narrate tre verità si ponno raccorre. Primo: che molti Diplomi, tutto che veri, e reali sono molte volte invalidi, ed insufficienti. (quod dici potest de Matentiorum Privilegio a Ferdinando III. anno 1654. emanato, in quantum amplectitur vanissimam illam Conradi II. promotionem de anno 1024.) Secondo: che non tutti i Diplomi, o Documenti ritrovati negli Archivi sono antichi, e veri; poichè in tutti i tempi se ne fabricano de' falsi, e poi si ripongono a bella posta negl' Archivi per accreditarli. (prout fecisse constat supradictum impudentissimum Falsarium Fabri lignarii filium Joannem Antonium Lazier, qui Friderici Pacifici, & Maximiliani II. adulterinas Chartas ad majorem sibi auctoritatem conciliandam in Senatus Romani Tabulatio reponendas curavit.) Terzo: che non pochi di ordine anche popolare, avendo casualmente il Cognome di qualche Famiglia Nobile, e conspicua, ridotti in stato facoltoso piantarono l' Albero della loro Genealogia con Documenti veri, fatti però per altri; appropriandosi per se, e pe' suoi, benchè di essi non parlino, ma si riferiscano ad altre Persone totalmente diverse, e nè anche attinenti ad essi. Perinde ac praestitit IENÆUS A CRUCE, qui spurio Fridericiano suo Diplomati, ac similitudini nominis innixus Julianis Tergestinis adscriptis quæcunque olim ad solas Julianorum, Juliorumve Romanorum Gentes pridem jam extinctas manifeste pettinebant. Qua equidem impostura somniator insulsus cum veram dictorum Concivium suorum antiquitatem contempsit, cum illustrem eorum Nobilitatem falsi crimine (in quod etiam contententes incurrunt) fœde obscuravit. Ad sui commendationem profecto excogitata illa cum Romanis connexion non indigebant, qui nominis sui indicia legitimis Tabulis ex sæculi XIII. exitu comprobata profetre, ac splendidissimo Ferdinandi I. Imperatoris Diplomate gloriari poterant Juliani Tergestini: didicimus enim a PAPEBROCHIO, eas Familias, & esse, & merito haberi antiquissimas, que suum nomen ad quatuor, aut quinque secula sursum ducere, ac probare possunt ex publicis eorum de quibus agitur temporum documentis.

§. XL.

Atque his finem imponimus Itenæani Julianorum Diplomatis Censuræ, quam paucorum mensium intervallo ex proprio, atque Excellentissimi Comititis JOANNIS CASPARIS DE LANTHERI (38) Librorum appa-

para-

(38) Incomparabilis doctissimi hujus Comititis virtutes aliqua ex parte describere nuper conati sumus in Epistola gratulatoria pro onomastico S. Casparis die Viennam transmissa, qua aliis quoque ejusdem Lit-
Itæa. Jul. Tom. I.

teris, serenæ Fratris nostri ANTONII casum nunciantibus, responsum dabamus:

Qua fratrem narras latere occubuisse ruenti,
Protinus est, Caspar, reddita Carta mihi.

F f

U

paratu pro virium nostrarum imbecillitate compilavimus. Plures consequenter faventibus Superis ejuscemodi Tomos Genealogico-Diplomaticos in lucem emittemus, dummodo experta hactenus humanitatis nostra scripta excipere continuaverint candidi, & eruditi Lectores; quorum judicio hunc conatum ultro submittimus maxima obsecratione rogantes, ut si quid per decursum præsentis Opusculi minus accurate forte allatum, minus clare deducum, aut expeditum offenderint, Auctorem publicis quoque Reipublicæ negotiis occupatum benigna dignentur aliqua interpretatione sublevare; quando, ut ex HORATIO ait ANDREAS MOECENICUS, nihil mirum videri solet, si bonus etiam aliquando obdormiat Homerus, cum multa dicturus accesserit. Blandimur nobis interea, hoc exemplo excitandos fore, vel in proposito confirmandos posthac alios Viros doctos, ut reliquas Irenæanas cruce persequantur imposturas; præ primis vero omni eruditionis genere veratissimos BARONEM DE CESCHI Supremæ Intendentis primum Consiliarium, & Nobilem ANDREAM JOSEPHUM DE BONOMO Tergestinæ Civitatis Cancellarium, qui missis nuper ad me litteris amoris, ac benevolentie plenius se jam simili utilissimo labori manum admovisse, nunciarunt. Sic exutus larva Sycophantiæ, mentisque nudatus coloribus IRENÆUS A CRUCE, haud pridem inter Scriptores rei Diplomaticæ a BARINGIO perperam numeratus, aut veluti Graculus inter Pavones, risum movebit adstantibus, aut deinceps e Barin-giana Clavi, & Bibliotheca Diplomatica edit. noviss. pag. 119. quo precario irrepleat, penitus expungetur; Historia autem Tergestina infatigata, ex monstruosissima, atque fabulosa, paulatim vera, clara, seu perspicua, sanoque judicio constans (quibus notis omne annualium pretium absolvi docet LIPSIVS) efficietur.

NON-

*Ut liquet, oblapui, & largas mihi lumine rivas
Fluxit: sed lacrymis jam satis asque datum.
Lux redit en! celebrat qua Divi omen, ovium
Unde inter gentem tessera certa tibi.
Ergo pailla procul sit vultus, & aurea, circum
Quam cingit, redeat, simbria lata, chlamis.
Curaturque Epulum, nutant hiliaria mensis,
Mellita sint primo vincta reposta loco.
Nontamen hinc plenus rapitur torrentis ab undis,
Nec tibi commixtis thias adolebo dolis.
Tu nostri, cordi quam sit mihi dicere verum,
Novi & ego, fuit quam tibi displiceant.
Scilicet hic tumet Vatis Mercator avari,
Fabula, quem mulcet, ventus inanis alit.
Proh Superi! quam larga seget, si premere laudet*

*Ausat, Lantheri, Carmina nostra tuas.
Quam firma ia Nomen pietas! quam fertilis ardor,
Ut Patrii surgant, hinc licet absis, agri!
Quam carus Mibi! quam vassa scientia juris!
Quam doctas placida fræna tenere manu!
Quid si majores addam longo ordinæ ceras?
Quid memorem Nata si decet omne tua?
Si Gentrum, referam, morientis pharmaca fratri
Qui suscit, prope consuevitque anima?
Hac in xylivolum ferrens lallatitæ pontum
Carthasa, fluminis ludente juxta vadis.
Non igitur rauto gratulari carmine tentem,
Hanc vino, & dapibus fas celebrare diem.
Jam pateram sumo, votat, clamoque bibendum,
Vivat Lantheras, Nata, Genereque diu!*

NONNULLORUM DE HOC OPERE JUDICIUM.

*Guid. Com. de Cobenzl Rud. Coronino Com. de Cronberg
S. C. R. & Ap. Maj. & Cubiculis &c. S. P.*

Erlegi summa cum voluptate MS. tuum, quo Eruditionem tuam amplam, ac bene digestam apud omnes in arte Diplomatica peritos is stabilitum, Ego, qui in eadem plane peregrinus fui, postquam hoc Opus tuum evolvi, arcana omnia ejusdem scientiæ perlustrare, te duce, tuisque insitens criteriis, habes jam sum, si non auderem. In uno enim, eoque non affabre efficto Julianorum Diplomate expungendo, non id tantum præstitisti, ut Irenæum in crucem adigeres, sed notas omnes ram claras, tam luculentas patefecisti, quibus omnium sui similium Sycophantarum fraudes, qui non detexerit, cæcutiat, oportet. Offendi tamen non mendas, sed naves quosdam, ut mihi quidem videntur; hos si relicerem neque indoli meæ ab omni adulatione remotæ, neque amicitiae erga te meæ facere satis arbitrarer. Accipe igitur quæ mihi minus placent, sic tamen accipe, non ut illico censoria animadversione damnanda, sed tanquam ad examen iterum revocanda videantur.

Non placet igitur

1.º Quod sacrum rextum Dissertationi profanæ præfecisti. Videtur id habere nonnihil irreverentiæ. Si Horatium, si Juvenalem mente revolveris, facile invenies quod substituas.

2.º Miseret me Tergestinatorum, in quos in prima præfationis parte nimis hostiliter inveheris. Fateor, te in ejusdem, tum & in totius Operis conclusione palinodiam quodammodo canere; fateor, ab assumpto tuo plane alienum non esse, ostendere, neutiquam genuina, sed & imaginaria Nobilitate elatos nimium animos, & imperii indociles, & vel ad rebellandum esse propensiores. Verum id itidem præstares, si commiserantis, non exprobrantis stylo. uteris. Tum vulnus, quod malefacta singillatim enarrando infixisti, per laudes generales, quas superinducis, exasperare potius, quam linire videris. Hinc, quia immeritos, puto. quos lædas, iisdem, ut quodammodo parcas, precarer.

3.º In tuæ Gentis Diplomate Leopoldino, per verba: *quamvis* (Derivatio e Corvino) in genuino. *Diplomate approbata*: Cæsarem falsi testimonii reum agere videris; hinc v.g. *Quamvis ea* (Derivatio) in genuinum *Diploma irrepserit*, ut alibi ostendis, etiam hoc dictum malim.

4.º Ovidii versus in peroratione, aut non capio, aut non apposite adaptatos judico.

5.º Ubi

5.to Ubi dicis, veram Nobilitatem *non minus*, quam Solem, adventitio indigere lumine, *non magis* ponendum cenferem, ut sensus sit neque hunc, neque illam eo opus habere.

6.to Paragrapho 12. ita ratiocinari videris: Mirarer Liechtensteinos, Eggenbergios &c. tam profusis honoribus esse condecoratos, nisi Salamancarum exemplo, Cæsares jam olim munificentiam suam prodige projecisse, essem edoctus. Quo dicto, meo quidem iudicio, utrosque offendis; illos apprimere de Republica meritis meritis maiora præmia expiscatos esse arguis; hos etsi tenore Diplomatis antiqua Nobilitate pollentes, vix Civitate, seu Patriciatu Goritienſi dignaris. Taceo, quod ipsa comparatio inter nimium dispares neutri grata esse possit.

Hi sunt navi a me in Opere ruo, magnæ certo tibi laudi futuro, deprehenſi, quos si tanti duxeris ut detergas, meo quidem iudicio bene feceris; sin vero minus, non ideo profecto laudem tuam imminutam iri timendum tibi est. Quod adeo firmum reor, ut opem meam, si ea ad Editionem uti volueris, sicuti oretenus exhibui, sic scriptotenus denuo polliceor. Sincerum interea animum meum perenni tua benevolentia compenſa, & bene Vale.

Dabam Domi meæ 25. Jan. 1768.

Eruditissimo simul, ac Illustrissimo Guidobaldo Sac. Rom. Imperii Comiti de Cobenzl, Libero Baroni de Proßg, Dynaste in Sancto Dauielo, Leitemburgo, & Feistritio, Supremo baredit. Pincerne in Carniolia, & Vinidorum Marchia, Supremo baredit. Dapifero, & Falconum Magistro in Principali Comitatu Goritiæ, Utriusque Sacræ Cæs., & Regio-Apostolicæ Majestatis actuali Cubiculario Rudolphus Coroninus Cronbergius Comes S. P. D.

Tot, tantæque, Comes Nobilissime, te exornant virtutes, ut admirationi potius, quam imitationi nostratibus proponendus videaris. Non ego hic recensebo Fratris, Parentis, totiusque Illustrissimæ Propagis tuæ (39) gloriam; satis enim superque propria te illustrem reddunt merita, morum suavitas præcipue, & profunda omnis generis eruditio, summa cum modestia, atque probitate conjuncta, quibus doctibus mortalium corda rapiuntur. Ego sane, ut primum

me

(39) Tribus firme abhinc seculis Cobenzelia Propatia Aulicis Administris, & Provincialium Gubernatoribus gloriatur. Joannes Supremus Caroli Archiducis Austriæ in Styria Cancellarius, Teutonici Ordinis Commendator, & Gradiscæ Capitanus, Romana, & Moscovitica Legationibus immortalis sui nominis gloriam obtinuit. Philippus Ulrici filius fuit Vicedominus Carniolæ. Joannes Philippus præcedentis Nepos; extincto anno 1673. Joanne Vincentio Coronino Barone de Cronberg Terpesti Præfecto, eandem Præfecturam obtinuit, anno 1675. in S. R. I. Comitum gradum

elevatus fuit, ac tandem post discessum Joannis Erhardi Com. ab Aversperg anno 1697. Supremus Goritiæ evasit Capitaneus. Joannes Caspar ab anno 1704. Goritiæ, & ab anno 1714. Carniolæ supremus Capitanus, ad Aulam Cæsaream evocatus supremi inibi Cubiculariorum Præfecti munus, cum Aureo Vellere, impetravit. Carolus Joannes Philippus (prioris filius, & Guidobaldi Comitum Frater) inter intimos Consiliarios, & inter Aurei Vellere Equites pridem adscriptus, in præfens Plenipotentiariorum, ut vocant, Belgici Ministri provinciam sustinet, ubi, bene administrata re publici-

me in amicitiam tuam admisisti, tanti semper te feci, ut sermonem, conversationemque tuam Librorum lectioni præferre interdum non dubitavetim. Duplex in me exinde redundavit utilitas; prima quod tuam assecutus familiaritatem plura a te indies discerem; secunda quod minus magnifice deinceps de meis studiis judicarem. Quare, cum anno proxime præterlapso Progonologicam duorum milium, & amplius Majorum neo-natæ in Hetturia Mariæ Theresiæ Principissæ Arborem efformassem, eandem non prius Augustissimæ Imperatrici Reginæ offerendam duxi, quam tu, simul cum Lanthetio nostro, album calculum adjiceres, memor Horatii præcipientis Art. Poet.

..... *Si quid tamen olim*

Scripseris, in Metii descendat judicis aures.

Verebar etenim, ne forte pattus ille mediocris ingenii mei plus æquo placeret Auctori, veluti filii etiam deformes sola ipsorum qualitate non raro Parentes delectare consueverunt. Par memet ratio nupet impulit ad subjiciendam perspicacissimo judicio tuo *Ireneani Julianorum Diplomatis Censuram*, quam, faventibus Superis, hoc adhuc anno juris publici facere stabilivi. Censoria, a me tibi ultro delata, potestate expendisti MS.^m, & qua immerentem hæcenus semper complexus es humanitate, ac benevolentia mihi candide insinuas, ut sequentia aliqua ex parte immutarem.

Primo: Sacer textus profanæ Dissertationi præfixus visus est tibi habere nonnihil irreverentiæ.

Secundo: commiserantis, non reprehendentis stylo me uti cuperes in recensendis Tergestinatorum calamitatibus, a nimia eorum ambitione derivatis.

Tertio: in præfatione a falsi testimonii suspitione Leopoldum Cæsarem liberandum innuis.

Quarto: Ovidii versus in eadem præfatione non apposite adaptatos judicas.

Quinto: Ubi ego dixi, Vetam Nobilitatem non minus quam Solem adventicio indigere lumine, non magis substituendum censeres.

Sexto demum Paragraphi XXII. conclusionem, & comparationem improbas.

Enimvero uti meritis grates pro suscepto labore, tibi persolvo, Eruditissime Comes, ita in sententiam tuam sine limitatione transirem, nisi dubia mihi succurrissent aliqua, quæ propensi animi assen-

publica, summam sibi hæcenus laudem, Patriæ vero sum gloriam comparavit. Hinc de illo merito alibi ita cecini.

Dic jam magnanimi memoranda trophæa Cobenzli:

Hic melos, hic vires exire Musa tuas.

Non tulit hic primum, meruit sed ferre triumphum,

Et patuit, sortem paruisse mora:

Dat namque auratas stirpi fors prodiga claves,

Velera, Germanas dat quoque larga cruces.

Iren. Jul. Tom. I.

Quid dat fors majus? Sors dat majora seditis,

Celsa ferent radiis te Domus Astra suis.

Vidimus effusum plantas tibi lambere Rhenum,

Et Rhodanum secreti subfluxisse pede.

Quid memorem Gentis, quas alius unda Tamesis?

Instrepuit vestris sat tua fama plagis,

Austria te celebrat, veneratur Belgæ, Bobemus,

Suspirat vultus orbo Flamina tuos.

Vixisti tibi stabili gestis Goritia nenu:

Ex alto Matrem, Carole, cernè gradu.

G g

ensionem in uno alterove puncto suspendendam admonebant. Proponam itaque dubia illa, non tenentis adversarii, sed amici, qui a doctiori instrui cupiat, & potiorum veneratur, personam sustinendo.

Primo itaque objectam Sacri textus irreverentiam in dubium vocare videntur uno plures Auctores Ecclesiastici, æque ac profani, qui ejusmodi ex Sacris Codicibus petitis sententiis frontem librorum ad majorem sibi conciliandam auctoritatem exornarunt. Ita Buccellinus Germaniæ Topo-Chrono-Stemmatographicæ Tom. IV. ex Libro Proverbiorum Cap. XVII. v. 6. præfixit: *Gloria Filiorum Patres eorum*, & Cl. DOBNERUS Monumentis Historicis Bohemiæ ex Eccl. cap. XX. v. 32. *Sapientia absconsa, & thesaurus invisus, quæ utilitas in utrisque?* Sed, ne in re minoris momenti nimium immoremur, dicam quod in questione positum textum: *Ostendam Fabricatores mendacii*: ex Job Cap. XIII. v. 4. permutatis binis dumtaxat litteris, usurpaverit quoque Auctor Libri Parmæ editi anno 1724. cum titulo: *la Falsità svelata contro a certo Giaunantonio, che vanta di Flavj Angeli Commeni Lascares Paleologo*. Hinc etiam prædictorum Scriptorum vestigiis insistent servanda quibusdam sacra illa videretur sententia; nihilominus tamen tibi potius obsequendum ratus profanum textum ex Philosophorum Principe in ejus locum substitui: *Duo sunt opera Sapientis, quorum unum est non mentiri, de quibus novis: alterum vero mentientem manifestare posse*; Nec non ex Papebrochio: *In vetustis Diplomatis, chartisque recipiendis ad historicam probationem non minori versandum est cautela, quam in Numis, quorum multi sub larva antiquitatis inducunt in fraudem, vix a paucis oculatioribus agnoscendam*. Quibus jungi etiam apte posset illud Ovidii l. Art.

..... Fallentes.....

..... in laqueos, quos posuere, cadant.

Transeo ad secundam observationem ubi, dum commiserantis stylo Tergestinorum vices expositas cuperes, anxius hæreo, latin' tuto id ab Historico præstari valeat; quandoquidem Tacitus Histor. Lib. I. ut non modo casus eventusque rerum, sed ratio etiam consæque noscantur postulabar, & Polybius Lib. III. Quare, quomodo, quo fine, quidque actum sit, & an ex ratione satis ceciderit ab Historiæ Scriptoris commemorari jussit. Nimirum cum Historia dicatur Magistrorum, præcipuum ejus munus in eo consistere videtur, ut fideliter expositis gloriosis Majorum gestis, & reprobatis pravis dictis, facilius Antecessorum, posteritas illos sibi imitandos proponat, horum infamiam reformider. Hunc finem vix, & ne vix quidem assecuturum putarem illum Annalium Scriptorem, cui convenirent verba Terentii ex Andriæ Prologo:

Historicus cum primum animum ad scribendum appulit

Id sibi negoti credidit solum dari,

Populo ut placerent, quas fecisset fabulas.

Hoc enim est (ut Euripides in Hippolyto asseverat) quod Mortalium

lium Civitates bene habitatas, Domosque destruit, grati valde Sermones.

Procedamus ad tertiam objectionem, ubi ita loqueris: *In tue Gentis Diplomate Leopoldino per verba: quamvis* (derivatio a Corvino) *in genuino Diplomate approbata: Cæsarem falsi testimonii reum agere videris.* Candide fateor, me rē quodammodo, quod nunc adjuñxi, per incogitantiam prætermisisse. Sensus itaque esto: Cæsarem fabulosam a M. Valerio Corvino meæ Gentis derivationem in Diplomate recensendo confirmasse: non aliter plane (si fas est magnis parva comparare) ac olim præstitit Fridericus Pacificus, qui commentitia Julii, atque Neronis Austriacorum Privilegia anno 1453. approbavit, teste Fröelichio Archontolog. Carinth. Parte I. pag. 129. sic scribente: *Fridericus Imperator Diplomate dato cum Aurea bulla MCDLIII. Neostadii in festo tricen Regum, confirmat omnia Privilegia Domus Austriacæ tam fabulosa illa Julii, & Neronis, quam alia ab Henrico IV., & ab Henrico Cæsare olim Leopoldo data, item a Friderico II., & a Rudolfo Rege collata.* Quæ omnia Anonymi Parmensis in §. XXXVIII. insinuatam observationem magis magisque commendabilem reddunt.

Gradum faciamus ad versus Ovidii de Ponto lib. II. Eleg. III. quibus in peroratione ad Dietrichsteinium vota mea claudabantur.

*Pro quibus optandi si nobis copia fiat,
Tam bene promerito commoda mille precor.
Sed si sola tibi dentur tua vota, precabor
Us tibi sit, salvo Cæsare, salva Parens.*

Non inficior, ultimum Pentametron hic adaptatum nonnihil obscuritatis in se continere; inde est, quod ad vocabula: *Salvo Cæsare, salva Parens:* notam adjicere voluerim, qua Augustam Mariam Theresiam, cum filio Imperatore Josepho II. innuebam; Magnatum siquidem felicitas a Principum plerumque pendet conservatione; deficientibus Solis radiis, cuncti Planetæ quoque languescerent. Summam igitur votorum meorum cum Dietrichsteinii fidelissimi Cæsareo-Regii Administri votis jungendo precabar, ut modo memorata naturæ prodigia, orbis delicias, Patriæ Parentes pios, felices sospitarent Superi, in generis humani ornamentum, nostramque incolumitatem ad seram usque ætatem conservarent. Sed, & prætermissem hac nota, parvo negotio versum magis perspicuum reddere potuissem, sic scribendo:

Sit tibi cum salvo Cæsare salva Parens.

Enimvero violentas nulla impulsus necessitate Classico manus injicere, religioni mihi ducerem, atque emundæ naris Criticorum gravissimam merito reprehensionem formidarem. Quocirca recisis transver-

verso calamo supradictis Carminibus, alios ibidem ex eodem Poeta versus aptius id, quod dicere cupiebam, exprimentes induxi, prout videris in ipso præfationis contextu.

Eadem quoque ratione, ut perspicaciter animadvertisti, loco non minus, non magis, quod optime innuis, substitui non adeo sane condemnandus, quod sententiam hanc a Cl. Dobnero ex Carpzovio depromptam, urpore ex limpidissimis alias fontibus promanantem, clausis oculis hauserim. En illius verba in Notis ad Hayeki Annales Bohem. Part. II. in Czecho I. pag. 20. *Nam vera virtus, vir- tuteque parva Nobilitas nibilo minus quam Sol aliena, mutataque luce, aut ejuscemodi fucatarum laudum splendore opus habet.*

Venio jam ad postremam objectionem: Paragrapho XXII. ita ratiocinari videris: Mirarer Lichtensteinios, Eggenbergios, &c. tam profusis honoribus esse condecoratos, nisi Salamancarum exemplo, Cæsares jam olim munificentiam suam prodige projecisse, essent edocti: quo dicto, meo quidem judicio, utrosque offendis. Illos apprimere de Republica meritis meritis majora premia expiscatos esse arguis; hos, etsi tenore Diplomatis antiqua Nobilitate possentes, vix Civitate, seu Patriatu Goritienfi dignaris. Taceo, quod ipsa comparatio inter nimium disparis neutri grata esse possit. Quod ad ratiocinationem, & ad hanc paritatem attinet, sit verbo venia, videris mihi a genuino paragraphi sensu hoc loco tantisper deflectisse. Non ego majora meritis præmia Lichtensteinios, Eggenbergios, aliosque assecutos dixi, sed ita argumentatus sum: Si Austriaci Cæsares tot tantisque Privilegiis exornarunt Equites de Salamanca, quorum ramus adhuc superstes, Gradiscæ hodie habitans, Provincialium, seu Patriotum dignationem non egreditur; mirari desinant extranei, quod iidem Gloriosissimi Monarchæ Lichtensteiniotum, Eggenbergiorum, aliorumque primi ordinis Dynastarum ingentia merita, & diuturna fidelia Austriacæ Domui, atque Imperio Romano Germanico toga, aut sago præstita servitia longe splendidioribus prærogativis, longe nobilioribus titulis, longe majoribus gradibus compensaverint. Causam expetis? in promptu est, quia uno plures inter alienigenas Annalium Conditores deprehendi, qui Principum nostrorum munificentiam, inconsultæ largitionis, aut prodigalitatis nomine profanarunt. At vero rerum vocabula tales Scriptores amisisse, Austriacorum potentiam, & amplitudinem ignotasse judicandum videtur. Nam prodigus est (ut ait Aristoteles I. Moral.) qui ubi non decet, & quantum non decet, & quando non decet, impendit; Avarus, qui non impendit ubi decet, & quantum, & quando decet; liberalis, qui ubi, quantum, & quando decet, impendit: quare merito satyrico dente Artaxetxem atrox Stobæus de Rep. Lib. VI. quod Persam Colonum inusitatæ magnitudinis pomum offerentem insipiens Rex, quem pomario præficere debuerat, regentem Orbi imposuerit. At longe aliter sese gesserunt Cæsares Austriaci, quando in Lichtensteinios, Eggenbergios &c. de se, deque Republica optime meritos splendidissimas illas prærogativas con-
tule-

tulere, qua laudabili magnificentia neque memoratæ Prosapix majora receperunt quam fuerint promeritæ, neque Principes familia illis largiendo fontem ipsum benignitatis exhaulerunt (40). Hinc quod a sæculis cœpetunt Austriaci, queunt prolequi, & Salamancas, angustia rei. familiaris in præsens laborantes, cuni pluribus aliis, redere felices; si nimitum eorum aliquando virtus alterius olim opulentissimæ linæ Salamancarum videlicet Comitum de Ortenburg famam, atque gloriam adæquaverit.

Tuum jam, Clarissime Vir, erit judicare: an his non obstantibus, quæ adhuc immutata manserunt, ad normam secundæ, & sexræ objectionis redigenda sint. Ego enim non minoris te reputo, quam antiqui sincerum, & incorruptum illum Quintilianum, qui, coris officio functus, male tornatos velus sæpius corrigere præcipiebat, & ut inquit Horatius.

Bis, terque expertum frustra, delere jubebat.

Interea favoris tui, atque amicitix continuationem expetendo, Epistolam meam magis appositis verbis claudere non queo, quam supralaudati Ovidii de Pont. Lib. II. Eleg. I.

*Dæ tibi dent annos! a te nam cætera sumes
Sint modo virtuti tempora longa tua.*

Dabam in Schönhaus I. Februarii MDCCCLXVIII.

(40) Et si Imperatores Familias §. XXIII. recensitas præmitti donantes se largos ostenderint, manifestoque; dici tamen non potest, hanc eorundem liberalitatem, atque munificentiam Familiarum illarum meritis nullatenus respondere: velut a nobis dictum est §. XIX.; ubi hæc scripsimus: *Quid au-*

tem est, si hoc non est, metas nullas largitionis constituere, Et fontem ipsum Imperialis munificentia sine necessitate exhaurire? de Familiis inferioris ordinis loquentes, quibus nulla ratione privilegia eodem §. recensita congruere poterant.

*Epistola Perillustriſſis Baronis de N. ex Germanico
in Italicum idioma translata.*

Illuſtriſſimo Sig. Conte.

Vidi il di lei Manuſcritto ripieno d'ogni ſorte di paefana, e forſattiera erudizione. Vedendolo, e conſiderandolo mi maravigliai come un Cavaliere della di lei qualità poteſſe in poco più di mezz' anno raccogliere tanto numeroſe, e ſcelte notizie. Mi torpreſe, lo ridico, alle prime una sì portentosa farica: ma poi quando riſlettei, ch'Ella era lo ſteſſo Conte Rudolfo Coronini, di cui ſreſca ancora ſi conſerva la memoria nel Collegio Teſeſiano per la tanto rinomata diſeſa: *de jure Naturæ, Gentium, & Publico Romano Germanico, cuiuslibet ſacta argumentandi copia*: ſoſtenuta con tanta ſua gloria, e ſtupore di tutri gli aſtanti; fra'quali trovandoſi anche il moderno Principe di Kevenhüller in qualità di Ceſareo Delegato, ebbe ad eſprimerſi di non aver mai altro per l'avanti aſſiſtito ad una più bella, ed erudita diſeſa: quando mi rammentai, che nell'iſteſſa occaſione fu anche per la prima ſiata pubblicato il dottiffimo di lei: *Tenamen Genealogico-Cronologicum Comitum & Rerum Goritiæ*: che poi novamente colla ſeconda edizione ampliato nell'anno 1759. ebbe tanta approvazione dalle Accademie di Lipſia, e Roveredo, che oggidì comunemente ſi conſidera per uno de' più riguardevoli Monumenti Letterarj della Germania: quando inoltre mi ſovvenne della limatiſſima Diſſertazione: *De origine Præpoſitura Sancti Stephani prope Aquilejam*: nell'anno 1758. ſtampata in Tienro, nella quale per teſtimonianza del P. Zaccaria ſpicca ugualmente il buon guſto, e la ſcelta erudizione: e l'altra concernente l'origine della rag. guardevoliſſima Caſa di Waldſtein nell'anno 1766. ſtampata in Gorizia, che roveſciò ſino dalle fondamenta le ciarlatanarie di Balerno, e di tutti gli altri ſuoi ſeguaci, che di tale Genealogia ne avevano prima di lei ragionato: quando, diſſi, mi vennero in mente tante, e tanto glorioſe di lei impreſe, non mi ſembrò più impoſſibile, che dall'infaticabile diligenza del Sig. Conte coſì preſto ſortire poteſſe alla luce un'Opera di tanto merito, quale molti altri, ſpezialmente Cavalieri del ſuo rango in più luſtri appena l'avrebbero, non dirò già perfezionata, ma neppure abbozzata. Il Conte N. nella Boemia, l'altro Conte N. nella Stiria, il Barone N. in Vienna, e due altri a lei ben noti Cavalieri dell'Auſtria potrebbero colla loro teſtimonianza autorizzare le mie eſpreſſioni; poichè tutri queſti altro non cercano, che di farſi credito col parlare di ſovente delle loro ideate compoſizioni: *ſed bæſtenus intra promiſſa tantum ſubiſſunt*: in maniera che, ſe mai per diſavventura veniſſe alla luce qual-

qualche loro componimento, al medesimo si potrebbe opportunamente applicare il pensier bizzarro di quel Poeta, il quale, nell'incontro che si pubblicò un certo Poema latino di Giovanni Cappellano intitolato *Puella non corrispondente all'aspettazione universale* di tutta la Francia, compose il seguente distico:

*Ille Capellani dudum expectata Puella
Post longa in lucem tempora prodiit Annus.*

del qual per altro anche VS. Illma ne fece menzione nella lettera anni sono scritta al Conte GIROLAMO DE RENALDIS.

Ma per tornare al proposito, lessi con piacere singolare la Censura dell'Ireneano Diploma. Mi posi più d'una volta a ridere considerando la sciocchezza dell'Autore, e la soverchia di lei pazienza nel confutarlo. Meritava ancor di peggio un simile impostore. Non so però se i Signori Triestini con occhio indifferente mireranno costestò suo Libro, nel quale scopronsi tante bugie, che pel passato facevano la loro figura, e dal volgo venivano rispettare al pari della verità incontrastabili, sopra le quali è fondata l'Istoria della Città di Trieste. Sortiranno quindi forse delle Apologie, e delle Controcritiche: ma Ella, al mio modo di pensare, lasci scrivere, e parlare ad ogn'uno come più gli aggrada. Dando alle stampe un libro non si può contentare tutti, e meno poi gli appassionati. Chi è prevenuto dall'amore proprio, è anche incapace di discernimento; contrasta la luce al Sole, e se fa d'uopo, s'impegna di sostenere, che la Luna sia caduta nel pozzo; con questi tali

Bella gerant alii, nullos habitura triumphos.

Il savio all'incontro resta pago della ragione, e l'Erudito sa distinguere il vero dal falso, l'argento dal piombo, ed il cristallo dal diamante. Mi creda VS. Illma, che l'approvazione d'un solo dotto, e prudente Letteraro ha più peso, che la disapprovazione d'un Mondo intero d'ignoranti.

Io frattanto per divulgare maggiormente la fama di questa sua erudita fatica mi sono preso la libertà di mostrarla a diversi miei Amici, i quali d'unanime consenso la considerarono degna d'un illustre Allievo del Celebre P. Frölich, non sapendo sufficientemente ammirare l'instancabile diligenza di VS. Illma, mentre immerso in tanti altri affari di conseguenza, ed impiegato con tutto il fervore nel Governo Politico della sua Patria, scrive in materia Diplomatica con esattezza, ed erudizione tale, che lo stesso Archivario di sua Maestà non isdegnerebbe d'esserne l'Autore.

Mi rallegro dunque di cuore col Sig. Conte, mio distintissimo Padrone, per questa sua nuova Opera, la quale ancor manoscritta ha riscosso gli applausi de' Letterati nostrani. Costestà approvazione

io

io spero che servirà di prefazione agli elogi, che verranno tessuti nelle altre Provincie: *Est namque* (al dire di Cicerone) *gloria solida quaedam res, & expressa, non adumbrata, ea est consentiens laus bonorum, incorrupta vox bene judicantium de eccellente virtute*. In fatti la di lei virtù, e dottrina merita d'esser dappertutto preconizzata, perchè non è virtù volgare, perchè è virtù indefessa, virtù solida, virtù eminente, e virtù tale, che al di lei confronto smarrite, svergognate, e confuse nasconder devonfi l'ambizione, l'ignoranza, e l'impostura: solite qualità di coloro, che per farsi grandi estendono le loro Genealogie di là dell'eccidio di Troja, e talvolta anche fino alla creazione del Mondo: *inane, quas*

Si foret in terris rideret Democritus.

Finisco col supplicarla, d'onorarmi ulteriormente de' suoi pregiatissimi comandi, e credetmi

Di VS. Illustrissima

Devotiss. Servitore
il Barone N.

Tergo) A Monsieur

Monsieur le Comte Coronini de Cronberg Chambellan de
LL. Maj. Imperiales RR. Apost.
p. Laybach

a Górz

Pero-

Peroratio ad Illustrissimum Dominum Poinpejum Coroninum S. R. I. Comitem de Cronberg, Liberum Baronem Præbacinæ, & Gradiscuræ, Dominum Rubiæ, & Villesij, nec non Hereditarium Tulmini Capitaneum &c. in Cæsareo, & Academico Soc. Jesu Gymnasio Goritiæ, inclinante Augusto Mense anni currentis 1763. recitata a Joanne Baptista Gerino, dum Assertiones ex universa Philosophia publice propugnandas susceperet Præside Adm R. ac Eruditissimo P. Joanne Baptista Ciotti, & Soc. Jesu Philosophiæ Professore publico, & ordinario, in qua etiam Auctoris occurrit memoria.

Illustrissime Domine Comes.

Quod Philosophiam, quam hodierna luce pro viribus meis propugnandam suscepi, celebri tuo, Nobilissimoque Nomine inscribi sis passus, gratias ago tibi, Illustrissime Comes, Domine mi, ac Patrone gratiosissime, quas possum maximas, agamque dum vivam. Quod in clarissima Familia tua commune est, atque hæreditarium, illud tuum quoque esse cernimus..... quid autem? in magna fortuna moderatum non solum, atque ab omni alienum fastu servare animum; verum etiam scientiis, Artibusque homine libero dignis honorem deferre, adeo ut has unas & comparete tibi ipse & in aliis magni facere consueveris. Ea insuper tua, tuorumque fuit vivendi ratio hætenus, ex res gestæ, ut, seu in Cæsarum Anlis Imperii saluti, majorique commodo, atque splendori feliciter non minus, quam sapienter invigilaverint; seu in Castris pro Religione, Principe, & Patria adversus potentissimos Christiani, Austriacique nominis hostes strenui militis perinde, ac Summi Ducis officia nunquam non obierint; seu Provinciis Prætores dati fortunæ Civium, & capita contra vim, & fraudes foriter, sagaciterque defenderint; seu Domi tandem in otio honesto conquiescentes, ut novos in lucem edere, doctos evolverint Libros, & Homines antiquissimo Familix jure vobis obnoxios ut Patres magis, quam Domini rexerint, sceleratis teirori, damno nemini, solatio, auxilio, præsidio plurimis, omnibus denique semper fuerint admirationi; quorum decora & tua sunt, cum vivam illorum in te imaginem liceat intrueri. Qui vixerunt missos facio; ex viventibus autem, ut duos potissimum nomenem tu, Urbe hac nobilissima efflagitante, optare videris; Rudolphum nempe, cujus sublimis, ac rara mens, doctæ vigilix, atque indefessa studia, insignes Patriæ res pace, belloque gestas pulcherrimo in lumine collocarunt, & Illustrissimis quoque Goritiæ, aut Tergesti extirerunt, extantque adhuc dum, Familiis debitam immortalitatem pepererunt. Qui ita vivit, ut, etsi prope maxima nobis ille jam dederit, majora tamen ab eo propediem expectemus: Antonium vero Fratris tui Joannis unicam, ca-

Iren. Jul. Tom. I.

I i

ram,

ram, magnamque sobolem, viri, cui parem alium habere possumus, majorem illo certe non possumus, Antonium, inquam, dignum te, & Petro Antonio Fratre Nepotem, ecquis obsecro, ut par est, laudet? Si mathematicarum disciplinatum eum, scientiarum omnium, & Artium, quæ humano generi prodesse possunt, perquam studiosum, atque apprime peritum; ideoque vetum Philolophum: Virum lædete, & lædi nescium; Summis idcirco infimisque carum si dixerò, quis me non vera, & cunctis nota elocutum confitebitur? Neque existiment aliqui, a me de singularibus Personis habitam orationem, quasi vero de illorum Progenitoribus nihil protus mihi dicendum superfuisset. Extant sane volumina ab UGHELLO, IRENÆO A CRUCE, GALEATIO GUALDO PRIORATO COMITE, ISCHIA, BAUZERO, PRIVATO, aliisque bene multis fide dignis Skriptoribus concinnata, ex quibus didicimus Joannem Cyprianum Coroninum de Cronberg Familix tuæ communem, ut ajunt, stipitem jam inde a Caroli V. Cæsaris temporibus perverustæ Vitum Nobilitatis fuisse, atque ita de utraque Republica in Germaniæ Provinciis meritum, ut tamen si a Ferdinando I. Imperatore Caroli Fratre, & prædiis, & dignitatibus liberalitate vere Cæsarea auctus fuerit, honestatusque; haud majora tamen eum meritis accepisse, Annales perhibeant. Jacobus autem, Joannes Philippus, Orpheus, Cyprianus junior, ut minimum Joanni Cypriano Parenti virtute pares, eos & Patriæ, & Orbi dedere Filios, atque Nepotes, qui æqui, honestique semitam jugiter calcantes, se illis dignos demonstrarunt, & vel hodiedum demonstrant, atque etiam (ominari fas est) dum Terra hæc stabit, demonstrabunt. Dixi.

SYLLABUS
TERGESTINORUM ANTISTITUM .

Agamus bonum patremfamilia: faciamus ampliora, quæ accepimus:
major ista hæreditas a me ad Posterorū transeat. Multum adhuc
restat operis: multumque restabit: nec ulli nato post mille sæ-
cula præcluditur occasio aliquid adhuc adjiciendi.

SENECA. Epist. 64.

SYLLABUS

TERGESTINORUM ANTISTITUM

EX

UGHELLO . COLETO . BAUZERO ,

ALIISQUE AD NOSTRAM ÆTATEM CONTINUATUS.

I quis ab UGHELLO in Italiz Sacre Tom. V. editam, deinde vero a NICOLAO COLETO auctam, ac magis illustratam Tergestinorum Antistitum Seriem cum IRENÆANO eorumdem Episcoporum contulerit Catalogo, e vestigio, mehercle, prehender, insulsum istum somniatorem mulcorum, primis præsertim sæculis, Præsulum nomina, illuc minime pertinentia, aut per minime fundatas conjecturas accersivisse, aut, quod deterius judico, cerebro suo effinxisse. Enimvero ferendam non esse ejuscemodi licentiam (ex qua plurimæ in re historica hallucinationes profluere solent) arbitratus COLETUS, Frugiferum, Joannem, Forrunatum, Mauritium item, & Joannem alterum ex Irenæano Tergestinorum Præsulum albo expunxit: cariosam aurem Jacinti, S.^{us} Primi Martyris, Marri- ni, Sebastiani, & Geminiani antiquitatem, silentio usus refutatione
Iren. Jul. Tom. I. Kk in.

I.

ANNO
CHRISTO

579

SEVERUS Episcopus Tergeſtinus Schiſmaticis Aquilejæ Patriarchis Eliæ, & Severo adhæſit primum; ſed Ravennam a Smaragdo Exarcho aſportatus, damnatis tribus Capitulis, recte de quinta generali Synodo deinceps cum Romanis ſenſit Pontificibus.

II.

- 603 **F**IRMINUS temporibus Magni Gregorii floruit: Hiſtriæ, & Tergeſti Episcopus fuit appellatus. Eum ſchiſmaticum prius fuiſſe, deinde vero hæreſim ſuam anatbematizaffe teſtatur prædictus Pontifex binis Epistolis, quas etiam IRENÆUS lib. VII. cap. VI. pag. 557. & 558. evulgavit.

III.

- 679 **G**AUDENTIUS interfuit Concilio Romano ſub Agathone Papa.

IV.

- 911 **T**AURINUS a Berengario Rege Caſtellum Vermes a Parentino agro non procul diſtans obtinuit. Diploma reſertur in Hiſtoria Tergeſtina. Lib. VIII. Cap. III. pag. 620.

V.

- 948 **J**OANNES, cui Lotharius Italiz Rex Civitatem Tergeſtinam dilargitus eſt. Lotharii donationem reſert Irenæus a Cruce in Hiſtor. Tergeſt. pag. 608. datam VIII. Auguſti anno Dom. Incar. 848. Regni vero Dom. Lotharii Regis XVIII. Indiſt. III. ideoque tam Lothario Ludovici Pii filio attribuit, alterumque Joannem ſtatuit, qui eodem anno 848. ante Taurinum vixerit. Sed a Lothario, Hugonis filio, illud Diploma emiſſum evincit omnino ſubſcriptio, qua ſe Regem appellat: alias Imperatorem ſeu Auguſtum ſe appellaviſſet, ſi illud Lotharius Ludovici Pii filius ediſſet. Propterea illud Diploma emanatum optime ſerviſſus Uzbellus anno 948. qui erat XVIII. Regni Lotharii, licet pro Indiſtione VI. erronee ſcripſerit Amanuenſis III. Id etiam colligitur ex Odorici Cancellarii ſubſcriptione, qui alia item Diplomata bujus Lotharii, Hugonis filii ſignavit ad vicem Bruninchi (Brunimej. mendose ſcribitur in hoc de quo loquimur Diplomate) ut videre eſt in bujus Operis (idelt in UGHELIANA Italia Sacra) Tom. II. in Mutien. pag. 104., & in Re-

ANNO
CHRIST.

Regien. pag. 266. Nullius profecto momenti sunt, quæ opponit Irenæus. Et primo quidem labitur, dum alienum a veritate putat decem, & octo Regni annos Lothario, Hugonis filio, attribueret, cum revera a Patre in Regni Consortium adscitus fuisset anno 930., a quo ejus Regni Epocha sumpsit exordium. Cum autem Lotharius in Diplomate asserat, se eam donationem tradere, pro amore Dei, animæque nostri Patris, nostræque remedio argui non potest Lotharii Patrem jam visa functum, & proinde eam minime factam a Lothario II., cujus Pater Hugo anno 948. adhuc degebat in vivis. Nam si Lotharius testatur, se donare pro remedio animæ suæ, & tamen viveret, quid obstat, quin viveret etiam Hugo ejus Pater, cum æque pro ejus animæ remedio se donare fateatur? Cæterum in pios usus erogationes & sacris locis donationes fieri solitas pro vita functis, æque ac viventibus innumera edocent Documenta. Neque incredibile esse potest, Joannem solis tantum VI. Mensibus fuisse Civitatis Dominum, vel ideo bonorum Ecclesiæ suæ dissipatorem, vel pecunie inbiantem, eo quod Urbem Communitati vendiderit 500. Marchis auri anno 949. die 21. Februarii. Ut enim ejus ævi sit venditionis Charta quam refert Irenæus, ex ea satis apparet Urbem a Joanne Communitati divenditam ad solvendum æs alienum, quod in gerendo bello pro Ecclesiæ suæ tuendis bonis insumperat, & ad tollendas discordias, quæ inter ipsum, suosque Canonicos, & Communitatem orta jam fuerant, vel suboriri potuissent. Verba sunt NICOLAI COLETI UGHELLI continuatoris Ital. Sacr. Tom. V. edit. Venet. pag. 577. in Not. 2. Interfuit Joannes anno 967. consecrationi Cathedralis Parentinæ (Vid. P. DE RUBEIS Monument. Aquil. Cap. LIII. pag. 472.) ejusque interventu anno 965. Rodoaldus Patriarcha Aquilejensis eidem Parentinæ Ecclesiæ Rubinii oppidum dilargitus est.

VL

1006 **R**ICOLPHUS subscripsit Concilio Francofordiensi.

VII.

1031 **A**LDOGORIUS, seu Adalgerius, vel Adalgerus memoratur in Privilegio Poponis Aquilejensis Patriarchæ.

VIII.

1082 **H**ERIBERTUS Ecclesiam Tirgestinam simul & Justinopolitana[m] administravit.

HAR-

IX.

ANNO
CAROLI
1114

HARTVICUS, seu Hortacius, aut etiam Narvicus Tergestinus Præful suburbanam Sanctorum Martyrum ædem cum contiguo suo agro donavit Tribuno Abbati Benedictino Sancti Georgii Majoris Venetiarum, Instrumento Tergesti confecto eodem anno 1114. Verba sunt BAUZERI; quibus pondus addit UGHELIUS Ital. Sacr. Tom. V. pag. 1204. sic scribens: *Tribuno item nonnulla bona donavit cum Ecclesia Sanctorum Martyrum in Civitate Tergestina Hortacius ejusdem Civitatis Episcopus*. Halucinatur ergo Coletus, qui Narvicum immediate Bernardum præcessisse voluit, & post Diatimorum inverso ordine collocavit. Eum in errorem induxit sequens Alexandri III. Diploma Leonardo Abbati prædicti Monasterii concessum, quod UGHELIUS quoque l. c. pag. 1206. evulgavit: *Alexander Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Leonardo Abbati, & Fratribus Sancti Georgii salutem & Apostolicam benedictionem. Justis petentium desiderius dignum est nos facile præbere consensum, & vota quæ a rationis tramite non discordant, effectum fuit prosecutione complenda. Eapropter dilecti in Domino filii vestris postulationibus grato concurrentes assensu, Ecclesiam SS. Martyrum, quemadmodum eam vobis Narvicus q. Tergestinus Episcopus, cum assensu Canonicorum suorum, & P. q. Aquilejensis Patriarchæ rationabiliter consultit, & tam ipse quam successor ejus Bernardus, nunc ejusdem loci Episcopus, scripto autentico roborarunt, vobis, & per vos Monasterio vestro auctoritate Apostolica confirmamus, & præsentis scriptura patrocinio communimus; statuentes ut nulli omnino hominum liceat hanc paginam nostræ confirmationis infringere, vel ea aliquatenus contraire. Si quis igitur hoc attentare præsumpserit indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursum. Datum Tusculani V. Kalendas Novembris. COLETI Achilles consistit potissimum in titulo Successoris Bernardo attributo, quasi inde consequeretur Narvicum, nullo alio interposito Præfule immediate Bernardum præcessisse. At quantum a vero aberraverit, rei Diplomatiæ gnaris opus non erit, aliis passim occurrentibus similibus exemplis, comprobare; ex quibus liquet, respectu e. g. Caroli Magni, Ludovici Pii, Ottonis Magni, Friderici Barbarossæ &c. nostrorum temporum Cæsares in Imperio Successores fuisse appellatos.*

X.

ANNO
CHRISTI
1135

DIATIMORUS, aut Diasimatus vel etiam melius Dethemarus appellatus ad Insulam Tergestinam evocatus est, & anno 1140. interfuit Veronæ consecrationi Ecclesiæ Sancti Georgii in Canonica a Peregrino Aquil. Patriarcha habitæ. Bina Donationis Instrumenta protulit FLAMINIUS CORNELIUS in monumentis Ecclesiæ Torcellanæ pag. 224. & seqq. ex quibus plura ad hunc Antistitem spectantia eruuntur.

XI.

- 1141 **W**ERNARDO, seu Bernardo inde Tergestinæ Ecclesiæ cura mandata fuit, qui anno 1149. testis reperitur in Diplomate Conradi II. apud Cl. P. DE RUBEIS; iidem ut testis occurrit anno 1166. in alia Carta Voltrici Patriarchæ a me in secunda Tentaminis Goritienfis editione pag. 187. indicata Canonicis suæ Cathedralis plurima bona iste dilargitus est.

XII.

- 1177 **B**ERNARDUS hujus nominis secundus, alias etiam Guarnardus appellatus, Venetiis fuit cum inter Fridericum I. Imp. & Alexandrum III. Pontificem icto fœdere pax coiret. Eum a priori diversum statuo; quod probabile mihi minime videatur, its temporibus unum eundemque quadraginta & amplius annis hanc Ecclesiam gubernasse. Vegetum adhuc certe, & laboribus suscipiendis parem secundum hunc Bernardum nobis repræsentat Vodalicæ Patriarchæ Constitutio, qua anno 1181. *Consilio Venerabilium suffraganeorum nostrorum Bernardi Tergestini, & Justinopolitani, Jonathæ Concordienfis visam communem in Aquilejensi Capitulo instauravit.* Vid. Cl. P. DE RUBEIS Monument. Aquil. Cap. LXIV. pag. 622. Nempe Tergestinus Antistes hac ætate curam simul gerebat Ecclesiæ Justinopolitanæ.

XIII.

- 1188 **L**IUTOLDUS, Bernardo subrogatus, testis occurrit in quodam Transactionis Instrumento inter Abbatem Mosacensem, & Adelmotam de Duino apud UGHELLUM Tom. V. pag. 77.

XIV.

ANNO
CHRISTI
1194

WASCALCUS, seu Woscalus rerum Sacrarum Princeps apud Tergestinos constitutus, ante biennium ab Aquilejensi Patriarcha confirmationem non obtinuit. Sub isto Præfule Tergestinam Urbem Veneri, Hentico Dandulo Duce strenue rem agente, sibi tributariam reddiderunt.

XV.

- 1208 **H**ENRICUS Ravizza, seu Rapiccus, Theopompi Tergestini Civis filius, unico præfuit anno.

XVI.

- 1209 **G**EBERARDUS, aliter Gebeardus binis in Chartis Volcheri Patriarchæ Aquil. testis enunciat.

XVII.

- 1217 **C**ONRADI Electi sit memoria in inita inter Volcherum prædictum Patriarcham, Ducemque Austriæ & Styriæ conventionem apud Cl. P. DE RUBENS l. c. Cap. LXVIII. pag. 675. Sedem nihilominus jam ab anno 1214. tenebat, quo latè pet Volcherum sententiæ in causa Dynastarum *Della Frattina* subscripserat. Electi frequentius hoc ævo dicebantur Episcopi, nondum facta Pontificali manuum impositione initiati. Conradus Præfuit anno 1230. (UGHELLUS perperam ponit annum 1223) Anagninam profectus ad Fridericum secundum Augustum omnium Privilegiorum, & jurium ab antiquis Imperatoribus, & Regibus suæ Ecclesiæ concessorum, confirmationem impetravit. Hujus Diplomatis & IRENEUS Lib. VII. cap. XI. pag. 595. mentionem iniulit; immo, quod mireris, sequens fragmentum producere non dubitavit: *Notum facimus Imperii nostri fidelibus, tam presentibus quam futuris, quod cum Conradus Venerabilis Episcopus Tergestinus fidelis noster ad Majestatis nostræ presentiam accesserit, quædam Privilegia Lotharii Regis (ex MSto BAUZERI videtur hic Lotharii nomen mala fide ab IRENEO in Ludovici Pii Impetatoris locum substitutum) Ortonis Tertii, Caroli, Ludovici, Lotharii Ugonis filii, Berengarii, & aliorum quamplurium Imperatorum, & Regum Prædecessorum nostrorum Ecclesiæ Tergestinæ indulta Nostræ Celsitudini presentavit &c. Viderit jam IRENEUS quo pacto Lothario Imperatori adscriptam Civitatis Tergestinæ donationem suis tortiloquiis ulterius tueatur. Quod ad me attinet, hac in re ver-*

ANNO
CXXXII

vetbum non amplius addam. Inter vivos numerabatur Conradus Præful adhuc anno 1232.

XVIII.

1233 **W**ERNARDUS, seu Bernardus III. Tergestinus Electus, ob longam adversam valetudinem pene ineptus, a Gregorio IX. Summo Pontifice sollicitatur, ut electioni libere cedat. Non paruit Bernardus, qui ad finem vergente anno 1234. non solum adhuc possessionem sui Episcopatus obtinebat, sed & Meinhardo III. Gotitz Comiti nonnullas Decimas in feudum concessit. Utriusque rei vadem exhibeo sequens Capitularis Archivii Tergestini Instrumentum mihi communicatum a Reverendissimo D. ALDRAGO ANTONIO DE PICCARDI, nuper ex Decano, & Canonico Tergestino ad Petinensem Insulam evocato.

In Nomine Dei Eterni Amen. Anno Incarnationis ejusdem 1234. die 9. Mensis Octobris Indictione 7. Ne variis seculi curis irruentibus, & que inter homines geruntur, & contrahuntur concorditer a memoria labantur mortalium scriptorum debent notulis perennari. Ad presentium igitur, & futurorum descendat notitiam Quod Dñs Mainardus Comes Goritiæ, per se, & Dñs G. Tergestinus Decanus pro se, & nomine Capituli ejusdem Ecclesiæ ipso Capitulo consentiente talem inter se compositionem, seu transactionem concorditer fecerunt nomine, & occasione Quartessii Decimarum, quas Dñs Wernardus Dei gratia Tergestinus electus dicto Comiti nuper investivit, videlicet de Vineis Sclavorum de Longera. Quod idem Dominus Comes cum suis heredibus in perpetuum dare debet prædicto Capitulo sexdecim Starios frumenti annuatim in festo S. Martini nominatim de Villa sua de Corenato, pro quibus præfatus Decanus, & Capitulum dimiserunt sibi e contra supradictum Quartessium integraliter perpetuo habendum. Que omnia supradicta Dñs Dñs Comes pro se suisque heredibus, & dictus Decanus pro se & toto Capitulo ad invicem stipulantes firma in perpetuum tenere, & observare promiserunt, nec contravenire vel facere aliqua occasione, vel exceptione sub pena ducentarum librarum Venetarum parvi. qua soluta supradicta omnia firma nibilominus permaneant.

Actum in Ecclesia de Crepelian Testes interfuere rogati Dñs W. Dei Gratia Tergestinus electus, Dñs Leonardus de Swomnibere, Dñs Bernardus de Tergesto, Dñs Woxaleus de Mumiliano, Dñs Rodolphus de Aries, Dñs Brixia de Revigna, Dñs Wernardus de Muchou, & alii.

L. S. Ego Joannes Daniel Marebatellus Vicedominus Vicedominavi meque subscripsi.

Ego Febus Rantulvus Sacri Palatii Notarius juratus rogatus hanc Cartam scripsi, roboravi &c.

JOAN-

XIX.

ANNO
CHRISTI
1236

JOANNES, hujus nominis secundus, turbulentissimis temporibus accepit Pontificatum. Bertoldo Patriarchæ Aquilejensi, & Friderico II. Imperatori adhærens, eisdem interdum etiam in bellicis expeditionibus comitatus est. Bella autem varia fortuna gesserat Bertoldus cum Friderico II. Duce Austriæ, & Styriæ, cum Brixinensibus, cum Tarvisinis, & cum Meinhardo III. Comite Goritiæ; de quibus fuse CHRONICON SALISBURGENSE apud Hieronymum Pez Scrip. Aust. Tom. I. RAYNALDUS Baronii continuator, alique meminere.

XX.

1244

ULRICUS, vel Udalricus, aut etiam Odoricus Joanni suffectus, testis occurrit in Transactione inita inter Bertoldum Patriarcham & Henricum Babenbergensem Electum apud Cl. P. DE RUBENS l. c. cap. LXXII. pag. 716. Hic Præsul gravatam ære alieno recepit Ecclesiam; ut nomina dissolveret, Castellum Pastorium cum provocatorio, aliisque juribus Communitati vendidit, ostingentis pro pretio Marchis acceptis, sibi tantum procudendi monetas jure, graviorumque rerum arbitrio reservato. Lugdunensi Concilio interfuit, *jussuque a Rotaldo* (corrigere Bertoldo) *Aquileje Patriarcha, cum triginta millibus armatorum Brixiam circum obsidione, eumque Patriarcham contra Comitem Maynardum de Goritia strenue defendit.* Verba sunt UGHELLI, Antecessori Joanni magis quam Ulrico convenientia; scimus enim ex JACOBO MALVETIO in Chron. Brixie apud MURATORIUM Script. Ital. Tom. XIV. nec non ex MONACO PADUANO, NAUCLERO, MATTHÆO PARISIENSI, & CHRONICO AUSTRALI Brixie paulo ante ab UGHELLO relatam obsidionem ad annum 1238. pertinere. Hinc probe BAUZERUS: *Joannes Antistes traditur æra Christi 1236., & magnos sumptus fecisse fertur cum Patriarcha Bertoldo in obsidione Brixie Urbis . . . & in aliis Friderici II. Cæsaris expeditionibus ad annum Christi 1238., unde magnum damnum Tergestina Ecclesia subiit. Cæterum decessit Ulricus anno 1253.*

XXI.

1253

LEONIDAS, seu Leonardus vacuam Ulrici morte Sedem occupavit, mox tamen iterum obitu suo relinquendam. Ejus memoriam quidam procusi denarii nobis conservarunt: reliqua paucorum mensium gesta oblivio delevit.

Iren. Jud. Tom. I.

Mm

Ar.

XXII.

ANNO
CHRISTI
1254

ARLONGUS I. de Wocisperch ex Canonico a Capitulo postulat consecrationem Episcopalem non obtinuit; etenim, cum Alexander IV. eum excommunicationis vinculo innodatum invenisset, illum reject, sequentem confirmavit. Denarios quos huic Arlongo adscribit COLETUS ab Arlongo II. cusos judicamus.

XXIII.

- 1255 **GUATOCRIUM** Canonicum Aquilejensem contra Arlongum a Capitulo propositum Alexander IV. confirmat III. id. Martii. Hunc præterit BUCCELLINUS.

XXIV.

- 1273 **ARLONGUS II.**, seu Harlongus, immo etiam Antonius a BYCELLINO nominatus, Guarocrio successit. Illum ex Benedictino S.ⁱ Georgii Majoris Veneto Cœnobio assumptam, & Tergestina Civitatis Antistitem jam anno 1262. ordinatum fuisse docet BAUZERUS, cujus sententiæ suffragatur copia denariorum Arlongi nomine signatorum, quæ meo quidem iudicio videretur regiminis diuturnitatem indicare. Auspicatus fuit Cathedralē novam Basilicam sub patrocinio B. V. Mariæ, quam ad culmen perductam anno decimo septimo suæ ordinationis, qui fuit annus 1279., cultui Divino consecravit. Anno præcedenti Monialibus Tergesti, olim de Cella vulgo appellatis, jus eligendi sibi Abbatissam, cum exemptione ab omni Episcopali jurisdictione, concesserat, teste Instrumento tenoris inscripti.

In nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti Amen. Anno Domini 1278. Indictione sexta die X. intrante mense Julii. Cum Pontificalis Celsitudo Divine Clementie nutu ab ipso auctore rerum omnium ad hoc constituta videatur, quo Pastores, & Rectores Ecclesiarum de q̃ per orbem terrarum sparsim disperse sunt oves q̃ disperse fuerant congregentur in unum necessario ducimus utile quo Pastor ovem que perditam fuerat ad gregem super humerum reportare gaudeat. Idcirco Nos Harlongus Dei gratia Episcopus Tergestinus volentes universis, & singulis personis Deo servire affectantibus pro salute animarum suarum salubriter providere Cellam Tergesti sitam in Contrata Carobi juxta Ecclesiam Sancti Sergii nostro, & Capituli Ecclesie Tergestine assensu fundatam ad petitionem D. Lucie, & aliarum Sororum Deo ibidem servire optantium, & pro Nobis,

ANNO
CHRIST.

bis, & aliis peccatoribus orare affectantium intuitu pietatis, ac pro remissione peccatorum nostrorum cum consensu, & voluntate totius Capituli Ecclesie Tergestine auctoritate q̄ suagimur confirmamus, & Cellam ipsam, & personas n̄verſas nunc, & semper in ea conorantes cum omnibus bonis suis, consensu, & voluntate nostri Capituli ab omni jure Episcopali, & cujuslibet conditionis obligatione, seu gravamine eximimus, & liberamus. Ita quod sit Cella serata constructa in honorem Dei, & Beate Marie Virginis, & habitum habeant nigrum, sive album, & sit in arbitrio ipsarum sororum de eligenda sibi Abbatiſſa quacumque, & de quocumque loco voluerint, confirmationem vero ipsius Abbatiſſe in Nobis reservamus, & officium habeant a Sacerdotibus Capituli Ecclesie Tergestine, & sepeſcantur per Clericos Capituli memorati, Decimam vero, & quartessum reservamus in Nobis. Supradictis omnibus consensit Capitulum Tergestinum ibidem presencialiter constitutum, videlicet Domini Vitalis Decanus, Sardinus Archidiaconus, Mareus Scolasticus, Almericus Sacrista, Hermanus de Utino, Volricus, Henricus dictus Rigonic, Gregorius dictus Belecch, Carolus, Clement, & Petrolus Canonici Ecclesie memorate. Actum Tergesti in Choro Ecclesie S. Justii p̄sentibus Dñis Arnico de Rivola, Bernardo de Topista, Andrea Rubeo, Almerico q̄ Bertaldi de Topista, Ludone q̄ Petri de Alderico, Lazero de Rivola, Nicolao q̄ Bertaldi de Crescencio, & aliis.

Ego Zusephus Sacri Palatii, & Tergesti Pub. Notarius bis interfui, & rogatus scripsi & roboravi.

Arlongus Præsul anno vigesimo sedis obiit, qui fuit Christi 1282.

XXV.

- 1282 **ULVINUS**, aliter Oliverius Synodo Aquilejensi a Raymundo Patriarcha celebratæ interfuit. Anno 1286. XIX. Febr. eligitur Arbitr. ad definiendas controversias inter Joannem Dandulum Venetiarum Ducem, & prædictum Patriarcham Raymundum vertentes; cujus rei Instrumentum in *Trivisano Codice* descriptum extat. COLETUS indicavit.

XXVI.

- 1287 **BRASSA** de Topo post Ulvini mortem, Tergestinam conscendit Cathedram. Hiç militare magis (ut UGHELLUS loquitur) quam Episcopale gessit imperium. Etenim cum domi, cum foris, Ecclesie sibi creditæ armatus jura defendit. Sub illius regimine rursus Veneti terra, marique Civitatem Tergestinam obsidione cinxerunt anno 1289. Serenuè sese defendentibus Civi-

ANNO Civibus, eam Comes Goritiz, & Patriarcha Raymundus in
CALISTE auxilium advolantes, liberarunt. Brissæ fiscus admodum grava-
 tus fuit bello Veneto; unde Præful, duriori urgente necessita-
 te, Tergestinæ Communitati aliquot jura divendidit; privatis
 Civibus (& inter cætera Ottobono filio quondam Juliani Lom-
 bardi, a quo Univerſa Julianorum Tergestina Familia proma-
 navit) complures fundos in feudum conceſſit; Mugiam Vi-
 cum Raymundo Patriarchæ tranſcripſit, accepta certa pecuniæ
 ſumma, & Parochia S.^a Cantiani prope Sontium. Instrumenti
 cum Raymundo Patr. confecti anno 1296. mentionem intulit
 BAUZERUS, qui etiam Brissæ obitum ad annum 1304. adno-
 tavit.

XXVII.

1304 **HENRICUS**, hujus nominis II, Brissæ subrogatus est; aſt pau-
 corum menſium intervallo vitam cum morte commutavit. Suc-
 ceſſit ei hoc ipſo anno Rudolſus.

XXVIII.

1304 **RUDOLFUS**, ſeu Rudolphus Morandinus, ſive de Pedrallanis de
 Caſtello Rebecco, Amonienſis Diœceſis (cum BAUZERUS, &
 BUCELLINUS Cremonenſem volunt, atque de Petrozanis nun-
 cupatum dicunt) Cathedralẽ Divæ Mariæ, & Sancti Juſti
 Baſilicam, nec non Episcopale Palatium inſtauravit, plura op-
 pignorata ſuæ Eccleſiæ bona redemit, anno 1310. Utinĩ inter-
 fuit Synodo Provinciali ab Ottobono Patriarcha celebratæ. Vid.
 P. DE RUBEIS l. c. Cap. LXXXIII. pag. 828. Obiit 1320. æter-
 nam in faſtis hujus Eccleſiæ gloriam habiturus.

XXIX.

1320 **GREGORIUS** Ordinis Prædicatorum primum Torrenſis, deinde
 Feltrenſis, & ſimul Bellunenſis Episcopus hujus quoque Sedis
 adminiſtrationem obtinuit, a Rudolſi morte ad annum 1327.
 quo ex hac vita migravit, eam gubernavit.

XXX.

1327 **FR. GUILLELMUS** ex Ordine Minorum, prius Sagonenſis in Corſi-
 ca Episcopus, huc tranſlatus præfuit annis quatuor. Naturæ
 conceſſit 1331. & in Eccleſia S.^a Franciſci fuit tumulatus.

XXXI.

ANNO
CHILISTE

FR. PAX de Vedano Mediolanensis Ordinis Prædicatorum per Longobardiam Provincialis. Capitulo largitus est tertiam funeralium partem. Benedicti XII. ad ipsum scriptam Epistolam de anno 1337. profert UGHELLUS l. c. pag. 580. Sub isto Præfule varias Tergestini cum Joanne Henrico Comite Goritiæ hostilitates exercuerunt, quas demum anno 1338. instaurata per Arbitros concordia, terminavit. Vid. App. Document. Num. XIII. Veneti porro, ejurata pace, hanc Civitatem invaserunt. Fr. Pax extremum vitæ spiritum edidit anno 1340.

XXXII.

- 1342 FRANCISCUS Amerinus, quem de Emilia cum BUCELLINO BAUZERUS appellavit, per duos annos proprio viduatam Pastore Tergestinam recepit Ecclesiam, eamque administravit ad annum 1346., quo translatus fuit ad Sedem Eugubionensem.

XXXIII.

- 1347 LUDOVICUS Turrianus Raymundi II. filius, cum & antiquitate generis, & gloria Majorum, & propria virtute unus omnium inter Aquilejenses Canonicos maxime floreret, ad Tergestinam Sedem evocatus est. Inde ad Olonensem Cathedram anno 1350. translatus dicitur, tum ad Coronensem. Hac Sede relicta, demum Aquilejensem Patriarchatum adeptus est anno 1358. Inter novum Patriarcham, & Meinhardum VII. Comitem Goritiæ dissidia octa sunt de Castro Tulmini, & Valle, aliisque juribus, ac rebus, quas Ecclesiæ Aquilejensi a Goritiano restituendas Patriarcha postulabat. Ast Meinhardus, frustra etiam ab Innocentio Pontifice ad id faciendum admonitus, induci non poruit, ut bona ab Antecessore Nicolao Patriarcha sibi oppignorata, dimitteret; unde sub regimine Ludovici continuis Provincia Forojuvensis turbis, motibusque quatiebatur. Tulmini aurem Castrum, solidis quatuor muribus munitum, a fundamentis olim excitaverat Raymundus superius memoratus Aquilejensis Patriarcha, ex eadem illustrissima Turrianorum Gente procreatus; quemadmodum nos docet Rev. d'Ischia superioris sæculi Historicus, ita scribendo: *Vi è pure Tulmino col Castello in Monte fiancheggiato da quattro massici Torrioni, egregia fattura di Raimondo della Torre, su Principe Patriarcha d'Aquileja, ed ora attinente a Signori Baroni Coronini, di Giurisdizione sì vasta, che porria formare da se un altro Principato.* Histot. della Principale Contea di Iren. Jul. Tom. I. Na Go-

ANNO
CHRISTI Gotiria Lib. III. pag. 59. Sed ad Tergestinos Antistites redeamus.

XXXIV.

- 1350 **ANTONIUS** Niger Venetus ex Decano Ecclesiæ Cretensis renunciatus fuit Episcopus Tergestinus. Hic, visa Episcopalis fisci diminutione, Romam profectus conatus est opera Summi Pontificis recuperare Oppidum Tergestinum, ac ejus Territorii Dominium a suis Prædecessoribus Communitati Tergestinae venditum. Plura a Pontifice ad Tergestinos Mandata obtinuerat de restituendo Oppido, & Dominio ejus districtus; cum vero, acriter obstitentibus Civibus operam perderet, ac deinde supervenientes Veneti Tergestinos arcta obsidione clausos, & annona laborantes etiam subjugassent; missa hac Insula promotus est ad Archiepiscopatum Cretensem anno 1368. **BAUZERUS** ad annum 1369. usque Tergestinam obsidionem protractam scribit; at **SOHETZIUS** Histor. Duc. Styr. Part. II. pag. 49. factam Venetis deditionem ad annum præcedentem adnotavit.

XXXV.

- 1368 **FR. ANGELUS**, Clodiensis antea Episcopus, successit. Si **BAUZERUS** fides: jussus fuit ab Urbano V. Pontifice flammis abolere omnes Pontificias Litteras, per suos Prædecessores a Sede Apostolica impetratas contra Tergestinos pro recuperatione Civitatis, ac Domini Tergesti. Angelo Antistite Tergestina Civitas, excusso Venetorum jugo, anno 1380. Marquardo Patriarchæ sese submisit. Sed cum iste adversus Venerorum potentiam, a quibus sæpius antea Tergestini fuerant oppressi, non satis idoneus Defensor videretur, Leopoldi Probi Austriæ, ac Styriæ Ducis patrocinium invocantes Cives, eidem se protegendos, regendosque demum certis conditionibus anno 1382. tradiderunt. Instrumentum desuper confectum exhibetur in Append. Document. N. XVIII. Obiit Angelus 1383. die XII. Augusti.

XXXVI.

- 1383 **FR. HENRICUS** de Wildenstein, vel ut in Irenzana Charta Lib. IV. Cap. VI. pag. 310. appellatur de Woldestag. Bohemum, sive Moravum, & in Ordine Heremitarum S. Augustini fuisse autumat **UGHELLUS**. Si conjectari licet cum **BAUZERO**, eum potius Benedictinum, & quidem Abbatem nobili ex Styria, vel Snevia, aut Bavaria genere procreatum existimarem. Illius meminere recentissimæ **HÜBNERI** Tabulæ Germanæ-

ANNO
Cmari) nealogicæ, & Jo: FRIDERICUS GAUHEN in Lexico Nobilitatis S. R. I. editionis Lipsiensis novissimæ pag. 1892. Henrico porro fratrem adscribendum censerem Popilium de Wildenstein, qui Legati seu Locumtenentis nomine vices gessit Hugonis de Duino Tergestini sub Leopoldo Austriaco Capitanei, cujus deinde filium, Joannem nuncupatum, Meinhardus VII. Goritiz Comes *Equitibus, Civibus, & Provincialibus Goritienfibus ad proximam aperturam Gassaldionatus Goritiz* scripta Epistola anno 1385. commendavit. De isto Henrico probabiliter loquitur Friderici Pacifici Diploma, quod inferius in Appendice Documentorum sub. N. XXVIII. iudicabimus. Cæterum quod officio suo non responderet Henticus Wjldensteinius, Pontificia auctoritate dejectus de Tergestina Cathedra, ad Petenensem fuit translatus anno 1390, vel, ut habet BAUZERUS, anno 1394, ubi paulo post obiit.

XXXVII.

1396 FR. SIMON Saltarellus Florentinus ex Ordine S.^a Dominici, Comacensis antea Episcopus ad hanc Ecclesiam fuit translatus a Bonifacio IX. Pontifice II. Id. Octobris. Hunc ægris oculis Tergestini intuebantur, quippe qui maluissent, Civem sibi præesse, quam externum; ideoque satis contentiose ejus Episcopatus dicitur iniisse possessionem. Decessit 1408.

XXXVIII.

1408 JOANNES III. Abbas S.^a Mariz de Pratella, Patavinus ex Ordine S.^a Benedicti unico præfuit anno; nam mox ab Alexandro V. Pontifice Tripolitanam Ecclesiam gubernandam suscepit.

XXXIX.

1409 FR. NICOLAUS de Carturis Tergestinus, Regulam S.^a Francisci professus V. Id. Augusti Joanni subrogatus est. Maximum sui desiderium Concivibus relinquens ad Superos migravit XIII. Januarii 1416. uti manifestum sit ex Epitaphio nuper eruto Tergesti, dum fundamenta novi Templi RR. PP. Minorum Conventualium jacerentur, quod perhumaniter communicavit Illūis & Revmūs ALDRAGUS DE PICCARDI Petinenfis Antistes dignissimus.

*Tu memorande Pater fatum Nicolae lūisti
Præsule sub digno clavis hæc Patria:
Tu nova Carture lux tu clarissima Proles
In sacris Doctōr Legibus eximius:*

Ur-

ANNO
CHRISTI

*Urbis bonos summumque decus Pastorque verende
Tergesti Civis clauderis hoc tumulo.
Ordinibus sumptis moreris sed liber ad auras
Spiritus egrediens pervolas ad Superos
Quæsumus alme Pater pro nobis ora beatis
Precibus afficimur ad tua sacra vale
M. III. XVI. die XIII. Mensis Januarii obiit.*

XL.

- 1417 F. R. JACOBUS Ballardius Laudensis ex Ordine Prædicatorum Nicolao successit IV. Kal. Januarii. Interfuit Constantiensi Concilio. Anno vero 1424. promotus fuit ad Urbinarem Sedem. Post illius discessum schisma enatum in Tergestina Ecclesia eandem duorum annorum intervallo magnopere conturbavit.

XLI.

- 1424 MARINUS Coroninus, vulgo de Cernotis appellatus, Arbenfis Dalmata Patre Andrea ex Elena Sabichia procreatus, ab Episcopatu Traguriensi ad hanc Ecclesiam Pontificia auctoritate transfertur prædicto anno 1424. XXII. Decembris; Sed cum, obstantibus Civibus, Cleroque, noviter Electus sibi demandatam non posset adire Sedem, Martinus V. Papa non modo Clerum, sed Populum ipsum suspendit, exilioque multavit intrusum Nicolaum Aldegarium Tergestinum Civem, cujus electionem vitio laborantem antea reprobaverat. Contra Marinum pro Aldegario stabant quoque Duces Austriæ, & Styriæ; nihilominus sponte Aldegarius anno 1426. rediit ad viram privatum, cum apud eum plus valuisset Pontificis auctoritas, quam Patriæ favor, & Principum, violenter jus usurpantium, patrociniū. Hujus de cessione ut palam factum est, mirabiliter Tergestinarum mutata est voluntas; nam pœnitentes consilii impii, factisque serio resipiscentes, obtenta a Summo Pontifice censurarum absolutione, attributo sibi Pastori deinceps cum Clero Cives diligentissime paruerunt. Vid. Append. Doc. N. XXV. Nec ingratus sublecutis temporibus Martinus fuit Friderico Placido Austriæ, & Styriæ Duci, qui anno ætatis vigesimo primo, ut difficillimo suo regimini Cœlestem opem conciliaret cum eodem Præsule, multaque Nobilium corona anno 1436. sacra loca veneraturus Palestinam adiit, conscensis Tergesti navibus pridie Divi Laurentii. Nomina Nobilium, qui Principem ad invensum Servatoris sepulchrum comitati, & Equites Cypri, seu de Sancto Sepulchro creati fuere, ipse prædictus dux Fridericus sua manu memoriæ prodidit. Commentariis his in Cæsarea Vindobonensi Bibliotheca asservatis

no-

ANNO
CARISTI

nomen Diatii indidit, ubi sic habetur: *Syllabus eorum, qui mecum inaugurati, & vestii: Primo Martinus Pissoff (corrige Marinus Episcopus) de Tergesto, Comes Eberhardus Kirchbergius Junior, Comes Bernardus Schaumbergius, Albertus Neipergius fecit me creare. Georgius Puchaimius, Joannes Neipergius, Leutoldus Stubenbergius, Joannes Kunringius, Otto Stubenbergius, Paulus Postendorfius, Joannes Puchaimius, Berchtoldus Loffensteinius, Wilhelmus Pernerbis, Joannes Starenbergius, Ludovicus Ekerzavius, Ulrichus Polbaimius, Wolfgangus Windenius. His subiungit. Barones praescripti. Ceteros ducta linea discretos hoc ordine enumerat: Joannes Ungnadius Aule Marschallus, Wolfardus Fuxius de Fuxberga, Burchardus Ellerbachius, Gamaretus Silberbergerus, Henricus Enzerstorfferus, Ulrichus Sauerus senior, Georgius Fuxius de Fuxberga, Ludovicus Ratenbainius, Andreas Holeneckerus, Nicolaus Pollonzius, Tristramus Teufenpachius, Vitus Wolkensteinerus, Leopoldus Traunerus, Georgius Appbaktererus, Leonardus Harracherus, Fridericus Tunnerus, Bernardus Tebeustenerus, Ulrichus Fledennitzerus, Joannes Waldsteinerus, Georgius Scarnomelius, Joannes Sauerus, Pancratius Vinkelschadins, Haidenricus Zebingerius, Wilhelmus Albenius, Sigismundus Windischgrezerus, Wilhelmus Reispbergerus, Anonius Holeneckerus, Fridericus Lugasterus, Georgius Stainreuterus, Joannes Lampoldinerus, Leonardus Vilsetternus, Sigismundus Kirpergerus, Joannes Greissenekerus. Verba sunt SCHETZII Hist. Duc. Sty. Part. II. pag. 77. & 78., quem in Antistitis Nomine correxit, & in Cognomine supplevit immortalis FRÖELICHUS Archontol. Carinth. Part. I. pag. 125. Ex Palestina redux Marinus non solum Ferrariensi Synodo interfuit anno 1438., sed & insuper eodem anno ab Eugenio Pontifice diversâ Privilegia pro Cypriano Fratrem impetravit. Vivere cessavit Marinus anno 1441.*

XLII.

1441 NICOLAUM deinde Aldegardium, quod Sanctæ Romanæ Sedi parvisset, Eugenius IV. Pontifex iussit transire ad Tergestinum Episcopatum 1441. III. Kal. Decemb. Piè, sancteque se gessit, præcipuè ubi de aliena salute ageretur. Ecclesiam S.^æ Sebastiani ædificavit, magnamque eidem bonorum dotem dedit; cumque ad sex annos præfuisset excessit e vivis: Verba sunt UGHELLI.

ANNO
CHRISTI
1447

AENEAS Sylvius Piccolomineus Senensis Nicolao successit. Hic natalium splendore nemini ex Prædecessoribus, Successoribusque suis cedit, virtutis gloria summos quosque adæquavit, etuditione, rerum gestatum magnitudine, & felicitate cunctos Tergestinos Antistites longe superavit. Ad Basileense Concilium cum Dominico Capitanico (Cardinali a Martino V. designato) profectus, & Nicolai Cardinalis Sanctæ Crucis patrocinio suffultus tantam sibi protinus doctrinæ, pietatis, dexterioris, ac eloquentiæ famam conciliaverat ut Fridericus III. Imperator eum, Familiarium suorum cœtui adscriptum, & Secretarii, seu Protonotarii munere donatum, Laurea Poetica condecoraverit. Mortuo Nicolao Aldergardio, a Nicolao V. Summo Pontifice ad Cæsaris intercessionem Aneas Cathedræ impositus fuit Tergestina anno 1447. die V. Junii, frustra renitentibus ejusdem loci Canonicis, quorum alias erat sibi Præfules eligere. Præfuit ad tres, & amplius annos, tanta Populi Tergestini gratulatione, ut Civem, non extetum hominem viderentur excepsisse. Prope Monasterium Virginum Benedictinarum, olim *de Cella* nomen habentium, Ecclesiam S. Martini Episcopi anno 1449. consecravit. Revocatus ad Aulam Aneas anno 1450. cum Gregorio de Populosa, & Michael de Plenavilla missus fuit ad Alphonsum Sapientem Regem Aragonum, & utriusque Siciliæ, jussus petere Matrimonium, Cæsaris nomine, cum Eleonora, Eduardi Lusitanæ Regis filia, Alphonsi V., qui tunc in Lusitania imperabat, Sorore. Hoc intra quadraginta dies stabili Matrimonio, circa finem ejusdem anni Romam petiit Aneas, ut aditum Cæsari pararet, qui sequenti anno ad suscipiendum Imperiale Diadema cum Sponsa Eleonora, Ladislao Posthumo, Alberto fraire, magnæque Nobilium Caterva profectus est. Postquam die XVIII. Martii anni 1452. Fridericus ab ipso Pontifice de mote unctus, & in Romanorum Imperatorem consecratus Cotonam, & alia Imperii Insignia accepisset, creatis in Ponte Adriani recentis Equiribus Auratis, Neapolim cum nova nupta, & reliquo Comitatu ad Eleonoræ Avunculum Alphonsum Regem abiit; Ladislai cura Aneæ (Episcopo haud pridem Senensi renunciato) Romæ interitum commissa. Parum tamen abfuit, quin, paulisper ægrotante Anea, & pecunia, ac promissis corrupto Instructore Nicolao Grotendorffio, Hungari Austriacis juncti, impubetem abriperent Regem. Pontifex ubi intelligit quantum ex amissione tam pretiosi pupilli, & obsidis periculum Cæsari impendeat, propete ad se accersito Anea, insidias, quæ parabantur, enuntiat, Regiamque Domum diligenter custodiri jubet. Ita seditiosus illi ob mul.

ANNO

1447

1447

multiplicatas excubias inopinato metu percussis, & janua prohibiti tantum facinus frustra susceperunt. Ea de re per litteras certior factus Fridericus, valere jussu Alphonso, reditum maturavit: assumptoque Romæ Ladislao Venetias appropinquat, ubi postquam Conjux appulsa esset, in Styriam primum, deinde in Austriam retendit. Neostadii cum esset Fridericus a seditionibus Austriacis, ac varia moventibus Hungaris, & Bohemis obsidetur. Inllecto Cæsaris discrimine, Podiebradius ex Bohemia cum sexdecim millibus iter ingreditur certam conjuratis, nisi pacem maturassent, cladem allaturus; at nondum appropinquaverat, quando Ladislaum prædictum, ob quem hæ turba extirpare, tandem certis conditionibus extrahit Fridericus, morem gerens suadenti Aeneæ Episcopo, quem constanter lateri suo adherentem, veluti fidum Administrum valde diligebat. Aeneæ Consilio gubernata Aula, administratæ Provinciæ, missæ Legationes, pacta cum exteris fœdera, suscepta, aur evitata belli pericula. Hunc Patronum qui habebat res suas apud Imperatorem tuto agere poterat. Vid. App. Docum. N. 34. & N. 38. Sed potissimum Aeneæ dexteritas anno 1454. enituit in Comitibus Ratisbonensibus, quibus cum Ulrico Gurcenſi, & Nicolao Brixinensi Episcopis, Cæsaris nomine præfuit, & tanta contentione, atque eloquentia peroravit, ut communi Ordinum consensu contra Turcas (qui præcedenti anno Constantinopolim occupaverant, & vicinæ Hungariæ imminebant) decerneretur expediri Sacra, seu Cruciatu, quam etiam publicata Bulla Nicolaus V. Papa conabatur promoveri. Dimisso conventu, cum Principes Germaniæ, variis difficultatibus, atque obstaculis percussis languerent, nova Comitibus Francofurtum ad III. Kal. Octobris 1454. indicta fuit; ubi alienatas sub initium Procerum mentes invenit Aeneas, quasi Cæsar, clandestina consilia cum Papa agitando, sub specie expeditionis Turcicæ, pecuniam duntaxat, cujus erat indigentissimus, corradere meditaretur. At cum in concionem irum est, cumque locutus Aeneas fuit, omnium repente animi in priorem belli gerendi ardorem rediere, Ratisbonense Decretum de expeditione suscipienda innovatum fuit, & Hungaris auxilium promissum Equitum decem, peditum triginta duorum millium; quæ ramen omnia Neostadii anno 1455. rursus a Principibus approbata, & propemodum conclusa, intercedente Pontificis morte, in irritum, vix reparabili Christianitatis damno, redacta sunt. Nam, ferro, & igne immanner devastatis Pannoniæ finibus, Barbari, uti prædixerat Aeneas, in ipsam Carnioliam, Carinthiam, Styriam, & Forum Julium non multo post, multis Christianorum millibus in servitutem abreptis, irruerunt. Nicolao V. anno 1455. subrogatur Calixtus III., cui Germani obsequium detrectare conabantur.

ANNO
CHRISTI
1447

nabantur, & ut inquit PLATINA persuadere Imperatori enuixi sunt, ne Pontificibus amplius obtemperaret, nisi quædam ad pragmaticam tendentia ab ipsis prius impetrassent, quod dicerent Germanis longe peiorem conditionem esse, quam vel Gallis, vel Italis: quorum Servi, Itatorum in primis ni res immutaretur, merito esse dicebantur. Parum certe abfuit, quin Fridericus, angustiis undique pressus, Germanis obtemperaret. Quo minus autem id faceret, gravissimam suam Æneas interpoluit auctoritatem, & Romam profectus Imperatoris nomine Pontifici ebedientiam obrulit, necnon Calixtum in Turcas infestissimos Christiani nominis hostes magis magisque concitavit, & ne quid prætermisisse videretur, Neapolim excurrans ab Alfonso Rege pacem Senensibus non solum impetravit, sed etiam gravissima habita oratione eundem Principem ad subsidia adversus communem hostem præstanda hortatus fuit. Inde post aliquor menses Romam regressus anno 1456. Cardinalitiam Purpuram unanimi penitus Sacri Collegii voto consecutus est Æneas, qui sequenti anno 1457. dum valetudinis causa in balneis Viterbiensibus verlabatur, Historiam suam Bohemicam contexuit, & prædicto Regi Alfonso V. honoris ergo dedicavit. Interea Ladislaus Hungariæ, & Bohemiæ Rex Pragæ in flore ætatis decedit, &, quod ad præsentem rem facit, in defuncti Calixti III. locum sub nomine Pii II. Æneas Pontifex constituitur anno 1458. Æneas factus Pontifex, minuendam raris auctoritatem Canonicorum Tergesti, jus eligendi Præfules, quod ante annos non multos jam Canonicis controversum reddiderant Austriaci Principes, in Fridericum Augustum, ejusque Successores transtulit; ea quidem (uti UGHELLUS adnotavit) condicione, ut perpetuo nominaretur extraneus, quo Tergestini tranquillius degerent sub neurri parti addicto Pastore; cui tamen conditioni Cæsares non sterere; scribere magis, quam accipere leges assueri. Canonicis porro Tergestinis Almutias gestandi privilegium contulit, & Labaci Episcopalem Sedem instituit, Metropoli Aquilejensi suffraganeam, sed deinde, postulante Friderico Augusto, a Paulo II. Metropolitico jure exemptam. Capitulo vero Aquilejensi sequentem omnium statutorum, & immunitatum confirmationem indulxit:

Pius Episcopus Servus Servorum Dei: Dilectis Filiis Decano, & Capitulo Ecclesie Aquilejens, salutem, & Apostolicam Benedictionem. Ad hoc Divina Misericordia nos licet immeritis suprema Potestatis Ecclesie Principatum præ cæteris Mortalibus obtinere disposuit ut cunctorum in Catholica fide manentium Ecclesiarum insignis præcipue Patriarchalibus, & honore suæ gentium jura non solum ubilibet conservemus, verum etiam illa, & quæ a prædecessoribus nostris Romanis Pontificibus pro
eorum

ANNO
CAROLI
1447

eorum vetustate commodis, & decore, siue alias eis concessa sunt privilegia, & immunitates, eorum inherendo vestigiis, cum a nobis petitur, nostro etiam munimine solidemus. Hinc est quod nos vestris in hac parte supplicationibus inclinati omnes libertates, & immunitates ab ipsis Prædecessoribus nostris, siue Privilegia, vel alias Indulgentias vobis, & Ecclesiæ vestræ concessas ipsiusque Ecclesiæ Statuta; & Consuetudines laudabiles, nec non secularium exactionum olim a Romanorum Imperatoribus, siue a Moderno, & qui fuerunt pro tempore ipsius Ecclesiæ Patriarchalis, aut alias vobis, & Ecclesiæ præfate quomodolibet, & quavis Auctoritate indulta Privilegia, Jurisdictiones, libertates, & exemptiones una cum jurisdictione, Dominio, & Potestate vobis tam in loco Pallacris infra limites Civitatis Aquilejæ consistente, in quo illiusque Incolis, & Habitatoribus merum, & mixtum habetis Imperium, quam Villis, & Locis aliis vobis subiectis competentibus Auctoritate Aplica tenore presentium ex certa scientia approbamus, & confirmamus, eisque nostri muniminis adicimus firmitatem, suppletes tam iuris, quam facti defectus, si qui forsan intervenerint in eisdem. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ approbationis, confirmationis, adjectionis, & suppletionis infringere, vel ei ausu temerario contrariare. Si quis autem hoc attemptare præsumpserit indignationem Omnipotentis, ac Beatorum Apostolorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Datum Senis anno Incarnationis Dñe Milleesimo quadringentesimo sexagesimo, quarto nonas Augusti, Pontificatus Nostri anno secundo.

Hujus Bullæ exemplum extat in Libris Capituli Aquilejensis modo Goritiam translatis. Reliqua quæ huc non pertinent Summi hujus Principis gesta inveniet Lector in TRITHEMIO, GENEBALDO, PLATINA, CAMPANO, JACOB. PHILLIPPO DE BERGAMO, UGHELLO aliisque passim Auctoribus. Obiit Anconæ anno 1464. die 14. Augusti ætatis quinquagesimo octavo, tantamque apud posteros sui nominis gloriam reliquit, ut merito ipsi subinde adaptarum inveniam illud Virgilii Æneid. Lib. I. v. 382., & 383.

Sum Pius Æneas.....

..... fama super æthera notus.

XLIV.

1450 LUDOVICUS II. Æneæ successor, quem deinde Olorensis Sedes excepit anno 1451.

XLV.

ANNO
CHRIST.
1451

ANTONIUS II. Sapus (quem Goppo cum BUCCCELLINO cognominavit IRENÆUS) creatus est Antistes Tergestinus anno 1451. die XV. Maii. Hic vigilantissime Ecclesiam sibi commissam administravit, celebratissime sæpius Diocesani Synodis, Clerum suum ad emendatissimos instituit mores. Anno 1460. in celebrata Tergesti Synodo Curati interfuisse memorantur 75. inter cæteros Humagensis, Mugienſis cum suis Canonicis, Pinguentensis Parochus, & Vicarius S.^d Cantiani ultra Vicum Montis Falconis prope Sontium; uti Synodi Acta habent teste BAUZERO. Duplici tamen calamitate sub illius Regimine Tergestina Civitas divexata fuit: nam anno 1463. anſam præbentibus Justinopolitanis eam Veneti terra, marique obsederunt. In summum discrimen adducti Cives, undique clausi, & comœtu prohibiti dum foris hoste omni instrumenti bellici apparatus, intra mœnia fame premebantur, inducias cum Venetis paciscuntur, de traditione Urbis deliberatur. Sed, superveniente ex improvſo Welſero cum haud contemnenda Equitum Carinthiorum turma, Oppidani, atrectis rursus animis, a deditioſis consilio non tantum recedunt; sed insuper, irruptione facta, repentinoque metu percussis hostibus, Castra eorum invadunt, temere resistentes obruncant, incompſitos capiunt, & præda onusti intra muros sese recipiunt. At Veneti novissimo periculo cautioreſ redditi, arctius Urbem circumvallare, vias omnes aditusque insidere, muros tormentis quatere, extrema omnia tentare, ut urbe potirentur, properabant; quando Tergestinatorum fortuna fractus, & misericordia commotus Pius II. Pontifex Maximus (Antistes quondam Tergestinus) interposita sua auctoritate inter Venetorum Republicam, & Tergestinos bellum composuit die XVII. Decembris ejusdem anni 1463. Pacis capita sequentia adnotavit VERDIZOTTI Vol. I. Lib. XXIV. pag. 558. *Cbe Castelnovo, Moco, e San Servolo, co' suoi Territorii remanessero al Venetiano Dominio, e che fosse proibito a Triestini di condur, e vender Sali per la via del mare.* Quibus conditionibus etiam acquivit Fridericus Augustus majoribus negotiis intentus, qui Turcicam expeditionem cum Pio Pontifice suscipiendam meditabatur; quemadmodum conjicere licet ex PETRO JUSTINIANO, MEGISERO, VALVASORIO, SABELLICO, FUGGERO, supramemorato FRANCISCO VERDIZOTTI, FOSCARENO, & reliquis Venetis Scriptoribus. Durante hac obsidione, maxime inclaruit fides, & Virtus Antonii de Leo, quam Fridericus Imperator anno 1464. concessa Palatini Comitſ dignatione munificentissime compensavit. Conferatur in Appendice Documentorum numerus 34. cum nume-

ANNO
CHRISTO

numero 38. Nec minori in discrimine adducta fuit Civitas Tergestina circa annum 1469. quando ingens momento fertur seditio concitata. Civium nonnulli nocturnis grassationibus contubernaliū suorum officinas; ac domos expilabant, & quæ rapuerant communi comestatione absumebant. His præ primis Cæsareus Capitaneus cum probis alijs Civibus objectus, dum perduelles in officio continere non valer, a furente plebe multis vulneribus conficitur. Trucidato Capitaneo, seditiosi in proposito confirmati miserum in modum Patriam repetitis cædibus atque rapinis exhaurerunt, donec, qui fideles remanserant, obrentam ab Imperatore militarem cohortem Civitati inducerent. Tum Cæsaris mandato, sumpta de inquietis pœna, pars publico supplicio castigata, qui clam sese subdlexerant, bonis fisco adjudicatis, aqua, & igne fuerunt interdicti, & quies Civitati reddita. Inde datum auspicium erigendæ in clivo Oppidi Arcis, & collocandæ in illa militiæ ad Custodiam Capitaneorum, & ad defensionem ejusdem Civitatis. Obiit Antonius 1487. cum septem supra triginta annos præfuisset.

XLVI.

- 1487 **A**CHATIUS, alias ab UGHELLO Achajus, & a BUCCELLINO Antonio nominatus, Antonio Sapo suffectus est. Eum ex Familia Equestri de Sebria in Carinthia progenitrum cum BAUREO BUCCELLINUS contestatur. Morralibus rebus valedixit anno 1501.

XLVII.

- 1501 **L**UCAM de Renaldis Foro-Juliensem, Maximiliani I. Cæsaris Secretarium, deinde ab Alexandro VI. Summo Pontifice Tergestinum Antistitem declaratum fuisse ostendit Bulla tenoris infrascripti:

Alexander Papa VI. Cbarissime in Christo Fili Noster Salutem, & Apostolicam Benedictionem. Cum Dilectus Filius Lucas de Renaldis Tuæ Majestatis Secretarius, & Orator ad nos destinatus, negotia pro quibus missus fuit prudenter, & fideliter penes Nos irasceres, asseruit etiam Nobis tuam Majestatem sibi pollicitam fuisse, & valde consensari, ut si contingeret vacare Ecclesiam Trigestinam eidem Lucæ de ea provideremus. Cum autem interim acciderit vacatio ipsius Ecclesie Trigestine Nos ipsum Lucam pro ejus sufficientia, & probitate, & præcipue tuæ Majestatis intuitu existimantes id illi gratum, & acceptum fore, quemadmodum Nobis idem Lucas affirmavit, eidem Ecclesie in Episcopum, & Pastorem præfecimus, sperantes Ecclesiam ipsam ex salubri ejusdem Lucæ regimine non parva in spiri-

ANNO
CHRISTI

spiritualibus & temporalibus incrementa suscepturam. Quod volumus tue Majestati significare, illam hortantes, ut hujusmodi promotionem quæ omni ex parte sibi accepta esse debet grato animo accipiat, in quo etiam nobis qui præfatum Lucam, quoniam tue Majestatis Secretarius, & Orator existit, & ob ejus virtutes, & merita paternè diligimus, rem gratam efficit.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum sub Anulo Piscatoris. Die XVII. Novembris MDI. Pontificatus Nostri anno X.

Tergo) Charissimo in Christo Filio Nostro

Maximiliano Romanor. Regi Ill. Hadrianus.

De sinceritate hujus Bullæ nonnulli dubitare voluerunt. Ast cum nuper Tergesti essem, Reverendissimus Præsul Petineasis ALDRAGUS DE PICCARDI ejus sese autographum Venetiis probe examinasse affirmavit: unde consequitur Lucam nostrum proculdubio a Pontifice Episcopum Tergestinum fuisse designatum, sed, præsentante interea Maximiliano Cæsare Petrum de Bonomo, obtentam Insulam eidem certis conditionibus anno demum 1502. renunciasse. Vid. Append. Doc. Num. 47. & 48.

XLVIII.

1501 **P**ETRUS BONOMUS, seu de Bonomo Nobilis Civis Tergestinus Friderici III., & Maximiliani I. Imperatorum Secretarius, Collegiaræ Srasburgensis in Carinthia S. Nicolai Ecclesiæ Præpositus, Parochus in Ylerberg, nec non Canonicus Tergestinus, superatis Cæsareo favore quibuscunque obstaculis, Patriæ adlectus est Episcopus die V. Mensis Aprilis 1502. quo sedente Veneri Tergestum anno 1503. expugnarunt. Vid. App. Doc. Num. LII. Concilio Lateranensi interfuit anno 1514. A Ferdinando Archiduce anno 1521. Supremus Austriæ Cancellarius, ac Aulici Consilii Præses declaratur. App. Doc. Num. LVI. Anno 1522. ab eodem Ferdinando in locum defuncti Georgii a Starkonia accersitus est ad Viennenses Insulas, quas nonnisi Administratoris nomine ad anni usque sequentis mensem circiter Augustum summa cum laude gestavit; unde, cum obinere confirmationem non valeret a Sede Apostolica, ad Tergestinam suam Sedem est reversus. Vid. App. Doc. Num. LVII. Bonis attribus excoluerat animum, moreque emendaverat ad libellum prudentiæ. Splendide Episcopalem Curiam refecit, illiusque finibus prolatis, exornavit. Quadraginta & septem annos Tergestinam administravit Ecclesiam, decedensque sui quam maximum reliquit desiderium.

XLIX.

ANNO

CHRISTI

1549

FRANCISCUS Rizanus seu Rillanus Dalmata ex Episcopatu Segnienſi translatus paucis menſibus hanc gubernavit Eccleſiam. Siquidem cum in ſuſpicionem veniſſet, in exilium pulſus, conſectus morte, vitam terminavit.

L.

1549 **A**NTONIUS III. Paregues (fortaſſis Petegos) Caſtildejus, ſeu Caſtellicius Hiſpanus ad hanc Sedem pervenit. Præſtuit novem annis, translatusque eſt ad Archi-Epiſcopatum Calaritanum in Sardinia 1558.

LI.

1560 **J**OANNES IV. Berta Tridentinus, Abbas S. Gothardi V. Aprilis ordinatus eſt Episcopuſ Tergeſtinus. Sub illius Regimine Carolus Archidux Auſtriæ anno 1568. Sectam Lutheri inductam Tergeſto curat ſubmoveri, datis Mandatis ad Urbis Capitaneum, & Urbanum Magiſtratam. Anno 1570. in Conſortio Andreæ Maximiliani de Dornberg, Joannis Georgii Mordax, & Joannis Kiſſel Comitibus Goritienſibus ejuſdem Caroli Archiducis nomine præſuit. Vitam deſeruit juxta BAUZERUM 1571., juxta UGHELLUM veto 1572.

LII.

1572 **A**NDREAS Rapiccus Civis, & Episcopuſ Tergeſtinus, morum probitate, rerum divinarum, atque humanarum ſcientia, nec non ſcriptis compluribus Libris Hiſtoricis, & Moralibus clariffimus ſexto ordinationis ſue anno veneno fuit ſublatus.

LIII.

1578 **H**YACINTUS Frangipanus de Caſtello Forojulenſis admotus eſt Tergeſtinæ Cathedræ, eodem quo Rapiccus deceſſerat anno. Cum denuo dogma Lutheri Tergeſti ſuſcitari audiſſet Carolus Princeps, curavit illud inde exturbari anno 1580. proſcriptis Lutheri ſectatoribus.

LIV.

1580 **N**ICOLAUS de Corret Tridenti proceatus ex Solienſi Carinthiæ Præpoſita promotus fuit ad Inſulam Tergeſtinam, quo
Iren. Jul. Tom. I. Q q etiam

ANNO
GRUATI

etiam anno Dietæ Goritienſis cum Joanne Cobenzl de Prof-
ſegg Commiſſarius renuntiatus legitur.

LV.

- 1591 **JOANNES V.** Bogarinus vulgo de Wagenring Goritienſis Patri-
cius egregius Germanici Romani Collegii Alumnus, Caroli
Archiducis Aſtriæ deinde Præceptor, Tergeſtinus conſecratur
Antiſtes, qui præter cæteras Paſtorales laudes hanc vel maxi-
me inde promeruit, quod Ferdinandum Archiducem Aſtriæ,
deinde Imperatorem hujus nominis ſecundum, in tenella ad-
huc ætate conſtitutum, zelo religionis Catholicæ mirum in
modum inflammaverit.

LVL

- 1597 **URSINUS** de Bertis, ſeu Berthis Nobilis Goritienſis ex Eber-
dorfenſi Præpoſitura aſſumptus ad Cathedralam Tergeſtinam, ean-
dem diverſis annis non ſine laude gubernavit. Commendatur
præcipue a pietate, prudentia, ac in ægenos munificentia.
Ejus zelum animarum probaverunt aures datæ pœnitentibus
etiam vulgaribus ad Sacrum Tribunal concurrentibus decurſu
verni jejunii. In Cathedrali templo Capellam titulo Divi Ca-
roli Borromei Mediolanenſis Præſulis (quem Sanctitate conſpi-
cium, & miraculis clarum Paulus V. in Sanctorum numerum
rerulerat 1610.) annuo cenſu inſtruam erexit. Singularem
curam habuit Benedicinarum Monialium Tergeſtinarum, in
quas induxit formam regiminis, qua Caſſinenſis Congregatio
utitur, & triennem conſtituit Antiſtitarum Præſecturam. An-
nis 1608., & 1610. Dietæ Goritienſi qua Commiſſarius in-
terfuit. Urſino de Bertis in Episcopali Cathedra ſedente, et-
iam novæ Religioſorum coloniz Tergeſtum appulerunt, anno
nimirum 1618. ſacra Capuccinorum Familia, ſequenti vero
Societas Jeſu, cui Collegium dotavit Udalrici Principis Eggen-
bergici munificentia. P. GRANELLI Topograph. Germ. Auſt. edi-
tionis Vindobon. de ann. 1759. pag. 209.

LVII.

- 1621 **RAYNALDUS** Scharlichius ſeu Scherlichius natione Hungarus
ex Petinenſi Præpoſitura promotus ad Cathedralam Tergeſtinam
fuit ante Julium meſem, ipſi ab UGHELLO aſſignatum, utpo-
te quem II. Martii ejusdem anni 1621. jam Episcopum ap-
pellant Tabulæ Archiviſtæ noſtri Provincialis in MORELLIANO Re-
pætorio memoratæ. Tranſiit ad Eccleſiam Labacenſem anno
1630. In utraque Sede grati, ac vigilis Paſtoris partes imple-
vit:

ANNO
CHRISTIvit: functus etiam Græcenſis Civitatis Præfectura, teſte BAU-
ZERO.

LVIII.

1630 POMPEJUS Coroninus de Cronberg, Præbacinæ, & Gradiscutæ
Baro, J. V. Doct̃or, Archiepiſcopatus Salisburgenſis Viſitator,
necnon Ferdinandi II. Imperatoris intimus Conſiliarius, &
Dioc̃e Provincialis Goritienſis Commiſſarius ſumptus ex Peri-
nenſi Cathedra Tergeſtinam gubernandam accepit Eccleſiam.
Deceſſit anno ſalutis 1646. ejus Sepulchro in templo Sancti
Juſti ante Aram majorem a cornu Epiſtolæ ſito hoc additum
fuit Epitaphium

D. O. M.

SI. DEVS. PRO. NOBIS.

QVIS. CONTRA. NOS.

HIC. JACET. ILLVSTRISSIMVS
ET. REVERENDISSIMVS. DOMINVS
POMPEJVS. CORONINVS.
LIBER. BARO. DE. PREBACINA. ET.
GRADISCVTA. DOMINVS. GOLLAGORIZÆ
EPISCOPVS. ET. COMES. TERGESTINVS
OBIIT. ANNO. DOMINI. M.D.C.XXXVI.

LIX.

1646
die X.
Septem.

ANTONIUS IV. Marensius, seu Marentius ex eodem Petinenſi
Epiſcopatu ad Patriam Inſulam promotus eſt favore Impera-
toris Ferdinandi III, qui eundem etiam ſimul cum cognato
Ludovico Marentio Tergeſti Locumtenente ad S. R. I. Libe-
ri Baronis gradum anno 1654. ſublimavit. Dari deſuper Di-
plomatis verba, hoc loco memoranda, ſunt ſequentia; prout
nobis communicata fuerunt a ſæpius laudato Illr̃i. Domino de
Bonomo.

*Nos Ferdinandus III Eleſtus Romanorum Imperator &
Venerabili, & Nobilibus, devoto fidelibus Nobis dilectis Añro
Marentio Ep̃po Tergeſtino noſtro Conſiliario, & Ludovico
Marentio Capitaneatus noſtri Tergeſtini Locumtenenti Liberis Ba-
ronibus de Marensfeld, & Scheneck Militibus, ſeu Equitibus
Auratis, & Sacri Lateranenſis Palatii Aulaque noſtræ Ceſa-
reæ,*

ANNO
CHRIST.

rea, & Imperialis Consistorii Comitibus gratiam Nostram Ca-
sarem & omne bonum &c.
Quando itaque benigne consideravimus iis vos Antoni, & Lu-
dovice Marenii progenitos esse Parentibus atque Majoribus
qui quondam (uti diversa Nobis per vos exhibita literarum
continebant Documenta) tum a Conrado secundo Rom. Imp.
Marebiones, & Comites Vallis Otiolae, & Capitanei Soaræ, tum
a Philippo Maria Anglo Duce Mediolanensi Comites Talvini,
& Talgata dicti, constitutisque fuerint, & postquam loca illa
a Republica Veneta occupari contrixisset, cum Bianca Maria
Maximiliani Primi Rom. Imp.^a uxore, tamquam ejusdem Comen-
siales, & Consilarii in Germaniam venerint, Atavus vero,
Antoni, tuus Antonius Marenthus ab Imp. Ferdin. primo Exa-
ctoris Terg.^a Offic.^o præfici, ac Consiliatorum suorum numero
adscribi meruerit, quam etiam Consilarii dignitatem, & titu-
lum ab Avo nostro, pie memorie, Carolo Archiduce Austria
resignato dicto Exactoratu, in se gratiose derivatum retinuerit:
Tuus quoque Ludovici Propatruus Aloysius modo dicto Archi-
duci Carolo nomine Tergestinae Civitatis Centurionis Officio
functus in Croatia contra Turcas interfuisset, itemque Gabriel
dicti Aloysii Frater ab eodem Archiduce Carolo Locumtenentis
Tergestini, ac Consilarii sui titulo ex Offic.^o decoratus sit, nec
minus apud Colendissimum Dñm Genitorem nostrum Imp.^m Fer-
dinandum 2.^m in Archiducali tunc temporis dignitate constitu-
tum, ceteri ejusdem lineæ, maxime in dicta Croatia contra Tur-
cas militando, singulare nomen decusque gesserint.
Quod quidem laudabile studium tu in primis Antoni in eo præ-
cipue spectandum dederis, quod cum Serenissima q. Imperatrix
Maria, nata infans Hispaniarum Conjux nostra Charissima felici-
cis recordationis ex Hispaniarum oris per Tergestum iter se-
cisset, tu cum in aliis rebus, tum præcipue in disponendis, &
ordinandis hospitiorum commoditatibus eam sollicitudinem, diligen-
tiam, curamque impenderis, ut Ser.^m quondam patruo nostro
Archiduci Leopoldo pie memorie, qui Majestatem, & dilectio-
nem suam ad nos conducebat, & nomine singulariter gratus, &
acceptus fueris, interque alia benevole dilectionis sue erga te
voluntatis argumenta illud non postremum extiteris, quod liber
tibi in dilectionis suæ Cameram semper patueris ingressus, atque
ab eadem etiam ad Episcopatum Petinensem commendatus promoruse-
que fueris. Quo sane singulari zelo tuo, & devotionis affectu
Nos quoque inducili te non solum præ cæteris delezimus, qui
vice, ac nomine Cæsarei Nostri Legati Romam ad Beatitudi-
nem Summi Pontificis Urbani Octavi fel. recordationis a Nobis
missi, coram eodem Summo Pontifice in Sala, ut vocant, Re-
gia publice perorares (quod ita dextre, itaque feliciter a te fa-
ctum, ut in demonstrationem grati animi nostri te præter alias
gra-

ANNO
CHRIST.
1646

gratiarum prerogativas, Consilarii vestri titulo, & honore, quo etiam ante apud prelibatum Dñum Genitorem nostrum gavissus es, condecoraverimus) verum etiam postea Vicarium Generalem totius Exercitus nostri constituimus: quo in Offi. per quatuor annos Nobis, ac deinceps Ser.^m Archiduci Leopoldo Wilhelmo, fratri nostro Charissimo, a quo itidem Consilarii sui titulo, & honore auctus es, toto Campestris expeditionis sue tempore, maxime vero in famoso illo ad Liphiam consiliu cum tanta industrie, prudentie, zeli, & dexteritatis laude deserviveris ut plenam, omnimodamque inde satisfactionem acceperimus, ac proinde in recognitionem eorumdem meritorum tuorum, mille, & ducentos florenos pro annua sustentatione tua ac insuper Episcopatum Tergestinum tibi gratiose contulerimus: quo in munere, preter alias varias, cum negotia nostra, tum Statum publicum, ac commune bonum concernentes Commissiones, tandem ad bonagium a Tergestina, & Flumineusi Civitatibus Ser.^m Hungarie, Bobemieque Regi Ferdinando quarto filio nostro Charissimo prestitum, Commissarii officio functus sis; Tu vero Ludovice a multis jam annis in dicto Capiteatus nostri Tergestini Locumtenentis munere, nulla non constantis fidei, industrie, atque singularis erga Nos, & Augustam Nostram Austriæ Domum devotionis exhibueris, ac etiamnum exhibeas, omni ex parte laudabilia Nobisque pergrata documenta: Hic de causis Vos.... predictos Antonium, & Ludovicum Marentios, vestrosque liberos, heredes, & successores ex legitimo matrimonio natos, & nascituros utriusque sexus in infinitum Nostros, & Sacri Rom. Imp. Regnorumque ac ditionum nostrarum hereditarium Liberos Barones antiquæ Prosapie facimus, creamus, erigimus..... & Decernentes quod vos prenominati Antoni, & Ludovice Marentii. Lib. Barones de Marentsfeld, & Scheneck, omnesque liberi heredes, & posterii vestri legitimi utriusque sexus nati, & nascituri liberorum Baronum nomen, & dignitatem fere, & habere..... possitis, & valeatis..... Insignia vestra antiqua, & gentilitia que erant scutum in quatuor partes equaliter divisum, in cuius inferiore sinistra, & superiore dextera in campo flavo Aquila nigra coronata, nostro aperto, lingua rubra, alis utrinque late expansis, ac pedibus divaricatis sinistrorsum respiciens, ac volaturienti similis, in cæteris vero duabus partibus itidem flavis tres per obliquum equaliter inter se distantes trabes, sive aræ albæ tessellis, seu areolis quadratis cærulei coloris per medium equaliter inter se distinctis variatæ: Scuto incumbat Galea..... approbamus, amplifacimus in hunc sequentem modum..... Scutum itidem in quatuor æquales partes divisum ita ut in inferiore sinistra, & superiore dextera cærulea globus argenteus alis utrinque extensis ejusdem coloris suffultus & in cæteris duabus partibus in cam-

Iren. Jul. Tom. I.

R r

po

ANNO
CAROLINI
1646

po rubro Serpens itidem argenteus capite coronato, ore aperto, linguaque rubra exserta sinuoso volumine sursum erectus, & introrsum respiciens, appareat. In medio Scuti conspiciatur aliud parvulum, nimirum antiquum vestrum supra descriptum.... Gratiam, & facultatem concedimus ut Vos omnibus dominiis, Castris, aut bonis jam acquisitis, vel acquirendis pro arbitrio denominare, aut nomen mutare possitis..... Vos, & haeredes cum bonis, & possessionibus in salvam guardiam suscipimus, ut exempti sitis ab onere hospitandorum militum. Vos, nec non utriusque vestrum Primogenitum, & Primogenitos Milites, seu Equites Auratos, ac Sacri Lateranensis Palatii, aulaeque Comit'es facimus..... Cum facultate creandi Notarios publicos seu Tabelliones: Naturales bastardos legitimandi = Tutores, & Curatores confirmandi, & dandi = filios legitimos emancipandi: Veniamque aetatis concedendi: Servos manumittendi: Minores, Ecclesias, & Communitates laesas in integrum restituendi: Infames ad famam restituendi: Doctores in utroque, vel altero jure, in Medicina, Philosophia, & Poetas laureatos creandi, Insignia, & Arma concedendi..... Datum Pragae 15. Septembris 1654.

Ex hujus Diplomatis a saepe laudato Domino de BONOMO communicati contextu confirmantur primo a nobis exposita §. XXXVIII., circa falsitates quæ in genuinas Chartas interdum itrepierunt: secundo ex illis verbis: *Hiscæ de causis vos prædictos Antonium & Ludovicum Marentios vestrosque liberos, haeredes, & successores ex legitimo matrimonio natos, & nascituros utriusque sexus in infinitum* & eruitur, Antistitem nostrum ante susceptos Sacros Ordines per legitimum matrimonium diversos liberos (tempore dati Diplomatis adhuc superstit'es) procreass.: tertio demum conficitur eidem Præsuli cum belli, tum pacis tempore, & ante, & post adeptum Tergestinum Episcopatum diversas arduas Commissiones, ac publicos Magistratus demandatos fuisse, quos non sine industriae atque dexteritatis gloria tractavit; ut venire in contentionem cum laudatissimis posse videretur. E vivis exemptus est anno 1662. die XXII. Octobris; postquam anno 1660. XXV. Septembris Tergestini advenientem Leopoldum Augustum incredibili lætitia venerabundus excepisset.

LX.

1663 FRANCISCUS MAXIMILIANUS Vaccanus Nobilis Goritien'sis, Vir bonis artibus deditus, & in Theologia Magister, ex Petinen'si Episcopatu post Antonii Marentii obitum promotus fuit ad Cathedram Tergestinam. Hic quindecim prius annis dictam Petinen'sem Ecclesiam summa cum laude gubernaverat, ab anno

ANNO
1663

anno nimirum 1648., quo binæ infraſcriptæ Innocentii X. Pontificis Bullæ emanarunt. Prima concernit iplius aſſumptionem ad Episcopatum Petinenſem, & ita ſonat:

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei. Dilecto Filio Francisco Maximiliano Vaccano, Electo Petinenſi, Salutem, & Apoſtolicam benedictionem. Apoſtolatus Officium meritis licet imparibus Nobis ex alto commiſſum, quo Eccleſiarum omnium Regimini divina diſpoſitione præſidemus, utiliter exequi coadiuvante Domino cupientes ſoliciti corde reddimus, & ſolertes, ut cum de Eccleſiarum ipſarum Regim'inibus agitur committendis, tales eis in Paſtores præſicere ſtudeamus, qui populum ſuæ curæ creditum, ſciant non ſolum doctrina verbi, ſed & exemplo boni operis informare, commiſſusque ſibi Eccleſias in ſtatu pacifico, & tranquillo velint, & valeant auctore Domino ſalubriter regere, & ſeliciter gubernare. Sane Eccleſia Petinenſis ad quam, dum pro tempore vacat, nominatio Perſonæ idoneæ Romano Pontifici pro tempore exiſtenti faciendæ ad Obariſſimum in Chriſto Filium noſtrum Ferdinandum Romanorum Regem in Imperatorem electum ratione Ducatus Carniole, cujus ipſe Ferdinandus & Dux exiſtis ex Privilegio Apoſtolico, cui non eſt haſtenus in aliquo derogatum, ſpectare dignoſcitur, ex eo quod nos nuper Venerabilem fratrem noſtrum Antonium Episcopum Tergeſtinum nuper Petinenſem a vinculo, quo diſſe Eccleſiæ, cui tunc præerat, tenebatur, de fratrum Noſtrorum conſilio, & apoſtolice poteſtatis plenitudine abſolventes eum ad Eccleſiam Tergeſtinam certo tunc expreſſo modo vacantem, de ſimili conſilio, apoſtolica auctoritate tranſtulimus, præſciendo ipſum illi in Episcopum, & Paſtorem, Paſtoris ſolatio deſtitutæ. Nos ad provisionem ejusdem Eccleſiæ Petinenſis celerem, & ſiluem, ne illa longæ vacationis exponatur inconſolis, paternis, & ſolicitis ſtatibus intendentes, poſt deliberationem, quam de præſentis eidem Eccleſiæ Petinenſi perſonam utilem, ac etiam fructuoſam cum eiſdem fratribus habuimus diligentem, demum ad te Miſtrum in Theologia, ex legitimo Matrimonio, ac Catholicis & honeſtis Parentibus procreatum in trigeſimo nono tuæ ætatis anno, & a multis annis in Presbyteratus Ordine conſtitutum, quem prædictus Ferdinandus Rex Nobis ad hoc per ſuis Liſteras nominavit, & de cujus vitæ munditia, morum honeſtate, ſpiritualium providentia, & temporalium circumſpectione, aliisque multiplicum Virtutum donis, fide digna apud Nos teſtimonia perhibentur, direximus oculos noſtræ mentis, quibus omnibus debita meditatione penſatis, de Perſona tua Nobis & eiſdem fratribus ob tuorum exigentiam meritorum accepta, prædictæ Eccleſiæ Petinenſi, de fratrum eorundem conſilio, apoſtolica auctoritate providemus, teque illi in Episcopum præſicimus, & Paſtorem, curam, & adminiſtrationem ipſius Ec-

ANNO
CARISTE
1663

Ecclesie Petinensis tibi in Spiritualibus, & temporalibus plenarie committendo, in Illo, qui dat gratias, & largitur præmia confidentes, quod dirigente Domino actus tuos, prædicta Ecclesia Petinensis sub tuo felici Regimine regatur, utiliter & prospere dirigetur, ac grata in eisdem spiritualibus, & temporalibus suscipiet incrementa. Juxta igitur Domini tuis impostum humeris prompta devotione suscipiens, curam, & administrationem prædictam sic exercere studeas, solcite, fideliter, & prudenter quod Ecclesia ipsa Gubernatori provide, & fructuoso administratori gaudeat se commissam, Tuque præter æternæ retributionis præmium, nostræ, & sedis Apostolicæ benedictionem, & gratiam exinde uberius consequi merearis. Volumus autem ut Theologalem, & Penitentiariam Præbendas in dicta Ecclesia Petinensi ad præscriptum Concilii Tridentini erigas, & Montem Pietatis fieri cures, conscientiam tuam in his onerantes. Datum Romæ apud S. Mariam Majorem. Anno incarnationis Dominicæ 1648. Kal Martii. Pontificatus Nostri anno quinto.

Altera ipsius consecrationem respicit, & formulam præstandi juramenti præscribit.

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei. Dilecto Filio Francisco Maximiliano Electo Petinensi, Salutem, & Apostolicam Benedictionem. Cum Nos pridem Ecclesie Petinensi certo tunc expresso modo Pastoris solatio destituta de Persona tua Nobis & Fratribus Nostris ob tuorum exigentiam meritorum accepta, de Fratrum eorundem consilio apostolica auctoritate duxerimus providendum, præficiendo te illi in Episcopum, & Pastorem prout in nostris inde confectis litteris plenius continetur. Nos ad ea quæ ad tuæ commoditatis augmentum cedere valeant favorabiliter intendentes, tuis hac in parte supplicationibus inclinati, Tibi Præsbytero, ut a quocunque, quem malueris Catholico Antistite, gratiam, & communionem Sedis Apostolicæ habente, accitis & in hoc sibi assistentibus duobus, vel tribus aliis Episcopis, similes gratiam, & communionem habentibus, munus consecrationis recipere valeas, ac eidem Antistiti, ut recepto prius a te, nostro, & Romanæ Ecclesie nomine, fidelitatis debite solito juramento, juxta formam præsentibus annotatam, munus prædictum, auctoritate nostra impendere tibi possit, plenam & liberam, dicta auctoritate, tenore præsentium concedimus facultatem. Volumus autem, & eadem auctoritate statuimus, atque decernimus, quod si non recepto prius a te per ipsum Antistitem prædicto juramento, idem Antistes munus ipsum tibi impendere, & tu illud recipere temere præsumpseris, ipse Antistes a Pontificali officii exercitio, & tam ipse, quam tu, ab administratione tam spiritualium, quam temporalium Ecclesiarum vestrarum suspensi sis eo ipso. Præterea etiam volumus quod formam juramenti a te tunc præstiti Nobis de verbo

ANNO
Cristi 1663

verbo ad verbum per tuas patentes litteras, tuo Sigillo munitas per proprium nuncium quantocius destinare procures. Atque per hoc Venerabili Fratri nostro Archiepiscopo Aquilejensi, cui dicta Ecclesia metropolitico jure subesse dignoscitur, nullum imposturum prajudicium generetur. Forma autem juramenti per te prastandi talis est: Ego Franciscus Electus Petinensis ab hac hora fidelis, & obediens ero beato Petro, Sanctaeque apostolicae Romanae Ecclesiae, & Dño nostro, Dño Innocentio Pape decimo, suisque Successoribus canonice intrantibus, Non ero in consilio, aut consensu, vel facto ut vitam perdant, aut membrum, seu capiantur mala captione, aut in eos violenter manus quomodolibet ingerantur, vel injuria aliqua inferantur quovis questito colore. Consilium vero quod mihi credituri suus per se aut Nuncios, seu litteras ad eorum damnum, me sciente, nemini pandam. Papatum Romanum, & Regalia Sancti Petri adiutor ejus ero ad retinendum, & defendendum contra omnem hominem legatum apostolicae Sedis in eundo, & redeundo honorifice tractabo, & in suis necessitatibus adjuvabo. Jura, honores, Privilegia, & Auctoritatem Romanae Ecclesiae, Dñi nostri Papae, & Successorum praedictorum conservare, defendere, augere, & promovere curabo, nec ero in Consilio, facto, vel tractatu in quibus contra ipsum Dominum nostrum, vel tandem Romanam Ecclesiam aliqua sinistra, vel prejudicialia persona juris, bonoris, status, & potestatis eorum machinentur, & si talia a quibuscunque procurari novero vel tractari, impeliam hoc pro posse, & quantocius poterò, commode significabo eidem Dño nostro, vel quomodolibet ad ipsius notitiam poterit pervenire. Regulas Sanctorum Patrum, Decreta, Ordinationes, sententias, dispensationes, reservationes, promotiones, & mandata Apostolica totis viribus observabo, & faciam ab aliis observari. Hereticos, Schismaticos, & Rebelles Dño nostro, & Successoribus praedictis, pro posse persequar, & impugnabo. Vocatus ad Synodum, veniam, nisi praepeditus fuero canonica praepeditione. Apostolorum limina singulis quinquenniis personaliter, ac per me ipsum visitabo, & Dño nostro, & Successoribus praedictis rationem reddam de toto meo Pastoralis Officio, deque rebus omnibus ad mea Ecclesia statum, ad Cleri, & Populi disciplinam, animarum denique quae meae fidei credita sunt, salutem quovis modo pertinentibus, & vicissim mandata Apostolica praedicta humiliter recipiam, & quam diligentissime exequar. Quod si legitimo impedimento detentus fuero, praedicta omnia adimplebo per certum Nuncium ad hoc specialiter mandatum habentem, de gremio Capituli mei aut alium in dignitate Ecclesiastica constitutum seu alias personatum habentem, aut bis mihi deficientibus, per diaecesanum Sacerdotem, & Clero deficiente omnino per aliquem alium Praesbyterum secularem, vel Regularem Spectatae Iren. Jul. Tom. I. Ss pro-

ANNO
CHRISTI
1663

probitatis, & Religionis de supradictis omnibus plene instrumtum. De bujismodi autem impedimento docebo per legitimas probationes ad Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalem proponentem in Congregatione S. Concilii Tridentini per supradictum Nuncium transmittendas. Possessiones vero ad meam mensam pertinentes non vendam, neque donabo, neque impignorabo, neque de novo insendabo, vel aliquo modo alienabo, & cum consensu Capituli Ecclesiæ meæ, inconsulto Romano Pontifice, & constitutionem super prohibitione Investiturarum, bonorum Jurisdictionalium de anno Domini millesimo sexcentesimo vigesimo quinto editam servabo. Et si ad aliquam alienationem devenero parvas in quadam super hoc edita constitutione contentas eo ipso incurvere volo. Sic me DEUS adjuvet, & hæc Sancta DEI Evangelia. Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem. Anno Incarnationis Dominicæ 1642. Sexto Nonas Martii. Pontificatus nostri Anno quinto.

Idem Franciscus Maximilianus Vaccanus factus Episcopus Tergestinus valde perturbatum novum Gregem invenit, flagrantibus continuis inter Communitatem, & Cæsaræos Capitaneos dissensionibus, quas in confortio Francisci Udatrici Comitris Turriani, Gradiscæ Capitanei conciliata pace anno demum 1670. XVII. Martii feliciter mitigavit. Transactionis initia tenor est iste.

In Trieste nel Pallazzo Epile li 17. Marzo, l'Anno della Natività del Signore 1670.

Dove essendo vertite molte, ed importanti differenze fra l'Illmo Sig.^o Gio: Vicenzo Lib. Bar. Coronino, Sig.^o di Quisica di S. M. C. Conf.^o e Capitano di questa Città, e la Mag.^a Città med.^a, le quali risapute, e considerate con dispiacere dall'Illmo e Rmo M.^o Francesco Massimiliano Vaccano Vescovo, e Conte di d.^a Città, e l'Illmo Sig.^o Co. Francesco Udatrio della Torre, e Vassallina Camariere di S. M. Ces.^a, e Capitano di Gradisca 3 mossero li med.^a Illmi, e Revmo per zelo della publica quiete, e del servizio stesso di S. M. Ces.^a, che non poteva non patire fra queste discordie, e discrepanze; onde portatisi per vedere il stato di tali differenze, procurarono il concordio, ed aggiustamento, si è fra le Parti con la loro interposizione convenuto ne' Capitoli seguenti da essere inviolabilmente osservati salva la dovuta obbedienza agl'Ordini Cæsarei e de suoi Eccelsi Consiglieri, sopra la quale si dichiarò l'Illmo Sig.^o Capitano.

E perchè li med.^a Illmi, e Revmo Interpositori hanno osservato nelle Scritture essersi speso qualche concetto, che ha potuto esser inteso di poco rispetto, o inuacuo alla Persona dell'Illmo Sig.^o Capitano Coronino, con la presente si dichiara la Magnifica Città, ed in specie il M. Illre ed Ecc.^o Sig.^o D.^o

Gio:

ANNO
CIVILE
1663

Gio: Fran.^o Calò, che per lei ha scritturato di non haver avuto in minimo animo di offender l'Illmo Sig.^o Capitano, ma che queste sono più tosto state espressioni portate per esprimere vivamente le ragioni della Città, conoscendo nel resto così la Magnifica Città tutta, come il d.^o Sig.^o D.^o Calò, ed ogni altro, che avesse eccesso in queste l'Illmo Sig.^o Capitano per Cavalliere d'integrità, rettitudine, e bontà singolare, il qual Illmo Sig.^o Capitano pure non ha inteso di pregiudicare in punto a quella fedeltà, che conosce esser in questa Magnifica Città verso l'Augustissimo Padrone, e sua Augustissima Casa tutta, nè pretende, che alcuna parola sia stata dirizzata contro l'onore, fedeltà, ed ingenuità di questo Pubblico da lui per tale riconosciuto.

Primieramente l'Illmo Sig.^o Capitano promette di cooperare, che la Mag.^a Città resti nel suo Privilegio, e possesso di tener un Vicario, e Giudice di Maleficio foresti, e promette di dare il giuramento al Venturo Sig.^o Giudice de Maleficio, che sarà condotto dalla Città.

Che di volta in volta le polizze di spese siano portate a sottoscrivere all'Illmo Sig.^o Capitano, e non s'aspetti all'ultimo de conti, e nel resto che le cose dell'entrata restino come prima.

Promette l'Illmo Sig.^o Capitano, che favorirà la Mag.^a Città nella conservazione del suo Jus Criminale, e nel procurare, che dovrà fare d.^a Città d'haver dichiarazioni, che li Generali non pregiudichino alla Giurisdizione della Città, e non li levino gl'effettii della med.^a come per avanti, che fossero li generali, non hanno levato sotto Gorizia alli semplici Giurisdicenti.

Promette la Mag.^a Città, che quando il Maleficio non farà la Giustizia, e che l'Illmo Sig.^o Capitano lo necessiterà a farla assieme col rispettabile Magistrato, e si valerà nel crescere, e diminuire le pene di quello gli concede il Statuto, che non piglierà a sostenere le negligenze, o ingiustizie del detto Maleficio anzi darà ogni aiuto, ed assistenza.

Promette l'Illmo Sig.^o Capitano d'usare quella benignità, che potrà, verso quelli, che travagliano a causa del Pubblico, e più tosto bramerà il loro sollievo, e vi concorrerà.

Promette l'Illmo Sig.^o Capitano di non pregiudicare nelle Cause Civili aspettanti al Foro della Mag.^a Città senza speciale delegazione, o che se verrà a petitione de particolari, o per errore di Cancelleria qualche Ordine, che andrebbe altrimenti indirizzato al Foro della Città, Sua Sig.^a Illma userà della sua bontà, e Giustizia in informare acciocchè le Cause s'ino lasciate correre per li fori Ordinarii, e le rimetterà.

Promette la Mag.^a Città di non pigliare in avvenire a pro-
tege.

ANNO
CHRISTI
1463 tegere delinquenti particolari, che non avessero operato per servizio, o ordine publico.

Promette l'Illmo Sig.^o Capitanio, che eseguirà la sospensione in data delli 7. Febraro di quest'anno in materia del Sig.^o Vicario, conforme il Conventato.

(L.S.) Fr. M. Vef.^o di Trieste ricercato Interpositore mppa

(L.S.) Fran.^o Co. della Torre ricercato Interpositore mppa

(L.S.) Gio: Vincenzo Coronino B.^o Capit.^o mppa

(L.S.) Io Lor.^o Bottonj Giud.^o che ho dato il mio voto alle cose sud.^e e Consigli fattisi affermo quanto di sopra

(L.S.) Io Pietro Giudiani Giud.^o affermo quanto di sopra in vigore dell'autorità datami nelli Consigli seguiti sotto li 12. Marzo corr.^o con l'assistenza di molti Sig.^o Config.^o

(L.S.) Io Gio: Alessio Calò Provvisore aff.^o ut supra 3

(L.S.) Io Andrea Barone de Fin sui presente come Testimonio.

(L.S.) Io Alessandro Barone de Fin sui presente come Testimonio.

Io Pietro Jurcho sui presente come Testimonio.

Io Antonio Burlo Dott.^o sui presente come Testimonio 3 mppa

Io Germanico Giuliani sui presente come Testimonio 3

Io Gio: Batta Bonomo sui presente come Testimonio 3

Io Annibale Calò affermo come di sopra come Testimonio ivi esistente 3

Io Frauc.^o Marenzi sui presente 3

(L.S.) Io Felice Cergna sui presente a quanto di sopra.

(L.S.) Io Felice Vittalli sui presente a quanto di sopra 3

Extat praterea in Domestico nostro Tabulario Originalis Michaelis Poloniz Regis Epistola eodem anno 1670. exarata, qua Izpius memoratum Franciscum Maximilianum Antistitem ad suscipiendam e sacro fonte Joannis Vincentii Coronino-Cronbergii Tergesti Capitanei prolem, Vicario suo nomine Patrum deputavit.

Michael Dei Gratia Rex Polonia, Magnus Dux Lituanie, Russie, Prussie, Masovie, Samogitie, Kiovie, Volhynie, Podolia, Podlachie, Livonie, Smolenscia, Severie, Cernicbowieque. Reverende in Christo Pater grates Nobis dilecte. Cum Religiosum Felicem Coroninum Societatis J.E.S.V. Presbiterum Serenissime Regine Conjugis Nostrae Charissimae Consequarium Regia nostra complectamur benignitate, tum & Prævri ipsius Generoso Joanni Vincentio Coronino Libero Baroni de Crouberg Capitano Tergestino Gratiā, & benevolentiam nostram cupimus declarare. Rogati sumus ab eodem Generoso Barone ut prolem ipsius e sacro levemus fonte. Id cum per Nos præstare non possimus Gracitūdinem Vestram amanter requirimus Nominē Nostrō Regio ad Sacrum assistat Fontem, & vices Patrimi subbeat. Rem Nobis faciet gratam dum hoc Officiū Nonine No-

ANNO
CHRIST

*Nostro Generoso Baroni exhibebit. Bene interim valere cupimus
Gratitudinem Vestram.*

*Datum Varsaviae die XII. Mensis Maii Anno Domini
MDCLXX. Regni Nostri Anno Primo*

MICHAEL REX

*A Tergo) Reverendo in Christo Patri Franci- (Locus Sigil-
sco Maximiliano Episcopo Vaccano, Comiti Ter. li Regii)
gestino gratè Nobis dilecto*

Vitam produxit Cæsareis Commissionibus, & piis operibus
continuo intentus Franciscus Maximilianus ad annum 1672.
quo supremum diem claudens dignam sui memoriam posteris
reliquit, quam sequenti Epitaphio Soror ejusdem perpetuavit.

D. O. M.
ILLMO ET RMO DNO DNO FRANCISCO
MAXIMILIANO VACCANO EPO, ET COMITI
TERGESTINO
DNO A S. PASS
SAC. CÆS. MATIS CONSILIARIO ?
ANNA JULIA COMITISSA MÆSTISSIMA SOROR
PONI CURAVIT
OBIIIT 15. AUGUSTI ANNO MDCLXXII.

LXI.

1673 JACOBUS FERDINANDUS Gorizzutius, in Goritiæ Comitatu natus,
Sacrosanctæ Theologiæ Doctor, ab Augusto Ferdinando III.
Rom. Imperatore Aulæ Cæsareæ Capellanus, Cæremoniarius,
& Eleemolynarius, atque Cathedralis Ecclesiæ Sancti Stephani
Canonicus creatus, quæ talis per viginti octo annos servitia
tam prælibatæ Majestati suæ, quam successori Leopoldo Au-
gusto adeo indefessa, & grata præstitit, ut eundem haud im-
metito in Episcopum Tergestinum ipse Leopoldus præsentave-
rit. Quæ dignitate a prædicti anni 1673. die XXX. Januarii
per octodecim annos ad anni 1691. diem XXII. Septembris
condigne functus dicitur in Leopoldi Imperatoris Diplomate,
quo Viennæ XXIV. Junii 1700. Joannem Baptistam Gorizzut-
tum Goritiensem Patricium, Jacobi Ferdinandi Antistitis Pa-
truelem, ad Lib. Bar. dignitatem evexit. Ejusdem Jacobi Fer-
dinandi memoriam factam invenio in Epistola Gundaccari
Principis de Dietrichstein supremi Cubiculariorum Cæsareo-
rum Præfati, scripta Ludovico Vincenzio Coronino Comi-
ti de Cronberg anno 1688. quæ est tenoris infrascripti:

Iren. Jul. Tom. I.

T t

Illu-

ANNO
CCLXXIII
1673

Illustrissimo Signore Padrone osservandissimo.

E capitato un Ricorso alla Maestà dell' Augustissimo Imperatore fatto dal Barone d'Orzon contro V. S. Illmà toccante certa esecuzione fatta ad istanza del Vescovo di Trieste, comechè lei gli avesse fatto eseguire fra le altre cose, anche delli Fondi feudali in pregiudizio di Sua Maestà, a cui s'aspetta il dominio diretto di dette Terre. Per quanto io sono informato V. S. Illmà viene imputata di parzialità per la parentella, che tiene con detto Vescovo, e suoi Consorti. So però da buona parte, che Sua Maestà non ha abbadata a tutte quelle calunniose imputazioni riconoscendo per esperienza l'integrità, e buona condotta, che lei tiene nel suo governo, sarà dunque mandato simile Ricorso alla Camera di Graz, dove non si deciderà senza la di lei informazione. Mi pareva proprio di farle questa confidenza, acciocchè sempre più resti persuaso dell'affetto, che le porto con che mi potesse per sempre. Di V. S. Illmà

Vienna li 10. Novembre 1688.

Affectionatissimo Servitore
Gundaccaro Principe di
Dietrichstein mppa

Tergo) All' Illustrissimo Sig.^o Sig.^o Prøn Ossmo Il Sig.^o
Ludovico Vincenzo Coronino Conte di Cronberg Camariere della
Chiave d'oro, Consigliere, e Capitano di Gorizia per Sua Maestà
Cesarea.

Gorizia.

Ad hunc quoque Antistitem pertinet Eleonoræ Imp. Epistola de anno 1685. quæ in Appendice Document. num. CLI. reperitur.

Decessit anno 1691., & in Basilica S. Iusti tumulo illarus, hoc Epitaphium sibi ponendum curavit.

FUI EPISCOPUS TERGESTI
PULVIS UMBRA NIHIL
LEOPOLDI CÆSARIS QUONDAM
ELEMOSINARIUS
JACOBUS FERDINANDUS GORIZUTTI
ANNO MDCXCI.
MENSIS SEPTEMBRIS XXII.

JOAN-

LXII.

ANNO
1692
Yl.
Obit.
JOANNEM, FRANCISCUM Miller SS. Theologiz Doctorem Episcopum Tergestinum creatum esse scribit COLERUS Ughelli continuator; ast in Urbano Ecclesiz Quilchanæ jam XXV. Septembris eum propria manu sic subscriptum invenio: *Gio: Francesco Miller Vescovo di Trieste, e Pievano di Luciniz*; unde consequitur ante Octobrem ad minimum illius electionem contigisse. Hic cum ætate, & mala premeretur valetudine, Coadjutorem obtinuit cum spe futuræ successionis Guillelmum Comitum de Leslie, Edimburgi in Scotia natum, die XVIII. Decembris 1711. Episcopali Ecclesiz Ableritanæ in partibus Infidelium titulo decoratum; quo ad Vacientem primum in Hungaria, deinde ad Labrentem in Carnioliâ Ecclesiam translato, Joanni Francisco novus datus est Coadjutor die XI. Maii 1718. Josephus Antonius del Mestri, quem etiam Episcopalis dignitatis habuit Successorem.

LXIII.

1721 **JOSEPHUS**, ANTONIUS Patre Joanne Carolo del Mestri Lib. Barone de Schöuberech ex Julia Comitissa Turriana natus Cormoni 1668. XI. Januarii, SS. Theologiz Doctor, fuit antea Canonicus, & Vicarius Imperialis Metropolitanz Ecclesiz Aquilejensis, inde Parochus Flumicelli, atque Principalium Goritiz, & Gradiscæ Comitatum Archidiaconus, nec non Rosacensis Abbatiz a parte Impetii Vicarius Generalis; Coadjutor Tergestinus anno 1718. renuntiatus, & in Episcopum Aemycensem consecratus, vivo adhuc Millero, probi Pastoris munus exequabatur; ast illum anno 1721. ad Superos migrantem, paulo post & ipse secutus est, ingenti sui apud Tergestinos relicto desiderio.

LXIV.

1724 **LUCAS** SERTONIUS del Mestri prioris Frater, cum Rudolphi Coronini Comitris de Cronberg in Cætareâ Cormonenſi Parochia cum jure successionis Vicarius esset, promotus fuit ad Cathedram Tergestinam, quarto jam anno suo viduatam Pastore. Homo erat jocula dicta scite admodum in quoslibet jactandi gnarus, in quo agnovisses imaginem germanæ festivitatis. Sub illius Regimine suprema Commercialis Intendencia, seu Tribunal Regium commerciis moderandis, negotiatorumque gubernando populo institutum est a gloriolæ recordationis Carolo

ANNO
CXXXII

lo VI. Imperatore, quod geritur a Viris nobilitate non minus quam scientia illustribus. Illius Episcopatum opatissimum modo dicti Caroli Cæsaris adventus anno 1718. memorabilem reddidit. Cormoni e vita excessit sexagenarius anno 1739. IX. Novembris, teste Necrologio Cormonensis Pærochiæ cujus verba sunt:

*Li 9. Novembre 1739. Monsignor Illustrissimo Luca Serio-
rio del Mestre Lib. Bar. de Schönberch fu Vescovo, e Conte
di Trieste, munito con li Santi Sacramenti d'anni 60. passò
da questa a miglior vita in Cormons, e fù sepolto nella Vene-
randa Chiesa della Beata Vergine del Soccorso sopra il Monte
di Cormons nella sepoltura de suoi Antenati.*

LXV.

- 1740 LEOPOLDUS JOSEPHUS S. R. I. Comes de Petazzi, Adelmi Antonii ex Anna Maria Comitissa de Schratzenbach filius, omnibus plaudentibus Tergestinis, deinde in Episcopatu successit. Vir multarum virtutum eximie conspicuus, qui cum Nobilitate generis in Clerum amorem, in populum sibi subditorum vigilantiam, & in proximum charitatem conjunxit. Hinc merito ab Imperatrice Regina Maria Theresia inter arcanos Consiliarios cooptatus omnium existimationem sibi conciliavit. Eo Præfule Tergestina Civitas maximis incrementis augeri cœpit a paulo ante memorata Augusta, cujus munificentiam, ac indefessum commerciorum ampliandorum studium sequentibus eleganter descripsit Cl. P. KERENSIS modernus Collegii Theresiani Rector in additionibus ad P. GRANELLI Topographiam Germaniæ Austriacæ edit. noviss. pag. 210.

Nulli Principum suorum tot, tantæque debuit nunquam Tergestum quam Augustissimæ bodie imperanti Mariæ Theresiæ, quæ si favores suos in alias Provincias larga, hic illos prodiga manu cumulasse dicenda est, & Tergesti Fundatrix compellenda: situs ad mare Adriaticum, vicinarum Regionum uberitas, eam movere ut per hanc opportune a natura constitutam januam, & superfluas suorum opes emittere, & exterorum suscipere cum magno Austriæ lucro juxta, & ornamento posset. Portum ergo quidquid meliorem, comodioremque reddere posset, construi jussit a Lazareto usque ad adflatam insulam, ducto per maris undas vallo propugnaculis instructo, & fluctuum vis fracta, & hostium amoris insidia, itaque a ventis & vi hostili statio parata navibus est: Portum ipsum ab exactorum publicarumque severitate liberum esse jussit, mercisque mari advenientibus, telonius immunes declaravit: iis tantum demptis, quarum apud nos copia major quam ut aliunde allatis indigeamus. Na-

vium

ANNO
CARLETTI

vium ab eo tempore undequaque adventantium copia ingens, numerusq; hominum deserta etiam parva tam benevole Principis beneficio vivere cupientium crevit; quibus ut de commoda prospiceretur habitatione, a parte Urbis occidentali, qua olim arcolis exceptæ maris aque a solis radiis in salem excoquebantur, novum surrexit suburbium; magnificum illud si domuum specles æqualitatem decoremque, amantum simul s; viarum consideres amplitudinem, Tberestianopolis dicitur ab Augustissima Imperatrice, sub cujus faventissimis extructum est auspiciis; nec pulchritudo tantum ab hoc suburbio Tergesto accessit, sed & salubritas, cui battenus obsecerant stagnantes hic olim lacus, balitusque pestiferi. Tum ne ampliatæ Urbi decesses quidpiam, in dulcis aque inopia medelam attulit eadem Patria Pavens: hunc in finem duobus ab Urbe miliaribus fontes questiti collectique fuisse & per canales in Urbem trajecti, his omnibus Principis optima beneficiis mirum quantum revixere commercia..... atque ut iis, qui mari tam infido se elemens committere cupiunt, nihil ad tam arduum vitæ genus desit, instituta est in Societatis Jesu Collegio Cathedra, quam occupat Professor, qui rei nauticæ præcepta explicet.

Erecto Goritienſi Archiepiſcopatu, inter reliquos etiam Leopoldus Joſephus cum ſucceſſoribus Tergestiſtis Episcopis Metropolitanæ Eccleſiæ Goritienſis ſuffraganeus declaratus fuit anno 1751. Tranſiit poſtmodum ad Cathedram Labacenſem anno 1760., ubi cum corpore admodum videretur infirmo, Coadjutorem nanciſcebatur Philippum Wirichium Comitem a Daun Decanum Paſſavienſem, Canonicum Salisburgenſem, Domicilarem Ratiſbonenſem, Urriusque Cæſaræ Majeltatis, & Sereniſſimi Electoris Bavarici actuale Intimum Conſiliarium anno 1763.

LXVL

1760 ANTONIUS deinde FERDINANDUS Herbetſteinus Auſtriacus Comes, & Coadjutor Præpoſituræ Eiſgarnenſis, ex perverſæ Nobilitatis Familia ad hanc dignitatem evectus eſt. Hujus res Peto, ac Mitra præclare geſtas, erit haud dubie, qui aliquando luculento calamo deſcribat. Nobis a ſimili labore in præſens abſtinendum judicavimus, ne fortalliſ apud contemtores virtutum, vel alienæ gloriæ obreſcutores aduſatio videretur quod veritas eſt. Audita enim homines (ut inquit VELLEJUS PATERCULUS) viſis laudant libentius, & præſentia invidia, præterita veneratione proſequuntur; imo hiſ ſe obrui, illis inſtrui credunt. Unum illud inretea ut digniſſimus hic Antifteſ diu
Iren. Jul. Tom. I. Vu ac

ANNO
Cristi
1760

ac incolumis gregi sibi commissio præsist, prositque, Supremum Numen humiliter deprecabimur.

Valde temporum, & morum ignarus sit, qui ignoret, hunc Tergestinorum Antistitum Syllabum, æque ac productam Irenæani Diplomatis Censuram a garrulis quibusdam pseudo-Aristarchis inique admodum esse traducendum. Quare breviter hic de illis instructum volui Lectorem, quæ ad frustandas ejuscemodi cavillationes maxime adaptata videbantur. Prima itaque calumnia fortassis erit non in rem, sed in Auctorem, quem Plagiarium dicent; ex eo quod in Tergestinorum Præulorum Serie nonnullorum Historicorum integras interdu Periodos transcripserit: *quem recitas*, inquit, UGHELLI, aut COLETI *est*

*O Fidentiane Libellus,
Sed male cum recitas incipit esse tuus.*

Ast rigidis his censoribus sic reponi potest, ac satisfieri: nihil me aliud hoc in Syllabo cum erudito orbe communicare voluisse, quam supplementa ad paulo ante memoratos Scriptores: quod factum quidem Doctiores laudi mihi, non vitio verrent.

Secunda calumnia in sinceritatem dirigitur. Parum, aut plane nihil vanis nescio quibus proprii stemmatis, aut Patriæ laudatoribus placebunt diversæ narrationes integra fide hinc inde insertæ, quasi mihi Historiam scribenti imitandum magis existimarent Apellem, qui, QUINTILIANO teste, imaginem Antigoni latere tantum altero pinxerat, ut amissi oculi deformitas lateret. Quam risi, cum hoc de quodam alio meo opere dictum audivi: *Vidistis* (mussitabat adstantibus Amicis suis nonnemo) *ut juvenis iste Nobilissimos Majorum nostrorum Manes importunissimo suo Libro infectetur; & tolerabimus ista? Tolerabitis utique. Sed tantam arrogantiam non feremus inulsi.* Feretis, mehercule; etsi stomachum quoque in insolentem exoneraveritis Auctorem; feretis, inquam, cum vestro irrisu magis, quam nostra noxa; quoniam TACITI Annal. Lib. III. cap. 65. verissimo verbo: *præcipuum munus Annalium reor, ne virtutes fileantur, utque pravis dictis factisque ex posteritate, & infamia metus sit.*

Hac fit iter: Manifesta rotæ vestigia cernes.

Tertium calumniæ telum erit in latinitatem. C. SALLUSTII gravis elocutio, Q. CURTII facilitas, C. Cæsar's simplicitas (ut
Cæ.

ANNO
CHRIST.
1760

cæteros prætermittam) fortassis desiderabitur ab umbratili aliquo Gladiatore, ASINIUM POLIONEM imitari cupiente, qui T. LIVIO Patavinitatem, id est sermonis quandam peregrinitatem, objiciebat. Ego vero stili elegantiam, ac religiosam latinitatem præ vocabulis in hoc Diplomatico scribendi genere usu receptis stolidè consecrari, aut vocularum quarundam causa clamorem tollere, nescio an id virotoꝝ gravium sit, quos rebus potius, quam verbis inrentos esse concedet. Eruditissimus certe GODEFRIDUS ABBAS GOTWICENSIS in Præfatione ait: *Norunt Viri docti, & versandis mediæ ævi rebus exercitati non nisi ægerime fieri posse ut orationi, qua hujusmodi argumenta per se obscura & scabra ad omnium usum, & captum accomodate explicantur, non plurimæ Sordes & peccata styli adbare-scant. Ut autem ad res quarum maximam partem Latinitatis Auctores ignorarunt, politiuscule convestiendas & incrustandas undique stoffulos anxie, quod adolescentuli fecimus, legeremus, nec locum hunc, cui licet indigni præsidemus, nec ætatem nostram, nec denique ipsam argumenti majestatem decere existimavimus: Viris cordatis, gravibus, solidaque eruditione præditis sat erit factum, si momenta rerum observata dignissimarum, probationum robur ac nervum, & hinc assistens in maximas quasque difficultates lumen hic deprehenderint. Aliorum vero quibus solida ista studia incognita sunt, quibus alia omnia, quam DIPLOMATICÆ gloria amplius delectant, judicia nequaquam morabimur.* Frontem itaque, per me licet, corrugent Grammatici, censoria virga, quin etiam ferula minitentur Prædagogi. Cum populo Diplomatico eorum omnium judicia contemno, quos in meo argumento ne discernere quidem constat, quam dicent æta lupinis.

Quarta calumnia in intencionem instruetur, cum homines scilicet male acuti, & callidi me non solum ex novitatis quodam studio, vel contradicendi libidine, sed ex singulari odio in Tergestinos conceptio hæc scripsisse volent. Enimvero quæ unquam me inter, & Tergestinos intercessere dissidia? quando mihi adversantes expertus sum Julianos, Marentios, &c? quorum illi anno 1764. hospirio me humanissime exceperant; istos vero jam pridem suum cum mea Familia Genus connubio junxisse, manifestum est. Nullus proinde assignari potest prætextus, qui ejuscemodi plane inani suspitioni colorem addere, aut meam intencionem in dubium apud prudentiores vocare valeat. Dicam igitur rursusque repetam, quod caput rei est, censorium illum rigorem meum, quo in præfenti opere cariosas ex Romanis deductiones explodi, & in Fridericianum Julianorum Privilegium proscriptionis sententiam tuli e limpidissimo ac puro veritatis amore, atque Artis Diplomaticæ

cz

ANNO
CHRISTI
1760

cæ his quoque in terris dilatandæ studio promanasse. Istoc itaque duntaxat cum præstare voluerim, a veteri, qua me hæcenus Tergestini prosequuti sunt, amicitia, ut quidquid contra impudentissimum Somniatorem IRENÆUM hic dictum inveniant, æqui, bonique consulant, & expeto, & expecto; idque tanto firmitus me consecuturum confido, quanto exploratius est Julianos ipsos, atque Marentios longe alia ab iis, quæ Historiæ Tergestinae intexta reperiuntur, animo sensa fovere. Siquidem, velis nolis, oportet, ut inquit LUCANUS,

Noſte, dieque ſuum geſtare in peſtore teſtem.

Quintam, & ultimam calumniam invidia, aut æmulatio conciliabit. Multi cum de Titio, aut Sejo magis magnifice, quam de se suisve Proſapiis me illic locutum intuebuntur, sese læſos putabunt. Sed isti nigrum paulisper calculum ſuſtineant, neque ſibi demptum, vel præceptum exiſtiment quidquid aliis accreverit. Primum igitur hoc rogo, ut ab animi perturbatione liberi attentius examinent: jurene optimo in Titium, vel Sejum omnia laudum ornamenta transfuderim, aut ſolo partium ſtudio abreptus illorum prærogativas plus æquo celebraverim? *Neque enim* (ait PATERCULUS) *juſtus ſine mendacio candor apud bonos crimini eſt.* Alterum moneo, ut ad rationis leges explorare ſatagant: num unius, vel akerius memoriam prætereundo, alicui injuriam intulerim? Scripſi, non inſicior, de Familiarum Nobilitate; at ſolum ſcripſi quæ carpiſſim ſeſe mihi obtulerunt, neque hoc opere univerſi Nobilium Ordinis, ſed nonnullorum duntaxat ſtemmarum, ut ſeſe opportunitas obtulit, elogia publicare animus fuit.

Ex his prudens Lector judicium efformet, & probe adverſus iniquos vitiligatores inſtructus Auctoris famam tueri dignetur. Quod ad me attinet, ſi qui ſimilibus proteſtationibus minime acquieſcentes canino dente hunc librum ultro petere medicabuntur, quam maledicendo voluptatem ceperint, eam ſciant, ita me Deus amet, ſeſe male audiendi amiſſuros. Intelligit iſta, qui cum PERSEO

Aſtutam rapido ſervans ſub peſtore Vulpem-

APPENDIX
DOCUMENTORUM ANECDOTORUM
TERGESTINAM, GORITIENSEM, ET
FOROJULIENSEM HISTORIAM,
NEC NON
MULTARUM NOBILIUM FAMILIARUM
GENEALOGIAM ILLUSTRANTIUM.

Ex omnibus ad Historiæ (& Genealogiæ) fidem firmandam testimoniis validissima, maximeque apposita sunt Diplomata.

ANDERSONIUS de absol. script. Scot.
potest. pag. 15.

ILLUSTRISSIMO REVERENDISSIMOQUE PETINENSI ANTISTITI ALDRAGO DE
PICCARDI, ET ILLUSTRIS, AC ERUDITO ANDRÆ JOSEPHO DE BO-
NOMO TERGESTINÆ CIVITATIS CANCELLARIO, DUUMVIRIS
HISTORICIS STUDIIS ADDICTISSIMIS RUDOLFUS CORO-
NINUS CRONBERGI COMES S. P. D.

Uam utiles sint, quamque necessaria Chartæ veteres (MABILLONII verbis utor) posset facile comprobari, nisi unanimis, & publicus Virorum Eruditorum consensus ab ea cura me liberaret. Isti namque, cum invenirent rerum a Majoribus nostris gestarum commemorationes fabulosas, ut plurimum, narrationibus coagmentatas esse a veteribus Scriptoribus, aut nimium credulis, aut partium favore laborantibus; ad Acta Principum, aliaque in Scriptoriis publicis, aut privatis Archivis reposita scripta, tanquam firmissima omnis veritatis documenta, sibi confugiendum existimarunt. Inde, ni fallor, accidit, ut plura, splendide olim deprædicata, vel (ut ita dicam) inter orbis miracula ante annos ducentos a Progenitoribus nostris relata, illuminatissimo hœc ævo vix patronum inveniant, atque etiam ab ipsa interdum plebe, credulæque cæteroquin juventute multo risu, atque cachinno excipiantur. Ego sane, VIRI AMPLISSIMI, modernos Conciives vestros non tam crassa Minerva natos existimo, ut etiamnum ignorent, quam enormiter a veritatis tramite singulis ferme paginis in sua Historia Tergestina aberraverit IRENAUS a CRUCE, cum ab officio boni Civis, & a candore probi Historici recedens, ut natale solum magis extolleret, universæ propemodum Europæ somniis, delirationibus, ac figmentis, imponere meditabatur.

Ni-

Nihilominus (cum teste HORATIO multi sepe

.. defendere delictum, quam vertere malint:

eamque sententiam, quam adamaverunt, pugnacissime tueri, quam sine pertinacia, ut inquit CICERO, quid a Doctioribus constan-
tissime dicatur, exquirere) præcedenti Irenææ Julianorum Diplo-
matæ Censuræ CLXI. Antedictorum Documentorum Mantissam, quam
modo vobis exhibeo, subnectendam judicavi. Ibi quilibet ratio-
nis compos, & infra mediocritatem etiam Eruditus habebit (si
placuerit Superis) quod abunde sufficiat ad detegenda, imo etiam
conspicenda tot intolerabilia boni illius viri paradoxa cum impuden-
tissimæ conglutinata imposturis; quibus diutius inniti, quid, que-
so, aliud esset, quam temeraria arrogantia agnitam veritatem im-
pugnare, aut in votis habere, ut, expulsis Aquilis, quæ Solem
aspectu non caligante intueri consueverunt, tenebrarum fauces No-
cturnæ hac vestra in Urbe posthac quoque continuo nidulentur?

At ad ipsam Mantissam utriusque vestrum industria egre-
gie ampliatam propius accedamus, attingendo nonnulla, quæ præ cæ-
teris memoratu digna sese mihi ultro obtulerunt. Diplomatis,
ut supra innuebam, illa constat CLXI. omnibus hætenus ineditis,
si paucissima excipias minus accurate ab aliis Scriptoribus hinc
inde publicata; quorum proinde accuratorem editionem rei Diploma-
ticæ præferam Studiofis ingrati fore minime reformido. Numeris
I. & III. itaque invenietis binas Chartas, Ottonis III. Imperatoris
primam, Poponis Aquilejensis Patriarchæ alteram, quarum fragmenta
non nihil vitata antea produxerat in immortalibus suis monumentis
Aquilejensibus Cl. P. JO. FRANCISCUS BERNARDUS MARIA DE RUBEIS ex
Prædicatorum Ordine, nunquam sine honoris præfatione memorandus.
Número VI. sese offert Fridericianum Austriacorum Diploma de an-
no 1156. a nemine hucusque (nisi ab Eruditissimo HENRICO CHRISTIA-
NO LIBERO BARONE DE SENCKENBERG Imperiali Aulico Consiliario) siue
erratis crassissimis evulgatum, ad quod in Tabella I. Chalcographica
Aurea ejusdem Imperatoris expressa Bulla referenda est. Número XI.
comparat Ludovici Bavari Imperatoris Privilegium Soardis Bergo-
mensibus concessum anno 1330., ejus nudam duntaxat mentionem
cum SANSOVINO olim fecerat PETRUS BONORENUS CORBELLA
J. V. Doctor, & Cathedralis Bergomensis Ecclesiæ Canonicus in
Soardorum Genealogia pag. 11. Tribus numeris XIV. XXXIX.
& XC. per extensum proferuntur totidem Instrumenta, e quibus
antiquissimorum S. R. I. Comitum de Migazzi originem, & No-
bilitatem paucis ab hinc annis illustravit Doctissimus FRANCISCUS
XAVERIUS QUADRIUS in Dissertationibus suis Critico-Histori-
cis intorno alla Valtellina Volumine tertio Dissert. V. pag. 480. &
481. Número XVIII. deditionis exhibetur Instrumentum, inter
Terzefinos, & Leopoldum Austria Ducem (cognomine Probum) ce-
lebra-

lebratum anno 1382., cujus potiore partem in secunda Cbronici mei Goritiensis Editione publici juris feceram ex BAUZERI Annalibus MS.^m. Numero XL. authenticum Judaica perfidia, atque immanis in Cbristicolas odii reproducitur testimonium de anno 1475., quod ex BURGLEHNERI MS.^m Aquila Tyrolensi Tom. III. Cap. XLIII. band pridem typis commiserant ROSCHMANNUS, & KEMBTERTUS, uterque de Republica Litteraria optime meritis. Notari hic meretur, quod modo memorato anno 1475. Tridentini pariter Judæi X. Kal. April. innocensem puerum Simonem, seu Simeonem egerint in Crucem, qui vicissim a Joanne Hinderbachio Principe, & Episcopo dicti loci severissimam judicii panam retulerunt. Primus Simeonis Martyrium descripsit JOANNES TIBERTINUS eodem, quo passus est, anno. De illo ita BARONIUS in Martyrologio ad IX. Kal. April. Tridenti passio Sancti Simeonis pueri a Judæis scævissime trucidati, qui multis postea miraculis coruscavit. Videatur quoque MOLANUS in additionibus ad USUARIUM, nec non recens edita Collectio Monumentorum Ecclesie Tridentine. Numeris XLIX. & L. bina recitantur Chartæ, de prompta ex ANGELI CALOGERA Libro, præfente Titulum: Memorie intorno alla vita di M. Luca de Rinaldis Vescovo di Trieste. Numero LXXXVII. rursus profertur Epistola Clarissimi viri Joannis de Cobenzl Equitis Teutonici, Caroli Archiducis Consiliarii, & Aulae Cancellarii, de Legatione sua nomine Maximiliani II. Imperatoris apud Joannem Basilidem Magnum Moscovia Ducem suscepta anno 1576: quam ab interitu olim vindicaverat, & in lucem emiserat Editor Commentariorum JOANNIS ZERMEO de rebus gestis inter Ferdinandum primum Austriacum, & Joannem Sepulsiensem Reges Hungariae pag. 103. & seqq. Numero demum CXIV. adducitur Ferdinandus II. Imperatoris Diploma, Vienna expeditum IX. Martii 1620. in favorem Roberti Dudley, renuntiati in Ducem Northumbriae in Anglia, quod contigit paucis mensibus antequam Fridericus Palatinus Rheni ob invasum Bobemiae Regnum ab eodem Imperatore fuisset proscriptus. Istud Diploma primum divulgatum fuit ab ANONYMO in Libro, cui præfixus titulus: Status particularis Regiminis S. C. Majestatis Ferdinandi II. pag. 227. & seqq. Reliqua omnia, quorumque in præfenti Mantissa continentur, Documenta nondum lucem publicam conspexerant.

Præ cæteris autem ad Tergestinam mediæ Aevi Historiam e fundamentis stabilendam faciunt, vel varias Patriæ vestrae Nobilium Familias, Seriem porro Antistitem, juris feudalis, ac Municipalis notitiam, nec non fuderum, atque passionum cum exteris a Majoribus quondam vestris susceptarum rationes illustrant quam maxime Chartæ, isthic productæ sub Numeris præfertim VII. VIII. IX. X. XII. XIII. XIV. XVIII. XIX.

Iren. Jul. Tom. I.

Y y

XXV.

XXV. XXVI. XXXVII. XXXVIII. quibus addenda sunt
 XLI. XLII. XLIII. XLIV. XLV. XLVII. XLVIII.
 XLIX. cum pluribus aliis liberalitatem vestram manifestantibus.
 Goritienſibus Proſapiis quantum ex hac Collectione utilitatis pro-
 manet, quantum lucis aſſulgeat, vel inde conſpicere licet, quod cen-
 ſena propemodum, inter privatos bucuſque parietes apud Aſſen-
 ſios, Colloreſtos, Cobenzelios, Lantberios, Formentinos, Grabitios,
 Rabattenſes, Edlingios, Salamancas, Soardos, Turrianos, Stra-
 ſoldos, atque (ut de reliquis ſileam) apud Coroninos de Cron-
 berg hinc inde latitantia, ac blattiſ, tineiſque erepta, Diploma-
 ta in lucem ediderimus. Sed & externa Familia iſtibiſ invenient
 non pauca propria amplitudinis, atque dignitatis monumenta,
 quibus merito gloriari queant. Migationum Domum, Cardinaliſ-
 ſia bodie Purpura Chriſtophoro Antonio S. R. I. Principi,
 & Archiepiſcopo Viennenſi a Clemente XIII. collata, S. R. I.
 Comitum Dignitate ejuſdem Parenti a Glorioſiſſimo Leopoldo Imp.
 pridem impetrata, obituſ Legationibuſ, ac ſummis apud Cæſa-
 ream Aulam, atque Auſtriacum Exercitum muneribuſ ſplendiſ-
 ſimam, magis magiſque commendabilem reddunt trina, que ſu-
 pra citavimus Documenta. Numero XXI. Familia de Rubeis;
 Numero XXIX. Morellorum Florentiſ bodie degeantium Strip-
 piſ; Numero XXXII. Lambergentiſ Principum, atque Comi-
 tum; ac Num. XXXIII. Leiningentiſ S. R. I. Comitum Pro-
 ſapie non exiguum exhibetur ornamentum. Num. XXIV. in Fran-
 ciſci Foſcari Venetiarum Ducis Charta de anno 1424. complures
 Venetoſ Majorum Gentium Patrioſ, atque nonnullarum Urbium
 Oratoreſ cum ſuiſ Tituliſ enumeratoſ invenietis.

Præterea multe in præſenti Diplomatario Miſcello ſeſe of-
 ferunt Summarum Pontificum, aut Patriarcharum Aquilejenſium
 Bullæ; variæ Purpuratorum, vel Miſſatorum Præſulum Chartæ;
 Imperatorum, Regum, Ducum, atque Principum Tabulæ, qua-
 rum adminiculo præſertim Genealogiſtæ explere poterunt diverſas
 lacunas in præcipuiſ Europæ Stemmatographicis deſcriptionibuſ
 paſſim deprebenſas. Illud autem valde memorabile mibi quidem
 appareſ, quod e Sigifmundi Auguſti Diplomate XLVII. de an-
 no 1437. nunc primum innoſceſcit, Annam Henrici IV. Goritia
 Principiſ, & Eliſabethe Cilejenſiſ filiam nuptui datam eſſe Brun-
 norio Scaligero cum ſpe future ſucceſſionis in Comitatum Gori-
 tiæ, ſi nimirum Sponſæ Patrem ſine maribuſ decedere contigiſſet.
 Quod longe aliter eveniſ; nam Anna ſobole caruit. Brunorius
 præmoriuſ eſt Socero Henrico, qui poſt obituſ Eliſabethe Cile-
 jenſiſ cum Catharina, quam deinde ſibi Conſortem elegerat, tres
 filioſ Joannem, Ludovicum, & Leonbardum ſibi ſuperſtiteſ pro-
 creavit. Sed prioreſ duo deincep, cum celiſ vixerint, fami-
 liam non propagarunt. In Leonbardo vero ultimo ſtirpſ deſecit.

Quo

Quo factum, ut ad Augustissimam Domum Habsburgicam anno 1500. devolveretur Comitatus noster Goritiensis: etenim Maximilianus I. Imperator vi patrum gentilitiorum, optimo item iure usus, vacuum Dominium adiit, speciosam banc gemmam Austriaco Diademati inferendo; posteaquam tribus ante annis anno nempe 1497. permutatione facta, Cormonum, Belgradum, Castrum novum, Quadravium, & Lausnam, Venetis finitimas bujus Provinciae Ditiones, ab ipso adhuc vivente postremo Comite obtinuisset. Pertinent itaque ad Imperialem Habsburgo-Austriacam Prosapiam Chartæ propositæ Numeris XVIII. XIX. XXVIII. XXIX. cum subsequentibus tantum non omnibus. Documentum N. XCIX. id habes peculiare, quod non annum tantum, vel mensem, sed ipsam insuper diei horam, qua Filii, atque Nepotes Ferdinandi I. Caesaris nati, aut mortui sunt, consignatam exhibeat. Adeo præstantis Historico-Genealogici Monumenti Auctores duo Martii Alumni extiterunt, Joannes Philippus, & Joannes Maria Coronini de Cronberg, quorum proinde laudem, aut merita ex rudi, atque incondito sermone minime imminuta arbitror, dum CICERONEM Lib. I. de Leg. n. 4., & 5. ita loquentem accipio: Intelligo te (ait ille) alias in Historia leges observandas putare, alias in Poemate: quippe cum in illa ad veritatem cuncta referantur, in hoc ad delectationem pleraque; hinc bene subiungit PLINIUS Lib. V. Epist. 8. Orationi, & Carmini est parva gratia, nisi eloquentia sit summa: Historia quoquo modo scripta delectat. Joannes Philippus laudabili diligentia illic nati-vitatis tempus cum plerisque aliis fideliter retulit: Joannes Maria autem filius diversas notas numericas propria manu adjunxit, ut postremorum decessum indicaret. Quanto minus fallaces, magis-ve perfectæ forent Summorum Principum, atque Nobilium Familiarum Genealogiæ, si ætates singula ejusmodi memorias gratæ Posteritati transmississent.

Novum videri posset, quod ÆNEÆ SYLVII Epistola 34. de anno 1450. insertum legitur: Fui cum Cæsarea Majestate de re vestra non semel, sed pluries locurus, rogavi-que quantum potui, & scivi, ut desiderio vestro satisfaceret, sed non potui quovis modo obtinere: quare licet Cæsar vestræ virtuti affectus sit, dicit tamen, id non concessisse adhuc pro hæredibus, nisi paucissimis personis, & in alto gradu constitutis; nec aliud a sua Serenitate obtinere valui. De pecunia exbursata, dixit velle se restituere, si non vultis Privilegium misso esse contentus. Antonius de Leo Tergestinus Civis Palatini Comititis titulum pro se, & hæredibus postulaverat, cui Imperator, cogendæ pecuniæ gratia, nonnisi personalem Comititiam anno 1450. concedere meditabatur; sed postmodum, aut ob oblatum majus pretium, aut intuitu fidelitatis præstitæ tempore Obsidionis Tergestinae, ejusdem An-
An-
An-

Antonii petitionem certis conditionibus admisit. Nobis interea sufficit assertam §. XXVIII. Tisulorum venalitatem irrefragabili ÆNEÆ SYLVII testimonio comprobasse. Majoris etiam momenti est Matthei Archiducis Austriae Epistola N. XCIV. ad Joannem Cobenzelium exarata anno 1786. propositam ipsius assumptionem ad Russiæ, seu Moscoviæ Principatum concernens, de qua altum est apud Historicos silentium. Iniurius forem eruditioni, atque diligentia vestra, si plura, quæ supersunt, aut pleraque utilia hic veluti præciperem, neque vestrae industriæ, doctæque voluptati complura detegenda, illustrandaque relinquerem.

Interea pro qualicunque demum vigiliarum mearum specimine isthac Documentorum Collectio in præsens sufficiat. Vestrum jam erit, Viri Clarissimi, tenues hosce conatus meos apud Concives vestros, quam licet, humanissime protegere: ut si in Irenæani Diplomatis Censura, ubi proscriptionis sententiam tuli, nimium scrupulosus, aut in reprobandis reliquis sublestæ fidei Censuris, vel vetustis Terrestinorum commentis detegendis, reprehendendisque Falsariis nimium rigidus illis fortassis visus fuero; præsentem saltem Anecdotorum Mantissam æquo animo suscipiant, neque non Fabularum, sed Historicæ veritatis Sectatorem; non Circulatorem, non partium studio occupatum, sed ab omni odio, similitate, invidia, amore, venalitate, fraude, ac dolo (quorum causæ procul absunt) liberum arbitrentur. Hoc si a vobis impetravero, nihil eris, quod me non consecutum putem; me autem id impetraturum tanto certius confido, quod vos ipsi iterum, ac tertio aperte mihi significaveritis, nihil æque in votis habere, atque ut vobis aliquando copia fieret ejusmodi Mantissæ cernendæ. Dabam Goritiæ III. Kal. Aprilis MDCCLXVIII.

APPENDIX DOCUMENTORUM

TERGESTINAM, GORITIENSEM, FOROJULIENSEM HISTORIAM,
NEC NON MULTARUM NOBILIUM FAMILIARUM
GENEALOGIAM ILLUSTRANTIUM.

N.º I.

Ortonis III. Imp. Privilegium, quo Joanni Patriarchæ Aquilej. medietatem Castri Salcani, seu Salignani, & medietatem Ville, quæ Sclavica lingua vocatur Goriza, dilargitur Anno 1001. Vid. Censuræ §. 8.

N.º II.

Adulterinum Conradi II. Imperatoris Diploma, quod fingitur Federici, Marenforum Majoribus, concessum anno 1024. Vid. §. 39.

N.º III.

Popo Aquilejensis Patriarchæ bonis, & juribus auget Benedictionum Aquilejens. Virginum Parrhenonem 1041. Putidus hic irrepfit anachronismus Amanuensium imperitia, qui Conradum II. anno 1039. defunctum, tanquam adhuc viventem huic Chartæ inseruerunt. Ex Authentico Caroli Brumatti.

In nomine Domini Dei, & Salvatoris Nostri Jesu Christi, Anno Incarnationis ejus Milleesimo XLI. Regnante Conrado Gratia Dei Imperatore Augusto, anno Imperii ejus Domino propitio decimo septimo. Pontificatus vero nostri XXII. Indictione IX. decima Kal. Augusti. Ego Popo Patriarcha, qui professus sum lege Romana vivere, considerante me Dei Omnipotentis misericordiam, & retributionem æternam; propterea providi ordinare, & disponente Monasterio S.^æ Mariæ, quod ædificatum est extra Civitatem Aquilejensem, ut omni tempore firmum, & stabilitum permaneat; ideoque Ego Popo Patriarcha volo, statuo, atque ordino, & per hoc ordinamentum meum confirmo pro remedio Animæ meæ, vel Antecessorum, successorumque meorum: imprimis ut ipsa Ecclesia S.^æ Mariæ habeat in pace Terram cum Dote sua, & cum Decimis omnium Famulorum, qui in tempore Joannis Patriarchæ, & mei Aquilejæ habitabant, & cum omni illa Terra, quæ vocatur Piuli, & Faydas, & quidquid est a maligno Flumine, usque ad Fluvium magnum, sicut contrit fluvium Rabadulæ, Villas quoque non longe a Civitate, Villam scilicet de Tertio, Villam de S.^æ Martino, Villam de Serviana, Villam de Musculo, Villam de Mortesino, Villam de Altura, Villam de Pertegulis cum omnibus pertinentiis earum, quæ sunt a Lacu, qui est in Summa Sylva, usque in terram de Castellone,

Iren. Jul. Tom. I.

Z z

a Pra-

à Prarò Frascario usque ad Clavenzam, a Casa Sualdana, sic tenet Rubedula, & Amphora, Rectum in Cornio, sic tenet Zumell cum Campis, Praris, Sylvis, Venationibus, Aquis, Aquarumque decursibus, Paludibus, Piscationibus, cultis, & incultis, Villam quoque de Castellis cum pertinentiis, Villam de Siefen, Villam de Cosano dimidiam, Capellas etiam cum Famulis in eisdem Villis habitantibus, in Carnea de Vico Medigas LX. formas Casei. In Comitatu Istriensi locum, qui vocatur Insula cum placitis, suffragiis, & omnibus angariis publicis, & omnibus pertinentiis suis cultis, & incultis, volo ergo, & statuo, ego qui supra, Popo Patriarcha, ut jam dicta Ecclesia Sanctæ Mariæ maneat in pace cum dictis rebus, & famulis; Et sit in ipsa Ecclesia quotidie ordinata una Abbatissa, & Monachæ, & Puellæ, quæ sub sancta Regula vivant, & quotidie canant ibi matutinum, & Vesperas, arque alia divina Officia pro remedio animæ meæ, vel Antecessorum, vel Successorum meorum mercede, & proficiant ad salutem, & gaudium sempiternum. Habeant ergo dicta Abbatissa, & prædictæ Monachæ, quæ ad ipsum Monasterium quotidie serviverint Potestatem ad suum usum, & sumptum faciendum ex frugibus, & rebus, vel censu earum, & quæ exin exierint, quidquid sibi utile viderint, & voluerint. Si quis autem hoc Testamentum, & ordinamentum a me factum infringere, vel perturbare voluerit, habear Sanctam Mariam, & omnes Sanctos Dei accusatores in die Judicii, & perpetuam damnationem cum Anania, & Juda Traditore Domini recipiar. Unde pro honore Pontificatus mei, ne mihi liceat aliquando nolle, sed quod a me semel factum est, vel scriptum sub iuramentum inviolabiliter conservare promitto, cum stipulatione subnixâ, arque hanc ordinationis meæ paginam Bertoldo Norario, & Judici Sacri Palatii tradidi, & scribere rogavi, & ut diligentius observetur sigilli mei impressione insigniri feci, & propria manu subscribens, astantes Prælatos, & Laicos subscribere rogavi.

Ego Popo Sanctæ Aquilejensis Ecclesiæ Patriarcha propria manu subscripsi. Ego Rotaridus Tarvisiensis Sanctæ Ecclesiæ Episcopus subscripsi. Ego Joannes Polensis Episcopus subscripsi ✠ Signum manus Walperti Advocati ✠ Signum manus Ælonis ✠ Signum manus Joannis Vicedomini ✠ Signum manus Wertoldi, Fratris Joannis Vicedomini ✠ Signum manus Penzonis, & Signum Erenaldi ✠ Signum manus Rodaldi ✠ Signum manus Adæ. B. Signum manus Bertoldi Notarii Sac. Palatii, qui iussu Domini Poponis Patriarchæ hanc Chartulam scripsi, & complevi. Acta autem fuerunt hæc in Aquileja in ipsa Ecclesia Sanctæ Mariæ Deo prosperante feliciter Amen.

N.º IV.

Spuria Henrici Comitis Palatini Carinthiæ, Comitis Goritiæ, & Tyrolis Nobilitatio pro Ferdinando Hirschen ex germanico idiomate in latinum translata de anno 1129. Ex suppositio autographo.

Nos Henricus Comes Palatinus Carinthiæ, Comes Goritiæ, & Tyrolis 2

Notum publice, ac manifestum pro Nobis, ac Successoribus nostris tenore præsentium facimus, quatenus a dilecto fideli Nostro Ferdinando Hirschen legitimo, & naturali Ferdinandi vigilum Personæ nostræ Præfecti parente suppliciter requisiti nihil plane obstaculi repperimus, ob fidelia ab eo Nobis præstita servitia eundem cum suis, hæredumque hæredibus ad Nobilitatis, antiquorumque Equitum fastigium, adjuncto prædicato de H.... elevandi. Elevamus proinde prædictum Ferdinandum Hirschen de H.... illumque omnibus veteris Nobilitatis Prosapiis associamus impertita ipsi equestri Arma, & Kleinodia, album scilicet in quadrato Scutum, in quo Cervinum armatum caput sit spectabile, ac aurea Supra securum corona; quibus gratiose ipsi concessis insignibus memoratus Ferdinandus Hirschen de H.... rum in Hastiludiis omnibus, rum Equestribus ludis nullo impediante perpetuis temporibus uti possit, ac valeat. In quorum fidem pendens nostrum Sigillum dedimus anno Domini 1129.

Henricus

V. Leonhardus Dempen

N.º V.

Spurium Irenæanum Julianorum Diploma de anno 1152. Vid. S. 4.

N.º VI.

Friderici Aenobarbi Diploma, quo Marchiam Orientalem, seu Austriam ad Ducatus prærogativam evexis anno 1156. S. 3. ex autographo.

Instru-

N.º VII.

Instrumentum Transactionis celebratum inter Meinbardum III. Comitem Goriis & Capitulum Tergestinum ratione Quartessu, Decimarum, de quibus prædictus Comes obtinuerat investituram a Wernardo Tergestino Elefio de anno 1234. Vid. Syllabum Tergest. Antist. N.º 13. ex Archivio Capituli Tergestini.

N.º VIII.

Harlongus Episcopus Tergestinus Cellam Monialium disti loci diversis immunitatibus, & privilegiis decoravit anno 1278. Vid. Syll. Tergest. Antist. N.º 24.

N.º IX.

Sententia, seu decisio, Decimam concernens Villa Rizmagne de anno 1294. Ex veteri quodam Quaterno, scripto anno 1407. a Marco de Viana tunc temporis Vicedomino Tergesti, existente in Archivio ejusdem Civitatis.

In Dei nomine Amen. Anno Domini Millesimo Ducentesimo nonagesimo quarto Indictione VII.º die quarto exeunte Majo Actum in Rizmagna pntibus Dñis Vernardo de Mocho, Francisco Sega, Nicolao Munario, Virale q.º Girolodi, Ruffo Not.º Justinopolitano, & aliis testibus ad hæc rogatis. Cumvocatis omnibus paisanis de Contata vallis Mocho seu major ipsorum, ut moris est, primo, secundo, & tertio ad terminos consuetos in Villa Rizmagne ad terminandum, & definiendum super lite, & questione vertente inter Dominum Bonomum q.º Nicolai de Tergesto ex una parte, & Floritum de Justinopoli occasione suorum rusticorum de psiano, & aliorum ipsorum plurium de Valle Mocho, qui Vinum forestum reponunt in Villa Rizmagne, seu in Canipis distæ Villæ tam in suis propriis quam in alienis quid juris esset, seu si illi qui reponunt Vinum forestum in Canipis distæ Villæ si dare debeant Decimam Domino Villæ requiratur, dicti vero paisani ibidem in simul congregati visa, & considerata antiqua consuetudine, & ipsius Villæ jure omnes comuniter, & concorditer per laudum, & sententiam dixerunt in præsentia paisanorum ibidem quam plurium congregatorum, atque ad Sancta Dei Evangelia jurarunt, quod omnes illi tam forentes, quam de Valle Mocho seu de quocumque loco fuerint, aut sint, qui ponunt, seu ponent Vinum in Canipis tam suis quam alienis Villæ Rizmagne dare debeant, & teneantur rectas decimas Vini Domino Villæ prædictæ, qui pro tempore fuerit secundum consuetudinem antiquam, & de cætero observatam

Manu Servadei Sacri Palatii, & Tergesti Not. Script.

Nota

Nota quod dicta Sententia presente Millesimo, & Indictione die XXIII. Mensis Octobris ex amonitione mihi facta per Dominum Martinum Vicarium Dñi Jacobi Trapp Capiranel Tergesti quare missa fuit cum aliquibus actis ad consilium Sapientis ipsam in presenti Quaterno scripsi 2.

Verba sunt paulo ante memorati Nosarii.

N.º X.

Listera Feudales Brissa de Toppo Episcopi Tergestini de quibusdam Decimis concessis Ottobono, filio q.º Dñi Juliani Lombardi, Civi Tergestino de anno 1298. Vide §. 16. ex apograpbo.

N.º XI.

Privilegium Ludovici Bavari Imperatoris, concessum Tbeotaldo de Soardis, & Mapteo de Forestis Nobilibus Bergomensibus anno 1330. Vid. §. 27. ex autentico.

N.º XII.

Tria fragmenta de annis 1333. & 1334. inservientia ad Genealogiam illustris Familie de Bonomo. Ex veteri Quaterno Dñi Henrici Raviza (Rapiccio) Vicedomini Tergesti an. 1334. existente in Archivio ejusdem Civitatis.

In Nomine Dei eterni Amen. Anno millesimo tercentesimo trigesimo tertio. Indictione prima die vigesimo octavo mensis Decembris Actum Tergesti sub veteri logia Communis, presentibus Paseto Zuileto, & Dominico Zuileto testibus, & aliis. Dominus Odoricus de Bonomis Judex Nobilis Viri Dñi Andree Dandulo honor. Potestatis Tergesti asseruit mihi Not.º infra.º se percepisse Filipò de Montefalcone, & ejus Uxori Dñe Andrioe de consensu Viri sui in solidum quod usque ad proximum festum resurrectionis Christi nuper venturum dent, & solvant Mag.º Laurentio dicto Bergogna barberio triginta septem venr gross. sub pena unius gross. pro libr. de voluntate partium.

Manu Gaspari Munar. Not. Scrip. & Vicedom.

In Nomine Dei Eterni Amen. Anno Dñi millesimo tercentesimo trigesimo tertio Indict.º prima die quinto decimo mensis Maii Actum Tergesti sub veteri logia Communis presentibus S. Rantulpho Ballario, & Francisco Bitino, & aliis. Dñus Quaglorus q.º Dñi Bonomi Judex illustris Dñi Dñi Johannis Henrici Goritæ, & Tyrolis Comitis honor. Potestatis Tergesti precepit Dominico Zuileto filio S. Bertosii Zuiletti quod usque ad proximum primum diem Mensis Julii venturi det, & solvat Petro Mercatori sold. quinque, & duod. gross. in denar. tm sub pena unius gross. pro libr. de voluntate partium.

Manu Alberici de Basilio Not. Scrip. & Vicedom.

Iren. Jul. Tom. I.

A a a

In

In X.^a nomine amen Anno millesimo tercentesimo trigesimo quarto Indictione Secunda die decimo Mensis Madii Actum Tergeſti ſub veteri logia Communis pñtibus Simone Cagnolino, & Sercio de Volvizo, & aliis. Dñs Nicolaus q.^u D.^u Bonomi Judex Nobilis, & Potentis Viri Dñi Andree Dandulo de Venec. honor. Poſtſtatis Tergeſti precepit Paulo Signolo quod uſque ad proximum feſtum S.^a Michaelis nuper venturum det, & ſolvat S. Bertucio Ronaldo ſold. ſeptem groſſor. groſs. quinque & par. duodecim in denar. tñ ſub pena unius groſs. pro libr. de voluntate partium.

Manu Lazari Rubei Not. Scrip. & Vicedom.

N.º XIII.

Transactio inter Goritianos, & Tergeſtinos de anno 1338. Ex autographo Excellentissimi Comitis de Lantieri.

In Chriſti Nomine Amen. Anno ejuſdem Nativitatis Domini Milieſimo Trecenteſimo Triceſimo octavo, Indictione ſexta die 11. menſis Martii. Præſentibus Domino Jacobo dicto Vala de Montefalcone, Laurentio Cacerino habitatore dicti loci, Matiuſio hoſterio, Bracino de Florentia, Antonio Notario habitatoribus Montisfalconi, Joanne quondam Maricellis, Andrea quondam Johannis Villani de Glamona, Gregorio dicto Cordubant, Berculo de Bonomo, Dominico Cicos, Dominico Butlo habitatoribus Tergeſti, & Jacobo Notario de Inſardo, qui una mecum de infradiſtis debet facere publicum Inſtrumentum unius, & ejuſdem tenoris contentum & añ. cum pp.^u plures, & varias injurias, ac offenſiones multimode factas, & illatas hinc inde per homines ſubditos ſervitores, & ſubjectos Comitatus Gorizæ ex una parte, ac homines Cives habitatores ſubditos diſtriſuales Ruſticos, & ſubjectos Communis Civitatis, & Episcopatus Tergeſti ex altera, pluribus temporibus retractis ſit, & fuerit diſcordia, & animi obſcuritas conſueta, & tandem per gratiam Jeſu Chriſti placuerit Magnifico, & Potenti Domino Dño Johanni Henrico ſpectabili Comiti dicti Comitatus Gorizæ, & Tyrolis, & Eccleſiarum Aquilejenſis Tridentinæ & Brixienſis Advocato, nec non Nobilibus, & diſcretis Viris Dño Guecelloni de Portig. Honorabili Poſtſtati Petro Caſtiſie, Geremia de Leo, & Gregorio Ade, Judicibus Conſilio, & Comuni Civitatis Tergeſti prædictæ omnem diſcordiam, rubiginem, & rancorem antediſtis partibus totaliter removere, & ex ipſis perpetuam concordiam confirmare, quapropter diſcreti ac ſapientes Viri Domini Henricus, & Albertus Scribæ de Gorizia procuratores, & Sindici Magnifici, & potentis Domini Dñi Johannis Henrici Comitis ſupradicti facientis, & conſtituentis pro ſe, & omnibus ſuis fidelibus ſubditis ſervitoribus, & diſtriſualibus ex una parte, ut de ſindicatu, & procuratione hujusmodi conſtat publico Inſtrumento ſcripto manu Jacobi Notarii ſupradicti ſub prædictis Milieſimo, & Indictione, Die Decimo præſentis

ris Mensis Martii. Et discreti, & sapientes Viri Domini Giralduſ Rubeuſ, Roba de Leo, & Juſtuſ Pacis Clives Tergeſti Sindici, & Procuratores, ac Sindicario, & Procuratorio nomine Nobiliſ Viri Domini Guccelloniſ de Portigl Potestaſ, ac Sapientium Virorum Dominorum Petri Charistiæ, Geremie de Leo, & Gregorii Ade Judicum Conſilii, & Communiſ Civitaſ Tergeſti prædictæ faciendum, & conſtituentium pro ſe, & omnibuſ eorum Civibuſ habitatoribuſ ſubdituſ diſtriſualibuſ Ruſticuſ, & Hominibuſ Episcopatuſ, & Civitaſ prædictæ ex altera parte, ut de Sindicatu, & procuratorio hujuſmodi conſtat publico Inſtrumento ſcripto manu Antonii quondam Ser Pencii de Pirano in ſupradictiſ Milleſimo, & Indiſtione die decimo menſiſ Martii ad inſcripſia ſpecialiter conſtituti Sindicario, & Procuratorio nomine ſupradictiſ ad inſcripſum concordium, pacem perpetuam, & Amorem hinc inde taliter devenerunt, videlicet quod omneſ injuriæ, & offenſioneſ tam realeſ, quam Perſonaleſ, tam in ſpoliis, incendiis, robariis, rapinis, homicidiis, captionibuſ, furtiſ, violentiis tam in Exerciſibuſ Caſtrinovi, & novitaſibuſ, & cuſtodia ipſiuſ Caſtrinovi, & Exerciſibuſ Vipachi quam aliis modis quibuſcunque, quandocunque, qualitercunque, ubique, & quocunque nomine cenſcantur hinc inde dictiſ factiſ tractatiſ, & perpetratiſ uſque ad diem præſentem ſint remiſſæ, companatæ, caſſæ, & irritæ, & quod nulla actio, petitiſ, ſatiſfactio hinc inde remaneat, ſiſti valeat, vel poſſit pro prædictiſ, vel aliquo prædictorum, & ſi fieret ex nunc ſit caſſa, & vana, & facientibuſ, vel facere volentibuſ nulla fiat ratio pro prædictiſ, ut durum eſt, non tamen prejudicando alium, vel aliquibuſ utriuſque partiſ legitiſe habere debentibuſ tam in veriſ debitiſ, quam etiam in poſſeſſionibuſ quoniam poſſint uti juribuſ ſuiſ non obſtantibuſ ſupradictiſ, vel aliquo in hoc Inſtrumento contentorum, ita quod de cetero Pax, & Concordia bona, ſincera, & firma inter parteſ prædictaſ non obſtantibuſ aliquibuſ ſupradictiſ ſit perpetuo duratura. Item quod omneſ & ſinguli ſubditi, Servitoreſ, habitatoreſ, & fideleſ Comitatuſ Goritiæ non obſtantibuſ aliquibuſ proceſſibuſ, ſcripturiſ, boniſ, contumaciis, offenſionibuſ, exceſſibuſ, vel inimicitiiſ, & offenſionibuſ per eoſ perpetratiſ libere, & ſecure de cetero ire, ſtare, & reddere poſſint, & valeant per Civitatem, & diſtriſtum, & Episcopatuſ prædictæ Civitaſ Tergeſti quorieuſcunque, & quandocunque voluerint in boniſ pariter, & Perſoniſ tamquam veri amici exceptiſ dyecello cum rribuſ ſuiſ ſociiſ, qui fuerunt ad mortem Marhei de Tirino de quibuſ ſe non intromiſit Dominuſ Comes prædictuſ. Item quod omneſ, & ſinguli Civeſ habitatoreſ, Diſtriſtualeſ, Ruſtici ac Subditi Civitaſ Episcopatuſ, & Communiſ Tergeſti, non obſtantibuſ aliquibuſ proceſſibuſ, ſcripturiſ, boniſ, Contumaciis, offenſionibuſ, vel exceſſibuſ per eoſ perpetratiſ libere, & ſecure de cetero ire, ſtare, & reddere poſſint, & valeant per Comitatuſ, diſtriſtum, terras, & loca prædicti Domini Comitiſ Goritiæ quorieuſ-

tiescumque, & quodcumque voluerint tamquam veri amici in bonis pariter, & Personis salvis, & reservatis juribus, & actionibus tam in veris debitis quam in possessionibus quibuscunque utriusque Domini de jure habere debentibus non obstantibus aliquibus supradictis ut superius est exprestum, quæ omnia & singula suprascripta prædictæ partes nominibus supradictis una alteri attendere, & observare promiserunt, ac inviolabiliter facere, observare, & non contrariare vel venire aliqua ratione, causa, vel ingenio de jure, vel de facto sub pœna quadringentarum marcharum denariorum solidorum hinc inde solemni stipulatione promissa cum refectione damnorum, expensarum, & interesse toties persolvenda per partem non observantem, & observare nolentem, parti attendenti quoties committeret in ea, & pœna soluta nihilominus præsens contractus, & omnia, & singula in eo contenta firma remaneant, & perdurent.

Actum in Ecclesia S.^{ti} Ambrosii Metcati Montisfalconi

Ego Gregorius de Leo Pub.^{us} Sacri Palatii Not.^{us} cum prædictis Syndicis ad suprascripta specialiter corroboranda missus prædictis interfui, & rogatus scripsi, & Roboravi ♀

N.º XIV.

Antiquum emptionis, & venditionis de anno 1348. Instrumentum ex quo eruitur origo Nobilissima Prosapia de Migazzi. Ex authentico:

In nomine Domini Amen. Anno ab ejus Nativitate millesimo trecentesimo quadragesimo octavo, die Veneris, vigesimo quinto mensis Julii, Indictione prima, cum olim Confortus Orlandus de Gerula pro se, & suo nomine pro duabus partibus, & nomine, & ad partem Dñæ Adelæ uxoris Lanterini filii Ser Selavi Gayfaxii, & filiz q.^{re} Orlandi de Curtonibus de Gerula pto tertia parte infrascriptarum Terrarum, & Alpium investiverint ad hereditatem, sive ad locationem perpetuam, & jure locationis perpetuæ, sive hereditatis jure Ser Vitalem de Pedefina f. q.^{re} Gervasii de Pedefina, & Martinum, qui dicitur Bulirus, & Johannem, qui dicitur Pazus, Fratres filios qm Orlandi de Pedefina, & Petrum, & Johannem bonum Fratres filios qm Malchari de Pedefina & Gulielmum, qui dicitur Migaza f. q.^{re} Uberti de Pedefina recipientes tunc nominibus eorum, & item nomine, & ad partem aliorum omnium fratrurn suorum. Nominative de quarta parte pro indiviso totius Territorii de Pedefina tam de terris zerbis, quam de laborativis, & pratis, & nemoribus, & Zerbis, & buschis, cui territorio cohærebat tunc, & modo a mane super totum aqua Bitri, a meridie aqua de Pedefina, a sero Alpīs de Lueno, & Alpīs de Corebana, a nuttra vallis de Corvate, item de una parte pro indiviso de sex partibus, & media totius Montis, sive Alpīs Lucni, cui cohæret a mane super totum aqua Bitri, a meridie Alpīs de Conbana, & in parte Territorii de Pedefina, a sero cacuminis, seu culminis, a nuttra val-

vallis Malla, item de quadraceſima parte rotius montis, ſive Alpis de Combana, cui cohæret a mane aqua Bitri, a meridie Alpis de Stavelo, a ſero cacumen, a nurra Alpis de Lueno, item de omni alto quod inveniretur prædictos Confortum, & Dñam Adelaxiam habere ſeu habere debere, & eis pertinere in dicto Territorio de Pedefina, & in dictis Alpibus, ultra quod ſuperius ſit declaratum. Et hoc pro ſicto annuatim ſolvendo in feſto S. Martini libras ſeptem, & mediam denariorum novorum, prout hæc, & alia clarius apparent publico inſtrumento inde tradito ipſius inveſtituræ perpetuæ inde tradito & ſcripto per quondam Bonadeum notarium dictum de S.^o Abondio, qui habitabat Morbeanii anno curſo milleſimo ducentefimo quinquageſimo nono die Mercurii quinto decimo exeunte Aprili Indictione ſecunda ibi viſo, & lecto per me Guidinum Notarium inſcriptum, & cum hæredibus & ſucceſſoribus ſupraſcripti qm̄ *Gulielmi*, qui dicebatur *Migaza*, tangat, & pertineat ſexta pars omnium, & ſingularum terrarum, & rerum territoriarum in ſupraſcripta Inveſtitura contentarum, & etiam pro ipſa parte ſibi tangat ad ſolvendum ſictum annuatim ſoldorum viginti quinque novorum, qui ſunt ſexta pars ſupraſcriptarum librarum ſeptem, & dimidiæ ſicti ſupraſcriptæ inveſtituræ, quod ſictum jam dudum ſolverunt, & dederunt Sr Johanni ſq.^m Ser Gervafii de Pedefina, ex eo quod ſui Prædeceſſores acquiſiverunt ſupraſcriptum ſictum, ut ibi inferius contrahentes aſſerebant. Tandem ſupraſcriptus Ser Johannes ſq.^m Ser Gervafii de Pedefina fecit, & facit venditionem, datum, & ceſſionem, & rotius ſui juris, domini, & poſſeſſionis translationem, & traditionem ad proprium Guarifcho dicto *Seneftrario* ſq.^m Petri de *Migazis de Raſura* ſuo nomine proprio, & nominibus, & ad partem, & vice omnium participum, & confortum ſuorum natorum, & deſcenſorum ex ſupraſcripto qm̄ Ser Gulielmo olim dicto *Migaza* ex linea paterna tantum, recipienti, & ſtipulanti. Nominative, & generaliter de ſupraſcriptis ſoldis vigintiquinque novorum quos ipſe de *Migazis* ſolebant ſolvere ſictum annuatim in feſto Sr Martini ſupraſcripto Ser Johanni venditori pro ſicto ſextæ partis Terrarum, & rerum territoriarum ſuperius ſpecificatarum in ſupraſcripta Inveſtitura. Item de omni actione, ratione, dominio civili, & poſſeſſione, & jure quolibet ſibi ſpectante & pertinente in ſupraſcriptis terris, & rebus territoriiſ contentis, & ſpecificatis in ſupraſcripta Inveſtitura, ut ſupra occasione ſicti ſupraſcriptorum ſoldorum vigintriquinque novorum, ſalvo ſi alix, vel aliter fuerint, vel reperiantur ſupraſcriptæ cohærentiæ & hæc omnia cum omnibus ſuis Decimis, paſchuis, aquis, aquæductis, ayris volucrum, venis metallorum & eidem Guarifcho dicto *Seneftrario* Emptori ſuo, & ſupraſcriptis nominibus recipienti, & ſtipulanti ſupraſcriptus Ser Johannes venditor dedit, ceſſit, atque mandavit omnes actiones, rationes, reales perſonales & omnes exceptiones deſenſiones & parabolam inttandi in poſſeſſionem & quam quidem venditionem, datum, & ceſſionem & ſupra-

Guidini Notarii explevi, cum ipsismet concordavi, & concordare inveni, & pro fide meo Tabellionatus signo adjecto me sub ipsi Anno a Nativitate Domini currense millesimo septingentesimo quinquagesimo septimo, Indictione sexta, die lunæ, decimo Mensis Octobris 3

N.º XV.

Privilegium Nobilitationis a Carolo IV. Imp. Formentinis Civitatensibus anno 1357. concessum. Vid. S. 12. Ex apograpbo.

N.º XVI.

Meinhardus VII. Com. Goritiæ, & Tyrolis per Procuratorem ad hunc actum specialiter deputatum ab Antonio Episcopo investituram summi feudorum, que Majores ipsius recognoscebant ab Ecclesia Tergestina anno 1367. Ex Archivo Civitatis Tergesti.

In Christi nomine Amen. Anno ejusdem millesimo tercentesimo sexagesimo septimo Indictione quinta die Veneris quatuordecimo mensis octobris Veneciis in Contrata S. Jacobi de lupo Castellani. diocesi, in domo habitationis infra ipsi Dñi Ep̃pi Tergestini presentibus Magro Guidone Phisico qđ Mag̃ri Tadei Phisici nunc de Contrata S.ª Cassiani de Venec., Nicholao Clerico.... diocesis familiare infra scripti Dñi Ep̃pi, Antonio de Umago qđ Nichole Clerico Ecclesie Sancti Silvestri de Venec. Castellani. diocesis, & Bartholomeo familiare dicti Mag̃ri Guidonis testibus ad hæc vocatis specialiter, & rogatis. Ibique coram Rñdo in X.º Patre, & Dño D. Antonio Dei, & Apostolice Sedis gra Ep̃po, & Comite Tergestino personaliter Ven. Vir constitutus Dñus Joannes de Utino Canonicus Ecclesiarum Brixinensis, & Sancte Marie Civitatis Austrie procurator, & procurator nomine Incliti Principis Dñi Meyncardi Palatini Karinthie, ac Comit̃s Goricie, & Tirolis necnon Ecclesiarum Aquilejensis Tridentinensis, & Brixinensis Advocati exhibuit, & presentavit eidem Dño Ep̃po Comiti Tergesti quasdam parentes litteras integras, & illesas in pendenti sigillo præfati Dñi Comit̃s Goricie sigillatas, in quo quidem sigillo descripte erant he littere S. Meinhardi Comit̃s Goricie, & Tirolis in medio vero sigillo erant descripta arma sub cimero ipsius D. Comit̃s Goricie, quarum quidem literatarum tenor sequitur de verbo ad verbum, & est talis. Noverint Universi presentes nostras patentes litteras inspecturi, quod Nos Meynchardus Palatinus Karinthie Comes Goricie & Tirolis, nec non Ecclesiarum Aquilejensis, Tridentinensis, & Brixinensis Advocatus per has nostras litteras facimus constituimus, & ordinamus Ven. Vitum Dñum Johannem de Utino Canonicum Ecclesiarum Brixinensis, & S.ª Marie Civitatis Austrie Aquilejensis diocesis nostrum verum & legitimum procuratorem, ac nuncium specialem ad se presentandum pro

No-

Nobis, & nomine nostro coram R^{do} in X.^{to} Patre D^{no} Antonio Dei gratia Ep^o, & Comite Tergestino ad petendum, & supplicandum eidem D^{no} Ep^o, ut ipse tamquam Episcopus Ecclesie Tergestine dignetur ipsum Procuratorem nomine nostro investire de feudis, quod domus nostra, & nos ab antiquo habuimus, & tenuimus, & ad presens habemus, & recognoscimus ab Ecclesia Tergestina, videlicet de Castro in Venchenberg, ac de Quartesio vinearum Sclavorum de Longera nec non aliis feudis domus nostre, & nostris, & pro nobis, & nomine nostro promittendum eidem D^{no} Ep^o, & Ecclesie prelibate fidelitatem homagium, & in animam nostram prestandum sibi pro ut in talibus fieri consuevit solitum, & debitum juramentum, promittentes quidquid predictus procurator in premissis acta, & procurata fuerint firma, & rata habere atque tenere harum testimonio litterarum sub nostri appensione sigilli munitarum. Dat. Goricie anno Domini Millesimo tercentesimo sexagesimo septimo die vigesimo tercio Junii Indictione quinta. Quibus quidem litteris ut premititur prefato D^{no} Ep^o, & Comite Tergestino presentatis, & per ipsum gratiose receptis, ac visis, & ad plenam intelligentiam perlectis prefatus D^{nus} Joannes flexis genibus coram ipso D^{no} Ep^o, & Comite Tergestino existens procurat. & procuratorio nomine quo supra eundem D^{num} Ep^{um}, & Comitem Tergestinum requisivit ut ipsum D^{num} Johannem procuratorio nomine antedicto investire digneretur de feudis in prefatis litteris descriptis. Qui quidem D^{nus} Ep^{us}, & Comes predictus volens in his ut teneretur se reddere gratiosum prefatum D^{num} Joannem Procuratorem, & procuratorio nomine prefati Dⁿⁱ Comitis Goricie, ac vice, & no^{ie} ipsius Dⁿⁱ Comitis Goricie recipientem investivit de Castro in Vinchenberg, & aliis feudis, quod ab antiquo ipse D^{nus} Comes, & Domus sua tenuerunt, & habuerunt in feudum ab Ecclesia, & a predecessibus suis Episcopis Tergestinis, salvo quod de Quartesio Vinearum Sclavorum de Longera super quo vult marurius deliberare recepto ab eo debito, & solito juramento procuratorio nomine quo supra eidem D^{no} Ep^o & Comiti prestito in animam dicti constituentis de debita observantia fidelitatis homagii secundum formam, & consuetudinem Vassalorum Ecclesiarum Aquilejensis Tergestinenfis. Protestans quod per predictam Investituram non intendit dictus Dominus Ep^{us} & Comes Tergest. novam infeudationem facere, sed antiquam, seu antiquas confirmare, siquas dictus D^{nus} Comes, & sui predecessores habuerunt antiquitus ab Episcopis, & Ecclesia Tergestina. Quibus sic peractis prefatus D^{nus} Ep^{us}, & Comes Tergestinus, nec non antedictus D^{nus} Joannes Procurator, & procuratorio nomine quo supra rogaverunt, & requisiverunt me Antonium Notarium infrascriptum ut de his eis, & eorum cuiuslibet deberem conficere publicum Instrumentum sub appensione sigilli prefati Dⁿⁱ Epⁱ, & Comitis Tergestini ad majorem omnium premissorum evidentiam veritatem, qui quidem Ep^{us}, & Comes

Ter-

Tergestinus voluit, & mandavit huic publico Istrumento in pendenti apponi sigillum, ut superius est expressum.

Manu S. Antonii de Butsariis q.^m S. Genuminiani de Mutina Veneriarum Civis, & habitatoris in Contrata Sancti Silvestri pub. Not.

N.º XVII

Stephanolus Comes Palatinus de Henglesio, sive de Henglera, vulgo Anghiera, Comitatus Mediolani concedit Dominico de Parentio Insignia seu Arma postbac deferenda anno 1376. Ex Autographo.

In nomine Sancte, & Individue Trinitatis feliciter Amen. Stephanolus quondam Domini Marcholi de Barzanore Comes Palatinus de Henglesio sive de Henglera Comitatus Mediolani, auctoritate Apostolica, & Cesatea cum nostris Antecessoribus premunitus. Ad perpetuam rei memoriam. Discreto, & honesto viro Domino Ser Dominico quondam Ser Lautentii, olim Ser Barthi de Parentio, Padue in Decretalibus studenti, Sancte Romane Ecclesie, & Sacri Romani Imperii ac Nostro fideli dilecto salutem, & prosperitatis augmentum. Signa manus Officio picturata in discretionem probitatis ea deferentium puto cognoscende, mortalium obutibus presentata, que Arma vulgari ydiomate dicta sunt, Romane ingennitatis matura judicia pepererunt: Et primo suis populatibus & plebeis quibus uti antea nisi discretius per Urbis Fundatorem Principem Romanulum nemini tunc licebat: Ut quis mutalem, quisve obdionalem, quisve Coronam Civicam meruisset, horum signis, virtus inculta talium non jaceret. Verum Principatus Romanus posteaquam ejus ferocia & attiguit, & extere nationes, & potissimum bellorum ferox Germania, plurima vi armorum subacte potentiam cognoverunt, horum militares honores titulis insignivit. Nec quispiam ausu suo tale quod proprie Principis signum est, ferre debet, ni benignitatis sue gratia concedatur. Nam ex signi hujusmodi dacione colligitur talem nobilitatem existere, & fore in Nobilium numero recensendum, quia Principis donum, cui datum est, dignum offert, & reddit Comitem Principatus. Sane visa per experientiam multa tui generis probitate, & tui etiam, qui originem inde trahis, & Nobis tanto fama clariorem te reddis quanto oculus aute certior est, visa animi claritate, qua non degeneras & prospicies tue vestigiis in melius inherendo, quesivi a Nobis Muneris adeo gratiam promeritis, quod vocis tuis annuere cogitem, que omnimodam sapiant honestatem. Nos itaque volentes animi tui occulta in parvulum referare cordis nobilitate tui, quam honestate morum & claris virutum ornatibus a cognitionis tue cunabulis confovisti ingenitam tibi ex auctoritate nobis concessa per Sanctissimum ac Beatissimum in Xto Patrem, & Dominum Dñum Andrianum Christianissimum Papam, & per Cesateam Karoli Magni Francigene Regis, &

Iren. Jul. Tom. I.

Ccc

Incli-

Incliti potestatem Serenissimo Principi Desiderio Lombardorum Regi a cujus successiva stirpe ortum traximus & habemus, haud immerito attriburam prout in antiquissimis Codicibus clare liquet, diu rectam patule demonstramus Te ipsa corporaliter exornantes. Itaque tu, & Posteris tui de cetero Nobilitatis titulo decorati sis, esseque debeatis in perpetuum redimiti, & in Nobilium numero recenseri, tractari, hinc, & tali vocabulo nuncupari, proque Nobilitatis extrinsecæ signo tibi, & Posteris tuis prout hic stat in margine Indulti presentis hic depictum, ac descriptum signum concedimus, donamus pariter, & largimur de Signi nostri Nomine, quo utimur, & Nostri Majores Comites usi sunt..... Rosarum rrium rubeorum in Tressa alba cum duabus Vitulis aureis a lateribus, cum Campo superiori, ac inferiori nigro, fillo, Rubeo circumducto. Volentes ac tibi, & Posteris tuis facultatem omnimodam tribuentes portandi signum ipsum, ipsoque utendi in quocunque casu, & actu bellico, & civili, & tuis, & tuorum edibus apponendi licite, & legitime, & de jure prout Principes soliti ferre sunt, & facere semper possunt. Nulli igitur hominum liceat hanc nostre Creationis, Nobilitationis, Insignitionis, investiture, donationis, concessionis, & Largitionis paginam infringere, aut ei ausu quovis temerario contraire. Si quis hoc autem attentare presumpsit Apostolice Sedis, & Imperialis Majestatis indignationem gravissimam, atque nostram, nec non centum Marcarum auri purissimi penam se noverit irremissibiliter incursurum, quas ab eo qui contrafecerit totius, quoties contrafactum fuerit exigi, & recipi volumus, & haberi, & earum medietatem Nobis vice Apostolice Sedis, & Imperii, reliquam vero partem tibi, & heredibus, & successoribus tuis decernimus applicari. Fitma, & rata presenti creatione, Nobilitatione, insignitione & largitione manente. Actum Padue in Contrata Sancte Lucie in Domo habitationis mei Lazari infrascripti Notarii de Coneglano, Presentibus Dño Presbitero Petro quondam Severini de Vico de piúcia S. Angeli. Domino Presbitero Dominico q. Alberti, Rectore Ecclesie Sancte Lucie prelibate. Domino Blaxio Scolari in Decretalibus quondam Domini Francisci de Tranno de Apulea. Domino Alexandro Scolari in Decretalibus filio Laurentii de Pupio Aretine Dyocesis Magistro Baptista, quondam Magistri Thomæ Professoris Grammatice Domino Cundado Bellunenſi scolari in Artibus, & Jacobo filio Ser Antonii de Esio, qui nunc habitat Segne scolari in Grammaticalibus omnibus Padue Studentibus, & testibus ydoneis. Millesimo, trecentesimo septuagesimo sexto. Indictione XIII.ª die Jovis XXX.ª Mensis Octobris

Ego Lazarus quondam Antonii de Coneglano, qui habito Padue in Contrata Sancte Lucie Apostolica, & Imperiali Autoritate Notarius, ac Judex ordinarius his omnibus, & singulis interfui, & ea omnia, & singula de Mandato, & jussu

Signum
Notarii

& iussu prelibati Domini Comitris Srephanoli in publicam formam redegī sub meo Signo, & nomine consuētis,

N.° XVIII.

Terpestini, missis ad Leopoldum Ducem Austriae, & Styriae Legatis, sese eidem subdunt anno 1382. Ex Archievo Civitatis Terpestinae communicavit Illustris. Dom. Andreas Josephus de Bonomo: exeat etiam in MS.° P. Martini Baueri Jesuitae Rerum Noricarum, & Forojulienarum Lib. VII. §. 61. apud Guidobaldum Comitem de Cobenzl.

In Nomine Dñi Amen. Nos Leopoldus Dei gratia Dux Austriae, Styriae, Karinthiae, & Carniolie Dñus Marchiae & Portus Naonis, Comes de Habsburg, Tyrolis, Ferretis, & in Kyburg, Marchio Butgogiae, & Terviliū, ac Langrafius Alfarie. Recognoscimus & fatemur pro Nobis & Nostri Heredibus, & successoribus pñtibus, & futuris. Quod cum Nobiles, & sapientes, fidelesque nostri dilectissimi Comune, Consilium, & Cives Civitatis Terpestinae pretendentes magna, & importabilia ipsius Civitatis gravamina, & pressuras, quae, & quas ex multiplici mutatione dominii passa fuit hactenus, quibusque notorie subiacebat. Quodque pacta, & conventiones per quae, & quas vivente Reverendissimo in Xto Patre Dño Marquardo bone memorie tunc Patriarcha Aquilejensi se ad manus suas, & praefate suae Ecclesiae dederant, apud Civitatem ipsam, & districtum Terpestinum violata, & refracta fuerunt manifeste. Illud quoque considerationis studio revolventes, quod quibusdam terris, districtibus, & dominiis nostris cum eorum Territorio confinantibus, ipsos ex inde contra suos inimicos potentius adjuvare pre cunctis aliis Principibus, & Dominis valeamus. Hoc etiam maxime, & precipue perpendentes, quod nonnulli progenitores nostri bone memorie olim in ipsa Civitate Terpesti bona iura tenuerunt, & habuerunt, quae circa Nos hereditaria quodam modo successione non immerito renovantur. Honestos, & sapientes Viros Adelmum de Petachiis, Antonium de Dominio, & Nicolaum de Picha suos, & Civitatis, ac districtus de Terpesto Procuratores, Sindicos, Nuntios, & ambasciatores ad hoc constitutos legitime, & in solidum ad Nostram miserunt pñciam cum plenitudine potestatis, vocando, recipiendo & recognoscendo Nos in eorum, & dictae Civitatis, Castrorum ipsius, & districtus, terricollarumque, & districtualium ipsorum naturalem, & verum Dominum, atque in precipuum, & validum auxiliante Dño defensorem prout hec in instrumento publico Comunis, & Civitatis nostrae Terpesti, ipsius sigillo sigillato, Nobisque per su-

pra-

prædictos Procuratores, & Sindicos tradito & dimisso plenius continentur. Nos Dux præfatus virtutis ipsorum placidam obedientiam, recognoscentes per beneficia gratiosa, infrascriptos modos, articulos & observantias cum eis, & omnibus ipsius Civitatis, & districtus incolis acceptamus, assumptimus, & admittimus prout inferius specietenus continentur. Et primo quod Nos Dux præfatus heredeque, & successores nostri Civitatem, & districtum Tergesti, ac Fortalitia prædicta, omnesque Cives, & incolas eorundem, singulaque bona, & possessiones ipsorum ubicunque consistant contra quamcumque Personam tenebimus, & debebimus gubernare, manutenere, & defendere prout de aliis nostris fidelibus, & subditis facimus, & habemus consuetudinem faciendi. Quodque prædictam Civitatem Tergesti, ejusque jura, & pertinentias nulli Personæ, vel Universitati, vendemus, obligabimus, dabimus, seu in Emphyteosim, vel in feudum, & quomodolibet conforemus, sed quod prædictam Civitatem Tergestinam, Castraque, districtum nullatenus alienemus extra nostrarum manuum potestatem, cum in perpetuum apud Principatum, & Tytulum Ducatus Austrie debeant inviolabiliter permanere. Item Nos Dux præfatus, Heredesque, & Successores Nostri potestatem habemus, & habebimus dicte Civitati Capitaneum pro nostro beneplacito tradere, confere, & profere licet quod dicte Civitatis Capitanei alias potuerint singulis annis ex consuetudine immutari, hoc tamen, est amplius Nobis, heredibus, & successoribus Nostris reservatum, quod in dicta Civitate Capitaneum donec voluerimus teneamus nisi talis forte esset, qui ob rationabilem causam foret merito immutandus. Capitaneus etiam ibidem per Nos constitutus apud se habere tenebitur duos Vicarios ydoneos Sacrorum Canonum, & Legum peritos, in locios, & aliam pro domo sua familiam juxta statuta, & Consuetudines Tergestinas. Qui quidem Capitaneus a Comuni, & Consilio Tergesti singulis annis habere tenebitur quatuor millia librarum parvulorum pro suis laboribus, & suorum. Debebitque idem Capitaneus sepeditam Civitatem, & districtum, Cives quoque, & quoslibet habitatores Tergesti fideliter regere, & manutenere, ac gubernare secundum formam Statutorum, & consuetudines dicte Civitatis, quæ Statuta & reformationes debeant esse firma prout hucusque traductum est ad Posteriores doli, & fraudis omni materia procul mota. Item pro quacunque sententia fuerit a præfato nostro Capitaneo appellatum ad hæc tenebitur Comune, & Consilium Tergesti bis in anno, idest in fine quorumlibet sex Mensium Sindicos, & Officiales ydoneos deputare qui juxta Statuta, & consuetudines dicte Civitatis cognoscant, & desiniant, utrum querella propter quam appellatum exitit justa fuerit, vel injusta. Item quidquid de condemnationibus pecuniariis frivolis, excessibus, & emendis quomodocumque occurrentibus obvenit in Tergesto, hujus tota medietas ad Nos tamquam naturalem ipsorum Dominum pertinebit. Et sic expresse quod easdem conde-

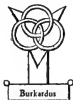
mna-

mnationes, vina infraſcripta, datia, mude, & rheolonia, & alia quelibet, que ad dictum dominium Tergeſti pertinent, exigantur, & recipiantur per eos, quos noſtra, vel heredum, & Succellorum noſtrorum Dominatio ad eas vel ea colligenda duxerit deputandos. Sed altera medietas earundem condemnationum debet remanere prefatis noſtris Civibus, & Comuni de Tergeſto, ut inde poſſint Capitaneum ibidem de ſua proviſione quatuor millium librarum parvulorum ſatiſfacere, & Nos ipſorum Dominum, heredeſque, & Succelloribus noſtros de Vino infraſcripto, quod pro cenſu annuatim nobis debetur, ac etiam medicos, & Officiales Civitatis predictæ de ſuis Salariis expedire, Muros, portas, pontes, & ſtratas reparare, & alia facere, que neceſſitas dicte Civitatis poſtulat, & requirit. Item Nos Dux ſepediſtus, heredeſque, & Succelloribus noſtri poſteſtatem obvenimus imponendi apud Civitatem predictam Datia, Mudas, Gabellas, & rheolonia, eaque, & eas intra Portas, vel extra pro noſtro libitu recipiendi, tamen cum conditionibus infraſcriptis videlicet Quicumque mercimonia extra Civitatem Tergeſti extrahuntur ſuper mare de eiſdem Datia, mute, gabelle, & rheolonia erunt noſtro Dominio exolvenda excepto ſolo Vino Rivolii, de quo nihil penitus perſolvetur. Simili quoque modo quicumque mercimonia in Tergeſtum veniunt ſuper mari, de his Datia, Mude, & rheolonia pro ut fuerint impoſita perſolvuntur. Exceptis eiſ, que in Civitate Tergeſti traduntur per mare, & que ad eſum & uſum Civium, & incolarum ibidem pertinent, ut frumentum, ſal, Vinum, Uve, & alia eſculenta. Hec a Datiiſ, Mudis, & rheoloniis eſſe debent penitus libera preter fraudem. Quicumque etiam animalia per Civitatem Tergeſtinam, & diſtrictum ad alias partes veniunt ſuper terram, de his Nobis, & noſtro Dominio Datia, Mude, & rheolonia prout fuerint impoſita debebunt. Animalia vero, & Jumenta, & alia quelibet ad uſum hominum per terram in Civitate Tergeſtina, & ipſius diſtrictu venientia dum tamen ad loca alia non ducantur debent eſſe a Datiiſ, Mudis, & rheoloniis libera ſimpliciter, & de plano. Item dicta Civitas Comune, & Cives Terg.^a tenebuntur, & renentur ſtatuerre Conſilium, Officiales, & Officiarios ſecundum ſtatuta & Conſuetudines Civilegii Tergeſtini. Item ipſa Civitas Terg.^a, Cives, heredes, & Succelloribus eorum tenentur, & debent annis ſingulis ad diem Sancti Juſti Martyris, que cadit in diem ſecundam Menſis Novembris Nobis prefato Duci, heredibus & Succelloribus noſtris in dicta Civitate Tergeſti pro cenſu annuo dare, & ſolvere centum Urnas Vini Rivolii e meliori quod haberi poterit ipſo anno: Item quamdiu illa duo Caſtra, ſen Fortalitia Mocho, & Mocholan ſub expenſis, & ſumptibus Tergeſti contingerit caſtodiri Capitaneus ibidem Tergeſti debet a Caſtodibus per dictos Cives ſingulis menſibus deputandos corporalia recipere juramenta, quod ipſi cum eiſdem Caſtris noſtre Magnificentie, heredibusque, & ſuccelloribus Noſtris fideles, & obediētes exiſtant, donec eadem Caſtra ad manus noſtras

recumere voluerimus, & alios ad earum custodiam depurare. Item & ultimum quod dicta Civitas, & habitatores Tergestini in redditibus, & introitibus suis non debent impediri in aliquo, vel ultra contenta superius aggravari, nisi id fiat (ad) preces nostras vel nostrorum, & de beneplacito Civium & districtualium præmissorum Nos igitur Leupoldus Dux prefatus omnia, & singula supradicta pro Nobis ipsis, nostris heredibus, & successoribus approbavimus, & de certa scientia approbamus. Rogantes honestum Notarium, & Nobiles infraascriptos quatenus in testimonio veritatis presentium premissorum subscribere se velint presentibus Litteris cum Notario eorundem. Datum, & actum super Castro nostro in Greecz in Suba Ducali, anno a Nativitate Domini Millesimo trecentesimo octuagesimo secundo, Indictione quinta die ultimo mensis Septembris hora vesperturæ, vel quasi presentibus me Notario publico infraascripto, & Reverendissimo in Xro Patre, & Dño Dño Frederico Episcopo Brixinensi, & nostre Ducalis Curie Cancellario Egregiisque & strenuis Goffrido Mulner, & Henrico Celsler militibus Ducalis nostre Curie, & Camere Magistris, & Johanne de Rischach atq; etiam milite, & nostro Consiliario, providisque, & discretis Chunrado Impiber, & Andrea in dicto Vico in Marchia prope Sirich plebanis Sekoviensis, & Aquilegens. dyocesium. Et alia copiosa multitudine testium rogatorum & vocatorum specialiter ad premissa.

bus Partibus pro

Ariffimi Principis
nem & clariorem

Et Ego Paulus q̄ Ulmani de Castellur Clericus Brixinensis dyocel. publ. Impli aucte Notarius, quare Burkardus de Strain Constant. dyoc. eadem auctoritate pub. Nor. infraascriptus aliis arduis negotiis impeditus, me cum diligentia, & magna rogavit instantia ut eum juvarem per scripturam presentis publici Instrumenti de manu propria ipsius conscripsi, & in hanc publicam formam redegi signumque meum solitum apposui rogatus ab ambobus testimonio veritatis.

Ego Burkardus de Strain apud Renum Constant. Dioc. pub. aucte Nor. juratus omnibus, & singulis Superius enarratis, dum sic agerentur & herent presentis interfui eaque ad preces utriusque partis in hanc publicam formam redegi, meaque subscriptione, & signo solito consignavi. Sed arduis perpedurus negotiis presentis Instrumentum per alium scribi feci, cujus scripturam approbo rati quam meam recognoscens sigillum prefati Illustissimi Principis appensum fore presenti Instrumento in certitudine evidenciam omnium premissorum.

Alber-

N.º XIX.

Albertus Austrie Dux anno 1388. Multarum medietatem, aliaque jura Tergestinis confirmat. Communicavit predictus Dom. de Bonomo.

Nos Albertus Dei Gratia Dux Austrie Styrie Karinthie, & Cariolie, Comes Tyrolis &c. Recognoscimus pro Nobis & Nostreis heredibus, & Successoribus per presentes. Quod pensata debite legalitate commendabili Nobilitate, & sapientum Virorum fidelium nostrorum dilectorum Consilii Comunis, & Civium Civitatis nostre Tergestinae, volentes ipsos proinde favore prosequi singulari ipsis medietatem condemnationum ibidem occurrentium, nec non introitus daria, mutas, & theolonia, ac alia quolibet sibi pertinentes, & pertinentia debite liberaliter approbamus promittentes quod eadem omni modo quo Illustris quondam nostri fratris Domini Lupoldi Ducis Austrie bone memorie nec non nostris temporibus receperunt hactenus debite etiam deinceps levare, & recipere valeant, & debeant pacifice, & quiete. Promittimus quoque nullum in hoc ipsis inferre, seu inferri facere impedimentum quomodolibet, vel gravamine. Salvis tamen, & reservatis expresse pro Nobis, & Nostreis heredibus, & Successoribus introitibus, & juribus nobis debite pertinentibus juxta privilegiorum, & Instrumentorum nostrorum continentiam, & tenorem. Harum notarum testimonio Litteratum. Datum Vienne die Venetis penultima Mensis Octobris Anno Domini Millesimo tercentesimo octuagesimo octavo.

N.º XX.

Franciscus Carrarius, Patavii Princeps proprium Scutum gentilitium anno 1393. largitur Equiti Michaeli Seniori de Rabatta. Vid. §. 20. Ex autographo.

N.º XXI.

Rupertus Palatinus Caesar Magistro Joanni de Rubeis Civi Venetiarum Leonem in Scuto largitur Venetiis 1401. VIII. Decembris. Communicavit Perillustri Dominus Ferdinandus de Freyesleben Vinodobonensis Aulicus Archbvarius adjunctus.

Rupertus etc. Magistro Johanni de Rubeis Civi Veneciarum nostro, & Sacri Imperii fidei dilecto Gratiam Regiam, & omne bonum. Quamquam Regalis Munificentia erga Universos Sacri Imperii fideles etc. de innata sibi Clementia quadam generalitate merito libetalis existat, ad illos tamen uberius sue liberalitatis debet dona extendere, quos pro ipsius Sacri Imperii honoribus fama sollempnis ferventioribus testatur studiis laborasse. Hinc est quod habito

biro respectu ad tue fidei constantiam & utilia sincere fidelitatis obsequia quæ Nobis, & Sacro Romano Imperio fideliter exhibuisti, ac Nobis de cetero exhibere poteris, & debebis, Idcirco de Regie Nostræ Majestatis clementia tibi, nec non a te legitime descendentibus hanc gratiam specialem facimus auctoritate Regia per presentes quod tu, & tui a te legitime descendentes Arma, sive clenodia in presentibus depicta, prout in suis Ymaginibus, speciebus, figuris, circumferentiis, & coloribus pictoris artificio sunt hic distincta, & depicta pro actu militari exercitio in bellis, torneamentis, & aliis militaribus actibus quibuscunque ubique locorum deferre, & gestare libere debeatis, impedimentis quorumlibet penitus procul motis, armis tamen aliorum quorumlibet semper salvis. Quorum quidem Armorum atque Signorum effigies, & figura in se continet Leonem album cum unguibus Rubeis Rapientem in clipeo de Lafuro. Harum sub nostre Regie Majestatis sigilli appensione testimonio litterarum. Datum Veneciis VIII. die Mensis Decembris A. dñi. M.° CCCC.° primo, Regni vero nostri anno secundo.

Per dominum R. Episcopum Spirensen Cancellarium. Ulricus de Albecke Licentiatu in decretis.

N.° XXII.

Idem Rupertus Cesar creat Comitem Palatinum Nobilem Militem Thomam de Sacchettis Florentinem Padue 1402. VIII. Februarii. Communicavit supra laudatus Dominus Ferdinandus de Freyesleben.

In Nomine Sancte, & individue Trinitatis feliciter Amen. Rupertus divina favente clementia Romanorum Rex semper augustus, ad perpetuam rei memoriam Nobili Militi Thomaſo quondam Domini Jacobi de Sacchettis de florentia Sacri lateranensis pallacy comiti suo, & Impery sacri dilecto fidei gratiam suam, & omne bonum. Tunc Romanum exaltatur Imperium, tunc nostra gloria sublimatur, cum bonorum gracia adeo nobis tributa feliciter in bene meritis per radios propagamus, Et eos potissime dignos honoribus, & donis Imperialibus arbitramur, quos virtutum ipsorum merita claros reddunt, hac itaque consideratione Imperiali largitate benignius inclinati te quem novimus erga Romanum Imperium fidelissimum fore, & pro honore, & statu dicti Imperii posterenus indefessis studiis laborare, ac quem tue fidei, ac devocionis constantia, & alia virtuosa opera gratum reddunt volentes illis gratias insignire, quibus valeas aliis te reddere graciosum, & filios tuos legitimos masculini sexus a te descendentes nostro, & nostri sacri lateranensis pallacy Comites fore declaramus, & de novo constituimus, & facimus, & honoribus, & dignitatibus omnibus Imperialis Comitum pallacy supradicti communimus, & gaudere decernimus, ut omnia libere exercere, & uti possitis, que requirit supradicta dignitas comitatus, Tibique, & tuis filiis, & descendenti-

bus

bus antedictis imperpetuum auctoritate nostra Imperiali committimus, & auctoritatem, & potestatem concedimus per presentes quod tu, & tui heredes, & successores legitimi possitis per totum Romanum Imperium Judices Ordinarios, Tabelliones, & Notarios publicos constituere, ordinare, facere, & creare, Eisdemque Notariis, Tabellionibus, & Judicibus ordinariis dare, atque concedere auctoritatem, & potestatem Rogita, Instrumenta, & prothocolla, & quamlibet Scripturam scribendi, condendi, & publicandi, inter quascunque Personas, & quoslibet alios actus Civiles, & legitimos faciendi, a quibus recipere debeat nostro nomine, ac Sacri Imperii fidelitatis, & de dicto officio exercendo fideliter consuetum, ac debitum Sacramentum. Ita quod Tabellio juret in hec verba. Ego promitto, & juro quod fidelis ero Serenissimo Principi, & Domino domino Ruperto Dei gratia Romanorum Regi semper Augusto Illustri domino meo graciolo, & omnibus Successoribus ejus Romanorum Imperatoribus, seu Regibus legitime intrantibus, neque umquam ero in consilio ubi periculum eorum tractabitur; bonum, & salutem eorum promovebo, & dampna eorum pro mea possibilitate avertam; Instrumenta seu contractus quoscunque non scribam in papiro seu carta veteri, aut abrasa, sed in membrana nova, & munda; Testamenta, Codicillos, & quascunque ultimas voluntates nec non dicta testium conscribam fideliter, & ea occulte servabo nec ulli pandam donec debeant vel Mandato Judicis, aut alias exigente Justitia publicari; causas miserabilium personarum, nec non pontes, hospitalia, & emendationes viarum publicarum omni tempore promovebo, & officium meum exercebo fideliter non attendendo munera, odium, vel amorem. Sic me Deus adjuvet, & Sancta dei evangelia, Tutores quoque & Curatores, & mundualdos dare possitis in casibus oportunis, & auctoritatem, & Decretum interponere in quibuslibet tutelis, Curis, & emancipationibus, adoptionibus, & arrogationibus, & in vendicionibus, & alienacionibus minorum; Naturales filios, Spureos, Nothos, incestuosos, & Manferes, sive adulterinos, & etiam ex quocunque dampnato coitu natos, Natis tamen Principum, ac Comitum dumtaxat exceptis, possitis legitimos constituere, ac legitimare, & ad omnia legitima restituere. Et predictam geniture maculam abolentes ut & tamquam legitimi, & de legitimo Matrimonio nati in bonis paternis, & maternis proptiis, & feudalibus acquisitis, & acquirendis ex testamento ac Intestato succedant absque tamen legitimorum filiorum, & heredum prejudicio Agnatis, & cognatis parentum suorum in quovis gradu constitutis agnati, & cognati efficiantur, & reciprocè ipsi sibi, & ad omnes actus publicos, & Civiles dignitates, officia, & honores, si se casus ingesserit admittantur, & in omnibus aliis suam valeant exequi actionem, obiectione prolis illicitæ quiescente, ac etiam etatis veniam tam maribus quam feminis indulgere, non obstante aliqua lege, Illa potissime que legitimari Spurios, & Naturales, Nothos, incestuosos, & manferes, sive adul-

Iren. Jul. Tom. I.

Eec

teri-

terinos, nisi ex certa scientia non permittit, ac aliis quibuscunque legibus, juribus, & constitutionibus, statutis, seu consuetudinibus adversantibus supradictis, vel alicui premissorum, Et specialiter non obstantem lege prima C. de naturalibus liberis, & §. ultimo collatione septima in corpore authenticorum quibus modis naturales efficiantur sui, & per totum, Et in autentica quibus modis naturales efficiantur legitimi §. Si quis autem. at. Si quis ergo quibus omnibus Juribus, legibus, constitutionibus, statutis, & consuetudinibus & aliis omnibus contrariis, seu adversantibus supradictis, vel alicui predictorum ex nunc ex certa scientia derogamus Et eas, & ea haberi volumus pro expressis, ac si in presenti rescripto facta foret mencio specialis. Et tu, & tui heredes, & successores legitimi possitis libere, & impune quecunque arma offendibilia, & defendibilia deferre per totum Romanum Imperium, de quibus omnibus, & singulis te, tuosque legitimos filios, & descendentes auctoritate nostra Imperiali de novo principaliter investimus, ita, ut in omnibus, & singulis predictis gratiis, honoribus, & dignitatibus exercere uti, & exequi valeatis per totum Romanum Imperium auctoritate nostra, & Imperii libere atque sine contradiccione, & molestia alicujus augustali nostra providencia; & edicto perpetuo decernentes, ut nullus Princeps, Marchio, Dux, vel Comes, Baro, vel Miles, potestas, sive Judex, vel alius quicumque Subditus Imperii Sacri, eciam si Collegium, vel Universitas foret cujuscunque eciam status, gradus, preeminencie vel dignitatis existat vel fuerit audeat vel presumat vos vel aliquem vestrum vel heredes, & Successores vestros legitimos in concessione hujusmodi Imperialis gratie molestare vel aliquatit perturbare. Nulli ergo omnino hominum liceat has nostras concessiones, & gratias infringere quoquomodo, aut eis ausu temerario contraire. Si quis autem contra tenorem presentis indulti quicquam attemptare presumpserit indignacionem nostram Imperialem, & penam centum Marcharum auri optimi componendarum se noverit incursum. Quarum medietas Fisco nostro Imperiali, Reliqua medietas, tibi, & successoribus tuis predictis veniat applicanda, decernentes ex nunc nihilominus irritum, & inane si secus a quoquam contra predicta vel aliquod predictorum quidquam fuerit attemptatum. In cujus rei testimonium prefens privilegium, & indulcum scribi mandavimus, & Imperialis majestatis nostre sigillo jussimus communiri. Datum Padue in Civitate nostra Imperiali die octava mensis Februarii Anno Domini M.^o CCCC.^o secundo, Regni vero nostri A.^{no} II.º

Perdām R. Ep̄m Spir̄: Cancellarium
Ulricus de Albeck licen?

Idem

N.° XXIII.

Idem porro Rubertus Victori S. R. Eccl. Subdiacono, & Fratribus de Castronovo, vulgariter de Pace appellatis, in Scuto rubro Aquilam nigram postbac deferendam, assignavit. Heidelbergæ 1409. V. Decembris. Communicavit prædictus Dominus de Freyesleben, sequentibus verbis.

Ruperti Diploma super armis venerabili, & perito Victori de Castronovo, seu de Montefumo, vulgariter cognominato de Pace, Sanctæ Romane Ecclesiæ Subdiaconi: Ita quod ipse prædicta Arma in licitis, & decenribus, & fratres sui, & ab ipsis legitime descendentes pro actuum militarium exercicio in bellis, torneamentis etc. deferre, portare, atque uti possunt. Quorum quidem etc. in se continer in clipeo rubeo aquilam nigram habentem alas extensas in altitudine capitis elevaras, Rostrum croceum, & apertum versum ad alam dextram, & versus alam sinistram a vertice capitis usque ad finem colli penulas septem erectas feminigras. Pedes vero Croceos distinctos in modum rapere volentis, habentes ungulas nigras & per medium crurum, & pedum caudam nigram rendentem directè deorsum protensam ultra pedes, & in parte inferiori quinque partium. Sub data Heidelberg A.° Dñi M.° CCCC.° nono die V. Mensis Decembris, Regni X.°

N.° XXIV.

Franciscus Foscarnus Venetiarum Dux Henrico IV. Comiti Goriæ, recipienti etiam nomine fratris Joannis Meinbardi, anno 1424. Investituram concedit omnium Feudorum, quæ Progenitores ipsorum a Camera Aquilejensi olim obtinuerant. Communicavit Vienna Clarissimus Vir Josephus Spergesius de Palens Secretarius Archivi Status Custos.

In Christi Nomine Amen. Anno Nativitatis ejusdem millesimo quadringentesimo vigesimo quarto. Indictione secunda, die primo Mensis Novembris Actum Venetiis in Platea Sancti Marci Communis Veneriarum præsentibus Magnifico, & Porente Domino Nicolao Marchione Estensi, ac spectabilibus, & generosis Viris Dominis Pola de Strocis Milite, & Joanne de Medicis Ambasciatoribus Magnificæ Communitatis Florentiæ, nec non egregiis & spectabilibus Dominis Andreaſio Justiniano, Marino Chauchio, Virale Miani, Franciscio Laurerano, Loduico Scarlato, & Daniele Victuri Inſtri Serenissimi Domini Ducis honorabilibus Consiliariis Dominis Benedicto Mauroceno, Marino Georgio, & Marco Capello honorabilibus Capitibus de quadraginta, Dominis Marco Dandolo, Silvestro Mauroceno, Franciscio Barbado, & Joanne Carissimo honorabilibus Civibus Venetiarum testibus, & aliis in multitudine copiosa. Constitutus

tutus in præsentia Ser.^m Principis, & Excellentissimi Domini Dñi Francisci Foscari Dei Gratia Incliti Ducis Venetiarum etc. pro Tribunali sedentis Magnus, & potens Dominus Henricus Comes Goritiæ, & Tyrolis etc. veniens cum bastono in manu sinistra tamquam Summus Marechalus ipsius Serenissimi Domini Ducis Domini, & Communitatis Venetiarum in sua Patria Fori Julii, & Vexillo sue Syndonis rubei, & albi pro medietate in manu dextera, & omnes sui Vassali cum parvo Vexillo Syndonis rubei. Et genuflexus coram ipso Serenissimo Duce tenens Vexillum suum in manu illud dedit in manus ipsius Serenissimi Domini Ducis, & eidem humillime supplicavit, ut ipsum pro se, & Magnifico Fratre suo Domino Joanne Maynardo de omnibus Feudis suis, quæ ipsi & Progenitores sui a Camera Aquilegensi ipsius Serenissimi Domini Ducis Domini Communitatis Venetiarum antiquitus habuerunt, tenerunt, & possiderunt, investire benignius, & gratiosius dignaretur.

Qui Serenissimus Dominus Dux suis petitionibus tamquam in hac parte iustis, & rationabilibus annuens ipsum Dominum Comitem coram eo flexis genibus existentem, & pro se, & Magnifico Fratre suo, & eorum Hæredibus recipientem de ipsis eorum omnibus Feudis antiquis, quæ Progenitores eorum a prædicta Camera Aquilegensi ab antiquo habuerunt, tenerunt, & possederunt per restitutionem dicti Vexilli ad manus dicti Domini Comitis pro se, & vice ac nomine Incliti Domini, & Communitatis Venetiarum plenarie investivit salvo semper jure suo, & Cameræ suæ Aquilegensis prædictæ, ac alterius cujuscunque. Quibus sic peractis idem Dominus Comes pro se, & dicto Fratre suo tunc in manibus prælibati Serenissimi Domini Ducis Fidelitatis debitæ præstitit juramentum, quod fidelis Vassallus Domino suo præstare in talibus consuevit, in quorum fidem & testimonium dictus Serenissimus Dominus Dux mandavit mihi Notario infra scripto ut de prædictis omnibus inde deberem publicum conficere Instrumentum, illudque ad majorem roboris firmitatem bulla sua plumbea bullari mandavit.

Ego Jeronimus de Nicola filius q.^m S. Andreæ Veneriarum Civis publicus Imperiali auctoritate Notarius, & Judex Ordinarius, ac Ducatus Venetiarum Scriba prædictis omnibus, & singulis præfens fui rogatusque, & de mandato præfati Serenissimi Domini Ducis scripti, & publicavi signumque meum apposui consuetum.

Collationata, & auscultata ē præfens Copia per me Joannem Suld Sacra Impli aut Notarium, ac Illustris Principis, & Domini Dñi Leonardi Palatini Karinthiæ Comitis Goritiæ & Tyrolis Scribam, & concordat cum Originali.

N.º XXV.

Diversa Instrumenta pertinentia ad Marinum Coronum, vulgo de Cernotis appellatum, ex quibus apparet, illum, ad demandari sibi
Epi-

Episcopatus possessionem anno demum 1426. admissum fuisse; Clerum vero, & Populum Tergestinum, quos, quia attributo Pastori parere antea deridebant, Martinus Papa excommunicaverat, penitentes consilii, fasque serio respicientes ab ejuscemodi excommunicationis & suspensionis Sententia Apostolica auctoritate per eundem Martinum fuisse absolutos. Ex veteri Quaterno, seu Protobocalo existente in publico Archivio Civitatis Tergesti.

In Christi Nomine Amen. Anno a Nativitate Domini nostri Jesu Christi MCCCCXXV. Indictione quarta, & die XIII. mensis Aprilis in Civitate Tergesti in confinibus plateæ, & sub lobia nova Communis, & in Colegio decem bonorum Virorum baylæ, & auctoritatis majoris Consilii dictæ Civitatis ibidem more solito congregato patribus S. Justo Paduino, S. Martino Marzario, & S. Antonio de Goppo honoratis Civibus Tergesti testibus ad hæc specialiter habitis, vocatis, & rogatis, & aliis pluribus.

Speſtabiles, & egregii Viri Dñi Valexius de Herenvico, Lazarus de Zigotis, & Roba de Leo honorabiles Judices, & Rectores dictæ Civitatis Tergesti una cum dicto eorum collegio dictorum bonorum virorum Baylæ, & auctoritatis dicti majoris consilii per ipsos Dños Judices una cum Dño Capitaneo dictæ Civitatis in principio sui regiminis juxta formam Statutorum Tergesti electorum, & confirmatorum ad bonum, & tranquillum statum, & conservationem ipsius Civitatis ibidem existentium, & volentium hoc mandatum procuratorium, & pñs Instrumentum sindicatus fieri, ullo statuto Tergesti, seu Statuti Capitulo quod in contrarium foret non obstante, representantes totam communiatem dictæ Civitatis, & ad hæc, & alia omnimodam auctoritatem dicti majoris consilii habentes, ut plene constat ex eorum capitulariis unanimiter, & concorditer, & nemine ipsorum discrepante ex auctoritate ipsis in hac parte concessa, omni meliori modo via jure, & forma, quibus magis & melius atque firmitus facere potuerunt, & valuerunt tam de jure, quam de consuetudine per se, & eorum successores, & vice & nomine omnium, & singulorum hominum & totius communis præmissæ Civitatis Tergesti fecerunt, constituerunt, creaverunt, & ordinaverunt Nobiles & prudentes viros S. Argentinum de Argento, & S. Petrum de Bonomis honoratos Cives Tergesti, & utrumque ipsorum in solidum pñtes & acceptantes suos & dictæ Civitatis Tergesti veros, & legitimos atq; indubitabiles Sindicos procuratores oratores actores factores negotiorum gestores, & nuncios speciales, & generales, & quidquid melius dici potest in omnibus ipsorum, & dicti Communis negotiis, & actionibus, litibus, & quæstionibus seu controversiis aut differentiis, quas ipsi constituentes, seu dictum Comune habere vel habere posset in qualibet parte mundi, & in quolibet loco, & cum quacumq; persona mundi ecclesiastica vel seculari, quacumq; ratione, causa vel occasione tam in agendo, quam in defendendo coram quocumq; dominio, nec non coram quocumque iudice ec-

clesiastico vel seculari, Commissario delegato, vel subdelegato. Et specialiter ad comparandum nomine comunitatis Tergesti coram Reverendo in Christo Patre, & Dño Dño Marino de Arbo Dei & Apostolicæ Sedis gratia Episcopo Tergestino, & eidem Dño Marino Episcopo antedicto cum debita reverentia præsentandum certas bullas sive literas Apostolicas Sanctissimi Dñi nostri Dñi Martini digna Dei providentia Papæ quinti eidem Dño Episcopo dimissorias sive directivas datas Romæ apud Sanctos Apostolos Kls Decembris pontificatus ejusdem Sanctissimi Dñi fidei Papæ anno nono quibus in literis effectualiter continetur, qualiter idem Sanctissimus Dñus noster Papa, ut benignus Pater præfato Dño Episcopo mandat, quatenus ipse idem Dñus Episcopus omnes & singulos cives habitatores, & incolas, & singulares quascunque personas utriusque sexus homines tam clericos, quam laicos Civitatis, & Diocesis Tergestinæ cujuscumque status gradus ordinis præheminentiæ dignitatis, vel conditionis existant si hoc humiliter petierint ab omnibus, & singulis excommunicationis, suspensionis aliisque Sententiis censuris & penis spiritualibus, & temporalibus contra eos, vel eorum aliquem a jure vel ab homine latis inflictiis seu promulgatis quas ipsi occasione Episcopatus Tergesti, sive nolendo admittere ipsum Dñum Episcopum ad possessionem Episcopatus prædicti vel reculando obedire mandatis, & monitis ejusdem Dñi Episcopi quomodolibet incurriscent auctoritate Apostolica absolvere debeat in forma Ecclesiæ consueta, & interdicta quoque Ecclesiastica quibus Civitas ipsa ac terræ castra villæ & loca dictæ diocesis essent supposita eadem auctoritate Apostolica relaxare debeat, omnemque inhabilitatis, & infamiae maculam sive notam per eos præmissorum occasione contractam penitus aboleat, ipsosque habitatores & incolas ad jura privilegia indulgentiam & honores ac bona quæcumque, nec non ad beneficia Ecclesiastica dignitates, personatus & officia tam secularia quam regularia, & alias in statum pristinum in quo erant antequam præmissa contingerent eadem auctoritate reponat, reintegret & restituat, ac cum clericis, pæbris, & prælatis & prout latius in prædictis literis Apostolicis continetur &c. Item ad humiliter petendum, & requirendum ab ipso Dño Episcopo tanquam Commissario sive legato seu delegato dicti Dñi Papæ executionem dictarum literarum Apostolicarum & absolutionem & dispensationem omnium peccatorum & delictorum quæ dicta Comunitas Tergesti in generali, sive in speciali prædictorum occasione, vel alia quacunque tam contra Dñum Papam vel ipsum Dñum Episcopum, vel mandata Apostolica, sive Romanam Ecclesiam quomodolibet perpetrasset vel commisisset, sive dicto modo narratis in dictis literis Apostolicis, quam alio quocunque modo via vel causa & ad omnium peccatorum prædictorum veniam & munus absolutionis postulandum pro dicta Civitate, & pro omnibus dictæ Civitatis Tergesti. Item ad præstandum debitum Sacramentum in his & in similibus absolutionibus

con-

consuetum si opus fuerit in animam, & super animabus dictorum Constituentium, & omnium & singularum personarum dicti Communis, & ad supplicandum instandum & procurandum quidquid ipsis videbitur expedire aut utile fore pro omni jure favore & honore dicti communis aut specialis personæ dicti communis. Et ad expurgandum omnem infamiam sive culpam dictæ comunitati quomodolibet impositam, Item ad beneficium restitutionis in integrum postulandum, sententias declarationes absolutiones venias & alias definitiones promulgandas aut fiendas supra predictis vel aliis quibuscunque audiendis, & ab omni gravamine contra Comunitatem Tergesti vel specialem personam dictæ Civitatis Tergesti vel ejus districtus illato vel inferendo appellandum ad quos appellatio dirigi possit vel deberet, protestandum & nullitates actus interponendum, & interpositas prosequendum, & generaliter ad omnia alia & singula agendum tractandum procurandum expediendum, quæ merita causarum exigunt, & requirunt, & quæ viderunt seu existimaverunt utilia seu proficua animabus sive corporibus predictorum constituentium & aliorum quorumcunque premisorum hominum dicti Communis & Diocesis antedictæ aut quæ expedienda fuerint occasione Episcopatus Tergesti, aut quæ tendere viderint ad honorem & ad proficuum & bonum & tranquilum statum dictæ Civitatis sive quæ pro dicta absolutione obtinenda & pro executione dictæ bullæ in óbus fienda oportuna sive necessaria fuerint aut putaverint etiam si talia forent quæ mandatum requirerent speciale dantes tributentes & concedentes prædicti constituentes supra dictis Syndicis & procuratoribus & cuilibet eorum in solidum in predictis, & circa predicta & in quibuscumq; aliis, & in presenti mandato non specificatis, & in a prædictis dependentibus conexis, emergendis vel nascituris plenum liberum & generale atque speciale mandatum & omnimodam auctoritatem & potestatem, quam habent vel habere possent ipsi constituentes cum libera speciali, & generali administratione, nec non solepniter promittentes ipsi & quilibet eorum per se & successores suos & vice & nomine totius dicti Communis Tergesti mihi Petro de Monticulis de Saxolo Notario & Cancellario infrascripto ut publica persona stipulanti vice & nomine omnium & singulorum quorum interest & interesse poterit in futurum se ipsos & dictum Commune firmum ratum & gratum habere & inviolabiliter observare quidquid per dictos procuratores & Syndicos sive Oratores & quolibet eorum actum factum gestum obligatum tractatum sive procuratum fuerit, & non contrafacere vel venire per se vel alios aliqua causa vel ingenio de jure vel de facto sub obligatione suorum bonorum & bonorum etiam omnium dicti Communis. In quorum omnium & singulorum premisorum fidem robor & Testimonium & notitiam clariorem prefati constituentes mandaverunt prefens Instrumentum Syndicatus Sigilli ejusdem Communis Tergesti impressionem muniri volentes habere pro plenissimo & pro extenso in omnibus

nibus ad plenum ad consilium Sapientis ita quod in ipso Mandato nihil quod per ipsos constituentes fieri possit pro predictis exequendis intelligatur nec intelligi possit fuisse vel esse omissum 3

Manu S. Petri de Monticulis de Saxolo Not. Script.

In Christi nomine amen. Anno a nativitate ejusdem Millesimo quadringentesimo vigesimo sexto Indictione quarta die quattodecimo mensis Aprilis pontificatus Sanctissimi, & Beatissimi in Christo Patris, & Domini Domini nostri Martini Divina providentia Papae quinti anno vero nono in terra Humagi Tergestinae Diocesis, & in domo residentiae Dñi Episcopi Tergestini, & in dicta terra Humagi existentis, presentibus Venerabilibus & egregiis viris Dño Johanne Can.^o fabriensi, Dño Psbro Matheo Primicerio Arbeni, Psbro Ant.^o Jacobo de Mugla Can.^o Muglensi, Psbro Nicolao de Humago, S. Christoforo fratre dicti Dñi Episcopi de Arbo, Martino de Almerico, Antonio de Leo, Peregrino, ac Matheo fratribus, & filiis q. Antonii de Peregrino Civibus Tergesti testibus ad hæc specialiter habitis vocatis & rogatis, & aliis. Venerabilis vir Dñus Psbr Bartholomeus de favalibus de Laude Canonicus Tergestinus tanquam Syndicus & procurator, sive orator Capituli, & Cleri Cathedralis Ecclesiae Tergestinae, Sancti Iusti, ac Nobiles & prudentes viri S. Argentinus de Argento, & S. Petrus de Bonomis honorati, & circumspecti Cives ejusdem Civitatis Tergesti tanquam Sindici, procuratores actores, Negotiorum gestores & Nuncii speciales & generales Tergestinae Communitatis reverenter comparuerunt coram Reverendo in Christo Patre & Dño. Dño Marino de Arbo Dei & Apostolicæ Sedis gratia Episcopo Tergestino, & habentes plenissimum mandatum ad omnia, & singula infra scripta facienda procuranda ac peragenda; videlicet Dñus Psbr Bartholomeus a dicto Capitulo, & dicti S. Argentinus & S. Petrus a Communitate predicta, prout de ipsorum mandatis & sindicatibus sufficienter docuerunt scriptis de supradictis millesimo & Indictione die XIII. mensis Aprilis manu S. Petri de Monticulis de Saxolo habitatoris Tergesti publici impli auctoritate Notarii, ac Cancellarii dictæ Civitatis a me Sordio Notario infra scripto visis, & lectis exillentes constituti in presentia præfati Rñdi Patris & Dñi Dñi Marini antedicti Episcopi Tergestini dictis Sindicatorio actorio procuratorio ac oratorio nominibus, ac vice & nomine videlicet dictus Dñus Psbr Bartholomeus totius Cleri & Capituli antedicti, & Dñus S. Argentinus, & S. Petrus vice & nomine regiminis & omnium & singulorum hominum, ac totius Communis præmissæ Civitatis Tergesti humiliter & devore, & cum ea qua decuit reverentia unanimiter & insimul præsentaverunt eidem Dño Marino supranominato Episcopo Tergestino, ac ipse Dñus Episcopus reverenter suscepit qualdam bullas, sive literas Apostolicas antedicti Sanctissimi Dñi nri Dñi Martini digna Dei providentia papæ quinti eidem Dño Episcopo dimissorias, sive directivas cum vera bulla plumbea, & filo

filio canapis more Romanæ Curie bullatas non cancellatas, non abra-
sas non abolitas nec viciatas sive suspectas in aliqua parte sui tenoris,
& continentie infra-scriptæ, præsentantes etiam prædicti Sifidici, & pro-
curatores dictæ Communis ibidem & in instanti ad legitimacionem
personarum suarum eorum sindicatum in forma publica & autentica
sigillatum sigillo prædictæ Communis & humiliter petentes ac re-
quirentes in óibus quibus supra videlicet prædictus Dñus Bartolomeus
nomine & vice dicti Capituli & Cleri & Dñi S. Argentinus & S. Pe-
trus nomine, & vice prædictorum hominum & totius dictæ Comuni-
tatis Tergesti per antedictum Dñum Marinum & nominatum Episco-
pum tanquam Commissarium, sive delegatum dicti Summi Pontificis,
sive tanquam executores dictarum Apostolicarum Literarum omnes &
singulos Clericos ac Presbyteros, ac Clerum, & Capitulum antedictum,
ac omnes & singulos antedictos homines & totam ipsam Comuni-
tatem Tergesti tam in generali, quam in speciali absolvi debere ab omni-
bus & singulis peccatis delictis & excessibus, quæ dicti Clerus & Ca-
pitulum, sive dicti homines, aut dicta Communis Tergesti in particula-
ri, sive generali occasione contentorum in dictis literis Apostolicis
sive occasione Episcopatus Tergesti, vel alia quacumque tam contra dic-
tum Summum Pontificem, sive ipsum Dñum Episcopum, vel Mandata
Apostolica, quam contra Sanctam Romanam Ecclesiam quomodolibet
appateret perpetrasse vel comisisse tam dicto nomine narrato in dictis
literis Apostolicis, quam alia quacumque via modo vel causa, veniam
& munus absolutionis, & dispensationis super prædictis de misericordia,
& benignitate Apostolica sibi dicto nomine impertiri, postulantes, ac in-
super petentes per ipsum Dñum Episcopum tanquam Commissarium &
delegatum, sive executores antedictum dictum Clerum & Capitulum
& omnes & singulos cives habitatores & incolas, ac singulares quascum-
que personas utriusque sexus homines tam Clericos quam laicos Civita-
tis, & Diocesis Tergestinae cujuscunque status gradus ordinis premirentie
dignitatis vel conditionis existant ab omnibus & singulis excommunica-
tionis vel suspensionis aliisque sententiis censuris & penis spiritualibus,
& temporalibus quæ contra eos vel eorum aliquem a jure vel ab homine
latis inflictiis seu promulgatis, quas ipsi occasione dicti Episcopatus tam
volendo admittere ipsum Dñum Episcopum ad possessionem ipsius Epi-
scopatus & ecclesiæ Tergestinae quam in recusando obbedite mandatis
seu monitis ejusdem Dñi Episcopi, vel alia occasione quomodolibet in-
currissent ex auctoritate & benignitate Apostolica sibi ex virtute dicta-
rum literarum in hac parte concessa misericorditer absolvere dignaretur
in forma Ecclesiæ consueta, & interdicta quæcunque Ecclesiastica, qui-
bus ipsa Civitas Tergesti, sive Communis prædicta ac terræ castra, villæ,
& loca dictæ diocesis essent supposita eadem Aplica auctoritate, & be-
nignitate relaxare vellet, omnesque inhabilitatis & infamie maculam
sive notam per eisdem Clerum, & homines, sive Communitatem prædi-
ctam præmissorum occasione contractam vel alia quacunque penitus abo-
leret, ipsosque Clericos & habitatores & incolas & homines antedictos ad

Iren. Jul. Tom. I.

Ggg

jura

quem a jure vel ab homine latis inflictiis seu promulgatis, & quas præmissorum occasione quomodolibet incuterent auctoritate nostra hac vice dumtaxat absolvas in forma Ecclesiæ consueta, injunctis eis inter cætera virtute præstati juramenti, quod de cætero similia non committant, nec ea committentibus præstent auxilium consilium vel favorem, & pro modo culpæ penitentia salutari, & aliis quæ de jure fuerint injungenda Interdicta quoque ecclesiastica quibus Civitas ipsa & terræ castra Villæ & loca dictæ Diocesis essent subposita eadem auctoritate relaxes, omnemque inhabilitatem & infamiae maculam, sive notam per eos præmissorum occasione contractam penitus aboleas, ipsosque habitatores & incolas ad jura privilegia indulta famam & honores ac bona quæcunque, nec non ad beneficia ecclesiastica dignitates personatus & officia tam secularia quam regularia & alias in statum pristinum in quo erant antequam præmissa contingerent eadem auctoritate reponas reintegres & restituas, ac cum clericis presbyteris & prelatiis quacumque predictis dignitate super irregularitate si quam sic legati celebrando divina vel imiscendo se illis non tamen in contemptum clavium contraxissent, & quod in susceptis ordinibus administrare, ed ad superiores etiam ordines se rite promoveri facere possint, auctoritate prefata dispenses, eosque habiles ad quæcunque beneficia, dignitates & officia imposterum obtinenda, distictius inhibendo omnibus & singulis vicariis, rectoribus, & Officialibus nostris & ipsius Ecclesiæ in partibus illis pro tempore deputatis quocumque fungantur officio, ne contra Cives habitatores & incolas & alios supradictos præmissorum occasione procedere cognoscere aut inquirere, seu penas aut multas ab eis petere vel exigere seu ipsis aliquam molestiam realem vel personalem inferre præsumant per se vel alios quoquo modo præmissis ac constituentibus Apostolicis cæterisque contrariis non obstantibus quibuscumque. Datum Romæ apud Sanctos Apostolos Kl. Decembris Pontificatus nostri anno nono. Quas quidem literas Apostolicas Dñus Marinus antedictus Episcopus ibidem cum dicto syndicato dictæ Civitatis de verbo ad verbum seriose legi fecit in presentia dictorum testium. Et ego Sardius subscriptus Not. dictas literas ut supra de verbo ad verbum transcripsi, & hoc transcriptum ex ipsis literis sumptum ad instantiam dictorum Syndicorum & procuratorum tam dicti Capituli quam dictæ Civitatis de dicta præsentatione & de supradictis omnibus rogatus meo signo & nomine roboravi.

Manu S. Sardii de Peregrinis Not. Script.

In Christi nomine Amen. Anno nativitatis ejusdem millesimo quadringentesimo vigesimo sexto Indictione quarta die quartodecimo mensis Aprilis præmissi Pontificatus anno nono & in dicta terra Humagi Tergestine Diocesis & ante portam & in limine portæ Ecclesiæ Sanctæ Mariæ sive Sancti Peregrini de Humago præsentibus omnibus & singulis testibus supra in proximo præcedenti instrumento declaratis & nominatis ad hæc etiam specialiter habetis vocatis & rogatis, & aliis pluribus in magna comitiva.

Præfatus Rndūs in Christo Pater & Dñus Dñus Marinus Dei & Apostoli-

stolicæ Sedis gratia Episcopus Tergestinus post antedictam presentationem & receptionem dictarum literarum visis & sane intellectis supradictis Apostolicis Literis sibi ut supra presentatis tam per antedictum Venerabilem virum Dominum Prasbyterum Bartolomeum de Laude Canonicum Tergestinum, & tanquam Syndicum & Syndicario auctorio, ac procuratorio nominibus Cleri & totius Capituli Tergestini, quam per Nobiles & prudentes viros S. Argentinum de Argento & Sr Petrum de Bonomis antedictos Syndicos actores procuratores oratores, & negotiorum gestores & Nuncios Speciales & generales Syndicario & procuratorio, sive auctorio & oratorio nominibus omnium & singulorum hominum, & totius Communis dictæ Civitatis Tergesti ut supra manifestius declaratur in præcedenti Instrumento, ac viso Syndicatu dicto, & procuratorio dictorum Syndicorum dictæ Civitatis etiam habita fide & plena informatione, & natura de Syndicatu & mandato dicti Dñi Prasbyteri Bartolomei per fide dignos testes qui confessione dicti Syndicatus interfuerunt, & maxime per dictos S. Argentinum & S. Petrum, & me Norarium infra scriptum, ac intellecta humili petitione, & requisitione per antedictos Syndicos actores & procuratores eidem devotissime facta ut supra apparet, videlicet per dictum Dominum Psbtrm Bartolomeum vice & nomine omnium & singulorum Cleticorum & totius Capituli & Clerici Tergestini, & per dictos S. Argentinum & S. Petrum vice & nomine omnium & singulorum hominum & incolarum, & totius dictæ Tergestinx Civitatis, cognoscens manifeste operis per effectum ipsum Clerum atque Capitulum, ac Universitatem & homines & totam Civitatem Tergesti utique suum errorem, recognoscentes & ab intimis de omnibus præmissis in dictis literis narratis tanquam ad cor reverbos canditer q̃ fortiter, ac videns ipse Dñus Episcopus quod sibi omnimoda tenuta & possessio prænominati Episcopatus Tergesti & omnis obedientia exhibita & data fuerat ab ipso Clero & Capitulo & ab ipsis universitatis hominibus, & tota Civitate prædicta & quod ipsi Clerus universitas, & homines ipsum Dñum Marinum in pastorem animarum suarum atque in eorum patrem & Episcopum tanquam fideles & devoti Sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ grato honore receperant & recipere parati erant, & quod possessionem pacificam dicti Episcopatus & Ecclesiæ Tergestinx realiter consignaverunt. Et etiam videns quod dicti Clerus universitas, & homines & tota Civitas dictæ Civitatis Tergesti intendebat de cætero in huiusmodi fidelitatem & obedientiam ac devotionem ut fideles Christiani incommutabiliter permanere qm̃ sibi visum est quod debitam absolutionem de omnibus prædictis obtinere meruerint. Ideo tanquam Commissarius, & delegatus prælibati Summi Pontificis Sanctissimii Dñi nostri Dñi Martini Divina providentia Papæ quinti, sive tanquam executor dictarum literarum Apostolicarum eidem ut supra apparet transmissarum, & directivarum ex virtute ipsarum literarum sibi in hac parte concessa intendens mandata Apostolica ut teneret adimplere & executioni mandare, & illius sequi vestigia qui cunctos querit salvos facere, & neminem vult perire huiusmodi præcibus omnium

nium dictorum Syndicorum, & procuratorum tam dictorum Cleri, & Capituli quam dictæ Civitatis, & hominum Tergesti inclinatus ut bonus pastor & pius Pater gregem suum salvum facere desiderans, ed ad Sanctæ Romanæ Ecclesiæ gremium venire, dispensando super prædictis Litteris, & super contentis in petitione dictorum Syndicorum, & aggregando antedictos Syndicos, & quemlibet eorum ad communionem fidelium Christianorum, & ad ipsam Sanctam Romanam Ecclesiam nomine & vice tam dictorum Cleri, & Capituli, quam dictorum hominum universitatis & Communis prædictæ Civitatis humiliter recipientes & acceptantes, ac & ipsos Syndicos cum aqua benedicta prius aspergendo, & deinde utrumque ipsorum Syndicorum flexis genibus coram ipso Dño Episcopo, & executore antedicto astantium, & cum instantia & humiliter hæc omnia facere præcantium cum quadam virga quam suis renebat manibus verberando injuncta ipsi pro modo culpæ penitentia salutari & omnibus & singulis penitentis de jure imponendis & debitis vel injungendis circa hæc, injuncto quoque ipsis per prius inter cætera & præstito juramento, quod de cætero similia non comiterent, nec ea committentibus præstarent auxilium consilium vel favorem, ipsos & quemlibet dictorum Syndicorum nominibus quibus supra acceptantium, & recipientium & ipsorum Syndicorum personam mediantem tam dictum Clerum & Capitulum, quam omnes, & singulos antedictos homines universitatem & incolas & tam Civitatem Tergesti legitime & hac vice dumtaxat in forma juris consueta ex benignitate & auctoritate Apostolica sive Sanctissimi Pontificis sine aliqua conditione sive reservatione liberaliter absolvit ab óbus & singulis excommunicationis suspensionis aliisque sententiis & penis spiritualibus & temporalibus contra dictos Clerum homines, & universitatem, sive aliquem eorum, sive contra ipsam Communitatem a jure vel ab homine latis inflictis, seu promulgatis, nec non ab omnibus & singulis petratibus excessibus sive delictis, quas & quæ ipsi Clerus universitas & homines, vel aliquis eorum aut dicta Civitas sive occasione dicti Episcopatus vel in nolendo admittere ipsum Dñum Episcopum ad possessionem Ecclesiæ vel Episcopatus prædicti, sive in recusando obedire mandatis Apostolicis, sive mandatis & monitis ipsius Dñi Episcopi quomodolibet incurrissent, sive alia quacunque occasione. Et introducens convocans & recipiens idem Dñus Episcopus Commissarius, sive delegatus, seu executor antedictus eosdem Syndicos, & quemlibet ipsorum ut devotos filios & fideles Christianos intra ipsam ecclesiam antedictam, & dicendo Psalmum Miserere mei Deus &c. & Salvos fac servos tuos. Et Deus cujus proprium est misereri semper & parcere, & alias plures orationes sacras ipsis Syndicis cum devotione debita semper coram prefato Dño Episcopo sive executore antedicto stantibus reverenter & devote pronunciavit, & declaravit ibidem in præsentia dictorum testium antedictos Syndicos dicto nomine, & omnes & singulos Cives habitatores & incolas, ac singulares quascunque personas utriusque sexus homines tam clericos quam laicos Civitatis & Dioecesis prædictarum cujuscunque Status, gradus, ordinis, preheminentiæ dignitatis vel conditionis exi-

Iren. Jul. Tom. I.

Hhh

stant

stant tanquam humiliter postulantes ac totum dictum Capiculum & totam ipsam Civitatem Tergesti tam in particulari quam in generali absolutam esse ab omnibus & singulis antedictis peccatis excessibus sive delictis, & ab omnibus & singulis antedictis excommunicationibus suspensionibus aliisque Sententiis censuris & penis spiritualibus, & temporalibus supra tam in dictis Literis Apostolicis, quam in pñti Instrumento declaratis. Quibus ita peractis ipse idem Dñs Episcopus Cōmissarius delegatus sive executor antedictus procedendo & subsequendo ad plenariam executionem dictarum Literarum Apostolicarum successive & subsequenter post prædictam absolutiōnem & post superius narrata & acta ex eadem auctoritate, & benignitate Apostolica & ad humiles preces cujuslibet ipsorum dictorum Syndicorum supradictis nominibus instantium & precantium omniaque interdicta ecclesiastica quibus ipsa Civitas Tergesti Clerus sive Communitas, sive terræ castra villæ, & loca dictæ diocesis Tergestinae essent supposita revocavit relaxavit & retractavit, & revocata retractata, & relaxata esse declaravit pronunciavit atque mandavit, omnemque inhabilitatis infamiz maculam sive notam per eosdem Clerum & Capiculum universitatem sive homines, vel aliquem eorum aut per dictam Communitatem vel aliquem dictæ Communitatis sive Cleri præmissorum occasione vel alia quacumq; contractam penitus abolevit & absolutam esse voluit declaravit & pronunciavit, ipsos habitatores & incolas Clerum universitatem & homines quoscumque dictæ Civitatis & subditos abilitavit, & abilitatos esse voluit pronunciavit atque declaravit, Et ad jura privilegia indulta famam & honores & bona quomodocunque, nec non beneficia ecclesiastica dignitates personatus officia tam secularia quam regularia, & alias in Statum pristinum in quo erant antequam præmissa contingerent eadem benignitate & auctoritate Apostolica reposuit reintegravit ac restituit, & repositos reintegratos esse declaravit atque pronunciavit atque mandavit dispensando super prædictis omnibus per ipsam auctoritatem & potissime cum Clericis pbris atque prelatiis quacumque predictis dignitate & super irregularitate si quam sic ligati in celebrando divina, sive celebrari audiendo vel permettendo vel illis se immiscendo dum tamen talem irregularitatem in contemptum clavium non contraxerint ita q in susceptis ordinibus administrare & ad superiores etiam ordines se rite promoveri facere possint habilitans & pro habilitatis esse volens & mandans eos & quemlibet eorum ad quæcunque beneficia dignitates & officia impofterum obtinenda. Et hæc ex misericordia & præfata benignitate & auctoritate Apostolica eidem in hac parte concessa districtius inhibendo & pro inhibito esse volendo & mandando præfata auctoritate & ex vigore dictarum literarum Apostolicarum omnibus & singulis Vicariis rectoribus & Officialibus Judicibus delegatis vel subdelegatis Cōmissariis vel executoribus Apostolicis in partibus quibuscunque existentibus, sive in partibus Ystrie sive Forojulii sive in Diocesi Tergestina sive in partibus dictæ Civitatis Tergesti sive alibi circa partes prædictas dictæ Civitatis Tergesti pro tempore dictarum differentiarum, sive pro tempore quo prædicta contigerunt deputatis quocunque fun-

gan-

gantur officio sive potestate ne contra Cives habitatores incolas & alios supradictos homines vel aliquem eorum, aut contra dictos Clerum & Capitulum vel contra dictam Civitatem vel aliquem dictorum Cleri sive Comunitatis præmissorum occasione per se vel alios aliquo modo procedere cognoscere aut inquirere, seu penas, aut multas ab eisdem petere vel exigere, seu ipsis aut dicto Capitulo sive dictæ Comunitati in generali vel in particulari aliquam molestiam realem vel personalem inferre non præsumant sub pena juris & excommunicationis & aliis quibuscunque sententiis si dicta omnia superius declarata, & dicta ab omnibus inviolabiliter observari dicta auctoritate Apostolica, & omnia alia qua poterat ipso Reverendo Patre & Dño Episcopo executore sive Commissario & delegato antedicto mandante & volente observari debere sine aliqua subauditione interpretatione vel alio extraneo intellectu, volens quod si quis præmissis vel alicui præmissorum ausu temerario contraire præsumpserit ipso facto in dictis penis noscatur se incursum ita quod præsens Instrumentum vim etiam Decreti & patentium literarum Apostolicarum habere intelligatur exequendo & executioni mandando dictas literas Apostolicas in omnibus & singulis suis partibus & in omnibus & per omnia pro ut in dictis literis Apostolicis continetur, & sibi per antedictum Summum Pontificem mandatum extitit.

Et hoc omni modo via jure & forma, quibus magis atque melius & validius facere poterat non obstantibus aliquibus constitutionibus Apostolicis sive præmissis de quibus in dictis litteris fit mentio ceterisque contrariis quibuscunque, quibus omnibus derogavit, & derogatam esse voluit, mandans de prædictis omnibus publicum confici Instrumentum ad sensum sapientis dictorum Syndicorum cum clausulis, & cautelis opportunis totiesquoties opportunum fuerit refici vel reformari ad omnium & singulorum præmissorum confirmationem roborationem, & validitatem. Et insuper etiam ad majorem plenitudinem confirmationem fidem robur & testimonium prædictorum etiam omnium præfatus Dñus Episcopus Commissarius executor, sive delegatus antedictus præfatus Instrumentum jussit ejus sigillo appenditione muniri.

Manu S. Sardii de Pelegrinis Notarii.

N.º XXVI.

Bina instrumenta de anno 1426. quibus Henricus IV. Palatinus Carinthie, Comes Goritiæ, & Tyrolis per Procuratores suos Capitaneos, Judices, & Communitati Tergestina pro Ducatis 1500. anni vendidit Castrum novum, seu Castrum Novæ Domus, recuperationis jure sibi, posterisque reservato. Ex veteri fragmento Protobocoli Archivi Civitatis Tergestinae.

Universis & singulis pñtes Literas inspecturis. Nos Henricus Palatinus Karinthie Comes Goticie & Tyrolis &c. Post salutem & sincere dilectionis affectum. Notum facimus & manifestum Qualiter fecimus constituimus & ordinavimus ac etiam de pñci facimus constituimus & ordinamus Egregios & prudentes Viros Nobis fideles atque dilectos videlicet

cet Venerabilem Virum Dñum Johannem Alram Canonicum Aquile-
jensem Cancellarium nostrum ac Nobilem Virum Pernardum de Raba-
ta, & utrumque ipsorum in solidum pñtes & acceptantes nostros veros
atque legitimos & indubitatos Procuratores Sindicos actores factores di-
spensatores negotiatores Ambasciatores & nuncios speciales & generales &
quidquid melius dici vel excogitari possit specialiter & expresse ad com-
parendum parte & nostro nomine coram Nobilibus & Egregiis Viris Ami-
cis Nobis sincere dilectis Capitaneo Judicibus Consilio ac Comunitati Civita-
ris Tergesti & ad pignorandum & in pignus dandum tradendum & confi-
gnandum dicte Comunitati Tergesti sive dictis Dñis Capitaneo Judicibus Con-
silio vel alteri legitime persone seu legitimo Sindico vel Procuratori nomine
dicte Comunitatis recepturis certum Castrum Dominii nostri nuncupatum
Castrum novum sive Castrum nove Domus in Carlsis situatum pro Du-
catis Mille, & quingentis auri vel circa secundum quod melius poterunt
& ad tradendum Claves & corporalem liberam pacificam, & actualem
realem & quietam possessionem & quasi possessionem dicti Castri sive nove
domus Villarum domorum nemorum quarumcunque & pertinentiarum
atque totius Territorii, & gariti ad dictum Castrum pertinentis cum
antiquis presentibus & preteritis atque omnimodis jurisdictionibus &
conluetudinibus Nobis sive antecessoribus Nostris debitis & consuetis &
ad paciscendum componendum & conveniendum in & super predictis
nostra parte & nostro nomine & pro ut ipsis melius videbitur cum Con-
sitate predicta sive cum dictis Dominis Capitaneo Judicibus Consilio sive
alia quacunque Persona legitima nomine dicte Comitatus recipiente &
stipulante. Et ad faciendum dicte Comunitati & nomine ipsius Comu-
nitatis stipulaturis & recepturis quibuscunque legitimis personis Instru-
mentum pignorationis, & traditionis possessionis dicti Castri, & cetero-
rum predictorum cum clausulis promissionibus obligationibus & cautellis
opportunitis secundum quod in concordium remanserint ad consilium sa-
pientis premissæ Comunitatis sive ad consilium sapientis eorum qui in hoc
pro dicta Comunitate se gesserint nec non ad recipiendum pro dicto no-
stro nomine omnimodam pecunie quantitatem, que sibi daretur a dicta
Comunitate sive nomine dicte Comunitatis pro pignoratione dicti Castri
& ad faciendum dicte Comunitati confessionem liberationem & pactum
de ulterius non petendo de omni eo quod receperint dantes & tribuentes
eisdem nostris Procuratoribus & cuilibet eorum in solidum in predictis,
& circa predicta & in a predictis vel aliquo predictorum dependentibus
conexis vel emergendis sive nascituris plenum liberum speciale & gene-
rale Mandatum cum libera administratione ac si omnes casus in presen-
ti mandato specificavi forent & etiam si talia forent que mandatum exi-
gerent speciale Confirmantes ex nunc prout ex tunc auctoritate presen-
tium omnia & singula que in predictis & circa predicta nostro nomine
duxerint concludendum promittendo sive paciscendo omni fraude & dolo
ex inde potius semotis & procul cessantibus. Nec non solempniter promi-
tentes per Nos, & Nostros heredes, & successores habere & tenere firmum
& ratum gratum & inviolabiliter observare quidquid per dictos
no-

nostros procuratores vel alterum eorum in vel super premissis sive circa premissa cum prefata Comunitate sive dictis Dñis Capitaneo Judicibus & Consilio sive alio procuratore vel sindaco vel alia legitima persona nomine ipsius Comunitatis recipiente vel stipulante actum factum pactum promissum atque obligatum sive conclusum fuerit nostra parte sive nostro nomine nec aliquo tempore contrafacere vel venire per Nos vel heredes sive successores nostros sive alios aliqua ratione vel causa de jure vel de facto sub obligatione & ypotecha nostrorum omnium bonorum presentium, & futurorum. Volentes quod hec littere obtineant vim robur & effectum integrum unius publici & authentici Instrumenti manu unius publici, & Imperiali auctoritate notarii bone opinionis & fame. In quorum omnium premissorum & fidem robur & testimonium has nostras patentes literas fieri jussimus & nostri soliti sigilli mandavimus appensione muniti atque roborari. Datum in Lunz sub anno Dñi nri yhu Xpi. Millesimo quadringentesimo vigesimo sexto Ind. quarta & die septimo mensis Augusti.

In Christi nomine Amen. Anno Circumcisionis Domini ejusdem Millesimo quadringentesimo vigesimo sexto. Indiēt. quarta & die vigesimo secundo mensis Augusti in Civitate Tergesti in confinibus platee Communis in palatio ressidentie infraſcripi Dñi Capitanei & in Colegio decem bonorum Virorum baylie, & auctoritatis Majoris Consilii dicte Civitatis ibidem congregato presentibus Dño Antonio de Basilio honor. Vicedño Cois Egregio legum Doctore Dño Rameo de Zovenzonibus de Bononia, Egregio Medicine Doctore M.º Dyno de Pistorio, M.º Federico de Mercatellis de Padua, Magro Scolar. Salarisatis dicti Communis & S. Bandino de Luca forensibus, S. Andrea de Leo, S. Andrea de Baxilio & S. Andrea Raviza Nor. Civibus & habitatoribus Tergesti reſtibus ad hec ſpecialiter habitis vocatis & rogatis & aliis. Venerabilis Vir Dñus Johannes Alram Canonicus Aquilejenſis Digniffimus Cancellarius Magnifici & Excellsi Dñi Henrici Illuſtris Palatini Karinthie, & Comitis Goricie & Tyrolis &c. ac Nobilis & circumſpectus Vir Dñus Pernardus de Rabara comenſalis & Conſiliarius prenominari Dñi Comitis conſtituti ab ipſo Dño Comite Ambaſiatores procuratores & ſindici ſpecialiter & expreſſe ad pignorandum infraſcriptum Caſtrum Comunitari Tergesti pro infraſcripta quantitate pecunie & ad dandum & tradendum ipſi Comunitari poſſeſſionem ipſius Caſtri & ipſam infraſcriptam pecunie quantitatem nomine dicti Dñi Comitis recipiendum. Et generaliter ad omnia, & ſingula infraſcripta faciendum agendum & procurandum ut parer & pro ut ibidem de dicto mandato procuratorio parentes literas ipſius Dñi Comitis ejus ſigillo pendenti munitas clare docuerunt ſcripta de Millesimo & Indiētione preſentibus & die ſeptimo Menſis Auguſti a me Petro Notario infraſcripto viſas & publice lectas. Non coacti nec ullo ducti errore ſponre & ex certa ſcientia & omni dolo & fraude prorsus ſemotis ſolepniter ſe ſine aliqua exceptione juris vel facti obligantes dicto procuratorio nomine, ac vice, & nomine dicti Dñi Comitis & hzredum arque ſucceſſorum ejus pignoraverunt & in pignus & nomine pignoris infraſcripſe quantitatſ pecunie dederunt tradiderunt & conſignaverunt ſtrenuo & generoſo Mi-

liti Dño Pangratio putchraff de Lunz honor. Capitaneo Civitatis Tergesti & spectabilibus & egregiis Viris Dñis Nicolao de Adamo Perto de Argento & Nicolao de Bajardis honor. Judicibus & Rectoribus dicte Civitatis Tergesti, ac S. Justi de Blagosic Civi & generali Sindico & procuratori Civitatis Tergesti per majus Consilium premisse Civitatis ad infrascriptum Castrum in pignus accipiendum & ad infrascripta omnia & singula faciendum solepniter & specialiter constituto & deputato omnibus eorum & successorum suorum ac antedictæ Comunitatis Tergesti vice & nomine recipientibus stipulantibus & acceptantibus unum Castrum Dominii & jurisdictionis antedicti Dñi Comitis scirum in Carlis Tergestina. diocesis nuncuparum Castrum novum five Castrum nove Domus una cum omnibus suis Teritoriis villis domibus pratis Campis nemoribus garitis sylvis fluminibus pascuis lacunis & confinibus quibuscunque Cujus quidem Castri five nove Domus & Teritorii ejusdem tales dixerunt & convenerunt dicte Comunitati esse confines videlicet quod dixerunt & convenerunt territorium & garitum dicti Castri novi coherere & confinare ab uno latere cum Territorio dicte Civitatis Tergesti ab alio latere territorio Rasputg a tertio Territorio Gornich . A quarto territorio Castri Premi & a quinto territorio Sguarxenich. Ad habendum tenendum possidendum gaudendum & usufructuandum cum omnibus dictis suis Villis garitis Teritoriis silvis & confinibus ac juribus & jurisdictionibus & obventionibus universis ad dictum Castrum novum five novam Domum five ad ipsum Dñum Comitem pro eo tam de consuetudine quam de more & tam de preterito seu antiquo quam de presenti vel futuro quomodolibet spectantibus vel pertinentibus. Et quidquid eidem Comunitati salvis & relevatis semper conventionibus & pactis infra declaratis deinceps placuerit perpetuo faciendum Cum omnibus, & singulis que infra predictos continentur confines vel alios si qui forent veriores cum accessibus & egressibus suis. Et cum omni jure & actione usu vel requisitione dicto Castro vel ejus Territorio five dicto Dño Comiti pro eodem Castro vel territorio modo aliquo spectante vel pertinente. Et hoc pro Ducatis Mille & quingentis boni auri & justii ponderis & cunei five ad stampam Veneciarum quos dicta Comunitas five antedicti Domini Capitaneus Judices & Procurator five Syndicus pro dicta Comunitate & nomine ipsius Comunitatis ex puro amore ante pignorationem ipsius Castri eidem Dño Comiti five prenomiatis ejus Procuratoribus mutuaverant, & concesserant prout ibidem & coram dictis testibus & me Notario ambo dicti Procuratores ipsius Dñi Comitis sponte & ex certa scientia, & non sub spe future numerationis dicto nomine confessi & contenti fuerunt dictam pecunie quantitatem ex puro mutuo ab ipsa Comunitate habuisse & recepisse super pignoratione dicti Castri, & in utilitatem dicti Dñi Comitis conversam esse. Exceptioni sibi non date & non solvere ac non numerare pecunie & omni alio auxilio omnino renunciantes. Quod Castrum cum dictis Teritoriis & pertinentiis suis five nomine predicto pro dicta Comunitate constituunt possidere donec dicta Comunitas vel dicti Dñi Capitaneus five Judices vel dictus Procurator vel Syndicus predictæ Comunitatis vel Successores eorum
five

sive alia legitima Persona pro dicta Comunitate possessionem acceperit corporalem quam accipiendi sua auctoritate & retinendi deinceps salvis infrascriptis eisdem Dñis Capitaneo Judicibus Procuratori ac Sindico Comunitatis predictæ licentiam omnimodam dederunt. Offerentes se nihilominus nomine quo supra se esse paratos ire ad ipsum Castrum & Comunitati predictæ seu pro Comunitate illis accessuris tradere & dare claves & omnimodam possessionem dicti Castri & jurium & Territorii arque Pertinençarum predictarum his tamen Conventionibus & pactis semper dictis atque reservatis & solepniter inter ipsas partes hinc inde & ad invicem celebratis videlicet quod Comunitas habeat & teneat & tenere & usufructuare debeat omnimododictum Castrum & totum ejus garium & Territorium. Et in dicto Castro possit ponere & constituere unum Capitaneum & reddere jus in ipso Castro & possit facere justitiam in eo & in territorio & garito predictis in omnibus & per omnia prout huc usque modo per dictum Dñum Comitem & hætenus per antecessores suos actum factum & tentum fuit & est cum suis omnimodis antiquis & usitatis jurebus honorantiis jurisdictionibus emolumentis ac provenionibus univærsis sine contradictione aliqua sibi per dictum Dñum Comitem vel heredes inferenda donec casus esset quod exigeret ut infra declaratur. Item quod dicta Comunitas non teneatur de redditibus sive obventionibus dicti Castri & Territorii ejus dicto Dño Comiti vel ejus heredibus sive alteri Personæ in casu restitutionis dicti Castri aliquam rationem reddere nec sibi ob hoc aliquid dare nec de sorte predicta disalcare sed teneatur ob id dicta Comunitas fideliter dictum Castrum custodire more solito & ut custodiret si proprie & liberaliter suum foret. Item quo dicta Comunitas Tergesti non teneatur ad restitutionem dicti Castri dicto Dño Comiti vel ejus heredibus vel cui jus dederit ut infra dicitur faciendam si per vim vel violentiam aliquam vel aliquo alio casu fortuito vel violento eidem Comunitati aufereretur seu deliceret ipsa Comunitas ipsum Castrum habere. Item quod dicta Comunitas Tergesti possit & valeat expendere pro reparatione dicti Castri cum eidem opportunum esse videbitur usque ad summam ducentorum ducatorum auri & non ultra nisi obventa licentia a prefato Dño Comite vel ejus heredibus. Et si dicta Comunitas aliquid ultra dictam sumam pro dicto Castro reparando expenderet quod tunc dictus Dñus Comes & ejus heredes non teneantur in casu Castri restituendi ad solvendum aliquid quod ultra dictam sumam expensum fuisset sed solummodo teneatur ad Capitale & univærsam sortem muratam, & ultra id solummodo ad restitutionem & refectionem atque solutionem totius ejus quod usque ad dictam sumam dictorum ducentorum ducatorum ut supra expensum appareret. Sed si prefatus Dñus Comes, & ejus heredes darent licentiam expendendi in dicto Castro ultra sumam dictorum ducentorum Ducatorum quod tunc & prefatus Dñus Comes & ejus heredes teneantur ad solvendum, & reficiendum omnem expensam factam in dicto Castro seu in reparatione dicti Castri usque ad omnem aliam sumam de qua seu pro qua licentiam Comunitati dedisset. Item quod dictus Dñus Comes ac ejus legitimi heredes sive descendentes & ille vel illi cui vel quibus jus dederit possint & valeant quoadocunque dictum Castrum exi.

exigere exigendo tamen in festo S.ⁿⁱ Georgii de Mense Aprilis & de anno in annum & dando solvendo & restituendo Comunitati predictæ dictos Ducatos mille & quingentos auri sibi mutuaris & solvendo & emendendo etiam expensas factas per dictam Comunitatem usque ad summam predictam ut supra dicitur. Ita quod dictum Castrum non possit exigi nisi in dicto festo S.ⁿⁱ Georgii & de anno in annum in dicto festo inceptum. Et nisi Comunitas predicta etiam fuerit advisata per duos menses ante ipsum festum S.ⁿⁱ Georgii in quo exigi voluerit. Item quod dictus Dñs Comes & quicumque ex antedictis ejus heredibus sive successoribus sive jus habentibus ut supra qui exigere voluerit dictum Castrum modo predicto teneatur & debeat omnibus ejus periculis & expensis portare denarios intra Civitatem Tergesti & illis in dicta Civitate Tergesti infra duos menses a tali festo S.ⁿⁱ Georgii in quo exigetur proxime securus predictæ Comunitati solvere & restituere debeat dictos Mille & quingentos Ducatos auri & insuper totam expensam in dicto Castro seu in reparatione dicti Castri ut supra factam. Et quod tunc dicta Comunitas dictis suis denariis habitis & receptis cum dicta expensa teneatur, & debeat dictum Castrum dicto Domino Comiti vel ejus heredibus sive cui pertinuerit ut supra liberaliter restituere & retro dare & consignare cum omnibus suis juribus & territoriis & aliis pertinentiis suis. Salvo semper quod ipsa Comunitas non teneatur ad ipsum Castrum restituendum in casibus violentie, & furtivis ut supra dictum est. Que omnia, & singula dictæ ambe partes dictis nominibus quibus supra promiserunt vicissim sibi una pars alteri, & altera alteri ad invicem solempnibus stipulationibus hinc inde intervenientibus firma & rata habere & tenere & non contra facere vel venire per se vel eorum heredes seu successores seu alios aliqua ratione vel causa de jure vel de facto sub pena dupli dictæ quantitaris pecunie pene nomine in singulis capitulis & partibus hujus Instrumenti ad invicem inter dictas partes stipulatione promissa, que soluta vel non rara maneant omnia & singula suprascripta & inscripta. Item rescire una pars alteri ad invicem omnia & singula dapna & expensas ac interesse quod vel quas una pars occasione alterius sive culpa contra predicta venientis fecerit vel substinuerit in judicio vel extra pro quibus omnibus & singulis firmiter observandis & attendendis obligavit una pars alteri ad invicem nominibus predictis omnia sua bona presentia & futura videlicet dicti Procuratores dicti Dñi Comitis omnia bona ipsius Dñi Comitis. Et antedicti Dñi Capitaneus Judices & Procurator ac Syndicus Comunitatis omnia ipsorum & premissæ Comunitatis bona. Volentes & mandantes ambe ipse Partes per me Petrum Notarium infrascriptum duo unius & ejusdem tenoris Instrumenta de predictis fieri ad Consilium sapientis utriusque Partis & maxime ejus cui cautum satis non videretur de predictis totiens reficiendis & reformanda secundum dictum Consilium super his habendis quotiens oportuum fuerit videlicet unum pro qualibet partium predictarum Et mandaverunt etiam predicta sigillorum ipsarum partium apensione muniri & roborari ad majorem firmitatis & roboris validitatem atque plenitudinem ac omnium testimonium premissorum

Manu S. Petri de Monticulis de Saxolo Not.

N.º XXVII.

N.º XXVII.

Sigismundus Imperator Brunorio Scaligero Generali Imperii Vicario Veronæ, & Vicentiæ, nec non Consiliario suo intuitu Uxoris ipsius Anna Henrici IV. Goritiæ Comitiss filia Atbinæ in Windorum regione, seu Sclavonia sitæ Dominium impertitur, eumque substituit Successorem in Comitatu Goritiæ, si Socerum Brunorii contigerit sine Masculis decedere, anno 1437. in Julio. Communicavit prædictus Cl. Freyslebenius: ex germanico autem in latinum traduxit Cl. Vir Dñs Antonius Comini Ærarii Provincialis Comitatum Goritiæ, & Gradiscæ Custos.

Nos Sigismundus &c. fidem facimus &c. Cum dilectissimam nostram Illustrem Annam Goritiensem Illustris Comitiss Henrici de Goritia cognati nostri charissimi, & Principis Filiam Nobili Brunorio Scaligero Nostro, & Generali Imperii Vicario Veronæ, & Vicentiæ Consiliario insuper, & dilecto fideli nostro dederimus, eidemque, & filiis suis in perpetua tempora Athinæ in Regno nostro Hungarico in Windorum Regione sitæ dominium donando adjunxerimus; hinc dicto Brunorio, ejusdem Uxori, & eorumdem filiis benigne providentes in quarum per Nos fieri potest, adjuvante Deo, volumus idem dominium prædicto Brunorio tradere, & transferre, & parentes Nostros Regales Litteras, prout moris in Regno Nostro est, & necessitatis desuper conferre ut dictum dominium, arcemque hæreditarie possideant ita, & prout sequitur iis verbis, ut nulla unquam ambiguitas, aut error exinde oriatur, & ea forma, ut prædicta Anna asscurationis loco supra dictam Arcem & Dominium decem millia florenorum Hungaricorum aureorum habeat; Si contigerit itaque, ut modo dictus Brunorius moriatur relinquens post se prædictam Annam, & ex ea naturales legitimos filios eo casu prædicta Anna, donec in Viduitatis statu permanserit, & Filii ad majorem ætatem non pervenerint, idem Dominium, & Filios possideat, & gubernet, & cum Filii Majorenitatis annos pertigerint queant isti, assignatis prædictæ Annæ ex eadem ditione decem millibus Florenis Hungaricis, eandem in sua potestate habere, & cuilibet libuerit nullo impediende administrandam tradere. Si contigerit vero ut Viduitatis pertesa ad alias nuptias transeat, tunc a liberis ipsius, aut his non extantibus Nobis aut Successoribus Nostris Hungariæ Regibus traditis, & persolutis decem millibus florenis Hungaricis, ocius evacuanda, & de potestate illi dimittenda sit Atx, & dictio; eaque Filiis, vel iis deficientibus Nobis, vel Successoribus Nostris Hungariæ Regibus absque ulla contradictione cedenda. Sed si, ut modo dictum, liberi deessent, & prædicta Anna in Viduitate persistere nec ad alia vota convolare voluerit, tunc a Nobis vel Successoribus Nostris Hungariæ Regibus relinquendus illi sit ad dies vitæ ejusdem ditionis usufructus, & possessio pacifica. Sed si acciderit ut prædicta Anna, quam Deus incolumem, servet, ante prædictum Brunorium decedat, hoc casu liberi sint prædictus Brunorius, & ejusdem Liberi a præstatione illorum decem millium florenorum ac denuo in illos devolvantur; sed si quod Deus aver-

Iren. Jul. Tom. I.

K kk

tar,

rat, sine naturalibus, & legitimis liberis uterque decedat, tunc, prout est consuetudinis, prædicta ditio uniatur iterum Coronæ.

Item supradicto Brunorio Scaligero & masculinis naturalibus legitimis ejusdem Filiis eventualiter post Mortem Comitris Henrici, si contigerit ut ille sine maribus naturalibus, & legitimis decedat, datus, & concessus fuit Goritienfis Comitatus cum omnibus cujuscunque nominis, & ubicunque locorum sitis pertinentiis, quæ ad Imperium reverti possunt, & quæ Comes Henricus de Goritia ab Imperio in feudum acceperat.

N.º XXVIII.

Friderici Pacifici Caesaris Legitimationis fragmentum pro Ego Iso Wyldenstain, alias de Warrenberg, ex Abbate & soluta Muliere; & quod etiam Arma Progenitorum suorum legitimorum gestare possit. Datum Tburegii XXIV. Septembris 1442. Extat Vienna apud eundem Dñum de Freyesleben.

N.º XXIX.

Idem Caesar Arma concessit noviter Nobilitatis Antonio Decano Ecclesiæ Collegiæ S. Jacobi de Salambia, nec non Petro, Joanni, & Francisco Fratribus de Morelli. Datum Tburegii XXIV. Septembris 1442. Apud præcedentem Dñum de Freyesleben.

N.º XXX.

Germanicum ejusdem Friderici Diploma, quo Coronam Cassidi imposuit, & Arma melioravit Dominorum de Lutz Burgraviorum in Luentz & Lutz. Datum Constantiæ, die Dominico ante festum S. Catharinae. Anno 1442. Apud eundem.

N.º XXXI.

Germanicum itidem ejusdem Caesaris Diploma quo Anoffrio Mosero Arma de novo largitur. Datum Oeniponti Dominica: Quasi modo geniti. Anno 1442. Apud eundem.

N.º XXXII.

Ejusdem Friderici Privilegium quo Friderico de Lamberg Insignia melioravit ejusque Galeam Corona decoravit. Datum Feria II. post Martini Anno 1445. Apud eundem.

N.º XXXIII.

Germanicum ejusdem Friderici Imperatoris Diploma, quo Hesselum Leyningium ad gradum Sac. Rom. Imperii Principalis Landgraviæ de Leyningen exexit, ejusque Dominio Monstul appellato Comitatus feudalis prærogativam dilargitus est: assignando quoque noviter erecto Comitatus Monstul peculiaris sua Insignia a prædicto Hessione, ejusque Posteritate deinceps usurpanda. Roma die Luna post Dominicam: Latere. 1452. Debemus liberalitati sæpius laudari Cl. Freyeslebenii. Latium vero reddidit prædictus Dominus Antonius Cominus.

Nos

Nos Fridericus &c. Cum nos ex Cæsarea Nostra potestate, & Clementia dilectum nostrum Consanguineum (*Obeim*) atque Illustrissimum (*Hochgeboren*) Principem Hessonem Leiningensem Landgravium una cum hæredibus, & successoribus suis tam maribus, quam fœminis ob plurimum ab ipso, tum ab ipsius Auctoribus Nobis, & Antecessoribus nostris in Imperio, Regibus, & Imperatoribus præstata servitia, vel maxime vero ob singulare devotionis, & obsequii affectum, quo ipse Hesso Nos in solemnî nostræ Coronationis actu parato animo, & summa cum utilitate personaliter honoravit, annuentibus Nostris, & Imperii Principibus, Comitibus, Nobilibus, & fidelibus in Nostros, & Imperii Principes Landgraviis, & Landgraviis in Leinigen elevaverimus, creaverimus, & solemniter etiam ut tales inauguraverimus; hinc ut major inde splendor, & dignitas eidem Hessoni redundet maturo animo, sano consilio, & certa Nostrorum, & Imperii Procerum, Comitum, Nobilium, & fidelium scientia, Monstullense ejusdem Dominium cum omnibus suis gentibus, hominibus, Communitatibus, Populis, Arcibus, Civitatibus, Pagis Præfecturis, Vicis..... aquis, fluviis, pascuis, silvis, venationibus, & omnibus aliis cujuscunque nominis pertinentiis in verum, & Nobilem Comitatum elevavimus, & constituimus; quem porro Monstullensem Comitatum cum omnibus suis dignitatibus, honoribus, juribus prærogativis, & pertinentiis quibuscunque eidem Hessoni Clementissime in feudum dedimus, concessimusque, ut eadem Nostrò, & Imperii nomine, prout in feudis moris est, possideat, iisdemque utatur, & fruatur. Elevamus itaque tenore præsentium, & constituimus scienter ex plenitudine etiam Imperatoris Nostræ potestatis idem Dominium in verum, & Nobilem Comitatum quem ipsi Hessoni impetientes mandamus, statuimus, & volumus, ut supradictum Monstullense Dominium cum omnibus suis pertinentiis sit perpetuis impostero temporibus Nobilis Comitatus, atque omnibus dignitatibus, honoribus juribus, privilegiis, gratiis, & consuetudinibus, reliquis Sacri Imperii Comitatus propriis gaudeat, absque ullo ramen Nostrò, Successorum Nostrorum Imperatorum Romanorum, & Regum; Imperiique in nostris subditis, & tandem nemini in suis juribus præjudicio. Debeat itaque prædictus Landgravius Hesso, & deficiente illo proximior, & senior ipsius Hæres, & hoc iterum vira functo senior, & proximior hujus hæres Landgravius in Leiningen antedictum Monstullensem Comitatum cum omnibus suis pertinentiis a Nobis, & Successoribus Nostris Romanorum Imperatoribus, & Regibus, & ab Imperio in perpetuum, & quotiescunque id in debitum ceciderit ut feudum recognoscere, recipere, & solitum desuper, prout in talibus feudis oportet, homagii, & fidelitatis juramentum deponere; non aliter ac præfatus Landgravius Hesso nunc super hoc ut Monstullensis Landgravius homagii, ac jurisjurandi vinculo se obstrinxit, Nobis ac Sacro Imperio se fidelem, devotum, & obsequentem futurum, servitiæque præstiturum, quæ talium feudorum intuitu fieri convenit omni fraude, & dolo remoris; Ille vero præterea, qui prædictum Monstullensem Comitatum quocunque tempore a Nobis & successoribus Nostris in Imperio, Romano-

rum

rum Imperatoribus, & Regibus ordine paulo ante præscripto recepturus erit, eundem uua cum Leiningensi Landgraviatu solus habeat, possideat, & eodem abique ullo aliorum Hæredum, & cuiuscunque alterius præiudicio fruatur. Ob maiorem autem huiusce prædicti Monttullensis Comitatus exaltationis dignitatem ex speciali Nostra Cæsarea gratia eidem Hæfsoni, Hæredibus, & successoribus suis Monttullensibus Comitibus, ipsi insuper Monttullensi Comitatu lequens Insigne, & Kleinodium clementissime dedimus, & impertivimus: Scutum videlicet cum Campo nigro, rubris, & croceis lacinis (*gewolken*) circumdatum cum crocea, seu aurea Aquila in eodem Campo extensa, alas, & pedes distentos habente, cujus geminum caput Imperiali corona redimitum sit, quæque sceptrum cæsareum in rostro cuiuscunque capitis gerat; supra scutum vero gallea, aurea seu flava Corona, in qua Aquila emineat scutariz similis; Omnia autem hæc tam quo ad colores, quam quoad figuras prout hic in hac Carta picta, ac delineata sunt. Quæ impertientes, & præsentium vigore ex Imperatoria Romana potestate eisdem concedentes mandamus proin, iubemus, & volumus, ut præfatus Landgravius Hæfso, Hæredes, ac successores ejus, qua Monttullenses Comires, ipseque Comitatus prædictum Insigne, & Kleinodium habeat, eodemque in omnibus, & singulis rebus, & negotiis honestis jocosis, & fœtis, & in omnem finem, in Torneis, hastiludiis, pugnis, in banetiis, in sigillis, & quoquo modo ei libuerit, uti, & frui possit, & valeat, nemine impediante. Mandamus proin serie, & firmiter tenore præsentium autoritate nostra Imperatoria omnibus, & singulis Principibus, secularibus, & Ecclesiasticis, Comitibus, Baronibus, Militibus, & reliquis omnibus Nostris, & Imperii subditis, & fidelibus, cuiuscunque gradus, dignitatis, & conditionis, ne prædictis Comitibus, & Comitissis Monttullensibus, eorundemque Hæredibus in hoc ipsis per gratiam Nostram impertito privilegio, & Kleinodio, ut supra dictum est, nullo modo impedimento, & obstaculo esse ausing; verum ut eosdem pacifice, & quiete iisdem uti sinant, & hoc quantum ipsis cordi est, gravem Nostram, & Imperii indignationem, & pœnam insuper 200. marcarum auri purissimi, in quam toties quoties contrafacere præsumperint certo certius incurrendum ipsis erit; cuiusque medietas Nostræ, & Imperii Cameræ, medietas vero prædictis Monttullensibus Comitibus persolvenda sit, evirandi. In quorum fidem Datum Romæ die Lunæ post diem Dominicum quo ab Ecclesia canatur: Lætare in Quadragesima a Christo nato 1452. Regni Nostri XII. Imperii vero I.

N.º XXXIV.

Æneæ Sylvii Piccolomini Senensis Episcopi, & Friderici Imperatoris Secretarii Epistola anecdota, scripta Ser Antonio de Leo Nobili Tergestino, qua significat, Imperatorem non velle Comitissam eidem Antonio concessam immutare, & ad Posteritas extendere. Dat. Gracii Styrorum 1453. Communicavit Eruditissimus Dominus Andreas Josephus de Bonomo Tergestinae Urbis Cancellarius.

Speçtabilis Vir Amice Carissime. Recepi Litteras vestras quibus de Comita-

mitatu vobis concessio ac de Litteris expediendis facitis mentionem meque rogatis apud Cesaream Majestatem ut pro vobis partes meas cum sollicitudine interponam. Sane pro vestris in me meritis cognosco me obligatum pro vestro & honore & comodo laborare quantum mihi possibile sit. Idque feci pro viribus. Fui cum Cesarea Majestate de re vestra non semel sed pluries locutus. rogavi quantum potui & scivi ut desiderio vestro satisficeret. Sed non potui quovis modo obtinere. quia licet Cesar vestre virtuti affectus sit. dicit tamen id non concessisse adhuc pro hereditibus nisi paucissimis personis, & in alto gradu collocatis. nec aliud a Sua Serenitate obtinere valui. de pecunia exbursata dixit velle se restituere si non vultis privilegio misso esse contentus. fuerunt etiam lecte Littere vestre in presentia mea imperiali Majestati & iterum tunc recommendavi factum vestrum nec potui proficere. feci quod Fratris fuit. implevi officium Amici non possum ex principe ultra suum velle. forsitan alio tempore quod nunc negat libenter concedet. alia non occurrunt modo. sum paratus ubi possum desiderio vestro complacere. Grez die prima Octobris 1453.

Aeneas Dei gra Epus Senensis

Foris) Spectabili Viro S. Antonio de Leo Nob. Tergestino amico
carissimo.

N.° XXXV.

Investitura per annuli impositionem concessa a Magnifico, ac Sapientissimo Viro Paulo Bernardo Locumtenente Patrie Forojulii pro Serenissimo Ducali Dominio Venetiarum Ser Ambrosio Pipo, & Ser Michaeli Baldas, utrique de Cormono proprio, & Procuratorio nomine in feudum recipientibus nonnulla bona sita in Gramogliano die III. Maii 1458. Ex authenticis Marci Dominici filii, & Joannis Melioratii Parentis, quorum primus Notarius, alter praedicti Locumtenentis eras Cancellarius.

In nomine Dni Nostri Jesu Christi crucifixi Amen. Anno ab ipsius Nativitate Mille. quadringentesimo quinquagesimo octavo, Indictione sexta die Veneris, tertia mensis Martii Utini in Palatio patriarchali in introitu, presentibus spec. Viro Dño Simone Diedo honor. mareschalco Priz, & patricio Veneto, Egregiis legum Doctoribus Dñis Erasmo de Erasimis, & Joanne de Mello, & Nobile Viro Ser Doymo de Castello ex Castellanis Priz, & Ser Joanne Meliorantia Vincentino Cancellario Dñi Locumten. Priz mei notz & testibus omnibus ad hæc specialiter convocatis Corā Mag. ac Sapientissimo Viro Dño Paulo Bernardo pro Illmo, & Excmo Ducali Dominio Venetiarum & Patrie Fori Julii Justissimo Locumtenenti generali, comparuerunt circumspetus Vir Ser Ambrosius Pipo habitator in Cormono Procurator Dñæ Agnetis ejus Socrus, & Marius Dñæ Margaritæ ipsius Dñæ Agnetis filiz, & Michael q. Pauli Baldas de Cormono suo nomine intervenientes tamquam Successores q. Ser Joannuti q. Ser Pagieti de Gramogliano olim habitatores in burgo pontis Civitatis Austriz, pro tertia parte hæreditatis suæ medianibus personis olim Ser Joannis, & Nicolusii dicti Baldas Fratru, & q. Pissii de Cormono, ut con-

Iren. Jul. Tom. I.

LII

stat

stat publico Instrumto testamenti scripto sub signo, & nomine 3 Potentes investiri de tertia parte, ut dictum est, certi ronchi cum uno Manso positi in Gramogliano, & ejus pertinentiis sive in S.^o Endrato hujus prae, nec non de omnibus, & singulis aliis bonis feudalibus ad eos spectantibus, & pertinen de dicta hereditate per eosdem Ambrosium, & Michaelem ut supra in praesentiarum tentis, & possessis in Partia Forijulii sive per dictas Dñas non obstante aliqua investitura alias facta per dictum Dñum Locumten Albertu Tullii de Brazano ipsa bona suo possidenti. Qua quidem petitione audita praefatus Magnus Dñus Locumten cupiens omni tempore justitiam unicuique administrare, viso dicto testamento, & habita superinde matura deliberatione, accepto primis & ante omnia a dictis Ambrosio, & Michael debito juramento fidelitatis & obedientiae, & Vassalagii, in similibus praestari consueto in animam superscriptarum Mulierum, Eosdem ipsos Ambrosium, & Michaelem coram praesentia sua flexis genibus constitutos humiliter petentes, & reverenter suscipientes suis nominibus propriis, & procuratorio nomine ut supra suisque filiis, & haeredibus cum annuli impositione de facto legitime, solenniterque investivit de superscripta tertia parte praedicti Ronchi, cum dicto Manso situato in Gramogliano, & ejus pertinentiis, sive in S.^o Endrato, tamquam de bonis ad eos spectant, & pertinent, ut praedictum est jure successionis, & Testamenti dicti q.^o Ser Joannuti, nec non de omnibus, & singulis aliis bonis feudalibus in praesentia Forijulii situatis ad eos spectant quocumque modo, & pertineant, jure recti, & legalis feudi cum illis solitis oneribus, & gravaminibus cum quibus sui antecessores fuerunt investiti ab Ecclesia Aquilegi: salvo semper jure illius dñi: Venetiarum pro Ecclesia Aquilegi: & omnium personatum de praedictis omnibus & singulis ad futurorum memoriam pñs hoc conficiendum, etiam privilegium muniendum sigillo majori S.^o Marci sui soliti regis 3 Quamquidem investituram praefatus Dñus Locumtenens dictis Ambrosio, & Michaeli fecit de dictis bonis in quantum in futurum ipsa appareret esse feuda

Ego Marcus Dominicus filius, & Coadiutor ser Joannis de Meliorantijs Civis Vicentini in praesentiarum Cancellarii sup.^a scripti Mag.^o Dñi Locumten publicus Imperiali auctoritate Notarius superscriptis omnibus interfui, & mandato praefati Dñi Locumten rogatusque a superscriptis Ambrosio, & Michael publice sane scripti signumque meum consuetum in testimonium apposui

Joannes Melioratius Cancellarius

N.º XXXVI.

Epistola Conradi de Monte Regali scripta Joanni Comiti Goritiae, ex qua Goritiensis illorum temporum Historia plurimum illustratur. Dat. Urini XVI. Septembris 1458. Communicavit supra laudatus Cl. Dominus Spergesius.

Illustri Princeps, & Domine his diebus dum negotia vestrae Dominationis tractarentur interfui cum subditis, ac servitoribus vestris, licet Magnus Dñus Ludovicus Truno ardentem se solito more gereret, ac praeparat:

ponar: Duo quidem fuere in disputatione præfenti negotium ducatꝝ 600. Ser Mathei Thani, in quo licet hic dicatur indebite forte fieri, & quod Dominario vestra non conservatur indemnis contra Autisperger ac etiam ante tempus totum debitum peritur respectu ratæ futuræ Ducꝝ 200. tamen Magnificus Locumtenens Dñs dicit, ego sum executor Litterarum, & Mandatorum Domini aliter facere non possum, & vetum dicir, sunt itaque prædicta tractanda Veneriis aut coram Illmo Dominio, aut coram Magnificis Dñis Advocatoribus, quod magis sentio, & ibi forte fieret provisio grata; Reliquum est de operibus mittendis ad foveam Dominationis iussu ordinatam de territorio vestræ Dominationis a Lifonrio citra, in hoc quidem duplex fuit defensio scilicet quod Dominario vestra recognoscit ab Imperio Comitatum totum Goritiæ sub quo includitur Cormonium cum Villis adjacentibus & Banca de Flamber, & etiam quod vestri Servitores Comitatus sustinerent multa onera, & gravedines vestræ Dominationis, quinimo additum est quod diversorum magna servire erit totalis eorum consumptio. Ad hæc responsum est Nobis, quod vestra Dominationis recognoscit antiquitas ab Ecclesia Aquilegenſi Goritiæ Comitatum cæteraque, & nunc a Dominio Venetorum, & quod est sententia antiqua annorum circa 300. ex qua determinatum est per Regem unum, Ducem, & Dominum, quod præcessores vestri recognoscere debeant in feudum loca prædicta, & alia, & quod dicta sententia est apud Dominium, & quod a Lifonzo citra est de Patria Forojulli, & quod gravedines Domini sunt ratæ dicitque Præfatus Dominus Locumtenens quod habeat similiter Litteras Ducales mandantes, quod subdiri vestræ Dominationis qui sunt in Patria graventur ad onera sua sicut cæteri de Patria, & vult omnino sua Magnificencia, quod a Lifonrio citra vadant: imposuit pœnas plures usque ad libras mille, & profecto pro nunc suadeo quod mittantur ad laborerium ne deterius contingat, & quod Dominario vestra petat a Dominio de gratia, ne vestræ Dominationis subditi amplius graventur, & ubi vestra Dominationis intersit Veneriis quod ut fiat consulo &c. Illustriſſima Dominationis Venetorum vestram libenter expectat Dominationem, providebitur prædictis, & aliis vestris, tempus etiam suadebit, quare habebit dilationem vestra Dominationis ultra Mensem ab advenu vestro securiter providendi in facto Mathei prædicti; solet quippe dici: Vultus Hominis, vultus Leonis, præſentia vestræ dominationis operabitur multum, hæc quæ sentio libenter porrigo vestræ Dominationi, cui ne comendo in facto feudi novi filiorum quondam Domini Petri de Carmono Libellum formavi Darum Urini 16. Septembris. 1458.

Vestræ Illustris Dominationis
Servitor Conradus de Monte Regali

Ab extra

Illustri Domino Joanni Palatino Carinthiæ Comiti Goritiæ Tyrolis
Domino præcipuo.

N.° XXXVII.

Friderici III. Imperatoris Codicillus cum Comitissa concessa spectabili Francisco de Bonomo de Tergesto Sedis Apostolicæ Subdiacono, & Pii II. Summi Pontificis (prius Antæ Sylvii nominati) Cubiculario Secreto, qui postmodum fuit Archidiaconus Tergesti, Patavinus quoque, ac Ferrariensis Canonicus. Privilegium Imper. Dat. fuit Neostadii in Austria III. Januarii 1463. Autographum possidet Illustris Dñus Andreas Josephus de Bonomo Tergestine Civitatis Cancellarius.

Fideticus Divina favente Clementia Romanorum Imperator semper Augustus Hungariæ, Dalmatiæ, Croatiæ &c. Rex, ac Aultricæ, Stryiæ, Carinthiæ, & Carniolæ Dux, Dominus Marchiæ Sclavoniæ, ac Portus Naonis Comes in Habsburg, Tyrolis, Phetretis & in Kyburg, Matchio Burgoviz, & Landgravius Hassiæ. Spectabili Francisco de Tergesto, Sedis Apostolicæ Subdiacono, Sanctissimi Dñi nostri Papæ Cubiculatio Secreto, Nostri, & Imperii Sacri fideli atque devoto dilecto gratiam Cælestem, & omne bonum. Sceptrigera Imperatoris dignitatis sublimitas sicut inferioribus potestatibus officii, & dignitatis elatione præfertur, ut commissos sibi fideles operæ consolationis præsidio gubernet, quod thronus Augustalis tanto solidetur felicius, & uberiori prosperitate proficiat, quanto indefinitis suæ virtutis donaria largiori benignitatis munere fuderit in subiectos sic a coruscante splendore Impetialis solii Nobilitates alit velut e Sole radii prodeuntes ita fidelium status, & conditiones illustant ob primæ lucis integritas minorati luminis detrimenta non patiatur, imo ampliori utique rutilantis jubaris expectato decore profunditur, dum in circuitu Sedis Augustæ spectabilium Comitum, Batonum, Nobilium, & Procerum nostrorum, & Imperii Sacri numerus adaugetur, sane ad commendabilem prudentiæ, & circumspæctionis tuæ industriam, immobilisque erga Nos & Romanum Imperium observatæ fidei constantiam dignæ considerationis aciem dirigentes intra Nostræ mediationis archana revolvimus pensantes quo potissimum munere te digno aliquo prenobilitatis beneficiæ dono decoremus, ut & te præcipuis tuis meritis ab Impetiali culmine sentias decoctum, atque nostri in te futuris temporibus solida, & stabilis permaneat memoria. Te igitur Franciscum præfatum quem virtutum claritas, laudabilium quoque morum venustas speciali decore reddunt insignem ex certa nostra scientia ac plenitudine Cælaræ potestatis nostræ Sacri Lateranensis Palatii, Aulæque nostræ, & Imperialis Consistorii Comitem creamus, erigimus, & attolimus, & gratiosè insignimus. Decetentes, & hoc Imperiali statuentes Edicto quod ex nunc in antea omnibus, & singulis Privilegiis, jutibus, immunitatibus, honoribus, consuetudinibus, libertatibus, gratiis, & offitiis uti, & frui possis, & debeat quibus cæteri Sacri Lateranensis Palatii Comites hæcenus freti sunt, seu quomodolibet potiuntur consuetudine vel de jure. Et quod per totum Romanum Imperium possis, & valeas facere, & create Notarios publicos, seu Tabelliones, & Judices Ordinarios, & personis fide dignis, & quæ idoneæ repetitæ fuerint Notariatus seu Tabellionatus, & Judicatus Ord-

pro-

narii Officium concedere, & dare, & eos, & eorum quemlibet auctoritate Imperiali de prædictis per pennam, & calamarium prout moris est investire, dumodo tamen ab ipsis Notariis publicis, seu Tabellionibus, & Judicibus Ordinariis per te fiendis, & creandis vice, & nomine Sacri Rom. Imperii, & pro ipso Imperio debitum fidelitatis, ac corporale, & proprium recipias juramentum in hunc modum videlicet: Quod erunt Nobis, & Sacro Rom. Imperio, & omnibus Successoribus nostris Romanorum Imperatoribus, & Regibus legitime intrantibus fideles, ac devoti, nec unquam erunt in consilio ubi periculum nostrum sive eorum tractabitur, sed bonum, & salutem nostram, & eorum defendent, & fideliter promovebunt damna pro sua possibilitate evitabunt, & avertent, Instrumentaque tam publica quam privata ultimas voluntates, Testamenta, codicillos, quæque judiciorum acta & omnia, & singula, quæ illis, & ipsorum cuilibet ex debito dictorum officiorum fienda occurrerint, vel scribenda, iuste, pure, & fideliter, absque omni simulatione, machinatione falsitate, & dolo scribent, legent, facient, atque dictabunt, non attendendo odium, pecuniam, munera, vel passiones alias, aut favores, Scripturas vero quas debebunt in publicam formam redigere in membranis mundis, non in Cartis abasis, neque papireis fideliter conscribent juxta rerarum consuetudinem, causasque hospitalium, & miserabilium personarum pro viribus promovebunt. Sententias, & dicta testium donec publicata fuerint sub lecteto fideliter retinebunt & omnia alia, & singula facient, & exercebunt, quæ ad officium publici Notarii, seu Tabellionis, & Judicis Ordinarii pertinent, seu quomodolibet spectare dinoscuntur. Insuper eadem Nostra Imperiali auctoritate Tibi præfato Francisco concedimus, & elargimur quod possis, & valeas Naturales, Bastardos, Spuriis, Manferes, Nothos, incestuosos copulative, vel disjunctive, & quoscunque ex illicito coitu procreatos viventibus, vel etiam mortuis eorum Parentibus legitimare, & eos ad omnia jura legitima restituere, & reducere omnemque genituræ maculam pœnitens abolere, Illustrium tamen Principum, Comitum, & Baronum filios dumtaxat exceptis, dumodo tamen legitimaciones hujusmodi per te fiendæ, ut præmittitur, filiis legitimis non præjudicent, quin ipsi cum legitimis æquis succedant portionibus. Non obstantibus in præmissis aliquibus legibus quibus caveretur quod naturales, Bastardi, Spuriis, incestuosi, Manferes, vel alii quicunque de illicito coitu procreati, vel procreandi non possint vel debeant legitimari sine consensu filiorum, seu hæredum legitimorum, legibus quoque, & juribus sive aliis quibuscunque his nostris Indulto, & Concessioni quovis modo contravenientibus, & obstantibus, quibus omnibus, & singulis dicta auctoritate, & scientia hac vice derogamus, & derogatum esse volumus per præsentem. Nulli ergo omnino homini liceat hanc nostræ creationis, decreti, statuti, concessionis, & derogationis paginam infringere, aut ei quovis ausu temerario contraire sub pœna nostræ indignationis gravissimæ, & decem Marcarum auri puri, quas contrafacientes roties quoties contrafactum fuerit ipso facto se noverint irremissibiliter incursum, quorum medietatem Imperialis Fisci, sive Aerarii residuam vero partem injuriam

Iren. Jul. Tom. I.

Mmm

juriam

juriam palforum usibus decernimus applicandam. Harum testimonio Litterarum sub Nostræ Majestatis sigilli appensione munitarum. Darum in Nova civitate tertio die Mensis Januarii Anno Dñi Milleesimo quadringentesimo sexagesimo tertio Regnorum Nostrorum Romani vicessimo tertio Imperii undecimo Hungariæ vero quarto.

Ad Mandatum Dñi Imperator. in Conf.*

Wolfgang Votchtенаud Secrj referenz

N.º XXXVIII.

Prædictus Imperator novo Privilegio Antonium de Leo cum omnibus suis descendentibus, qui Doctores, aut Milites existerint, Palatinos Comites creat Neostadii II. Septembris 1465. Ex autographo descriptum perhumaniter communicavit paulo ante laudatus Cl. Dom. Andreas Josephus de Bonomo. Notandum quod in isto Privilegio occurrat memoria obsidionis Tergestinae de anno 1464., quam utique silentio præterire non debuisset Irenæus Lib. I. cap. XII. pag. 76.

Fridericus Divina favente Clementia Romanorum Imperator semper Augustus, Hungariæ, Dalmatiæ, Croatiæ &c. Rex, ac Austriæ, Styriæ, Carinthiæ, & Carniolæ Dux, Dominus Marchiæ Slavonicæ, & Portus Naonis, Comes in Habsburg, Tyrolis, Ferreris & in Chyburg: Margravius Burgoviæ, & Landgravius Alsatæ. Honorabili nostro, & Imperii Sacri fideli dilecto Antonio de Leo Civi nostro Tergesti, ac Sacri Lateranensis Palatii, & Imperialis Aula nostræ Comiti Palatino gratiam Cæsaream & omne bonum. Sceprrigera Imperatoris Majestatis sublimitas sicut inferioribus potestatibus elatione præfertur, ut commissos sibi fideles optatæ consolationis præsidio gubernet. quod Thronus Augustalis tanto solidetur felicius, & uberiori prosperitate proficiat quanto indefinitis lux virtutis donaria largiori benignitatis munere fuderit in subiectos: sic a coruscante splendore Impetialis solii nobilitates aliæ velut e sole radii prodeuntes, ita fidelium status, & conditiones illustant, quod primevæ virtutis integritas minoritati luminis detrimenta non patitur, Imò ampliore utique rutilantis jubaris expectato decore perfunditur dum in circuitu sedis Augustæ spectabilem Comitum, Baronum, Nobilium, & Procerum nostrorum Imperii Sacri fidelium numerus feliciter adaugetur. Sane ad notabilem, & multum considerandam suæ circumspeditionis industriam, ac grata fidelitatis obsequia, quæ nobis in obsidione Civitatis Nostræ Tergesti dum superiori Anno non minus temere, quam insolenter a Veneris ducti obfessa fuisset ingenti devotionis zelo, sollicita cura, & attenta diligentia exhibere studuisti, eandem itaque Civitatem nostram Tergesti dira fame ac variarum rerum penuria pressam, rebusque pene suis disidentem accurrata sollicitudine, ac animi tui magnanimitate, & industria in fide nostra, ac constantia (ut fide dignorum testimonio edocti sumus) conservasti. His itaque studiis tuis attentis, quæque Nobis exhibere poteris, & debebis in futurum, immotaque fidei erga Nos, & ipsum Imperium Sacrum, devotam constantiam circa Nos, & Imperii Sacri procurandos honores, & utilitates, quibus magistra rerum experientia Nos docuit

cuit prudenter, & cuncta pervigili hætenus claruisti, quotidie clares, & in antea eo quidem frequentius, & sedulius clarescere poteris quanto majoribus honorum prærogativis, te senties consolatum, ac decoratum Nostræ Majestatis oculos, ac interæ meditationis aciem singulari quadam ferventia gratiosius dirigentes. Te quem etiam virtutis claritas, & laudabilium morum venustas reddit insignem, ac omnes hæredes, ac posteros masculos tuos per lineam masculinam a te legitime descendentes Doctores aut Milites existentes animo deliberato, sano Principum, Comitum, Baronum, ac Procerum Nostrorum, & Impetii Sacri fidelium accedente Consilio, de certa nostra scientia, & Imperiali plenitudine potestate Sacri Lateranensis Palatii, ac Aulæ Nostræ, & Imperialis Consistorii Comites facimus, creamus, errigimus, nobilitamus, aetolimus, & auctoritate Cæsarea gratiosius insignimus decetnentes, & hoc Impii statuantes edicto, quod tu ac omnes hæredes tui masculini sexus, qui ut præmittitur Doctores, aut Milites existunt ex nunc in antea omnibus privilegiis, iuribus, immunitatibus, honoribus, ac consuetudinibus, & libertatibus frui debearis, ac gaudere, quibus cæteri Sacri Lateranensis Palatii Comites hætenus freti sunt, seu quomodolibet potiuntur consuetudine, vel de jure. Dantes, ac concedentes tibi, & hæredibus tuis, qui aut Doctores, aut ut præmittitur Milites existunt, eadem Imperiali auctoritate plenam, & omnimodam de nostra scientia potestatem creandi Notarios publicos, seu Tabelliones, & Judices ordinarios ubique locorum & per Sacrum Romanum Imperium, qui idonei sunt, & in literatura sufficienter expetti cum plenaria potestate ad Notariatus, seu Tabellionatus, & Judicatus Officium pertinenti, eosque & eorum quemlibet investiendi de prædictis per pennam, & Callamarium, (ut est moris) dummodo tamen ab ipsis Notariis publicis, seu Tabellionibus, & Judicibus Ordinariis per te fiendis, & creandis (ut præmittitur) & eorum quolibet vice ac nomine Sacri Romani Imperii & pro Romano Imperio debite fidelitatis recipias proptium, & corporale Jutamentum, videlicet quod Tabelliones, & Publici Notarii, tam Instrumenta publica, quam privata, ultimas voluntates, quæcunque judiciorum acta, & omnia alia, & singula, quæ illis, & cuilibet ipsorum ex debito dictorum Officiorum fienda occurrerint, vel scribenda iuste, pure, fideliter omni simulatione, machinatione, falsitate, ac dolo remotis scribent legent, & facient scripturas illas quas debebant in publicam formam redigere, in membranis, & non in cartis abrais, neque papireis fideliter conscribendo secundum tetarum consuetudinem facient, nec non sententias, & dicta testium donec publicata fuerint, & approbata sub secreto fideliter retinebunt, ac omnia, & singula recte, & iuste faciant quæ ad dicta officia quomodolibet pertinebunt consuetudine, vel de jure. Quodque hujusmodi Notarii publici, seu Tabelliones, & Judices ordinarii per te creandi & fiendi possunt per totum Romanum Imperium, & ubique locorum facere, & scribere, & publicare contractus Instrumenta, Judicia, Testamenta, & ultimas voluntates, Decreta, & auctoritates interponere in quibuscunque contractibus requirentibus illa, vel illas, & omnia alia & singula facere, publicare, & exercere, quæ ad officium publici

blici Notarii, seu Tabellionis, & Judicis ordinarii pertinere, & spectare noscuntur. Item eadem tibi auctoritate concedimus & largimur quod valeas, & possis naturales, bastardos, spurios, Manferes, Nochos, incestuosos copulative, vel disjunctive, & quoscunque ex illicito & damnato coitu procreatos seu procreandos viventibus, vel etiam mortuis eorum parentibus legitimare, Illustrium tamen Principum Comitum, vel Boronum filii dumtaxat exceptis, & eos ad omnia jura legitima restituere, & reducere, omnemque genituræ maculam penitus abolere ipsos restituendo ad omnia, & singula jura successionum, ab etiam intestato cognatorum, & agnatorum honores, & dignitates & ad singulos actus legitimos, ac si essent de legitimo matrimonio procreati, dummodo legitimaciones per te fiendæ, ut præmittitur non præjudicent filiis legitimis, & hæredibus, quin ipsi cum legitimandis per te æquis portionibus suis succedant parentibus, & agnatis non obstante §. fin. auth. ca quibus modis naturales efficiantur sui &c., & omnibus aliis juris dispositionibus ipsis filiis omnem Clementiam denegantibus, nec non aliquibus legibus, quibus caveretur quod naturales, bastardi, spurii, incestuosi copulative, vel disjunctive, vel alii quicunque de illicito coitu procreati, vel procreandi non possint, debeant vel legitimari sine consensu, & voluntate naturalium, & legitimorum filiorum, quibus legibus, & cuilibet ipsarum volumus expresse, & de certa scientia derogare, & etiam non obstantibus in prædictis aliquibus legibus aliis, etiam si tales essent, quæ deberent exprimi, & de eis fieri mentio specialis, quibus obstantibus, vel obstare volentibus in hoc casu dumtaxat ex certa nostra scientia, & de plenitudine Imperatoris potestatis totaliter derogamus, & derogatum esse decrevimus per præsentis. Præterea eadem auctoritate tibi concedimus, & largimur, quod possis ætatis veniam concedere juxta legitimas sanctiones. Tutores quoque & Curatores dare, constituere, & auctoritatem interponere in emancipationibus liberorum, quos parentes sui voluerint emancipare etiam dictis liberis absentibus in judicio, in adoptionibus quoque, & arrogationibus auctoritatem impertiri, & decretum interponere valeas. Nulli omnino hominum ergo liceat hanc nostræ creationis, ordinationis, Decreti, Statuti, Concessionis, derogationis, & gratiæ paginam infringere, aut eis quovis ausu temerario contraire sub pena nostræ, & Imperii Sacri indignationis gravissima, & decem marcharum auri puri, quas contrafacientes toties quoties contrafactum fuerit ipso facto se noverint irremissibiliter incururos, quarum medietatem fisci, residuam vero partem injuriam passo usibus decernimus applicari. Præsentium sub Impis nostræ Majestatis sigillo testimonio literarum. Datum in Nova Civitate Nostra Austriæ die secundo Mensis septembris anno Dñi Millesimo quadringentesimo sexagesimo quinto Imperii nostri quattodecimo, Regnorum Nostrorum Romani vigesimo sexto, Hungariæ vero septimo.

Ad Mandarum Dñi Imperatoris proprium.

N.° XXXIX.

Instrumentum Procure Nobilium & Egregiorum Virorum DD. Joannis, Martini, Bonaventuræ, & Gervasii Fratrum, & Filiorum quondam Nobilis, & Egregii Domini Guilelmini de Migazzi de Rasura, rogatum in Villa Cogulli, Plebis Volsanæ, Vallis Solis, & Diœcesis Tridentinæ. Die XXVII. Maii 1473. Ex autographo Illustris Andreas S. R. l. Eques de Stock, Consiliarius Cæsareus actualis, & Cancellarius Intimæ Imperialis Aulicæ Archivarius deprompsit in autentica forma Vienna 1765. die 1X. Februarii.

In Christi Nomine Amen. Anno Nativitatis Ejusdem millesimo quadringentesimo septuagesimo tertio, indictione sexta die Jovis vigesimo septimo mensis Madii in Villa Cogulli, Plebis Volsanæ, Vallis Solis & Diœcesis Tridentinæ, in Via publica, juxta domum habitationis circumspècti, & providi Viri, scilicet Bonaventuræ, filii circumspècti, & Sapientis Viri S. Guilelmini, olim S: Joannis de Migazzi de Rasura Vallis Tellinæ, Diœcesis Cumarum nunc habitantis, & commorantis in prædicta Villa Cogulli, præsentibus providis, & discretis Viris, Salvatore quondam scilicet Antonii de Tomasis, Viviano Fabro, filio ejusdem Salvatoris, Bonofilius Vidali de Pusclavo, Magistro Joanne Sartore quondam Magistri Joannis Sartoris de Comoascho, Vallis Agneclix, & Baptista Cavalario, quondam Magistri Constantii de Valeconibus de Valtota, omnibus nunc habitatoribus in prædicta Villa Cogulli, testibus ad infra scripta specialiter rogatis, & vocatis. Ibi Nobiles, & Egregii Viri Dominus Joannes..... Dominus Martinus legum Scolaſtis S..... Bonaventura, & Gervasius fratres, & filii quondam Nobilis, & Egregii Domini Guilelmini de Migazzi de Rasura Vallis Bitti, Vallis Tellinæ, Episcopatus Cumarum nunc autem moram trahentes suprascriptæ Villæ Cogulli, prædictarum plebis Volsanæ, Vallis Solis, & Tridentinæ Diœcesis, omnes simul, & quilibet eorum, tam vicissim, quam conjunctim, quam divisim, & separatim, unanimiter, concorditer, & nemine eorum discrepante, fecerunt, constituerunt, & ordinaverunt, ac faciunt, constituunt, & ordinant snos, & cujuslibet eorum tam simul, quam separatim missos, nuncios, & procuratores speciales, & generales, & quidquid melius dici & esse potest, sese vicissim scilicet unus alium, & alius alium, & alii alios, seu alii alium. Item circumspèctos & prudentes juvenes, scilicet Antonium Nothum, & Bartholomæum fratres, & suprascripti Bonaventuræ filios legitimos, & naturales. Item Nobiles, & egregios & eloquentes Viros D: Ambrosium Cagnola, D: Candidum Porrum, D: Augustinum de Terrago, D: Franciscum Bolla, D: Ambrosium de Cogliate, D: Georgium Rulcha, D: Damianum de Maliario, & D. Franciscum Sachella, omnes de Mediolano. Item D: Georgium de Reteſno, D: Antonium Strupa, D: Leonem Vacha, D: Nicolaum de Valeſis, D: Aloyſium Haliacha, & D: Baptistam de la Porta, omnes & cuivis: Item D: Perrum de Menafio, D: Bartholomæum Maraveglia, D: Jacobum de la fontana, D: Bartholomæum Mallacrida; & D: Antonium & D: Christophorum fra-

Item. Jul. Tom. I.

N n n

tres

rres de Carugho, omnes de Trixiniis. Item D: Georgium de Filiponibus, D: Petrum de Casparo, D: Lazarum de Bellano, D: Petrum de la Foppa, & D: Ponitrium da Pozo, omnes de Tertiario de Subtus: Item D: Gracolum Gnath, D: Anselinum, & D: Stephanum Gato, hos rres de Tillio prænominatæ Vallis Tellinæ, licet absentes, sed tanquam præsentēs & quemlibet eorum in solidum, ita, quod occupantis conditio prior non existat, & quicquid unus eorum incæperit, alter, seu alii mediare, prosequi, & finire valeant, & possint, & hoc specialiter, ad dicto procuratorio nomine, seu Nominibus petendum, exigendum, consequendum, & habendum omnes, & singulas quantitates denariorum, bladi, Vini seu aliarum rerum cujuslibet generis, & manericii sint, quas dicti Fratres constituentes & quilibet, seu alter eorum habere debent, seu debet, & debebunt, seu debebit, a quacunque persona, Communi, Collegio, Capitulo, & Universitate, Civitatibus Tridenti, & Cumarum, & eorum Episcopatibus, & alibi ubicunque, quocunque modo, & quacunque ratione, & occasione, & tam per Cartam, quam sine Carta, ad faciendum dicto Procuratorio Nomine, seu Nominibus ut supra, cuilibet personæ, & quibuslibet personis, Communibus, Collegiis, Capitulis, & Universitatibus quascunque Confessiones, finas absolutiones, liberationes, quietationes, & pacta quæcunque de ulterius non perendo, agendo, nec causando in perpetuum de omni, & toto eo, quod per ipsos missos, nuntios, & procuratores suos, & quemlibet, seu alterum eorum dicto procuratorio Nomine, seu Nominibus ut supra, recipi, & haberi contingerit, & prout eisdem missis, nuntiis, & procuratoribus Suis, & cuilibet, seu alteri eorum melius videbitur, & placuerit, & in ipsis Instrumentis inde fiendis, ut supra, & quolibet eorum apponi contingerit: Et ad promittendum & obligandum dicto procuratorio Nomine, seu Nominibus, ut supra, sese vicissim, videlicet unus alterum, & alter alterum constituentes, & quemlibet eorum, & omnia eorum, & cuilibet ipsorum bona & res pignori, præsentia, & futura in ipsis Instrumentis faciendis, ut supra. Et quolibet eorum de fundo, essendo, & permanendo perpetuo ratiros, & contentos, & de faciendo perpetuo Stare, esse, & permanere quamlibet aliam personam, Commune, vel Collegium, Capitulum, & universitatem tacitam, & contentam, & tacitum & contentum omnibus dictorum Fratrum constituentium, & cuilibet eorum propriis, expressisque dampnis, & interesse tantum in pœna, & sub pœna rotius dampni, & interesse ac omnium expensarum solempni Stipulatione præmittenda, & deducenda. Item ad intrandum, & apprehendendum dicto procuratorio Nomine, seu Nominibus ut supra corporalem possessionem, & reñutam, vel quasi, & per fortiam omnium, & singulorum bonorum, & rerum mobilium, & immobilium, cujuscunque sint debitoris, & quorumcunque Suorum, seu alterius eorum debitorum, præsentium, & futurorum. Et hoc pro quocunque Creditore, ac quibuscunque Credis ipsorum Fratrum constituentium, & cujuslibet eorum, seu alterius eorum præsentibus, & futuris ut supra. Et usque ad omnes quantitates denariorum, bladi, vini, & aliarum rerum, quas ipsi fratres constituentes, & quili-

quolibet, seu alter eorum habere debent, seu debebunt, a quacunque persona, & quibuscunque personis, Communibus, Collegiis, Capitulis, & Universitatibus quocunque modo, & quacunque ratione, & occasione tam per cartam, quatenus & scripturam, quam sine Carta quatenus & Scriptura, ac vigote & prætextu cuiuscunque parabolæ & licentiæ, seu Possessionis realis, decretalis, & corporalis, vel quasi eisdem fratribus constituentibus, & cuilibet, seu alteri eorum dæ & concessæ, ac dandæ, & concedendæ per quamcumlibet Potestatem, Capitaneum, Vicarium, Judicem, Consulem, Rectorem, vel Auditorem tam Ecclesiasticum, quam Sæcularem, contra quoslibet & singulos Suos, & cuiuslibet, seu alterius eorum debitores præsentis, & futuros, ut supra: & usque ad quantitatem totius ejus, quod dicti Fratres constituentes, & quilibet, seu alter eorum habere debent, pro tempore præterito, ac præsentis, & de cætero habere debebunt, a prædictis Suis debitoribus præsentibus, & futuris quocunque modo, & quacunque ratione, & occasione: Et in ipsis possessionibus apprehendendis, ut supra, standum, permanendum, & perseverandum, ac ipsas possessiones, & bona apprehendendum, ut supra, & potestatem earum, & eorum retinendum, & relaxandum, ac in solutum, & pro parte Solutionis creditorum Suorum accipiendum dicto procuratorio Nomine, seu Nominibus, ut supra, a quibuscunque extimatoribus deputatis, vel deputandis, usque ad quantitatem totius ejus, quod extimari, & in solidum dari contingerit, ut supra, & prout eisdem missis, nuntiis, & procuratoribus Suis & cuilibet, seu alteri eorum melius videbitur, placuerit, & in ipsis extimationibus, & in solutum dationibus faciendis, ut supra, apponi contingerit. Item ad investiendum & locandum, & quacunque Investituras & locationes faciendas dicto procuratorio Nomine, seu Nominibus, ut supra, cuilibet personæ, seu quibuslibet personis Communibus, Collegiis, Capitulis, & Universitatibus, de omnibus, & singulis possessionibus, domibus, terris, & rebus, territoriiis, & aliis quibuscunque bonis, & rebus, mobilibus, & immobilibus ipsorum fratrum constituentium, & cuiuslibet, seu alterius eorum, & eisdem, seu alteri eorum fratribus constituentibus, & cuilibet eorum spectantibus, & pertinentibus, ac obligatis, & hypothecatis, & quæ eisdem Fratribus constituentibus, & cuilibet, seu alteri eorum de cætero spectabunt, & pertinebunt, & obligati, & hypothecati contingerit quocunque modo, & quacunque ratione & occasione. Et item ad se investiendum dicto procuratorio Nomine, seu Nominibus, ut supra, & quacunque Investituras, & locationes recipiendum a quacunque persona, seu quibuscunque personis, Communibus, Collegiis, Capitulis, & Universitatibus de omnibus & singulis possessionibus, domibus, terris, decimis, fructibus, redditibus, proventibus, gaudimentis, & rebus, territoriiis, ac bonis mobilibus, & immobilibus. Et hoc ad Terminum & Terminos & tam ad livellum, & perpetuum ac simplicem locationem, quam alio modo, quocunque modo, & quacunque ratione & occasione: Et pro quocunque ficto, ac fictis medio & reditu, ac quantitatibus denariorum, bladi, Vini, & aliarum rerum, quæ in ipsis Investituris, ac locationibus faciendis, & recipien-

dis,

dis, ut supra apponi contingerint, & prout eisdem Missis, nuntiis, & procuratoribus suis, & cuilibet eorum melius videbitur, & placuerit. Item ad denunciandum, excomiandum, & repudiandum, ac quæcunque denunciamenta, excomiaciones, & repudiationes dicto procuratorio Nomine, seu Nominibus, ut supra, faciendum, & fieri facientes cuilibet personæ, & quibuslibet personis, Communibus, Collegiis, Capitulis, & Universitatibus de quibuscunque & singulis possessionibus, domibus, terris, decimis, & rebus, territoriis, ac bonis mobilibus, & immobilibus, de quibus contingerit fieri, & recipi Investitura, & locatio, ut supra, & prout eisdem missis, nuntiis, & procuratoribus Suis, ut supra, melius videbitur, & placuerit, & in ipsis denunciamentis, excomiamentis, & repudiationibus ut supra faciendis apponi contingerit. Item ad sese dicto Procuratorio Nomine, seu Nominibus, quibus supra, compromittendum, & quæcunque Compromissa unum & plura, semel & pluries, faciendi, speciale, & generale, & item, speciale tantum, & generale tantum, ac item de jure tantum, & de facto tantum: Item de jure & de facto, & de amabili compositione, & cujuslibet alterius generis, & manericii dicto procuratorio Nomine, seu Nominibus, ut supra, faciendum cum quacunque persona, & cum quibuscunque personis, Communibus, Collegiis, Capitulis, & Universitatibus: Et in quemcunque arbitrum, & arbitratores, seu arbitros, & arbitratore, & amabiles compositiones de omnibus & singulis litibus, quæstionibus, discordiis, & Controversiis venturibus, & quæ verti, & esse possent, & poterint inter, & per supra factos fratres constituentes, & quemlibet, seu alterum eorum pro una parte, seu pluribus, & diversis partibus, & quarumcunque aliarum personarum, & quascunque alias personas, Communia, Collegia, Capitula, & Universitates ex altera parte seu aliis pluribus, & diversis partibus, rationibus, & causis apponendis in quolibet instrumento compromissi, seu compromissorum faciendorum, vigore præsentis Mandati, & cum quibuscunque, & singulis pactis, promissionibus, Conventionibus, Obligationibus, renuntiationibus, pœnis, termino, seu terminis, prorogationibus, Clausulis, & Solempnitatibus in dicto Compromisso, seu Compromissis faciendis, ut supra, apponendis: Item..... ratificandum, & amologandum dicto procuratorio nomine, seu Nominibus, ut supra, omnia & singula præcepta, pronuntiamenta, & arbitramenta, quæ fieri contingerit ut supra, & item de pœna, seu pœnis in dicto Compromisso, seu Compromissis faciendis, ut supra apponendis, ac de omni eo contento, quod in dictis denunciamentis faciendis, ut præfertur, apponi contingerit, ut supra Denunciationes, & intimationes, ac denunciamenta, & intimamenta facienda dicto procuratorio Nomine, seu Nominibus, ut supra, omnibus & singulis, cum quibus & intra quos, compromitti, & arbitrati contingerit, ut supra, prout advenerit, & casus adesse contingerit, & prout eisdem missis, nuntiis, & procuratoribus Suis, & cuilibet eorum, ut supra, melius videbitur, & placuerit, & in ipsis denunciamentis faciendis, ut supra, apponi contingerit. Item ad cedendum, & quascunque Cessiones dandum, & faciendum dicto procuratorio Nomine, seu Nomi-

Nominibus, ut supra, cuilibet personæ, & quibuslibet Communibus, Collegiis, Capitulis, & Universitatibus de quibuscunque & singulis quantitatibus denariorum, bladi, Vini, casei, & aliarum rerum ac instrumentis, & juribus, quæ ipsi fratres constituentes, & quilibet, seu alter eorum habent, & eisdem, & cuilibet, seu alteri eorum spectant, & pertinent, ac de cætero habebunt, & spectare, & pertinere contingerit, contra & adversus quamcunque personam, & quascunque personas, Communia, Collegia, Capitula, & Universitates quocunque modo, & quacunque ratione & occasione. Item ad vendendum, & quascunque venditiones dicto procuratorio Nomine, seu Nominibus, ut supra, faciendum in manibus cujuscunque personæ, & quarumcunque personarum, Communium, Collegiorum, Capitulorum, & universitatum, de omnibus & singulis, fructibus, redditibus, proventibus, & gaudimentis; possessionibus, domibus, rebus, decimis, & rebus: territoriis, ac aliis bonis mobilibus, & immobilibus dictorum fratrum constituentium, & cujuslibet, seu alterius eorum & eisdem fratribus constituentibus, & cuilibet, seu alteri eorum, ut supra spectantibus, & pertinentibus, ac obligatis, & hypothecatis & quæ de cætero Sibi, ut supra spectabunt, & pertinebunt, & obligari, vel hypothecari contingerint, quocunque modo, & quacunque ratione, & occasione. Et hoc cum Sui juris, domini & possessionis constitutione, & cum omnibus & singulis pactis, promissionibus, Conventibus, Obligationibus, Renuntiationibus, pœna, seu pœnis, clausulis, & solemnitatibus in hujusmodi Instrumentis Cessionum, & venditionum dandarum, & faciendarum, ut supra apponendis, & cum, & sub quibuscunque promissionibus defendendi, & garantendi ipsas Cessiones, & Vendiciones, ac quantitates & res, & omnia & singula in ipsis instrumentis Venditionum, & cessionum faciendarum, ut supra apponendis, tam in pœna & sub pœna verique dupli pretii amissione ipsarum Cessionum, & Venditionum, & rerum in eis apponenda, & totius dampni & Interesse, ac omnium expensarum solemnni Stipulatione promittenda, & deducenda: Et tam pro eorum dato, & facto tantum, quam in omnem causam, & casum, & liris eventum, qui, vel quæ exinde moveri contingerit: Et hoc a prima Citatione in antea denunciante præmissa, & etiam pro quocunque pretio, & pretiis, ac quantitatibus denariorum, bladi, vini, & aliarum rerum, quæ in ipsis Instrumentis Cessionum, & venditionum dandarum, & faciendarum, ut supra apponi contingerit, & prout eisdem missis, nuntiis, & procuratoribus suis, & cuilibet eorum melius videbitur, & placuerit; Et ad recipiendum & habendum ac recepisse & habuisse constitendum dicto procuratorio Nomine, seu Nominibus, ut supra, a quolibet futuro, seu futuris Cessionariis, & Emptoribus pretium, & pretia ipsarum Cessionum, & Venditionum dandarum, & faciendarum, ut supra, & quantitarum, & rerum in eis apponendarum; & omne, & totum id, quod in eis apponi contingerit, tam pro pretio, & Nomine pretii, quam etiam pro completa solutione, & integra Satisfactione dictarum Cessionum, & venditionum, quæ fieri contingerit, ut supra, & quantitarum, & rerum in ipsis Cessionibus, & Venditionibus faciendis, ut su-

pra praefertur, apponendarum: Et ad promittendum & obligandum sese, & quemlibet eorum, & omnia eorum, & cujuslibet eorum bona, & res pignori praesentia, & futura in ipsis omnibus & singulis instrumentis faciendis ut supra, & quodlibet eorum tam in solidum, quam alio quovis modo, & in omnibus, & per omnia, prout promitti, & obligari contingerit, & requiritur ex forma, & natura hujusmodi Instrumentorum faciendorum vigore praesentis mandati, ut supra. Item ad omnes ipsorum fratrum constituentium, & cujuslibet eorum causas, lites, quaestiones, discordias, & controversias, quas habent, vel habere possent, seu intendunt, seu alter eorum habet, vel habere posset, seu intendit cum quacunque persona, Communi, Collegio, Capitulo, & Universitate sub toto Cumatam examine, & alibi coram quocunque Capitaneo, Potestare, Vicario, Judice, Consule, Rectore, vel Causarum Auditore tam Ecclesiastico, quam Saeculari: Et hoc tam ad agendum, quam defendendum, negandum, confitendum, opponendum, allegandum, & respondendum: Interrogationes, Libellos, petitiones, positiones, & Capirula faciendum, producendum, dandum, & recipiendum, & ipsis respondendum, & earum responsiones ratificandum, & approbandum; Litem, seu lites contestandum, terminos statuendum, & collocandum, petendum, dandum, & ponendum; Judices & Notarios eligendum, & eos recusandum, suspectos & confidentes dandum, recipiendum, & nominandum tam ore tenus, quam in scriptis: Testes, instrumenta, processus, Scripturas, & Jura quaecunque producendum: Sententias tam interlocutorias, quam definitivas audiendum, & ab eis, & quolibet alio gravamine illaro vel inferendo appellandum, & eas, & ea nullas, & nulla esse dicendum, earum eorumque appellationes, & nullitates prosequendum, & ad Sacramenta Calumpniae, & veritatis dicendum, & cujuslibet alterius generis, & maneticii jurandum in & super animabus dictorum fratrum constituentium, & cujuslibet eorum faciendum, dandum, praestandum, defendendum, & referendum: Et ad quascunque protestationes, probationes, Nominationes, denominaciones, denunciationes, & Securitates, seu Satisfactiones dandum, faciendum, praestandum, & recipiendum: Et ad promittendum & obligandum ipsos fratres constituentes, & quemlibet eorum, & omnia eorum & cujuslibet eorum bona, & res pignori, praesentia & futura in ipsis Securitatis, seu Satisfactionibus inde fiendis. Et ad substituendum dicto procuratorio Nomine, seu Nominibus, ut supra, alios Mifos, nuntios, & procuratores, unum & plures semel & pluries, totiens quotiens eisdem missis, nunciis, & procuratoribus Suis, & cuilibet, vel alteri eorum melius videbitur, & placuerit, substitutorumque revocandum, & alios postmodum reassumendum, ad praedicta omnia, & singula, & quodlibet praedictorum: Et celebrandum, & rogandum, & celebrari, & rogari faciendum dicto procuratorio Nomine, seu Nominibus, ut supra, de praedictis omnibus & singulis, & quolibet praedictorum instrumentum, & instrumenta quodlibet, & quaelibet cum omnibus, & singulis pactis, promissionibus, Conventionibus, Obligationibus, renunciationibus, Sacramentis, Clausulis, & Solemnitatibus, in hujus-

hujusmodi Instrumentis debitis & necessariis, & quæ in dictis Instrumentis, & quolibet eorum faciendis, ut supra, apponi contingerit tam de jure, quam de consuetudine: Et ad jurandum corporaliter ad Sancta DEI Evangelia, manibus ractis Scripturis in animabus, & super animabus dictorum fratrum constituentium, & cujuslibet eorum, in ipsis Instrumentis Cessionum, & Venditionum dandis, & faciendis, ut supra in omnibus, & per omnia, prout in Cessionibus, quæ fiunt, & dantur jurari debet, & requiritur secundum formam Statutorum, & ordinamentorum communis Cumarum, & Civitatis Tridentinæ, & ejus Diocesis, & Terræ Tillii, & pertinentium, & totius Vallis Tellinæ, & cujuslibet alterius communis super hoc apponendum: Et generaliter ad omnia alia, & singula faciendum, & gerendum, quæ in prædictis, & circa prædicta necessaria fuerint, & utilia, & quæ merita causarum tam de jure, quam de consuetudine postulant, & requirunt. Dantes & concedentes dicti omnes fratres constituentes, & quilibet eorum prænominatis Missis, nuntiis, & procuratoribus Suis, & cuilibet eorum in solidum, plenum, liberum, & generale mandarum, cum plena, & libera, & generali administratione faciendi, gerendi, & exercendi in prædictis, & circa prædicta omnia ea & singula, quæ ipsimet fratres constituentes, & quilibet eorum, ut supra, facere possent, ac si personaliter adesset, vel adesset, etiam si Mandatum exigeretur magis speciale. Promittentes insuper dicti omnes Fratres constituentes, & quilibet eorum, ut supra sub hypotheca, & obligatione Sui, & omnium Suorum, & cujuslibet eorum bonorum, & rerum pignori præsentium, & futurorum mihi Notario inscralcripto, ranquam publicæ personæ, stipulanti, & recipienti nomine, & vice omnium personarum, quarum interest, intererit, & interesse poterit, quomodolibet in futurum, se quicquid per prædictos Missos, nuntios, & procuratores Suos, & item per alios Missos, nuntios, & procuratores Suos substituendos, ut supra, & per quemlibet, seu alium eorum in solidum actum, dictum, factum, gestum, promissum, procuratum, juratum, petitum, exactum, receptum, intratum, investitum, compromissum, cessum, venditum, substitutum, revocatum, & ordinatum fuerit in prædictis, & quolibet prædictorum omne id, & totum ratum, gratum, firmum, & validum perpetuo habere, & tenere, & nullo tempore contrahacete, nec venire aliqua ratione, vel occasione juris, vel facti, communis, vel specialis: & de rato habendo, judicato solvendo, in judicio sisti, & judicatum solvi. Et voluntas dicti Fratres constituentes, & quilibet eorum, ut supra, relevare dictos Missos, nuntios, & procuratores Suos, & item alios missos, nuntios, & procuratores Suos substituendos, ut supra, & quemlibet eorum ab omni onere satisfaciendi, caverunt, satisfecerunt, & fide jusserunt ipsimet fratres Constituentes, & quilibet eorum, ut supra, obligando sese, & quemlibet eorum, & omnia eorum, & cujuslibet eorum bona, ut supra, mihi jam dicto Notario, dictis Nominibus quibus supra stipulanti, ut supra.

Ego Bartholomæus filius quondam S. Joannis Notarii de Volfana, prædictorum Vallis Solis, & Tridentinæ Diocesis, publicus Imperiali auctoritate

tate Notarius rogationi præscripti instrumenti Procuræ in robur, & testimonium omnium, & singulorum in eo contentorum, & connexorum semper præfens adfui, & ea rogatus scribere publice, fideliter scripsi, Signumque mei Tabellionatus appolui consuetum & me subscripsi.

Nos Rolandus de Spôio Capitaneus, & Vicarius Generalis in Valibus Ananiz & Solis pro Reverendissimo in Christo Patre, & Domino Domino Johanne DEI, & Apostolicæ Sedis gratia Episcopo, & Domino Tridentino dignissimo, universis, & singulis ad quos præfens Instrumentum Procuræ provenerit, notum facimus tenore præsentium, quod prædictus Bartholomæus Notarius de Volfana, qui eundem scripsit, est publicus, verus, & authenticus Notarius, bonæ, ac legalis famæ, Ejusque Instrumentis, & Scripturis, tam publicis quam privatis in Jurisdictione & Diocæsi ista plena, & indubitata fides adhibetur. In cujus rei testimonium, ne propter locorum distantiam sæpenumero possit de vera legalitate dubitari, hoc præfens Instrumentum Procuræ cum Sigillo meo sigillavi. Ex Castro Nostro Vallerij Vallis Ananiz, die Veneris XXVIII. mensis Octubris. Anno Domini MCCCCLXXIII.

N.º XL

Documentum de anno 1475. die Lune ante festum S. Matthei Apostoli illustrans, & confirmans partem Genealogie antiquorum Comitum Goritiæ, ex quo crudeliter allata olim Leontii in Carinthia a quibusdam Judeis Puella Christiane mors, & supplicium de reis sumptum declaratur. Authenticum communicavit R. Dom: Antonius Gossisse, qui ob morum probitatem, honorisque divini ampliandi desiderium Cleri Goritiensis, ac Curie Archiepiscopalis, cujus est Actuarius, insigne decus, & ornamentum merito potest appellari.

Ego Virgilius de Graben Eques, Ego Joannes Seyt Vice Præfector Leontii, & Ego Guilielmus Rueff opidi, & Dynastæ Judex ibidem attestor, quod nos ex seria commissione, & Mandato illustris. Principis & Domini Leonardi Comitis Palatini Carinthiæ, Comitis Goritiæ, & Tyrolis nostri gratiosi Domini diem hodie diximus & scienter vigore harum litterarum postea descriptos honestos Vitos in publicum prodire, & ad Nos venire jusserimus, & illos omnibus præscriptis illis verbis, quemadmodum juris est, præmeditati monuerimus, quidnam ipsis revera constet, & notum sit de barbaro facinore occasione & morte quam olim Hebræi Innocenti infanti intulerint, & commiserint &c. Et ita postea descripti honesti viti reminiscences, & deposito erectis digitis juramento unanimiter & concorditer coram Nobis tribus, & aliis assefforibus publice attestati sunt, & nimirum dixerunt: verum esse, & compluribus honestis hominibus nobilibus, & aliis, qui ante aliquod tempus defuncti sunt, notum, quod olim & tempore quondam Henrici Comitis Goritiæ &c. etiam nostri bonæ recordationis gratiosi Domini, circiter anno quadage-

dragesimo secundo, vel tertio proxime elapso hic in dicto oppido Leon-
tio aliqui Hebræi in duabus ædibus habitationem habuerint, in sede ci-
vis hujatis dicti Thomæ Pöck ante aliquot annos defuncti, infans Ursula
dicta, ætatis suæ trium, aut quatuor annorum casu perdita fuit, quæ sin-
gulari, & strenua industria multis diebus in terra, & aqua quæsitæ, inve-
stigata, & non reperta fuit. Cum illi Judæi dictæ puellulæ, ut ex sequen-
ti eorum inquisitione pater, compotes facti, eandem dicto anno, die pa-
rasceves Martyrio affecerunt, & occiderunt, & postea hic in aqua proje-
cerunt, ut tam enormem cædem, ac facinus occultarent: quod autem
Deus permittere noluit, sicuti etiam postea in illa vicinia, & locis in qui-
bus prius quærebatur, nec inveniebatur, reperta fuit. Cum igitur prædi-
cta puella fuisset inventa, ad hanc perlustrandam viri, & feminae com-
plices citabantur, cujus corpusculum puncturis ubique erat confossum, re-
pertumque quod sanguis ejus ex eodem corpusculo elicitus, ac effusus fue-
rit. Et post hanc cædem judicium Hebræos corripuit, & captos detinuit,
& quæstionem de illis habuit, & illi pernegare facinus audebant. Tum
talía signa in infante spectabantur, & obiciebantur, quæ in illa puella
inter alia perpetrassent & ita Judæos omnes unanimiter fuisse confessos,
& effatos, quomodo dictam infantem die parasceves anno præfato ene-
cassent, & Martyrio affecissent ut supra prius dictum legitur. Et post hoc
interrogati Judæi, quomodo tandem hanc Puellam accepissent, tunc edi-
xere quod hanc puellam illis mulier christiana, cui Margaretha Prai-
tschedlin nomen pro donis, & muneribus adduxerit. Tunc etiam illa mu-
lier capta, & quæsitæ fuit, quomodo puellulæ compos facta fuerit, quæ
respondit, quod eam in loco quodam reperisset, amice, ac blandis ver-
bis suscepisset, & demum in potestatem Judæorum tradidisset: quæ res
omnes ita se habere comperiebantur. Atque postea jubebat nostra gratio-
sa Domina Margaretha, in absentia nostri dicti gratiosi Domini Comit-
is Henrici Comit-æ Goritiæ bonæ utrinque memoriæ, cum tunc temporis
abfuerit, ut Hebræis pro tali facinore, quod perpetrassent jus diceretur
ita atque eapropter diem fuisse constitutum juri dicendo diem lunæ ante
festum Ascensionis Domini cujus vigore etiam anno eodem, & die no-
stra gratiofa Domina ex omnibus prædicti nostri gratiosi Domini ditio-
nibus omnes de nobilitate ex Carinthia ad Juliam, Dravum, & Mellam
fluvios, ex valle Pultrissa, & aliunde, & insuper multos de plebe, qui ad
hoc apti essent, vocare, ac citare jussit, qui & advenerint, ut per hos
judicium propter Judæos secundum normam requisitam constitueretur.
Tum Judæos omnes, & dictam Christicolam, quæ illis infantem concili-
laverat, simul ad judicium ductos esse, accusationes, & responsiones pro-
positas, auditas, ac demum dicto facinori in jure fundatam dictam fuisse
lenitentiam, atque etiam executioni mandatam, ut unus Hebræorum di-
ctus Samuel, utpote qui primus manum Puellæ injecerit, & summe bar-
baram necem ac Martyrium intulerit rota frangeretur, & postea rotæ
imposito canis ibidem suspensus jungeretur. Tum Judæus Senior dictus
Joleph ad patibulum, & restim damnatus est ita ut in eodem ex pedibus
cum grandi cane suspenderetur. Dein dicta Praitschedlin cum duabus ve-

Iren. Jul. Tom. I.

P p p

tulis

culis Hebræis ad rogum damnata junctis invicem tergis omnes concremata: fuerint. Adfuisse etiam quatuor juvenculas Hebræas, uti & parvulum Hebræum, hi baptismum perierunt, & Christiana fide instrui, qui etiam suscepti, & baptizati fuerunt. Et hi sunt illi Viri, qui prædictis rebus interfuisse, & prædicta testimonia, ac didicita sub corporali erectis digiris præfrito jutameto prius memorato deposuerunt.

Item primus Michael Ktamer, Joannes Trachser, Joannes Streicher, Lampertus Sutor, Michael Faber ferrarius, Betschold Sutor, Hermannus Sartor, Martinus Spangler, Peter Sibenschlegel, Wolfgang Rolcoph, Bartholomæus Rejak, Nicolaus Mayr de Tristak, Martin Weingartner, Leonard Wengl, Capo de Godnac, Filius Puemberg, Christian in Gneur, Mayr an der Gassen in Nulsdorff, Andreas Fralchan, Mayr Trachsl de Thure, Hammer de Trischach, & Joannes Landboti. In fidem supradictarum depositionum, ac testimoniorum signavimus hæc impressis Civitatis Leontinæ, & nostrorum præmemoratorum omnium trium propriis Sigillis sine tamen omni Civitatis laudatæ Dynastiæ ac nostrorum hæredum præjudicio sincere, & ftaude submota. Datum Leontii anno post Christum natum millesimo quadringentesimo septuagesimo quinto, die lunæ ante festum Sancti Marthæi Apostoli.

N.° XLI.

Listre Reversales Germanicæ a Tergestinis exhibitæ Friderico III. Imperatori propter administrationem ipsis commissam Officii, & reddituum Vicedominatus Tergesti. Dat. die Sabbati post festum Svi Francisci 1491. Ex authentico Italicas reddidit Dñus Josephus Lovisoni Excelsi Capitanealis Consilii Goritiensis Cæsareus Traductor.

Noi Giudici, ed Assessori di Trieste confessiamo per Noi, e Nostri Successori qualmente l'Augustissimo Prencipe, e Signore Signore Federico Imperatore de' Romani sempre Augusto Rè dell' Ungaria, Dalmazia, e Croazia &c. Duca d' Austria, e Stiria Signore Nostro Clementissimo dall' ultimo passato giotno di Sant' Egidio in poi, e sino a tanto che si compiacerà di rivotarlo abbia cesso, ed ordinato a noi l'amministrazione dell' Implico Offizio di Vice-Domo di Trieste con li suoi utili, rendite, attinenze, e pertinenze, eccettuate le Imperiali Mude, e transito, la metà delle condanne criminali, e de' Beni de' Cittadini espulsi, quali l'Imperial Clemenza ha riservato per se a senso dell' Imperial Diploma a tal fine emanato.

Perciò in vigor delle presenti promettiamo scientificamente sopra la nostra fede, ed onore a Sua Maestà Imperiale di voler fedelmente, e lealmente possedere, ed amministrare l'Imperiale Offizio di Vice-Domo, e di voler annualmente esborfare al Capitano Imperiale di Trieste quel tanto, che gli veniva pagato dalla Clemenza Imperiale con impiegare il sopra più delle rendite a beneficio ed a riparo delle urgenze della precitata Imperiale Città, e specialmente per fabbricare le porte, Mura, e palazzi, e per lastricare le strade della medesima Città, obbligandoci scientificamente di mantenere questa nostra promessa, e di contribuire annual-

mente a sua Imperial Maestà, e Suoi Eredi sino a tanto, che Noi faremo in possesso del prefato Imperial Ufficio di Vice-Domo Misure (ossia Rainfel) centro di Vino. Così pure di non opprimere, ed aggravare ingiustamente, e contro l'antica consuetudine li Cittadini, ed altra gente di Sua Maestà, e di non permettere che venghino derogari il jus Signorile e li diritti della prelibata Maestà sua, ma validamente sostenerli. Dandosi poi il caso, che l'Imperial Clemenza, o li suoi Eredi si compiacessero di rievocare a se in voce, o in scritto l'Imperial Ufficio di Vice-Domo, ci obblighiamo di cederlo semplicemente e di riconsegnarlo senza minima renitenza alla prelibata Maestà sua, o a chi verrà a tal effetto autorizzato unitamente a tutti gli Urbarj, ed altre attinenze, di modo che mancando Noi a tal nostro obbligo in pregiudizio, e danno di sua Maestà Imperiale, la medesima rispetto a tal danno possa cercare il suo regresso contro di noi, e nostri successori, e contro l'intera nostra facoltà. In fede di che noi Giudice, ed Assessori abbiamo umiliato alla prelibata Maestà sua la presente scrittura munita del sigillo della Città di Trieste, sotto il quale ci obblighiamo per noi, e nostri Successori di fedelmente osservare il tenore della presente. Data nel Sabato dopo il giorno di S. Francesco. Dopo la Natività di Christo nell'anno 1491.

Er ego Nardinus filius quondam Egregij Viri Domini Christophori Coronini dicti de Cernotis publicus Apostolica, & Imperiali auctoritate Notarius aliena manu scriptum hunc reversum cum suo authentico collationavi, & quia concordantem inveni in hanc publicam formam redegei, signo nomineque meis apposis. Tergeſti 20. Aprilis 1495.

N.º XLII.

Friderici III. sapius nominati Imperatoris Diploma datum Lincolniæ in Austria sup. II. Aprilis 1492. vigore ejus Petrum Secretarium suum, & Franciscum Fratres, atque Laurentium Patrum de Bonomo Comites Palatinos, ac omnium Urbium Imperii Civis declaravit, confirmando, & augendo arma eorum gentilitia. Ex autographo communicavit frequenter in præſenti opere laudatus, nunquam tamen satis laudandus Eruditissimus Dominus Andreas Josephus de Bonomo.

Fridericus Divina favente Clementia Romanorum Imperator semper Augustus, Hungariæ, Dalmatiæ, Croatiae &c. Rex, ac Aultrix, Styriæ, Carinthiæ, & Carniolæ Dux, Dominus Marchiæ Sclavoniæ, & Portus Naonis, Comes in Habsburg, Tyrolis, Pherretis, & in Kyburg, Marchio Burgoviz, & Landgravius Alſatiz. Honorabili devoto nostro dilecto Petro Bonomo Tergeltino Secretario, & continuo commensali nostro Sacri Lateranensis Palatii, Aulæque nostræ, & Imperialis Consistorij Comiti Grariam Cæsaream, & omne bonum. Etsi Imperatoris Majestatis sublimitas in Romani Imperii loca vertice ad cætera omnia luminis sui aciem intendere ita debet ut cuncta recto ordine perficiantur, ex nulla ramen re uberiorem nomini suo gloriam comparat quam ubi & dignis hominum virtutibus sua præmia largitur, & continuo sibi studio famulan-

lanes adeo exornat, quo & probata tanto auctore virtus vehementiores in dies imperus edat, & inclinari pridem in eam animi percepito meritum suorum congiario diuturniori vinculo confirmetur. Quo fit ut re-
 perentibus nobilium sapenumero singulares tuas virtutes, & præcipue continuos labores, quos diligenti studio, & cura in Australi Cancellaria Nostra libens, alacrique animo per plures annos impendisti, impendere-
 que quotidie non desistis, Te imprimis prænominatum Petrum, deinde ut Familix etiam tuæ memores esse videamur Laurentium Bonomum Pa-
 truum tuum familiarem nostrum, qui quampluribus etiam meritis erga Nos, Domumque Nostram Austriæ commendabilem se Nobis reddidit,
 jugique fidelitate, & grato obsequio ad hunc diem sese exhibet. Tum &
 Franciscum Bonomum Fratrem tuum ex utroque Parente genitum, qui nunc liberalibus artibus incumbit, Nobisque toto pectore addictus obnixè famu-
 lari paratus est, animo deliberato, sano quoque Principum, Comitum, Baronum nostrorum, & Sacri Romani Imperii fidelium dilectorum acce-
 dente Consilio, ex certa nostra Scientia motu proprio, & Imperialis plenitudo-
 dine potestatis Sacri Lateranensis Palatii, Aulaque Nostræ, & Impe-
 rialis Consistorii Comites facimus, creamus, erigimus, nobilitamus, atto-
 limus, & auctoritate Nostra Imperiali graciosius insignimus. Decernentes,
 & hoc Imperiali statuentes Edicto, quod vos ex nunc in antea omni-
 bus privilegiis, juribus, immunitatibus, honoribus, consuetudinibus,
 & libertatibus frui debeatis, & gaudere, quibus cæteri Sacri Lateranensis
 Palatii Comites hæcenus frui sunt, seu quomodo liber porciuntur consu-
 etudine, vel de jure. Quodque possitis & valeatis per totum Romanum
 Imperium facere, & creare Notarios publicos, seu Tabelliones, & Judi-
 ces Ordinarios, ac Universis personis, quæ fide dignæ, habiles, & ido-
 neæ sint Notariatus, seu Tabellionatus & Judicatus ordinarii Officium
 concedere, & dare, & eos ac eorum quemlibet auctoritate Imperiali de
 prædictis per pennam, & calamarium investire prout moris est. Dum ta-
 men ad practicam, & executionem habiles, & idoneos inveneritis, su-
 per quo vestram conscientiam oneramus, dumodo tamen ab ipsis Nota-
 riis publicis, seu Tabellionibus, & Judicibus ordinariis per vos faciendis,
 & ereandis, ut præmittitur, & eorum quolibet vice, & nomine Sacri Im-
 perii & pro ipso Romano Imperio debitum fidelitatis recipiaris corpora-
 le, & proprium Juramentum in hunc modum videlicet quod erunt No-
 bis, & Sacro Romano Imperio, & omnibus Successoribus Nostris Roma-
 norum Imperatoribus & Regibus legitime intrantibus fideles, nec unquam
 erunt in Consilio ubi Nostrum periculum tractetur, sed bonum, & sa-
 lutem nostram defendent, & fideliter promovebunt, damna nostra pro
 sua possibilitate evitabunt, & averrent. Præterea Instrumenta tam publi-
 ca, quam privata, ultimas voluntates, Codicillos, Testamenta, quæcun-
 que Judiciorum acta, & omnia, & singula quæ illis, & cuilibet ipsorum
 ex debito dictorum officiorum facienda occurrerint, vel scribenda, iuste,
 pure, fideliter, omni simulatione, machinatione, falsitate, & dolo remo-
 tis, scribent, legent, & facient, non attendentes odium, pecuniam, mu-
 nera, vel alias passiones, aut favores. Scripturas vero quas debebunt in publi-

publicam formam redigere in membranis mundis, non in cartis abrafis, neque papieis fideliter conscribent, legent, facient, arque dictabunt, causasque hospitalium, & miserabilium personarum, nec non pontes, & Stratas publicas pro viribus promovebunt, sententias, & dicta testium donec publica fuerint, & approbata sub secreto fideliter retinebunt, & omnia alia, & singula recte, & iuste facient, quæ ad dicta officia quomodolibet pertinebunt consuetudine, vel de jure. Quodque hujusmodi Notarii publici, seu Tabelliones, & Judices Ordinarii per vos creandi possint per totum Sacrum Romanum Imperium, & ubilibet terrarum facere, conscribere, & publicare contractus, Instrumenta, judicia, Testamenta, & ultimas voluntates, decreta, & auctoritates interponere in quibuscunque contractibus requirentibus illas, vel illa, ac omnia & alia facere publicare, & exercere quæ ad officium publici Notarii, seu Tabellionis, & Judicis ordinarii pertinere & spectare noscuntur. Insuper eadem Cæsarea auctoritate prædicta ex certa scientia motuque simili vobis, & cuilibet vestrum concedimus, & largimur, quod possitis & valeatis, ac quilibet vestrum possit & valeat naturales, bastardos, spurios, Manseres, nothos, incestuosos copulative, ac disjunctive, & quoscunque alios, ex illicito, & damnato coitu procreatos, viventibus, vel etiam mortuis eorum parentibus legitimare, Illustrium tamen Principum, Comitum, Baronumque filiis duntaxat exceptis, & eos ad omnia jura legitima restituere, & reducere, omnemque genituræ maculam penitus abolere ipsos restituendo, & habilitando ad omnia, & singula jura successionum, & hereditatum bonorum paternorum, & patrimonialium etiam feudalium, & Emphiteuticorum, & generis cujuscunque alterius etiam ab intestato, Cognatorum etiam, Agnatorumque, & ad honores, & dignitates, ac singulos actus legitimos, ac si essent de legitimo matrimonio procreati, objectione prolis illicitæ penitus quiescente. Et quod ipsorum legitimatio facta ut supra pro legitime facta maxime teneatur, & habeatur, ac si foret cum omnibus Solemnitatibus juris, quarum defectus specialiter auctoritate Imperiali suppleri volumus, & intendimus, dummodo legitimaciones hujusmodi per vos faciendæ non prejudicent filiis legitimis, & hæredibus sed ipsi legitimandi cum legitimis æquis portionibus suis succedant Parentibus, & Agnatis. Non obstantibus in prædictis aliquibus legibus, quibus cavetur, quod naturales, bastardi, spurii, incestuosi copulative, vel disjunctive, vel alii quicunque de illicito coitu procreati, aut procreandi non possint, aut debeant legitimari sine consensu, & voluntate filiorum naturalium & legitimorum, ac aliis quibuscunque legibus, juribus, constitutionibus, seu consuetudinibus præfenti nostro Indulto, & concessioni quovis modo contravenientibus, quibus omnibus & singulis & cuilibet ipsarum volumus expresse de certa nostra scientia derogari, & etiam non obstantibus in prædictis aliquibus legibus aliis, etiam si tales essent, quæ deberent exprimi, & de eis fieri mentio specialis, quibus obstantibus, & obstare valentibus in omni casu duntaxat de certa scientia, & de plenitudine Nostræ Imperialis potestatis rationabiliter derogamus, & detogatum esse volumus per præ-

fentes. Eadem etiam auctoritate omnem solemnitatem juris, si qua in superioribus requireretur, & quemlibet alium defectum suppleantes. Præterea singularibus donis, & auctoritatibus ru, Petre, Parruulque, & frater tuus prænominari aliis vos munificos reddere valeatis, & acceptos prævenite cupientes cuilibet vestrum, ut in qualibet facultate viros scolasticos ad hoc idoneos, & sufficientes in Doctores, adhibitis tamen in qualibet creatione ad minus Doctoribus tribus de professione ejus, qui creandus erit, si in loco fueritis, ubi Doctorum copia haberi poterit, sin minus, quos ipsi judicaveritis hac promotione dignos, facere, create, & promovete, illis quoque consueta ornamenta, & insignia Doctoralia concedere, & conferre possitis, & valeatis auctoritate Nostra Imperiali præsentium per renorem plenam concedimus facultatem, & potestatem; volentes quod illi per vos in Doctores promoti, & promovendi in locis omnibus, & Civitatibus Romani Imperii, & ubique terrarum Nostrarum debeant, & possint Doctorales actus facere & exercere, omnibus, & singulis gaudere, & uti privilegiis, prærogativis, & exemptionibus, libertatibus, concessionibus, honoribus, præminentis, & favoribus, ac indulgentiis, & gratiis omnibus, & quibuslibet, quibus cæteri Doctores in Studiis privilegiariis, & generalibus gaudent, & utuntur, uri, & gaudere possint quomodolibet in futurum. Insuper te Perrum præfatum, Laurentiumque, & Franciscum antedictos creamus, & facimus Cives, & Burgenes omnium terrarum, Civitatum, Oppidorum, & locorum Nobis, & Imperio sacro quovis modo subditorum, ita & tali modo, & forma, quod vos possitis, & valeatis tam in præseni, quam in futurum gaudere omnibus beneficiis, gratiis, privilegiis, indulgentiis, honoribus, honorantiis, commodis, & utilitatibus quibuscunque, quibus originarii Cives, & Burgenes gaudent, & fruuntur in contractibus, emptionibus, & negotiationibus quibuscunque, & quod in dictis terris, & locis omnibus, ac in ipsorum jurisdictionibus libere, & absque pœna bona mobilia, & immobilia emere, vendere, ac alienare, & transferre, habere, & possidere possitis impedimentis cessantibus quibuscunque, & statutis Civitatum seu ordinationibus, locorumque ipsorum non obstantibus, quibus ex cætra nostra scientia in hoc etiam derogate volumus. Er ur uberioris munificentie nostræ dono meritis vestris exigentibus a Nobis vos sentiatis abundantius exornari, vobis, & hæredibus vestris legitime ex lumbis vestris descendentibus auctoritate nostra Cæsarea Arma illa, & Insignia, quæ vos, & Progenitores vestri hæcenus deferre consueveritis, videlicet Scutum rubri coloris, cujus medium per obliquum a dextero superiori cornu in sinistrum infertius tendens gemina Scala candidi coloris, seu seratis hinc inde dentibus divisio determinat, cujus Scuti vertice galea, lacinialis redimita teniis, superimposita insidentem Corvum sustiner, confirmanda, ac ex certa nostra scientia, & præfatæ Imperialis potestatis Nostræ plenitudine adaugenda, exornandaque duximus, confirmamus, adaugemus, exornamusque præsentium Litterarum renore adeo ur arma, & insignia ipsa prædicta adjecta in memoriam virtutis, & meritorum vestrorum Corvo prædicto super capite aurea Corona, quemadmodum in medio præsentium

rium pictoris arte clarius cernuntur figurata. Posthac perpetuis temporibus tam in joco, quam in serio, in hastiludiis, picturis, duellis, Vexillis, sepulcris, sigillis, anulis, & aliis clenodis, sive actibus Nobilium Militarium, & Armigerorum more deferre, & gestare, ac eis uti, & frui possitis, & debeatis, ac ipsi possint, & valeant contradictione, & impedimento cessante quorumcumque. Hæc autem omnia, & singula superscripta facimus, constituimus, edimus, concedimus, & ordinamus motu proprio, ex certa scientia, & ex plenitudine potestatis nostræ perpetuo valitura decrevimus, & decernimus. In moderatione cujus actus faciendi ratione, & honestate per vos habenda confisi non obstantibus legibus, constitutionibus, statutis, ordinantiis, reformationibus, extravagantibus, provisionalibus, privilegiis, rescriptis, decreto, vel decretali, aut consuetudine vel aliis quibuscunque tam præsentibus quam futuris specialibus, vel generalibus in contrarium facientibus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc nostram creationis, decreti, Statuti, concessionis, derogationis, armorum confirmationis, exornationis, & voluntatis gratiæ paginam infringere, aut ei ausu temerario contraire sub pœna nostræ indignationis gravissima, & viginti Marcarum auti puri, quas contrafacientes toties quoties contrafacturi fuerint, ipso facto se noverint irremissibiliter incursumos, quorum medietatem Imperialis Fisci Nostri Aerario, residuam vero partem injuriam pastorum usibus decernimus esse applicandam. Præsentium sub Nostræ Imperialis Majestatis Sigilli appensione testimonio litterarum. Datum in Oppido nostro Lintz, die secunda Mensis Aprilis anno Domini millesimo quadringentesimo nonagesimo secundo, Regnorum nostrorum Romani quinquagesimo secundo, Imperii quadagesimo primo, Hungariæ vero trigesimo quarto.

Ad Mandatum Domini Imperatoris proprium,

N.º XLIII.

Raymundus Cardinalis Gurcensis per Birreti impositionem investit Petrum de Bonomis de Præpositura Ecclesiæ Collegiatæ St. Nicolai in Strasburg. Datum in Castro Strasburg 1493. die VI. Novembris. Communicavit Illustris. Andreas Josephus de Bonomo.

Raymundus Mileratione Divina Sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ Præbiter Cardinalis, & Episcopus Gurcensis. Dilecto Nobis in Christo Petro de Bonomis Clico Tergestin. Familiari Nostro salutem in Domino. Grata familiaritatis osequia, quæ Nobis hæcenus impendisti, & adhuc sollicitis studiis impendere non desistis, nec non vitæ, ac morum honestas, aliaque laudabilia probitatis, & virtutum merita super quibus apud Nos fide digno commendatus testimonio Nos inducunt, ut tibi reddamus ad gratiam liberales. Cum itaque Præpositura Ecclesiæ Collegiatæ Sancti Nicolai Oppidi Nostri de Strasburg nostræ Gurcensis. Diocæs. quæ in dicta Ecclesiâ dignitas Principalis existit, cuique cura imminet animarum cum Sanctæ Margarethæ in Lubdinghen ejusdem diocæs; ac Sancti Stephani in Wippaco Aquilejen. diocæs. Parochialibus

libus Ecclesiis eidem Præposituræ Auctoritate Apostolica perpetuo unitis, annexis, & incorporatis, cujus collatio, proviso, præsentatio, & omnimoda alia dispositio dum pro tempore vacat ad nos ratione Nostræ dignitatis Episcopalis de antiqua, & approbata, hæcenusque pacifice observata consuetudine pertinetet dinoscuntur, prout ad Prædecessores nostros Episcopos Gurcen. pertinuit ab antiquo per liberam resignationem dilecti Nobis in X.^o Venerabilis nostri Domini Georgii Staimpach ipsius Præposituræ Præpositi, de illa, quam tunc obtinebat ex certis causis animum suum moventibus in manibus nostris sponte factam nuper, & per nos admittam vacaverit, & vacet ad præsens, Nos tibi, qui continuus Commensalis noster, ac Serenissimi Romani Regis Secretarius existis, ne Præpositura ipsa propter huiusmodi vacationem detrimenta patiatur, providere præmissorumque obsequiorum, & meritorum tuorum intuitu specialem gratiam facere volentes, Præposituram prædictam, ut præmittitur, sive alias quovis modo vacantem cum annexis prædictis, ac omnibus juribus, ac pertinentiis suis tibi tamquam benemerito, ac sufficienti, & idoneo conferimus, ac de illa etiam providemus, teque coram Nobis præsentem, & id humiliter flexis genibus fieri petentem in corporalem possessionem, seu quasi Præposituræ, ac annexarum, iurumque & pertinentiarum prædictarum per traditionem præsentium, ac birreti capiti tuo impositionem ponimus, & inducimus, ac etiam investimus de eadem per præsentem curam, regimen, & administrationem Præposituræ, & annexarum prædictarum tibi in spiritualibus, & temporalibus plenarie committendo, prælitro per te Nobis, & prius per Nos a te recepto de observandis Statutis, & consuetudinibus ipsius Ecclesiæ Sancti Nicolai per ipsius Præpositos observari solitis, & consuetis, ac de non alienandis, & distrahendis bonis immobilibus, & pretiosis mobilibus tibus, & juribus Præposituræ, & annexatum prædictarum, sed potius augendis, defendendis, & confirmandis, & manutenendis, & alio in forma fidelitatis, & obedientiæ corporali juramento. Mandantes tenore præsentium in virtute Sanctæ Obedienciæ Dilectis Nobis in X.^o Capitulo ejusdem Ecclesiæ Sancti Nicolai de Straßpurg quatenus te, vel procuratorem tuum tuo nomine in, & ad corporalem, realem, & actualem possessionem Præposituræ, ac annexarum, iurumque, & pertinentiarum prædictarum ponant, recipiant, & inducant, ac inductum defendant, & ad Præposituram huiusmodi, ut est moris, admittant, tibi que Stallum in Choro, & locum in Capitulo ejusdem Ecclesiæ assignent, amoto exinde quolibet detentore, quem nos etiam tenore præsentium amovemus, & denunciavimus amotum, tibi que de ipsius Præposituræ, ac annexarum huiusmodi fructibus, redditibus, proventibus, juribus, & obventionibus universis, prout ad eos pertinet, respondeant, & faciant ab aliis integre responderi. In quorum fidem, & testimonium præmissorum præsentem litteras fieri, & per Secretarium nostrum infrascriptum signari, nostrique sigilli jussimus, & fecimus appensione communiri. Datum in Castro nostro de Straßpurg prædicto sub anno Incarnationis Dominicæ Millesimo quadringentesimo

gentesimo nonagesimo tertio, Die vero Mercurii sexta Mensis Novembris, Pontificatus Sanctissimi in X.^{to} Patris, & Dñi fñi Dñi Alexandri divina providentia Papæ Sexti, Anno secundo.

De Mandato præfati Rñi Dñi Cardinalis Episcopi.

(L. S.)

Dominicus Secretarius.

N.º XLIV.

Blanca Maria Rom. Regina Dominicum Burlo Tergestinum Familiarium, & Commensalium suorum catui adscribit. Datum Lentii 1501. XII. Martii. Communicavit prædictus Dom. de Bonomo.

Blanca Maria Divina favente Clementia Romanorum Regina semper Augusta, ac Hungariæ, Dalmatiæ, Croatiæ &c. Regina, Archiducissa Austriæ, Ducissa Burgundiæ, Brabantæ, Gheldriæ &c. Comitissa Flandriæ, Tyrolis, Goritiæ &c.

Fideli Nobis Dilecto Dominico Burlo Civi Tergestino Familiari Nostro gratiam nostram Reginalem, & omne bonum. Reginalis Clementia licet communem se cunctis exhibeat, illos tamen ferventiori affectu complectitur, quos propria vitutum commendant merita; Hinc est, quod Nos consideratis, & diligenter inspectis maturitate morum, legalitate vitæ, conversationeque laudabili, quibus te non modo alieno testimonio, sed nostra propria notitia ornatum perpendimus, perpensasque sincera fide, & observantia, quam erga Nos, ac Domum Austriæ geris, nec non longis, diuturnisque servitiis, quæ tu, & Progenitores tui prædictæ Domui Austriæ summa fide multis annis præstitisti, in diemque præstituri es, proinde nostris favoribus, & Reginalibus gratiis te prosequi, & attollere volentes in familiarem nostrum domesticum, continuumque Commensalem te duximus assumendum, tenoreque præsentium assumimus gratiose, & ex nunc reliquorum familiariorum Nostrorum domesticorum, & continuorum Commensalium numero aggregamus, decernentes præsentium tenore, ut posthac Universis, & singulis juribus privilegiis, prerogativis, libertatibus, immunitatibus, exemptionibus, & securitatibus, nec non quibuscunque Regalibus gratiis, quibus cæteri Familiares, & continui Commensales nostri Domestici uti, & frui soliti sunt quomodo libet de jure, vel consuetudine ubique locorum in portandis Armis, & aliis quibuscunque pro corporis tuitione necessariis gaudeas, & potiaris. Quocirca Universis, & singulis Principibus tam Ecclesiasticis, quam secularibus; Archi-Episcopis, Episcopis, Ducibus, Marchionibus, Comitibus, Baronibus, Militibus, Nobilibus, Clientibus, Capitaneis, Præfectis, Castellanis, Magistris Civium, Judicibus, Consulibus, Civitatum, Oppidorum, & locorum quorumcumque Recloribus, ac Locorum Locumtenentibus, cæterisque omnibus cujusvis status, conditionis, præminentiæ existant, nec non Dantiis, Theolonatis, Bulletatiis, passuum Custodibus, & officialibus quibuscunque cæterisque nostris, & Imperii Sacri subditis, & fidelibus dilectis committimus, & mandamus quatenus te supradictum Dominicum quotsicumque te ad eorum loca, seu ipsum locum

re commissa declinate contigerit digne recipere, & convenienti honore decenter tractare debeant, & prædictis gratis, favoribus, & præminentiis Nostriis uti, & frui permittant, atque ab aliis permitti curent. Nec non quæcunque loca, passus, pontes, portus absque aliqua solutione datii, passagii, gabellæ, pedagii, bulletæ, pontivegii, &c. ire, transire, stare, morari, ac teditæ cum omni Comitiva, equis, famulis, farcinis, valisis, & denique rebus suis omnibus libere ire, ac secute permittant, & ab aliis permitti faciant, & quotiescunque per te requisiti fuerint de salvo, & securo conductu tibi provideant ad complacentiam nostram bene gratam. Subditi vero nostri si secus fecerint indignationis pœnam non sunt evasuri. Hatum testimonio litterarum Sigilli nostri appensione munitarum. Datum in Oppido nostro Lintz die XII. Martii Anno Domini MDI. Regno- tum nostrorum Romani, ac Hungariz Septimo.

Blanca Matia mp.

Ad Mandatum Dominæ Reginz proprium.

Petrus Bonomus Cancellarius &c.

N.º XLV.

Georgius Cognomento Dives Palatinus Rheni, & Utriusque Bavaria Dux Friderico Episcopo Augustano præsentat Petrum de Bonomo ad Parochiam in Ylerberg. Dat. Landshut 1501. die 1. Aprilis. Debemus prædicto Dom. de Bonomo.

Georgius Dei gratia Comes Palatinus Rheni, Inferioris, Superiorisque Bavariz Dux &c.

Reverendo in Christo amico nostro carissimo Domino Fridetico Episcopo Augustensi, aut ejus in spiritualibus Vicario Generali amicitiam, & Salutem. Quoniam Venerabilis in Christo fidelis Vir dilectus Matthias Lameg p̄p̄tus Ecclesiæ Augusten. & pl̄b̄nus Ecclesiæ parochialis in Ylerberg vestræ Diocesis ob certas causas eandem suam Ecclesiam in Ylerberg in favorem honorabilis in Christo Petri Bonomo resignare prætenderit. Cum autem jus Patronatus, seu præsentandi dictæ Ecclesiæ in Ylerberg ad nos tamquam Patronum, Institutio vero ad Vos pertinetere dinoscitur. Nos occasione prædicti juris Patronatus nostri in resignationem ipsam tenore præsentium consentimus, desideramus q̄m̄us prænominatum Petrum Bonomo, quem vobis facta resignatione hujusmodi præsentamus, ac pro præsentato habete volumus, in, & ad dictam Ecclesiam parrogialem in Ylerberg investite, sibi que de fructibus, redditibus, & emolumentis ipsius integre respondere facere velitis nobis ad complacentiam singularem. Datum Landshut sub secreto nostro appenso die prima Mensis Augusti, Anno Domini Millesimo quingentesimo primo.

(L. S.)

N.º XLVI.

*Maximilianus I. Rom. Rex tamquam legitimus Successor dilecti sui Consanguinei, ac Principis Leonardi ultimi ex Stirpe Comitum Goritiz iure Supremi Domini, & Advocatia, ratam habet Investituram Curie in Do-
bra*

*bra ab Administratore Abbatis Biglianensis concessam Friderico de Collo-
retto. Dat. Goritiae die Sanctae Annae 1501. Apographum ego possideo, in
quo desst Caesaris, aut Commissariorum Subscriptio.*

N.º XLVII.

*Idem Maximilianus Caesar rescribit Decano, & Capitulo Tergestino,
gratum sibi accidere, quod illi in praesentatione Petri de Bonomo ipsius vo-
luntati sese conformaverint. Dat. Tridenti 1501. XIII. Octobris. Commu-
nicavit Dom. de Bonomo.*

Maximilianus Divina favente Clementia Romanorum Rex semper Au-
gustus.

Honorabiles, Devoti, Dilecti. Etsi nos ante acceptas litteras vestras ob
singulares virtutes, & grata merita quibus Honorabilis, devotus Nobis
dilectus Petrus Bononus Consiliarius Noster, & Serenissimæ Conjugis
Nrae Romanorum Reginae Cancellarius se nobis charissimum reddidit, &
acceptissimum: vacante Nra Cathedrali Ecclesia Tergestina cum pro ju-
re nostro, quod in eam habemus ad eandem litteris Nostris ad Sñum
Dñum Nrum Papam praesentaveramus, & futurum Antistitem statuera-
mus, & elegeramus. Placuit nihilominus Nobis unanimis assensus vester,
qui Vos voluntari nostræ conformatis; fuitque nobis ea res tanto gratior,
quod & vobis jucundam hanc electionem nram futuram ipsi litteris
vestris cognovimus. Quia animi Nostri semper fuit commodo, & honori
vestro gratificari. Ex Civitate nostra Tridentina die XIII. Octobris MDI.

Ad Mandatum Dñi Regis pprium.

A Tergo) Honorabilibus, Devotis, nobis Dilectis N. Decano & Cap-
itulo Cathedralis Civitatis nostræ Tergesti.

Originale servatur in Archivio Capituli Tergestini.

N.º XLVIII.

*Idem Maximilianus Judicibus, Consilio, & Communitati Civitatis Ter-
gesti respondet, quod, quem ipsi sibi exposcebant Episcopum Petrum de Bo-
nomo, paulo ante proprio motu praesentandum duxerit. Datum Tridenti
1501. XIII. Octobris. Communicavit idem Dom. de Bonomo.*

Maximilianus Divina Favente Clementia Romanorum Rex semper Au-
gustus &c.

Honorabiles, Prudentes, Fideles, Dilecti. Fuerunt Nobis pergratæ li-
teræ vestræ, quibus summo Studio rogabatis, ut honorabilem Nobis
Dilectum Petrum Bononum Consiliarium Nostrium, & Serenissimæ
Consortis Nostre Romanorum Reginae Cancellarium ad Cathedralē
Ecclesiam Tergestinam praesentaremus, & designaremus vestrum Prae-
sulem. Quandoquidem Nos ipsi illius virtutibus, & meritis admoniti,
ultra id paulo ante absolveramus, quod & vos cupere videbamini. Fuit
itaque ea res eo Nobis acceptior quod in ea deliberatione & Nostro desi-
derio, & vestris precibus satisfacimus. Habebitis igitur Episcopum quem
peristis, & quem Nos vobis exhibere læto & jucundo animo decrevera-
mus. Quique ut speramus & Ecclesiae & Patriæ commodo, & ornamento

pro-

procul dubio fururus est. Ex Civitate Nostra Tridenti die XIII.
Octobris 1501.

p rege

p

Ad mandatum Dñi Regis pprum

Tergo) Honorabilibus, Prudentibus, Fidelibus Nobis Dilectis N. Ju-
dicibus, Consilio, & Comunitati Civitatis Nostræ Tergesti.

Originale servatur in Archivio Civit. Tergestina.

N.º XLIX.

*Bulla Alexandri VI. Pontificis Maximi, vigore cujus Lucas de Renal-
dis Maximilianus Cesaris Secretarius Tergestinus declaratur Antistes die
XVII. Novembris 1501. Vid. Syllabum Tergestinarum Antistitum Num. 47.*

N.º L.

*Maximiliani I. Romanorum Regis Diploma, quo prædictum Lucam
de Renaldi cum binis Fratribus, & Joanne de Crispinis nepote, eorum-
que Posteris Comitum Palatinum &c. declaravit die XI. Augusti 1502.
Exstat etiam apud Angelum Calogera in Libro cui titulus: Memorie istori-
no alla vita di M. Luca de Renaldi Vescovo di Trieste pag. 30. &
sequensibus.*

Maximilianus Divina favente clementia Romanorum Rex semper Au-
gustus, ac Hungariæ, Dalmatiæ, Croatiæ &c. Rex, Archidux Austriæ,
Dux Burgundiæ, Lotaringiæ &c. Langravius Alsatæ, Princeps Sveciæ
&c. Comes Burgundiæ &c. &c. Dominus Frisiæ, Marchiæ, Sclavonicæ,
Meclinæ, Portus-Naonis, & Salinarum. Honorabili Devoto Nobis Dile-
cto Lucæ de Renaldi Consiliario, & Secretario Nostro, & Fidelibus No-
stris Dilectis Nicolao, & Francisco de Renaldi Fratribus, & Joanni de
Crispinis Nepoti ipsorum Sacri Lateranensis Palatii, Aulæque Nostræ, &
Imperialis Consistorii Comitibus, Gratiâ Regiam, & omne bonum. Seep-
trigera Regalis Dignitatis sublimitas, sicut inferioribus potestatibus officii,
& dignitatis elatione præfertur, ut commissos sibi fideles optatæ consola-
tionis præsidio gubernet, quod Thronus Augustalis tanto solidetur felici-
tius, & uberiori prosperitate proficiat, quanto in desinentis sævæ virtutis
donaria largiore benignitatis munere fuderit in subjectas, sicut a consuec-
tæ splendore Imperialis solii nobilitates aliæ velut e sole radii prodeuntes,
ita fideliū status, & conditiones illustrat. Quod primæ lucis integritas
minorati luminis detrimenta non patitur, immo amplioris undique
rotantis iubaris expectato decore profunditur, dum in circuitu Sedis Au-
gustalis Illustrum Comitum, Baronum, & Procerum numerus ad Impé-
rii Sacri decorem feliciter adaugetur. Nos igitur ad ea, quæ Familiæ,
Stipisque vestræ decorem, & commodum cedere noscuntur, favorabiliter
inclinati, præsertim consideratione Honorabilis Devoti Nobis Dilecti Lu-
cæ de Renaldi Consiliarii Nostri, & Secretarii, cujus fides, constantia,
& singularis virtus multiplicibus exemplis. Nobis comprobata, cum Nos,
& Serenissimus quondam Federicus Romanorum Imperator, Pater No-
ster

ster Cæcissimus, ejus opera in nostris arduis negotiis usi integritatem ejus utilibus gratisque servitiis eo usque perspexerimus, ut quemadmodum aurum igne probatur, ita ejus fides, atque constantia nullis laboribus, nulla sollicitudine, nullis denique adversitatibus labefacta contabuerit, cujus rei cum ipse Pacis, Bellique tempore exemplum præstiterit, Nosque met ipsi testimonium harum rerum præbeamus, sæpenumero nobilium, & intta arcana pectoris Nostri revolventes, cogitare plerumque solemus, quonam vos porissimum munere, & digno ornamenti titulo, & beneficentia dono decoremus, ut & vos præcipuis vestris erga Nos, & Romanum Imperium meritis a Cæsariano fastigio præ aliis sentiat præcipuo fulgore illustratos, futurisque temporibus fixa, & stabilis Nostræ Imperialis Largitionis memoria in vobis præcellentius resplendescat.

I. Igitur Vos prænominatos Lucam, Nicolaum, Franciscum, ac Joannem, quos vitrutum claritas, & laudabilium morum venustus speciali decore reddit insignes, & quemlibet primogenitum Filium legitimum, & naturalem de Vobis, aut altero Vestrum nasciturum, & illius primogeniti filium primogenitum legitimum & naturalem ex eis nasciturum, & sic de singulis in perpetuum animo deliberaro non per errorem, aut improvide, sed sano Principum, Comitum, Baronum Nostrorum, & Imperii Sacri fidelium dilectorum accedente consilio, motu proprio, ex certa nostra scientia, & Regalis plenitudine Potestatis, Sacri Lateranensis Palatii, Aulæque Nostræ, & Imperialis Consistorii Comites facimus, creamus, erigimus, attollimus, & nobilitamus, ac Comitatus honoris titulo vigore præsentium, & auctoritate Cæsarea gratiosius insignimus; Decernentes, & hoc Regali statuente edito, quod Vos, & quilibet vestrum, ac Primogeniti prædicti ex nunc in antea omnibus, & singulis Privilegiis, Indultis, Immunitatibus, Libertatibus, Juribus, Consuetudinibus, Honoribus, Dignitatibus, Prærogativis, Exemptionibus, Gratiis, & Favoribus, uti, frui, gaudere & potiri valeatis, & debeatis, quibus cæteri Lateranensis Palatii, Aulæque Nostræ, & Imperialis Consistorii Comites, & Nobiles frui sunt, seu uti, frui, & gaudere poterunt quomodolibet in futuro consuetudine vel de jure, tam de bonis vestris præsentibus obtentis, quam in posterum a vobis acquirendis, aut quomodolibet obtinendis.

II. Et quod per totum Romanum Imperium sitis, & esse debeatis ab omnibus exactionibus, impositionibus, collectis, gabelis, dantiis, rheoloneis, taleis, angariis, perangariis, cæterisque gravaminibus, oneribus, realibus, personalibus, patrimonialibus, & mixtis, quibus etiam nominibus censcantur absoluti, liberi, immunes, & exempti.

III. Quodque possitis, & valeatis Vos, & Primogeniti vestri ubicunque locorum per totum Sacrum Imperium facere, & creare Notarios Publicos, seu Tabelliones, & Judices Ordinarios, ac universis Personis, quæ idoneæ, fideles, & legales reputentur, ac ad hujusmodi officium exercendum habiles repertæ fuerint, super quibus vestras conscientias oneramus, Notariatus, seu Tabellionatus, ac Judicatus Ordinarii hujusmodi officium concedere, & assignare, ac eos, & eorum quemlibet auctoritate Imperiali de prædictis per pennam, & calamarium, ac annuli, sive directi traditionem,

Iren. Jul. Tom. I.

Sss

alias.

aliasque ut moris est investire; dum tamen ab ipsis Notariis Publicis, seu Tabellionibus, & Judicibus Ordinariis per Vos creandis, & eorum quolibet vice, & nomine Sacri Imperii debitum fidelitatis recipiatis corporale, & proprium Juramentum in hunc modum; videlicet quod erunt Nobis, & Sacro Romano Imperio, & omnibus Successoribus Nostriis Romanis Imperatoribus, ac Regibus legitime intrantibus fideles, nec unquam erunt in consilio, ubi nostrum periculum tractetur, sed bonum nostrum, & salutem defendent, & promovebunt, damna nostra pro sua possibilitate evirabunt, & avertent. Præterea tam Publica, quam Privata instrumenta, ultimas voluntates, Codicillos, Testamenta, quæcunque Judiciorum acta, atque omnia, & singula, quæ illis, & cuilibet ex debito dictorum officiorum facienda occurrerint, vel scribenda iuste, pure, fideliter, omni simulatione, machinatione, falsitate, & dolo remoris, scribent, legent, & facient non attendendo odium, pecuniam, munera, vel alias passiones, aut favores; scripturas vero, quas habebunt in publicam formam redigere, in membranis, & non in cartis abasis, neque papyreis conscribent, causas Hospitalium, & miserabilium Personarum, nec non Pontes, & Stratas publicas pro viribus promovebunt; sententias autem, & dicta Testium donec publicata fuerint secrete, fideliter retinebunt, & omnia, & singula recte, & iuste facient, quæ ad dicta officia quomodolibet pertinebunt consuetudine, vel de jure; quodque hujusmodi Notarii Publici, seu Tabelliones, & Judices Ordinarii per vos creandi possint per totum Imperium facere, conscribere, & publicare Contractus, Instrumenta, Judicia, Testamenta, & ultimas Voluntates, Decreta, & auctoritates interponere in quibuscunque contractibus requirentibus illas, vel illa, ac omnia, & singula alia facere, exercere, & publicare, quæ ad officium Notarii Publici, seu Tabellionis, & Judicis Ordinarii spectare, & pertinere noscuntur.

IV. Insuper eadem Cæsarea auctoritate prædicta, ex certa scientia, motuque simili, Vobis, & cuilibet vestrum concedimus, & largimur quod possitis, & valeatis Naturales, Bastardos, Spurijs, Manseros, Notos, Incestuosos copularive, aut disjunctive, & quoscunque alios ex illicito, & damnato coitu procreatos tam præsentis, quam absentes, viventibus etiam, vel mortuis eorum Parenibus, legitimare; Illustrium ramen Principum, Comitum, Baronum atque Nobilium filiis dumtaxat exceptis, & eos ad omnia jura legitima restituere, & reducere, omnemque generis maculam penitus abolere, ipsos restituendo, & reduciendo, ac reabilitando ad omnia, & singula jura successionum, etiam ab intestato, Cognatorum, & Agnatorum Bonorum, Honores, Dignitates, Officia & ad singulos actus legitimos, ac si essent de legitimo matrimonio procreati; dummodo legitimaciones hujusmodi per Vos, ut præmittitur, fiende non præjudicent filiis legitimis, & hæredibus; cum ipsi legitimandi cum legitimis æquis portionibus suis succedant Parentibus, & Agnatis; non obstantibus in prædictis aliquibus legibus, quibus caveretur, quod Naturales, Bastardi, Spurijs, Incestuosi copularive, vel disjunctive, vel alii quicunque ex illicito coitu procreati, & procreandi non possint, vel debeant legitimari sine consensu, & voluntate filiorum naturalium, & hæredum legi-

legitimorum, ac aliis quibuscunque Legibus, juribus, constitutionibus, seu consuetudinibus præfenti Noſtro Indulto, & Conceſſioni quovis modo contravenientibus, & maxime infraſcriptis; videlicet L. Quories, & L. Reſcripta &c. &c. cum ſimilibus, quibus omnibus ne in futurum fiant motu proprio, ex certa ſcientia, ac de plenitudine Noſtræ Poſteſtatis derogamus, & derogatum eſſe volumus, ac ſpecialiter, & ſingulariter, & expreſſe in omnibus ejus capitulis, & partibus, & earum qualibet funditus, & radicatus intendimus, & volumus derogare, & ex nunc ſpecialiter, ſingulariter, & expreſſe derogamus, ac ſi de illis, & eorum quolibet in hoc indulto facta eſſet de verbo ad verbum mentio ſpecialis.

V. Inſuper ne Veſtris Nominibus Poſteritas ſuis præmiis, & decore fraudetur, & laudara Virtus veſtra ſolertiores Vos ad majora peragenda in dies exhibeat, ex certa ſcientia, motu proprio, & plenitudine poſteſtatis prædictis Vobis, ac Hæredibus veſtris legitimis, & ex vobis deſcendentibus damus, & concedimus Arma, & Inſignia infraſcripta; videlicet Scutum ſecundum ejus longitudinem æqualiter diviſum, in cujus dextra area crocei, vel aurei coloris media Aquila nigra alam dexteram ad cornu ſcuti ſuperius extendens pede protenſo, lingua exerta, & ungulis rubeis, Caudam mediam in imo ſcuti explicans, Coronam auream in capite geſtat; in ſiniſtra vero parte ſcutum paribus ſex lineis in ſuperiori parte crocei, vel aurei, in inferiori vero cœleſtini coloris æqualiter alternatim diſtinctum eſt, per cujus ſcuti medium Linea tenuis a ſummo ad infimum diſcurrens, æqualiter ſex partibus diviſa, ſuperiori ſcilicet viridis, inferiori vero albi coloris dexteram a ſiniſtra parte ſcuti dividit; Quam quidem lineam relinquimus eorum arbitrio ſive voluntari ponendi, & deferendi, ſive non, prout ipsis melius viſum fuerit & placuerit. In Galeæ vero ſummitate dextera nigris, & croceis, ſive aureis, a ſiniſtra vero cœleſtinis, & aureis, ſive croceis renuis redimitæ Aquila Nigra integra ſuper impoſita pedibus aureis, ſive croceis protenſis, lingua exerta, & ungibus rubeis, alas ab utraque parte explicans, in capite coronam auream, in collo vero filo aurato ſive croceo, ſcutulum ſuſpenſum paribus ſex partibus, ſuperiori ſcilicet crocei, ſive aurei, inferiori vero cœleſtini coloris æqualiter alternatim diſtinctum geſtat; quemadmodum hæc omnia melius artiſcis manu hic in medio elaborata cernuntur: ſtatuimusque, & volumus quod Vos, & prænominati Hæredes, & Deſcendentes veſtri, ac ipſorum Hæredum, & Deſcendentium Hæredes ſeriatim in perpetuum prædicta Inſignia, Armaque habeant, deſerant, illique in omnibus, & ſingulis honeſtis, decenribusque Actibus, & expeditionibus ram ſerio, quam joco, prælio, duello, ſingulari certamine, & quibuscunque pugnis, torneamentis, haſtiludiis, cominus, & eminus, vexillis, rentoriis, ſignis, ſigillis, monumentis, ædificiis, ſupellæctili, & alias in locis omnibus juxta veſtram exigentem voluntatem, & deſiderium uri, fruique poſſitis, & debeat, aptique ſitis, & idonei ad ineundas, & recipiendas omnes prærogativas, gratias, libertates, jura, & conſuetudines, quibus cæteri a Nobis, & Sacro Romano Imperio hujusmodi ornamentis inſigniti gaudent, & potiuntur abſque alicujus impedimento, & contradi-

ctio-

atione. Mandantes, ac serio præcipientes omnibus, & singulis Principibus tam Ecclesiasticis, quam Sæcularibus, Archiepiscopis, Episcopis, Ducibus, Marchionibus, Comitibus, Baronibus, Militibus, Clientibus, Capitaneis, Vicedominis, Advocatis, Præfectis, Procuratoribus, Officialibus, Quæstoribus, Civium Magistris, Judicibus, Consulibus, Regum Araldis, & Caduceatoribus, Civibus, ac Communibus, & denique omnibus nostris, ac Sacri Imperii Subditis, & Fidelibus dilectis, cujuscunque status, & conditionis fuerint, quod Te & prædictos Hæredes, ac Successores tuos jugiter, & in perpetuum in supradictorum Insignium, & Armorum nostrorum fruitione nec turbent, nec impediant; immo illis, ut supra dictum est, uti, frui, & in eis permanere quiete, & pacifice sinant.

VI. Et de uberiori nostræ Regalis Munificentiæ dono Vobis, ac præfatis Primogenitis vestris ut supra concedimus, largimur, & impartimur, ut filios legitimos, & adoptivos, ac etiam in infantia constitutos emancipare, & a patria potestate liberare, absentibus, vel præsentibus eorum Parentibus, ita quod sufficiat eorum Procurator habens ad id speciale Mandatum tam ex parte Parentum, quam ex parte Liberorum, & Emancipationibus quibuscunque omnium, & singulorum etiam infantium, vel adolescentium consentire, & licentiam præbere, etiam absente, & invisa altera parte, & præfatam nostram Auctoritatem, & Decretum interponere, nec non etiam veniam ætatis illius defectum patientibus concedere possitis, & valeatis, Primogenitique vestri prænominati, ut supra, possint, & valeant, observatis tamen debitis cærimonis juris.

VII. Cæterum Vos Præfatos Lucam, Nicolaum, & Franciscum Fratres de Renaldis, ac Joannem Nepotem, ac Primogenitos Vestros legitimos, & naturales ut supra ex certa Nostra scientia motu proprio, ac regalis potestatis plenitudine facimus, & constituimus Cives honorabiles quarumcumque Civitatum, & Locorum Sacri Imperii Nostri, tam in tota Germania, quam in Italia, & alibi ubique per Sacrum Romanum Imperium, & etiam in terris, & Dominiis Nostri Hæreditariis, ita ut omnibus, & singulis Honoribus, Privilegiis, & Libertatibus, Exemptionibus, Immunitatibus, quibus omnes, & singuli Originarii Cives, & honorabiles quarumcumque Civitatum tam in Sacro Romano Imperio, quam in terris Nostri Hæreditariis de jure, & consuetudine, vel alias quomodocunque utuntur, potiuntur, & gaudent, ac uti, potiri, & gaudere poterunt in omnibus, & per omnia perinde ac si Vos, & prædicti Primogeniti vestri ut supra fuissetis veri, proprii, & Originarii Cives dictarum Civitatum & Locorum, uti, potiri, & gaudere possitis, & valeatis.

VIII. Præterea te Lucam prænominatum, cujus potissimum intuitu & contemplatione reliquam Familiam tuam exornandam duximus, præcipuo aliquo congiario, & speciali prerogativa decorare volentes, ut præ cæteris Grariam Nostram Cæsaream in te propensam cognoscas moeu, & scientia similibus tibi concedimus, & elargimur, quod omnibus, & singulis Juribus, Privilegiis, Gratiis, Dignitatibus, Præminentis, Honoribus, Exemptionibus, Immunitatibus, & Prærogativis, quibus utriusque juris Doctores a Nobis, aut quolibet Collegio Publico in quacunque Universitate,

tate, aut Gymnasio ad id potestatem habente, gaudent, & potiuntur de jure, vel consuetudine, uti, frui, & gaudere, ac potiri possis, & valeas abique alicujus contradictione.

IX. Volumus insuper, & auctoritate Nostra Regali decernimus, quod possis duodecim Doctores in Jure Civili, nec non septem in artibus liberalibus, adhibitis tamen in qualibet Creatione Doctorum ad minus Doctoribus tribus ejusdem facultatis, qui omnes pariter promovendos hujusmodi per rigorem examinis sufficientes, & idoneos judicent, & si sufficientes, & idonei reperti fuerint, eis licentiam in eadem facultate impendere, ipsosque more, & consuetudine in generalibus studiis desuper observari solitis Licentiatos facere, creare, & promovere, eisdemque tandem, quos ipse ad id elegetis, consueta ornamenta, & Insignia Doctoralia tradere, & conferre auctoritate nostra prædicta præsentis per renorem plenam concedimus licentiam, & facultatem; & quod illi per te in Doctores promoti, & promovendi in omnibus Civitatibus, Locis, & Terris Sacri Romani Imperii, & ubique Terrarum libere debeant, & possint omnes actus Doctorales legendi, docendi, interpretandi, & glossandi facere, & exercere, omnibusque, & singulis gaudere, & uti Privilegiis, Prærogativis & Exemptionibus, Libertatibus, Concessionibus, Honotibus, Præminentis, & Favoribus, ac Indultis, Gratiis, & aliis quibuscunque, Doctores Bononienses, Paduani, Papiensis, Perusini, & Parisienses, & in aliis studiis Privilegiatis promoti, & insigniti gaudent, & utuntur consuetudine, vel de jure, non obstantibus quibuscunque Legibus, & Constitutionibus, Canonis, aut Statutis, Decretis, Reformationibus, Rescriptis, Privilegiis, Beneficiis, Exemptionibus, Gratiis, & Prærogativis, quocunque nomine censeantur, & cujuscunque munitionis & tenoris existant, tam factis, quam fiendis, tam per Nos, quam per Prædecessores Nostros, vel per quoscunque Principes, Duces, Marchiones, Communitates, Universitates, vel alios Dominos, seu Potestates, vel Regentes Civitatum, vel Rectores, aut Officiales earundem, generis, vel conditionis cujuscunque, vel quorumcumque Locorum, vel Terrarum sub quibuscunque clausulis, vel expresse verborum, etiam si essent talia, de quibus de verbo ad verbum necesse esset hic fieri mentionem specialem, in contrarium facientibus, quibus omnibus, & singulis ex certa nostra scientia præfata, animo deliberato, motu proprio, ac de plenitudine Potestatis derogamus, & derogatum esse volumus per præsentem.

X. Et ut gratiam Nostram Regiam uberius, & largius sentias, volumus, decernimus, & per præsentem motu proprio, & ex certa scientia, ac Regali simul, & Archiducali Potestate jubemus, quod Domus tua in Portu-Naonis, quæ olim vocabatur de Monte Regali sita in via Majori, cui a parte anteriori versus Occidentem cohaeret via publica, & strata major præfata; a Septentrione Domus, quæ fuit olim Christofori de Turri; ab Oriente Hortus, qui fuit olim Gregorii de Prata; Et a Meridie Domus Dominæ Finæ quond. de Crescendis, salvis melioribus confinibus, & coherentiis, quæ habeantur pro expressis cum adjacentiis suis, sit Franca, & Libera cum omnibus, & singulis Gratiis, Privilegiis, & Exemptionibus.

nibus, Immunitatibus, Libertatibus, & aliis quibuscunque Franchisiis, quibus poritur, & gaudeat, ita quod omnis homo, qui occasione debiti, seu cujuscunque delicti, vel excessus, aut infamiz ad eandem confugerit, & intraverit, aut Domo clausa, manus suas ad annulum in foribus posuerit, vel alias portas tetigerit, tunc, & eo casu volumus, & jubemus motu, & scientia prædicta debitorem seu delinquentem hujusmodi ex tunc minime apprehendi, capi, aut detineri, seu custodiri posse a quibuscunque Capitaneis, Officialibus, seu Executoribus, cujuscunque conditionis existant, neminem penitus excipiendo, dummodo Criminis læsæ Majestatis, Falsitatis Monetarum, aut homicidii præmeditari rei non existant.

XI. Ulterius damus, concedimus, & impartimur Tibi Lucæ prænominato plenissimam auctoritatem, potestatem, & licentiam, quod possis, & valeas adoprare, & arrogare filios, & eos adoptivos, & arrogatos facere, constituere, & ordinare, & arrogationibus, seu adoptionibus, quibuscunque consentire, licentiamque præbere, & meram auctoritatem, & Decretum interponere, observato tamen juris ordine.

XII. Denique quod possis Minotibus, & Ecclesiis læsis ex justa causa, altera parte prius ad id vocata, in integrum restitutionem concedere. Quæcunque igitur, & singula in prædictis, vel circa prædicta, vel aliquod prædictorum feceris, aut feceritis, prout a Nobis facta essent, vel a Successoribus Nostreis ex scientia Nostra certa, & motu proprio, ac de plenitudine Potestatis Nostræ, ex nunc prout ex tunc, & ex tunc prout ex nunc grata, rata, & valida, firma, ac perpetua esse inviolabiliter omni & quacunque exceptione remota tam facti, quam juris volumus, & censemus, & Cæsarei roboris tenere firmitatem. Hæc omnia autem, & singula supra scripta facimus, constituimus, edimus, concedimus, & ordinamus motu proprio, & ex certa scientia, & ex plenitudine Potestatis Nostræ valitura decernimus; in moderatione autem cujuscunque actus tenendi ratione, & honestate per Vos habenda confisi; quæ etiam omnia, & singula sic Vobis concedimus, damus, & largimur, ut revocari, annihilari, & suspendi non debeant, nec possint. Nolentes insuper hanc Gratiæ, Concessionem, vel Indultum, aut Privilegium, nec aliquid in ea, vel in eo contentum per aliquam revocationem, annullationem, vel suspensionem similium Privilegorum generalem, vel specialem Nostram, vel Successorum Nostrorum revocaram, annullatam, vel suspensam, aut revocatam, annullatam, vel suspensum intelligi, etiam cum clausula derogatoria generali, vel speciali; & perinde habeatur istud Privilegium, ac si esset in corpore juris clausum, & esset etiam jure vel consuetudine concessum. Nulli ergo omnino hominum, Communitarum, Universitatum, Collegiorum, vel Civitatum, aut Locorum liceat hanc nostram Creationem, Largitionem, Concessionem, Indultum, Immunitatem, Privilegium, Intentionem, Pronuntiationem, Declarationem Voluntatis, Decreti, seu Mandati, ac Gratiæ paginam infringere, aut quomodolibet violare, seu ei quovis ausu temerario contraire in Judicio, vel extra, aut contra prædicta vel aliquod prædictorum quovis modo vel ingenio contra facere, vel

vel venire. Si quis autem contra atterrare præsumperit, Nostram, & Imperii Sacri indignationem gravissimam, & poenam quinquaginta Marcarum auti purissimi toties quoties contrafactum fuerit irremissibiliter se noverit incursum; quarum medietatem Regii Fiscii Nostri, sive Ærarii, reliquam vero partem injuriam passorum, vel passu usibus decernimus applicandam, & ex nunc pro ut ex tunc, & ex tunc prout ex nunc ipso jure vel facto applicamus, & applicarum esse volumus toties quoties; Harum testimonio Litterarum Sigilli Nostri appensione munitarum &c.

Darum in Civitate Nostra Imperiali Augusta, Die Decima Mensis Augusti Anno Domini Millesimo Quingentesimo Secundo, Regnorum Nostrorum Romani Decimo Septimo; Hungariz vero Tertio-Decimo

Jo. Collaver G.

Doctor &c.

Ad mandatum Domini Regis proprium &c.

N.º LI.

Maximilianus I. Romanorum Rex Insignia Gentilitia Georgii ab Edling, seu Eslingen germanico Diplomate instauravit. Dat. Oeniponti (Inspruck) die XX. Septembris 1507. Extat penes Illustriss. Dñum Joannem Baptistam Bar. ab Edling, vulgo de Salcano appellatum.

N.º LII.

Idem Maximilianus Imperator scriptis Litteris Petrum de Bonomo Episcopum in spem erigit, se se Civitatem Tergestinam cum favore a Venetis recuperaturum. 1508. XXIX. Junii. Communicavit Dom. Andreas Josephus de Bonomo.

Maximilianus Divina Favente Clementia Electus Romanorum Imperator semper Augustus &c.

Venerabilis, Devore, Dilecte. Etsi cuperemus afferre remedium aliquod Adversitati tue, quam tu, & Civitas Tergestina hoc anno patimini, ramen quia communis est Nobis fortunæ calamitas superest utrisque ut bene speremus: neque enim dubitamus Deo Optimo Maximo Adjutore, adhibita qua decet diligentia, nos cum sænore omnia ammissa recuperavuros. Itaque bono, forti, ac constanter animo sis; nos te nunquam derelicturi, sed pro viribus tibi semper opitulaturi sumus. Darum in oppido Nostro Imperiali Popardia die XXVIII. Mensis Junii Anno M.D. VIII. Regni nostri Romani XXI.

Commissio Dñi Imperatoris ppa

A Tergo) Venerabili Petro Epō Tergestino Consiliario nro devoto dilecto.

L. D. M. J.

N.º LIII.

N.º LIII.

*Transactioſis capita inter Tergeſtinos ex una, Juſtinopolitanos, Mu-
glienſes, & Pyranenſes Iſtros ex altera parte, ſtabilita per Procuratores
ad hunc Actum ſpecialiter deputatos 1514. XXVII. Septembris. Com-
municavit ſepius memoratus Dom. de Bonomo.*

In nomine Sanctæ & individue Trinitatis. Inſcripſea ſunt Capitula
Treguæ practicata, acta, & divino inſpirante numine pro bono pacis ac
quietis ad communem utilitatem totius illius regionis conclufa inter R.^{mus}
in X.^{to} partem, & Dñum D. Petrum de Bonomis Dei, & Aplice Sedis gra-
tia dig.^{mus} Epum, & Comitem Tergeſtinum vice & nomine Mag.^{us}, & Stre-
nui Equitis aurati Dñi Nicolaj Rauber pro Sac.^{us} Cæſarea Maieſtate dig.^{us}
Capitanei Sp.^{us} Civitatis Tergeſti, ac etiam vice & nomine Sp.^{us} Communi-
tatis Civitatis prædictæ agentem parte ex una, & ex altera Nobiles Dños
Michaelẽ Brathium, Jacobum Vergerium, & Nicolaum Griſonum ſimi-
liter agentes vice & nomine Mag.^{us} & Clar.^{us} Dñi Aloyſii Barbari pro
Ser.^{us} Ducali Venetiarum Dominio dig.^{us} Potestatis & Capitanei Juſtinopo-
lis, & ejuſdem Sp.^{us} Communitatis, nec non vice & nomine Mag.^{us} & Ge-
nerofi Dñi Anzoli de Mula pro eodem Ser.^{us} Ducali Dominio Venetia-
rum dig.^{us} Potestatis egregie Terræ Pyrañ, atq. egregie Cõitatisterræ præ-
dictæ, videlicet R.^{mus} Dñum Ballaminum de Preto Plebanum, & egregium
vicum Dñum Franciſcum Venerium Oratores prædictæ terræ Pyrañ, atq.
inſuper vice & nomine Mag.^{us} & generofi Dñi Jo. Alberri pro antelato
Ser.^{us} Ducali Dominio dig.^{us} potestatis terræ Inſulæ, pro quibus prænomi-
nati Juſtinopolitani promiſerunt quod prædicti de Inſula in termino X. die-
rum prædicta per ſe acta confirmabunt; ad concludendum iſtam treguam,
& inſuper egregios Dños Manpheum Cavazam, & Nicolaum Banaffium
agentes vice & nomine Mag.^{us} & generofi Dñi Francisçi Quirini pro me-
morato Ser.^{us} Ducali Dominio Venetiarum dig.^{us} Potestatis egregie terræ
Muglæ, & egregie Communitatis terræ prædictæ, quibus Caplis pro ma-
iori robore & firmitate ac obſervatione in eis contentorum idem R.^{mus}
Dñus Episcopus, & Comes faciet ſe ſubſcribi dictum Mag.^{us} Dñum Capit.^{us},
& jurare ad Sacra Dei evangelia de obſervando omnia in eis contenta in-
violabiliter in præſentia ſuſcripſorum Dñorum Intervenientium ut ſu-
pra, & impreſſione ſoliti ejus ſigilli muniri, qui prædicti Dñi intervenien-
tes nominibus prædictis ſe etiam ſubſcribent eiſdem Caplis, & jurabunt ea
inviolabiliter obſervaturos, atq. impreſſione ſoliti ſigilli Sancti Marci mu-
nient & roborabunt, quorum Capitulorum tenor ſic ſequitur, videlicet.

Primum quod Subdii utriuſq. Partis, & locorum juridiſtionibus ſuis
ſubjectorum poſſint ſe conferri tute, & libere, & ſecute cum perſonis, & re-
bus ſuis tam mari quam terra ad loca & terras alterius Partis, & habere
invicem ſolita & conſueta commercia prout, & quemadmodum facere con-
ſueverunt, & ſolebant tempore pacis & proximæ Treguæ præteritæ ſine
aliquo impedimento alicujus perſonæ, & ſimiliter ſtare in dictis locis &
terris & redire ad loca ſua, & in dictis locis vendere, & emere ac eorum
bene-

beneplacitum pro ut & quemadmodum facere consueverunt tempore pacis, & treguz præteritæ.

Secundum, quod Subditi tam Sacræ Cæsareæ Majestatis quam Ser.^m Ducalis Domini Venetiarum libere, tute & secure cum personis, & rebus suis possint, & valeant se conferre ad quæcunque loca, & terras utriusque partis prædictæ, & jurisdictionum earum, videlicet subditi Sacræ Cæsareæ Majestatis ad loca, & terras Ser.^m Ducalis Domini prædicti in pñti tregua comprehensas, videlicet Justinopolim, & quæcumq. alia loca, & terras subiectas jurisdictioni suæ, Pyranum, & quæcumq. loca suæ jurisdictioni subiecta, Muglam, & loca ei subiecta, & Insulam: & versa vice subditi nominati Ser.^m Ducalis Domini ad Civitatem Tergesti, & loca subiecta jurisdictioni ipsius Civitatis sine aliquo impedimento, pro ut & quemadmodum facere consueverunt, & solebant tempore treguz præteritæ, de qua in proximo præcedenti Capitulo.

Tertium, quod si casu aliquo aliqua gentium quantitas Sacræ Cæsareæ Mētis ire veller damnificatum loca aliqua Ser.^m Duc. Venet. Domini in pñti tregua comprehensa, præfatus Mag.^{us} D. Capit.^{us}, & Civitas prædicta Tergesti teneatur immediate dare notitiam Reçtori loci, seu terræ ejusdem Ser.^m Ducalis Domini Venetiar. magis vicino eidem Civit. Tergesti. Et pariformiter si casu aliquo aliqua gentium quantitas memorati Ser.^m Ducalis Domini Venetiarum tam marit., quam terra veller ire damnificatum loca Sacræ Cæs.^{is} Mētis in pñti Tregua comprehensa, præfati Mag.^{us} Reçtores, Civitates, & loca, vel saltem eorum aliquis teneatur, & obligatus sit dare notitiam præfato Mag.^o D. Capit.^o antelato Civitatis Tergesti ad hoc ut utraq. pars possit consulere indemnitati suæ: habita intelligentia rerum prædictarum ut supra, debendo utraq. pars pro posse suo inhibere & obviare hujusmodi damnis, & incurstionibus, ac depredationibus hujusmodi quantitatis gentium fieri possent in locis jurisdictionis alterius partis:

Quartum, quod si casu aliquo aliqua persona subiecta jurisdictioni alterius partis furtum faceret, vel damnum aliquod in locis jurisdictionis partis alterius inferret, Reçtor illius Civitatis, terræ, seu loci, cujus jurisdictionis illa talis persona, quæ hujusmodi furtum faceret vel damnum inferret, esset, teneatur & obligatus sit dictam talem personam catcere mancipare, & eam punire secundum delictum, & compellere eam restituere furtum per eam factum, vel satisfacere damnum passio, & damnificato, & similiter utraque pars pro posse suo obligata sit obviare hujusmodi furibus & damnificatoribus, ne furta faciant & damna aliqua inferant in locis subiectis jurisdictionibus utriusq. partis.

Quintum, quod in quantum Sacra Cæsarea Majestas mittere veller exercitum pro expugnatione, seu acquisitione alicujus terræ, seu loci S.^m Ducalis Domini Venetiar. in pñti tregua comprehensi, præfatus Mag.^{us} Dñs Capit.^{us}, & Civitas prædicta Tergesti teneatur & obligata sit dare notitiam Reçtori dictæ terræ, sive loci per decem dies antea: & similiter in quantum prælibatum Ser.^m Ducale Dominium veller mittere exercitum, sive classem pro expugnatione, seu acquisitione antedictæ Civitatis Tergesti, seu loci alicujus jurisdictionis illius, præfati Mag.^{us} Dñi Reçtores, Civitates,

Iren. Jul. Tom. I.

Vuu

& lo-

& loca, seu earum aliquis teneatur & obligatus sit per decem dies antea noticiam dare eidem Mag.^o Dño Capit.^o, in quibus decem diebus etiam partes prædictæ sint & esse intelligantur in pñti tregua, ita ut possint invicem Subditi earum ut supra libere, tute, & secure praticare cum personis, & rebus suis sine aliquo impedimento alicujus personæ. Reservato similiter loco Mag.^o D. Capiteano Rasputch, & Palmariorum, & omnibus terris, & locis provincia Istriae prælibato Ducali Dominio Venetiæ, subiectis ingrediendi pñtem treguam, & pñcia capitula acceptandi in termino XV. dierum proxime futurorum.

Et quoniam Mag.^o Dñus Capit.^o Terg.^o huic expeditioni litterarum interesse non potuit, dedit auctoritatem atq. commissionem præfato Rño Dño Episcopo suprascripta Capitula subscribendi, & jurandi, & in majus robur sigillo suo consueto muniendi. Datum & actum Tergesti in Episcopali palatio Anno Dñi MDXIII. Indiæ. secunda, die vero XXVI. Septembris, pñtibus prænominatis Oratoribus five Mandatariis prædictarum Civitatum, & locorum, & Sp.^o viris Dñis Daniele Blagusicho, Vitale q.^o Leonardi de Argento, & Dominico Burlo Judicibus dictæ Civitatis Tergesti & quampluribus aliis Civibus Tergestinis.

Ego Michael Brathius de Commissione Clarissimi Dñi Potestatis, & Capitanei Justinopolis, & Spectabilis Communitatis Justinopolitanæ subscripsi, ac juravi, & Sigillo Sancti Marci sigillavi.

Ego Jacobus Vergerus suprascriptis subscripsi, & juravi.

Ego Nicolaus Grisonus suprascriptis subscripsi, & juravi.

Ego Balsaminus de Preto plebanus Pyrani subscripsi, & juravi.

Ego Franciscus Venier præsens fui, & sic approbavi, & juravi.

Ego Mafsejus Cavaza subscripsi, & juravi.

Ego Nicolaus de Bonis suprascriptis subscripsi, & juravi.

(L. S.)

N.º LIV.

Nicolaus Georgius (vulgo Zorzi) Capitaneus Rasputzbi, Pafinatitorum, & de Pinguento proficitur, se se Nuntios suos Tergestum mittere ad confirmandam jure jurando Tergestinarum cum Justinopolitanis supra laudatam Transactionem 1514. IX. Octobris. Communicavit prædictus Dominus de Bonomo.

Nicolaus Georgius Rasputch, & Pafinatitorum de Pinguento Capitaneus.

Univerſis, & Singulis præſentes Litteras inſpecturis fidem indubiam perhibemus qualiter Egregios Cives noſtros Ser Bartholomæum Gricalich, & Ser Bernardinum de Jernis Pinguentinos, Oratores, & Nuntios Nros mitimus ad ſpectabilem Civitatem Tergellinam: qui Nro proprio nomine & Capitaneatus Nri Rasputch Pinguenti, & Pafinatitorum jurare, ſigillaque valeant Capitula Treguarum initæ cum Rno in Xco Patre Dño Dño Petro de Bonhominiſus Dei, & Apoſtolice Sedis gratia meritiſſimo Episcopo Tergellino, & cum Magnifico, & Clariffimo Dño Nicolao Raubare Equite Aureato Digniſſimo Capiteano Tergesti, & cum Magnifica Communitate Civitatis prædictæ, juxta formam Capitulorum Treguarum initæ cum

cum Magnifico, & Clarissimo Dño Potestate, & Capitaneo Justinopolitano cum libertate promittendi ipsis Treguam manuteneere ad plenum. Datum in Nostro Capitaneatus Palatio Pinguenti die 9. Octobris 1514. Ind. 11. quam nostro solito majori sigillo Sancti Marci muniri iussimus in fidem premissorum &c. & pro majori robore mittimus etiam Ser Sebastianum de Termanis etiam Civem nostrum Pinguenti, qui similiter jurabit, & nomine nostro se subscribet.

(L. S.) Honorius Taritus Cancellarius de Mandato &c.

N.° LV.

Mutheus Cardinalis Gurcensis Perro de Bonomo Tergestino Amiffiti ad dies vite usumfructum Castri Peyllensteinii, & redditus in Anderberg, quorum proprietates alias ad Episcopatum suum Gurcensem pertinebat, certis conditionibus renuntiat 1518. Diē Sancta Afræ. Communicavit idem Dom. de Bonomo.

Noi Matteo per l'Idio Grazia della Santa Romana Chiesa sotto il titolo di Sant' Angelo Cardinale di Gurck, Coadiutore dell' Arcivescovado di Salisburgo, Legato per la Germania &c.

Dichiariamo per noi, e nostri Successori Vescovi di Gurck, e notificiamo con queste lettere patenti a ciascheduno, che vedrà, leggerà, o intenderà legere le presenti, che il Reverendissimo Nostro Diletto Amico il Sig.° Pietro Vescovo di Trieste &c. avendo avuto delle pretese, e dimande sopra di noi toccante il Castello di Peyllenstein, e Governo di Anderburg &c. altre volte acquistato, e riscatato da Lorenzo Bonomo suo Zio per certa somma di danaro, ed alla requisizione del fù Revisio Principe, e Signore Raimondo Cardinale, e Vescovo di Gurck &c. de fù li Frattelli Andrea, ed Ulrico di Wayfsbriach, e lasciato in legato nel Testamento al detto Sig.° Vescovo di Trieste. Ci siamo dopo lunghe negoziazioni accordati in fine, ed è stato stipulato fra gl'altri punti, ch'egli rinuncia alle sue dette dimande, e pretese verso di Noi, ed il Vescovado di Gurck, in modo ch'egli consentisce a consegnarci tutti i suoi scritti, carte, e documenti, e che noi riprendiamo il detto Castello, e Governo, quando, e come noi vorremo in cambio delle Prebende, o Beneficj legittimi, e dovutamente acquistati importanti la rendita annuale di duecento Fiorini Rainisi, come parimente di farlo amministrare per Noi, e Successori nostri nel Vescovado di Gurck da Nostri propri Amministratori, e Podestà, e di pagarci un certo annuo dovere, obbligandosi secondo il costume, uso e stile della nostra Cancellaria di Strasburg con scritto, ed Atti formali, come il detto Amico Nostro Vescovo di Trieste s'è impegnato, ed obligato più ampiamente con dua sue lettere, e ci ha consegnata la sua rinuncia. Per quelle cagioni noi habbiamo promesso, prometiamo, e dichiariamo con queste presenti di piena intenzione, e certa scienza di cedere al Nostro detto Amico il Vescovo di Trieste, e di restituire in sua possessione il Nostro Castello, e Governo di Peyllenstein, come anco quello di Anderburg nella maniera sudetta a fine di unitamente godere con la loro Castellania ordinaria a titolo di Governo in vita sua durante, ammini-

strar-

strarle, possederle, e profittarne di qualunque maniera, come anco di ricevere oltre il stipendio della Castellania, e del Governo le rendire del detto Castello &c. cenno, e settanta Fiorini Rainesi tutto in conformirà del sopra scritto, e come si è egli obbligato con scrittura verso Noi senza fraude, ed in fede di queste lettere patenti sottoscrritte di Nostri propria mano, e munire del Nostro Sigillo, secondo che noi promettiamo per Noi, e successori nostri Vescovi di Gurck &c. di mantenere il contenuto di queste lettere fermamente, e senza difetto.

Data nel giorno di San' Aflra l'Anno Mille cinquecento dieci otto.

Martens Car. Gurcen. Legatus &c. p. m.

(L. S.)

N.º LVI.

Ferdinandi Infantis Hispaniarum, & Archiducis Austrie Germanicum Diploma, vigore cuius Petrum de Bonomo, Tergestinum Episcopum ad Supremi Aulae Cancellarii gradum elevarit 1521. VII. Julii. Communicavit pariter toties nominatus Dom. de Bonomo. Italicum vero reddidit Dom. Josephus de Lovisoni Cef. Goritienfis Consilii Traductor.

Noi Ferdinando per la Iddio grazia Principe delle Spagne, Arciduca d' Austria, Duca di Borgogna, Stiria, Carintia, e Cragno &c. Confessiamo in vigor delle presenti, qualmente avendo Noi pienissima informazione degli onorevoli, e valorosi servigi dal Venerando Nostro Diletto Divo Pietro Vescovo di Trieste con tutta fedeltà, zelo, e lealtà, senza risparmio della propria vita, e facoltà, con tutto suo potete prestati nell' Imperial Corte di Federico, e Massimiliano Nostri Signori, ed Antenati, enrambi Imperadori de' Romani di gloriosissima memoria, e venendoci detto Vescovo commendato per le singolari sue Virrù, animo onorato, e buoni costumi, come amator della giustizia, avendolo Noi pure come tale conosciuto nel tempo, ch'era al Nostro servizio, attesa la graziosissima Nostri determinazione di voler nell'Ered. Nostre Provincie sostenere il giusto, affinchè nessuno venghi indebitamente aggravato, ed atteso il Nostro favore, ed affetto, col quale singolarmente riguardiamo quelle Persone, le quali amano, ed operano secondo li dettami della giustizia, in benignissimo riflesso alli preaccennati di lui servigi, ed alla di lui onoratezza, e candidezza d'animo, abbiamo in vigor delle presenti con animo ben deliberato, e maturo consiglio scienziatamente accettato il suddetto Vescovo per Nostro gran Cancelliere, e Capo dell' Aul. Nostro Consiglio secondo la consuetudine di Borgogna, concedendo allo stesso tutte, e singole le Prerogative, Diritti, ed Onori che si convengono alli Gran-Cancellieri; di maniera che Egli in avvenire sia Nostro Gran-Cancelliere, e Capo del Consiglio, e tener posta a sue mani per parte Nostri il Nostro Sigillo maggiore, fermando con lo stesso tutte le spedizioni che verranno stabilire nel Consiglio, e che dovranno munirsi del Sigillo Nostro pendente, accettando per ciaschedun sigillo un sol fiorino alemanno, con levare dalla massa di tal sporrola ogni anno per se fior. 100. alem. &c. e quello, che per tal titolo sarà per entrarvi oltre la somma delli ora citati fior. 100.

flor. 100. dovrà consegnarsi alle mani del supremo Nostro Segretario, e Tesoriere Gabriele de Salamanca, e ciò a senso d'un Nostro Decreto, che egli tiene a sue mani.

Comandiamo altresì, e stabiliamo, che al prefato Vescovo per detti di lui servigi venghino annualmente corrisposti alem. flor. 1200., da principiarsi dal dì 1.mo Giugno prossimo decorso fino ad altro nostro ordine. Toccante la Nostra Cancellaria, dovrà questa amministrarli unicamente dal prefato Nostro supremo Segretario, e Tesoriere Gabriele de Salamanca, o di lui luogotenente, che verrà da Noi, e da Esso nominato, mediante li quali dovranno sottoscrivere tutte le spedizioni a senso degli Articoli, ed ordini a ral' effetto emanati, ed incomberà allo stesso menovato Vescovo di fedelmente esercitare l'Offizio di Nostro Gran-Cancelliere come Capo del Consiglio, ed amministrare la Giustizia egualmente al povero, che al ricco, ed al ricco, che al povero, senza aggravare alcuno nè per propensione d'animo, nè per doni, nè per favore, nè per amicizia, nè per inimicizia, e senza mai operare cosa alcuna contro la Giustizia, con tener celati li Nostri segreti fino alla tomba, e con promuovere il nostro emolumento, ed utile, ed ovviare ad ogni nostro danno, e pregiudizio, tendendoci avvertiti d'ogni attentato, che fosse per mediatfi, od intraprenderfi contro di Noi, e facendo tutto quello, che Egli, in vigor della sua divozione, è tenuto a fare verso il suo Signore a senso delle promesse dal medesimo fatteci. Ciò tutto fedelmente, e senza dolo, in fede di che servono le presenti munite del nostro Sigillo pendente. Date nella nostra Città di Graz li 7. Luglio, dopo la natività del Nostro Sig.^r Gesù Cristo l'anno 1521.

Ferdinandus.

Ad Mandatum Serenissimi Domini Principis Archiducis proprium.
Salamanca.

N.º LVII.

Idem Ferdinandus Archidux Caroli V. Germanus Cardinali de Medicis commendat Petrum de Bonomo Episcopum Tergestinum pro Episcopatu Viennensi, & Ludovicum iridem de Bonomo pro Episcopatu Tergestino 1522. XVI. Augusti. Communicavit qui supra Dom. de Bonomo.

Ferdinandus Dei Gratia Princeps Hispaniarum, Archidux Austrie, Dux Burgundie &c. Reverendissimo in Christo Patri Domino Sanctæ Romanæ Ecclesiæ tit. Sancti Laurentii in Damaso Præbytero Cardinali de Medicis Amico Nostro Carissimo salutem, & mutua benevolentie incrementum. R.^{mo} Pater Amice Carissime. Mittimus ad Sanctissimum Dñum nostrum honorabilem Nobis dilectum Leonardum Bonomum Decanum Tergestinum, cui commissimus, ut confirmationis munus super Ecclesia Viennensi Archiducatus nostri Austrie in Personam Reverendi Nobis devoti dilecti Petri Episcopi Tergestini Magni Cancellarii nostri, quem illius Beatitudini ratione gentilitii & Patronatus juris nostri presentavimus, impetrare debeat, cujus desiderii Nostri effectus ut eo opportunius, ac celerius optatum finem consequatur: freti ea animi inclinatione, quam Reverentiam Vram

Iren. Jul. Tom. I.

Xxx

P.^{mo}

P.^{mus} tum ob memoriam Divi Maximiliani Cæsaris Avi nostri, tum etiam ob intuitum Serenissimi Caroli Electi Romanorum Imperatoris Domini, ac Fratris nostri Colendissimi erga Nos, ac Domum nostram Austriæ gerere edocti sumus, rogare eam ac obtestari summis precibus decrevimus, dignetur negotium hoc solita sua benignitate suscipere commendatum, & apud Sanctissimum Donum nrum, & Sacrum Cardinalium Collegium omni studio promovere, ipsum vero Decanum, cui plura commissimus coram referenda audire, dictis ejus credere, & ea qua potest fieri celeritate absolvi, & expediri curare. Non minus autem & partes suas circa confirmationem Ecclesiæ Tergestine, ad quam ob intuitum ipsius nostri Cancellarii Ludovicum Bononum Clericum Tergestinum præsentavimus, adhibere nostri intuitu studebit, ut pro desiderio nostro utrumque negotium operatum effectum consequatur, pro quo Vestre R.^{ma} P.^{ati} officio parem illi reddere gratiam ad cumulatam operam præstaturi sumus. Dat. &c. in nova Civitate nostra Austriæ Die XVI. Augusti MD. XXII.

Vt Bonus Amicus

Ferdinandus

Subscriptis infra Principem & Secretarius Salamanca

Tergo) R.^{ma} in Christo Pri Dño S. Sanctæ Romanæ Ecclesiæ tit. Sancti Laurentii in Damaso Præsbytero Cardinali de Medicis Amico Nostro Carissimo.

N.º LVIII.

Carolus V. Cæsar suo in Germania Locumtenenti constituto Ferdinando Fratri Archi-Duci Austriæ, Bruxellis XXIII. Martii 1522. facultatem tribuit creandi Comites, Barones &c. Ex Authentico Germanico in latinum transtulit Dom. Antonius Cominus.

Nos Carolus V. Dei Gratia Electus Romanorum Imperator semper Augustus, Germaniæ, Hispaniarum, Utriusque Siciliæ, Jerosolymarum, Hungariæ, Dalmatiæ, Croatiæ Rex, Archidux Austriæ, Dux Burgundiæ Comes Habsburgi, Flandriæ, & Tyrolis &c.

Univerfis fidem facimus, & publice præsentium tenore manifestum reddimus, quod cum in postremis Wormatiæ habitis Comitibus, consulentibus, & consentientibus Nostris, atque Imperii Electoribus Principibus, aliisque Regiminis Statibus, qua ratione absentibus Nobis Sacrum Imperium regi debeat conclusum, constitutumque, & in Nostrum præfati Regiminis Vicarium propositus, assumptusque fuerit Serenissimus Dominus Ferdinandus Hispaniarum Infans & Archidux Austriæ dilectus Frater Noster, & Princeps; Ejus Dilectioni potestatem, & facultatem dedimus, prout etiam ex plenitudine Imperatoris Romanæ potestatis scienter, & præsentium vigore ita imperimus, ut Dilectio sua quamdiu in præfati Vicarii Nostri muneris administratione ipsa perstiterit, Nostri qua Romanorum Imperatoris vice, in Cæsareæ Dignitatis, & Sacri Imperii Decus & Ornamentum, honestas, sinceræ habiles, & capaces id requirerent Personæ in Comites Barones, Dominos, Nobiles, Doctores, Equites Armi-

migeros, Legitimos, Notarios etiam &c. creare & constituere, iisdemque necessarias Nostro titulo, & sigillo munitas, modo, & forma ab iis requisita, litteras dare, atque impertiri possit, & valeat, omni eo, quod Dilectio sua modo prædicto factura, & expeditura erit, ac si Nos ipsi id fecerimus, aut facere potuerimus, firmo manente, quin si Dilectio sua Majori facultate, ac hisce Litteris exprimitur, indigeat, hanc quoque eidem Dilectioni suæ plenarie harum Litterarum Imperiali sigillo Nostro pendenti munitarum robore datam esse volumus. Datum in Brabantia in Civitate Nosttra Bruxellarum die 13.^a Mensis Martii, anno a Christo nato 1522. Regnorum Nostrorum, Romani 3.º, aliorum omnium 6.º

N.º LIX.

Ferdinandus Archidux Austriae Locumtenens Imperii in Germania Caroli Caesaris nomine amplissimam largitur Comitum, aliaque Privilegia Gabrieli, & Consortibus de Salamanca die XX. Octobris 1522. Vid. §. XXII. Censuræ.

N.º LX.

Carolus V. Imperator Joanni Mariae Soardo de Barzizis Consiliario, & Secretario suo, Equestri dignitate, & Palatini Comitum titulo aucto, non solum antiquam Familiae suæ Nobilitatem confirmavit, sed & insuper eidem varia Armorum Insignia contulit Bononiæ X. Februarii 1530., & non anno 1533. uti per errorem Scriba in Diplomate adnotatur: quemadmodum manifestum sit ex annis Regnorum & Imperii, & ex reliquis circumstantiis. Insertum inveni hocce Privilegium in autographo Ferdinandi I. Rom. Regis Diplomate de anno 1533. quod possidet Illustriss. Eques Carolus Ludovicus de Soardi Cæs. Regius Capitanealis Goritiæ Consiliarius morum suavis, eruditione, & summa, qua pollet, in administranda iustitia dexterritate, cum laudabili modestia conjuncta, nemini secundus.

Carolus Quintus Divina favente Clementia Romanorum Imperator Augustus, ac Rex Germaniæ, Hispaniarum, utriusque Siciliæ, Jerusalem, Hungariæ, Dalmatiæ, Croatia, Insularum Balearum, Sardinia, Fortunatarum, & Indiarum, ac Terræ firmæ Maris Oceani &c. Archidux Austria, Dux Burgundiæ, Lotaringiæ, Brabantia, Lymburgiæ, Lucemburgiæ, Gheldriæ, Wirtembergæ &c. Comes Habsburgi, Flandriæ, Tyrolis, Arthesii, & Burgundiæ, Palatinus Hannoniæ, Hollandiæ, Zeelandiæ, Fertetis, Kiburgi, Namurci, Zutaniæ &c. Lantgravius Alfatæ, Marchio Burgoviæ, & Sacri Romani Imperii, Princeps Sueviæ &c. Dominus Frisiæ, Molniæ, Salinarum, Tripolis, & Mechliniæ &c. Spectabili nostro, & Imperii Sacri fideli dilecto Johanni Mariæ de Barzizis de Cazano Consiliario nostro, & Militi, sive Equiti Aurato Gratiam Nostram Cæsaream, & omne bonum. Cum Reges, & Principes deceat eos, qui vel egregia fide, aliisque virtutum ornamentis decorati, vel suis erga Sacrum Ro. Imperium meritis,

tis, & obsequiis præ cæteris excellunt, singularibus gratiis, & favoribus prosequi, quo aliis ad bene recteque agendum, ac Principum commoda promoventa exemplo atque incitamento sinr. Cum itaque tu, præfate Johannes Maria, multis annis summa cum fide, & industria Serenissimo quon. Principi Divo Maximiliano Romanorum Imperatori Avo, & prædecessori nostro bonæ memoriæ, post Serenitatis suæ obitum Nobis quoque & Sacro Ro. Imperio in gravibus, & arduis negotiis statum nostrum, & Reipublicæ concernentibus inservieris, atque eorum causa non semel ad Nos in Hispanias missus fueris, in quibus negotiis, & rebus agendis & sollicitandis tua Nobis diligentia & sollicitudo nimis sedula & visa, & perspecta est, cujus causa Nos te prænominatum Johannem Mariam non solum Secretariatus munere, verum etiam Comitatus Palatini Tirulo, & aliis ornamentis insignitum dimisimus. Et cum postea Nos officiis meritisque tuis ita devinxeris, ut merito uberiori nostra gratia dignus videaris, nobisque in posterum utilis quoque, & commodus esse possis, Te prænominatum Johannem Mariam de Barzizis motu proprio, & de certa nostra scientia, & animo deliberato in Consiliarium & Familiarem nostrum suscepimus, assumpsimus, & reliquorum Consiliarium Familiarem nostrorum numero, & cœtui adjunximus, & aggregavimus, sicuti tenore præsentium assumimus, suscipimus, adjungimus, & aggregamus, ita ut possis, & valeas Consilia nostra vocatus cum aliis Consiliariis nostris intare. Dummodo tamen quæ meliora, & utiliora nobis videbuntur fideliter consulas, commoda nostra, & subditorum nostrorum indefesso studio procures, damna avertas, secreta nostra tibi commissa usque ad mortem reticeas, nec ulli pandas, ac omnia alia facias, quæ fidelem, & integrum Consiliarium nostrum facere convenit. Ita enim ut possis, & debeas omnibus, & singulis præminentiis, gratiis, prærogativis, exemptionibus, libertatibus, emolumentis, privilegiis, & immunitatibus uti, frui, & gaudere, quibus cæteri hujusmodi Consiliarii, & Familiares nostri frui, & gaudere solent consuetudine vel de jure. Præterea volentes te prænominatum Johannem Mariam de Barzizis Consiliarium nostrum peculiari gratia prosequi, & virtutibus tuis præmia tribuere condigna ut Tu, Posteris, & Familia tua universa Nobis, Nostrisque Hæredibus, ac Successoribus Romanorum Imperatoribus, & Regibus, ad inserviendum proniores efficiamini, motu, animo, & scientia supradictis, sano Principum, Comitum, Baronum, Procerum, atque aliorum Nostrorum, & Impetii Sacri fidelium dilectorum accedente consilio, & de nostræ Cæsaræ potestatis plenitudine Te prænominatum Johannem Mariam de Barzizis, atque omnem tuam Familiam, quam Nobilem ex antiquis Domus vestræ natalibus invenimus, pristinam, ac naturalem Nobilitatem in vobis recognoscences, ac confirmantes rursus Imperiali auctoritate eam in vobis agentes, omnesque filios tuos, & illorum natos, & nascituros, eorumdemque hæredes, & descendentes in perpetuum legitimos, & naturales Nobiles constituimus, decernimus, & creamus, ac in perpetuum a novo nobilitamus, & ad statum Nobilium militarium, & torneamentorum erigimus, & attollimus,

Nobi-

Nobilitatisque titulo, fascibus, gradu, & ordine insignimus; Vosque omnes juxta qualitatem conditionis humanæ Nobiles, & tanquam de Nobili genere, Domo, & Parentela Nobilium militarium torneariorum a quatuor Avis Paternis, & Maternis procreatos dicimus, & nominamus, ac ab Universis dici, nominari, haberi, teneri, & reputari volumus. Statuentes præfæti Nostri Cæsareo Edicto, & expresse decernentes. Quod tu Johannes Maria de Barzisis, ac Filii hæredes descendentes, & Familia tua præfata ex nunc, & deinceps perpetuis futuris temporibus ubique locorum, & tetarum tam in judiciis, quam extra in rebus spiritualibus, & temporalibus, Ecclesiasticis, & profanis quibuscunque, etiam si tales forent de quibus in præfata specialis mentio fieri deberet, nec non in omnibus, & singulis actibus illis, honoribus, dignitatibus, officiis, juribus, libertatibus, insignibus, privilegiis, gratiis, & indultis gaudere, uti, fruique possitis, & debeatis, & quilibet vestrum possit, & debeat, quibus ceteri Nostri, & Sacri Romani Imperii veri Nobiles tornearii milites de Nobili Prosapia a quatuor Avis Paternis, & Maternis geniti, & procreati uruntur, fruuntur, & gaudent quomodolibet jure, vel consuetudine. Et ut status vestræ Nobilitationis luculentius clarescat Tibi præfato Consiliario Nostro, & Familiz prænarratæ, ac Filiis, Liberis, & Descendentibus tuis, & illorum antedictis gentilitia Arma, & Insignia vestra per vos hætenus deferri solita, videlicet Scutum per latitudinem in duas partes divisum, quarum inferior in Campo albi, seu argentei coloris Arborem cum Trunco ramis, & foliis naturalis coloris e basi Scuti ex viridi cespite, seu campo prodeunte, & ad quodlibet latus Arboris Camociam, vel Capream sylvestrem nigri coloris erectam, & anterioribus pedibus supremo trunco innixa, & ote folia carpentem continet; superior vero Scuti pars in aurea, seu crocei coloris area Aquilam nigram unius capitis, cauda, & alis dispersis, protensis pedibus, rostro aperto, & in dextrum converso, & cum corona in capite complectitur; & supra Scutum Galea clausa teniis albi, violacei, croceique colorum redimita, in cujus cono ex diademate tortili eorumdem colorum anterior pars Camociæ, seu Capræ sylvestris pedibus anterioribus exporrectis eminet; in hunc modum immutanda, melioranda, & illustranda duximus, prout tenore præsentium immutamus, meliora reddimus, & decoramus. Videlicet Scutum secundum latitudinem divisum. Quarum inferior quadripartita in sinistra inferiori, & superiori dextera prædicta Arma vestra videlicet in albo seu argentei coloris campo Arborem cum Capreis ex cespite viridi prodeuntem. In sinistra vero superiori, & inferiori dextera aurei, seu crocei coloris effigiem hominis sylvestris squalidi circa lumbos cingulo ex ramis vitidibus cincto in campo, seu cespite viridi stantem, ote cornu sonantem, & cum viridi ferto in capite. Superior vero Scuti pars in aureo seu crocei coloris campo Aquilam coronatam supradictam continet; & supra Scutum loco Galeæ clausæ Galeam apertam Torneaream teniis aurei sive crocei coloris, nigrisque redimitam, & in cono super Diademate tortili eorumdem colorum coronam auream, ex cujus vertice inter geminas Alas nigras explicatas anterior pars Capræ sylvestris anterioribus pedibus exporrectis eminet.

Iren. Jul. Tom. I.

Y y

net.

ner. Quemadmodum hujusmodi Arma, & Insignia una cum hac immutatione, & melioratione nostra in medio præsentium accuratius depicta sunt. Dantes insuper, & concedentes tibi Johanni Mariz, & Heredibus tuis, ac Familiæ antedictæ, ut loco prædictæ dimidiæ Dorceadis, seu Capræ sylvestris in vertice Galeæ possitis, & valeatis pro vestro arbitrio, & quodcumque vobis libuerit Imaginem hominis sylvestris cum cornu, & aliis ut in Scuto stantem ponere. Volentesque & hoc Cæsareo stauentes Edicto, ut tu prænominate Johannes Maria de Barzizis, ac liberi, heredes, & descendentes vestri supradicti legitimi, nec non uniuersa Familia tua de Barzizis hujusmodi Arma, & Insignia sic a nobis immutata, & meliora reddita, & una cum torcamentali Galea, & Corona, ac dimidia Caprea, vel homine sylvestri ut supra ex nunc in antea perperuis futuris temporibus in signum, & testimonium veræ Nobilitatis vestræ habeatis, & deferatis ubique locorum, & terrarum, eisque in omnibus, & singulis honestis, decentibusque Actibus, & Expeditionibus, & aliis in rebus omnibus Militarum Armigerorum more joco, seriove pro vestro, & cunctis vestrum libito perpetuis futuris temporibus uti possitis, & valeatis. Aptique sitis, & idonei ad ineundas & recipiendas omnes exemptiones, libertates, privilegia, Feuda, officia, honores, Dignitates, vacaciones a muneribus, & oneribus quibuscunque tam realibus, quam personaliibus sive mixtis, jura quoque, & consuetudines, quibus cæteri Nobiles milites tornearii hujusmodi Armorum ornamentis a Nobis, & Sacro Rom. Imperio insigniti gaudent, & fruuntur, & ad quæ admittuntur consuetudine, vel de jure, omni impedimento, & contradictione cessante. Et cum te supranominatum Johannem Mariam de Barzizis Consiliarium Nostrum jam diu in Urbe nostra Regia Aquilgrano in solemnī Coronationis nostræ in Romanorum Regem die in regali solio sedentes, & dextera nossem divi Caroli Magni Prædecessoris Nostri tenentes, similiter in die susceptionis Imperialis Nostri Diadematis in hac Urbe Bononia Militem sive Equitem auratum creaverimus, præsentī quoque Edicto, & Autoritate nostra Cæsarea te Militem, sive Equitem auratum pronunciamus, creamus, facimus, erigimus, ac Militari, & Equestri titulo clementer insignimus, ac omnia ad hunc ordinem Equestrem pertinentia Ornamenta tibi conferimus. Hoc Cæsareo stauentes Edicto, ut pro susceptæ Equestris dignitatis ornamento Torquibus, Gladiis, Calcaribus, Vestibus, Phaleris aureis, omnibusque aliis actibus, exercitiis, & officiis militaribus, arque omnibus, & singulis privilegiis, gratiis, libertatibus, immunitatibus, franchisiis, exemptionibus, & prærogativis uti, frui, & gaudere possis, quibus alii Milites, & Equites stricto Ense a Nobis creati de jure, vel consuetudine gaudent, & potiuntur. Mandantes uniuersis, & singulis Principibus tam Ecclesiasticis, quam secularibus, Prælati, Ducibus, Marchionibus, Comitibus, Baronibus, Militibus, Nobilibus, Clientibus, Capitaneis, Præfectis, Potestatibus, Procuratoribus, Officialibus, Magistratibus, Judicibus, Consulibus, Heraldis, Armorum Regibus, Caduceatoribus, Civibus, Communitaribus & denique omnibus Nostri, & Imperii Sacri fidelibus dilectis cujuscunque status, gradus, ordinis, dignitatis, & con-

& conditionis fuerint, ut te saepe dictum Johannem Mariam de Barzizis pro Consiliario nostro habeant, teneant, reputent, & honorent, ac Equestri dignitate cum praerogativis, libertatibus, & in rebus antedictis quaelibet de jure, vel consuetudine serventur, & censcantur, haereditaque, & successores ac Familiam tuam de Barzizis de Cazano antedictam hac Nostra Nobilitatione, & Armorum immutatione, & melioratione cum Galea torneamentali & Corona, nec non homine, sive Caprea sylvestri antedictis in perpetuum frui, & gaudere, in eisque pacifice permanere sinant, & permittant. Quatenus gratiam Nostram caram habent, & poenam quinquaginta Marcharum auri puri Aetario, seu Fisco nostro Imperiali, rotidemque parti laesae roties quoties contrafactum fuerit irremissibiliter applicandam maluerint evitare. Harum testimonio litterarum manu nostra subscripitarum & sigilli Nostri Caesarei appenditione munitarum. Datum Bononiae die Decimo Mensis Februarii. Anno Domini Millesimo Quingentesimo Tricesimo Tertio: (*corrigi, trigesimo:*) Imperii Nostri Decimo, & Regnorum Nostrorum Decimo Quinto.

N.B. Dies decimus Februarii contextui Diplomatis non satis congruus.

N.º LXI.

Idem Carolus V. Franciscum de Gratia antiqua Patriciorum Gortienfium Familiam procreatum cum universa Posteritate ceteris Imperii, aliorumque Regnorum, ac Provinciarum hereditariarum Nobilibus aggregavit, confirmando, & illustriora reddendo Insignia ipsius Gentilitia Ratisbonae V. Julii 1532. Autographum germanicum possidet Illustriss. Eques Joannes Baptistia de Gratia. Ex veteri in italicum idioma conversione.

Noi Carlo V. per l' Iddio Grazia Imperator de Romani sempre Augusto Augmentatore dell' Imperio Re della Germania, Castiglia, Arragona, Leone, d'entrambe le Cicilie, Gerusalem, Ungaria, Dalmatia, Croatia, Navara, Granata, Toledo, Valentia, Gallicia, Majorica, Himpali, Sardegna, Corduba, Carisca &c. Arciduca d' Austria, Duca della Borgogna, Barbantia, Sciria, Carintia, e Cragno &c. &c. Conte di Tirolo, e Goritz &c. &c.

Essendo nostro Cesareo Sovrano Istituto, e proprio della sublimità, nella quale è piaciuto a Dio di collocarci d'essere sempre inclinati verso tutti, e cadauno nostri fedelli suditi, del S. R. I. e de nostri Regni Ereditarii, Principati, e Paesi generalmente, ed avere in oima graziosa considerazione la loro onorevolezza, utile, ed avanzamento, ed a questi far parte della nostra grazia, e d'inalzar a maggior grado, e riputazione il loro nome, e stato, come far larga parte de nostri doni, grazie, immunità, e concessioni, particolarmente non solo a quelli che procedono da nobili, honorevoli, e benemeriti Antenati, m'anco, che da se stessi s'applicano con diligenza a nobili, e buone virtù, ed operazioni, e che si sono adoperati fra gl'altri con ogni devozione in servizio nostro, del S. R. I., e dell' Augustissima nostra Casa d' Austria con fedele, e fermo impiego. Però con la presente nostra publica Parente dichiariamo, e notificiamo a tutti, e cadauni, che avendo noi graziosamente veduto,

con-

considerato, e conosciuto le reali, onorevoli, virtuose, e prudenti operazioni, con le quali è dotato Francesco de Grazia con li fedeli, & utili impieghi prestati non solo da esso, ma anco dalli suoi predecessori a noi e nostri dilletri Predecessori, S. R. I., ed Augusti Sismanostra Casa d'Austria in notabili, ed importanti cose, ed imprese già una serie d'anni in diversi modi con fedeltà, diligenza, e sollecitudine senza speragno delle Persone, o beni loro s'anno dimostrati, ed il giorno d'oggi presta, ed in l'avvenire presterà, come puole, e deve fare.

Onde con animo ben deliberato, buon consiglio, e parere al già detto Francesco de Grazia abbiamo fatta questa Grazia, e Privilegio, ed esaltar esso, e tutti li suoi successori, che legitimamente discenderanno da lui, e da suoi descendent in infinitum dall'uno, e dall'altro sesso al stato, e grado di Nobiltà, e fatto Nobile del S. R. I. Nostri Regni, e Principati, e Paesi hereditarii, posto, e condecorato, come anco aggregato alla Comunità, membro, e grembo dello stato, e grado di Nobiltà, nel modo, che sono gl'altri nostri Cavalierefchi Feudali, e realmente nati Nobili dell'Impero, e de' Nostri Regni, Principati, e Paesi Ereditarii, e graziosamente concessagli la Gentil Arma, e Clenodia usata dalli Antenati suoi sin ora, quale potrà portare, ed usare nel seguente modo, cioè un Arma di Campo giallo, ovvero d'oro, nella quale vi sia una negra, e giusta statera con li suoi contrapesi uguali pendenti, e due carene con li loro uncini, e di sopra la billanza un'Aquila negra adrizata in piedi con l'Alle aperte, e lingua rossa distesa, che riguarda al canto superiore, ed anteriore dell'Arma, e sopra tal Arma ha un Elmo adornato con le simbrie di color negro, e giallo, ovvero d'oro, sopra del quale fra due Corna di Buffalo s'ha il Campo scavezato per mezzo al traverso, e la parte superiore gialla, ovvero d'oro, e l'inferior negra con li suoi busi della bocca aperti, e rivolti un all'altro, ed un'Aquila senza piedi, e coda con quel più che tal Arma, e Clenodia nel mezzo del presente Privilegio è dipinto, e con colori più proprj rappresentato. Vogliamo, confermiamo, e stabiliamo parimente al predetto Francesco de Grazia il sudetto grado di Nobiltà, appropriamo, e concediamo al pari d'altri reali nobilmente nati feudali Cavalierefchi, capaci d'ogni Torneamento Nostri Nobili, del S. R. I. Regni, Principati, e Paesi Ereditarii, assentiamo, e damo facoltà di poter liberamente adoperare, ed usare la sudetta gentil Arma, e Clenodia nel sopra descritto modo.

Tutto per la suprema Imperiale, Regia, ed Arciducale Autorità, e Plenipotenza nostra scienientemente, ed in virtù della presente Scrittura, così, ed in modo tale come se da quattro Avi di Padri, e Madri, e d'ambi due Feudali, capaci, e Cavalierefchi Nobili fosse nato e procreato esso Francesco, e suoi Descendenti ab antiquo, e di poterli valere, ed usare quelle stesse grazie, ed immunità, ed altri Feudali, capaci, e Cavalierefchi nostri Nobili del S. R. I. Regni, Principati, e Paesi Ereditarii possedono, ed usano di ragione, e di consuetudine, e senza impedimento d'alcuno.

Di più facciamo, e concediamo al più volte detto Francesco de Grazia, e lo poniamo, e vogliamo per la sudetta suprema Autorità, con la pre-

presente scientemente, ed in virtù di questa lettera, che nell'avenire perpetuamente esso, e tutti li suoi ligitimi Eredi, e descendenti dall'uno e l'altro sesso in infinitum possino nominarsi Nobili tanto verso Noi, quanto verso ogn'un altro sì di che stato, grado, e condizione in tutte le loro scritture, parlari, titoli, sigilli, negozii, cariche, ed officii, nulla eccettuando, e che da tutte le nostre Cancellerie, come da tutti, e ciascheduni ssi, e debba esser dato simil titolo &c. E per tali da qualunque in ciascuna parte, ed in tutti, e ciascheduni negozii ed imprese tanto Ecclesiastiche, quanto temporali sieno tenuti, onorati, nominati, e scritti, e possino rapportar, ed ottenir ogni beneficio, e Giurisdizione, suster in Giudizio, e formar sentenze &c.

Cometiamo perciò a tutti gl'Ellettori, Principi Spirituali, e Secolari, Prelati, Conti, Lib. Baroni, Cavalieri, Capitani del Paese, Marsciali del Paese, Luogorenenti, Capirani, Vice Domini, Protettori, Agenti, Ferbeseri, Gastaldi del Paese, Mudari, Rettori delle Città, Gastaldi, Configlieri, Sopraintendenti dell'Airmi, Proprietarii, Preletvatori, Cittadini, ed altri particolari, ed a tutti gl'altri fedeli Sudditi dell'Impero, Regni, Principati, e Paesi Nostri Ereditarij di che stato, grado, o condizione si sieno seriosamente con la presente Scrittura, e vogliamo, che il tante volte nominato Francesco de Grazia con tutti li suoi legittimi Eredi, e Descendenti dell'un e l'altro sesso successivamente in infinitum in tutte le loro azioni, e negozj spirituali, o secolari in Giudizio e fuori sieno lasciati in pacifico, e quieto godimento delle sopra descritte nostre grazie, ed immunitadi, di prestargli in ogni evento braccio, e protezione, ne impedirgli, contrafare, o permettere, che altri contrafacino, sotto qualsivoglia pretesto, o colore, per quanto e caro ad ogn'uno di schiffare la Nostra disgrazia del S. R. I. ed Augustissima Casa d'Austria, e severo castigo, oltre la pena di cinquanta Marche di puro oro toties quoties da pagarsi irremissibilmente d'ogn'uno, che temerariamente contrafacesse a questa nostra Graziosa Concessione, d'esser applicata la metà a Noi, ed alla Nostra Camera, e l'altra al prefato Francesco de Grazia, ed a suoi legittimi Discendenti. In fede di che la presente sarà sigillata col Nostro Imperiale Sigillo pendente. Data nella nostra Città Imperiale di Ratisbona, il quinto giorno del Mese di Luglio, l'anno della Natività di Cristo 1532. l'annottavo del Impero nostro, e dell'altri nostri Regni il Decimo settimo.

Carolus ppa.

Ad Mandatum Cæsareæ &
Catholicæ Majestatis proprium.

V. Held.

Præmissam Grätiosum Privilegium e suo Originali traduxi sic requisitus Ego Franciscus Bernardus de Stocherscheiamb Publicus Imperiali Autoritate Notarius, & Domini Canalis Cancellarius, cum quo contuli, & quia concordare inveni, ideo authenticavi, meq. subscripsi apposui. &c. S. S. V. E. &c.

Goritz die 3. 9bris 1692.

Iren. Jul. Tom. I.

Soli Deo Gloria &c.

Zzz

Fer-

N.º LXII.

Ferdinandus I. Rom. Rex Joannem Mariam Soardum de Barzizis Equitem Auratum, inter Consiliarios suos receptum, & ad Palatini Comitibus dignitatem erectum, Familiarium suorum consortio favorabiliter aggregavit, confirmando eodem contextu omnia, & singula Privilegia, prerogativas, honores, Armorum Insignia &c. quibus Augustus Frater Bononia anno 1530. dignatus fuerat eundem cum universa Posteritate decorare. Datum Viennæ XV. Septembris 1533. Autographum communicavit supra laudatus Illustrissimus Eques de Soardi S. C. R., & A. Majestatis Capitanealis Goritiæ Consiliarius.

Ferdinandus Divina favente Clementia Romanorum Rex semper Augustus, ac Germaniæ, Hungariæ, Bohemiæ, Dalmaræ, Croatia, Sclavoniæ &c. Rex. Infans Hispaniarum, Archidux Austriæ, Dux Burgundiæ, Brabantæ, Styriæ, Carinthiæ, Carniolæ, Marchio Moraviæ &c. Dux Lucemburgiæ, ac superioris, & inferioris Silesiæ, Wirtembergæ, & Teckæ, Princeps Sueviæ, Comes Habsburgi, Tyrolis, Ferretis, Kiburgi, & Goritiæ, Landgravius Allatiæ, Marchio Sacri Romani Imperii supra Anasum Burgoviæ, ac superioris, & inferioris Lusatæ, Dominus Marchiæ Sclavoniæ, Portus Naonis, & Salinarum &c. Spectabili, & Nobili, fideli Nobis dilecto Joanni Mariæ de Barzizis de Cazano Sacræ Cæsareæ, & Catholicæ Majestatis &c. ac Nostro Consiliario, & Militi, sive Equiti aurato Gratiam Regiam & omne bonum.

Esse Regum, ac Principum splendori & sublimitati magnopere conveniat in omnes benemeritos liberalitatem, & munificentiam exercere, multo magis decet ut illam in eos conferant, & diffundant, quos ingenita virtus, & cognita in rebus arduis, & variis fides, & industria commendationes efficere solet. Unde Nos etiam rationabiliter adducimur, ut eos ad ea assumamus, & eligamus obeunda, quæ & Nostræ, & Nostrorum incolumitati, & utilitati congrua, & necessaria esse videntur, quo receptorum fides crescat ex premio, hocque alii subinde exemplo excitati ad bene serviendum eo reddantur ardentiores, & studiosiores. Considerantes itaque tuam Johannes antea nominatè serviendi, & bene merendi de Nobis promptitudinem, & sedulitatem, quam magno labore, & impendio in binis coronationibus Nostris, altera scilicet dum Bohemiæ Regno præficeremur, altera vero cum Regni Romani sceptrum moderanda nobis essent in Nostra, & Imperiali Civitate Aquiligrano commissa, impendisti, teque ob id a Nobis in Throno Regali sedentibus ictu gladii adhibitis de more ceremoniis in maxima Electorum, Principum, Comitum, Baronum, ac aliorum Sacri Rom. Imperii Procerum, Statuum, & Ordinum, & Populi frequentia in Militem sive Equitem auratum, & denique in Consiliarium Nostrum fuisse creatum & assumptum, & reliquorum militum seu Equitum Auratorum, & Consiliariorum nostrorum numero, & cæteri clementer aggregatum, & adjunctum. Nos ideo in testimonium omnium antea dictorum quamvis actus ille tam solemnem, & in tanta Principum, Comitum, Baronum, Ordinum, & Popu-

li celebritate habitus parva, aut nulla ulteriori testificatione litteraria indigere videatur, præsentibus tamen litteris Nostreis, & ex certa nostra scientia animoque deliberato, sanoque Electorum, Principum, Comitum, Baronum, & cæterorum Imperii Sacri Procerum, & Ordinum consensu, qui tunc, ut dictum est, in Coronatione Nostra, & illius Solemnitate omnifariam intercesserant, in iis quoque accedente, & de potestatis nostræ Regiæ plenitudine te prænominatum Johannem Mariam Militem, & Equitem auratum tenore præsentium creamus, constituimus, & deputamus, ac in Consiliarium nostrum suscipimus, cæterorumque Militem & Equitem auratorum, & Consiliarium Nostrorum consortio favorabiliter aggregamus, & adjungimus. Decernentes, & volentes, ut de cætero per totum Sacrum Rom. Imperium, ac ubique locorum, & terrarum in omnibus, & singulis exercitiis, actibus, & studiis illis honoribus, officiis, juribus, consuetudinibus, insignibus, privilegiis, prærogativis, gratiis, & libertatibus, tam realibus, quam personalibus, seu mixtis uti, frui, & gaudere valeas, quibus cæteri Milites a Nobis hujuscemodi ornamentis insigniti uruntur, fruuntur, & gaudent quomodolibet consuerudine vel de jure absque alicujus impedimento, & contradictione &c. Er insuper ut possis, & valeas Consilia nostra vocatus cum aliis Consiliariis nostris intrare, dummodo tamen ea, quæ meliora, & utiliora rebus nostris videbuntur fideliter consulas, commoda nostra, & Subditorum nostrorum diligenter procures, & promovere studeas, damna pro posse tuo avertas, secreta nostra tibi commissa usque ad sepulchrum tuum in te remaneant, neque alicui Morralium ea pandas, & singula quæque facias, quæ fidelem, & integrum Consiliarium nostrum facere convenit, & decet. Præterea cum Sacra Cæsarea, & Catholica Majestas Dominus, & Frater noster charissimus ex certis causis te in Consiliarium, & Familiarem suum dignata fuerit assumere, aliisque honoribus decorare, prout in subinseertis litteris latius continetur, quæ tam propter discrimina quam alias justas causas timeas te non posse, quo desideres tuto semper deferre, Nobisque idcirco supplicaveris, ut hujusmodi litteras transumi, & exemplari, nec non præsentibus inferi jubere, nostrumque superinde Regium decretum interponere dignaremur. Præmissorum itaque meritorum tuorum intuitu tuæ commoditati consulere volentes universis & singulis personis tam Ecclesiasticis, quam secularibus per totum Sacrum Rom. Imperium antedictum & alias ubilibet constitutis, cujuscunque fuerint dignitatis, status, gradus, ordinis, conditionis, aut præminentie præsentis visitis, leſuris pariter, & audituris notum facimus, quod prælibatæ Cæsareæ, & Catholicæ Majestatis litteras originales, quarum tenor inferius inferetur, suæ Majestatis manu subscriptas, & magni sigilli sui appensione munitas, Nobisque per dictum Johannem Mariam præsentatas in manibus nostris habuimus, vidimus, & palpavimus, & quia eas in omni earum parte invenimus sanas, & integras, non ralas, non cancellatas, neque in aliqua sui parte suspectas. Idcirco eas debite auscultatas transumi, & exemplari, ac præsentibus inferi jussimus, & mandavimus Decernentes & hoc Regio nostro Edicto statuentes quod hujusmodi Nostro transumpto tam in judicio,

cio, quam extra, & ubique locorum, & gentium tanta, & eamets fides præstari, & adhiberi debeat, quæ eis ipsis litteris Cæsareæ Catholice Majestatis originalibus daretur, si producerentur, quarum quidem Litterarum Cæsarearum Tenor talis est (*continentur Litteræ Caroli V. a nobis productæ N.º 60.*) Mandantes ideo universis, & singulis Principibus tam Ecclesiasticis quam sæcularibus, Prælati, Ducibus, Marchionibus, Comitibus, Baronibus, Militibus, Nobilibus, Clientibus, Capitaneis, Præfectis, Potestatibus, Procuratoribus, Officialibus, Magistratibus, Judicibus, Consulibus, Civibus, Communitatibus, & denique omnibus Nostri, & Imperii Sacri fidelibus dilectis, cujuscunque status, gradus, ordinis, dignitatis, & conditionis existant, ut te sæpeditum Johannem Mariam de Barzizis pro Consiliario nostro habeant, teneant, reputent, & honorent, ac Equestri seu Militari dignitate cum prærogativis, libertatibus, aliisque omnibus præmissis plene frui, & gaudere, in eisque pacifice permanere sinant, & transumpto præinserto non aliter quam si originales ipsæ producantur, & exhibeantur credant, & fidem adhibeant. Quatenus Gratiam Nostram charam habent, & pœnam quinquaginta Marcharum auri puri Ætario, seu Filco Nostro Imperiali, totidemque parti laxe, toties quoties contrafactum fuerit, irremissibiliter applicandam, maluerint evitare. Harum testimonio litterarum manu nostra subscriptarum, & sigilli nostri appensione munitarum. Dat. in Civitate nostra Vienna die decimaquinta Mensis Septembris, Anno Domini Millesimo Quingentesimo Tricesimo Tertio, Regnorum nostrorum, Romani Tertio, aliorum vero Septimo

Ferdinandus ppa.

Bernardus Cardinalis Tridentinus.

Ad Mandatum S. Reg. M^{ti}s proprium.

Joannes Majus.

Registrata Rosenberger.

N.º LXIII.

Sententia sub Ferdinando I. Rom. Rege in causa vertente inter Nobiles, & Rurales Goritiæ lata Vienna XXV. Octobris 1537. Ex germanico in Italicum jam olim rudi stilo translata extat in veteri Codice MS.º Fiscalatus Goritiæ.

Nelle litte, & differentie vertente tra li huomeni, & Comuni delle ville di Cormons, Sancto Lorenzo de Mossa, Capriva, Moraro, Meriano, Fratta, Versa, Medea, Chiopris, Nojaretto, Jalmicho, Crauglio, Medano, Bigliana, Sancto Martino, Cosano, Quischa, Vipulzano, & consorti tuti iudditti al Contado de goritia come Actori da una & N. li Nobili nel prefatto Contado dal altra Rei conventi per occasione delli infrafricti articulli. Sopra li qualli per le prefatte parte esta proceduto avanti Trei Commissarii a questo specialmente Deputadi con più Scrittute di domande, & reconventione & pet quelli remandatto il processo allo Excelso Regiment accio per esso si facessi la Decisione sopra quello perho per li Clar.ⁿⁱ Si.ⁿⁱ Cancelliero, & Senattori del ditto Regimento sopra di Esso esta deciso ur infra.

Et

Et primo a quello che li ditti Rurali addimandano che li sia concesso di poter fabricar sulli terreni che tengano & a semplice affitto qual sorte di fabriche li piacerà e bisognara etiam senza domandar licentia alli Patroni di quelli ne piu ne meno como possono far su quelli che hano hereditaria rason ditta perpetual livello o emphytiose, & cio fin hora hanno fatto su tal terreni quando si partirano da quelli li sia satisfatto &c. In questo il prefatto Regimento Consideratte le Conditioni, & valuta dele cose, & altre cose, che si dovea considerar decisivamente Declara che li prefatti Rurali per piu, e piu fundate Ragioni non possano fabricar ne per il bisogno, ne piacere loro senza spetial voluntade saputa & licentia delli patroni del fondo eccette quelle fabriche, dele quali il Colono ha irrecuperabile bisogno cioe da intender per il bisogno della propria habitation sua, & delli suoi, & conservatione delli suoi frutti, & animali, o veramente per prevenir a qualche evidente danno che di presente o nel avenir haveffe ad occorrer o nel habitation sua, o stalla, o aria, & nondimeno il debe far tal bisognose fabriche non con pietre o modoni, ma solamente con legnami o paglia & c. solamente su terreni accasati & habitadi, & in quelli logi, ove per avanti erano le Cafe Rurali habitationi & Sedini con le Stalle, & Arie, & se damo avanti & nell' avenir alcun Colono fara arditto di far, o fabricar cosa alcuna con pietra, o modoni o di muro per loro propria commodità, & senza spetial licentia delli Patroni di quelli Terreni, o c. de legnamo & paglia, & che sia como e ditto di sopra, oltra quello che ricetca il bisogno, over in loci ove prima non siano state Cafe o sedimi, & non provarà, & constara haver fatte tal fabriche con licentia del patrone proprietario in tutti questi casi il patron proprietario non solum non e tenuto al tempo che il excomeara il Colono di pagatli tal cose, ma c. per tal nove fabriche non si have a generar prejuditio alcuno al proprietatio, ne far principio over consuetudine per la qual un Colono potesse dire, che in quel logo, c. per avanti fusse stata Casa, stalla, aria, over Sedime, ma versa vice anche dieno esser riservato al massaro quando il fara excomeato, & se pattira dal terreno di portar via tal nove sue fabriche senza licentia fatte & per il bisogno & piacer suo dispor de quelle &c.

Quanto veramente a quelli Rurali, che hanno hereditaria rason decta di livello, over emphytiose, quelli possano senza impedimento alcuno del patron del fondo su tal terreni fabricar con legnami o pietre tutto quello li piacerà e bisognara si como da antiqui elta servato &c.

Quanto alla satisfatione delle fabriche fin ora per li massari fatte per le qual essi c. nelle scritture loro fano instantia, elta deciso, che cio che fin ora hanno fabricato sulli terreni per loro tenuti, o di muro, o di legname, de che il patron habi hauta notitia, & tamen non li habi denegato il fabricharle ma con tacer le ha permesse, che al tempo che faranno excomeati, & se partirano debbano esser pagate al massaro per ditto patrone per quello, che debitamente farano stimate, se veramente si provata sufficientemente, che il patrone habi advisato ne prohibito al massaro a fabricar oltra il suo bisogno & che il massaro non fatto conto

de cio habia proceduto nel fabricar suo tutto quello non sarà tenuto il parrone di satisfarli.

Secondo quanto a quello che li Coloni pretendono che li Consorti, ovvero heredi habitanti su uno terreno qual recognoscano al semplice affitto debbano poter per commodità & necessita loro et. senza saputa del parrone del fondo divider la proprietà di quello terreno tra loro, in questo il Regimento da questo ordine, & merta, che il sia in disposizione, & voler de Ciascun parrone proprietario voler, che ditti Consorti o heredi dividano li fondi, o proprietà spettante al suo terreno, & non divideno, & se tali Coloni che sono consorti, o coheredi possono obtenir dal proprietario con suo bon voler che essi possino far tal division, il proprietario si puol elezer un di loro qual piu & meglio le piacerà il qual solo alli debiti tempi & termini li habi a pagar & satisfar li affitti, & altre servindi per se stesso & suoi Consorti ovvero Coheredi il qual perho così eletto per ditto proprietario a far tal pagamenti di affitti & servitude habi il regresso suo di recuperar tal affitti & servitude per lui pagate & prestare dalli altri suoi Consorti & Coheredi secondo la qualira de Ciascuno. In altro modo veramente o senza expressa volunta del proprietario & consentimento, li massarij non debbano ne hano auctoritate di divider li fondi spettanti a uno terreno.

Et in casu che per il proprietario fusse concesso tal division non dimeno ditti Consorti e Coheredi si dievano abstenir spzialmente de principiar o fabricarsi nove Case separate stalle Arie, ne Sedimi ma contentarsi del'habitationi che usavano avanti le loro divisioni eccetto. Se uno o piu de loro potesse ottener licentia dal parrone di far tal fabbriche. Se veramente alcuno uno, o piu de tal Consorti, o Coheredi fusse arditto contro la volunta del ditto suo parrone di far tal fabbriche il parrone al tempo che gli dara Comeato & lui si partirà non fara tenuto satisfargeli, ma ben esso Colono potrà con tal fabbrica como e ditto di sopra far ogni bona sua commodità & tutto questo si dieve da mo avanti observar & nelle divisioni exequir nel Contado di goritia si come l'altre loro usanze consuetudine & statuti di quel Contado &c.

Tertio quanto alla ellectione delle persone o delli estimatori che hanno a fare le terze stime e di qual statur, & per chi el debi esser eletto o deppurato &c.

Da poi che per le Scritture in processu dedutte si ritrova che da antiquo & sin al presente tempo nel contado di goritia, & friuli sempre mai estaro il consueto che le persone da far la terza stima sono sta deputati dalla superioritate & de gente che stanno nelle Citrate chiamati Citadini sive Cives in latino diano anchora & meritamente restar così con questo perho che quel terzo & persona della Superiorita deputata per avanti sia sacramentata como si dieve di examinar & estimar tal mellioramenti con ogni scienza cura & intelletto suo piu fedelmente piu iustamente che potrà & saprà & como da antiquo esta il consueto, & in quello che forsi quelli non havessino sufficiante cognitione over intelligentia di informarsi da persone bene informate

mate

mate & non fufpette & in tal eftimazione non haver confiderazione ad altro che alla iuftitia.

Quanto veramente alla reconventione fatta per li Nobili nella qual et, che nella Regia Commiffione non ne fuflì fatta mentione hano molto bene poffuto proceder, & nella qual in primo adimandano che fia reformato quello excello de che li Rurali vol:no metter in ufo contro quello che antiquamente efla obfervato nel ftimar le Vigne & Arbori, & che fi pongi una metta per quanto fi debbi eftimar un arbore con la vide. Et dapoì che lo excello Regimento per le Scritture & atti non puol cavar fufficiente informatione della verita quel che fia la confuetudine nel ftimar dele Vigne ne anque come antiquamente fi toleva obfervar & non dimeno li ditti Nobili hano dimandato che etiam fi faci rimedio & provifione in quello per quello effo regimento a piu fundata decifione di quello articulo vol da novo deputar Commiffarii cioè nominatamente il Vefcovo di Triefte, Michelo Burignola, Dominigo Burlo & emanarli Commiffione con ordine, che fi debano informare dela importanza di quella Confuetudine. Cioe da intender per quanto antiquamente fi toleva eftimar, over et, ancora fi ftima un arbore con la vide & fel fi dieve ftimar il valor del Arbore & della vite o pur folamente la fatica & lavorio che ha pofto il maffaro nel piantare e nutrire ditto Arbore & vide infieme con altre cofe neceffarie & a metter una iufta metta conveniente nella eftimazione & fel fara debifogno che da novo al dano ambe le parte & quello che in tal audientia loro ritrovarano poi che faciano intender al preffato Regimento infieme con il configlio & opinion fua.

Secondo quanto a quello che li maffari di loro propria auctoritate & fenza faputa & licentia delli patroni loro proprietarii fiano arditi de impegnar vender & altramente alienar li loro mellioramenti efla terminato che li maffari quando per neceffita & bifogno loro votano impegnar o forfì totalmente vender li mellioramenti loro, che per avanti fiano obligati farlo intender & profferire tal mellioramenti alli patroni fuoi & il proprietario fopra queflo hauuta tal proferition dieve in termine di fei settemane proffime refolverfi e deliberar fe lui vol tuor tal mellioramenti pur per pretio honefto como farano ftimati & fi quelli li piacerano il deba fatisfarli al maffaro non ftachezando o retardando maliciofamente o contro Iuftitia a fatisfargi. Se veramente tal mellioramenti non fano al propofito del patrono alhora il maffaro per tal fuo propofito & neceffita puol impegnar, o vender tal mellioramenti cioè tutti quanti ne ha fu un terreno, & non una parte folum di quelli a cui piu li piace fenza impedimento del patrono del fondo & a cui li piace pur fenza pregiudicio o danno del patrono nelli fuoi affitti fervitii & actioni &c.

Tertio quanto al gravamento che li Nobili hanno che li maffari fonno arditi & fe inrometono di vender & alienar a perfone extranee & fenza faputa o licentia loro delli fondi & Campi loro attento che tal iniufto & troppo grave ardir non è da patir per le prefente fe li commanda a tutti deffieme & a ciafcuno in particolare in nome della S. R. M." come Signor, & Conte de goritia che fi debano totalmente abftenir di tal illiciti vendite,

te, & alienationi deli fondi deli Terreni che tengano. Et se alcuno o piu farano ritrovati che fin ha hora fusse sta ardito over nel avenir fusse ardito de far de tal alienatione. Colui, o coloro dieveno haver & hanno petto tutte le loro Rasoni fatte o hereditate & mellioramenti qualli avessino o potessino havere sulli terreni per loro tenuti & questa detetminatione dieve cosi per la Superioritate di goritia esser mantenuta, ne permesso ad alcuno che per qual sia modo se li contavegnara.

Quanto alla Sententia tra M. Joan della Torre da una & li suoi dui massati cioe Domenigo & Stephano fratelli di Capriva dal altra emanata per il tribunal di goritia quella per conveniente & iuste cause & sta sopita over levaia put senza preiuditio delli rasoni de alcuno delle parte. Et per questo rispetto che essendo nelle soprascritte terminazioni in universal emanate data conveniente metta como in simil cause si debi observar per le qual son nasciute queste altre difficultate perho le preffate parte deveno intrambe alle expedition di tal loro difficultate nelli atti proposti accomodarsi alle decisione soprafatte & iusta il renor di quelle governarsi.

Dat. In Vienna alli 25. de Octubrio 1537.

N.º LXIV.

Carolus V. Imperator Casparem, Balsasarem, Christophorum, & Joannem Fratres Troyer ob insignia propria, & Majorum merita in statum, gradum, & dignitatem S. R. I. Nobilitum assumpsit, confirmando, approbando, & Galea Torneavia exornando antiqua eorum Insignia. Dat. Hale in Suevia XXIV. Decembris 1546. Autbenticum extat pnes Nob. & Excell. Dom. Franciscum Antonium Troyer Carniolie Provinciale, Artium Liberalium, & Medicine Doctorem.

N.º LXV.

Ferdinandus Romanorum Rex Joanni Cypriano Coronino de Cronberg antiquam Nobilitatem, & Cronbergica Stirpis dignum confirmat Augustæ Vindelicorum die XIX. Aprilis 1548. Ex Autographo Archievi Domestici.

Ferdinandus Divina favente Clementia Romanorum Rex semper Augustus, ac Germaniæ, Hungariæ, Bohemiæ, Dalmatiæ, Croatiæ, Slavoniæque Rex, Infans Hispaniarum, Archidux Austriæ, Dux Burgundiæ, Styriæ, Carinthiæ, Carniolæ, Marchio Moraviæ, Dux Lucemburgi, ac Superioris, & Inferioris Silesiæ, Wirtembergæ, & Teckæ, Princeps Sæviæ, Comes Habspurgi, Tyrolis, Fetteris, Allatiæ, Marchio Sacri Romani Imperii, Burgoviæ, ac Superioris, & Inferioris Lusatiæ, Dominus Marchiæ Slavoniæ, Portus Naonis, & Salinarum. Fideli Nobis Dilecto Joanni Cypriano Coronino de Cronberg gratiam nostram Regiam, & omne bonum.

Dignum Munificentia nostra Regia esse arbitramur, quosunque de Nobis bene meritos, & præcipue quos vitæ probitas, & integritas cæteris commendatores efficere solet, meritis præmiis, & ornamentis condecorare, ut hoc sibi veluti scopo proposito reliqui ad rectæ vitæ studia, probitatique exempla, & ad exhibenda Nobis servitia reddantur alacrieres.

Sane

Sane cum tu Joannes Cypriane Nobis non tantum de vitz, ac morum probitate, & honestate fide digno testimonio apprime commendatus sis, verum etiam Serenissimæ Domui nostræ Austriz constanti fide, & devotione uti fidelem subditum, acque vassallum decet semper adhaerere, ac etiam in bello alias per Serenissimum laudatissimæ memoriæ Prædecessorem nostrum Maximilianum contra Veneros gesto, de ipsa Serenissima Domo nostræ Austriz benemereri Parer rursus Joannes studuerit, & præterea tu ipse cum Filio tuo Jacobo Coronino de Cronberg sub insignibus & in Exercitu nostro Equirum Magistris officium sustinere nobis per multos annos fideliter, & diligenter pluribus in Officiis, & Commisionibus servieris, sicuti etiam in futurum servire pores, & debes; Nos horum potissimum inruitum, & ut beneficentiam nostram etiam Posteris tuis restitam relinquere possis, tibi Joanni Cypriano Coronino de Cronberg, filioque tuo Jacobo, vestrisque Posteris & hæredibus ac successoribus utriusque Sexus ex lumbis vestris legitime procreatis, ac descendentes, & descendentibus in perpetuum moru proprio, ex cerra nostra scientia, animoque bene deliberato hæc infra-scripta Armorum Insignia, videlicet Scurum rubrum cujus medio corona Regia aurea seu flavi coloris imposita sit, Scuto vero Galea clausa inhæreat, quæ fasciis, & teniis à dextera non minus quam sinistra rubri, & flavi coloris mixtis utrinque defluentibus ornetur, e cujus cono binæ expansæ Alæ Aquilinae prodeant, quarum dexteræ pars superior & sinistræ pars inferior rubri coloris sit, reliquæ duz parres albæ quatuor pileolis cæruleis exornentur, prout hæc in medio præsentium Pictoris arte, & ingenio melius depicta, & elaborata esse cernuntur, gratiæ de novo confirmavimus, concessimus, donavimus, & elargiti sumus, ac tenore præsentium confirmamus, concedimus, damus, & elargimur, expressè volentes; & Aurhoritate nostræ Regia Romana decernentes, quod tu prædicta Joannes Cypriane, Filiusque tuus Jacobus, vestrique Hæredes, & Successores seriatiim ex lumbis vestris legitime descendentes & descensuri in perpetuum præscripta Armorum Insignia ex nunc in antea perpetuis futuris temporibus in omnibus honestis, & decentibus actibus & expeditionibus, tam serio quam joco in Hastiludiis, bellis, duellis, singulari certamine, & quibuscunque pugnis eminus, cominus, nec non Scuris, Banneriis, Vexillis, Tentoriis, Sepulchris, Sigeris, Monumentis, Anulis, Edificiis, Clenodiis, Suppellectilibus, & tam in rebus spiritualibus, remporalibus, quam mixtis in locis omnibus juxta vestram, & ipsorum exigentiam, voluntatem, & desiderium deferre, & gestare possitis, & valeatis, aprique sitis, ut hæctenus etiam fuistis, & idonei ad inundandas & recipiendas omnes prærogativas, grarias, libertates, exemptiones, Feuda, Privilegia, Vacaciones à muneribus, & oneribus quibuscunque realibus, & personalibus, sive mixtis; Nec non ad urendum, & fruendum omnibus, & singulis grariis, honotibus, privilegiis, immunitatibus, prærogativis, juribus, & consuetudinibus in Judicio, vel extra, in Sententiis, ac omnibus, & singulis aliis actibus juridicis in perpetuum, quibus cæteri Equites, & Armigeri à Nobis, & Sacro Romano Imperio hujusmodi ornamentis insigniri utuntur, fruuntur, potiuntur, & gaudent, quomodo

Tom. L.

Bbbb

libet

libet consuetudine vel de jure absque alicujus impedimento & contrafractiōe. Mandantes ideo & præcipientes universis, & singulis Archiepiscopis, Episcopis, Ducibus, Marchionibus, Comitibus, Baronibus, Militibus, Nobilibus, Clientibus, Capitaneis, Vicedominis, Advocatis, Præfectis, Procuratoribus, Officialibus, Quæstoribus, Civium Magistris, Judicibus, Consulibus, Heraldis & Caduceatoribus, Civibus, Communitatibus, & denique omnibus Nostreis, & Imperii Sacri subditis & fidelibus dilectis, cujuscunque gradus, status, ordinis, & conditionis, aut præminentie existant, ut te Joannem Cyprianum Coronium de Cronberg, tuumque Filium Jacobum, vestrosque Hæredes, & Successores legitimos præsertitis Armorum Insignibus cum omnibus prærogativis, honoribus, & commoditatibus, quibus alii nostri, & dicti Imperii Equestres, Armigeri utuntur, fruuntur, potiuntur, & gaudent, jugiter & in perpetuum uti, frui, & gaudere permittant, & ab aliis permitti curent, in quantum indignationem nostram gravissimam, & penam viginri quinque Marcharum auri puri evitate maluerint, quarum medietatem Imperiali Fisco seu Etario nostro, reliquam vero partem injuriam pastorum usus decernimus applicandam.

Harum testimonio Litterarum Sigilli nostri appensione, & manus nostræ subscriptione munitarum mediante.

Datum in nostra, & Imperiali Civitate Augusta Vindelicorum die decima nona mensis Aprilis, Anno Domini Millesimo Quingentesimo Quadragesimo Octavo, Regnorum Nostrorum Romani decimo octavo, altiorum vigesimo secundo.

Ferdinand.

J: Jonas D:

Vice Cancellarius. mp.

Ad Mandatum Sacræ Regiæ Majestatis proprium.

(L. S.)

J. Jordanus mp.

N.º LXVI.

*Authenticum Documentum, vigore cujus quantitas geometrica extensio-
nis unius Mansi in Comitatu Goritiæ definitur 1549. VII. Novembris. Ex
Libro MS.º Fiscalis Goritiæ.*

Justificatione de quanti Campi sui uno Maso over Terteno intiegro.
Die Jovis septimo Mensis Novembris 1549.

Actum Gradilæ ante Ecclesiam majorem dicti loci præsentibus Ser Antonio Locarello Bargomense habitatore Gradilæ, & Dño pbro Dominico Graciano habitatore Coronæ testibus &c. Ubi Spectabilis Dñs Ventura Ginalus de Gradilcha tamquam Deputatus, ut dixit, per Magnificos Dños Regios Commissarios Delegatos in causa versa, & vententi inter Nob. Dominum Jo: Michaellem de Zuccho ex una, & Nicolaum Driufsum de Crauleo ex altera pro declarando, & liquidando quantitatem, & pro quanta summa camporum intelligatur esse unus Mansus, sic instante Spectabili Dño Antonio Bocchassio noie dicti Nobilis Dñi Joannis Michaelis dixit, & exposuit, quod pro quanto ipse praticavit, cognovit, & cognov.

cognoscit, Unus Mansus in Foro Julio, & in Comitatu Goritiz citra Ison-
tium flumen intelligatur, & est, & esse debet Camporum viginti quatuor,
& hanc dixit esse ejus opinionem; de quibus ego Notarius infra scriptus
rogatus in notam sumpsi, presentibus Testibus supra scriptis &c.

Actum in Villa Versiz in Cortivo Colauri Decani, presentibus dicto
Colauto Decano, & Bernardino della pauluza de Versiz testibus &c.

Spectabilis Dñus Theobaldus de Theobaldis deputatus prout dixit per
Magnificos Dños Regios Commissarios delegatos in causa versa, & ven-
renti inter Nobilem Dñum Joannem Michaellem de Zucebo ex una, &
Nicolaum Driussium de Crauleo ex altera pro declarando, & liquidando
quantitatem, & pro quanta summa Camporum intelligatur etiam unus
Mansus sic instante Dño Antonio Bocchassio noie dicti Dñi Joannis Mi-
chaelis dixit, & exposuit, quod pro quanto ipse practicavit, cognovit, &
cognoscit unus Mansus in Foro Julio, & in Comitatu Goritiz citra Ison-
tium flumen intelligitur, & est, & esse debet Camporum viginti quatuor &c.

Dominicus Comellus q.^m S.ⁱ Josephi de Gradisca Publicus No-
tarius, & Cancellarius Aquilejensis presentibus interfuit, rogatus
scripsit, & exscripsit, & in fidem sc. subscripsit appositis signo,
& noie consuetis in fidem &c.

N.º LXVII.

*Instrumentum inter Franciscum, Federicum, Ludovicum, & Jacobum
Fratres de Attems Urini celebratum X. Aprilis 1557. Autographum com-
municavit Illustriss. Dom. Joannes Carolus Coroninus S.^cR. I. Comes
de Cronberg Augustissimorum Cesarum Caroli Vd., Francisci I., Jose-
phi II., & Mariae Theresie Imperatricis Reginae Cubicularius.*

In Xvi Noie Amen. ab ejus Nativitate Anno Millesimo quingentesi-
mo quinquagesimo septimo, Indictione Quintadecima, die autem Sabba-
ti, Decima mensis Aprilis. Quoniam in divisionibus alias factis inter Ma-
gnificos Dños Franciscum ex una, Federicum ex secunda, Ludovicum ex
tertia, & Jacobum ex quarta Fratres Filios q.^m Magnifici Dñi Hieronymi
ex Nobilibus de Attempo Sacre Regiz Majestatis non immerito Consilia-
rii inter cetera obtulerunt, & obrigerunt ipsi Dño Jacobo Bona hæc,
vid. Portio Domus magnæ propriæ dictorum Dñorum Fratrum habitatio-
nis jacentis extra mœnia Goritiz denominatæ Akotte, & similiter por-
tio Ronchi eidem Domui contigua, & pariter Portio Sediminis sive Pre-
stauu jacentis in Villa S.^a Rocchi parum distantis a dicta Domo, nec non
Portio unius Braidæ sitæ in Agro ipsius Villæ S.^a Rocchi nuncupata la
Braida di Cushman, & ut in divisionibus manu ipsorummet Dñorum Fra-
trum conscriptis assertum est apparere, ad quas in hoc relatio habeatur.
Et quia de, & super iis infra scriptis ipse Magnificus Dñus Jacobus dedit
litteras ex Ratisbona sub die quinta Februarii nunc exacti Magnifico Dño
Ferrando ex eisdem Dñis de Attempo per me visis, & lectis, & proprio
ipsius Dñi Jacobi sigillo sigillatis, quibus scilicet datur ampla Commis-
sio eidem Dño Ferrando hæc agendi. Nunc itaque idem Dñus Ferrandus
in virtute, & in executionem dictarum litterarum, & pro eodem Dño
Jaco-

Jacobo de rato promittens in propriis bonis, ac per hæredes dicti Dñi Jacobi, ac successores quoscunque dedit, tradidit, ac permuavit jure liberi, & proprii eidem Dño Francisco præfenti, stipulanti, & acceptanti pro se suisque hæredibus & successoribus quibuslibet præmissa Dñi Jacobi portionem Domus, Ronchi, Sediminis, sive Prestauu, & Braidæ cum omnibus suis habentis, & pertinentiis, juribus, & actionibus, dominio, & proprietate ad ipsam bonorum portionem, sive ad Dñum Jacobum pro eis quomodocunque, & qualitercunque spectantibus, & pertinentibus. Et e contra Magnus Dñus Franciscus per se suosque hæredes dedit, tradidit, & permuavit ipsi Dño Ferrando ut supra stipulanti, & acceptanti nomine ipsius Dñi Jacobi, & pro ejus hæredibus, & successoribus quibuslibet Florenos noningentos vel 900. ad l. 4. §. 10. (*id est Libras quatuor, solidos decem*;) pro singulo ipsi Dño Francisco spectantes ex Florenis sex milibus uz 6000. alias per dictum q. Magnificum Dñum Hieronymum mutatis Sacre Regiæ Majestati, & eidem Dñis Fratribus debitis super Camera Goritiæ; cum omni utilitate, & comodo, omnique ac roto emolumento, quod percipitur, & percipi potest, & solet ex ipsis Florenis noningentis in dicta Camera, & sicuti faciebat ante hanc permutationem Dñus Franciscus, qui ex nunc dictum Dñum Ferrandum nomine quo supra acceptantem in locum, & jus suum universum quo ad dictos noningentos Florenos posuit, & collocauit. Ad habendum, tenendum, possidendum, dandum, donandum, alienandum, ac permurandum, & quidquid unicusque ipsorum Dñorum Fratrum permurantium de re in permutationem accepta posthac perpetuo faciendum placuerit. Et ex nunc dicti Dñus Ferrandus eo nomine, ac Dñus Franciscus nomine suo proprio constituerunt sese possidere Bona in permutationem vicissim, & respective data usquedum unusquisque eorum de eis possessionem accepit corporalem, quam accipiendi, & in se autoritate propria retinendi sibi hinc inde licentiam omnimodam contulerunt, atque dederunt. Ac demum promiserunt per se, & nomine quo supra, & per hæredes suos de dictis Bonis ut supra utrinque permutatis, eorumve parte nullam ullo nunquam tempore litem movere, nec volenti assentire, quinimo illa sibi, eorumque hæredibus legitime manutenere, & defendere contra quamcunque Personam, & quancunque Universitatem, non solum in judicio, verum etiam extra, de facto tamen, & dato suo, & dicti q. Magnifici Dñi Hieronymi eorum Patris rantum, & non aliter, nec alio modo sub obligatione omnium Bonorum generis cujuscunque præsentium, & futurorum eorundem D. Fratrum.

Utini in Viridario, idest in Ædibus ipsius Dñi Ferrandi; præfentibus Magro Joanne q. Valantini de Variano Cerdone Utini incola, & Simone q. Joannis Marci de Villa Pavix testibus vocatis pariter atque regaris &c.

Et Ego Joannes Dominicus Bichunius ser Jacobi Bichunii Filius Notarius Utinensis collegiatus præmissa rogatus scripsi, descripsi, & me cum assueto Tabellionatus signo subscripsi.

N.° LXVIII.

*Divi Caroli Borromaei commendatitia ad Jacobum ab Attems Gradi-
fca Capitaneum anno 1561. scripta in favorem Ludovici Bocalini a
Summo Pontifice Neo-Canonici, & Parochi Cormonensis declarati. Ex
autographo existente in Archivio Provinciali Gradiſca.*

Molto Magnifico Signore. Havendo nostro Signore conferito al Magnifico Ludovico Bocalini il Canonicato, e Pieve di Cormons, che sono ultimamente vacati per morte de Sig.^r Claudio da Colloredo, e mandando egli al presente a pigliare il possesso, Sua Santità ha voluto, che io scriva a VS. in nome suo, che si contenti per quel che tocca a lei di ajutare, e favorire il detto Magnifico Lodovico, e suoi Procuratori, affinché ottenghino senza difficoltà il possesso pacifico di detti beneficii, e perchè io son ben certo, che VS. non mancherà di farlo con quella prontezza, che conviene, io non le dirò più altro, se non che me lo offero di cont.^a e prego il Signore Dio, che la conservi. Di Roma a 29. di Novembre 1561. Di VS.

per farle piacere

Il Cardinal Borromeo

Tergo) Al Molto Magnifico Signore Il Signor d' Attems Capitano in Gorizia (*corrigè: in Gradiſca*)

A Gorizia.

N.° LXIX.

Ferdinandus I. Imperator 1562. die III. Julii in Arce Pragensi Lucae, & Georgio Fratribus Grabitiis ob egregias animi dotes, & fideliam ab ipsis, eorumque Majoribus Augustae Domui Austriacae, praestitum in bello contra Venetos a Maximiliano I. Imperatore gesto, praestita officia Nobile concessit privilegium. Diplomati, praeter Imperatorem, subscripsit etiam vice, ac nomine Reverendissimi Dom. Archi-Cancellarii Moguntini V. Seld. & inferius ad mandatum Caesaris proprium Joannes de Cobenzl. Autographum possidet Nobilissimus Eques Livius de Grabitz majorum gentium Goritienſis Patricius.

N.° LXX.

Idem Imperator in eadem Arce Pragensi Franciscum, Antonium, Danielem, & Joannem Fratres Roth intuitu meritorum, & fidelium servitiurum, praestitorum praecipue a Jacobo, qui inter Satellites Equestres Aulicos, vulgo Arcerios dictos, compluribus annis stipendia merebatur, ad Nobilitatis gradum evexit III. Julii 1562. Autbenticum ipse possideo.

N.° LXXI.

Idem porro Ferdinandus I. Imperator Viennae Jacobo de Senibus de novo impertitur Arma, seu Inſignia, Galea clausa decorata, XXVIII. Januarii 1564. Autographum germanicum exhibuit Admodum Rev. Dom. Carolus Marzatorſi Caf. Regius Parochus in Cbiopriſs.

N.º LXXII.

Litteræ patentes in Capitulo Mergentheimii habito anno 1566. expeditæ die XXVI. Februarii, quarum vigore, suffragantibus Commendatoribus, reliquisque Ordinis Consiliariis, Georgius Dei Gratia Administator supremi Magisterii in Borussia, & Teutonici Ordinis per Germaniam, atque Italiam Magnus Magister &c. ut gratificaretur Sac. Cesareæ Majestati, & Carolo Austriæ Archiduci, nec non ut satisfaceret votis universalibus totius Ballivie Austriacæ, Leonardum Formentinum Commendatorem Labacensem viventi adhuc Gabrieli Kreutzgero actuali Archi-Commendatori Austriæ Coadiutorem dedit, eoque defuncto, ejusdem Ballivie Gubernatorem usque ad proximum generale Capitulum declaravit. Autographum suo sigillo nigro pendente munitum possidet Perillustis Dom. Paulus Æmilius Formentinus Lib. Bar. in Tolmino, & Biglia Majorum imaginibus nemini secundus.

N.º LXXIII.

Carolus Archidux Austriæ, perspectis bonis moribus, nobilibus qualitatibus, virtutibus, atque prudentia, quibus sese commendabiles veddebant Caspar, & Bartholomæus Fratres Pivoti de Bertbis, præcipue vero benigne consideratis diuturnis, fidelibus, devotis, diligentibusque servitiis per Casparem a prima juventute non solum felicissime recordationis Ferdinando I. Imperatori parenti, sed Sibi quoque, totique Inchyte Austriacæ Domui præstitis, & quæ ambo debinc præstare poterunt, & tenebuntur, eosdem una cum omnibus legitimis eorum utriusque Sexus descendensibus, natis, vel in perpetuum nascituris, in statum, gradum, & dignitatem Nobilitatis Equestris exaltavit Græcii V. Maii 1567. Diplomati per Archiducalem Aulico-Styriacam Cancellariam expedito præter Principem subscripsit Joannes Cobenzl de Prosslegg Teutonici Ordinis Eques, & inferius H. Versers. Autographum germanico idiomate conscriptum mihi exhibuit Illustris, & Reverend. Dom. Bernardinus de Bertbis in Bertsegg Goritiæ Provincialis, & Cathedralis Ecclesiæ Terrestine Canonicus.

N.º LXXIV.

Carolus Archidux Austriæ Nobili Viro Joanni Gusmano Goritienſi antiqua, & a Progenitoribus suis gestata Armorum Inſignia novo edito Diplomate, cui etiam Joannes Cobenzl de Prosslegg qua Vice-Cancellarius subscripserat, instauravit Græcii anno 1567. die VI. Junii. Autographum germanicum extat in Archivio meo Domesticico.

N.º LXXV.

Idem Carolus Archidux omnia, & singula Nobilium, Civium, & Villicorum Goritiensium Privilegia, & antiquas laudabiles consuetudines approbavit Græcii VII. Septembris 1567. Ex veteri versione existente in Libro MS. Fiscalatus Goritiæ.

. . . Noi

Noi CARLO per la gratia de Dio Archiduca de Austria, Duca de Borgondia, de Brabantia, de Stiria, de Carintia, de Carniola, de Iacemburgensi, de Biremburg, e de ambe doi Slesie, Principe de Suevia, Marchese del Sacro Imperio Romano, de Burgundia, de Moravia, e de ambedoi la venezia, Archicoure de Haulpurg, de Tirol, de Phiret, de Kyeburg, & Gorizia, Langravio nella Elfazia, Sig. della Marcha schiavonicha, Porronone & Salvis &c. Confessiamo che li Nobili, e Nostri Fideli diletti N. quelli della Nobiltà, e li Cittadini della Nostra Terra di Gorizia, & anchora li huomini del Paese, & Villazi del Nostro Illustre Contrado di Gorizia hanno da Noi mandato il loro Honorato Ambasciatore, & ne hanno umilmente fatto pregar, accioche noi li volessimo ogni, e tutti li loro Franchisie, Sratturi soliti, adoperatione, & antigue usanze, li quale gli sonno delli nostri antecessori Conti de Gorizia, & Principi de Austria &c. dati, & anchora novamente della felice buona memoria del nostro Caro Signor, & Padre Imperator Ferdinando confermati & concessi, anchora noi come Signor, & Principe del Paese gli debbiamo graziosamente concederli de renovarli, & confermarli. Questo havemo noi fatto, & le humili diligenti preghiere delli sopra ditti nostri Nobili, Cittadini, & huomini delli Villazi del Contado de Gorizia al ditto, & justo le loro humile obediienze, che li lor Antecessori, & anchora loro hanno a Noi, & alla Nostra Casada de Austria, & Contado di Gorizia con la propria vita, & robba animosamente dimostrato, e da qui in poi anchora far debbiano, e possono, & per questo havemo per deseparata gratia li sopraditti franchisie, staruti soliti, adoperationi, & antique usanze di quel tanto, che loro sono in usanza, & franchisie per li quali per caso, che venisseno in litre, over contrasto quello gia a loro senza alcun pregiudizio, & danno havemo come Hereditario Signore, & Principe del Paese graziosamente renovato, confermato, & concesso, renovemo, confermemo, & concedemo anchora questa sapevolmente in confirmation di questa Littera di quel tanto che noi de ragion, & giustizia, & per canto de grazia sopra questo de renovar, confermar, & conceder habiamo, & potemo, cioè che loro, & quelli che vengerano dappoi de loro debbiano appresso le dite loro franchisie solite & antigue usanze totalmente senza impedimento alcuno restare, & quelli adoperarli, & golderli debbiano, & possano, & senza impedimento de ciascheduno; sopra cio commetteremo seriamente, & volemo che tutti, e singoli li nostri Capitani, Conti, Baroni, Signori, Cavalieri, & Servitori, Vice Capitani, Vice Domi, Phlegari, Fattori, Gastaldi delli Paesi, Rettori delle Terre, Gastaldi, Consiglieri, Cittadini, e Comuni, & anchora tutti li altri nostri Subditi & fideli di che grado, over condizione esser si vogliano, che lor debbiano li sopraditti nostri Nobili, Cittadini, & Huomini de Paese, over Villazi del Nostro Contado di Gorizia, & quelli che venirano dappoi di loro lasciatli senza impedimento alcuno appresso tal nostra renovation, confirmatione, & concessione, & all'incontro non molestarli, nemeno soporare che altri lo facessero, ma solum renir braccio, & aiuto appresso di questo: Er questo rauro, & quanro che ogn'uno ha a caro la nostra disgrazia & grave castigo,

stigo, & ancora appresso una pena de dieci Marche di puro & netto oro da esser tolto a quelli, che contrasfaranno, & di questo è la nostra seriosa volontà & mente, & in confermarion di questa nostra Littera sigillata con il nostro pendente sigillo data nella nostra Città di Gratz alli 7. del Me- se de Settembrio dappoi la Natività di Christo 1567.

Carolus

Bernardo Bater Dottor

Ad Mandatum Domini Archiducis proprium

Zuane Cobenzl &c.

N.º LXXVI.

Facti expositio, qua Joannes de Cobenzl Labacensis Commendator ostendit, Patavinam Ecclesiam S.^{ae} Magdalens, & Domum eidem annexam Ordini Teutonico deberi, non obstantibus quibuscunque in contrarium factis, utpote violentiam, & machinationes sapientibus. Autographum communicavit ex amplissima peno domestica Nussis additissimus Illius Dñs S. R. I. Comes Guidobaldus de Cobenzl, S. C. M. Cubicularius.

Inclutus Ordo Teutonicus Hospitalis Beatæ Mariæ Virginis in Jerusale- lem, seu, ut vulgo vocant, Prussiz, habuit in Urbe Patavina Ecclesiam D. Magdalens una cum Domo adjuncta ejusque redditibus, proventibus, ac juribus universis ab aliquot sæculis usque ad annum circiter M.D.XI. in quiera, & pacifica possessione. Tum vero mortuus est ultimus ejusdem legitimus possessor Johannes ab Altenstein Miles dicti Ordinis, qui una cum Prædecessoribus suis omnibus dictam Ecclesiam, ac Domum a Magno Magistro ipsius Ordinis tantummodo recognoscebat. Cum autem id temporis inter D. Imperatorem Maximilianum fel. recor. & Serenissimum Dominium Venetum hostile Bellum flageret, ac propterea Germani omnes ipsi Serenissimo Dominio suspecti essent, contigit ut ejus, sicuti creditur, auxilio, ac patrocinio Nobilis Dñs N. Lippomanus ipsam Ecclesiam, ac Domum per male narrata sub, & obreptitie a Summo Pontifice impetraverit, prout id ex Bulla sibi desuper expedita facile colligi potest; siquidem in ea de juribus Inclyti Ordinis Teutonici ne minima quidem mentio fiat, atque adeo etiam Ordo ipse nunquam commuerit, ut tali injuria a Sede Apostolica scienter afficeretur; quin imo ob tantum pro fide nostra Christiana in diversis partibus, & temporibus effusum sanguinem liberalitatem ejus potius in effectu ulqueque experiri, quam suis juribus, & pertinentiis ullo in loco spoliari debuerit. Itaque etsi de adempta sibi dicta Ecclesia eo modo quo præfertur Superiores Magistri sæpenumero conquesti fuerint, non potuerunt tamen eam consequi, sed res tandem eo devenit, ut D. Imperator Ferdinandus, omnium quotquot vix erunt facile pientissimus, aug. memoriz, rem quasi propriam amplecti favereque cœperit, sicut id ex Actis Tridentinæ Tractationis inter suam Majestatem, & Dominium Venetum anno 36. secutæ liquido percipere licet, ubi nomine suæ Majestatis Cæsares Supradictæ Commendæ restitutio ardentissime petita, sed ramen ab Commissariis, & Superarbitro, Syndico Serenissimi Domini tantum rem promovente, inter innovata re-

servata fuit. Ab eo usque temporis tractu supervacaneum Ordini ipsi videbatur dictam restitutionem urgere, sed Ordo plane periculum habebat, Majestatem suam Cæsaream omnino effecturam, ut aliquando negotium abique ullo litigio, Majestatis suæ interventu, debite componeretur. Verum enim vero cum res ad mortem usque suæ Majestatis protraheretur, atque adeo etiam postmodum instituta illa Tractatio in Foro Julio inter Serenissimum Archiducem Carolum, & ipsum Dominium abique omni fructu ulterius suspenderetur, in qua sane sua Serenitas D. Progenitoris vestigiis obambulans, ejusdem Commendæ, seu ejus possessionis postulationem Commissariis suis quoque clementer, ac serio demandaverat. Tum Illustrissimus, & Reverendissimus Dominus Magnus Magister haud amplius cunctandum sibi esse constituit, quinimo pro more Ordinis capitulariter decrevit, ab Sanctissimo Dño nostro mediante ope, ac adjutorio Sacræ Cæsareæ Majestatis, nec non Catholicorum Imperii Principum omnium intercessionem quam obnixissime petere, ut Sanctitas illius proejus in Deum pietate, integritate, ac justitia serio mandate ac præcipere dignetur, quatenus id quod Ordini ipsi a tot jam annis præter omne ejus meritum per nefas detentum fuit jam tandem in solidum restituatur, idque eo proclivius, quod Illuf. & R.^m illius Celsitudo prompta, ac parata sit Serenissimo Dominio Veneto eo usque in hac parte gratificari, ut supradicta Commenda præfati Domini Lippomani Nepoti, Domino Priori hic ad Sanctam Trinitatem, in manibus perpetuo remaneat, ita tamen ut eam a sua Illuf. & R. Celsitudine recognoscat, & acceptam ferat, prout super eo secum tractatum fuit. Quam rem sua Illuf. & R. Celsitudo eo facilius se obtenturam confidit, quandoquidem dictus Dñus Lippomanus assertis suis juribus super ipsa Commenda jam ab aliquot annis cesserit; & eam una cum Eccl'a, Domo, & aliis pertinentiis omnibus Ordini Jesuitarum de facto renuntiaverit: & abique eo etiam Bullam sibi a Julio II. ad male ejus narrata concessam, enervaverit, posteaquam in ea Commenda Brissenici ejusdem Teutonici Ordinis itidem sibi collata fuerit, sed tamen jam a multis annis omnimode ipsius Ordinis dispositionis sit, prout etiam superioribus proximis annis Illuf. & R.^m Dñus Magnus Magister Illuf. Comiti Dño Prospero de Archo contulerit, ilque eam in hodiernum adhuc diem pacifice, & quiete possideat. Quod tamen ipse Dominus Lippomanus, si ipsarum Commendarum Dispositio Sedis Apostolicæ esset, nequaquam concedere, sed potius rem Sedi Apostolicæ denuntiare, ac significare, eoque ipso majorem gratitudinem erga eandem contestari debuerat. Quapropter plane speratur, Sanctitatem illius pro ejus bonitate, ac Justitiæ promovendæ zelo omnino effecturam, ut Ordo ipse in possessionem suæ Commendæ Patavinæ absque ulteriori mora perinde restituatur, prout in actualem possessionem Brixinensis Commendæ nemine refragante a D. Imperatore Ferdinando restitutus fuit: stante maxime ejus oblatione quod eam præfato Domino Priori conferre sit paratus, & non intendant, seu cogitet contra voluntatem Serenissimi Domini ullum alienigenam eo destinare.

Proinde petitur ut ab Viro aliquo docto, & rerum Curiz Romanæ præ aliis perito modus ejus supplicationis quam Sua Illuf. & R.^m Celsitudo Sanctissimo Dño nostro offerre, & ea mediante hoc suum justum deside-

rium quam efficacissime impetrare posset, per primam commoditatem concipiatur. Et si simul etiam litterarum nomine Imperatoris Majestatis, & Statuum ipsorum Catholicorum Imperii ad Sanctitatem illius dandarum exemplum quoque artificiose componeretur, eo amplius Authori ipsi, ab Ordine, & omnibus aliis, quorum id interest, deberetur. In hoc tamen præcipue illi elaborandum esset, ut quibuscunque argumentis, & rationibus fieri posset, veluti fortibus acribus, Jesuitas ipsos sæpe dictæ Commendæ mala fide detentores, ac usurpatores imprimis oppugnet, & suam Sanctitatem eo inducat, ac commoveat, ut Ordinem ipsum, qui tot Provincias, quæ alias Christi nomen eo usque ignoraverant, magna nobilissimi roris Germaniæ sanguinis profusione Christianitati adjecit; item Imperatoriam Majestatem, & alios Catholicos Status Imperii tam egregie de Orthodoxa nostra Catholica Religione, ac Sede ipsa Apostolica meritos, atque adeo Justitiam ipsam, æquitatem, & honestatem in majori pretio ac exultatione quam Jesuitas ipsos sæpe dictam Commendam contra eorum professionem quam injustissime detinentes, ac usurpantes, habere, & sic Commendam ipsam suæ Illustr. & R.^{ma} Celsitudini, ac Ordini ejus abfque ulla mora seu procrastinatione decernere, signanter vero de eo ad læpeditum Sereniss. Dominum patentes ejus Litteras dare dignetur &c.

N.º LXXVII.

Maximilianus II. Imp. Vito a Dornberg Oratori suo apud Serenissimam Rempubliacam Venetorum commendat negotium Commendæ Patavine Ordinis Teutonici. Datum in Arce Pragensi 1570. VIII. Maii. Autographum communicavit præfatus Illustriss. Comes Guidobaldus de Cobenzl.

Maximilianus Secundus Divina favente Clementia Electus Romanorum Imperator semper Augustus &c.

Egregie Fidelis Nobis Dilecte. Quid una cum his Illu. Venetiarum Duci, Amico Nostro Charissimo, scribamus, in favorem Ordinis Teutonicorum, ex adjuncto earundem litterarum nostrarum exemplo intelliges. Quoniam veto negotium hoc ex voto nostro confectum summo opere cupimus, ideo tibi clementer injungimus, ut illud quo soles & poteris majori studio, haud secus ac si nostra res ageretur, sollicitandum, ac ita promovendum suscipias, ut quin operus sequatur effectus in te haud quidquam desideratum videri possit. Facturus in eo benegratam & expressam voluntatem nostram. Dat. in Arce nostra Regia Pragæ, die octava Mensis Maii, Anno Domini Millesimo Quingentesimo Septuagesimo, Regnorum nostrarum, Romani octavo, Hungarici septimo, Bohemici vero vigesimo secundo &c.

Maximilianus &c.

Ad Mandatum Sacræ Cels.^æ Matris proprium

V. Jo. Bap. Weber &c.

P. Bernburger mp.

Tergo) Egregio Fidei Nobis Dilecto Vito a Dornberg, Nostro Confiliario, & apud Illustrissimum Dominum Venetum Oratori X.

Idem

N.° LXXVIII.

Idem Maximilianus Ducem Venetorum requirit, ut Joannem Cobenzl de Proßegg Commendatorem Labacensem in possessionem inducat Commendæ Patavinae, cumque adversus quoscunque injustos detentores tueatur. Datum Pragæ 1570. die VIII. Maii. Ex apographo ejusdem Comitissæ de Cobenzl.

Maximilianus &c.

Illu. Dux amice charissime. Dilectionem vestram haud latere arbitramur, qualiter, regnante Divo olim Imperatore Maximiliano I. Domino Proavo Nostro charissimo, aug.^{us} memoriz, Ordo Teutonicorum Domo sua, sive Commenda, quam ab immemorabili tempore Patavii habuit atque possedit, omnibusque ejusdem pertinentiis, Illu. istius Domini ope, & autoritate spoliatus, Domus vero ea Civi cuidam Veneto concessa fuerit. Et quamvis Divus quondam Imperator Ferdinandus Dominus Genitor Noster colendissimus pater, ac felicitis recordationis hujusmodi domus, sive Commendæ restitutionem in Tractatione, quæ annis præteritis inter Majestatem suam, & idem Illu. Dominium de variis controversiis Tridenti inita fuit, per suos istuc destinatos Commissarios diligenter, instanterque petierit, atque urserit, nihilominus tamen rem hanc eo loci haud transigi potuisse, sed inter innovata relatam, reservatamque in aliud tempus rejectam fuisse. Quum igitur nunc in Tractatione, quæ inter Serenissimum Carolum Archiducem Austriæ &c. Fratrem, & Principem Nostrium charissimum, & idem Illu. Dominium in Foro-Julio instituta est, de hujusmodi innovatis agi debeat, Nos pro ea singulari amoris, benignitatis, & clementiæ affectione, qua non solum in Venerabilem Nostrium, & Impetii Sacri Principem, & devotum Nobis dilectum Georgium Administratorem Magistratus generalis Beatae Mariæ Virginis Teuthonicorum in Prussia, ac ejusdem per Germaniam, & Italiam, partesque transmarinas Magistrum, in honorabilem, devotum, & fidelem Nobis dilectum Joannem Cobenzl de Proßegg Commendatorem ejusdem Ordinis Labaci, Nostrium Consiliarium, nec non prædicti Fratris Nostri charissimi Archiducis Caroli, Vice-Cancellarium, cui ex jam dicti Administratoris concessione jus ad Domum illam competit, sed & universum illum Militarem Ordinem ferimur, omittete haud potuimus, nec volumus, quin hocce redintegrationis negotium apud Dilectionem Vestram Nostra intercessione, & favore juvandum susciperemus. Idcirco Dilectionem Vestram benevole, summoque studio hortamur, & requirimus, ut ipsius negotii æquitatis condigna ratione habita prædictum Commendatorem Labacensem ad dictæ Domus Patavinæ, ac omnium, & singulatum ejusdem pertinentiarum possessionem, sine ulteriori aliqua exceptione, difficultate, vel mora admitti, simulque fructus a tempore spoliationis, & detentionis istius perceptos eidem integre restitui curare, ac denique, hujusmodi restitutione, & redintegratione facta, ut sæpe memoratus Ordo Teuthonicorum in dictæ Domus, & pertinentiarum possessione a quoquam molestetur, perturbetur vel impediatur, nequaquam permittere, sequæ hac in

pat-

parte talem exhibere velit, ut hanc nostram intercessionem apud Dilectionem Vestram haud parvi momenti fuisse re ipsa cognosci queat. Quod uri Dilectionem Vestram, quæ sua est æquanimitas, ac in Nos præclara voluntas, facturam esse plane confidimus, sic Dilectio Vestra Nos vicissim eo nomine ad quævis murui amoris, & benevolentiz studia magis, magisque devinctos habitura est. Quod reliquum, Dilectionem Vestram diu incolumem, felicemque vivere exoptamus. Dat. Pragæ die VIII. Maii Anno M.D.LXX.

Tergo) Illuf. Duci Venetiarum &c.

N.° LXXIX.

Henricus Magnus Magister Ordinis Teutonici ad Gregorium XIII. Summum Pontificem scribit pro restitutione Patavinae Commendæ Ordini suo faciendâ anno 1573. VI. Augusti. Communicavit idem Comes de Coberg.

Beatissime in Christo Pater &c. Post officiosissimam mei commendationem continuum filialis observantiz incrementum.

Nisi mihi Sanctitatis Vestræ Paterna, ac singularis erga Equestrem Militiam Fratrum Teutonicorum Marianorum, meæ curæ commissam, benignitas, ac clementia exploratæ esset cognita, pluribus verbis nunc ab ea supplex contenderem, ut ejusdem Militiæ statum, & dignitatem salvam esse veller. Verum quia omnes intelligunt, quo animo, & voluntate Sanctitas Vestra (quæ profusa est illius in Universam Religionem Christianam charitas) erga hunc Ordinem affecta sit, non existimo multis mihi agendum esse, præsertim cum negotium hoc, cujus causa hæc a me scriptio suscepta est, æquitatē, & justitiā maxime nitatur. Existimo igitur Sanctitati Vestræ esse cognitum, quemadmodum anno circiter 1511. gravi bello inter Divum Romanorum Imperatorem Maximilianum felicissimæ memoriæ, & Illustrissimum Venetorum Dominium exorto, Ordo hic Teutonicus Domo, & Commendâ Beatæ Magdalenz Civitatis Paduæ nullo ipsius merito spoliatus sit, eaque Andree Lippomano Patricio Veneto tradita fuerit, ejecto Philippo Altenstainio ejusdem Ordinis Equite ultimo, ac legitimo ejus Commendæ possessore. Qui Lippomanus ita intrusus curavit ope, & auctoritate Excellentissimi ejus Senatus, ut a Sanctitatis Vestræ Prædecessore Clemente VII. de ea Commendâ investiretur, qua in re nulli est dubium, quin Ordo hic insigni injuria affectus sit, tamen & illud mihi est compertissimum, non eam fuisse Sanctitatis Vestræ prædecessoris mentem, ut hujus Militiæ jura, & libertates, quas ex Summorum Pontificum, & Romanorum Cæsarum liberalitate agnoscit, ullo modo convelleret, aut labefacteret; sed eam concessionem iniquitate temporum extortam potius, quam impetratam a Lippomano fuisse. Successit postea id tempus quo ejus Commendæ restitutio a Divo olim Cæsare Ferdinando Romanorum Imperatore Augusto sempiternæ memoriæ in Conventu Tridentino cum dicto Dominio habito per ejus Commissarios diligenter petita fuit, quæ tamen a reliquis causis segregata inter res innovatas fuit rejecta. Idem fuit quoque superioribus annis Serenissimi Principis Caroli

Ar.

Archiducis Austriæ in promovendo hoc negotio studium, missis in Forojulium Commissariis suis, qui inter cætera de hujus quoque Commendæ redintegratione cum Venetis Commissariis agerent. Verum cum ea Respublica (ut accepi) Bello Cyprio detineretur, factum est ut ea tractatio absque ullo fructu exierit. Jam vero quia Inviçissimus Romanorum Imperator Maximilianus Secundus Dominus meus Clementissimus pro ingenita Majestatis Sux Cæsareæ erga me, & universum hunc Ordinem benignitate eandem curam & cogitationem clementer suscipere voluit, atque hoc negotium per Oratores suos eo jam redegit, ut præfatæ Domus restitutio non tam in Senatus Veneti voluntate, quam in Sanctitatis Vestræ arbitrio posita sit, in certissimam spem adducor, fore ut læpedita Commenda Sanctitatis Vestræ pietate, ac beneficio jam tandem ad Ordinem ipsum, unde divulsa est, citra ullam difficultatem redeat. Etsi enim (ut audio) Lippomanus ipse eam cum omnibus redditibus Societati Jesuitarum absque ullo hujus Religionis consensu cesserit, ac renuntiaverit, ut ejus Commendæ titulus plane aboleretur, Domusque illa ab Ordine Teutonico divulsa abalienaretur, non tamen existimo, eam rem mihi, ac prædicto Ordini fraudi celsuram, cum si a jure discessum est, omnia minus rite, ac legitime gesta haberi debeant. Neque mihi hic præclata hujus Ordinis in Rempublicam Christianam merita cum aliorum meritis in discrimen, & comparisonem vocanda sunt; quandoquidem Sanctitati Vestræ exploratum esse potest Militiam hanc Teutonicam Marianam omni quidem tempore suæ in Sanctitatem Vestram Beatamque istam Sedem pietatis, ac observantiæ eo certiora documenta edidisse, quo gravioribus periculis ea fuerunt cognita; ut interim præteream eas causas, quæ fortasse Sanctitatis Vestræ animum movere possunt, ne hoc veteris, & Catholicæ Religionis vestigium, quod inter tot præsentium temporum difficultates utcumque adhuc est integrum, plane abolendum esse censeat. Quapropter supplex ad Sanctitatem Vestram venio, ab eaque humillime peto, ut posteaquam res in eum locum redacta est, ut ex benigna Sanctitatis Vestræ manu tota pendeat, dignetur pro Patetna sua, & singulari erga me, & hunc Ordinem Clementia, proque nostro vicissim erga eam cultu, & veneratione, quæ jam ad summum crevit, decernere, ac mandare, hanc Domum, quæ tot jam sæculis penes Teutonicam Militiam fuit citra longioris moram Ordini ipsi cum omnibus ejus juribus, & proventibus restituendam esse, amotis quibuslibet detentoribus. Nam quod ad Illustrissimum Senatum Venetum attinet, ne locus ullus querelæ reliquus esse possit, assentiar ego in ejus gratiam, ut ea Commenda per me conferatur Petro Lippomano Andree Lippomani Nepoti, ita ut illam ab hoc Ordine acceptam recognoscat, quo ipsius Ordinis Auctoritas salva, & integra sit. Quam rem spero, vel potius plane confido me a Sanctitate Vestra non laboriose consecuturum, cujus Clementiæ me ipsum, atque Universum Ordinem meum magnopere commendatum esse cupio, Deum precatus, ut Sanctitatem Vestram ea felicitate conserved, quam præclara ista sua in Deum, & Rempublicam Christianam pietate est promerita. De reliquo me, Ordinem

Tom. I.

Eccce

que

que meum quam humillime illi commendo, votivum responsum ab ea expectans, Dar. in Oppido nostro Mergethaim 6. Augusti 73.
E. S. V.

Obsequentissimus

Filius

Henricus Dei gratia Administrator magni Magisterii Prussię,
& Magister Ordinis Marianorum per Germaniam, ac Italiam.

N.° LXXX.

Maximilianus II. Cæsar ad eundem Pontificem scribit pariter in favorem Ordinis Teutonici anno 1573. Extat in Archivio prædicti Comitis de Cobenzl.

Beatissime Pater.

Etsi persuasissimum nobis est Sanctitarem Vestram (quod præclarum est illius, ac singulare in Rempublicam Christianam studium) non esse ea mente, aut animo, ut quæ Summis Pontificibus ejus Prædecessoribus omni tempore in Germanicam nationem profecta sunt Paternæ voluntatis indicia, ea nunc sublata, & extincta esse velit, nihilominus tamen, quia res hæc, de qua in præsentia ad Sanctitatem Vestram scribimus, iustis de causis summæ curæ Nobis esse debet, prætermittere non posuimus, quin hac ipsa de re ad eandem Sanctitatem Vestram hæc litteras nostras daremus, quod ipsum a nobis ita suscipiatur, ut certa spe simus, Sanctitatem Vestram pro paterna ipsius erga Nos benevolentia, nostraque vicissim erga illam observantia, eas vias, ac rationes inituram, quibus æquissima nostra postulata apud eam locum inveniant.

Equestris Militia Ordinis Teutonici ex instituto Beatæ Mariæ Jerosolymitanorum jam inde ab aliquot sæculis in Germania ob spectatam ejus Religionem, & præclara in Rempublicam Christianam merita illustris admodum, & celebris fuit habita, quippe quæ multas Provincias, quæ Christi nomen ignoraverunt, magna Nobilissimi Sanguinis Germanici profusione, Christianitati adjecit, nunc etiam, etsi in gravissima perturbatissimaque Reipublicæ Christianæ tempora inciderit, ita ramen dignitatem suam retinet, ac tuetur, ut, quod Sanctitati Vestræ cognitum, & exploratum esse potest, Magnus ejus Magister, qui Prussię dicitur, honestissimum inter Nostros, & Sac. Rom. Imperii Principes locum obtineat, in quem nos Magistratum, toramque ejus familiam, cum ob summam ejus erga Nos, & Sacri Imperii fidem, rum ob servatas in Germania veteris, & Catholicæ Religionis nostræ reliquias, benigno sane, ac propenso animo ferimus. Habuit olim hic Ordo in Italia multas Provincias, sed inter cæteras tamen Longobardam, in qua aliquot Commendæ adnumerabantur, præcipue vero Paduana sub Titulo Beatæ Mariæ Magdalenz, & Brisseniana in Foro-Julio; Quas Prædecessores nostri Sacri Romani Imperii Cæsares, ac deinde Summi Pontifices multis beneficiis, ac prærogativis cohonestarunt; Hæcque idem Ordo per Ministros suos Equites Teutonicos usque ad annum 1511. quiesce, ac pacifice possedit, hoc est usque ad id belli tempus, quod inter Divum

vum Imperatorem Cæsarem Maximilianum Augustissimæ memoriæ Proavum Nostrum charissimum, & Illustrissimum Venetorum Dominium gravissimum exarsit, quo tempore, cum Reipublicæ illi omnia (ut fere sit) suspecta viderentur, contigit ut ultimus, & immediatus dictarum duarum Ecclesiarum possessor, Philippus de Altenstain Eques Germanus ex earum legitima possessione dejiceretur, intruso Andrea Lippomano Patricio Veneto, qui postmodum, ut speciem aliquam legitimæ possessionis obtendere posset, cutavir ejus rei Diploma ex Urbe Roma adferri, quod de Sanctitatis Vestræ Prædecessore Clemente VII. non difficile impetratu fuit; cum nemo tunc esset, qui Sanctitatem illius de juribus inclyti ejus Ordinis, & de spolio sequuto edoceret; alioqui sperandum erat, Sanctitatem ejus huic alienationi nullo modo assensuram fuisse. Evenit paulo post, ut Ecclesia, seu Commenda Brissenici ad eundem Ordinem Teutonicorum quasi postliminio reverteretur, quam procul dubio idem Lippomanus retinuisset, si aliqua ratione potuisset. Illam tamen Paduanam sub Venetorum Dominio positam citra ullum negotium occupatam detinuit, licet non sine injuria præclarissimi ejus Ordinis, cui ramen Nobile membrum sine ulla culpa sua ademptum est. Cum autem Divus Imperator Ferdinandus Augustissimæ memoriæ Patens Noster Colendissimus in Conventu Tridentino, qui anno 1533. de restituendis rebus proximo bello occupatis inter Majestatem ejus Cæsaream, & Illustrissimum Venetorum Dominium fuit habitus, negotium hoc Paduanæ Commendæ per Ministros suos coram lictis dileptatore, & arbitro proponi curasset, atque illius restitutionem serio urgeret, evenit ut ea ipsa restitutio per Commissarios non negæa quidem, sed in id tempus dilata fuerit, quo rerum ultro citroque innovatarum judicia tractarentur, quippe Veneto Syndico rem Lippomani strenue procurante. Ab eo tempore Magnus ejus Ordinis Magister semper fuit in expectatione assequendæ restitutionis ejus Commendæ, quæ profecto non sine magna dicti Ordinis jactura in hanc usque diem retardata est. Cum enim ex sententiæ Tridentinæ præscripto idem Divus Patens Noster Reipublicæ ipsi Venetæ multa & præclara loca restituisset, bona fides maxime requirebat, ut & hæc Domus, quæ inter easdem controversias relata fuerat, ipsi Ordini vicissim restitueretur. Neque destitit ramen idem Divus Ferdinandus Cæsar hanc Commendam aliquot etiam post annis hujus Religionis nomine per Commissarios suos ab Illustrissima Republica Veneta diligenter petere; nuper quoque Serenissimus Princeps Carolus Archidux Austriæ Frater Noster charissimus in eandem curam inclinaverat, cum inter ipsam, & præfaram Rempublicam priores restitutionum Tractatus ex integro suscepti essent. Verum enimvero cum universum id negotium a præfato Illustrissimo Dominio Veneto tum propter alias res, tum vero ob proximi belli Cyprii causas interruptum fuerit, factum est ut neque eo tempore quicquam ea de re transigi potuerit. Itaque quoniam idem Ordo tam diu rei suæ recuperandæ expectatione frustratus speratum hujus negotii exitum videre non potuit, Nos pro ea benignitate & Clementia qua Religionem hanc prosequimur, atque adeo etiam pro confer-

servandis Nostreis, & Sacri Romani Imperii juribus, in cujus fide, & clientela facer ille Magistratus existit, hisce proximis annis ejus causam nostro Patrocinio tuendam, promovendamque susceperamus, datisque hac ipsa de re ad Illustrissimam Rempublicam Veneram litteris, totum illud negotium Oratori ibidem nostro explicandum commiseramus, ex cujus litteris tunc cognovimus, Amplissimam illam Rempublicam voluntatem suam ad Sanctitatis Vestre voluntatem libenter accommodaturam; quocirca cum videremus hanc causam in Sanctitatis Vestre nutu, & potestate esse positam, quæ procul dubio Religionem hanc maxime incolumem, & flotentem videre cupit, mandavetamus Magnifico Prospero Comiti Archi, Nostro tum apud Sanctitatem Vestram Oratori, ut nostro loco, ac nomine negotium hoc diligenter ageret, qui paulo post rescriptisset, Sanctitatis Vestre Prædecessorem Pium V. felicitis recordationis certam nobis spem fecisse, simul ac Lippomanus vita functus esset, Ordinem ipsum ad ejus Ecclesiæ possessionem restitutum iri; ita hæcenus Ordo ipse benigna Sanctitatis Vestre pollicitatione sublevatus, expectavit tempus illud, quo voti compos redderetur.

Jam veto quia idem Ordo intellexit (quod antea ipsi non erat cognitum) Lippomanum ipsum, & Domum, & proventus ejus Commendæ absque ullo dicti Ordinis consensu in Jesuitarum Collegium transfuisse, existimat ejus mortis casum amplius expectandum non esse, quandoquidem ille totum id jus, quod in ipso erat, licet non legitimum, hac renuntiatione in alios cesserit, ac renuntiaverit, resque ipsa eo jam devenierit, ut ex Sanctitatis Vestre arbitrio tota pendeat.

Cum igitur Sanctitas Vestra ex prædictis omnibus benigne intelligat, Religionem hanc ex dictæ Commendæ Paduanæ possessione præter jus, & æquum fuisse dejectam; cum item Respublica Veneta universum hoc negotium in benignam Sanctitatis Vestre voluntatem rejecerit; cum denique Sanctitatis Vestre Prædecessor clementer pollicitus sit, se mortuo Lippomano dictum Ordinem ad ejus Domus possessionem tedinintegraturum, magnis studiis eam rogaram volumus, ut vel ob causæ ipsius meritum, quæ cum Nostra, & Sacri Romani Imperii causa conjuncta est, vel ob veterem, ac singularem Ordinis istius Teutonicæ in Sanctitatem Vestram Beatamque istam Sedem observantiam, vel demum ob perspectum Nostrium etiam eandem Sanctitatem Vestram studium dignetur efficere, uti jam tandem præfata Militia ad possessionem hujus Commendæ, & ejus universorum jurium, unde temporum injuria, & calamitate depulsa est, plane se restitutam esse sentiat. Det hoc Sanctitas Vestra pietati, & summae virtuti hujus Ordinis, qui ob conservatam Catholicam Religionem nostram, quasi inter Carybdes & locorum, & temporum assiduo versatur. Quo solo nomine dignum se quotidie efficit, quem Sanctitas Vestra, Apostolicaque hæc Sedes majoribus quotidie beneficiis afficiat. Futurum id est nobis, & omnibus Ecclesiasticis Sacri Romani Imperii Ordinibus tam gratum, & acceptum, uti jam plane fateamur, nos hanc rem omni in Sanctitatem Vestram studio, ac fideli observantia per omnem occasionem com-

compenſaruros. Cui, quod reſtat, omnia poſpera atque felicia eveni-
re ex animo cupimus.

Datum

N.º LXXXI

Tres Eccleſiaſtici S. R. I. Electores, Daniel Moguntinus, Jacobus Trevirienſis, & Salentinus-Coloniienſis Archiepiſcopi eandem cauſam Ordinis Teutonici ſequentibus commendatiſſis Litteris promovere adnuntur 1573. Ex laudato Archivio Comitum de Cobenzl.
Beatiffime Pater.

Cum nobis compertiffimum ſit quanto ſtudio Sanctiras Veſtra in eam curam & cogitationem incumbat, ur quæ Catholicæ Religionis noſtræ ſtarum, & incrementum reſpiciunt, ea nulla ratione minuantur, facile adducti ſumus, ur Reverendiſſimi, ac Illuſtriſſimi Principis Adminiſtratoris Magiſteri Pruffiæ, ac Magiſtri Ordinis Teutonici per Germaniam, & Italiam, univerſique ejus Ordinis negotium hiſce noſtris apud Sanctirarem Veſtram litteris proſequeremur, non quod exiſtimemus in re tam juſta, & honeſta, cujus meritum ſeſe omnibus oſtendit, noſtra inreſceſſione magnopere opus eſſe, ſed quod re vera cupiamus extare apud Sanctirarem Veſtram, Bearamque iſtam Sedem ſignificationem aliquam ſingularis noſtræ erga dictum Ordinem ſtudiū, ac voluntaris. Cum enim il-
lius cauſa a noſtra, & Sacri Romani Imperii Catholicorum Staruum cauſa diſjuncta eſſe non poſſit, propterea quod Equeſtris hæc Militia, in qua nobiliſſimi quique Germanicæ noſtræ Nationis Equites adſcripti ſunt, ob ſtudioſum & voluntarium noſtrarum conjunctionem magno Nobis uſui, & ornameto ſemper fuit, hiſ præſertim luctuoſiſſimis deploratiſſimisque temporibus, in quibus Sanctiras Veſtra pro ſumma ſua ſapientia facile intelligit, quam miſere affecta ſit, Divina, ac cæleſtis illa Chriſti Reſpublica, quamque nullis fere ex partibus coeat, non poſſumus ſane eidem Ordini noſtra opera, & ſtudio non aſſeſſe, ejusque res omnes nobis non communes eſſe ducere. Habet hic Ordo (ut audimus) Paduæ Domum, ſive Commendam ſub titulo Bearæ Mariæ Teutonicorum, quæ cum perpe-
tuis temporibus penes Militiam Teutonicam eſſet, & ejus Equitibus deſerviret, demum anno 1511. graviſſimo inter Divum Maximilianum Cæſarem recolendæ memoriæ, & Excellentiſſimam Rempublicam Veneram bello exorto, Militiæ, & Ordini illi per vim adempta, & Andræ Lippomano Nobili Civi Venero fuit tradita, qui eam poſtea Congregationi Jeſuitarum ceſſit, & renuntiavit, præſato Ordine Teutonicorum non modo non conſentiente, verum etiam harum rerum plane neſcio, quod ipſum a præſato Lippomano nulla alia de cauſa factum exiſtimatur, quam ur ſuppreſſo, & extincto ejus Domus, ſive Commendæ titulo, Eccleſia illa in alienas manus deveniret, atque ita a præſato Ordine divelleretur. Impe-
petravir quoque ad ejus rei ſpeciem Lippomanus a Sanctiraris Veſtræ Prædeceſſore Clemente VII. Diploma Pontificium, per quod videretur ille non iniquo jure eam Domum poſſidere, & ur ſub ejus velamento eam quoque in alios transferre poſſet; quæ tamen fraus huic Militiæ; & Or-

Tom. I.

Ffff

dini

dini nocere non debet. Quamvis autem tam Divus quondam Ferdinandus pientissimæ memoriæ Romanorum Imperator Augustissimus, quam Serenissimus Princeps Divus Carolus Archidux Austriæ &c. ejus filius, susceptis aliquot Tractationibus cum illustrissimo Dominio Veneto, eam Domum dictæ Militiæ Teutonicæ restitui diligenter petierint, quia tamen earum Tractationum fructus aliquis ob varia impedimenta videri non potuit, factum est, ut Inviçissimus Princeps, ac Divus Maximilianus II. Romanorum Imperator Augustus, Dominus noster Clementissimus, negotium hoc tam apud Illustrissimum Dominium Venetum, quam apud Sanctitatem Vestram diligenter nunc tuendum, promovendumque susceperit, cujus in primis studio atque auctoritate causam hanc eo redactam intelligimus, ut Illustrissimum Dominium Venetum huic restitutioni libenter jam annuere videatur, dummodo Sanctitas Vestra non dissentiat, cujus prædecessorem Pium V. felicissimæ recordationis Summum Pontificem accepimus suam de redintegrando eo Ordine mentem, ac voluntatem Oratori Cæsareo isthic tunc degenti jam patefecisse. Cum igitur idem Magnus Magister suo ac totius Ordinis Teutonici nomine, supplex jam a Sanctitate Vestra sæpeditæ Domus, & Commendæ restitutionem postulet, eandem Nos quo majori possimus cultu, & observantia deprecamur, ut benigne considerata causæ hujus æquitate, attentisque reliquis omnibus circumstantiis, quæ eam multo efficiant æquiores, dignetur hunc Ordinem, cujus omni tempore in Sanctitatem Vestram, Beatam istam Sedem, atque universam Rempublicam Christianam præclarissimi, atque optimi sensus extitere, post tot, ac tantas difficultates jam tandem in possessionem hujus Domus, & ejus universorum jurium restitui, & redintegrari clementer mandare, ac jubere. Quod ipsum eo libentius Sanctitas Vestra facere debet, quo magis idem Magnus Magister in Senatus Veneti gratiam consentit, ut hæc ipsa Domus Petro Lippomano aliterius Lippomani Nepoti in Commendam assignetur, dummodo eam ipsi Ordini Teutonico acceptam ferat, eamque ab illo recognoscat. Hoc autem factum nullum plane Sanctitati Vestræ dubium esse debet, quin eadem nos omnes, antea quidem ipsi summa fide, & obsequio addictos, multo nunc devinctiores habitura sit, cujus Sanctitatis Vestræ Beatissimos pedes humiliter deosculati, Deum Optimum Maximum ardentissimis votis precamur, ut eandem Sanctitatem Vestram Nobis, & toti Reipublicæ Christianæ diutissime incolumem, & florentem servet, rueatur, augeat.

Datum

N.º LXXXII.

Litteræ de dato Mergentheimii VI. Augusti 1573., quæ a Carolo Archiduce Austriæ Magnus Teutonici Ordinis Magister, ad facilius obtinendam Patavinæ Commendæ restitutionem, promotoriales ad Summum Pontificem supplicat. Ex Archivio præfati Comitæ de Cobenzl. Latinas reddidit Antonius Comini.

Serenissime Illustrissime Princeps, & Domine. Parara Serenitati Vestræ subit præptimis constanter fidelia nostra, sedulaque servitia, & quidquid boni,

boni, & commodi per nos fieri potest, Dilecte Domine. Notum erit procul dubio Serenitati Vestre, quod nonnullis ab hinc annis, bellorum, quæ in Italia exorta sunt, occasione Nobis, & Ordini nostro quædam ex diversis præcipuisque Balliviis, Prioratibus, Commendis, & Domibus, quas inter Patavina etiam in Veneto Territorio sita sub titulo Sanctæ Mariæ Magdalænæ referenda est, improbe, & ut plurimum de facto erepta fuerint, & quod nil evincente pluries, atque enixis viribus penes Sanctitatem Suam per Carolum V. Cæsarem, perque Ferdinandum Imperatorem, & Regem Patrum, & Parentem Serenitatis Vestre, dilectissimos, felicissimæ recordationis, gratiosissimos nostros Dominos interposita auctoritate, nil quoque proficientibus supplicibus Antecessorum nostrorum precibus, eadem hæcenus retenta, præprimis vero prædicta Domus Patavina cuidam Venetæ Familiz in persona Petri Lippomani cessa, & ex sinistra informatione a Pontifice Clemente VII. eidem collata fuerit. Postquam vero Antecessores Nostri beatæ memoriæ in persequendis suis iuribus non destitissent; quin imo mediantibus Oratoribus, Cæsaris vices Romæ repræsentantibus iussu Principum diligentem in sollicitanda ab unoquoque Summo Pontifice restitutione operam navassent, res eo demum nunc devenisse videtur, ut felix tandem evenus sit sub regnante Summo Antistite sperandus; idque vel maxime si ipse Cæsar, alique Catholicæ Religioni addicti Electores, & Principes negotii huius curam assumentes pro nobis, nostroque Ordine ad Sanctitatem suam in optima forma promotoriales communicarent, prout a tribus Ecclesiasticis Electoribus, impertitis ex speciali, qua in nos feruntur, amicitiz, & bonæ voluntatis vinculo litteris, id jam pridem a Nobis est obtentum. Cum porro eadem obsequiosa fiducia in Serenitatem quoque Vestram feramur; hinc Eandem intercedentis amoris, & servitutis ergo exoramus, quatenus quo perspecta magis magisque propensa Serenitatis Vestre in nos, nostrumque Ordinem benevolentia evadat, & Sanctitas Sua eo facilius in vota nostra descendat, similibus intercessoribus Litteris cum particulari momentorum deductione nos donare, easdemque quantocius expeditas Joanni Cobenzl de Proßegg Labacensi, & Brixinienſi nostri Ordinis Commendatori, cui negotii huius prosecutio cum plenaria facultate a nobis concredita fuit, tradere, eique ope, & consilio impoſterum præsto esse non gravetur; pro qua amabili sollicitudine a Serenitate Vestra impetanda, Ea nos semper obsequentes, paratosque habebit, qui & alias ad omnem servitutem præstandam inclinatissimi sumus. Datum Mergentheimii VI. Augusti 73.

Henricus Dei gratia Administrator Supremi Magistratus in Borussia Teuthonici Ordinis per Germaniam, & Italiam Magnus Magister.
Tergo) Serenissimo Illustrissimoque Principi & Domino, Domino Carolo Archiduci Austriæ, Duci Burgundiæ, Sycriz, Carinthiæ, Carniolæ, & Wirtenbergæ, Comiti Tyrolis, & Goritiæ, Domino Nostro Dilecto.

Maxi-

N.° LXXXIII.

Maximiliani II. Cæsaris eundem in finem ad Cardinalem Madrutium die XVIII. Septembris 1573. exarata littera, exemplum aliarum ad Cardinalem Moronum datarum continentes, ex quibus apparet ea ipsa occasione etiam Summo Pontifici, & Delphino, Novocomensique Cardinalibus eadem de causa scriptum fuisse. Ex Tabulario sapius laudati Comitris de Cobenzl. Maximilianus &c. Revmo &c.

Quid una cum his Sanctissimo Domino Summo Pontifici, ac Reverendissimis in Christo Patribus, Amicis nostris charissimis Cardinalibus Morono, Delphino, & Novocomensi scribamus in favorem Equestris Militiæ Ordinis Teuthonici pro recuperanda Commenda Patavina, a cujus possessione antehac nullo jure dejecta fuit, Paternitas Vestra Reverendissima ex adjunctis litterarum Nostrarum exemplis intelligit. Quoniam vero summopere cupimus, dictum Ordinem justissimi sui voti tandem fieri competentem, ac tale a Sanctitate sua ferre responsum, quale ipsa æquitatis ratio Nobis pollicetur, prætermittere nolumus quin & Paternitati Vestræ Reverendissimæ tanquam Germanicæ Nationis, ad quam negotium hoc plurimum pertinet, Protectori illud diligenter commendaremus, eandem benevole, clementerque hortantes, & requirentes, ut rem hanc apud Sanctitatem Suam, ac supranominatos, aliosque Cardinales agendam, promovendam, & ad eum quem desideramus finem deducendam suscipere, suæque auctoritate, & favore, quantum uspiam fieri poterit, efficere velir, ut prædictus Equestris Militiæ Ordo se speratum accuratissimæ intercessionis Nostræ fructum reipsa consecuturum esse sentiat. Erit id Paternitatis Vestræ Reverendissimæ tanquam Inclytæ Nationis Nostræ Prosectoris officio dignum, nobisque vehementer gratum. Nec dubitandum quin & Venerabilis Princeps Noster, & devotus dilectus Magnus Magister, ac quotquot sunt Ordinis illius Milites hunc Paternitatis Vestræ Reverendissimæ favorem summi beneficii loco habituri, ac ejus promovendi haud ullam occasionem facile neglecturi sint. Quod reliquum est, Paternitati Vestræ Reverendissimæ Cæsareæ Nostræ benevolentix ac gratix studia deferimus, eandemque recte valere cupimus. Datæ Viennæ die XVIII. Septembris anno 1573.

Maximilianus &c. Reverendissimo &c.

Scribimus Sanctissimo Domino Summo Pontifici in favorem Equestris Militiæ Ordinis Teuthonici pro recuperanda Commenda Patavina, a cujus possessione antehac nullo jure dejecta fuit, uti Paternitas Vestra Reverendissima, vel ex ipsis litteris, vel Reverendissimo in Christo Patre Amico, ac principe nostro charissimo Cardinale Madrutio, cui tanquam Nationis Germanicæ Protectori negotium hoc agendum sollicitandumque commissimus, plenius intelligit. Quoniam vero summopere cupimus dictum Ordinem justissimi sui voti competentem fieri, ac tale a Sanctitate sua ferre responsum, quale ipsa æquitatis ratio nobis pollicetur, prætermittere nolumus, quin & Paternitati Vestræ Reverendissimæ ut quam non solum auctoritate plurimum polleat, sed & erga Nos, hancque Nationem nostram optime affectam esse com-

compertum habemus, negotium hoc diligenter commendaremus. Idcirco Paternitatem vestram Reverendissimam benevole horramur, & requirimus, ut rem hanc apud Sanctitatem ejus promovendam suscipere, suoque favore, & autoritate efficere velit, ut optatus sequatur eventus, sique prædictus Equestris Militiæ Ordo se accuratissimæ intercessionis Nostræ fructu haud destitutum esse re ipsa sentiat. Erit id Paternitatis Vestræ Reverendissimæ in Nos præclaræ voluntati consentaneum, Nobisque vehementer gratum, ac data occasione Cæsareæ nostræ benevolentie studiis compenlandum. Neque dubitandum quin & Univerfus ille Ordo Paternitatis Vestræ Reverendissimæ favorem summi beneficii loco habiturus, ac ejus promerendi haud ullam occasionem facile neglecturus sit. Quod reliquum est, Paternitatem Vestram Reverendissimam recte valere cupimus.

Datum Viennæ die XVIII. Mensis Septembris Anno 1573.

In simili Cardinali Delphino, & Cardinali Novocomensi.

N.º LXXXIV.

Responsoriae Cardinalis Delphini ad Serenissimum Austria Archiducem Carolum cum annexo Romani cujusdam Legum Doctoris consilio de dato XXVIII. Novembris 1573. Has etiam prefato Comiti de Cobenzl in acceptis referimus.

Serenissimo Principe, & Signor
mio osservandissimo

Conforme all'ordine, & desiderio di Vostra Altezza s'è qui pensato a tutto quello, che far si possa per ricuperatione della Commenda Patavina: & perchè io non ho veduto parere di Dottor alcuno al parer mio più fondato di questo, che mando a Vostra Altezza, havendolo prima conferito con l'Illustrissimo Madruzzo, parmi di significarle, che se cammineremo con quest'ordine, otterremo in breve tempo vittoria. Resta che ci sia significar la mente di Vostra Altezza, perchè di quà non si mancherà di diligenza.

Ho scritto alla Maestà Cæsarea lungamente per via di Milano intorno agli altri negotii di Vostra Altezza, & può lei esser molto ben certa, che dove si tratta dell'interesse, e servizio suo, io mi farò sempre conoscere affezionatissimo, e costantissimo suo servitore. Bacio la mano, & prego Nostro Signore Iddio, che lungamente sana, & felice la conservi. Di Roma il dì XXVIII. di Novembre 1573.

Di Vostra Altezza

Perpetuo Servitore

Zaccheria Cardinale Dolfinio

Tergo) Serenissimo Principi, ac Domino Domino Carolo Archiduci Austriae &c. Domino mihi Observandissimo.

Gli Avvocati di Roma, presupponendo esser vero quanto si contiene nell'istruzione, restano in voto, che il titolo di VS. sia buono, e che tanto più si possa sperar buon esito di questa lite, quanto che l'Avversario, il quale haveva titolo almeno tale quale, se n'è privato, & ha consenti-

Tom. I.

Gggg

to,

to, che resti unita ogni ragion sua alli Padri del Gesù; ma che non vi è modo, nè più breve, nè migliore, quanto cominciar quì nella Corte di Roma a commetter la causa contra li Procuratori Generali di quell'Ordine, che poi col fomento, & favore, che segretamente Nostro Signore darà alla giustizia, si può aspettar, o in breve tempo la Vittoria, o un accordo conforme al desiderio di V. S. che senza lite sarebbe impossibile arrivar ad alcun fine, non dovendo, nè potendo di potestà ordinaria, nè sendo stile di questo Santo Tribunale proceder a levar di possesso alcuno senza udir la parte, che pretende interesse: sicchè il mover della lite è mezzo necessario a fini nostri. Potrà dunque V. S. far quì un Procuratore cum potestate substituendi, e fra tanto si vedrà quì di scuoprire le ragioni delli Padri del Gesù, così per conto della Persona del Commendatario, come se n'hanno acquistate di nuovo dalli Pontefici; perchè bisogna che questo sia passato per viad' unione fatta di questa Commenda alla Religione loro; la quale si suol fare con l'estinzione del titolo. E per finir la più presto si va pensando di farla commettere ad un Cardinale cato al Papa, appellatione quacunque remota cum aliis clausulis summariæ, & sola facti veritate inspecta. Nè in altro modo si procederia, quando la causa fosse della Maestà Cesareà propria, o di Sua Santità istessa.

N.° LXXXV.

Maximilianus II. Cesar Magno Teutbonici Ordinis Magistro Cardinalis Madrutii ad s. datas Litteras communicat, & Joannem de Cobenzl eidem etiam, atque etiam commendat. Ex perenni fonte Comitiss de Cobenzl; ex Germanico autem transfudit Antonius Comini.
Maximilianus &c.

Reverendissime Princeps dilecte, devote. Nulli dubitamus, quin Devotio tua antea jam certior reddita fuerit de illis, quæ nos, Devotione tua suggerente, pridem jam Sanctitati Sux, nonnullisque Cardinalibus, præpomis vero Madrutio, serio scripsimus, Patavinam Domum, & Commendam, Inclyto Devotionis tuæ Ordini olim subtraçtam, spectantia, eum scilicet in finem, ut ea rursus eidem Devotionis tuæ Ordini adjungetur. Cum vero nupertime Nos a prædicto Cardinali Madrutio litteras acceperimus significantes nobis, a Devotione tua cuidam fuisse eandem Domum & Commendam collatam, eidemque, cum in eorundem possessionem ire non fineretur, ad Apostolicam Sedem recurrendum esse: hinc Nos, quamvis a Devotione Tua, non minus quam ab Antecessore Tuo intellexerimus, nemini alii eam Commendam, quam honesto Consiliario Nostro dilecto fideli Joanni Cobenzl de Proßegg Labacensi, & Brixinenfi (Precinis) Commendatori impertiendam iri; (quod gratum Nobis auditu contigerat ob specialem gratiam, qua Nos in eundem Cobenzl propensis sumus) non ommittendum tamen duximus earundem Cardinalis litterarum exemplar Devotioni Tuæ transmittere, gratiosè insuper offerentes, in his omnibus quæ hoc in negotio tum Devotionis Tuæ, Ordinisque ejusdem, cum etiam prædicti Cobenzl commodum promovere valent, nullo unquam modo, quod partis nostræ est, defuturos, prout & alias

rea.

reapſe inclinatiſſimos Nos Devotioni Tuz, Inclytoque Ordini proficemur :
Datum Viennæ die XII. Decembris 1573.

N.º LXXXVI.

Iuſtrumentum Procura Joannis de Cobenzl de dato Græcii III. Februarii 1574. quo Domino Galeatio Cuſano Romæ commoranti Patavina Commenda ſibi ab Ordinis Teutbonici Magiſtro collatæ negotium in ampliſſima forma demandat. Communicavit cum reliquis Illuſtriſſ. Dñus Comes Guidobaldus de Cobenzl.

Ego Joannes Cobenzl de Proſſek Eques Ordinis Marianorum Teutonicorum Commendator Labacen. Priſſenicen. recognoſco, & notum facio quibus expediat univerſis. Cum Illuſtriſſimus, ac Reverendiſſimus Dominus Noſter Magnus Magiſter Dominus Henricus Pruſſiæ Adminiſtrator &c. mihi Commendam, ſive Domum Ordinis Noſtri Patavii, una cum Prioratu Venetiis exiſtente, quos olim Andreas Lippomanus Nobilis Venetus ob, & ſubreptitæ a Sancta Sede Apoſtolica impetraverat, & ad mortem uſque ſuam, quæ his ſuperioribus diebus ſubſequura eſt, per ſe, ac alios detinuerat, gratiſſime contulerit: & ſimul mandaverit, ut eorum poſſeſſionem quoad ejus facere poſſem diligentiffime recuperarem, ac procurarem, prout etiam ſua Illuſtriſſima ac Reverendiſſima Dominationio ſuperioribus Menſibus tantum effecit, ut non ſolum ſpirituales Electores Imperii, verum ipſamet etiam Cæſarea Majeſtas deo ad Sanctiſſimum Dominum noſtrum Dominum modernum Summum Pontificem, & aliquot præcipuos Cardinales, imprimis vero ad Illuſtriſſimum ac Reverendiſſimum Dominum Protectorem Nationis Germanicæ quam diligentiffime ſcriberet, prout id ex litteris patentibus mihi a Sua Illuſtriſſima & Reverendiſſima Dominatione die IV. Decembris proxime elapſi expeditis verboliſis percipi poteſt. Itaque cum mihi ad limina Beatorum Apoſtolorum perſonaliter venire eo non liceat, quod ſervitiis Sereniſſimi Domini Caroli Archiducis Auſtriæ addiſtus ſum: idcirco dictas pateares Domini Magni Magiſtri litteras una cum his meis Nobili, ac Magnifico Domino Galeatio Cuſano prælibatæ ſuz Cæſaræ Majeſtatis Secretario tranſmittere volui, quibus primo illum rogarem, ac pro noſtra neceſſitudine obteſtarer, ut meum Procuratorem ſeu Mandatarium generalem in hac cauſa, ac omnibus ejus atinentiis, & pertinentiis agere, ſignanter vero Sanctiſſimum Dominum noſtrum meo nomine humiliter obſecrare velit, ut mihi Sua Sanctitas eatenus, quatenus opus eſt, de dicta Commenda, & Prioratu itidem paterne providere, ac tandem poſſeſſionem eorum vel per viam juris, vel per amicabilem compoſitionem contra quocunque eorum detentores decernere, adjudicare, & cum effectu dandam eſſe ſerio jube-
re velit.

Dando Ego præſato Domino Galeatio Cuſano vigore dictarum Illuſtriſſimi Domini Magni Magiſtri litterarum omnimodam poteſtatem, ac facultatem non ſolum dictam proviſionem a Sanctitate illius procurandi, ſed etiam poſtea contra quocunque dictæ Commendæ, ac Prioratus detentores in judicio comparendi, procedendi, item loco ſuo alium quem-
piam

piam cum pleno mandato substituendi, atque adeo etiam alia omnia agendi, & faciendi, quæ ego ipsemet, si præsens essem, judicialiter, vel extrajudicialiter facere possem omni meliori via, forma, & modo, etiam si talia essent, quæ Mandatum exigent speciale, & quæ sub nulla generalitate comprehenderentur. Promittendo simul ac recipiendo, me perpetuo rarum, gratum, validum, & firmum habirurum totum, & quicquid per eundem Dominum Cusanum, vel ejus Substitutum in præmissis actum, factum, & tractatum, & pactitatum fuerit; meque contra id nihil unquam quovis quæsito colore, vel ingenio attenuare, dicere, vel facere velle, dolo, & fraude remotis: prælibatum Dominum nostrum Sanctissimum Dominum Summum Pontificem ipsemet in terram prostratus orans, & obsecrans ut Sanctitas Sua hoc negotium vel pro æquitate absque omni strepitu Judicii terminare, vel mihi, seu potius inclyto meo Ordini expeditam justitiam pro Deo administrare dignetur.

Harum testimonio Litterarum sigillo meo, & manu propria muniturum. Datum in Civitate Gratz. III. Februarii 1574.

N.° LXXXVII.

Epistola Clarissimi Viri D. Jobannis Cobenzl a Prosslegg, Equitis Mariani, Caroli Archiducis Austria Consilarii, & Cancellarii, de Legatione sua nomine Maximiliani II. gloriose memorie Imperatoris apud Magnum Moscovia Ducem Johannem Basilidem anno 1576. obita, ad Georgium Draskovitchium Archiepiscopum Colocensem, Episcopum Zagrabiensem scripta, & missa eodem anno 1576. Extat in calce varioris opusculi de rebus Gestis inter Ferdinandum, & Johannem Hungaria Reges, Auctore Johanne Zermes; ex quo, propter ejus raritatem, accurate descripta hic affertur.

Ego accepi in Polonia litteras, quas 8. Aprilis proxime elapsi D. V. Illustrissima ad me dedit, quia Sua Majestas cum duobus collegis ad Diætam Varsoviensem me expediverat, quæ hisce diebus fuit celebrata, sed non fuit conclusa juxta desiderium nostrum, ob prorogationem quæ facta fuit ad 3. diem Junii, ubi denuo oportebit convenire, & juxta præscriptum nostræ instructionis agere, quæ res mihi multum supra omnes alias molesta est, maxime cum de aliquo fructu desperem, nihilominus si mandatum suæ Majestatis accesserit, obedientia erit opus, & id quod reliquum est, divinæ voluntati commendatum erit, per quam Reges regnant. &c.

Pergratum mihi accidit D. V. Illustrissimæ charum fuisse id quod summarie de rebus Moscoviticis, eidem nuper perscripseram. Credo D. V. Illustrissimam postea uberiorem relationem earundem rerum habuisse, posteaquam mea expeditio ubique sparsa sit.

Sua Cæsarea Majestas forsitan nondum de istis participem fecit Sanctissimum Dominum Nostrum, volendo prius hæc cum Sacro Impetio communicare, & postea cum ejusdem consilio suæ Sanctitati & aliis Principibus Christianis notificare, & hoc (ut credo) ut in illam confederationem induci possint, quam Moscovita contra Turcam vehementer desiderat. Et propterea hæc taciturnitas non debet in illum sensum interpretari. Ego spero sine dubio, Divino auxilio accedente, quod illa omnia ad effectum deducatur.

deduci poterunt, de quibus superioribus diebus ad eandem scripsi, quæ summa hæc fuit. Quod populi illi facili opera ad gremium S. Ecclesiæ Catholicæ reduci possint, & tanto facilius, posteaquam nunquam discesserunt ab ea Religione; quam acceperunt & didicerunt ab Ecclesiâ Græcâ. Quanquam in hodiernum usque diem cum maximo zelo & fervore servant, ita ut vix credi possit; unde sperandum est, quod ubi animadverterint errores quibus implicati sunt, (tamen illi quoque non sint de essentialibus) subito ad unionem accedent, & hoc pacto numerus nostrer vehementer augebitur, & triplo vel quadruplo plus lucrabimur, quam superioribus annis in Germania & Francia perdidimus: ideoque deberemus summopere elaborare in illorum populorum acquisitione, quod lucrum profecto gloriosius esset quam ullum aliud in hoc mundo. Et ut facilius D. V. Illustrissima in meam sententiam condescendat, libentissime illi significabo causas, quæ me in eam sententiam pertraxerunt, humiliter ab ea petendo, velir benivole audire.

Ac imprimis D. V. Illustrissima sciat quod Princeps ille extreme & ex animo desiderat confederationem inire cum Majestate Cæsarea, cum SS. Domino nostro, Rege Hispaniarum & aliis Principibus Christianis; hoc profecto ex divina inspiratione profectum est. Et quamvis aliqui scripserint, nationem illam valde inimicam esse nobis, qui Sedem Apostolicam agnoscimus, mihi ramen secure credere potest rem non ita se habere, sed hoc certissimum est, eos etiam cum suspiriis teneri desiderio videndæ Romanæ, & visitandorum Sacrorum locorum, ubi ex lectione historiarum intelligunt passos esse & sepultos multos Sanctorum, quos illi plus quam omnes Catholici venerantur & celebrant. Quemadmodum illi, qui mihi adjuncti fuerunt, frequenter ea de re mecum contulerunt, semper affirmantes, in vita se nihil magis cupere, quam ea loca visitare, & maxime B. Virginem Lauretanam, rectius illis notam, quam multis Gallis & Germanis. Ac pro majori argumento & confirmatione ejus rei, D. V. Illustrissima sciat, quod dum ego peterem mihi dari potestatem videndi imaginem S. Nicolai, quem ipsi eximie venerantur, humanissime mihi responsum fuit, id mihi non iri negatum, si antiquæ Romanæ religionis essem; non Lutheranæ, quia ipsi quoque hoc vocabulo utuntur, & majori odio quam Turcas prosequuntur, ita me Deus adjuvet.

Videntur magis ceremoniosi quam nos Catholici, nunquam transeunt monasterium, aut aliud templum, vel saltem signum S. Crucis, (quibus omnes fere plateæ & anguli pleni sunt) sicut & illi qui mecum erant faciebant, ex equis & curribus descendentes, & quasi ad terram genua flectentes, tribus vicibus signo S. Crucis sese signantes, sequentia verba dicebant, Hos podi pomilui, Hos podi pomilui, Hos podi pomilui, hoc est ter Kyrie eleison. At postea ubi pervenissent ad aliquod templum, ubi Missa diceretur, nunquam transire volunt, nisi prius intraverint & Missam audiverint, genua flectentes, & frontibus aut pavementum, aut vicinam parietem pulsanτες, & hoc præsertim dum elevatur & portatur SS. Eucharistia. Principalis meus assistens, qui fuit Demetrius Aleman, nunquam prius cibum sumpsit, nisi prius Missam audivisset; & ut verum fa-

rear, ego nunquam interfui alicui eorum sacro, tunc ob id ne cum eorum schilmare participarem, cum quia idem Dux me monuerat, non omnes me in eorum templis libenter visutos, sed de foris ad instar eorum, qui cum mulieribus conversati essent, & neque balneati neque loti essent, vidi eorum sacra celebrari, cum ea devotione qua major dici non potest. In sacrificando utuntur vestimento nostro simili: Sacrum seu Missa eorum longior est, quam dux nostræ. Sacrum fit lingua vulgari, semper adstant duo aut tres Diaconi præsentés, ac similiter sine intermissione canentes, interdum Hospodi pomilui, interdum vero ingeminando Alleluja, Alleluja: similiter omnes circumstantes canunt continue, signo S. Crucis se signando. In usu habent candelas & imagines, & alia omnia instar Catholicorum, & specialiter utuntur aqua Benedicta & sale; postremo Sacerdos distribuit certa frusta panis Benedicti, quæ populus cum magna reverentia accipit, domum deferens, & iis qui Sacris non interfuerunt, per micas saltem distribuit.

In monasteriis quotidie in galli cantu Missa celebratur, ad quam soli masculi conveniunt, quemadmodum multi illorum ex fervore devotionis, pervigiles noctes una cum Monachis agunt, qui quotidie psallentes Deum laudant, aliis recedentibus, aliis succedentibus.

In domibus ipsorum sunt imagines devotissimæ, & nemo exit vel intrat, priusquam ter se inclinaverit ante imaginem Crucifixi vel Deiparæ Virginis, quas in stubis vel cameris continue cum lumine conservant, & quotidie se signant signo S. Crucis, dicentes, Hospodi pomilui. Ac priusquam istam ceremoniam peregerint, neque invicem saluant & alloquantur, neque sibi invicem valedicunt, frequenter quoque utuntur signo S. Crucis ad mensam: & V. D. Illustrissima secure credat, quod ille Magnus Princeps nunquam buccellam panis acceperit, aut semel biberit, absque signo S. Crucis. Quod ego vehementer miratus sum, cum essem cum eo ad mensam. Sciât quoque D. V. Illustrissima eos usitatas habere Processiones, in die Epiphaniarum Domini, quamvis acerrimum gelu fuerit, ramen universus Clerus & populus exiens civitatem Drogobursam, ubi tunc forte eram, cum crucibus & vexillis ad ripam Borythenis fluvii venit, ubi manserunt pliusquam per integram horam, dicendo multos Psalmos & orationes: & hoc totum fuisse factum in memoriam Salvatoris nostri baptizati in Jordano intellexi.

In sanctissimo Baptismate, quod ab ipsis tanti sit, quanti a nobis, & eodem modo administratur, excepto eo quod dicunt: Baptizetur infans iste in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti Amen. In sanctissimo Sacramento Pœnitentiæ idem, excepto quod Confessarius & confitens stant in medio templi, neque unquam sedent: satisfactio autem est frequentissima & rigorosissima, quemadmodum in primitiva Ecclesia fuit; singulis annis accipiunt sacratissimum Sacramentum Eucharistiæ & communicant; quæ Eucharistia pro infirmis saltem in die Cœnæ Domini consecratur, & asservatur in templis cum summa reverentia, tantum sub specie panis, de qua cum cochleari rumpitur una particula, & adfunditur parum tepidæ aquæ, & sic ægrotis exhibetur cum summa adoratione & intima devo-

devotione. Atque sic non differunt a nobis, nisi quod illi instar Græcorum pane fermentato utantur. Sancti, quemadmodum jam dixi, apud illos sunt in suprema veneratione, & invocatione pro illorum suffragiis apud Divinam majestatem, & specialiter D. Nicolaum pro singulari patrono habent, cujus imaginem servant in civitate, quæ Mosaisio dicitur, cum summa devotione & honore, cui Magnus Princeps singulis diebus facit offerri unam magnam quantitatem panis, carniū, cerevisiæ, & hydromelis, quæ summa postea distribuitur Ministris illius templi, qui continue Divinum cultum exercent, Deum exorando pro felicitate illius Magni Principis.

Ab eo loco paucis milliariis distat unum Monasterium Sanctissimæ Trinitatis, ubi continuo 700 Monachi manent, qui sustentantur ab eodem Magno Principe, & ob eandem causam in eo templo habent sepulchrum S. Ignatii, & frequenter ibi signa apparent. Omnes illi Monachi sunt ordinis S. Basilii, & vivunt pie ac exemplariter, & similiter quoque in suis monasteriis Moniales. Monasteria sunt frequentissima, ita ut in spacio duorum aut trium milliariiū semper monasteria reperiantur.

In universa Moschovia non reperitur Schola, vel alia ratio addiscendum linguarum, nisi quod in ipsis monasteriis addiscitur; & propterea inter mille personas vix una reperitur, quæ sciat legere vel scribere. Sacerdotibus licitum est semel matrimonium contrahere, sed mortua uxore opus est cælibus permanere. In singulis templis sunt aliqui Diaconi, qui mortuis Parochis substituuntur; Purgatorium negant, & tamen devote & continue in Missarum celebrationibus & aliis orationibus orant Deum pro fidelibus defunctis, hoc est, ut sua Majestas dignetur condonare pro meritis pœnas, & recipere illos in cœlestem patriam, ita quod ipsi a catholicis non re, sed saltem nomine differunt. Præcipuus illorum error, meo judicio, hic est, quod affirmant non fuisse ulli hominum licitum post prima septem Concilia ullum aliud celebrare; ac quemadmodum illa septem Concilia universa amplectuntur, ita posteriora omnia refutant & rejiciunt, atque propterea ab obedientia Sedis Apostolicæ disceditur.

1. Neminem reperire potui qui aliquid intellexisset de differentia inter nos & ipsos Græcos circa verbum *ἐκείνους*. Habent suum Metropolitanum, a quo dependunt omnes Episcopi & universus clerus, a quibus tanti sit, quanti a nobis summus Pontifex. Non negat se ipse dependere a Patriarcha Constantinopolitano, sed certissimum est parvam inter ipsos esse correspondentiam & affectionem, cum ille sit Turcæ, hic Moscovitæ subditus, Principum sibi admodum inimicorum. Ille Metropolitæ Moscoviticus singulis annis Synodum celebrat, in qua omnes Archiepiscopi & Episcopi comparere debent, quemadmodum ego, dum essem Droghobursæ, vidi aliquos venientes ab ipso Metropolitanano, quibus præferebantur baculi pastorales, sicut ante Legatos Apostolicos, cruces præferri solent, & singulos comitabantur aliquot Monachi, & quini aut seni servitores. Nunquam aliquis assumitur ad Episcopatum, nisi ex Monachis, qui eo magis satagunt exemplariter vivere, ut ejusmodi dignitatem consequi possint. Unde mihi fuit affirmatum pro re certissima, quod multi ex illis amore
& ser-

& servitio Divino ita exardescant & incendantur, quod & vivi & defuncti miracula operantur, & tales postea canonizantur.

In Moscoviam perveneram sub initium Adventus Domini, & cum instarem pro matura audientia apud ipsum Magnum Principem, mihi responsum fuit, quod licet ipse vehementer cuperet me videre, & amplecti, tanquam Oratorem sui charissimi & pretiosissimi Fratris, electi Romanorum Imperatoris, (hoc enim titulo Cæsaream Majestatem communiter nominant) tamen cum a majoribus suis acceperint ut per totum illud tempus sanctum non aliud fiat nisi visitatio sacrorum locorum, & ut in illis devotioni studeatur, ideoque ne nunc quidem Principem ipsum aliud facere posse, sed subito celebratis festis natalitiis veller me vocare & audientiam dare, & facere omnia quæ sua affectio erga Majestatem Cæsaream requireret; quod postea liberaliter fecit. Omnia eorum negotia & actiones auspiciantur ab invocatione Sanctissimæ & Individuæ Trinitatis, cum tanta religione & zelo, quod V. D. Illustrissima vix credere possit. Quadagesimam universam jejunant valde stricte, nihil cocti comedendo, nisi forsitan ob adversam valerudinem quis cogatur. Quadagesima illorum una septimana est longior quam nostra; & hic est etiam unus articulus in quo a nobis differunt. Similiter per totum Adventum ita faciunt, vocando illud jejunium S. Philippi similiter jejunant septimanam Rogationum, & medium Augustum; illud prius vocatur jejunium S. Petri, & hoc posterius jejunium B. Virginis.

Er hæc habet D. V. Illustrissima de rebus ipsorum spiritualibus, ex quibus intelligere potest manifeste, facillimam rem esse obtinere & in rami proxime symbolizantibus concordare, maxime si id fiat medio idonearum personarum, & quæ in ipso principio pendere scirent non quid fieri deberet, sed quid præstari possit, quasi parvulos lactando, sicut D. Paulus fecit in suis novellis Ecclesiis.

Jam D. V. Illustrissimæ pergam narrare breviter, quomodo ab ipsis exceptus & tractatus fuerim. Cum pervenissem ad civitatem Orsam, quæ celebris habetur propter vicinum locum in quo Sigismundus Primus, Rex Poloniæ, cum ipso Moscovita congressus fuit, misit unum cursorem ad Palarinum de Smolensko, quæ civitas ab Orsa distat 26. milliariibus, rogando velit mittere ad me recipiendum & conducendum in conspectum Magni Principis more solito. Interim ego expectarem responsum in Orsa, id quod tercia die juxta desiderium meum consequutus fui. Itaque ex Orsa profectus perveni ad locum destinatum 12. milliariibus. Sequenti autem die circa ortum Solis, reperi unum nobilem cum 30. tragis, sive kochi; quia tot personas mecum habui, qui summo honore me recepit, & summarie dixit, quod accepisset commissionem de me conducendo & tractando, quanto melius in illis locis fieri possit. Er propterea quod veller me & meas res transferre ad illos currus, remitteudo mea, & ut venirem secum hilariter, & ut nullam curam haberem, quia omnia necessaria mihi subministrarentur, pro ratione locorum & temporum. Pro qua liberalitate gratias egi summo Principi, & illud feci quod mihi fuit dictum, & eo die consecimus sex milliaria, altero vero die quatuor. Ibi obviam factus

ctus fuit nobis supradictus Dux Demetrius, stipatus 100. equibus & multis tragis, qui me recepit valde solenniter. Sæpius repetendo quomodo Dominus suus libentissime intellexisset adventum meum, & quod misisset ipsum ut mihi obviaret, & ad se perduceret cum omni debita provisione rerum necessariorum. Cui ego respondi replicando, & sic concendimus tragas, & transmisimus per Smolensko unam civitatem quæ magnitudine æquat Romanam, per mediam defluit Borysthenes, & eo die confecimus sex millia, sequenti vero die 14. a Dragoburfa, & ibi 50. diebus integris propter supradictam causam, id est devotionem Principis, mansimus: & cum ibi octiduum substitissemus, Magnitudo sua misit ad me suum Magistrum curiæ, qui vocatur Dux Mitica Romanonicius, cum altero Duce de suo Secreto Consilio & Cancellario, stipatus magna manu Bojeroctus, sive Nobilium, qui omnes vestiti fuerunt panno ex aureis & argenteis telis contexto, & pellicis cibellinis. Legatio fuit hæc, quod ille Princeps ageretur Sux Cæsareæ Majestati gratias pro honore, quem faciebat Sux Magnitudini me ad ipsum mittendo, excusando se quod propter supradictam causam subito me videre non possit, animando me ut haberem patientiam, donec Sua Magnitudo me vocaret. Quibus ego tanquam secundis Commissariis replicui, & respondi, rogando eos quod pro eorum posse, velent audientiam meam promovere, quod se facturos promiserunt & ad Principem reversi sunt, qui post octiduum ad me scripsit unas litteras pretiosissimas, quæ summarie eadem continebant, quæ prius per Oratores dicta fuerunt, & quod libenter subito me veller vocare, sed cum id fieri non posset propter supra dictam causam, essent bono animo, & haberem patientiam, & quod postea absque ulla dilatione me esset vocaturus, & quod prospicere veller, ut quantocius fieri posset, expediret; adjunctæ etiam fuerunt aliæ gratiosissimæ oblationes.

Jam vero Magnitudo sua hilariter hoc fecit, & cum ego processissem, & ab ipso non distarem nisi tribus milliaribus, per unum ex suis Aulicis misit mihi dono unum currum, & unum pulchrum equum adornatum cum una pelle ursina alba, & certa tapetia Persicana, dicendo quod me expectaret, & quod cito cum oculis suis exhilararetur, (ista phrasi multum utuntur) pro quibus cum gratias agerem, sicut conveniebat, me præire fecit plulquam cum centum tragis, & cum duo millia progredi fuisset, obviam facta sunt mihi tria millia equitum pulcherrime instructorum, qui comitabantur tres Commissarios, quos sua Magnitudo miserat ad me recipiendum. Quorum primus post invocationem SS. Trinitatis mihi dixit, quod sua Magnitudo juberet me interrogare, quomodo valeret suus charissimus & pretiosissimus Frater electus Romanorum Imperator. Secundus eodem modo interrogavit me, quomodo iter successisset mihi. Tertiarius postea dixit, quod Magnus Princeps dedisset in mandatis illi, ut mihi de hospitio provideret, atque ipse hoc sollicitè esset facturus. Ego ut respondissem eis, prout conveniebat, progressi sumus, & fui conductus ad hospitium satis commode præparatum, ibi mihi subito fuit significatum ab illo tertio Commissario, quomodo sua Magnitudo

mihî ordinaverit multa victualia, quæ sufficerent non solum pro 30, sed pro 300. personis, eo vespere & sequenti die facta sunt ibi diversa officia. Tertiò post die dicti Commissarii deduxerunt me ad Magnam Principem, ubi reperi omnes plateas populo plenas, & ante castellum duo millia pîxidariorum optime instructorum, postea post primam portam castelli totidem. In prima domo reperi circiter 500. nobiles, in secunda paulo plures, in tertia duplo plures. Qui omnes primi, secundi, & tertii pretioso panno aureo, & pelliceis cebellinis vestiti fuerunt. In ultima domo, seu camera, occurrerunt mihî tres magnæ personæ, quæ me ad Principem introduxerunt, cum quo erant in universum 24 Consilarii, sedentes 12 a dextris, totidem a sinistris. Jam cum appropinquissem ad ipsum Principem, unus Consiliariorum exurgens dixit suæ Magnitudini, Magne Cæsar, Princeps & Domine, (quo titulo semper utuntur) Orator tui charissimî & pretiosissimî Fratris Maximiliani electi Romanorum Imperatoris, tibi facit reverentiam, ac dum ipse proloqueretur, ego humillime ad genua procubui. Quo factò ipsamet Magnitudo sua me interrogavit, quomodo valeret Sua Majestas, nominando ut jam prædictum est, cui respondi quod illam optime valentem reliquissem. Postea interrogavit quid rei adferrem, respondi me litteras attulisse, quas illi exhibui, una cum dono per Suam Majestatem misso, hoc est una medaia adornata cum 52 adamantibus satis magnis, cui erat superposita corona Imperialis una, quæ valebat ad minimum octo millia coronatorum. Postea dedit mihî signum ut ulterius loquerer, quod & feci quasi per integram horam, legatione mea id exigente, quæ sex capita magnæ importantiæ continebat, quæ ipse sibi quasi de verbo ad verbum interpretari fecit, quo factò postea mihî manum exhibuit, postea jussit me sedere, in una sede nobilissime exornata ex opposito sui locata. Vocatis tandem meis comitibus, singulis manum exhibuit, quibus peractis me invitavit ut vellem cum eo panem manducare. Pro qua & aliis gratiis suæ Magnitudini gratias egi. Tandem conductus fui a meis primis assistentibus in quoddam cubiculum, & ibi mansi quasi per mediam horam, donec ad mensam Principis vocarer, quem reperi jam sedentem muratis vestimentis, quia primo vidi ipsum in uno paludamento, sive pallio Imperiali, cum una corona in capite, quæ certe similis videbatur coronæ Papali, & habebat sceptrum in manu. Res pretiosiores & pulchriores in vita mea non vidi. Anno superiori vidi coronas sive mithras SS. D. Nostri in castro S. Angeli mihî demonstratas, per D. Malvadium Subcastellanum. Vidi etiam coronam & omnia indumenta Regis Catholici, similiter etiam Magni Ducis de Thoscana, & multas res Regis Franciæ, & suæ quoque Cæs. Majestatis, tam in regno Hungariæ, quam in Bohemiâ & alibi. Credat tamen D. V. Illustrissima in veritate, quod hæc omnia cum illis, quæ ibi vidi, ne in minima quidem parte conferri possunt. Totum paludamentum erat distinctum agatibus, rubinis, smaragdis, & similibus pretiosissimis lapidibus magnitudinis unius nucis, ita ut mirarer quomodo tantum pondus sustinere posset. Filius major natus sedebat ad dextram, similiter vestitus, nisi quod corona

na

na ipsius reposita erat in scamno, & sceptrum non habebat, sed Parris scipionem in mauu tenebat, qui patrem imitans me interrogabat similibus verbis, quomodo pater fecerat.

Ad mensam erant vestiti serico villosa tubeo, adornato pretiosissimis gemmis, coronæ ipsorum stabant prope in uno scamno, & loco ipsorum habebant certa capuria more Græco facta, in quorum singulis fuit unus rubinus, magnitudinis unius ovi, qui resplendebant maxime cum advesperasceret, tanquam duæ faces accensæ. Ipsi soli ad mensam sedebant, ego habebam propriam mensam, distantem ab ipsorum circiter unum passum, habebat 100. servientes, quorum singuli semper totidem patinas adferebant ex purissimo auro fabrefactas, ex quibus tres tantum una vice ad mensam ponebantur, unam Magnitudo sua pro se servabat, alteram filio porrigebat, & tertiam mihi mittebat. Quemadmodum etiam hoc fiebat, cum totidem pateris, quando bibere volebat, & per pocillatorem nuntiabat mihi, *Ivane*, id est Johannes (quia sic me vocabat) *Velikî Czar*, *Knezî*, *i bospodar*, *podatse*, id est, Johannes, Magnus Cæsar, Princeps & Dominus tibi mittit. Alias patinas faciebat distribuere inter meos, qui eidem mensæ assidebant, & suos officiales, quos iusserat sedere ad tres longas mesas ducentos. Convivium duravit integras sex horas, & pro conclusione cum jam nos surrexissemus, singulis nostrum Magnus Princeps dico mihi & meis de pateris exhibuit unam pateram manu propria; facta reverentia cum magno strepitu, & infinitis lucernis ad hospitium deducti fuimus. Ubi oportuit denuo comedere cum nostris assistentibus & aliis Dominis usque ad auroram, atque sic prima audientia pertransiit.

In secunda audientia, statim sequenti die circa horam nonam fuimus deducti ad Magnum Principem, quo honorato sicuti primo die fuit factum, me sedere iussit, & dixit mihi summarie, quomodo intellexisset meam legationem, & quod dedisset id negotii suis quinque principalioribus Consiliariis, ut mecum de eo ipso negotio tractarent. Et ut ego non deessem cum ipsis super omnibus concordare, ut ipse desideraret. Postea cum in certam domum sive cameram ingressi fuisset, ibi per tres integras horas tractavimus, & cum auxilio Divino in omnibus concordavimus juxta præscriptum instructionis S. Cæs. Majestatis. Quo facto dicti Domini Consiliarii surgentes mihi dixerunt, quod vellent adire Principem, & illi tractatum referre, & quod postea de mente suæ Magnitudinis me edocere vellent. Ego illis gratias egi, & vix mediam horam expectavi, dum revertuntur, & mihi summarie referunt, quod Princeps totum tractatum approbaverit, quemadmodum ex ipsius ore in crastinum id auditurus essem. Cum igitur sequenti die mane essem ad ipsum perductus, mihi personaliter dixit substantialia.

Postquam meus charissimus & pretiosissimus Frater te ad me misit, & ego a te legationem intellexerim, quemadmodum etiam ex meis Veliki Boyari, id est, magnis Nobilibus, quod cum illis tractasti intellexi. Ideoque dicas ipsi meo Fratri, quod ego totaliter sum resolutus, & decrevi persistere & continuare cum ipso, in ipsa incepta amicitia & fraternitate, cum omnibus meis in perpetuum, quemadmodum etiam fecerat quon-

quondam meus Domitius & parens cum suo patre & avo Maximiliano & Ferdinando Cæsaribus. Et ideo dum & quando dictus meus Frater miserit ad me suos magnos Oratores, persuadendo id & ad id inductis Papa Romano & Rege Hispaniarum & aliis Christianis Potentatibus, ut idem faciant, magno beneficio Remp. Christianam afficiet. Quod concedat Sancta Trinitas unus Deus, Amen.

Quemadmodum hæc omnia a meis Magnis, meis Boyaris amplius intellexisti, quibus debes credere sicut mihi metipsum, & ut concordia vestra super tractatum efficacius & citius possit executioni demandari, mitto ad Suam Majestatem Ducem Zachariam Szobosky & Andream Archibalsam, qui sedebant inter illos 24. Consiliarios, (qui audita eorum mentione, assurrexerunt, & humiliter se inclinaverunt versus ipsum) rogando ut Cæs. Sua Majestas postea eos cito velit expedire & remittere; & quoniam jam nostra Fraternalitas abunde confirmata est, poterimus unus ad alterum cum sua commoditate, mittere minimos, majores, & maximos Oratores, sicuti ego nunc te ad Suam Majestatem remitto, cui multam salutem cum mei recommendatione dices. Postremo mihi & meis duas taccas sive pateras, unam post alteram adferri jussit plenam hydromelis, & propria manu exhibuit, quas exhausimus, licet jejuno stomacho essemus:

Sic me tractavit sua Magnitudo, & in meo discessu, misit mihi dono octo quadagenas pellium cebellinarum, quarum singula Viennæ æstimata est pro 700. flor. Supra hæc omnia per totum id tempus quo in regno suo sum conversatus, liberalissime me tractavit, ut ne obolum quidem expenderim, exceptis bibalibus, quæ dedi ministris qui mihi inserviebant. Possem D. V. Illustrissimæ plura commemorare, unde hujus Principis videte, & comprehendere possit magnam potentiam, sed timeo ne modum epistolæ excedam, ne sim eidem molestus, cum sit mihi sine cognita ipsius actiones & occupationes. Nihilominus referam D. V. Illustrissimæ certa puncta, ex quibus procul dubio omnia magna imaginari poterit. Cum Magnitudo sua, relicto convivio, me excepisset, ibi ante hypocaustum in una domo multitudo erat patinarum, orbium, paterarum, & similium vasorum, quod pondus profecto 30 & amplius currus Viennenses onerati non potuissent vehere, & tamen ibi non erat sua principalis credentia, sed solum ea, quæ pertinebant ad illud Castellum ubi pransi sumus. In Castello Metropolitanæ Urbis Moscoviæ, ejusmodi rerum tanta copia est, ut numerus ignoretur. Ibidem habet suum thesaurum, pecuniam, & pretiosarum gemmarum, rem stupendam & inestimabilem. Hujus Principis avus solus conduxit & misit in illum thesaurum post captam & direptam Magnam Novogardiam 300. currus pecuniarum, & infinitam quantitatem auri & argenti. Pater vero hujus Principis subiugavit 15. Principatus, & universum argentum, & aurum, quod fuit repertum in publicis ærariis, privatim portare fecit in illum suum Paternum thesaurum. Hic Princeps idem fecit, dum acquisivisset duo regna seu imperia, ut ipsi dicunt, Astracanum & Cassanense. Item illud emporium civitatem Dorpt & Pernavia, cum multis aliis ditissimis locis superiori anno in Livonia captis, de qua præda ne obolum quidem militibus

bus fuit concessus, sed omnia distributa fuerunt quemadmodum a principio Romani facere consueverant.

Habet præterea infinitos modos parandæ pecuniæ, ac præsertim cum ipse solus in omnibus regnis mercaturam exerceat, & nunquam quicquam impendar, usque adeo ut Oratores quoque, quos mittere solet, & similes personæ nunquam ne obulum quidem accipiant, sed ipsimet sibi ipsi expensas faciant. Similiter militibus nunquam obolus datur, imo vero in prosecutione & expeditione, & etiam in reditu ac domi manentes singuli milites circiter unum grossum solvunt, sub eo prætextu ut intelligatur numerus in expeditione profectorum, domi manentium, & a bello redeuntium. Assertum mihi fuit a Germanis, Moscovitis & Polonis, qui se addixerunt suis servitiis, quod, quandocunque voler, intra 14. dies 300000. equitum in campum producere possit, ac insuper 100. perfectissimorum pixedariotum, & 100. eorum qui arcu & sagittis pugnant, quæ res videtur quasi incredibilis, sed tamen ab ipsis sanctissime assertum est. Ingenue mihi quoque ab ipsis fuit relatum, quod in solis quaruor locis haberet duo millia magnarum colubinarum, & alia tormenta bellica infinita, & quod aliqua ex ipsis essent micæ longitudinis, & tam larga ut etiam procerus homo altitudinem ejus attingere non possit; & hæc omnia habent suas necessarias munitiones, & inter alios, dixit mihi unus Germanus, quod expertus esset in obsidione Polosci loci munitissimi, qui non duravit resistendo nisi tribus diebus, & quamvis haberet castrum munitissimum, tamen illud brevi tempore fuisse solo adæquatum, & dum fierent ejaculationes bombardarum, videbatur cælum cum terra misceri.

Regnum suum habet in longitudine 600. milliaria, in latitudine vero 400. Habet propemodum infinita magna flumina, qualia sunt major, & minor Dwina, & Narva, quæ defluit in Oceanum, & mare Glaciale, Volga qui defluit in mare Caspium, Thanam quæ defluit ad paludes Mæotidas, & Nigropontum, Borysthenem qui exoneratur in Pontum; singula flumina secundo & contra navigabilia. Nunc est in ea cogitatione ut constituat certam officinam salium versus Livoniam & Lichvaniam, unde singulis annis unum millionem auri habere poterit, & hoc fieri cum immenso damno Franciæ, quia hucusque in illis partibus suum sal expédiebarur.

Ipse solet mittere immensam quantitatem omnis generis frumenti in Regna Sueciæ & Daniæ, & alia vicina loca, utpote versus Mare Caspium, mare majus & Pontum; similiter etiam solet mittere magnam quantitatem ferri, ceræ, sevi, omnis generis lignorum, cineris, & omnis generis pellium in magna quantitate. Non habet opus rebus exoticis, sed omnia domi habet, & in summa est tantus & tam Magnus Princeps, ut vix aliquis credere possit, nisi quis in toto vel in parte videre poterit, & præsertim propter obedientiam, quam habet a suis subditis, cum quibus non habet opus tractare de uno, vel altero negotio, sed absolute imperat, & subditi felices se reputant, quoties pro Principe non solum fortunas, sed etiam vitam amittere contingit.

Soli Poloni sunt qui in apparentia illum parvi faciunt, & res ipsius

Tom. I.

Kkkk

con-

contemnant, sed ipse ridet eos, & possidet ex eorum Regno, propemodum 200 millaria, & hoc factum fuit sine evagatione gladii, vel saltem signi dati recuperationis. Propterea cum ad ipsum illorum Oratores veniunt, tractantur ut bestię; quod mihi quoque eventurum dum eo iter facerem, multi ominabantur & quodammodo mihi compatiabantur. Sed D. V. Illustrissima credat mihi, in fide boni Equitis, quod non potuerim melius Romę, vel in Hispaniis tractari, si eo a Majestate Sua ablegatus fuisset. Nihilominus hoc negare non possum, quod frequenter mihi dictum fuerit diversam esse eorum tractationem ab ea qua majores ipsorum amicos tractabant. Hęc volui D. V. Illustrissimę de illo regno, & de suo Principe scribere. Ac dum hęc scriberem pro certo intellexi, quod cum Lithvani viderint tarditatem & irresolutionem Sux Majestatis Cęsareę, miserunt ad ipsum Principem Moscovitam Oratores, ut cum eo tractarent, quod filium suum Theodorum juniorem ipsis in Principem daret; lis quę perterrefaciet multos, & multos post se trahet.

Ego profecto si Sua Majestas Cęsarea non esset habitura illud regnum, & illud Magnum Ducatum, cuperem ut ante alios omnes ipse haberet, quia certe totum illud quod supra dixi in principio, ad effectum deduci possit. Et postea nos haberemus certissimam pacem cum Turca, vel tanto majorem opportunitatem debellandi ejus, posteaquam ipse Moscovita non maneret secum in pace unum diem, ne dicam annum. Forſan hoc modo Divina Majestas jam postremo nos vult juvare, & ab illo Tyranno liberare. Quod Dominus Deus faxit, qui conservet & custodiat D. Vestram Illustrissimam, sicut ipsa desiderat, diutissime.

N.º LXXXVIII.

Carolus Archidux extinctę Cransballorum Prosapię Insignia Nobili Viro Jobanni Gusmano Catbarina de Cransball ultimę adhuc supersistis Marito simul cum propriis Armis Gentilitiis deinceps pro arbitrio deferenda impertitur Gręcii 1567. XXIV. Aprilis. Autographum ipsemet possideo.

N.º LXXXIX.

Idem Archidux ob egregias animi dotes, pręstantiaque servitia sibi, & Augustę Domui Austriacę pręstita Joannem Antonium Flameum una cum Posteris suis legitimis Nobilem renuntiavit Gręcii 1567. XV. Maii. Autographum Commissioni ad revisionem Privilegiorum deputatę Nob. D. Michael Flameus anno 1764. presentabat.

N.º XC.

Rudolfus II. Imp. Juliano de Migatiis, Aula Cęsareę Familiari creato, aviram Nobilitatem, & antiqua Armorum Insignia confirmavit, auxisque Viennę 1578. XIV. Junii. Ex autographo Amicus communicavit.
 Rudolphus Secundus Divina favente Clementia Electus Romanorum Imperator semper Augustus, ac Germanię, Hungarię, Bohemię, Dalmatiz, Croatiz, Sclavonizę &c. Rex, Archidux Austrię, Dux Burgundię,

Bra-

Brabantiz, Stiriz, Carinthiz, Carnioliz &c. Marchio Moraviz, Dux Luxemburgiz, ac Superioris, & Inferioris Silesiz, Wirtembergz, & Texz, Princeps Sueviz, Comes Habsburgi, Tyrolis, Ferreris, Kiburgi, & Goriz, Landgravius Alfariz, Marchio Sacri Romani Imperii Burgoviz, ac Superioris, & Inferioris Lufatiz, Dominus Marchiz Sclavonicz, Portus Naonis, & Salinarum &c. Fideli Nostro Dilecto Juliano de Migariis Aulæ Nostræ Cæsareæ Familiari gratiam nostram Cæsaream, & omne bonum.

Imperatoriz benignitatis, atque munificentiz omnino convenire arbitramur, ut eos qui honesto loco orti, Nobisque, & Sacro Romano Imperio, Inclytæque Nostræ Domui Austriz sincera fide, atque animi promptitudine dediti, & additi sunt, favore nostro benigne prosequamur, ac debitis honorum præmiis, quibus posteris etiam ad secunda virtutis, atque honestatis studia calcar addatur, clementer augeamus.

Edoiti igitur te supradictum Julianum de Migariis Nobili Familia progenatum, ac virtutum studiis adprime deditum esse, tuosque Majores fuisse Viros virz, ac morum honestate probatos, & de Divis quondam Majoribus, & Prædecessoribus Nostris benemeritos, ac proinde diversis etiam honorum ornamentis auctos: Teque laudabili eorundem Majorum tuorum exemplo Nos, & Sacrum Imperium, & Serenissimam Nostram Austriz Domum pari fide atque observantia colere. His equidem benigne consideratis æquum duximus, ut te insigni aliquo beneficentiz argumento prosequeremur, quod non tibi solum, sed universæ etiam posteritati legitimæ honori, atque ornameto esset. Quapropter motu proprio, ex certa nostra scientia, animoque bene deliberato, ac de Cæsareæ Potestatis Nostræ plenitudine acceptam a Majoribus Nobilitarem clementer approbavimus, confirmavimus, & ratificavimus: sicuti vigore præsentium approbamus, confirmamus, & ratificamus, & quatenus opus est Te supradictum Julianum de Migariis omnesque Liberos, Hæredes, Posteris, & Descendentes tuos legitimis utriusque sexus legitimo Conjugii fœdere ortos, & perpetuis deinceps temporibus orituros denuo ad cœtum, ordinem, statum, ac gradum Nostrorum, & Sacri Romani Imperii Nobilium assumimus, atrollimus, & aggregamus, ac juxta qualitatem humanæ conditionis vere Nobiles dicimus & nominamus, ac ab universis, & singulis haberi, & reputari volumus, præsentique Edicto Nostro firmiter statuimus, quod ubique locorum, & terrarum tam in judicio, quam extra in rebus spiritualibus, & temporalibus, Ecclesiasticis, & profanis quibuscunque, nec non in omnibus, & singulis actibus, & exercitiis possitis, & valearis universis honoribus, officiis, Juribus, libertatibus, gratiis, & beneficiis uti, frui, potiri, & gaudere, quibus alii nostri, & S. R. I. Nobiles a quatuor Avis Paternis, & Maternis geniti, & procreari uruntur, fruuntur, potiuntur, & gaudent quomodolibet consuetudine, vel de jure. Volentes aurem Nostram erga te benignitatem plenius innotescere: Idcirco Gentilitia Armorum tuorum Insignia a Divo quondam Imperatore Friderico inclytæ recordationis Aravo Nostro olim Avo tuo Guilhelmo de Migariis, & legitimis ejusdem descendentibus collata, similiter approbavimus, confirmavimus, ratificavimus, auximus, & locupletavimus, illaque tibi supradicto Juliano

de

de Migariis, omnibusque, & singulis tuis Liberis, Hæredibus, posteris, & descendentibus legitimis masculis, & feminis natis, æternaque deinceps serie nascituris, eo quo sequitur modo gestanda, & deferenda denuo concessimus, donavimus, atque elargiti sumus; Scutum videlicet secundum longitudinem, & latitudinem in quatuor partes æquales divisum, quarum: inferior sinistra, & superior dextra nigri coloris, oblique ascendentem habeant lineam cæruleam, seu cælestinam ab imo ad summam usque porrectam, quæ in medio sui complectatur terna Lilia crocea, sive aurea æquali inter se intervallo eo modo disposita, ut unum inferiorem sinistram, alterum superiorem dexteram Scuti aream, intermedium vero centrum Clypei occupare videatur. Reliquæ autem duæ partes, superior scilicet sinistra, & inferior dextera candidi sive argentei coloris, levibus quibusdam parergis asperitæ sint. Scuto loco claustræ, qua hætenus Te, & Majores tuos usos esse accepimus, nostro beneficio succedat Galea aperta, seu clarhata, Torneariam quam vulgo dicunt, ornata Serto ex fasciis candidis, sive argenteis, & nigris contorto extremitatibus ejusdem à lava retrorsum volitantibus, phalerisque, seu laciniis eorundem colorum ab utroque latere mixtim circumfusus, ac molliter defluentibus. E cujus cono pectore tenus promineat Aquila ad dexteram conversa, collo, & capite cærulei, seu cælestini coloris, alis vero nigris hinc inde explicatis; quemadmodum hæc omnia in medio præsentis Nostri Diplomatis suis coloribus rectius elaborata, & ob oculos posita conspiciuntur. Volentes ac præsentî Edicto nostro decernentes, quod Tu sæpe dicte Julianæ de Migariis cum universa prole atque posteritate legitima utriusque sexus descripta Armorum Insignia, eo quo in superioribus habetur modo à nobis acta, & locupletata perpetuis deinceps temporibus in omnibus & singulis honestis, ac decentibus exercitiis, actibus, & expeditionibus, tam serio, quam joco in Hastiludiis seu hastatorum dimicationibus pedestribus, vel equestribus certaminibus, bellis, duellis, singularibus certaminibus, & quibuscunque pugnis, eminus, cominus, in scutis, rentoriis, sepulchris, monumentis, anulis, ædificiis, supellectilibus, tam in rebus spiritualibus, quam temporalibus, & mixtis in locis omnibus pro rei necessitate, & voluntatis arbitrio aliorum Nobilium Armigerorum more libere, & absque ullo impedimento habere, gestare, & deferre, ac iisdem quocunque modo uti possitis, & valeatis: Aptique sitis, & idonei ad ineundas, & recipiendas omnes Gratias, Libertates, Exemptiones, Feuda, Privilegia, Vaccationes a muneribus, & oneribus quibuscunque realibus, personalibus, sive mixtis ad utendum quoque singulis juribus, quibus cæteri à Nobis & S. R. I. hujuscemodi ornamentis insigniri & Feudorum capaces arque participes utuntur, fruuntur, & porciuntur quomodolibet consuetudine, vel de jure. Porro edocti præfatum quondam Guilelmum de Migariis a Divo Imperatore Maximiliano primo Domino Abavo, & prædecessore Nostro Oblervandissimo Augustæ memoriæ, familiaritatis titulo insignitum fuisse: Volentes Te eandem quoque apud Nos gratiam experiri: Idcirco Te similiter Aulæ Nostre Cæsaræ Familiarem fecimus, creavimus, assumpsimus, & recepimus, prout tenore præsentium faci-

mus, creatum, assumimus, & recipimus, reque numero, cœtui, & confortio aliorum familiarium, & Aulicorum nostrorum clementer adscribimus, & aggregamus. Decernentes ac benigne statuentes quod omnibus, & singulis prerogativis, honoribus, immunitatibus, privilegiis, & liberatibus, iuribus, utilitatibus, commodis, & beneficiis uti, frui, potiri, & gaudere possis, & debeas, quibus alii continui, & veri Familiares, atque Aulici Nostri quovis modo uruntur, fruuntur, potiuntur, & gaudent. Non obstantibus in contrarium facientibus quibuscunque. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc nostræ approbationis, confirmationis, ratificationis, augmentationis, locupletationis, creationis, concessionis, gratiæ, & voluntatis paginam infringere, aut ei quovis ausu temerario contraire. Si quis autem id attentare conatus fuerit, præter gravissimam Nostram, & S. I. indignationem, quinquaginta marcarum auri puri mulctam Fisco, seu Arario nostro Imperiali, & Parti læsæ ex æquo, omni sp̄e veniæ sublata, solvendam atque numerandam, se noverit ipso facto incursum. Harum testimonio Litterarum manu propria subscriptarum, & Cæsarei sigilli Nostri apensione munitarum. Datum in Civitate Nostra Vienna die decima quarta Mensis Junii. anno Domini Millesimo quingentesimo septuagesimo octavo, Regnorum Nostrorum Romani Tertio, Hungarici Sexto, & Bohemici itidem Tertio.

Rudolphus mp.

Vice, ac nomine R.^{al} Domini Danielis Archi-Cancellarii Moguntini

V. Jo. Bapt. Weber.

Ad Mandatum Sacræ Cæsareæ Matris proprium

P. Bernburger mp.

N.^o XCL

Ejusdem Imperatoris Armorum instauratio pro Georgio, & Luca Grabisii Fratribus, quos eodem contextu ad S. R. I. Nobilium Equestrium gradum evexit Praga XXVII. Junii 1580. Ex autographo Nobilissimi Equitis Livii Grabisii, qui plurimis antiquissimis Familis affinitate conjunctus summas quasque Goritienses Prosapias puritate sanguinis adequavit.

Rudolphus Secundus Divina favente Clementia Electus Romanorum Imperator semper Augustus, ac Germaniæ, Hungariæ, Bohemiæ, Dalmatiæ, Croatiæ, Sclavoniæ &c. Rex, Archidux Austriæ, Dux Burgundiæ, Brabantiæ, Styriæ, Carinthiæ, Carniolæ &c. Marchio Moraviæ &c. Dux Lucemburgiæ, ac superioris, & inferioris Silesiæ, Wirtembergæ, & Teckæ, Princeps Sueviæ, Comes Habsburgi, Tyrolis, Ferteris, Kyburgi, & Goritiæ, Landgravius Alsatæ, Marchio Sacri Romani Imperii Burgoviæ, ac superioris, & inferioris Lusatiæ, Dominus Marchiæ Sclavonicæ, Portus Naonis, & Salinarum. Fidelibus Nobis Dilectis Georgio, & Lucæ Grabisii Fratribus gratiam Nostram Cæsaream, ac omne bonum.

Tom. I.

LIII

Ad

Ad splendorem Majestatis Imperialis cumprimis pertinere arbitramur, ut qui præter honestam generis originem eximia virtute, ac morum probitate, aliisque animi bene compositi donibus præditi, tum vero sincera in Nos, Sacrum Romanum Imperium, ac Inclytam Nostram Austriæ Domum fide, & observantia affecti sunt, condignis eisdem honorum præmiis, & ornamentis augeamus, ne frustra in virtutis arena defudasse videantur: præsertim quorum etiam Majores de Divis Prædecessoribus nostris optime meritos fuisse constat. Fit etenim hinc quod non ipsi solum incepto nos demerendi, recteque vivendi officio retineantur, sed & alii hoc veluti scopo sibi proposito ad eandem curam amplectendam incitentur atque inflammentur. Cum itaque fide digna relatione acceperimus, Vos prædictos Fratres Georgium, & Lucam Grabitios bono loco natos esse, Majoresque vestros summa semper devotione Divos Antecessores Nostros Romanorum Imperatores, ac Reges, ipsumque Sacrum Romanum Imperium unice coluisse, vos vero hæcenus ab eorundem vestigiis haudquaquam recessisse, quin potius a juventute usque omnes eo intendisse nervos, ut & vestram sinceram fidem, ac præclarum de Nobis, Sacroque Imperio, & inclyta Nostra Austriæ Domino benemerendi studium cognitum, ac perspectum redderetur, eaque de causa haud levia jam vos hinc inde virtutum vestrarum specimina addidisse; ita quidem ut minime dubitandum videatur, quin & deinceps non solum in eodem colendi, ac quavis occasione demerendi nostri munere constanter perseveraturi, sed & posteris vestris ad eadem studia capeffenda recte incitamento futuri sitis; facere equidem noluimus quin vos pro benigna nostra in virtutis alumnos affectione singulari aliquo gratiæ, ac munificentiæ nostræ argumento, quod vobis, & universæ Posteritati Vestræ perpetuo honori, atque ornamento sit, augendos condecorandosque clementer susciperemus. Ac proinde motu proprio, ex cetera scientia, animo bene deliberato, deque Imperiali autoritate, ac potestatis nostræ plenitudine vos supradictos Fratres Georgium, & Lucam Grabitios, omnesque liberos, hæredes, posteros, ac descendentes vestros legitimos utriusque sexus, natos, ac nascituros in infinitum ad statum, gradum, ordinem, & cæterum Nostrorum, ac Sacri Romani Imperii Nobilium assumimus, attollimus, & adscribimus, vosque omnes juxta qualitatem humanæ sortis vere Nobiles, & tanquam de Nobili genere, domo, ac Familia procreatos dicimus, nominamus, & pronunciamus, atque ab universis, ac singulis pro talibus haberi, teneri, ac reputari volumus. Decernentes, & Edicto hoc Nostro Imperiali expresse statuantes, quod vos jam dicti Fratres Georgi, ac Luca Grabirii, omnesque liberi, hæredes, posteri, ac descendentes vestri legitimo ex toro orti, atque orituri masculi, & feminae perpetuo dehinc tempore ubivis locorum, ac tetrarum, tam in Judicio, quam extra in rebus spiritualibus, & temporalibus, Ecclesiasticis, ac profanis quibuscunque, etiamsi tales forent, de quibus specialis hic mentio facienda esset, nec non in omnibus, & singulis actibus iisdem plane honoribus, dignitatibus, officiis, juribus, libertatibus, insignibus, gratiis, & prærogativis uti, frui, potiri, atque gaudere possitis, & valeatis, quibus ceteri Nostri, ac Sacri Romani Imperii veri Nobiles de Nobili stirpe, ac prosa-

pia

pia a quatuor Avis Paternis, & Maternis geniti uruntur, fruuntur, potiuntur, atque gaudent quomodolibet consuetudine, vel de jure. Quo vero perpetuum hujusmodi Nobilitationis vestrae documentum extet, eadem auctoritate nostra Cæsarea vobis præfatis fratribus Georgio, & Lucæ Grabitiis, omnibusque liberis, hæredibus, posteris, ac descendentibus vestris legitimis utriusque sexus natis, æternaque serie nascituris non solum antiqua familiæ vestræ Insignia clementer laudavimus, & approbavimus, verum etiam auximus, ac locupletavimus; prout eadem præsentium virtute laudamus, approbamus, augemus, & locupletamus, inque hunc qui sequitur modum posthac habenda, ac deferenda concedimus, & elargimur. Scutum videlicet secundum longitudinem perpendiculariter in duas partes æquales divisum. Quarum dextera crocea, sive anrea referat a basi collem tricipitem rubei coloris, in quo emineat pubetenus simulacrum Viri ad dexteram respicientis ac sic depositi, ut nigra tunica fimbria rubea a collo, ac manibus reflexa, nec non juxta sinum quinque nodis aureis conspicua indutus cinguloque ejusdem coloris circumdatus sinistram manum femoti applicate, dextera vero paululum extensa fruticem sive cauliculum quandam in altum exurgentem foliis virentibus, ac flosculis cæruleis refertam tenere videatur; cujus facies barbam prolixam densâ quasi canitie obductâ referat, caput vero sermo viridi redimitum sit, capillis iidem canis longe demissis. Sinistra vero pars cærulea, seu azurea ternas stellas croceas, sive aureas ascendendo æquali ordine positas in se contineat. Scuto innitatur loco ejus qua hæcenus usi fuistis galea aperta seu Clathrata, Tornearia vulgo dictitata, ornata sermo ex falciis croceis, sive aureis, ac nigris contorto, phalerisque seu laciniis ab utroque latere, a dextro quippe nigris, & croceis, vel aureis, a sinistro vero aureis ac cæruleis sive azureis mixtim circumfusus, molliterque defluentibus. E cujus vertice exurgat pubetenus alia effigies viri cani dextera manu iidem fruticem virentem flosculis cæruleis refertum præferentis, sinistra vero a tergo sursum porrecta stellam auream ostentantis, ac in reliquis ei qui in Clypeo cernitur omnino similis. Prout hæc omnia in medio præsentis Diplomatis ingeniosius depicta, & ob oculos posita apparent. Volentes, & firmiter decernentes quod vos prænominati Fratres Georgi & Luca Grabiti, omnesque liberi, hæredes, posteris, ac descendentes vestri legitimi, masculi, & feminæ, jam descripta Armorum Insignia ex hoc perpetuo dehinc tempore in omnibus, & singulis honestis, & decentibus actibus, exercitiis, atque expeditionibus, aliorum Nostrorum, ac Sacri Romani Imperii Nobilium Armigerorum more tam serio quam joco in torneamentis, hastilibus ludis, seu hastatorum dimicationibus, bellis, duellis, singularibus certaminibus, & quibuscunque pugnis, eminus, cominus, in scutis, vexillis, tentoriis, anulis, sigillis, monumentis, sepulchris, ædificiis, ac supellectilibus quibuscunque, tam in rebus spiritualibus, quam temporalibus & mixtis omnibus in locis pro eo ac rei necessitas postulaverit, aut vobis libitum fuerit, habere, gestare, ac deferre, iisdemque quovis modo libere uti possitis, ac valeatis. Quin etiam apti, & idonei sitis ad ineundum ac recipiendum omnes prærogativas, gratias, libertates, exemptiones, feudâ, privi-

privilegia, vacationes a muneribus, & oneribus quibuscunque realibus, personalibus, five mixtis, ad utendum denique omnibus juribus quibus ceteri ejusmodi ornamentis a Nobis, & Sacro Imperio insigniti, ac feudorum capaces atque participes utuntur, fruuntur, potiuntur, & gaudent quomodolibet consuetudine, vel de jure. Mandamus ergo Univ[er]sis, & singulis Electoribus, aliisque Principibus tam Ecclesiasticis, quam secularibus, Archiepiscopis, Episcopis, Ducibus, Marchionibus, Comitibus, Baronibus, Miliribus, Nobilibus, Clientibus, Capitaneis, Vicedominis, Advocatis, Præfectis, Procuratoribus, Heroaldis, Officialibus, Quæstoribus, Civium Magistris, Judicibus, Consulibus, Civibus, Communitatibus, omnibusque Nostreis, ac Sacri Romani Imperii subditis, & fidelibus Dilectis cujuscunque status, gradus, ordinis, conditionis, præminentie, aut dignitatis extiterint, ut vos sepefatos fratres Georgium, & Lucam Grabitios, omnesque liberos, hæredes, posteros, ac descendentes vestros legitime natos, atque in partum nascituros masculos, ac feminas supradictis armorum Insignis, omnibus ac singulis gratiis, libertatibus, immunitatibus, exemptionibus, concessionibus, honoribus, dignitatibus, ac Juribus vobis Nostro hoc Diplomate concessis eo, quo in superioribus habentur, modo libere, pacifice, quiete, & sine omni prorsus molestia aut impedimento uti, frui, potiri, & gaudere sinant, id ipsumque ab aliis pariter fieri curent. Si quis autem præfens Edictum, ac Diploma Nostrium Cæsareum transgredi, aut temerario ausu violare præsumperit, is præter gravissimam Nostram ac Sacri Romani Imperii indignationem poenam quinquaginta Marcharum auri puri, pro dimidia Fisco, seu Ætario nostro Imperiali, reliqua vero parte injuriam passi, quo passorum usibus irremissibiliter perfolvendam se noverit ipso facto incursum. Harum testimonio litterarum manu propria subscriptarum, sigillique Nostri Cæsarei appenditione munitarum.

Datum in Arce nostra Regia Pragæ, die vigesima septima Mensis Junii Anno Domini Millesimo quingentesimo octuagesimo. Regnorum Nostrorum Romani quinto, Hungarici septimo, & Bohemici itidem quinto. Rudolphus &c.

V. Jo. Bapt. Weber

Ad Mandatum Sacræ Celsæ Matris proprium

P. Betenburger mp.

Locus pendens
sigilli cere rubre

N.º XCII.

Carolus Archidux Austria Joannem Franciscum Afabris propter egregias virtutes, & merita cum universa utriusque sexus posteritate Nobilium Ordini adscriptis Gracii 1580. X. Septembris. Autographum possidet Nob. Dom. Thomas Afabris.

N.º XCIII.

*Ferdinandus Archidux (Maximiliani II. Imperatoris, & Caroli in Stryia residentis Archiducis Austria frater) benigne consideratis Angu-
sini*

stini Zuppini in jure Doctoris, ejusdemque filiorum Joannis Marie pariter Doctoris, & Joannis Baptistæ meritis, atque fidelibus præstitis servitiis, eosdem una cum descendantibus in perpetuum juxta sortis humanæ qualitatem Nobiles declaravit. Oeniponti in Tyroli 1581. XXVIII. Januarii. Apographum communicavit Illust. Vincutius Ernestus de Locatelli Capitaneatus Goritiæ, & Gradiscæ in Justitiaribus Consiliarius.

N.° XCIV.

Epistola Matthei Archiducis Austriae, qua consilium, & informationem requirit a Joanne Cobenzelio circa constitutionem Moscoviæ, ad cujus Principatum Rudolphus II. Imperator eum proponendum meditabatur. Datum Lentii XX. Septembris 1586. Ex Autographo germanico Guidobaldi Com. de Cobenzl. Latinam reddidit Dom. Antonius Cominus.

Matthias Dei Gratia Archidux Austriæ, Dux Burgundiæ &c. Comes Tyrolis &c.

Venerabilis, dilecte, devote, fidelis. Cum hæcenus iterato propensum tui in me amorem, & fidelem animi indolem probe adeo experientia noverim, ut nullus plane dubitandi mihi locus superfit, te & impostertum quoque quolibet obveniente casu, quo mei utilitatem, atque incrementum opere, & consilio, ut liceat, promovere queas, ab iisdem alienum non futurum; ideo vel maxime speciali in te confidentia impulsus sequens tibi negotium aperire & notum facere decrevi.

Postquam nempe ab Imperiali Regia Majestate ex Nobis Fratribus unum Rutheni expetierunt, id mihi Cæsar primo per Germanum meum Archiducem Ernestum oretenus, exin vero ipsemet litteris ad me datis communicavit, clementissime exposcens, ut num gratum id mihi accideret, quantocius indicem, quo scilicet persona mea Ruthenis proponi, ac mediante eorundem Legatione res ad sui exitum perducere possit.

Cum vero grave hoc negotium variis reflexionum, & consiliorum momentis, mores cumprimis, vivendi rationem ac ingenium prædictæ exteræ gentis respicientibus, indigeant, tuque qui paucis abhinc annis Legatione ibidem functus, ejusdem populi, & Regionis intima perscrutatus es, optimum mihi hac in causa consilium suppeditare possis: ideo, necessitate ita exigente, quo cautius animi mei sentia Majestati suæ exponam, te præsentibus requirendum duxi, ut locatæ in te fiduciæ satisfaciens, quid hac in re extra periculi aleam censeas? num propositio, & occasio amplexanda? Utrum etiam consultius forte nobis futurum, si ego privata opera in partes meas Ruthenorum Magnates trahere allaborem? & per quos, & quibus id mediis facilis assequi valeam? Consilium, ac sententiam tuam æquo paratoque animo communices.

Quemadmodum autem promptissimum te ad amissum in hoc futurum confidenter prævideo, ita quoque propensissimum me omni tempore, & gratis omnibus erga te inclinatissimum optime cognosces.

Datum in Arce Lentii die XX. Septembris 1586.

Matthias.

Tergo:) Venerabili, dilecto, devoto & fidei nostro Joanni Cobenzl

Tom. I.

M m m m

de

de Prosegg, Teutonici Ordinis Commendatori Labaci Cæf.^a Regiæ Majestatis Consiliario & Amicissimi nostri..... Austriæ Archiducis Caroli Consiliario Intimo, & Aulicæ Cameræ Præsidenti.

Græti.

N.^o XCV.

Carolus Archidux Austriae Georgio, & heredibus relictis a defuncto Luca respectivis Patruo, & Nepotibus Grabitiis Nobilia Armorum Insignia rursus auxis, locupletavit, atque Aquila nigra, sex additis stellis, & Galea aperta auro clabrata, Diademate Regio munita, decoravit novo edito Privilegio Græcii V. Octobris 1587. Autographum germanico idiomate conscriptum possidet supramemoratus Eques Livius Grabitius.

N.^o XCVI.

Maximilianus Dei Gratia Rex Poloniae, Magnus Princeps Litvaniae, Russiae, Prussiae, Massoviae, Samogitiae, Lissandiae; Archidux Austriae, Dux Burgundiae, Styriae, Carinthiae, Carnioliae, & Wirtembergae; Administrator Supremi Magistratus Prussiae, & Magister Teutonici Ordinis in Germania, & Italia; Comes Habsburgi, & Tyrolis &c. benigne consideratis fidelibus servitiis Archiduci olim Carolo prestitis a Francisco Formentino Ordinis Teutonici Commendatore in Santag, nec non utilibus obsequiis, & egregiis meritis sibi comparatis in expeditione Polonica, cui eo tempore intentus erat, eidem expectantiam largitur ad Commendam Prececenicensem eodem modo, forma, ac jure possidendam, quo illam tunc vivens Actualis Commendator Graecensis Joannes Cobenzl de Prosegg Intimus Caroli Archiducis Consiliarius a suis Antecessoribus obtinebat. Dat. in Castris nostris in Sebevior (scilicet in Severia.) die IX. Decembris 1587. Autographum extat apud Baronem Paulum Aemilium Formentinum.

N.^o XCVII.

Rudolfi II. Imp. Diploma, quo Joannem Philippum Coroninum de Cronberg Equitem cum universa posteritate declaravit Pragæ XIX. Martii 1588. Ex autographo communicavit Illustrissimus Joannes Carolus Coroninus S. R. I. Comes de Cronberg Cæsareus Cubicularius &c. Cognatus meus dilectissimus.

Rudolphus Secundus Divina favente Clementia electus Romanorum Imperator semper Augustus, ac Germaniæ, Hungariæ, Bohemiæ, Dalmatiæ, Croatiæ, Slavoniæ &c. Rex, Archidux Austriæ, Dux Burgundiæ, Brabantiae, Styriæ, Carinthiæ, Carniolæ &c. Marchio Moraviæ &c. Dux superioris, & inferioris Silesiæ, Wirtembergæ, & Teckæ, Princeps Sueviæ, Comes Habsburgi, Tyrolis, Ferreris, Kiburgi, & Goritiæ, Landgravius Alsatiæ, Marchio Sacri Romani Imperii Burgoviæ, ac superioris, & inferioris Lusatiæ, Dominus Marchiæ Slavonicæ, Pottus Naonis, & Salinarum &c. Nobili fideli Nobis Dilecto Joanni Philippo Coronino de Cronberg gratiam Nostram Cæsaream, & omne bonum.

Imperatoris Majestatis & Celsitudinis laus & dignitas, si ulla alia in

re consistit, in eo certe studio sese extollit, quod iustitiae & æquitati, qua nimirum suum cuique tribuitur, ruendæ & conservandæ impendit cogitationes suas, in id convertens, ut cum depravati perditorum hominum mores severitate supplicii coerceantur, viceversa ii, qui ceteros probitate animi, vitæ honestate, aliisque virtutibus antecellunt, uberiorum quoque bonorum præmiis condecorentur: tum vero potissimum illorum habeatur ratio, qui Familiae suæ Nobilitate conspicui, eandem tam ipsi, quam eorum Majores egregiis virtutum meritis exornare magisque illustrem reddere sagunt. Cum igitur fide digno testimonio, ac diversis authenticis litterarum documentis edocti simus Familiam tuam Coroninam, (quæ ante de Cronberg appellata fuit a Castro sive Oppido de Cronberg in Ditione Moruntina ædificato, mutato priori, ac novo isto nomine assumpto in For-Julio Coronina dici cæpit) relicto natali solo domicilium suum Goritiam transtulisse, ibique Majores tuos, ac te ipsam de Principibus suis Austriæ Archiducibus ita meritos esse, ut digni ab iisdem fueritis habiti, quorum opera præcipuis in muneribus atque functionibus uterentur, sicuti hujus rei publicæ extrare dicuntur monumenta; accedunt præterea (*per*) eosdem Majores tuos per plures annos servitia præclate & constantissime erga Divos prædecessores Nostros Romanorum Imperatores & Reges, Inclytamque Domum nostram Austriæ sincera fide, observantia, & devotione pacis, bellicæ tempore nulla prætermissa occasione comprobata. In primis autem Jacobi Coronini Tribuni diurna, grata, utiliaque obsequia non Nobis solum, sed & felici recordationis Parenti, & Avo Nostri carissimis Ferdinando, & Maximiliano Secundo Imperatoribus tam eo tempore, quo in Hispaniis egimus, quam deinceps in bellis Hungaricis continue singulari fide, ac indefesso studio, nec minori sua laude, quam nostra satisfactione præstita. Tu quoque Joannes Philippe Coronine fraternis vestigiis, ut strenuus virtutis æmulator, sedulo insitens, Serenissimo Fratri nostro carissimo Archiduci Ernesto jam ab aliquot annis pari omnino contentione, & alacritate militaria servitia præstas, ita quidem ut nihil plane dubitemus, te impostertum tui non fore dissimilem, ac ab hoc præclaro atque laudabili Instituto uspiam esse recessurum.

Nos sane benigna horum omnium ratione habita haud omitendum duximus, quin Familiae tuæ antiquam Nobilitatem, & insignia merita, simulque nostram erga te benigni propensique animi affectionem non tam ad ampliandum, quam Familiae tuæ, cuique ipsius honorem & dignitatem conservandam nostro testimonio comprobata relinqueremus, quo sic Posteritas tua hujusmodi gloriæ stimulis provocata ad eadem virtutis studia tanto magis alacriusque contenderet.

Motu itaque proprio, & ex certa scientia, animoque bene deliberato, sano accedente consilio, ac tam Cæsarea quam Archiducali nostra auctoritate, & ejusdem potestatis plenitudine Tibi Joanni Philippo Coronino de Cronberg tuorum meritorum intuitu Familiae tuæ (a præfatis Equitibus de Cronberg descendens) tuisque Liberis, Hæredibus, & Successoribus legitime natis, & nascituris, utriusque sexus in infinitum, memorarum Titulum, & Dignitatem Equestrem a Familia de Cronberg, cum armis, &

infi-

insignibus detivatam, Cæsarea, & Archiducali Authoritate nostra confirmandam, & quatenus opus sit, de novo concedendam duximus, prout renore præsentium confirmamus, & concedimus, Teque denuo Equirem de Cronberg dicimus, facimus, & creamus: Decernentes & hoc nostro Cæsareo Edicto firmissime statuantes, quod tu prænominare Joannes Philippe Coronine, ac tua Univerſa Familia, Liberi, Hæredes, ac Posterì rui legitimi utriusque sexus Equites de Cronberg in perpetuum ſiris, nomen, & dignitatem Equirum habere, obtinere, geſtare, & deſerre, ac tam in literis, quam nuncupatione verbali, nec non in rebus ſpiritualibus, & temporalibus, eccleſiaſticis & profanis, & in quibuſcunque negotiis, & actionibus a Nobis, & Succelloribus noſtris, & aliis omnibus, & ſingulis, cujuſcunque ſtatus, gradus, ordinis, dignitatis, & conditionis extiterint, pro veris Equiribus haberi, teneri, dici, nominari, & honorari poſſitis, & debeat, prout Nos ipſi re, eodemque legitimos Hæredes, & Posterò tuos utriuſque ſexus Equites dicimus, nominamus, & appellamus.

Volentes, & decernentes ulterius eadem auctoritate, & poteſtate Noſtra, quod omnibus, & ſingulis privilegiis, indultis, immunitatibus, libertatibus, juribus, conſuetudinibus, honoribus, dignitatibus, prærogativis, exemptionibus, gratiis, & favoribus tui, frui, gaudere, & potiri valeatis ubique locorum, & terrarum, quibus cæteri Equites tam in Sacro Imperio, quam Regnis, & Dominiis noſtris hæreditariis tui, frui, gaudere, & potiri ſolent, & poſſunt de jure, vel conſuetudine omni contradicitione, & impedimento poſſito. Quam tamen noſtram confirmationem, & quatenus opus ſit de novo conſeſſionem, & creationem ira intelligi volumus, atque decernimus quod per eam nihil detrahatur, aut præjudicetur Nobis, vel Sereniſſimo Carolo Archiduci Aultriæ Patruo, & Principi veſtro Clemenſiſſimo, vel Noſtris in Inclſta Domo Aultriæ Succelloribus in exercitio, & Adminiſtratione ſupremi noſtri, & Dilectionis ſux Domini Jurisdictionis, & aliorum quorumcunque jurium, quibus tu præſate Joannes Philippe, & Familia tua antediſta, ac tui Liberi, Hæredes, & Poſteri renentur ratione bonorum veſtrorum quorumcunque in noſtris, & Dilectionis ſux Regnis, & Dominiis ſiſorum debitas, & impoſitas, ac pro tempore imponendas ſteuras, & quolibet alia onera, tam realia, quam perſonalia præſtare, atque perſolvere, quæ alii eorundem Regnorum, & Dominiorum Equites præſtare, & perſolvere ſolent, & debent omni dolo, & fraude remota.

Quocirca mandamus univerſis, & ſingulis Archiepiſcopis, Episcopis, Ducibus, Marchionibus, Comitibus, Baronibus, Miliribus, Nobilibus, Clientibus, Capitaneis, Vicedominis, Præſectis, Caſtellanis, Locumtenentibus, Officialibus, & Hetaldis, Caduceatoribus, Burgi Magiſtris, Judicibus, Conſulibus, Civibus, & generaliter omnibus, & ſingulis noſtris, & Sacri Romani Imperii Regnorumque, & Provinciarum noſtrarum hæreditariarum ſubdiris, ac fidelibus dilectis cujuſcunque dignitatis, gradus, ordinis, & conditionis exiſtant, ut Te antediſtum Joannem Philippum Coroninum, ac univerſam Familiam tuam, nec non Hæredes, & Posterò tuos legitimos utriuſque ſexus in infinitum ex te deſcendentes, ac deſcenſuros in dicto Equeſtri ſtatu, ordine, & dignitate permanere, omnibuſque, & ſingu-

singulis præminentibus, privilegiis, indultis, immunitatibus, libertatibus, juribus, consuetudinibus, honoribus, dignitatibus, prærogativis, exemptionibus, gratiis, & favoribus tibi, & Familiæ tuæ in hoc nostro Diplomate confirmatis, & innovatis libere, & quiete absque ullo impedimento uti, frui, gaudere & potiri sinant, atque Te, tuosque in iis omnibus, & singulis defendant, conservent, & manuteneant, & alios nequid in contrarium attentent, vel moliantur pro viribus prohibeant, & impediant, quatenus incurrere non velint in indignationem nostram gravissimam, & poenam quinquaginta Marcharum auri puri pro dimidia Filco nostro, & pro reliqua parte tibi supradicto Joanni Philippo Coronino, ac aliis ex Familia tua Equitibus de Cronberg, seu Hæredibus, & Successoribus tuis toties quoties contra hanc nostram confirmationis, concessionis, libertatis, & Gratiæ paginam factum fuerit, inviolabiliter solvendam incurrere noluerint. Harum Testimonio litterarum manu nostra subscriptarum, & sigilli nostri appensione munitarum. Datum in Arce Nostra Regia Pragæ die decima nona Mensis Martii, Anno Domini Millesimo quingentesimo octuagesimo octavo, Regnorum Nostrorum Romani decimo tertio, Hungarici decimo sexto, Bohemici vero decimo tertio.

Rudolfus

Ad mandatum Sacræ Cæs.

Matris proptrium

P. Bernburger mp.

(L: S:)

N.º XCVIII.

Idem Rudolphus II. Imperator paulo ante memorato loco, die, mense, & anno Ludovicum, & Lelium Fratres de Colloredo, nec non eorum intuitu universam stirpem de Colloredo a celebri illo Gulielmo de Mels, Glizoj filio descendente, Baronatus de Valsée honore, titulo, ac dignitate condecoravit. Apographum communicavit Illustrissimus nuper defunctus Comes Philippus de Colloredo, seu Colloredo.

N.º XCIX.

Ferdinandi I. Imperatoris, & Caroli Styriæ Austriæ Archiducis Progenies circa accuratius descripta a Joanne Philippo Coronino de Cronberg circa annum 1590. Ex Autographo Archiducii mei Domestici, cui recentiori casano postmodum nonnulla in adnotationibus matrimoniorum accesserunt.

Nota di Gioanne Filippo Coronini di Cronberg, della Prole che ebbe il sacratissimo Imperator Ferdinando colla sua Moglie la Serenissima Regina Anna di Ungaria.

Prima Elisabetha nata in Lintz l'anno 1526. alli 9. Luglio a hore quattro avanti mezo di. Morta Regina di Polonia alli 15. Zugno 1545. senza figliolanza.

Secondo Massimiliano naque in Vienna l'anno 1527. il primo di Agosto a 11. hore dappoi mezo giorno. Fu Imperator.

Tom. I.

Nnnn

Ter-

Terza Anna naque in Praga l'anno 1528. alli 7. Luglio a 4. hore avanti mezo di. Maritata fu nel Duca di Baviera.

Quarto Ferdinando naque in Lintz l'anno 1529. alli 14. di Zugno, hore 3. dapoì mezo giorno.

Quinta Maria naque in Praga l'anno 1531. alli 15. Maggio, hora prima dapoì mezo di, maritata in Cleves.

Sesta Magdalena naque in Inspruch l'anno 1532. li 12. di Agosto, hore 8. doppo mezo di.

Settima Cattina naque in Vienna l'anno 1533. li 15. Settembre, 5. hore avanti di. Maritata prima nel Duca di Mantova, e poi nel Re di Polonia.

Ottava Leonora naque in Vienna l'anno 1534. li 2. di Novembre 5. hore avanti mezo di. Maritata nel Duca di Mantova.

Nona Margarita naque in Inspruch l'anno 1536. li 16. di Febbraro, hore 2. dapoì mezo giorno.

Decimo Gicanne naque in Praga l'anno 1538. li 10. di Aprile, hore 5. avanti mezodì, Morto in Inspruch ai 2. di Marzo 1539. a hore 5. dopo mezodì.

Undecima Barbara naque in Vienna l'anno 1539. ultimo Aprile, fra le 3., & 4. hore avanti mezodì. Maritata in Alfonso ultimo Duca di Ferrara.

Duodecimo Carlo naque in Vienna l'anno 1540. alli 3. di Zugno fra le 3. & 4. hore avanti mezo giorno. Fu padrone della Stiria, Carinthia Cragno, Gorizia, e Trieste. More in Gratz l'anno 1590. in giorno di Marti 10. di Luglio alle 5. hore avanti mezo giorno.

Decimaterza Urfula naque in Città nova l'anno 1541. li 24. Luglio fra le 4. & le 5. hore avanti mezo giorno, Morta in Inspruch il primo di Maggio l'Anno 1543.

Decimaquarta Hellena naque in Vienna l'anno 1543. alli 7. di Zenaro a hore 8. avanti mezodì.

Decimaquinta Joanna naque in Praga l'anno 1547. alli 24. di Zenaro hore 8. avanti mezodì.

La Serenissima Regina Anna Madre morse in Praga li 27. di Zenaro 1547.

Il Sacratissimo Imperator Ferdinando Padre morse in Vienna il dì di San Jacomo a 7. hore dapoì mezo giorno l'anno 1564.

Seguita la Nascita delli figlioli del Serenissimo Arciduca Carlo figliolo di Ferdinando Imperatore hanti con la Serenissima Maria Duchessa di Baviera.

Primo, Ferdinando naque in Judemburg l'anno 1572. alli 15. Luglio un quarto dapoì le 8. hore avanti mezodì, & morse l'ultimo Luglio detto millesimo sepolto a Sachovia.

Seconda Anna naque in Gratz l'anno 1573. alli 16. Agosto un quarto avanti le 6. hore dapoì mezodì. Poi maritata in Sigismondo II. Rè di Polonia & Suecia.

Terza Maria Christierna naque in Gratz l'anno 1574. alli 10. Novem-

vembrio doi hore dapoi meza notte. Mal maritata in Sigismondo Bar-
tori Principe di Transilvania.

Quarta Chararina Renata naque in Gratz l'anno 1576. alli 4. Ze-
naro 8. hore dapoi inezo di e morta.

Quinta Ellisabetta naque in Gratz l'anno 1577. alli 13. Marzo un
quarto di hora avanti le 7. hore, avanti mezo di. Morfe nel 1586.
e 29. Zenaro.

Sesto Ferdinando naque in Gratz l'anno 1578. alli 9. Luglio un
quarto di hora dapoi le 3. avanti mezo giorno.

Settimo Carlo naque in Gratz l'anno 1579. adi 17. Luglio un quar-
to avanti sei hore dapoi mezo di. Morfe nel 1580. alli 12. Marzo, fra
le dodeci, & una hora dapoi mezo di, fu sepolto in Segovia.

Ottava Massimiliana naque nel 1581. adi 22. Marzo due quar-
ti avanti le sei hore dapoi mezo di. Morfe.

Nona Leonora nata in Gratz nel 1582. adi 25. Setembrio un quar-
to avanti quatro hore dapoi mezo di.

Decimo Massimiliano naque in Gratz l'anno 1583. adi 17. Novem-
brio un mezo quarto dapoi 9. hore avanti mezo di.

Undecimo Margareta naque in Gratz l'anno 1584. adi 25. X^{brio} un
quarto avanti 9. hore avanti mezodi. Maritata nel Re di Spagna Fi-
lippo III.

Duodecimo Leopoldus naque in Gratz l'anno 1586. alli 9. Ottobre
un quarto avanti 11. hore dapoi mezo di.

Decimoterza Maria Magdalena naque in Gratz l'anno 1587. alli
7. Ottobre un quarto dapoi 1. hore di notte.

Decimaquarta Costanza naque in Gratz l'anno 1588. Il Serenissimo
Arciduca Carlo Padre morfe l'Anno 1590., Marti 10. di Luglio, 5.
hore avanti mezo di.

Decimoquinto Doppo la Morte di Sua Altezza naque Carlo Posthu-
mo adi.... Agosto in dero anno 1590.

N.^o C.

*Ernestus Archidux Austrie tanquam Tutor, & Curator testamentarius, nec non plenipotentarius in hereditariis Ferdinandi Nepotis adhuc minoris Principibus, ac Provinciis Gubernator constitutus, fidei dilecto Francisco Formentino Ordinis Teutonici Commendatori in Gross Suntag, Caroli quondam Archiducis Cubiculario, gratiosissime concedit expectantiam ad Capitaneatum Gradiscæ, si aut per mortem, aut per resignationem (actua-
lis Capitanei Joannis Cobenzellii), aut alio denique aliquo modo illud va-
care contigerit. Dat. Græcii IX. Martii 1591. Autographum possidet
Dominus Baro Paulus Emilius Formentinus.*

N.^o CI.

*Idem Ernestus Archidux eidem Francisco Formentino Commendatori
in Gross Suntag, ac pie memorie defuncti Caroli Archiducis Cubiculario propter egregia merita, & diuturna præstita officia annuam pensionem*

200. florenorum (in ratione 60. crucigerorum pro singulo floreno), Labaci a Supremo Exactore subministrandam, dilargitur: gratiosissime addita per expressum conditione, ut etiam post mortem ejusmodi penso ad Francisci heredes devolveretur, donec Principis Fiscus 1500. florenorum solatione eam non redemerit. Dat. Græcii I. Maii 1591. Autographum possidet sapius memoratus Bar. Paulus Æmilius Formentinur.

N.º CII.

Idem porro Ernestus Archidux, ad instantiam Casparis de Bertbis, ejusdem Tapoglianensem Domum peculiari edito Diplomate ad Sedis Nobilitatis, seu Equestris Mansionis conditionem elevavit, cum titulo, & prædicato perpetuis temporibus exinde gestando Nobilium de Bertbis in Bertbisegg, cum omnibus, & singulis prærogativis, juribus, emolumentis, honoribus, atque immunitatibus, quibus possesseurs ejusmodi Nobilium Sedium utuntur, potiuntur, & gaudent consuetudine, vel de jure. Dat. Græcii XXX. Januarii 1593. Autographum exhibuit Illustr. & Reverend. Bernardinus Bertbis de Bertbisegg Tergestine Cathedralis Ecclesiæ Canonicus.

N.º CIII.

Maximilianus Archidux Austriae, Dux Burgundiae, Brabantiae, Styriae, Carinthiae, Carnioliae, Luxemburgi, Wirtenbergæ, Superioris, & Inferioris Silesiæ, Princeps Sueviæ, Marchio Sacri Romani Imperii Burgoviae, Moraviae, Superioris, & Inferioris Lusatiæ, Administrator Supremi Magistratus Prussiae, Magister Ordinis Teutonici in Germania, & Italia, Principalis Comes Habsburgi, Tyrolis, Kyburgi, & Goritiæ, Landgravius Alsatiae, Dominus Marchie Winidorum, Portus Naonis, & Salinarum (qui, Ernesto Fratre ad Belgii Provincias gubernandas evocato, Republicæ custodiam susceperat) fidei dilecto Græcensis Cameræ Secretario Carolo Zengraf Provincialium Austriacarum Nobili declarato confirmat, & diversis accessiombus magis illustria reddit antiqua Armarum Insignia, eidemque rubricæ ceræ usum ex speciali gratia eodem contextu indulget. Dat. Græcii XXVI. Aprilis 1594. Autographum Germanicum in Domestico nostro extat Archivio.

Notandum quod extra Suburbium Goritiense, vulgo la Plazgutta nuncupatum, edificata domus ab hoc Carolo Zengrafio denominationem suam sumpserit; quæ subinde cum adjuncta jurisdictione, extincta nempe Zengraforum Prosapia, ad Strasoldos Comites devoluta, iisdem prædictatum de Zengraf attulit, quo facilius inter numerosos distinguerentur Gentiles.

N.º CIV.

Ferdinandus Archidux Austriae (Ingolstadio redux, quo quinquennio ante, viro adhuc Parente Carolo, litterarum causa accesserat) Joannem Locatellum, Gibellinum dictum, ob egregias animi dotes, & fidelia præstita servitia, una cum universa utriusque sexus Posteritate in statum, gra-

gradum, ordinem, ac dignitatem Nobilium exexis, & tamquam de Nobili, Equestri, ac Torneario Genere natum appellavit: concedendo eidem peculiaria Armorum Insignia, quæ Pictoris arte in medio Diplomatis expressa reperiuntur. Dat. Græcii die ultima Februarii 1596. Autographum possidet Nob. & Excellens J. V. Doctor Josephus Locatellus.

N.° CV.

Ferdinandus Archidux Austriae mandat Ruperto de Eggenberg in Ebrnhausen, ut inter Joannem Busetti, & Lucretiam, occasione reversionis Dotis post mortem communis Sororis Elisabeth nuptæ Michaeli Papillero, verentem questionem de æquo, & bono dirimat. Dat. Græcii 1. Julii 1596. Ex autographo Archivi domesticæ. Latium reddidit D. Anonius Cominus.

Ferdinandus Dei Gratia Archidux Austræ, Dux Burgundiæ &c. Comes Tyrolis, & Goritiæ.

Devote, fidelis. Ex annexis fusius percipies, quatenus Joannes Busetti contra N. Judices, & Gastaldionem Civitatis Laack, eo quod isti, instante Sorore sua Lucretia, dotalia bona, quæ post mortem Elisabeth itidem Sororis suæ nuptæ Michaeli Papillero, ad eundem reverti debuerant, judiciali sequestro affecerint, gravatum se conqueratur. Mandamus tibi itaque clementissime, ut ex æquo, & bono hoc in negotio jus dicas, ne ullus supplicanti gravamini locus supersit; qua in re voluntas, & opinio nostra gratiosissima consistit. Darum Græcii 1. Julii 1596.

Commissio Serenissimi Dñi Archiducis in Consilio

Georgius Wuecher in Dñs Locumtenens substitutus.

Joannes Jacobus ab Edling.

Elias Grüenberg Cancellarius.

Maximilianus Eder.

Tergo) Dilecto fideli nostro Ruperto de Eggenberg in Ehrenhausen Tribuno Militum Hispanicæ Majestatis, & Cæsareo Regio, Nostroque Consiliario, Supremo Militum in Croatia, & Winidorum Regione, nec non Arcis Græcensis Capiteano

Græcii.

N.° CVI.

Idem Ferdinandus Cypriano Juniori Coronino de Cronberg Nobilitatem confirmat, & Insignia auget gentilitia. Autographum germanicum ipse possideo; cui ad amussim respondet versio italica mihi a Comite Joanne Carolo Coronino communicata, quæ hujusmodi est.

Ferdinando per la Dio Grazia Arciduca d'Austria, Duca di Borgogna, Brabante, Stiria, Carintia, Cragno, Lucemburgo, Wirtenberga, superiore, ed inferiore Slesia, Principe nella Suevia, Marchese del S. R. I. nella Moravia, superiore, ed inferiore Lufazia, Conte d'Absburgo, Tirol, Ferrero, Kiburgo, Gorizia &c.

Chiaramente confessiamo colle presenti per Noi, Nostri Eredi, e Successori, e notificiamo universalmente, che dove, vedendo noi, che il

Tom. I.

Oooo

San-

Sangue, e Nobiltà generosa abbi sempre ricercato non solamente dalla Nostra Eccelsa Casa d'Austria, ma anco dagli Imperatori Romani, Re, e Principi, come Procuratori del Mondo, d'essere remunerata, così è stata ancora quella per le eroiche sue azioni, fedeli dipartimenti, e non altrimenti, sempre sollevata, ed innalzata, donde ne hanno poi gli Eccelsi Potentati ricavato gloria, ed accrescimento con l'utile commune. Ed affine la Nobiltà, ed azioni generose di quella non venghi col tempo scancellata, ma bensì ne debba per tutti li tempi vivere, e risplendere, donde non solamente s'averà dalli Sudditi la dovuta, e fedele servitù verso li Superiori, ma ancora con buona politica verranno ad aumentarsi gli Stati, e Signorie; ed essendo noi non solo per la Principesca nostra Altezza, nella quale per la somma sua grazia ci ha voluto collocar l'Onnipotente, come anco per l'innata Nostra bontà sempre stati inclinati a promuovere l'onore, ed utile a tutti li fedeli sudditi delli Nostri Ereditarij Principati, e Paesi, così ancora il dovere vole che noi partecipiamo la Nostra Principesca Grazia a quelli, li progenitori de' quali sono venuti con ogni decoro, ed onore nelli Nostri Paesi, ed essi stessi sono intenzionati di prestare a Noi, ed alla Nostra Eccelsa Casa d'Austria ogni più vera, inalterabile, e fedele servitù.

Considerando adunque Noi benignamente, e riconoscendo li Nobili tratti, buone qualità, ed il decoto, fedeltà, generosità, virtù, ed azioni Eroiche del Nostro Fedele diletto Cipriano Coronino, e de' suoi Figlioli abitante in Gorizia per la divota e fedele servitù prestata non solo dalli suoi Maggiori, e principalmente dal suo Padre Giovanni Cipriano detto il vecchio, dalli Fratelli Gian Filippo, e Giacomo, e dal Nipote Gian Maria alla Nostra Eccelsa Casa d'Austria; ma ancora da esso medesimo in più occasioni, e dalla sua figliolanza, specialmente però dal figlio maggiore nominato Giovanni, che servì in guerra generosamente, come Capitano di cento Soldati a Cavallo, contro il commune, e giurato nemico della Cristianità l'Ottomano, ove fece in più occasioni sperimentare il suo valore, come anco dell'altro figlio Giovanni Battista, che (come ci viene riferito) sotto Petrinia fece colle proprie mani prigione Ardoi di Begg, non pensando al rischio della propria vita in servizio publico, azione veramente, che non può restare senza venire raccomandata. Sopra di che abbiamo con animo ben deliberato, buon consiglio, e vera scienza conferita specialmente questa grazia al prememorato Coronini, e data questa elezione non solo ad esso, ma a tutti, e cadauno suoi legittimi, e naturali Eredi, ed Eredi degli Eredi tanto Mascolini, che Femminini in perpetuo, e quelli innalzati all'istesso grado, e stato di Nobiltà nelli Nostri Ereditarij Principati, e Paesi, che a quest'ora godono il poc' anzi motivato Gian Filippo Coronini de Ctonberg, e Gian Maria di lui figliolo, in maniera che per l'avvenire esso Cipriano il Giovane colli suoi Figli, e legittimi Discendenti in perpetuo abbiano ad essere riconosciuti per veri Gentiluomeni, e Cavalieri innalzati, condecorati, nobilitati, eguagliati, e posti nella Compagnia degli altri Nobili Cavalieri nelli Nostri Ereditarij Principati, e Paesi in modo, forma, e maniera tale come che sol-

fossero nati, e procreati dalli loro Bisavi, Avi, Padre, Madre, e stemma d'ambidue li fessi veramente Cavalleresco. E per maggior dimostrazione, e corroborazione di cotesta nostra grazia, ed innalzamento nel stato, e grado della Cavalleresca Nobiltà abbiamo Noi al prememorato Coronino, come anco a tutti li suoi legittimi, e naturali Eredi, ed Eredi degli Eredi in avvenire in perpetuo confermata la loro antica Arma, ed Insegna come segue, cioè uno Scudo quadripartito, nel quale alla dritta sotto, e di sopra alla sinistra vi sia un Campo di colore turchino, o azzurro, nel fondo di quello un Monticello verde di tre cime una per parte, e sopra quella di mezzo una Civetta di color naturale in ambe le parti, e sopra la stessa tre stelle di sei cantoni di colore giallo, o d'oro: alla sinistra poi di sotto, e destra di sopra un campo bianco, o d'argento, nel quale vi sia un Leone in piedi rosso, o di colore rubino, con le fauci aperte, con la lingua rossa eminente con la coda doppia da dietro, tenendo nelli piedi d'avanti cadauno una torcia di colore giallo: e nel mezzo di questo Scudo Maggiore un scudetto piccolo di colore rosso con una Corona Regia di colore giallo, o d'oro. Sopra l'Arma un libero, aperto, e nobile Elmo con li ornamenti, e fasce pendenti alla dritta di colore rosso, e bianco, alla sinistra poi giallo, e turchino, e sopra una Corona di colore giallo, o d'oro, e nel mezzo della stessa Corona sopra di quella un Monticello, ed una Civetta compagna di quella dell'Arma, in mezzo di due Ale d'Aquila distese, e per il mezzo a traverso egualmente divise: la dritta sopra rossa, e sotto bianca, e dentro quattro Barette Turchine collocate a guisa di Campane; la sinistra sotto rossa, e sopra bianca colle poc'anzi mentovate Barette Turchine, e sopra poi di dentro, ed in mezzo delle Ale, sopra la Civetta una Stella di sei cantoni gialla: la qual Nobil Arma, ed Insegna nel mezzo delle presenti nostre Principesche Patenti dipinta, e con li colori medesimi tirata in vigore della presente nostra grazia, dono, ed esenzione conferita, e data, colle quali innalziamo, condecoriamo, e mettiamo loro nel stato, e grado della Cavalleresca Nobiltà, acciò che possino, e devino avere l'accesso nelle Compagnie, e Comunità d'altri Nobili Cavalieri dell'Eccelsa Nostra Casa d'Austria: e così concediamo, e vogliamo che usino, ed adopino la sudetta Arma, ed Insegna sempre per l'avvenire, e questo in vigore della nostra Principea autorità, potere, e delle presenti nostre Lettere. E dichiariamo, ordiniamo, e seriamente comandiamo, che il prenominato Coronino, i suoi legittimi, e naturali Eredi, e gli Eredi degli Eredi tanto Maschi, che Femmine continuamente, ed in perpetuo sino di stirpe Cavalleresca, e talmente si nominino da tutti, e cadauno da per tutto, in tutte, e cadauna le funzioni, affari, e cose tanto spirituali, che temporali, per tali venghino riconosciuti, così si devano chiamare, e titolare in scritto, ed a voce, ed anco tutti universalmente debbano loro prestare ogn'onore, decoro, dovere, ed assistenza, e possino quelli, e devino in avvenire, avere, e ricevere ogni Benefizio nelle maggiori, ed inferiori fondazioni, tanto spirituali, che temporali, e quelli assumere, ed esercitare in conformità, che hanno esercitato li loro Maggiori, ed esercitano altri Nobili Cavalieri, e Gentiluomini delli Nostri Principati, e Paesi, co' quali viveranno, e faranno in loro Compagnia quello, che essi

essi fanno, assistendo nelli Tribunali alla Giustizia, pronunziando sentenze, e mettendo in esecuzione altre Nobili cose, e funzioni in, e fuori di loro Giurisdizione, conforme all'usanza lodevole della Principale nostra Contea di Gorizia. Saranno pure partecipi, degni, accettabili, ed abili di fare tutto quello, che loro piacerà dell'antelcritta Arma, ed Insegna in tutte, e cadauna le cose, ed azioni onorate, da bene, nobili, cavalleresche, in tutte le pubbliche feste, giostre, torneamenti, e giochi cavallereschi, dove possono, e devono non solo intervenirevi, ma eziandio esercitarsi, affiggerci le proprie Armi, Insegne, e Sigillo in tutti li luoghi, e confini, secondo che esigerà il loro onore, bisogno, volere, e piacere; conforme faranno gli altri ben nati Cavalieri de' Nostri Principati, e Paesi, e che godono attualmente, tanto essi debbano godere, ed adoperare per giustizia, ovvero per consuetudine, senza venire da chiunque si sia impediti.

Ed annunziamo sopra di ciò a tutti, e cadauno li Nostri Prelati, Conti, Baroni, Cavalieri, Nobili, Paesani, Logorententi, Capirani, Vicedomini, Sostituti, Agenti, Amministratori, Uffiziali, Consoli, Gastaldi, Configlieri, Revifori dell' Arme, ed Insegne, Citradini, Plebei, e successivamente a tutti gli altri Sudditi delli Nostri Principati, e Paesi sì spiritali, che temporali, sino di che si voglia dignità, stato, grado, e condizione, seriamente con le presenti lettere, e vogliamo, ch'essi riconoscano l'antedetto Coronino, li suoi legittimi naturali Eredi, e gli Eredi degli Eredi tanto Malcolini, che Femminini continuamente, ed in perpetuo per tali, quali sono gli altri Nobili Cavalieri, e Gentiluomini delli Nostri Principati, e Paesi, e debbano ancora in tutte le cose tanto spiritali, che temporali, fondazioni di Luoghi pii, e conforme le occasioni accettarli in compagnia, e prestar loro ogni decoro, ed onore in conformità della Nostra Principesca Grazia, Dono, Esenzione, e Privilegio, rispettandoli, ed onorandoli, come ancora non facendoli impedimento rapporto alla soprascritta Arma, ed Insegna, ma bensì dovendo loro prestare assistenza, difendere, proteggere mantenere, e lasciare senza impedimento godere tutte, e cadauna le prescritte grazie, esenzioni, privilegi, ed onori, come non meno le nobili, e cavalleresche cose loro da noi impartite; e questo sotto gravissima pena della Nostra disgrazia, ed appresso d'una pena d'essere alli trasgressori irremissibilmente levata di cinquanta Marche d'oro purissimo, ogni qualvolta venisse contrafatto a questa Nostra Lettera, d'essere applicata la metà alla Nostra Camera, e l'altra metà al sopradetto Coronino, ed alli suoi legittimi naturali Eredi, ed Eredi di Eredi. Se pure qualcheuno altro si servisse d'Arma simile alla soprascritta, s'intenda sempre senza pregiudizio e danno. Per corroborazione delle presenti abbiamo appeso il Nostro Principesco Sigillo. Dato nella Nostra Città di Gratz li nove del mese d'Agosto l'Anno dopo la Natività del Nostro diletto Signore, e Redentore mille cinquecento nonanta sei.

Ferdinando

Wolfgang Iechlinger

Ad Mandatum Serenissimi Archiducis proprium

.....

(L.S:)

Ejus-

N.° CVII.

Ejusdem Ferdinandi nomine Georgius Episcopus Lavantinus Provinciarum interioris Austriae Locumtenentis Joannis Cypriani Coronini filius, Joanni Philippo, Orpheo, Cypriano, & Annae viduae Francisci de Cronschall de nonnullis Feudis, seu Fundis censituriis investituram concedit Graecii XIV. Februarii 1598. In Diplomatis Germanici locum ab Anonymo confectam uno circiter ab hinc saeculo Italicam translationem subditum.

Ferdinando per Iddio Grazia Archiduca d'Austria &c. Conte del Tirolo e Gorizia. &c.

Notifichiamo, e facciamo sapere con la presente esser avanti Noi compa-
parfo il nostro diletto fedele Giovanni Coronini di Cronberg Capitano d'
una Compagnia di Catabinieri, & haverci umilmente rapresentato con
tutto che il di lui Padre Gian-Filippo, e li di lui Zii Orfeo, e Cipriano
havessero per il passato supplicato la dilezione del Arciduca Ernesto Ca-
rissimo nostro Zio di felicissima recordatione a concederli li qui sotto
descritti luogi e beni feudali a Noi & al nostro Principal Contado di Go-
rizia aspetanti, e questi per se e loro Eredi maschi ad esclusione delle fe-
mine finochè durassero le loro linee maschiline, e cio ad esclusione prin-
cipalmente della loro Sorella Anna maritata nel quon^{do} Francesco Cron-
schall, a motivo che essa non può cos'alcuna pretender di questo Feudo
sintanto che dura la linea Masculina, al che però non abbia voluto con-
descendere la Dilezione sua del Archiduca Ernesto di felice memoria, a
causa che essa sorella s'abbia di ciò doluto, & humilmente supplicato a
nominar anch'essa apresso li suoi Fratelli nelle Lettere feudali allhora so-
toscritte, come e stato per il passato, ancor avanti che questo feudo en-
trasse nella Casa Coronini, praticato, il che parimente non abbia voluto
fare la dilezione del Carissimo nostro Zio Massimiliano Archiduca d'Au-
stria &c. furono tutti due uno doppio l'altro Governatori delle nostre Pro-
vinzie, e Paesi Austriaci, ma abbia fatto inserire anco la predetta Sorella
Anna nelle Lettere feudali, come da dette lettere a loro consegnate. Con
in oltre haverci humilmente supplicato esso Giovanni Coronini di Cronberg
comparendo a nome di suo Padre Gio: Filippo, e Zii Orfeo e Cipriano
ulteriormente investirlo delli mentovati luogi Benni e Casa con tutte le
loro pertinenze. In seguito dunque dell'umilissime loro istanze al sopra-
detto Giovanni Coronini di Cronberg a nome come sopra gli concediamo
ancora de nostra certa scienza con la presente tutto quello che di giustitia
gli potiamo, e dobbiamo concedere: Sicche essi Gian-Filippo, Orfeo, Cy-
priano & Anna, & loro Heredi Maschi, & Femine d'ora impoi da Noi,
& nostri Heredi Conti di Gorizia li possino e debbano possedere, godere,
& usufruttuare, & fare tutto quello, che per modo di Fittivello, secondo
il costume de Fittivelli, e della Patria, senza pregiudicio però nostro, e
de nostri heredi, e ragioni, e feudi di ciascun altro. Essi Coronini poi
devono mantenere e conservare detti Luogi, e beni con farli diligentemen-
te lavorare, e migliorare, & la motivata Casa tenir reparata, e per detti

Tom. I.

Pppp

beni

beni a tempo debito pagare d'affitto annualmente all'Ufficio di Vipulzano una Marcha di danari d'Aquileja, e per la Casa premeffa all'Ufficio di Gorizia pagare parimente d'affitto e Fielivello dieci dinari novi, & per detti Luogi effer a noi obedienti, e fedeli fecondo la prattica e confuetudine de Fielivelli del noſtro Contado di Gorizia, Signorie di Cormons e Carlo, e della Patria, & queſti ſono li luogi e Beni nominatamente, una terra e fedime ſituato in Moraro per altro habitata e lavorata da Tadio Furlano confinad' una parte con la terra della Chieſa di detto luogo, dall'altra con la terra di Nicolò Viſintino, della terza con la terra delli noſtri fedeli di Straſoldo, e dalla quarta con la ſtrada publica. Sei Campi poi ed un prato li quali parimente appartengono quivi. Come pure una Vigna ſituata in Medana confinante da due parti con le ragioni de noſtri fedeli Baroni Colloredi di Fleana, dalla terza con la terra condotta da Andrea Torroſ, e dalla quarta con la terra di Giacomo Mnſig. Item la Caſa con tutte le ſue habenze e pertinenze ſituata frammezzo ad un'altra di ragione Coronini ed una di ragione di Caſparo Cnſman apreſſo il portone grande andando fuori di Gorizia in faccia della Caſa di Matria della Torre. In fede di che la preſente noſtra ſigilata col noſtro ſigillo pendente, fu data nella noſtra Città di Graz li quattordici Febraro 1598.

Georgio Veſ.^o di Lavant Statthalter

Adamo Fiſcher Dot.^m Cancelliere

Commiſſio Sereniſſ.^{ma} Domini Archiducis in Conſilio

Bartholomio Haſling mp.

Girolamo Mannekhar Dot.^m mp.

(L. S.)

N.^o CVIII.

Inſtruſſio ab eodem Ferdinando Archiduce data Joſepbo de Rabatta Oratori ſuo ad Clementem VIII. Summum Pontificem delegato pro Epiſcopatibus Paſſaviienſi, & Labacenſi, nec non pro erectione novi Epiſcopatus Gorizienſis. Dat. Græcii III. Septembris 1598. Ex authenticis Reverendi Dom. Antonii Goſſiſſe Curie Archiepiſcopalis Aſſuarii.

Ferdinando per la grazia d'Iddio Arciduca d'Auſtria, Duca di Borgogna, Conte di Tyrol &c.

Inſtruſſione, per il fidele noſtro diletto Joſepbo de Rabatta in Dorimbergo ſupremo Ereditario Maſtro di ſtala del Contado di Gorizia, noſtro Conſigliere, & Vicedomo in Cragno, di quello ch'egli haverà di trattar da parte noſtra, in Ferrara over in qual ſi voglia altro loco, dove ſi ritrovera la Santità di N. S. come ſegue.

Et prima, giongendo eſſo de Rabatta in Ferrara, uſarà ogni diligenza d'havere quanto prima audienza da S. San.^{ta} & comparando avanti quella li baſiarà li piedi in noſtro nome con far le noſtre humil raccomandazioni, & offerire la noſtra per ſempre pronta ſervitù, & filial obediencia.

Poi renderà infinite grazie a S. Sta della ſingular cura, & paterno amore dimoſtrātoci nel negotio di Poſſau. Et principalmente che ſi habbi compiaciuta dapoï la morte del Sig. Veſcovo di bona memoria non ſolum com-

ſola-

solare & confirmare la persona di nostro fratello l' Arciduca Leopoldo sì paternalmente con un suo gracioſo Breve, Ma ancho ſcritto sì caldamente al Capitolo di quel Veſcovato in noſtro favore: Dalche comprendiamo la ſicura, & favorevol reuſcita di queſto negorio: Supplicando inſieme con la Sig.^{ta} noſtra Madre di novo humilmente, che Sua San.^a vogli sì come ſin hora ha fatto, haver benigna protezione di queſta cauſa, & ridurla al deſiderato fine, quanto prima, per molti riſpetti, & incommodi che naſcer potrebbero, Che farà ſingolar gracia alla Caſa d' Auſtria fidele della Sede Apoſtolica, & in ſpecie alla M^a del' Imperatore per le ragioni già peravanti addotte. Ma ſe queſta cauſa di Poſſau foſſe al ſuo arrivo, già ſpedita, & concluſa in Conſiſtorio, egli renderà infinite grazie a S. San.^a in nome della Ser.^{ma} Madre, & delli ſuoi figlioli: dando con bel modo ad intendere, che egli principalmente per queſto ſi ſtato mandato, acciò che renda grazie à S. S.^a per haver conferito un tal beneficio in caſa noſtra.

Seguirà poi l' indolenza noſtra in materia del Veſcovato di Lubiana la quale eſſo de Rabatta farà con quella debita moſteſtia & deſtrezza, che ſi conviene, Narrando a S. S.^a brevemente, che havendo noi per il paſſato eletto per Veſcovo di quel loco il Reven.^{do} Thomaſo Kren Decano, & predicatore ivi, con tutto ciò che lo teniamo per atto à tal Eccleſiaſtica dignità, tanto alla dottrina, quanto alla vita eſemplare ſin hora da lui inſeſa, havendo predicato molti anni con ſingolar zelo, & convertito molte perſone alla fede Catholica, nondimeno per certi impedimenti forſi da alchuni invidi machinati, egli non poſſi conſeguire la confirmatione. Ritrovandolo dunque ſufficiente à queſto caricho, pregiamo Sua San.^a, che non vogli preſtare più fede alli ſuoi emuli: Ma farci queſta gracia di confirmarlo quanto prima in detto Veſcovato, acciò per la diuturna vacanza non riſorga qualche inconveniente, & danno dell' iſteſſo Veſcovato: Si come ci conſidiamo nella benignità di S. San.^a Aggiungendo che il ſtato di Carniola ſi ritrovi nelle coſe della Religione in miſerabil ſtato, per non eſſervi un paſtore & Veſcovo, il quale facci l' oglio ſanto, & adminiſtri li Ordini Sacri, Eſſendo già un anno paſſato, che l' ultimo Veſcovo paſſò da queſta vita, Il che ridonda in danno di molte povere anime, & della diſciplina Eccleſiaſtica. Et ſe bene eſſo Rd.^o Kren ha parenti Eretici, li quali in parte dapoi la ſua natività ſi hanno laſciato diſviare dalla vera fede, tuttavia ſpetiamo, che S. S.^a non diſcualtarà queſto: Ma diſpenſerà in ciò mediante l' authorità Apoſtolica, Et maſſime che in queſti paeſi ſi reputa per honore, quando le perſone ſi ritrovano over ritornano nel grembio della Sta Madre Chieſa, abenche li Parenti ſiino Eretici.

Eſſo de Rabatta venirà poi al particolare della erectione del novo Veſcovato di Gorizia, narrando che molti danni, & diſcomodità riſorgono nel Contato di Gorizia, & altre Chieſe ſortopoſte al Patriarchato d' Aquilegia, per la lontananza di Monſig.^{ro} Patriarcha, & varietà delle lingue, & coſtumi. Però ſi come l' erectione di detto Veſcovato fu tenuta neceſſaria non ſolum dal Ser.^{mo} Arciduca Carlo, mà anchora della felice memoria del

del Imperator Ferdinando: Così ancho giudichiamo d'insister nelli medesimi Vestigii, accio questa benedetta opera sii effettuata. Pregharà dunque in nome nostro esso de Rabatta Sua San.^a di risolversi per tal opera salute, quanto prima graciosamente in beneficio di tante anime, le quali per varii manchamenti, non pocho hanno di patite. Nelche ci parerebbe nella nostra Consienza in bona parte perciò esser scaticati: Si come non manchiamo di provvedere delle intrate convenevoli per esso Vescovato, & applicarle con il consenso di S. S.^{ss}.

Nel rimanente vedrà esso de Rabatta quello che occorre in detti negotii, & guiderà il tutto secondo li diutarà la sua prudenza. Et occorrendogli qualche maggior informatione, over dubbio, egli saprà darci aviso: accio si venga alla desiderata speditione con quella prestezza che si potrà. Nelche egli escguirà la graciola mente nostra. Data in Graz alli 3. di Settembre 1598.

Ferdinandus mp.

(L. S.)

Ad mandatum Ser.ⁿⁱ Dñi
Archiducis proprium.

P: Casal mp.

Tergo) Instruptione del Ser.^{mo} Arciduca Ferdinando d'Austria &c. data al Sr Gioseppe de Rabatta &c. spedito a Sua B.^{ne} di Clemente Ottavo per gl'interessi delli Vescovati di Passau, Lubiana, & nova etretione di quello di Goritia.

Sequuntur duo Epistolarum exempla una cum ipsa Instruptione transmissa, & eodem, quo Instruptione exarata fuit, characterate descripta.

Beatissime Pater &c.

Quibus de causis ad San.^{itas} Vram meum Consiliarium, & Vicedominum Carniolæ Josephum de Rabatta in Dotimbergo pro hac vice, ablegavetim, ex iplo San.^{itas} Vra uberius intelliget. Quapropter eandem humiliter oro, ut eundem Rabattam, tanquam me presentem, benigne audiat, & illi non modo plenam fidem tribuere, verum etiam paternum ac optatum responsum in eis, quæ meo nomine est expositurus, concedere non dedignetur. Et me hinc San.^{itas} Vra obedientissime commendo. Data Græcii die 3. mensis 7bris 1598.

Ferdinand. &c.

Summo Pontifici)

Illmo & Rmo Monsig.^r

Il lator della presente Josepho de Rabatta Config.^{ro} & Vicedomo nostro nella Carniola, racconterà a V. S. Illma le cause, per le quali si stato astretto di mandarlo a cortesta Corte, & sollecitar alcune cose d'importanza. Però si come egli ha commissione di far riverenza a V. S. Illma in mio nome: Così ancho la prego charamente di ascoltarlo con la sua solita benevolenza, Et non solum prestarli plenaria fede: Ma anchora favorirlo in tutto quello che per l'espeditione di detti negotii farà necessario, come singolarmente mi confido del favore di V. S. Illma, la quale Iddio per

per semper conserui felice, & io di vivo cuore me gli offero. Di Graz
alli 3. di Settembre 1598.

Tergo) All' Illmo Monfig.^o il Sig. Card.^o Aldobrandino.

In Simili

Al Cardinal S. Giorgio.

Al Card.^o Patavicino.

Reg. N.º 59.

N.^o CIX.

Ferdinandus Archidux fidei dilecto Ludovico Camillo Soardo a Minzgraben, Regiminis Interioris Austriæ Consiliario, antiquissimam Familiæ suæ ante Friderici Barbarossæ tempora jam illustrem Nobilitatem confirmat, & vetustum Soardo-Barzizzanum Scutum per imprudentiam a Majoribus variatum (in integrum restitutum cum suis coloribus gentilitio Soardorum Leone) instauravit. Dat. Græcii V. Septembris 1599. Ex Autbentico sepius in hoc Volumine laudati, nunquam satis laudandi, Illustrissimi Equitis Caroli Ludovici de Soardi Capitaneatus Gori-tiæ, atque Gradiscæ Consiliarii.

Nos Ferdinandus Sec. Præsentibus unicuique notum facimus. Postquam nobis noster Inferiotis (: *corrigi Interioris* :) Austriæ Consiliarius Regiminis, & fidelis Ludovicus Camillus Suardus a Minzgraben officiosissime postulaverit, & ad cognoscendum dederit qualiter antiquissimi Nobilis Suardotum Stemmatibus Antecessores ejus, qui sua bona circa Civitatem Straßburg in Alsaria ante (: *quadringentos* :) annos habuerunt, ab immemorabilibus annis in servitiis Imperatorum Romanorum, & Augustissimæ Domus Austriæ diligentissime servierunt, & præcipue anno 1554, quando celeberrimus Romanorum Imperator Fridericus Barbarossa vocatus, qui in Italiam numerosum Exercitum duxit, tanquam præcipui Belli Duces cum illo profecti sunt, & ibi ita generosè se gesserunt, ut ipse Imperator illis Civitatem Bergomum dono dederit; prout hoc quamplurimi, & fide digni Historici describunt, & particulatim Franciscus Sanlovinus in Libro Historiarum, quem moderno Romano Imperatori Rudolpho secundo nostro dilectissimo Domino Patrueli anno 1582. dedicavit, expresse mentionem facit, ac etiam testimonia, quæ apud Seniores sui Stemmatibus inveniuntur, expresse demonstrant. Item & specialiter servierunt alii Suardi multiplicibus modis fideliter, utiliter, & honorabiliter tribus Romanorum Imperatoribus Nostri charissimis Proavis piissimæ memoriæ; nempe Maximiliano primo, Carolo quinto, & Ferdinando, sicut etiam successive plures personæ hujus Nobilis Stemmatibus adfuerunt, quæ Nostre Augustissimæ Domui Austriæ corpore & bonis mandatis obediverunt. Ita & non minus prædictus Ludovicus Camillus Suardus ab initio anni septuagesimi (: *id est* 1570 :) hucusque in Deo quiescenti Carolo Archiduci Austriæ Nostro dilecto Domino Parenti piissimæ memoriæ, & nobis ad nostrum beneplacitum, & satisfactionem in variis servitiis, & particulariter in multiplicibus politicis, & nobis utilibus Commissionibus per administrationem nostri Vicedominii Provincialis, & eidem incorporatorum Dominiorum, Urbium, ac Oppi-

Tom. I.

Qqqq

do-

dorum in nostro Ducatu Carnioliz rationabiliter, utiliter, apere, ac impigre servivit, ac de facto in nostris negotiis & singulariter ad nostrum I. O. (*interioris Austrie*.) Regimen spectabilibus continuavit, & hoc toto tempore vitæ suæ facere & perseverare se offert pluribus obsequentissimis indicis. Quamvis hoc Suardorum Stemma in principio uno perseveranti Sigillo, scilicet Scuro, in quo rugiens aurei coloris Leo in rubro Campo, & supra hoc aperta Tornearia Galea provisum fuisset, attamen illi Suardi paulatim per Romanorum Imperatores secundum uniuscujusque beneplacitum, & occasionem temporis ranrum adepti sunt, ut mutatio illa consecuta sit: Quod fuerit Scutum pro medietate per lineam transversalem in duas atreas, seu campos ita divisum, ut inferior campus ruber Leonem ad dexteram respicientem cum retro elevata canda in quinque partes divisum, quarum Caput. vel prima, tertia, & quinta pars flava seu anrea, secunda vero & quarta alba vel argentea esset, apertis faucibus, rubra extracta lingua ad spoliū patarum exhiberet: In superiori vero campo flavo extensus alis & unguibus nigra coronata Aquila apertō rostro, & rubra extracta lingua, capite ad dexteram converso appareret: Supra Scutum erat libera, aperta, & Nobilis Tornearia Galea cum Laciniis flavis & nigris mixtim defluentibus, & superius flava vel aurea Corona, ex qua versus sinistram aspiciens ferus viridis Vir, usque ad medium genu, fusca abscissa barba suprus faciem, pectore, manibus, cubitis, ac circa umbilicum nudus, supra caput, & circa lumbos viridi laurea comptus, & circumcinctus, in sua dextera supra se schedulam, in qua nigris latinis litteris hoc vocabulum (*Nemo*.) scriptum tenens, sinistra nuditatem ventris sui tegens conspiciebatur. Supplicantis vero Avus, & Parens tali Sigillo consequenter usi fuerunt, Scuto nempe trifariam horizontaliter diviso, cujus binæ inferiores partes, per perpendicularem lineam in medio subdivisæ, quatuor areolas efficiebant, in quarum inferiori dextera, & superiori sinistra flavo seu aureo colore tincta, delineatus erat rotus viridis ferus Vir, supra caput, & circa lumbos nno viridi serro, & foliis ornatus, in sua dextera flavum vel aureum cornu ad os tenens ad standum, & suam sinistram ad latus ponens: In inferiori autem sinistra, & superiori dextera areola albo seu argenteo colore tincta comparebat, in fundo viridis cespes, ex quo crescebat Arbor suis foliis usque ad superiorem divisionis lineam attingens, & ad utrumque latns hujus arboris duplex Dama sui naturalis coloris, una adversus alteram ascendere parata, & quævis suo ore folia arboris decerpens, vel ramos arboris tangens conspiciebatur. Ast superna & tertia pars flava, & in illa nigra coronata Aquila apertis alis, unguibus, rostro, & rubra extracta lingua, ut supra dictum, apparebat: Supra Scutum libera aperta, & nobilis Tornearia Galea aureis & nigris laciniis mixtim defluentibus, & nt supra aurea Corona ornata, ex qua inter duas expanlas nigras Aquilarum alas, quæ suas extremitates antevertebant, anterior media pars Damæ sui naturalis coloris, ore apertō, & rubra extracta lingua expressa erat. Nos itaque obsequiosissime rogavit, ut respectu fidelium suorum servitorum, ac etiam Progenitorum suorum, & hujus Suardorum antiquissimi nobilis Stemmatis hoc prius usitatnm sigillum ita contrahere, & tam pro-

proprium & suorum Fratrum, quam etiam sui Parentis & Avi hactenus adhibitum, & privilegiatum Sigillum emendare vellemus: ut in inferiori quadripartita parte in medio crucis rubrum Scurum, in quo Leo antiquissimum Suardorum Sigillum, ut supra specificatum, coloribus flavis & albis depictum, & consequenter supra totum Scurum tres apertæ nobiles Torneariæ Galeæ, omnes & singulæ flavis & nigris lacinis instructæ, & supra suis Regiis flavis, seu aureis Coronis ornatæ; ex quarum sinistra inter duas simul stantes extensas nigras Aquilarum alas, quæ suas extremitates anteverunt, anterior pars Damæ sui naturalis coloris: ex secunda Corona novem in eadem latitudine simul conjunctæ Torneariæ Lanceæ ad Circenses ludos aptæ bifariam divisæ rubris vexillis ornatæ, quatum sinistræ quatuor, & dexteræ quatuor secundum limen flavæ & nigre, nona vero & media albo & violaceo colore ornatæ vel depictæ: & ex tertia Corona anterior Viri sylvestris pars eodem modo, ut supra cum sua scheda descriptus appareat, sicuti tale nobile emendatum Sigillum in medio præsentium nostrarum Litterarum coloribus melius depictum exhibetur.

Et dum nos perpendimus prædicti Ludovici Camilli Suardi humillimam petitionem, etiam fidelia & voluntaria servitia, quæ tam Antecessores sui, quam etiam ille, ut supra dictum, Nostræ Augustissimæ Domui Austriæ hactenus præstiterunt, & ille Suardus non minus imposterum facere paratum se offert, ac etiam bene facere potest, & debet, & ideo bene considerato animo, maturo consilio, vera cognitione, prædicto Ludovico Camillo Suardo, & omnibus suis legitimis hæredibus, & eorundem hæredum successoribus utriusque sexus, & rori Stemmati in perpetuum supradictum Sigillum omnino secundum suam supplicationem, & petitionem approbare, concedere, emendare, & ita in meliori forma perfecte confirmare volumus, & illi Suardo suis legitimis hæredibus, & Suardorum Stemmati hoc Sigillum ab interitu vindicare. Concedendo eodem contextu, ut secundo, vel tertio sigillo, superius descriptis, secundum beneplacitum illorum uti possint; & Cera rubra quæcumque voluerint valeant in posterum obfirmare. Mandamus idcirco (*ut in forma*;) Datum Græciæ V. Septembris Anno 1599.

Ista descriptio ex authentico fideliter extracta in omnibus uniformis inventa est. Ita ego testor

Adamus Kribenik Sux Serenitatis Aule
Secretarius, Registrator, & Taxator.

N.º CX.

Maria Bavarica Caroli Archiducis Austriæ Viduæ ad Joannem Coroninum de Cronberg, Archiducalem Cubicularium, & Marani novi Capitaneum familiaris Epistola, data Græciæ XVII. Septembris 1600., quam ex autographo Archivii Domestici latinam reddidit Dom. Antonius Cominus.

Dilecte Coronini. Litteras tuas diei duodecimæ hujus cum malis persicis, quæ & optima, & pulcherrima sunt, probe percepi. Ego, & Ferdinandus meus

meus ob sedulam tui in nos memoriam grates, quas possumus, agimus maximas. Siquid falernorum pyrorum adipisci valeas, id quoque ad nos mittas velim. Sed timendum sane, ea re ob generalem eorundem defectum difficulter assecuturum; nam & hic nihil pene fructuum pomaria tulerunt. Superiore hebdomada domum rursus Judenburgo reversi sumus; sed Ferdinandum febris comitata est. Pergrata mihi fuisset præsencia tua, & quamvis pedibus haud bene valeas; campum tamen jaculandi amplissimum habuisses; peritorum etenim Venatorum inopia laboravimus. At tamen cum sic se res tecum habeat, Numini re committe. Nam in quo viribus, membrisque deficiis, bono id animo cum compenses, sat mihi profecto est, ut acquiescam. Illud oro, ut tuas precibus nostris conjungas, quo scilicet Deus elargiatur gratiam, ne barbarus Turca Canissa potiatur; nimis enim alias ad nos accederet. Dax die 17. 7bris 1600.

Maria.

Tergo) Dilecto Nostro fideli Joanni Coronino de Cronberg Dilectissimi Filii nostri Ferdinandi Austriæ Archiducis Cubiculario, & Capitaneo Maranuri.

Goritz.

N.^o CXI.

Rudolfus II. servitorum, seu officiorum, quæ Nobiles Matthias, & Horatius Posarelli Sacræ primum Regni Hungariæ Coronæ, & deinde Majestati suæ pro locorum, & temporum diversitate constanter præstiterunt ratione habita, eodem denno in eum, numerum, & ordinem veterum Hungariæ, & Provinciarum ei adnexarum Nobilium aggregavit. Datum in Arce Pragensi IV. Martii 1603. Ex Autographo Perillustri Dom. Joannis Baptistæ Lib. Bar. ab Edling.

Nos Rudolphus Secundus Dei Gratia electus Romanorum Imperator semper Augustus, ac Getmaniz, Hungariz, Bohemiz, Dalmatiz, Croatiz, Slavoniz, Ramæ, Serviz, Galitiz, Lodomeriz, Cumaniz, Bulgarizque &c. Rex, Archidux Austriæ, Dux Burgundiz, Brabantiz, Styritz, Carinthiz, Carnioliz, Marchio Moraviz, Dux Luxemburgiz ac superioris, & inferioris Silesiz, Wirtembergiz, Thekæ &c. Princeps Sueviz, Comes Haublpurgi, Tyrolis, Ferretis, Kyburgi, & Goritz, Landgravius Alfariz, Marchio Sacri Romani Imperii, supra Anasum Burgoviz, ac superioris, & inferioris Lusariz, Dominus Marchiz Slavonicæ, Potrus Nionis, & Salinarum &c.

Memoriz commendamus renore præsentium significantes quibus expedit Univerfis, quod Nos cum ad nonnullorum fidelium Nostrorum humilimam supplicationem nostræ propterea factam Majestati, rum vero attentis, & consideratis fidelitate, ac fidelibus serviitiis fidelium Nostrorum Nobilium Mathiz, & Horatii Posarel, quæ ipsi Sacræ primum Regni Nostrî Hungariæ Coronæ, & deinde Majestati Nostræ pro locorum, & temporum diversitate fideliter, & constanter exhibuisse, & impendisse, ac in futurum quoque pari fide, & constantia exhibere & impendere velle dicuntur, cum igitur ob hoc tum vero ex gratia, & munificentia nostra

Re-

Regia, qua quoſque de Nobis, & Republica Chriſtiana benemeritos, ac virtutis colendæ ſtudioſos Antecellorum Noſtrorum Divorum quondam Hungariæ Regum exemplo proſequi, eiſque certa virtutum ſuarum monimenta, quæ ad majora quoque præſtanda eos incitare poſſent, decernere conſuevimus, Eoſdem igitur Matthiam, & Horatium Poſarel, qui antea etiam nobilibus orti Parentibus eſſe perhibentur, de Regiæ Noſtræ poteſtatis Plenitudine, & Gratia ſpeciali, denuo exemptos in cœtum, numerum, & ordinem verorum, & indubitatorum Regni Noſtri Hungariæ, & Partium ei annexarum Nobilium duximus aggregandos, annumerandos, & adſcribendos. Annuentes, & ex cætera noſtra ſcientia, animoque deliberato concedentes, ut ipſi ſicuti antea, ita amodo in poſterum, futuris, & perpetuis ſemper temporibus omnibus illis gratiis, honoribus, indultis, privilegiis, libertatibus, juribus, prærogativis, & immunitatibus, quibus cæteri veri, & indubitati Regni Noſtri Hungariæ, & partium ei ſubjectarum Nobiles hæcenus quomodolibet de jure, vel conſuetudine uſi ſunt, & gauiſi, utunturque, & gaudent, uti, frui, & gaudere poſſint, hæredique, & poſteritates ipſorum utriuſque Sexus univerſæ, valeant, atque poſſint. In cujus quidem noſtræ erga ipſos exhiberi gratiæ, & Clementiæ, ac liberalitatis teſtimonium, veræque Nobilitatis Signum hæc Arma, ſive Nobilitatis Inſignia, Scutum videlicet militare erectum cæleſtini coloris in trigoni ſpeciem, hinc in flavam tribus roſis cæleſtinis adornatam, illinc rubram alba lamina per medium diſtinctas, aream diſiſum, in fundo viridi colle ſtratam, in quo naturalis coloris Bubo pedibus diſpoſitis, aliis complicatis, pronus circumſpicere, in angulis vero campi cæleſtini tres ſtellæ aureæ rutilare conſpiciuntur; ſcuti incumbentem galeam militarem aperam, Regio diademate, priori per omnia conformem Bubonem, inter duo cornua bubulina hinc flavo, & cæleſtino, illinc rubro, & albo coloribus depicta, ex extremitate ſtellis aureis emiſiſ, producenti ornata; a ſummitate vero, ſeu cono Galeæ laciniis ſeu lemnifcis hinc albi, & rubri, illinc aurei, & cæleſtini colorum in Scuti oram ſuſtinentibus, illudque decenter exornantibus, prout hæc omnia in capite, ſeu principio præſentium Litterarum Noſtrarum pictoris manu, & artificio propriis coloribus recte depicta eſſe cernuntur; Eiſdem Matthiæ, & Horatio Poſarel, ipſorumque hæredibus, & poſteritatibus utriuſque ſexus univerſis gratiſe danda duximus, & deferenda. Decernentes, & ex certa noſtra ſcientia, animoque deliberato concedentes, ut ipſi ſicuti antea, ita amodo in poſterum futuris, & perpetuis ſemper temporibus eadem Arma, ſive Nobilitatis Inſignia inſtar aliorum Regni Noſtri Hungariæ, & partium ei ſubjectarum Nobilium ſub iſis juribus, prærogativis, indultis, libertatibus, & immunitatibus, quibus iidem vel natura, vel vero ex conſuetudine uſi ſunt, & gauiſi, utunturque, & gaudent, ubique in præliis, certaminibus, haſtiludiis, torneamentis, duellis, monomachiis, & aliis omnibus, & quibuſvis exercitiis, militaribus, & nobilitaribus, nec non ſigillis, velis, cortinis, aulæis, annulis, Vexillis, Clypeis, tentoriis, domibus, ſepulchris, generaliter vero in quarumlibet rerum, & expeditionum generibus ſub triſque, & ſinceræ Nobilitatis titulo, quo eos, ac hæredes ipſorum utriuſque

sexus universos ab omnibus cujuscunque status, dignitatis, conditionis, & præminentie homines existant, denuo insignitos dici, nominari, haberi, & reputari volumus, ferre, gestare, illisque uri, frui, & gaudete possint & valeant, hæredesque, & posteritates ipsorum utriusque sexus univerſe valeant, atque possint. Imo nobilitamus denuo, damulque, & concedimus præsentium per vigorem. In cujus rei memoriam firmitatemque perpetuam præsentis Litteras nostras secreto sigillo nostro, quo ut Rex Hungarie utimur, impendenti communitas, eisdem Matthei, & Horatio Polarelli ipsorumque hæredibus, & posteritatibus utriusque sexus universis gratiose dandas duximus, & concedendas.

Datum per manus fidelis Nostri Nobis sincere dilecti Reverendi Francisci Forcachi de gymnasio Episcopi Nitriensis, locique ejusdem Comitatus, perpetui Consiliiarii, & Aulæ Nostræ Summi Cancellarii in Arce Nostræ Regiæ Pragensi. Vigesima quarta Martii Anno Domini Millesimo sexcentesimo tertio. Regnorum Nostrorum Romani vigesimo octavo. Hungariæ, & aliorum Tricesimo primo. Bohemiæ vero Anno similiter vigesimo octavo. Reverendissimo, ac Venetabilibus in Christo Patribus Dominis Martino Perthe de Hethes, Colocense & Bachiensis, Ecclesiarum canonice nuntiarum, Archiepiscopo, Stephano Zuhay, Agriense, Demetrio Napragy Dranſylvaniensis, Nicola Micatio Varadiense, Georgio Zalattmáry Qinq. ecclesiense, eodem Martino Perthe de Hethes Administratore Tauriense, præfateque Francisci Forcachi de gymnasio Nitriense, Petro Radovityo Wacriense, Fausto Veranzio Chenadiensis, Fratre Simone Bratulit Sirmienſe, Matthia Draskovity Tininiense, Ludovico Vilaxii Boznense Ecclesiarum Episcopis, Ecclesiis Dei fideliter gubernantibus. Metropolitana Scigonienſe, Zagabrienſe, Vespriemiense, Segniense, Modruſienſe, Cathedralibus Sedibus vacantibus. Item spectabilibus, & Magnificis Comite Stephano de Bathor Judice Curie nostræ, Joanne Draskovity de Trakoſtian, Regnorum Nostrorum Dalmatiæ, Croatia, Sclavoniæ Bano. Comite Georgio de Zrinio Tavernicorum, Comite Francisco de Nadaſt Agazonum, Comite Thoma Erdeodii de Monorokere Dapiferorum, eodem Joanne Draskovity de Trakoſtian Cubiculario, Stephano de Illieshaza Curie Nostræ, Nicolao Iſkuanſſi de Kiſſaſzonfalva Janitorum, & Georgio Thurzo de Bettlenſfalva, Pincernarum noſtrorum Regalium Magistris. Stephano Pallſſi de Erdeod Comite Poloniense, cæterisque quamplurimis Regni Noſtri Comitatus tenentibus, & honores. Rudolphus

Franciscus Forcach
Epus Nitriensis
Joannes Lippaii.

N.º CXII.

Ferdinandus Archidux Joannem, & Marcum Antonium Locatellos Fratres ob propria, & Antecessorum merita cum universa utriusque sexus posteritate Nobiles declaravit. Datum Gracii XXI. Novembris 1615. Autographum possidet Illuſt. Dom. Vincentius Ernestus de Locatelli Cas. Reg. Gorisienſis Consiliarius.

N.º CXIII.

N.^o CXIII.

Idem Ferdinandus fideli dilecto Joanni Coronino de Cronberg Archiepiscopi suo Consiliario, Cubiculario, & Marani novi Capitaneo facultatem tribuit, ut Villam suam Strann bastenens dictam, deinceps de suo Cognomine Cronberg valeat appellare. Dat. Gracii IV. Decembris 1615. Autographum ipse possideo.

N.^o CXIV.

Ferdinandi II. Imp. Diploma, quo Robertum Dudleyum Northumbria in Anglia Ducem renuntiat: quod factum eodem tempore quo Fridericus Palatinus Regni Bohemia usurpator ab eodem Imperatore fuit proscripius. Datum Viennæ IX. Martii 1620. Ex Libro, cui titulus: Status particularis Regiminis S. C. Majestatis Ferdinandi II.

Ferdinandus Secundus, Divina favente Clementia electus Romanorum Imperator semper Augustus &c. (*Titulus major*) Illustri sincere Nobis dilecto Roberto Dudley Duci Northumbriae, Comiti de Warwyck, gratiam nostram Cæsaream, & omne bonum.

Majestatis Imperialis, ad cujus excelsum fastigium Divina Providentia sumus evehti, præ eminentia atque dignitas, si alia in re ulla consistit, eo certe in studio cum primis se extollit, quod iustitiæ, & æquabilitati, qua nimirum unicuique suum tribuitur, tuendæ, & conservandæ impendit; cogitationes suas in id convertens, ut, cum depravari perditorum hominum mores, legum severitate coetceantur, vice autem versa, qui cæteros natalium splendore, vitæ integritate, fide inconcussa, aliisque virtutibus antecellunt, uberiorum quoque honorum præmiis codecorentur, tum vero potissima eorum habeatur ratio, qui prolapiæ suæ verustate conspicui, eandem rem ipsi, quam eorum Majores non modo præclatis actionibus in secundæ fortunæ splendore illustriorem reddere saragunt, verum etiam laudatissima animi moderatione, atque vitili constantia, sortem quoque adversam, uti rerum humanarum sunt vicissitudines, fortiter excipiunt, & quemadmodum idem solis gressus est, sive cælo sereno, sive nubilo, sic hi memores generosæ propaginis, unde sanguinem traxerunt, ad varios instabilis fortunæ adspæctus nec vultum, nec animum mutant, sed unam eamque præcipuam curam habent, ut fidem Deo, Religioni, & Reipublicæ debitam, nulla indigna actione contaminent, sed quacunque etiam via, vel ratione possint in afflictæ Patriæ solatium, vel Supremorum Orbis Principum beneficium, studia atque consilia sua utiliter conferant, adeoque non sibi tantum, & suis, verum Reipublicæ majore ex parte se natos vivis rerum exemplis profiteantur.

Cum igitur fide digno testimonio, ac diversis authenticis Litterarum documentis compertum habeamus, ex ea vos Familia in Angliæ Regno originem ducere, quæ viros complures a singulari prudentia, & auctoritate in primariis Regni functionibus cum dignitate sustinendis exercitatos, & proinde domi forisque celebres, & belli pacisque attribus claros produxerit, unde per varios honorum gradus, quod historix, aliæque passim monumentum-

numera testificentur, Regum benignitate in Regno sint provecti; atque inter ceteros Avus olim vester paternus Johannes Dudleus Comes de Warwyck, postquam observantiam suam erga Regem, amorem in Patriam multis argumentis, & occasionibus non minus gloria, quam periculis plenius, abunde comprobasset, Suprema Ducalis dignitatis prerogativa libere, & inconfiscabiliter insigniri, & pro se, ac hæredibus suis Malculis Dux Northumbrix dici, atque ad nomen, titulum, statum, gradum, locum, sedem, præminentiam, honorem, auctoritatem, & dignitatem Ducis Northumbrix legitime promoveri, & de iis omnibus realiter investiti meruerit; temporis vero successu, cum intestinis omnia dissidiis in dicto Angliæ Regno fluctarent, & novarum opinionum fervor antiquæ Religionis cultores profligasset, Vos quidem resolutione generosa, tempestatem illam prudenter declinando, voluntariam e Patria secessionem fecisse, variisque Christiani Orbis Regionibus cum fructu peragratis, fortunarum vestrarum jacturam magno, excelsoque animo in lucro reputasse, interim in tor ærumnis, atque molestiis diuturnis a præclaris Majorum vestrorum vestigiis ne levi quidem motu defletere, sed ex quo tempore Florentiæ (donec melioris fortunæ spes adfulgeat) sedem fixistis, ob singularem vitæ, morumque integritatem, prudentiam, rectum usum, raras, & ingeniosas inventiones, non modo Magno Hetrurix Duci, Affini, & Principi nostro charissimo, propius innotuisse, verum etiam nominis vestri famam ad Serenissimi Principis Domini Philippi Tertii, Hispaniarum, utriusque Siciliæ, Hierusalem &c. Regis Catholici, Archiducis Austriæ, Ducis Burgundiæ &c. Nepotis, & consobrini nostri charissimi notitiam pervenisse. Quorsum accedat peculiare quoddam observantiæ studium, quod in nostra, Sacricque Imperii, & Inclytæ Domus Nostræ Austriacæ obsequia prolixè, reverenterque per litteras aliquoties obtulistis, in quo laudabili instituto nequaquam ambigimus, quin deinceps quoque firmiter, atque constanter sitis perserveraturi.

Hiscæ, aliisque de causis animum nostrum merito moventibus, haud ommittendum duximus, quin familiæ vestræ præminentiam, decus, & ornamentum, simulque nostram erga vos, vestrosque benigni, propensique animi affectionem, non tam ad ampliandam, quam ejusdem honorem, & dignitatem avitam conservandam (in quo quidem Cæsarei nostri muneris, ac ipsius æquitatis ratio versari videtur) nostro testimonio comprobata relinqueremus, quo sic posteritas vestra hujusmodi gloriæ stimulis incitata ad eadem virtutis studia tanto alacrius ferventiusque contendat. Quapropter ex certa nostra scientia, animoque bene deliberato, sano, & maturo accedente consilio, & ex potestatis Nostræ Imperialis plenitudine, vigote præsentis Nostri Diplomatis, declaramus supra nominatum Illustrem Robertum Dudleum Comitem a Warwyck, tanquam descendentem ab Avo suo paterno Johanne Comite Warwyck, libere, & inconfiscabiliter creato Duce Northumbrix, & successive filium ejus Primogenitum Illustrem Don Cosmum, & alios ordine primogenituræ semper observato, ex legitimo ipsius matrimonii sordere æterna serie procreandos, per universum Sacrum Romanum Imperium, & Regna, ditionesque nostras hæredita-

ditarias, Duces Northumbriæ vocari, scribi, nominari, honorari, atque reputari, eoque titulo tam in iudicio, quam extra, tam scripto, quam viva voce, nec non in rebus spiritualibus, & temporalibus, Ecclesiasticis, & profanis, aliisque negotiis, & actionibus quibuscunque uti, & ab aliis decorari posse, & debere. Quam tamen declarationem nostram non alio sensu intelligi volumus, atque decernimus, quam ut unicuique suum tribuatur, & debita honorum ornamenta Principi exuli, etiam in Sacro Romano Imperio, aliisque terris, & provinciis nostris facta testâ conserventur.

Mandamus itaque universis, & singulis Electoribus, aliisque Principibus Ecclesiasticis, & Sæcularibus, Archiepiscopis, Episcopis, Ducibus, Marchionibus, Comitibus, Baronibus, Militibus, Nobilibus, Clientibus, Capitaneis, Vice-Dominis, Præfectis, Castellanis, Locumtenentibus, Officialibus, Heraldis, Caduceatoribus, Burgimagistris, Iudicibus, Consulibus, Civibus, & generaliter omnibus, & singulis nostris, ac Sacri Romani Imperii, Regnorumque, & Provinciarum Nostrarum hæreditariarum subditis atque fidelibus dilectis, cujuscunque dignitatis, gradus, ordinis, & conditionis existant, ut Vos Robertum Dudlæum Comitem a Warwyck, vestrosque successive hæredes Mæculos, Duces Northumbriæ agnoscant, eoque titulo nomine, compellent, reputent, & tam scripto, quam nuncupatione verbali honorent, & ne quid per alios in contrarium attentetur pro vitibus prohibeant, atque avertant. Est enim hæc seria mens, atque voluntas nostra Cæsarea, cui omnes prompte obtemperaturos clementer confidimus, quatenus indignationem nostram gravissimam, aliasque pœnas arbitratas evitare voluerint.

Quod litteris hîsce patentibus manu nostra subscriptis, & Auteæ nostræ Imperialis Bullæ typario firmatis palam facere volumus. Datum in Civitate Nostra Vienna, die nona Mensis Martii, anno Domini Millelmo sexcentesimo vigesimo, Regnorum Nostrorum Romani primo, Hungarici secundo, Bohemici vero tercio.

N.º CXV.

Idem Ferdinandus II. Orpheum, Richardum, & Martium Fratres de Strasoldo eximio elogio decoratos ad S. R. I. Liberatorum Baronum dignitatem elevarvit. Dat. Viennæ XXV. Augusti 1622. Autographum olim vidi apud defunctum Comitem Antonium de Strasoldo S. C. R. atque Apost. Majestatis Cubicularium.

N.º CXVI.

Idem Ferdinandus II. permutatione facta cum Ordine Teutonico, Commendam Precinicensis Collegio Goritiensi Societatis Jesu in perpetuum elargitur. Datum Viennæ XII. Augusti 1623. Ex Autographo Goritiensis Collegii.

Ferdinandus II. Dei Gratia electus Romanorum Imperator semper Augustus, ac Germaniæ, Hungariæ, Bohemiæ, Dalmatiæ, Crotatiæ, Slavoniæ &c. Rex, Archidux Austriæ, Dux Burgundiæ, Styriæ, Carinthiæ, Carniolæ, Marchio Moraviæ, Dux Lucemburgi, ac superioris, & inferioris

Silesiæ, Wirtembergæ, & Texæ, Princeps Sueviæ, Comes Habsburgi, Tyrolis, Ferreti, Kyburgi, & Goritiæ, Landgravius Allatiæ, Marchio Sacri Romani Imperii Burgoviæ, ac superioris, & inferioris Lusatiæ, Dominus Marchiæ Sclavonicæ, Portus Naonis, & Salinarum &c.

Præfenti nostro Diplomate publico notum, testatumque esse volumus pro Nobis, nec non Hæredibus, & successoribus nostris quibuscunque. Quod posteaquam per Divini Numinis Clementiam sopitis jam ante aliquot annos motibus bellicis, quibus Comitatus Noster Goritiensis, aliarque Ditiones Nostræ ad sinum Adriaticum in Istria sitæ tum temporis graviter fuerunt infestatæ, non modo divina bonitas easdem terras hæcenus meliore oculo aspersit, sed etiam Nos cum in perpetuum debitæ gratitudinis monumentum, tum vero subditorum quoque nostrorum utilissimum solatium fundationem Collegii Goritiæ pro Patribus Societatis Jesu, quibus nimirum illi velut optimis ducibus ad iram Dei a cervicibus avetendam, & ad omne bonum e cælo in terras evocandum fructuosè uterentur, incœpimus, etiamnum singularem eam curam gerimus, ut hac in parte nostra pia erga Deum, & paterna pro subditis nostris intentio quantum fieri potest in dies majores consequatur progressus. Ad eam rem feliciter conficiendam uti antea commodissimi nobis visi sunt Patres e dicta Societate Jesu, ita iidem maxime ad Divinam simul gratiam in Terris Nostris stabilendam petoportunum sunt judicati. Nam ut illi jam a tot annis in Orbe Christiano, & Dei Ecclesia in juventute optimis moribus, omnique litterarum suppellectile instruenda, populisque ad omnem Dei timorem, pietatem, sanctitatem efformandis, bonis omnibus aggregantibus, felicissime defudatunt, ita spes magna nos renet, eosdem fructus pietatis, & probitatis quibus Divina bonitas eximie delectatur in nostro Goritiensi Comitatu per eosdem Patres posse colligi, inque horrea Ecclesiæ inferri. Ut ergo dictum erga Deum ter Optimum Maximum gratitudinis Monumentum eo magis elucescat, ac ipsum Goritiense Collegium in perpetuum stabiliatur, simulque Majores ex hac fundatione in Terras nostras emanent fructus, visum Nobis est præfatum Goritiense Collegium sequenti ulteriori beneficio ad meliorem Patrum sustentationem augere dotareque. Motu itaque proprio, ex certa Nostra scientia, maturo desuper habito consilio, animoque deliberato, deque Cæsarea Regia & Archiducali nostra libera potestate, auctoritate, & absoluta potentia sæpius dictis Patribus Societatis Jesu, eorundemque Collegio Goritiensi Dominium, seu Dommum, bona, & Commendam Brixinei, vulgo Precinis nuncupatam, in ipso nostro Ducali Comitatu Goritiæ sitam, quæ antehac ad Equestrem Ordinem Teutonicum spectabat, & Nobis non ita pridem in hunc solum finem a Reverendissimo, & Serenissimo Carolo Archiduce Austriæ, Duce Burgundiæ, Stytiæ, Carinthiæ, & Carniolæ & Wirtembergæ, Administratore Magni Magistratus in Prussia, Ordinis Teutonici per Germaniam, & Italianam Magistro, Episcopo Brixinensi, & Uratislaviensi, Comite Habsburgi, Tyrolis, & Goritiæ, Fratre, & Principe Nostro Charissimo, ad nostram requisitionem, suo dictique totius Ordinis sui nomine, & consensu, acceptis e contra in solutionem, & permutationem in Ducatu Nostro Silesiæ ejus-

ejusdem valoris bonis stabilibus, nimirum Dominio Olberstorf in Principatu Oppavie sito, legitime & omnimode cum omni proprietate cessa, dividendi, & vigore Instrumenti desuper in authentica forma sub dato Nissæ vigesimo secundo proxime elapsi Mensis Junii hujus infra scripti currentis anni Millesimi sexcentissimi vigesima tertii confecti, nobisque consignati cum omnibus ad eam spectantibus juribus, & proprietatibus, proventibus, & pertinentiis suis, quomodocunque nuncupatis, realiter, & effectualiter tradita fuit simili & omni meliori modo, via, jure, & ratione, libere, plene, & proprie, cum omnibus juribus, & pertinentiis suis, ac redditibus, proventibus, usu, affectis, & censibus tam in pecunia, quam in vino, tritico, animalibus, caseis, carnibus, piscibus, aliisque rebus in dicti Domini, seu Commendæ Urbario, seu reddituum codicibus, & registris, tam descriptis, & notatis, quam non descriptis, neque notatis, nec non universis, & singulis hominibus, colonis, rusticis, & subditis, domibus, ædificiis, casis, agris, campis, pratis, vineis, braidis, decimis, censibus, memoribus, sylvis cædis, & aliis pascuis, venationibus, item fluminibus, aquis, earumque piscationibus, decursibus, navigationibus, & usibus, datis, seu teloniis, & vectigalibus, eorumque exactionibus, & perceptionibus, ac insuper Jurisdictionibus, superioritatibus, exemptionibus, honoribus, sessione, præminentis tam realibus, quam personalibus, ac denique omnibus libertatibus, privilegiis, & utilitatibus, quibus retroactis temporibus Teutonici Ordinis Equites, Commendatores, Ordo & ipse Magnus Ordinis Magister possederunt, tenuerunt, habuerunt, & usi sunt, ac de jure, & de facto uti poruerunt, donavimus, dedimus, attribuimus, cessimus, & concessimus; prout vigore præsentis libere, legitimæ, plenariæque, ac irrevocabilis foundationis, donationis, ac concessionis Diplomate libere, proprie, integre, & omnimode nra cum consignatione supradicti Originalis Instrumenti acquisitionis, & tituli nostri legitimi, ac traditione Urbarii, Registorum, aliarumque ad sæpe memoratam Commendam & bona spectantium scripturarum, donamus, damus, attribuimus, cedimus, & concedimus, ita ut iidem Patres Societatis, & Collegium Goritiense Commendam hanc, & suprascripta bona omnia, & singula veluti præfatus Equestris Ordo ipse hæcenus habuit, & possedit in posterum ac futuris temporibus perpetuo habere, possidere, eademque Commenda, & ipsius proventibus, & redditibus cum omnibus bonis, juribus, & pertinentiis suis qualibuscunque in memorati Collegii suamque liberam dispositionem, ibidem sustentationem, libere & absque omni impedimento pro suo arbitrio, beneplacito, & voluntate uti, frui possint, ac valeant. Nulli ergo omnino hominum liceat dictos Patres Societatis Jesu, ipsumque Goritiense Collegium contra hanc piam nostram donationem, concessionem, & fundationem (penes quam Nos pro Nobis, ac Hæredibus, & successoribus nostris sæpius memoratam Societatem, & Collegium contra quoscunque protegere, manutenere, & defendere recepimus, & vigore præsentium promittimus) turbare, vel molestare, vel alia quavis ratione gratiosæ huic nostræ Cæsareæ, Regiæ, Archiducaliqve voluntati, & dispositioni ulla in parte ausu temerario contraire. Si quis autem id attentare præsum-

sumpserit, is præter nostram summam indignationem, etiam gravissimam penam corporis, vel bonorum, ad arbitrium nostrum, Nostrorumque Hæredum, & Successorum infligendam, ipso facto se noverit incursum. Hatum testimonio litterarum, manu nostra subscriptarum, & majoris sigilli nostri Cæsarei appensione munitarum. Datum in Civitate nostra Viennæ die duodecima Augusti Anno Domini Millesimo sexcentesimo vigesimo tertio, Regnorum nostrorum Romani quatto, Hungarici quinto, Bohemici vero sexto.

Ferdinandus

Ad Mandatum Sac. Cæs. Martis proprium

Caspatus Frey

Joannes Bapta Verda Lib. Bar. de Verdenberg,

N.º CXVII.

Idem Ferdinandus II. Casparem Interioris Austriæ Regiminis Consiliarium, Ludovicum, Ferdinandum, Elisabeth, & Auroram, respectivos Patrum, & Nepotes de Formentini ob generis Nobilitatem, priorumque meritorum præstantiam, nec non Mariam Annam Viduam Caroli de Formentini, tunc actuale secundariam Aula Magistram, ad S. R. I. Liberos de Tulmino, & Biglia Baronum gradum exiecit. Datum Vienna I. Septembris 1623. Autographum Germanicum ipse possideo.

N.º CXVIII.

Idem Ferdinandus II. Joanni Josepho Antonello de Gonzales, & Bernardi Antonelli filiis nobilitatem, & antiqua Armorum Insignia Galeæ tornearia & Fisco Ducali decorata partim confirmas, partim de novo elargitur. Dat. Praga XXII. Aprilis 1623. Ex autographo mihi exhibito a Nob. Dom. Boscebsti.

Ferdinandus Secundus Divina favente Clementia electus Romanorum Imperator semper Augustus, ac Germaniæ, Hungariæ, Bohemiæ, Dalmatiæ, Croatiæ, Sclavoniæ &c. Rex, Archidux Austriz, Dux Burgundiz, Brabantiz, Styriæ, Catinthiz, Carnioliz &c. Marchio Moraviæ, Dux Lucemburgi, ac superioris, & inferioris Silesiæ, Wirtembergiz, & Teckæ, Princeps Sueviæ, Comes Habsburgi, Tyrolis, Felteti, Kiburgi, ac Goritiz, Landgravius Alsatiz, Marchio Sacri Romani Imperii Burgoviæ, ac superioris & inferioris Lusatiz, Dominus Marchiz Sclavoniæ, Portus Naponis, & Sasinarum. Fidelibus Nobis Dilectis Joanni Josepho Antonello de Gonzales, & quondam Bernardi Antonelli Filiis, & Hæredibus ex legitimo Matrimonii thoro descendentibus gratiam nostram Cælestem, & omne bonum. Tamen si officio dignitatum nobis a Deo Optimo Maximo omnis potestatis auctore concessatum, atque ex innata nostra benignitate & munificentia in universorum subditorum, ac fidelium nostrorum commoda quovis tempore ac loco promovenda majorem in modum propensi, & attenti sumus, non immerito tamen singulati causa Nobis in id incumbendum esse arbitramur, ut in conferendis beneficiis, & munificentiz Nostræ donis li præcipue Majestatem Nostram liberalio-

tem

rem experiantur, ab ipsaque majoribus se præmiis, & honoribus condecoratos sibi gratulari possint, qui & de viræ morumque integritate, aliisque virtutibus, & de singulari Nobis, totique Nostræ Serenissimæ Austriæ Domui, adeoque ipsi Romano Imperio fideliter serviendi studio præ cæteris commendantur. Idque hanc potissimum ob causam, ut & ii ipsi meritam virtutis suæ remunerationem sentiant, & alii ad paria quoque laudabilia studia capeffenda inflammantur ardentius, & ad interveniendum Nobis, atque Reipublicæ tanto incitariore accedant, quanto magis vident uniuscujusque virtuti a bonis conatibus condigna præmia apud Nos propolita esse, & constituta. Edocti itaque fide digno Testimonio, Joannes Josephus Antonelli, dictumque Bernardum Antonellum honestis Vos parentibus, & Majoribus prognatos, id vel maxime a primis ætatis vestræ temporibus sedulo naviterque curæ habuisse, ut acceptum, & ab illis in Vos derivatum decus domesticum non modo farrum tectum conservate, verum etiam propriis virtutibus magis magisque excurum, & illustratum ad posteritatem transmittere possitis: cujus quidem præclari desiderii vestri eum tuleritis fructum, ut non minus ob egregiam viræ morumque honestatem, & integritatem, quam ob alias eximias animi vestri dotes, maxime vero etiam fidelibus, & egregiis bellicis servitiis Nobis a Te Joanne Josepho præstitis, insignem apud plerosque bonos vobis comparaveritis laudem. Atque præterea attendentes constantem eam, Joannes Josephus, memoratorumque ipsius Bernardi Antonelli filiorum, & Hæredum legirumorum erga Nos, atque Augustissimam Nostram Austriæ Domum fidelitatem, atque incensum simul Nobis, eidemque Nostræ Austriæ Domui, atque adeo ipsi etiam Romano Imperio quibuscunque occasionibus prompta servitia præstandi studium Nobis quamplurimum commendatum, dignos Vos duximus, quos ampliori aliquo munificentia Nostræ munere decorandos susciperemus. Quamobrem motu proprio, ex certa nostra scientia, animoque bene deliberato, & de nostræ Cæsaræ, Regiæ, & Archiducalis potestatis, & autoritatis plenitudine Vobis antedictis Joanni Josepho Antonello, & quondam Bernardi Antonelli Filiis, & hæredibus legitimis relictis Nobilitarem a Majoribus vestris, uti intelleximus, acceptam, non solum clementer approbavimus, & confirmavimus, verum etiam Vos, omnesque liberos, hæredes, posteros, & descendentes vestros ex legitimo Matrimonii fœdere ortos, & æterna serie orituros Masculos, & fœminas de novo, quatenus opus est, nobiles fecimus, creavimus, ordinavimus, & instituimus, vosque in numerum, cœtum & consortium, statum, gradum, ordinem, atque dignitatem nostrorum, & Sacri Romani Imperii, aliorumque Regnorum, & Dominiorum Nostrorum hæreditariorum, Nobilium assumpsimus, prouti approbamus, confirmamus, facimus, creamus, ordinamus & instituimus, Vosque juxta sortis humanæ qualiterem Nobiles, ac tanquam de Nobili genere, Domo atque Prosapia natos dicimus, nominamus, declaramus, nec non ab omnibus, & singulis cujuscunque status, gradus, ordinis, conditionis, dignitatis, aut præminentia existant, pro veris Nobilibus dici, nominari, haberi, reputari, ac honorari volumus. Decernentes, & Edicto hoc nostro firmiter statuantes, quod Vos

Tom. I.

T t t

supra-

supradicti Joannes Josephus Antonellus, & Bernardi Antonelli Filii, & hæredes ex legitimo Matrimonii fœdere orti, omnesque liberi, hæredes, posterii, & descendentes vestri legitimi utriusque sexus nati, atque nascituri ubivis locorum, ac terrarum, tam in judicio, quam extra in rebus temporalibus, spiritualibus, Ecclesiasticis, & profanis quibuscunque, nec non in omnibus, & singulis actibus, & exercitiis possitis, ac valeatis iisdem omnino honoribus, officiis, juribus, libertatibus, gratiis, & beneficiis uti, frui, potiri, atque gaudete, quibus alii nostri, ac Sacri Romani Imperii, Regnorumque, & Ditionum Nostrarum hæreditariarum Nobiles a quatuor Avis paternis, & maternis geniti utuntur, fruuntur, potiuntur, & gaudent quomodolibet consuetudine, vel de jure. Porro vobis antedictis Joanni Josepho Antonello, & quondam Bernardi Antonelli filiis, & Hæredibus ex legitimo toro natis paribus, quibus supra, motu, voluntate, & auctoritate, antiqua quibus hæcenus usi estis, Armorum Insignia: Scutum videlicet in sex æquales partes divisum, ita ut infima dextra crocea, sive aurea rosam rubram, & sinistra rubra Basiliscum maculatum versus dextram partem ad volatum compos sit, superiores vero dux mediæ duos soles, quorum ille qui a dextris est in Campo rubro croceus, sive aureus, alter autem in Campo croceo sive aureo ruber sit, potro suprema dextra crocea Aquilam nigram coronatam erectam, & capite dextrorsum verso, ita dispositam, ut pedibus diductis insisteret, caudæque depresso, alis vero late expansis, rostro item aperto, ac lingua rubea exerta plausum præfereat videatur, & sinistra denique rubra pars Littoræ P. croceam, sive auream sinistrorsum versam contineat, Scuto impendat Galea aperta, seu clathrata, Tornearia vulgo dicta, phaleris, sive laciniis abutroque latere croceis, sive aureis & rubris mixtim circumfusus molliterque desueneribus, & corona aurea super imposita decora, supra cujus conum pileus ducalis ruber inferius fascia utrinque dependente circumdatus apparat: similiter non modo benigne laudavimus, approbavimus, & confirmavimus, verum etiam de novo, quatenus opus est, deinceps ira gestanda clementer concessimus, & elargiti sumus. Volentes, & expresse decernentes, quod Vos jam sæpius nominati Joannes Josephus Antonellus, & quondam Bernardi Antonelli filii, & hæredes ex legitimo toro nati, omnesque liberi, hæredes, posterii, & descendentes vestri legitimi utriusque sexus procreati, & procreandi æterna successione præscripta Armorum Insignia in omnibus, ac singulis honestis, & decentibus actibus, exercitiis, atque expeditionibus tam serio, quam joco, in hastiludiis, seu hastatorum dimicationibus pedestribus, vel Equestribus, in bellis, duellis, singularibus certaminibus, & quibuscunque pugnis cominus, eminus, in scuris, pannetiis, vexillis, tentoriis, cænotaphiis, sepulchris, monumentis, clenodiis, anulis, monilibus, sigillis, Edificiis, parietibus, fenestris, ostiis, licanariis, tapetibus, ac supellecilibus quibuscunque tam in rebus spiritualibus, quam temporalibus, & mixtis in locis omnibus pro rei necessitate, & voluntatis vestræ arbitrio, aliorum Nobilium Armigerorum more libere, & absque ullo impedimento, vel contradictione habere, gestare, ac deferre, iisdemque quomodovis modo possitis, ac

valeat.

valeatis (*uti*), aptique sitis, ac idonei ad ineundum, ac recipiendum omnes gratias, libertates, exemptiones, feuda, Privilegia, vacationes a muneribus, & oneribus quibuscunque realibus, personalibus, sive mixtis, ad utendum denique singulis juribus, quibus cæteri a Nobis, ac Sacro Romano Imperio hujusmodi ornaientis insigniti, ac feudorum capaces, atque participes uruntur, fruuntur, potiuntur, & gaudent, quomodolibet consuetudine, vel de jure. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc nostram approbationis, confirmationis, concessionis, Privilegii, decreti, voluntatis, & gratiæ paginam infringere, aut ei ausu temerario contraire. Siquis autem id attentare præsumpserit, is præter nostram indignationem gravissimam poenam quadraginta Marcharum auri puri, pro dimidia Fisco, seu Aëratio nostro, reliqua vero parte injuriam passi, aut passorum usibus irremissibiliter applicandam se noverit ipso facto incursum. Harum testimonio litterarum, sigilli nostri Cæsarei appensione munitarum. Datum in Civitate nostra Regia Pragæ, die vigesima secunda Aprilis, Anno Domini millesimo sexcentesimo vigesimo tertio, Regnorum Romani quarto, Hungarici quinto, Bohemici vero sexto.

Ferdinandus

Joann: Bapta Verda lib. Baro de Verdenberg

Ad Mandatum Sac. Cæs. Mattis proprium

Calparus Frey.

(L. S.)

N.° CXIX.

Idem Ferdinandus II. Imp. Leopoldum, Sylvium, Nicolaum, Ollavium, & Bartholomeum fratres Philippus Nobiles declaravit adjecto prædicato von der hohen Wacht. Datum Viennæ XVI. Februarii 1626. Autographum possidet Nob. Dom. Josephus Philippus Capitanealis Goritiæ, & Gradiscæ Consilii Secretarius.

N.° CXX.

Joannes Philippus Comes a Turri, salva ratificatione sua Sacræ Cæsareæ Majestatis, Rudolphi Coronino de Cronberg Quisqam Tabri, seu Castri possessori feudalem Villæ cognominis jurisdictionem vendit 1630. XV. Februarii. Ex autentico nostri Archivii.

Anno 1630. Indictione XV. die autem Sabbathi 15. Mensis Februarii. Actum Goritiæ in Palatio Illm. & Revm. Domini Pompeii Coronini de Cronberg Episcopi, & Comititis Tergestini, ac Sacræ Cæsareæ Majestatis Intimi Consilarii præsentibus Testibus infra scriptis, ubi Illustrissimus Dominus Joannes Philippus Comes a Turri, & Vallis Saxinæ &c. Cæs. Cubicularius per se & suos Hæredes, salva semper ratificatione S. S. Cæs. Majestatis Domini Domini Clementissimi tanquam Domini directi, præsens dedit, cessit, & libere renunciavit, atque tradidit Perillustri Domino Rudolphi Coronino de Cronberg Cæs. Consiliario & Capiteo Porpetti præsentis stipulanti, & ementi pro se, & hæredibus suis recipienti Jurisdictionem Villæ Quisqam, cum mero, & mixto Imperio, & gladii potestate, prout hæcenus exerci-

ta fuit a suis Majotibus, ad habendum, renendum, possidendum cum omnibus, & singulis &c. & hoc pretio unius summæ pecuniarum inter ipsas partes convento, quod Illustrissimus Dominus Comes coram me Notario, & Cancellario, ac testibus infrascriptis habuit, & recepit in promptis, & numeratis summam, & pretium conventum uti &c. Non tam animo, quem haberet, eandem jurisdictionem vendendi, quam ut gratificaretur prælibato Perillustri Domino Rudolfo, cui jus renuntiavit Cæsarum dictæ Villæ, cujus circumpositum districtum antea concessit, accedente maximo desiderio Illustrissimi Domini Comitis Joannis Baptistæ de Verdenberg Suz. Sac. Cæs. Majestatis Consilarii Intimi, Aulæ Cancellarii, & Cubicularii &c. conjuncto cum desiderio, & petitione Illustrissimi, & Reverendissimi Domini Pompeii Coronini Episcopi, & Comitis Tergestini supra dicti &c. Renuntians, quatenus opus sit, cuicunque exceptioni, constituens se &c. donec &c. quam. &c. Promittensque idem Illustrissimus Dominus Comes a Turri per se, & suos Hæredes Jurisdictionem, ut supra cessam, cum omnibus, & singulis contentis in præsentī Instrumento manuteneat, & semper de legitima evictione, & defensione contra quoscunque &c. in forma debita sub obligatione bonorum suorum omnium mobilium, & stabilium, præsentium, & futurorum in forma &c.

Præsentibus, & ad præsentiam Perillustri Domini Joannis de Gente Juvaniz, & Illustris & Excellentissimi Domini Leopoldi Philippusii Juris Utriusque Doctoris, testibus habitis &c.

N.º CXXI.

Ferdinandus II. Imperator prædictum Rudolphum Coroninum de Cronberg ex Equestri Ordine ad S. R. I. Liberi Baronis dignitatem exevit Ratibonæ XVII. Augusti 1630. Autographum germanicum ipse possideo, cujus hoc loci latine redditum authenticum exemplar exhibeo.

Ferdinandus Secundus Divina favente Clementia electus Romanorum Imperator semper Augustus, ac Germaniæ, Hungariæ, Bohemiæ, Dalmatiæ, Croatia, & Slavoniæ Rex &c. Archidux Austriæ, Dux Burgundiæ, Brabantiæ, Styriæ, Carintiæ, Carniolæ, Marchio Moraviæ, Dux Luxemburgi, ac superioris, & inferioris Silesiæ, Wirtembergæ, & Teckæ, Princeps Sueviæ, Comes Habsburgi, Ferretis, Kyburgi, Tyrolis, & Gotitiæ, Landgravius Alsatæ, Marchio Sacri Romani Imperii Burgoviæ, ac superioris, & inferioris Lusariæ, Dominus Marchiæ Slavoniæ, Portus Nannonis, & Salinarum &c. &c.

Litteris hisce nostro, & Nostrorum in imperio, exterisque nostris Regnis hæreditariis, Principatibus, & Ditionibus, successorum nomine palam testamur, cunctisque notum facimus.

Quamquam sublimitas Romanæ Cæs. Majestatis (in qua Omnipotens secundum suam Divinam Providentiam Nos collocavit) per fulgentissimi Throni sui vigorem hætenus Nobilissimis, & præstantissimis Familiis, & Vasallis exornata est; atamen quo majoribus honoribus, ac dignitatibus Cæsarea Majestas Familias hujusmodi secundum earum ingenuas, Nobilisque Prospicias, virtutes, atque merita instruit, & donat, eo augustior, & ma-

& magnificentior redditur Thronus dictæ Majestatis; ipsique Vassali non solum in agnitione Cæsareæ Clementiæ, & debitis obsequiis continentur, sed etiam ad nobiles virtutes, ingenua, heroicaque facinora, denique ad fida, continuaque officia provocantur. Et quamvis Nos instinctu talis Majestatis Cæsareæ, & insitæ Nobis mansuetudinis, & Clementiæ ad omnium, & singulorum Nostrorum, ac Sacri Imperii Subditorum, & fidelium honorem, dignitatem, incrementa, & statum consideranda, & promovenda clementer proni sumus, vehementius tamen, nec immerito, delectari solet animus noster Cæsareus, si possimus eorum nomen, & prosapiam in altiore honorem, & dignitatem extollere, & collocare, quorum status, atque conditio vetustissimam Equestrem, Nobilem, & Ingenuam Originem habet, quique in incumbente Nobis rerum gerendarum onere fidissimam suam, & obedientissimam operam tam ipsi, quam Progenitores eorum præ aliis semper, & constanter exhibuerunt; unde & ipsi ad virtutem, & fidelitatem magis, magisque accendantur, & aliis ad sui imitationem acriores stimulos addant. Clementer igitur respicientes, animadvertentes, & considerantes pervetustam Nobilem, Ingenuam, Equestrem, & cum multis Equitibus, & Principalibus Proceribus in nostris Regnis hereditariis, & Principatibus affinitate conjunctam Prosapiam Dominorum de Cronberg, ex qua originem traxit Nobilis dilectus fidelis Rudolfus Coroninus Consiliarius Noster, & Castri Porpetti Capitaneus: nec non fidelia ejusdem conspicua, & valde utilia obsequia, quibus ille Antecessorum suorum exemplo Nobis, & Prædecessoribus Nostris, ac Reipublicæ Christianæ non minus belli, quam pacis temporibus in multis occasionibus, muneribus, & honorificis negotiis suam excellentem fidem, fortitudinem, obsequium, & Nobiles qualitates non absque singulari præstigna nostra oblectatione cum propria laudis, & gloriæ commendatione semper promptissimus, & indefessus comprobavit; prout nunc facit, & in futurum etiam Nobis, Romano Imperio, & Inclytæ Domui Austriacæ insignibus suis qualitatibus fultus, indefessa sua studia, atque obsequia præstare potest, & tenetur. Ex supradictis itaque rationibus Nos permoti, & inclinati ad benigne perpetuandam illustrium meritorum tam ipsius Rudolphi Coronini, quam Antecessorum suorum memoriam, & ut perenne etga illum nostræ benignitatis, atque Clementiæ existeret documentum: bene deliberato animo, sano consilio, & proprio motu, rectaque noticia ipsum Rudolfum Coroninum, & omnes ejusdem legitimos Hæredes, & successores, eorumdemque descendentes utriusque sexus in infinitum, ex Equestri Ordine perpetuo, & in omne ævum in statum, gradum, honorem, dignitatem, consortium, collegium, & societatem Liberorum Baronum, ac Baronissarum de Cronberg extulimus, honoravimus, & collocavimus, ipsosque aliis Nostris, ac Imperii Romani, nec non Regnorum, Principatuum, ac Ditionum hereditariarum nostrarum vere natis Baronibus ac Baronissis æquiparavimus, aggregavimus, & associavimus, proinde ac si ex quatuor Avis, tam quo ad Patris, quam Matris Prosapiam in utraque linea legitime nati vetusti Liberi Barones, & Batonissæ essent, atque ita Nos illos adeo in statum, gradum, honorem, dignitatem, consortium, colle-

Tom. I.

Vuuu

gium,

gium, & societatem Nostrorum per Imperium, & nostra hæreditaria Regna, Principatus, & Ditiones Liberosum Baronum, & Baronissarum ex Cæsareæ Regiæ, & Archiducalis Potestatis plenitudine harum litterarum vigore extollimus, dignamur, & collocamus. Statuentes quoque, decernentes, & volentes, ut dictus Rudolphus Coroninus Liber Baro de Cronberg, & omnes ejusdem legitimi hæredes, & successores, eorundemque descendentes, utriusque sexus in infinitum in descendenti linea perpetuo, & in omne ævum Liberi Barones, ac Baronissæ sint, sequæ deinceps Liberos Barones, ac Baronissas de Cronberg ram coram Nobis, & Successoribus Nostris, quam coram aliis quibuscunque in omnibus illorum scripturis, sermonibus, titulis, sigillis, negotiis, commissionibus, & muneribus nuncupent, & inscribant. Et ipsi pariter a Nobis, nostrisque Cancellariis, ac omnibus Nobis subiectis ita nominentur, honorentur, & pro talibus habeantur, uti etiam præterea omnes, & singulas gratias, libertates, Privilegia, immunitates, præeminencias, statuta, veteres consuetudines, sessiones, honores, dignitates, emolumenta, jura, & jurisdictiones habeant, juxta beneficia Cathedralium, & Metropolitanarum Ecclesiarum, superiores, & inferiores, ac alias honorabiles dignitates Ecclesiasticas, & seculares, præcipue vero Nobilium Banneriorum, ac Liberosum Baronum feuda, & subfeuda suscipere, frui, & obtinere valeant. Denique ram in judiciis, quam extra in omnibus, & singulis honorabilibus, Nobilibus, & Equestribus negotiis, rebus, & occupationibus admittantur, statum, & sessionem habeant, & ad hæc omnia habiles, capacesque esse debeant, & possint. Item secundum eorum exigentiam, & voluntatem supradicto titulo utantur, fruuntur, & gaudeant, quemadmodum alii nostri, & Imperii, Nostrorumque hæreditariorum Regnorum Principatum, ac Ditionum vere nati Barones, & Baronissæ utuntur, fruuntur, & gaudent consuetudine, vel de jure, nemine prohibente. Ita tamen ne hæc exaltatio nostra, & amplificatio Nobis, Successoribus nostris, & Inclytæ Domui Austriacæ in suis Privilegiis, Jutibus, jurisdictionibus, & feudis aliquod afferat detrimentum, ipseque Rudolphus Coroninus Liber Baro de Cronberg, ejusdemque hæredes, & Successores respectu bonorum, quæ in Nostri hæreditariis Regnis, Principatibus, ac Ditionibus actu possident, vel in posterum possidebunt, sicuti ceteri nostri Provinciales, & subditi in præstatione onerum, pensione vectigalium, susceptione itinerum, administratione publicorum munerum, prout conveniens, æquitateque consentaneum, nobis in omne ævum præsto esse, & debita cum obedientia subvenire reneantur.

Juxta hæc ergo omnibus, ac singulis Electoribus, Principibus Ecclesiasticis, & secularibus, Prælatibus, Comitibus, Baronibus, Equitibus, Militibus, Locumtenentibus, Præfectis, Prætoribus, Provinciarum Marschallis, Vice-præpositis, Capitaneis, Vicedominis, Advocatis, Administratoribus, Officialibus, Terrarum Judicibus, Quæstoribus, Scabinis, Consulibus, Judicibus, Consiliariis, Hæraldis, denique omnibus aliis Nostri, & Imperii, etiamque hæreditariorum Regnorum, Principatum, & Ditionum Nostrarum subditis, atque fidelibus Ecclesiasticis, & secularibus, cujuscunque Dignitatis, status, conditionis existant, serio, & strictè præsentis Diploma-

te mandamus volumusque, ut te toties dictum Rudolphum Coroninum Liberum Baronem de Cronberg, tuosque legitimos hæredes, & successores, eorumque descendentes utriusque sexus perpetuo, & in omne ævum instar aliorum Baronum, & Baronissarum honorent, repurent, agnoscant, inscribant, nominent, & ut in omnibus, ac singulis honorificis conventibus, ludis Equestribus, superioribus, & inferioribus foundationibus, & dignitatibus Ecclesiasticis, & sæcularibus uti, frui, & gaudere sinant, universis, ac singulis honoribus, Dignitatibus, præminentis, utilitatibus, juribus, consuetudinibus, ac libertatibus, quibus alii Nostri, ac Sacri Romani Imperii, nec non hæreditariorum Regnorum, Principarum, ac Ditionum nostrarum Liberi Barones utuntur, fruuntur, & gaudent consuetudine vel de jure. Vosque in iis omnibus & singulis defendant, & manteneant, ac alios, ne quid in contrarium attentent, vel moliantur, pro viribus prohibeant, & impedian: in quantum indignationem nostram gravissimam, & pœnam centum Marcharum auri puri, pro dimidia nostro, ac Successorum Nostrorum sisco, seu Aëario, & pro reliqua parte injuriam passo, vel passis, omni spe veniæ sublata, solvendam incurrere noluerint. Harum testimonio Litterarum manu nostra subscriptarum, & Majoris sigilli nostri Cæsarei appenditione munitarum. Datum in Nostra, & Sacri Imperii Civitate Ratisbonæ die Decima septima Mensis Augusti, Anno ab incarnatione Domini, & Salvatoris Nostri Millesimo sexcentesimo trigésimo, Regnorum Nostrorum, Romani undecimo, Hungarici decimo tertio, Bohemici vero decimo quarto.

Ferdinandus

Joannes Bapta Comes de Verdenberg.

Ad Mandatum Sac^æ. Cæs^æ. Majestatis proprium

Caspar Frey
(L. S.)

N.^o CXXII.

Idem Ferdinandus II. Benvenutum de Petazzio Lib. Baronem in Schwarzeneg, Castello novo, & Sancto Servulo Consiliarium suum, Camerarium, & Tergesti Capitaneum, S. R. I. Comitum Ordini, adjectis variis prærogativis, adscriptis Viennæ XIX. Junii 1632. Ex autographo quondam Ferdinandi Comitis de Petazzio.

Ferdinandus Secundus Divina favente Clementia Electus Romanorum Imperator semper Augustus, ac Germaniæ, Hungariæ, Bohemiæ, Dalmatiæ, Croatiæ, & Slavoniæ &c. Rex; Archidux Austriæ, Dux Burgundiæ, Brabantæ, Styriæ, Carinthiæ, Carniolæ, Marchio Moraviæ, Dux Luxemburgi, superioris, & inferioris Silesiæ, Wirtenbergæ &c. Teckæ, Princeps Sueviæ, Comes Habsburgi, Ferretis, Kyburgi, Tyrolis, & Goritiæ, Landgravius Alsatæ, Marchio S. R. Imperii Burgoviæ, ac Superioris, & Inferioris Lusatiæ, Dominus Marchiæ Slavonicæ, Portus Naonis, & Salinarum &c.

Nobili, ac Generoso fidei Nobis dilecto Benvenuto de Petacio Libero Baro-

Baroni in Schwarzeneg, Castello novo, & Sancto Servulo, nostro consiliario, Cameratio, & Capiraneo Tergesti gratiam Nostram Cæsaream, & omne bonum.

Fuit a multis jam sæculis laudatissima Divorum Antecessorum Nostrorum consuetudo, ut quos vel clara generis origine celebres, vel eximiis in Patriam, & Rempubicam meritis probatos, aliisque virtutum generibus præditos animadverterent, eosdem munificentia sua præ cæteris ornandos extollendosque susciperent. Idque non solum hanc ob causam, ut ii virtutis suæ beneficio se condignos honores adeptos esse intelligerent, sed etiam ut & Posterii ipsorum vel inde majori domesticæ laudis tuendæ, propagandæque desiderio excitati, ad paria virtutis, & veræ gloriæ capessendæ conamina totis viribus, plenoque cursu alacriter contenderent. Unde & Nos Dei Optimi Maximi nutu, & providentiâ ad Sacri Romani Imperii, aliorumque Regnorum, & Dominiorum nostrorum gubernacula admoti nihil prius antiquulve ducimus, quam præclara eorundem Antecessorum Nostrorum instituta, ac vestigia cum in aliis, tum hac ipsa in parte firmiter sequi, & bonos quosque Viros, præsertim eos, quos, præter Nobilium Natalium decus, singularis vitæ, morumque probitas, & tam Majorum suorum, quam propria merita, assiduæque in Nos, & Inclytam Nostram Austriæ Domum synceræ fidei, & observantiæ studia commendatos, & gratos reddunt, favore nostro jugiter complecti, eorumque dignitati, ac ornamentis juvandis, & amplificandis quavis occasione clementer adesse: perspectum quippe, & exploratum habentes hac etiam potissimum ratione Rempubicam foveri, si nimirum honestæ cupiditatis igniculis mortalium animis a natura tributis, quibus alias accensi ad pulcherrima quævis exercitia sponte feruntur, Nos quoque fomitem addiderimus, virtutisque decus perpetuo beneficentiæ nostræ pignore posteritatis memoriæ commendatum immortalitatis beneficio adornaverimus.

Considerantes itaque, Benvenute de Petacio, iis te Parentibus, atque Majoribus progenitum esse, quos a longissima temporum serie in Civitate Nostra Tergestina non solum Nobili, & antiquissima generis origine conspicuos, sed etiam variis insignibus obsequiis Patriæ, Principibusque suis, & Universæ Augustæ Nostræ Austriæ Domui domi, militiaeque fideliter, & utiliter præstitis, aliisque laudabilibus actionibus præclarum, præcipuumque semper nomen, atque decus gessisse constet; inter quos quidem præ aliis præcipue clari, atque memoria digni numerentur Adelus, & Bernhardus de Petacio, quorum alter anno Domini millesimo trecentesimo octogesimo secundo a dicta Civitate Tergestina, tunc temporis adhuc libera, cum aliis potioribus suis Civibus, & Collegis ad Antecessorem Nostrum bonæ memoriæ Leopoldum Austriæ Ducem, ut se cum omnibus Arcibus subditis, & pertinentiis ultro in ejus, & Nostræ Austriæ Domus perpetuam tutelam, & protectionem dederet Orator missus, una cum eadem Civitate ob insignem istum spontaneæ devotionis actum variis amplissimis Privilegiis ornari meruerit: Alter vero tempore Divi quondam Antecessoris Nostri Imperatoris Friderici, Augustæ memoriæ, cum eadem Tergestina Civitas, orta quorundam inquietorum, ac rebellium fa-

ctio.

Q̄uone, gravissimis periculis objecta esset, omnem suam, ac libertorum substantiam, suæque vitæ discrimen contemnens generoso animo hisce machinationibus fortiter se opposuerit, atque consilio, & auxilio suo, quodam Nicolao Lueger Imperatoris Castellano Vippaci cum armata manu in illam Civitatem introducto, tumultuosorum Civium audaciam feliciter compresserit, Patriamque cum tanta constantiæ, & fidelitatis suæ demonstratione pristinæ quiesci, & tranquillitati restituerit, ut perpetuam laudem cum ex ipsomet facto, tum etiam ex litteris a dicto Imperatore Friderico hac in re ad ipsum perscriptis sibi comparatam habeat: quorum etiam vestigia non solum egregius olim Christophorus de Peracio, qui Castri Monimiani in Istria siti Castellani munus quoad vixit semper viriliter, & honeste gesserit, nec non Bernardus de Peracio Atavus tuus, qui in juventute sua per integrum biennium sub gloriosissimis quondam felicitis memoriz Imperatoris Maximiliani prædecessoris Nostri auspiciis contra Venetos feliciter militaverit, & reliquam demum suam gravescentem ætatem in memorata nostra Tergestina Civitate Patria sua honeste laudabiliterque usque ad ultimum vitæ lux diem transegerit; sed cæteri quoque descendentes haud minori studio, atque constantia gnaviter semper secuti sint, opera nimirum cum in honorificis muneribus domi gestis, tum in militia contra Augustæ Nostre Austriæ Domus hostes nunquam non cum singulari, & quæ nulla in parte a Progenitorum suorum virtute dispar fuerit, promptitudine, atque fidelitate undique constanter impensâ, prout omnium illorum egregiæ virtutis, & meritum, cum in variis authenticis Scripturis, tum maxime in Divi quondam Antecessoris Nostri augustæ memoriæ Ferdinandi primi Romanorum Imperatoris Diplomate in confirmationem Antiquæ ipsorum Nobilitatis expedito, præclara Documenta, atque testimonia, nec non ipsummet Nobilitatis pulcherrimum extet ornamentum velut certum præmium ipsa virtute partum, ac posteritati quasi per manus traditum; ultimis autem temporibus, veluti quondam tui Avus Benevenutus, & Hieremias Frater ejus, atque Pater Joannes de Peracio iisdem eximii nominibus celeberrimi recolentur, ita tu quoque vel ipsa natura, vel præclara quadam indole duce proritus ab ipso juvenutis flore tuas cogitationes, omnesque pariter vitæ actiones eo potissimum direxeris, ut deus illud domesticum a Majoribus tuis acceptum, & ab illis in te velut hæreditario jure translatum non solum ab interitu conservares, verum etiam quo ad ejus fieri potest propriis meritis, atque virtutibus auctum illustratumque ad posteritatem transmitteres. Cujus quidem optimi desiderii tui præstantiam Nos ipsi variis occasionibus, in primis veto tempore ultimi Focjulensis Belli contra Venetos gesti singulariter experti sumus, dum nimirum in terminorum dirisionis Nostre, atque præcipue locorum fidei, & tutelæ tuæ commissorum defensionem nec facultatibus, bonisque tuis perperceris, nec ullum vitæ periculum te a fidelitate, ac pro viribus tuendæ Patriæ studio abstrahere passus sis, sed eam undequaque devotionis perfectionem, atque constantiam demonstratis, ut exultationi Nostre de te conceptæ non solum plenissime in omnibus satisfeceris, sed etiam tam apud Nos, quam apud omnes bonos insignem inde virtutis, ac merito-

Tom. I.

X x x

rum

rum laudem consequutus sis, eoque ipso, præter alia propensissimæ Nostræ erga te voluntatis documenta, præsertim prædicto Tergestino Capitanæ-tui, cum illum vacare contigisset, in singulare nostræ, quam in te posuimus, fiduciæ argumentum præfici merueris, qua etiam in functione jam per quinque annos eximie tuæ fidei, vigilantie, zeli, & prudentie decore præclare conservato ad omnem satisfactionem nostram versatus sis, & vel maxime in nupero Serenissimæ Hungariæ, & Bohemiæ Reginæ Domine Mariæ natæ Infantis Hispaniarum Neptis, & filiz Nostræ Charissimæ transitu quævis gratissima Nobis erga Sereni. Suam Servitiorum Officia præstiteris. Iltis de causis omnino Nobis persuasum habentes, te deinceps quoque una cum filiis tuis, quorum Primogenitus Joannes Adulus Dapifer noster, & Vexillifer in ipsa militia nostra contra hostes, & rebelles nostros avitam sanguinis fundendi promptitudinem generose rellerur, in eodem de Nobis, ac Sacro Imperio, Augustaue nostra Austriæ Domo benemerendi studio perseveraturum, rem Nobis, munereque nostro dignam nos facturos arbitrati sumus, si hæc antecessorum tuorum, propriæque merita, & virtutes tuas honorifico hoc nostro elogio laudaremus, & ob ea ipsa te in sublimiorem, qui eisdem jure convenit, honoris, & dignitatis gradum promovendum suscipere, quo nimirum non minus perpetuum innatæ Nostræ in eos, qui singularibus meritis, & virutibus clarent, munificentiz, benignissimæque simul, qua re ob supradictas rationes complectimur, voluntatis testimonium, quam etiam utilissimum Posteritati tuæ, aliisque ad paria laudabilia studia sectanda extaret incitamentum.

Motu igitur proprio, & ex certa nostra scientia, animoque bene deliberato, deque Cæsarex, Regiz, & Archiducalis potestatis nostræ plenitudine te prænominatum Benvenutum de Petacio, omnesque liberos, hæredes, posteros, & descendentes tuos ex legitimo Matrimonio natos, & nascituros utriusque sexus in infinitum Nostros, & Sacri Romani Imperii, Regnorumque, & Ditionum Nostrarum hæreditariarum Comites antiquæ prolapiæ fecimus, creavimus, prout tenore præsentium facimus, creamus, & ad Comitum Statum, atque gradum clementer evehimus, & attollimus, ac Comitum honoris, dignitatisque titulo per præfentes gratiose insignivimus, nec non aliorum Nostrorum, & Sacri Romani Imperii, Regnorumque, & Ditionum nostrarum hæreditariarum Comitum vere natorum, ordini, numero, consortio, cæuique favorabiliter adscribimus, & aggregamus: Decernentes, & hoc firmissimo Edicto Nostrò statuentes, ut de cætero tu, Benvenute de Petacio, tuique Filii, hæredes, & Successores antedicti tam Masculi, quam Fæminæ perpetuis futuris temporibus, sive conjunctim, aut divisim possideatis, sive etiam non possideatis tua, quæ ad præsens habes, Castra Jurisdictionalia cum mero, & mixto Imperio Sancti Servuli, Castelli novi, & Schwarzenegg pro libitu vestro, & prout inter eosdem descendentes tuos convenum fuerit, Vos Comites de Santo Servulo, & Castello novo, & Batones in Schwarzenegg nominare tam in Literis, quam nuncupatione verbali, nec non in rebus, & in negotiis spiritualibus, & temporalibus, Ecclesiasticis & profanis, & in

quibuscunque negotiis, & actionibus a Nobis, & Successoribus Nostriis, ac aliis omnibus, & singulis, cujuscunque status, gradus, ordinis, dignitatis, & conditionis extiterint, pro veris Comitibus vetustioris prosapiz haberi, dici, nominari, & honorati possitis, & valeatis, prout nos ipsi Te, eodenuque legitimos hæredes, ac posteros tuos utriusque sexus in infinitum Comites nominamus, declaramus, & appellamus, petinde ac si a quatuor Avis Paternis, & Maternis tales nati essetis. Volentes, & autoritate Nostra Imperiali Regiaque & Archiducali expresse decernentes, quod ubivis locorum, & Terrarum tam in judiciis, quam extra, omnibus, & singulis privilegiis, indultis, immunitatibus, libertatibus, iuribus, consuetudinibus, honoribus, dignitatibus, prærogativis, exemptionibus, gratiis & favoribus uti, frui, gaudere, & potiri valeatis, & possitis, quibus alii antiqui Comites in Sacro Romano Imperio, Regniisque, & Provinciis Nostriis hæreditariis uti, frui, & potiri solent, quomodolibet consuetudine, vel de jure, omni contradictione & impedimento postposito.

Porto tibi Benevenuto de Petacio Comiti Sancti Servuli, & Castelli no. vi, & Baroni in Schwarzzenegg, ac omnibus liberis, hæredibus, posteris, & descendantibus tuis perpetuo orituris eam gratiam, & facultatem concedimus, & elargimur, ut Vos ab omnibus dominiis, castris, aut bonis jam acquisitis, vel in posterum acquirendis, aut ædificandis denominare, aut pro arbitrio vestro nomen alicujus mutare, & aliud Cognomen, & denominationem adsciscere possitis, & valeatis atque hujusmodi denominationibus tam scripto, quam viva voce, intra & extra iudicium ubiviserrarum, & gentium appellati, vocari, & salutari debeatis.

Ulterius tibi nominato Benvenuto de Petacio Comiti Sancti Servuli, & Castri Novi, & Baroni in Schwarzzenegg, omnibusque liberis, hæredibus, posteris, & descendantibus tuis perpetuo orituris, Masculis, & Fæminis, eam peculiarem fecimus, & elargiti sumus gratiam, ac vigore præsentium facimus, & elargimur, ut vos in posterum in omnibus litetis, & scripturis, quæ a Nobis, & omnibus Successoribus Nostriis Romanis Imperatoribus, & Austriæ Archiducibus ad vos dabuntur, & expedientur, vel in quibus alias per Nos, vel per ipsos Vestri fiet mentio, præscripto titulo Generosi, vulgo Bolgeborn, honorari, & ornari debeatis, prout in Cancellariis Nostriis hanc formam ira observandam jam expresse commisimus, atque mandavimus.

Quo vero perpetuum Nostræ ad dictam Comitum dignitatem sublimationis extet Documentum, eademque pleniore beneficio decorata in oculos hominum clarius incurrat, præmemorata autoritate nostra antiqua, quibus hætenus usus es, Armorum Insignia; Scutum nimirum secundum longitudinem divilum in duas partes æquales, in cujus sinistra atea rubra conspiciantur septem albi vel argentei Nummi, eo ordine dispositi, ut ex una parte sint terni, & totidem ex altera, pari intervallo disjuncti, septimulque in imo areæ solus ac medius inter duos inferiores constitutus, dextra vero pars Clypei sit rota aurea, vel flava, & dimidiam bicipitem Aquilam nigram uno duntaxat capite in latus dextrum verso, diademate insignito, hianctique rostro, ala, & cauda expansa, ac diductis dexteræ tantum ribiz unguium falculis repræsentet, Galea Clypeo imposita conspiciat-

ciarur aperta, & Tornearia, insignis Coronâ aurea, ac eminentibus: cono in alrum duobus brachiis humanis ad manus usque armatis, cubitis in se averfis, & pollicibus in palmas aliquantulum compressis, cæteris digiris prorensus, phalerisque, seu reniis, atque laciniis ab utroque Galeæ latere molliter defluentibus, ac circumfusus utrinque rubeis, ac flavis, seu aureis, & argenteis; clementer auximus, amplificavimus, & locuplevimus, prout eadem vigore præsentium augemus, amplificamus, locupletamus, & tibi, omnibusque liberis, heredibus, posteris, & descendantibus ruis ex legitimo Matrimonio ortis, & orituris in hunc qui sequitur modum posthac habenda, gestanda, ac deferenda benigne concedimus, & elargimur; Scutum videlicet quadripartitum, in cujus inferiore sinistra, & superiore dextera parte in campo flavo sive aureo appareat Aquila nigra erecta, coronato capite, dextrorsum versa, & de cætero sic disposita, ut pedibus diductis insistere, caudaque depressa, alis vero late expansis, rostro item aperto, ac lingua rubra exerta plausum præferte videatur, cæteræ veto dux partes contineant in Campo rubro septem monetas albas, sive argenteas, quarum recto per longitudinem ordine binæ semper, & ultimo loco una posita sint, in medio scuti perspiciatur aliud scutum parvulum cerulei coloris stellam flavam, sive auream sex radiorum completens, scuto majori incumbant tres Galeæ apertæ, seu clathratæ vulgo appellatæ, singulæ Diademate aureo superimposito ornatae, phalerisque seu laciniis ab utroque latere, a dextro quidem croceis, vel aureis, ac nigris, a sinistro autem candidis, sive argenteis, & rubris mixtim circumfusus, ac molliter defluentibus, e quatum primæ, quæ a dextro est latere, cono Aquila nigra in scuto descripta, e secundo veto duo brachia armata erecta, cubitis aliquantulum incurvatis, & invicem averfis, quarum manus nudæ digitis sursum explicatæ pollices in palma comprimant, & e tertiæ Galeæ vertice stella itidem in scuto depicta emineant. Quibus tribus Galeis, vel, loco ipsarum, Corona Regia, uti tibi, posterisque tuis supradictis pro libitu alternative licitum sit. Quod si vero tibi, vel dictis tuis Filiis, & descendantibus visum fuerit loco Armorum præscriptorum in quibusdam rebus, actibus, vel negotiis, uti scuto rubro, septem albas, sive argenteas monetas completente, & Corona Regia, sive superscriptis tribus Galeis una cum suis ornamentis superimpositis, id quoque vobis pro libitu vestro hisce concessum sit, prout hæc omnia in medio hujus Nostri Diplomatis Pictoris industria, vere ob oculos posita videre licet. Volentes, & expresse decernentes, quod tu, jam sæpius nominato Benvenute de Peracio, omnesque tui Posteris, & descendentes legitimi utriusque sexus in infinitum præscripta Armorum Insignia uno, vel altero modo in omnibus, ac singulis honestis, & decentibus actibus; exercitiis, atque expeditionibus tam serio, quam joco in hastiludiis, seu hastatorum simulationibus, pedestribus, & Equestribus, in Bellis, Duellis, singularibus certaminibus, & quibuscunque pugnis cominus, eminus, in leutis, baumeris, vexillis, cænotaphiis, sepulchris, monumentis, cenotheis, anulis, monilibus, sigillis, ædificiis, parietibus, fenestris, ostiis, lacunatis, tapetibus ac suppellectilibus quibuscunque, tam in rebus spiri-

tua.

tualibus, quam temporalibus, & mixtis, in locis omnibus pro rei necessitate, & voluntatis vestrae arbitrio, aliorum nostrorum, & Sacri Romani Imperii, Regnorumque, & Ditionum Nostrarum hereditariarum Comitum more libere, & absque ullo impedimento vel contradictione habere, gestare, ac deferre, iisdemque uti quovis modo possitis, & valeatis, aptique sitis, & idonei ad inendum, & recipiendum omnes gratias, libertates, exemptiones, feuda, privilegia, vacationes a muneribus, & oneribus quibuscunque, realibus, personalibus, sive mixtis, ad utendum denique singulis juribus, quibus ceteri a Nobis, ac Sacro Romano Imperio hujusmodi ornamentis insigniti, ac feudorum capaces, atque participes utuntur, fruuntur, potiuntur, & gaudent quomodolibet consuetudine, vel de jure.

Insuper pro uberiori propensissimae nostrae in te voluntatis documentum, motu praedicto proprio, & ex certa nostra scientia, animo deliberato, sanoque accedente consilio, & de Caesare potestatis nostrae plenitudine te memoratum Benevenurum de Peracio Comitem Sancti Servuli, & Castellani novi, ac Baronem in Schwarzenegg; tuumque Filium Primogenitum, & ceteros descendentes legitime natos, primogenitos semper (ita ut Primogenitura ordinario semper ordine, ex eo scilicet, qui proximior est defuncto, intelligatur, & illa tum demum, cum tota ex Primogenito descendens linea defecerit, ad secundogenitum tuum, vel ejus descendente lineam, eaque deficiente, ad tertio genitum, vel ipsius descendente lineam, & ea etiam deficiente, eodem ordine ead ceteros tuos, si habueris filios legitime natos, & ita deinceps extendatur) Sacri Lateranensis Palatii, Aulæque Nostrae Caesareæ, & Imperialis Consistorii Comitum facimus, creavimus, creximus, & Comitum Palatinorum titulo clementer insignivimus, quemadmodum tenore praesentium facimus, creamus, erigimus, attollimus, & insignimus, & aliorum Comitum Palatinorum numero, & cunctui aggregamus, & adscribimus. Decernentes, & Imperiali hoc Nostrae Edicto firmiter statuentes, quod ex hoc tempore, quoad vixeritis, omnibus & singulis privilegiis, gratiis, juribus, immunitatibus, honoribus, exemptionibus, consuetudinibus, & libertatibus uti, frui, potiri, & gaudere possitis, & debeatis, quibus ceteri Lateranensis Palatii Comites hactenus potiti, & gavisi sunt, seu quomodolibet fruuntur, potiuntur, & gaudent consuetudine vel de jure.

Dantes, & concedentes tibi praefato Benvenuto de Petacio Comiti Sancti Servuli, & Castellani Novi, ac Baroni in Schwarzenegg, tuoque Filio Primogenito, & ceteris descendentibus legitime natis, primogenitis semper, & ut supra, amplam auctoritatem, & facultatem, qua possitis & valeatis per totum Romanum Imperium, & ubilibet terrarum facere, & creare Notarios publicos, seu Tabelliones, & Judices Ordinarios, Carralarios, & Delegatos, & omnibus personis, quae fide dignae, habiles, & idoneae sint (super quo conscientiam vestram oneramus) Notariatus, seu Tabellionatus, & Judicatus Ordinarii Officium concedere & dare, eosque, ac eorum quemlibet auctoritate Imperiali de praedictis per pennam, & calamarium, ut moris est, investire: dummodo tamen eos habiles, & idoneos inveneritis, & ab ipsis Notariis Publicis, seu Tabellionibus, & Judicibus Ordina-

nariis per vos creandis, ut præmittitur, & eorum quolibet vice ac nomine nostro, & Sacri Imperii, & pro ipso Romano Imperio debitum fidelitatis recipiatis corporale, & proprium juramentum in hunc videlicet modum: quod erunt Nobis, & Sacro Romano Imperio, ac omnibus Successoribus Nostris Romanorum Imperatoribus, & Regibus legitime intrantibus fideles, nec unquam erunt in consilio ubi nostrum periculum tractetur, sed bonum, & salutem nostram defendent, & fideliter promovebunt, damna nostra pro sua possibilitate verabunt, & avertent: Præterea Instrumenta omnia tam publica, quam privata, ultimas Voluntates, Codicillos, Testamenta, quæcunque Judiciorum acta, ac alia omnia, & singula, quæ illis, & cuilibet ipsorum ex debito dictorum Officiorum faciendi occurrerint, vel scribenda, iuste, pure, fideliter, omni simulatione, machinatione, falsitate, & dolo remotis scribent, legent, facient, atque dictabunt, non attendendo pecuniam, odium, munera, vel alias passiones, & favores; Scripturas vero, quas debebunt in publicam formam redigere, in membranis mundis, non chartis abrasis, secundum terrarum consuetudinem, fideliter conscribent, legent, facient, atque dictabunt; causasque Hospitalium, & Miserabilium personarum, nec non pontes, ac stratas publicas pro viribus promovebunt, sententias, & dicta Testium, donec publicata fuerint, & approbata, sub secreto fideliter retinebunt, & omnia alia, & singula recte & iuste facient, quæ ad dicta Officia quomodolibet pertinebunt consuetudine, vel de jure. Quodque hujusmodi Notarii Publici, seu Tabelliones, & Judices Ordinarii per vos creandi possint, & valeant per totum Romanum Imperium, & ubilibet locorum facere, scribere & publicare contractus, Instrumenta, Judicia, Testamenta, & ultimas Voluntates, decreta, & auctoritatem interponere in quibuscunque contractibus requirentibus illa, vel illam, ac omnia alia facere, publicare, & exercere, quæ ad dictum Officium Publici Notarii, seu Tabellionis, & Judicis Ordinarii pertinere, & spectare dignoscuntur.

Decernentes, quod omnibus Instrumentis, & Scripturis per hujusmodi Tabelliones, Notarios publicos, seu Judices ordinarios faciendis plena fides ubique adhibeatur in judicio, & extra, constitutionibus, decretis, statutis, & aliis in contrarium facientibus non obstantibus quibuscunque.

Uterius tibi antenominato Benvenuto de Petacio Comiti Sancti Servuli, Castelli novi, & Baroni in Schwarzenegg, suoque Filio Primogenito, & cæteris descendentibus legitime natis, primogenitis semper, ut supra, concedimus, & largimur plenam facultatem quod possitis & valeatis Naturales, bastardos, Spurijs, Manseros, nothos, Incestuosos copulative, vel disjunctive, & quoscunque alios ex illicito, & damnato coitu procreatos, existentibus, vel non existentibus aliis filiis legitimis, eis etiam aliter non requisitis, viventibus, vel etiam mortuis eorum Parentibus, (Illustrum tamen Principum, Comitum, Baronumque Filiis duntaxat exceptis) legitimare, & eos, & eorum quemlibet ad omnia, & singula jura legitima restituere, & reducere, omnemque generis maculam penitus abolere, ipsos habilitando, & restituendo ad omnia, & singula jura successionum, & hæreditatum, bonorum Paternorum, & Maternorum
etiam

etiam ab intestato, Cognatorum, & Agnatorum, nec non ad honores, dignitates, & singulos actus legitimos tam ex contractu, quam ultima voluntate, aut alio quovis modo in iudicio, & extra petinde ac si de vero legitimoque Matrimonio procreati essent, objectione prolis illegitimæ penitus quiescente.

Quodque illorum legitimatio, per vos ut supra facta, iuste, & legitime facta maxime habeatur, & teneatur, non secus ac si foret cum omnibus juris solemnitatibus, quarum defectus specialiter autoritate nostra Imperiali suppleri volumus, & intendimus: dummodo tamen legitimaciones huiusmodi non præjudicent Filiis, & hæredibus legitimis, & naturalibus.

Qui quidem legitimandi, postquam legitimati fuerint, sint, & esse censeantur, nominenturque, & nominari possint, & debeant ubivis locorum, & Terrarum tanquam vere legitimi, & legitime nati de Domo, familia, & agnatione Parentum suorum, Arma etiam, & Insignia eorum portare, ac ferre possint, & valeant, admittanturque ad omnes actus legitimos, officia, jura, honores, & dignitates tam Ecclesiasticas, quam sæculares, uti vere legitimi, quin etiam efficiantur Nobiles, si parentes ipsorum Nobiles fuerint, possintque, & debeant in omnibus actibus publicis, & privatis iisdem officiis, juribus, honoribus, & dignitatibus uti, frui, & gaudere, quibus vere legitimi in iudicio, & extra utuntur, fruuntur, & gaudent: Non obstantibus ullis legibus, quibus cavetur, quod Naturales, Bastardi, Spuriæ, Manferes, Nothi, incestuosi copulative, vel disjunctive, aut alii quicunque ex illicito, ac nefario concubitu procreati, vel procreandi non possint, vel debeant legitimari, liberis naturalibus, & legitimis existentibus, vel sine consensu, & voluntate Filiorum Naturalium, & legitimorum, vel Agnatorum, aut Feudi Dominorum, & specialiter in auth. Quibus modis nat. efficiantur legitimi, & quibus modis nat. efficiantur sui per tot. & §. Naturales si de Feudo def. contr. sit inter Dom. & Agnat. & L. Jubemus Cod. de Emancip. Liber., & aliis similibus, quibus quidem legibus, & cuilibet ipsarum volumus expresse, & ex certa nostra scientia derogari; neque etiam obstantibus in præmissis aliquibus contrahentium dispositionibus, & ultimis voluntatibus, aliisque legibus, Locorumque statutis, ordinationibus, & consuetudinibus, etiam si tales forent, quæ specialem hic, & individuum mentionem requirerent: Quibus obstantibus, & obstare volentibus in hoc duntaxat casu ex certa Nostra scientia, deque Cæsareæ potestatis nostræ plenitudine totaliter derogamus, & derogatum esse volumus per præsentem.

Similiter eadem autoritate Nostra Imperiali Tibi prænominato Benvenuto de Petacio Comiti Sancti Servuli, & Castelli novi, & Baroni in Schwarzenegg, Tuoque filio primogenito, & cæteris descendentibus legitime natis Primogenitis semper, ut supra, damus, & concedimus amplam facultatem, qua possitis, & valeatis Tutores, arque Curatores confirmare, dare, & constituere, ipsosque causas legitimis lubstinentibus amovere. Præterea Filios adoptare, & arrogare, eosque adoptivos, & arrogatos facere, constituere, & ordinare, nec non filios legitimos, & legitimandos, adoptivosque, & adoptandos in quavis ætate constitutos emancipa-

cupire, ac patria potestate liberate, adoptionibusque, & emancipationibus quibuscunque omnium, & singulorum etiam Infantium, & adolescentium consentire. Veniam ætatis supplicantibus concedere, auctoritatem, & Decretum in omnibus interponere, servos etiam manumittere, manumissionibus quibuscunque cum, vel sine vindicta, & Minorum alienationibus, alimentorumque Transactionibus auctoritatem pariter, & Decretum interponere, Minores quoque, Ecclesias, & Communitates læsæ altera parte ad id prius vocata in integrum restituere. Cui infamibus tam juris, quam facti, aut aliter quomodocunque copulative vel disjunctive, dispensare, eosque ad famam restituere, abstergendo ab eis omnem infamiz notam tam irrogatam, quam irrogandam, ita quod de cætero ad omnes, & singulos actus legitimos apti, & idonei habeantur, & promoveantur, habetique, ac promoveri possint, & debeant, juris ordine semper servato.

Ad hæc tibi prædicto Benvenuto de Petacio Comiti Sancti Servuli, & Castelli novi, & Baroni in Schwatzenegg Noſtro Conſiliario, Camera-rio, & Capitano Tergeſti, Tuoque filio Primogenito, & cæteris deſcendentibus legitime natis primogenitis ſemper, ut ſupra, ſcientia, motu, & auctoritate, quibus ſupra, indulgemus, quod poſſitis, & valearis Doctores tam in Theologia, quam Jurisprudentia, Medicina, ac Philoſophia, nec non Licentiatos in omni licita facultate, Magiſtros, arque Baccalaureos creare, promovere, ordinare, conſtituere, & facere, adhibitis ramen in cujuſlibet Doctōris creatione Doctōribus eximiis de profeſſione creandi ad minus tribus, qui doctōrandum, vel licentiandum examini ſubi- ciant, & ei, quem idoneum invenerint, ſufficientemque comprobave- rint, Vos auctoritatem interponendo Doctōratus, Licentiæ, Magiſte- rii, & Baccalaureatus Inſignia uti moris eſt conferatis. Qui quidem Doctōratus, Licentiæ, Magiſterii, & Baccalaureatus titulo a Vobis dona- ti libere poſſint, & valeant in omnibus Civitatibus, Terris, & Locis Sacri Romani Imperii, & ubilibet Terrarum omnes actus Doctōrales legendi, docendi, interpretandi, Cathedram aſcendendi, gloſſandi, diſ- putandi, conſulendi, & cæteros actus Doctōrales, Licentiæ, Magiſte- rii, & Baccalaureatus facere, & exercere, omnibus, & ſingulis gaudere, & uti privilegiis, prærogativis, exemptionibus, libertatibus, conſeſſionibus, honoribus, præminentis, favoribus, indultis, & gratiis, ac aliis quibuscun- que, quibus cæteri Doctōres, vel Licentiat, nec non Magiſtri, & Bacca- laurei, qui in Gymnaſio Viennenſi, Pariſienſi, Papienſi, Patavienſi, Bo- nonienſi, Piſano, Senenſi, Ingolſtadienſi, & alio quolibet publico, & pri- vilegiato Gymnaſio promoti, vel etiam a Nobis, ac Divis Romanorum Imperatoribus, & Regibus inſigniti fuerint, ſeu aliter quocunque modo talia Inſignia acceperint, gaudent, utuntur, & fruuntur quomodolibet conſuetudine, vel de jure.

Quocirca Univerſis, & ſingulis Elektoribus, aliſque Principibus Eccle- ſiaſticis, & ſæcularibus, Archiepiſcopis, Episcopis, Ducibus Marchionibus, Comitibus, Baronibus, Militibus, Nobilibus, Clientibus, Capitaneis, Vicedominis, Præfectis, Caſtellanis, Locumtenentibus, Officialibus, He- roaldis, Caduceatoribus, Burgi Magiſtris, Judicibus, Conſulibus, Civi- bus,

bus, & generaliter omnibus, & singulis Nostreis, & Sacri Romani Imperii, Regnorumque, & Provinciarum Nostrarum hereditariarum subditis, ac fidelibus, cujuscunque dignitatis, gradus, ordinis, & conditionis existant, serio mandamus, & precipimus, ut re Benvenutum de Petacio Comitum Sancti Servuli, & Castelli Novi, ac Baronem in Schwarzenegg, Tuosque Filios, Hæredes, Posteror, & Descendentes ex legitimo Matrimonii fœdere ortos, & æterna serie orituros Masculos, & Fœminas pro Nostreis, & Sacri Imperii, Regnorumque, & Dominiorum Nostrorum Hereditariorum veris Comitibus Antiquæ Prosapie habeant, reputent, nominent, honorent, eoque titulo, gradu, & ordine, nec non juribus, privilegiis, liberatibus, præminentis, prærogativis, armorum Insignibus, omnibusque aliis præmissis jugiter uti, frui, & gaudere sinant, vosque in iis omnibus, & singulis defendant, & manuteneant, ac alios, ne quid in contrarium attentent, vel moliantur, pro viribus prohibeant, & impediant. In quantum indignationem Nostram gravissimam, & pœnam eorum Marcharum Auri puri pro dimidia Nostra, ac Successorum Nostrorum Filco, seu Ætario, & pro reliqua parte injuriam passio, omni spe veniæ sublata, solvendam incurrere noluerint.

Harum Testimonio Literarum manu nostra subscriptarum, & sigilli Nostri Cæsarei appensione munitarum. Datum in Civitate Nostra Viennæ die decimanona Mensis Junii anno ab Incarnatione Domini Millesimo sexcentesimo trigésimo secundo, Regnorum Nostrorum Romani Decimo tertio, Hungarici Decimoquarto, Bohemici vero Decimo quinto.

Ferdinandus

Joann. Bapta Comes Verdenberg

Ad Mandatum Sac. Cæs. Matris proprium

Casparus Frey. mp.

N.º CXXIII.

Idem Ferdinandus II. Caspari Gorizutti Protbonotario Apostolico, Consiliario, & Capellano Aulico, atque in Cathedrali ad Sanctum Stephanum Viennensi Ecclesia Canonico notificat, sese eum in Procuratorem Plenipotentiarium deputasse ad conficiendam Inquisitionem circa vitam, & Miracula Honorabilis quondam Carmelitæ Discalceati P. Dominici a Jesu Maria. Dat. Viennæ V. Aprilis 1633. Ex autographo mihi exhibito a Perillustri & Admodum Reverendo Domino Caspare Antonio Barone de Gorizutti.

Ferdinandus Secundus Divina favente Clementia Electus Romanorum Imperator semper Augustus &c. Honorabilis, devote, nobis dilecte. Habes hic adjunctum originale Mandatum nostrum, quo re ex singulari fiducia, quam in spectata tua probitate, & in rebus agendis sinceritate, atque prudentia positam habemus, hodierna die deputamus atque constituimus Plenipotentiarium nostrum Procuratorem, ad obtinendum, & conficiendum in hac Viennensi Diœcesi solemnem Processum Inquisitionis in vitæ Sanctitatem, & Miracula Honorabilis quondam Carmelitarum Discalceatorum Sacerdotis Dominici a Jesu Maria, ac proinde cum hanc

Tom. I.

Zzzz

cau.

causam omni studio, & opera rite, & recte promotam cupiamus, hisce benigne tibi committimus, ut absque mora apud Venerabilem Antonium Episcopum Viennensem, & Abbatem Cremiphanensem, Principem, & Consiliarium Nostrium Intimum, devorum Nobis dilectum, nomine, & loco nostro vigore harum atque dicti Procuratorii nostri judicialiter, & diligentissime petas, & instes, ut, cum ipse in aliis nostris, atque publicis maximi momenti negotiis impeditus existeret, deputer Vicarium suum Generalem, vel, si & ipsi legitima obstarent impedimenta, alium in dignitate Ecclesiastica constitutum, cui ex causis, & ad finem in eodem Procuratorio Nostro expressis deleger, & committat auctoritatem, & jurisdictionem, ut ram super nostris, quam super aliorum testium in hac Viennensi Diocesi existentium dictis, & depositionibus, secundum articulos a te exhibendos, dictum Processum ea, qua convenit, ratione, & modo instituat, conficiat, atque exequatur. Interea autem tam a Nobis, atque Serenissimis, & charissimis Coniuge, & Filiis nostris, quam aliis, quoscunque aliquid memoria, & fide dignum de huiusce pie defuncti Sacerdotis Dominici a Jesu Maria vita, virtutibus, rebus gestis, & meritis scire intellexeris, nostras, eorumque relationes, & testimonia exacte percipies, conquires, & annotabis, ut nimirum obteenta petita Delegatione, & Processu articulos secundum eadem recte formare, eisdemque judicialiter, vel simul, vel successive exhibendis, nos, & illos pro testibus producere, ac eundem Processum ad maturum finem suum promovere possis. Et ut plenior notitiam habeas, quæ non minus a te, quam ab Ordinario, ejusque Delegato in toto similium causarum processu observanda sint, apponimus hisce accuratam instructionem una cum aliis informationibus, quæ Nobis in hunc finem Roma transmissæ sunt; quibus diligenter inspeclis, atque perpensis primariæ curæ habebis, ne vel a te, vel ab Ordinario, ejusque Delegato quicquam intermitteretur, quod ad validitatem Processus facere cognoveris. Hæc itaque fideliter exequendo Cæsaream Nostram gratiam, qua alias te benigne complectimur, plurimum augebis. Datum in Civitate nostra Viennæ, die quinta Aprilis Anno millesimo sexcentesimo trigésimo tertio. Regnorum autem Nostrorum, Romani decimo quarto, Hungarici decimoquinto, Bohemici decimo sexto.

Ferdinandus &c.

Jo. Bapta Comes de Verdenberg mp.

Ad Mandatum Sac^æ. Cæ^l. Majestatis proprium.

Casparus Frey mp.

Tergo) Honorabili, devoto, nobis dilecto Casparo Görizzutti Prothonotario Apostolico, Consiliario, & Capellano nostro Aulico, & in Cathedrali ad Sanctum Stephanum hic Viennæ Ecclesia Canonico &c.

Tenor Mandati Procuratorii sequitur.

Ferdinandus Secundus divina favente Clementia Electus Romanorum Imperator semper Augustus, ac Germaniæ, Hungariæ, Bohemiæ, Dalmatiæ, Croatia, Sclavoniæque &c. Rex, Archidux Austriæ, Dux Burgundiæ, Styriæ, Carinthiæ, Carniolæ, & Wirtembergæ, Comes Tyrolis, & Goritiæ. Recognoscimus & Notum facimus tenore præsentium quibus expedit

pedir Universis. Dum sub Imperii nostri administratione Catholicam fidem in ditionibus nobis subiectis indies nullis non infensis ausibus imperi, ac laceffiri videmus, merito patrociniū Sanctorum, qui verum in Ecclesia Dei Cultum virtute sua confirmant, potentissimum tutelæ, & auxilii munimentum habemus.

Innumera Divinæ gratiæ, & meritum exempla cum in aliis partibus, tum in hac ipsa Cæsarea Aula, & Austriaca Provincia nostra recensentur de Carmelitarum Discalceatorum quondam Sacerdote Dominico a Jesu Matia, cujus summam vitæ integritatem, & erga Deum Amorem, Ecclesiæque suæ promovendæ Zelum, nec non alia Sanctitatis argumenta nos ipsi non minus primis temporibus, cum is hinc in partibus versaretur, quam postremo etiam, cum ex Pontificia licentia ad Nostram requisitionem concessa ex Urbe ad nos redierat, ad ultimum ejus vitæ spiritum, quem in eadem propria nostra Aula piissime emisit, cum maximo nostro solatio spectavimus. Quas viri virtutes, & merita Nos continuis animi nostri cogitationibus recolentes, quanto magis ea perpendimus, tanto majores rationes, ob quas animam illius cœlitum consortium obtinere credamus, comperimus, ita ut eum, de cujus cœlesti gloria non dubitamus, merito inter humanos absque Sanctitatis honore, & ornamento minime relinquendum judicemus. Cur autem vel Nostra maxime cura hunc honorem viri ad Sanctorum catalogum adscriptionem a Beatitudine Summi Pontificis processibus solemniter instituendis obtinere studeamus, instigant animum, cum impensa gratitudo, quam a Nobis multifariis beneficiis ab ipso acceptis debere agnoscimus, tum firmissima spes, qua Reipublicæ Christianæ ex ipsius intercessione, cum eam hinc officiis nostris promeriti fuerimus, uberrima contra hæreticas machinationes protectionis subsidia promittimus. Qui enim inter hæc machinationes vitam quibulvis sanctis operibus consumavit, ejusdem merita expectare non possumus nisi præsentissimum, & maxime opportunum contra easdem remedium. Hoc itaque animo, hacque fiducia Honorabilem devotum Nobis dilectum Casparum Gorizzutti Prothonotarium Apostolicum, Consiliarium, & Capellanum nostrum Aulicum, & in Cathedrali ad S. Stephanum hic Viennæ Ecclesia Canonicum, utpote cujus pergrata probitas, & in agenda sinceritas, & prudentia nobis a pluribus annis cognita sit, visum nobis est deputare atque constituere, prout eum ex cetera nostra scientia, animoque bene deliberato vigore harum solemniter, & omni meliori modo, & ratione quibus de jure, & observanda in Ecclesia consuetudine, id maxime necessarium, vel consentaneum esse potest, deputamus, & constituimus nostrum Plenipotentiarium Procuratorem, eique benigne committimus, ut nostro nomine, & loco apud Venerabilem Antonium Episcopum Viennensem, & Abbatem Cremiphansensem, Principem, & Consiliarium nostrum intimum, devotum Nobis dilectum, eo quo in hujuscemodi causis decet ordine, & modo, tamquam plenipotentarius noster Procurator petat, & instet, ut ipse Viennensis Episcopus, si non possit per se ipsum, deputet Vicarium suum Generalem, vel alium in dignitate Ecclesiastica constitutum, cui suam deleget auctoritatem, & jurisdictionem.

ctionem committendo ei, ut ex dignissimis causis superius memoratis nostri gratia ad perpetuam rei memoriam, & ad omnem bonum finem, & effectum futuræ Canonizationis præfati ple defuncti Patris Dominici a Jesu Maria, & ad fidem faciendam in Curia Romana non solum a Nobis, atque a Serenissima Principe, Coniuge nostra charissima Domina Eleonora Romanorum Imperatrice, ac Germaniæ, Hungariæ, & Bohemiæ Regina, Archiduce Austriæ, nata Principe Mantuæ, & Montisferrati, Serenissimisque, & charissimis filiis, & filiabus nostris, sed etiam ab omnibus aliis personis in hac Viennensi Diœcesi existentibus, a quibuscunque scilicet de vita, virtutibus, rebus gestis, & meritis ejusdem Patris Dominici a Jesu Maria quicquam fide dignum relatum fuerit, & quos ipse Plenipotentarius Procurator noster pro prudentia sua tanquam idoneos testes producendos judicaverit, nostra, eorumque dicta, & depositiones secundum articulos ab eo exhibendos canonice excipiat, & in eum finem solemnem Processum rite instituat, conficiat, & exequatur. Quo processu obtento, & instituto idem Plenipotentarius Procurator noster eodem tam durante, quam absoluto, cum coram ipso Viennensi Episcopo, vel ejus Delegato, tum alias etiam omnia ea ulteriора nomine, & loco nostro agat, faciat, procurabit, atque præstabit, quæcunque ad memoratos effectus promovendos facere, & spectare videbuntur, & Nos ipsi in hac Viennensi Diœcesi agere, facere, procurare, atque præstare possemus. Etiam si Italia forent, quæ Mandatarum exigent magis speciale, quam præsentibus est expressum. Promittentes Nos in verbo Nostro Cæsareo Regio, & Archiducali, Nos id omne, quodcunque per eundem Plenipotentiarium Procuratorem Nostrium Casparum Gorizzutti in hac Causa modo præmissum actum, gestum, procuratum, atque præstitum fuerit, ubivis ratum, gratum, firmum, & validum habituros. Harum testimonio Litterarum manu nostra subscriptarum, & sigilli Nostri impressione munitarum. Datum in Civitate Nostriæ Vicinæ die quinta Mensis Aprilis Anno reparatæ salutis Millesimo sexcentesimo trigésimo tertio. Regnorum autem Nostrorum Romanorum decimo quarto, Hungarici decimo quinto, Bohemici vero decimo sexto.

Ferdinandus &c.

Jo: Bapta Comes de Verdenberg mp.

Ad Mandatum Sac. Cæs. Majestatis proprium

Casparus Frey mp.

N.º CXXIV.

Idem Ferdinandus II. Antonio Capitanco Gradisce, & Michaeli Capitanco Mitterburgensi. Consanguineis de Rabatta Liberis Baronibus in Dorning, S. R. I. Comitum titulum, una cum diversis aliis prærogativis, gratiosissime impertitur. Datum Eberstorffii VIII. Octobris 1634. Ex autographo Antonii S. R. I. Comitum de Rabatta S. C. R. & Apostolice Majestatis Cubicularii, & hereditarii Supremi Stabuli Præfati in Comitatu Goritiæ, Amici nostri dilectissimi, quem Superi diu incolumem servent.

Fer-

Ferdinandus Secundus Divina favente Clementia Electus Romanorum Imperator semper Augustus, ac Germaniæ, Hungariæ, Bohemiæ, Dalmatiæ, Croatiae, Slavoniæ &c. Rex, Archidux Austriæ, Dux Burgundiæ, Brabantiæ, Styriæ, Carinthiæ Carniolæ, Marchio Moraviæ, Dux Luxemburgi, ac superioris, & inferioris Silesiæ, Wirtembergæ, & Teckæ, Princeps Sueviæ, Comes Habsburgi, Tyrolis, Ferretis, Kiburgi, & Goritiæ, Landgravius Alsatiae, Marchio Sacri Romani Imperii Burgoviæ, ac Superioris, & Inferioris Lusatiae, Dominus Marchiæ Slavonicæ, Portus Naponis, & Salinarum &c.

Generosis fidelibus Nobis dilectis Antonio nostro Consiliario, Camerario, & Capiteano Gradiscæ, nec non Serenissimi Hungariæ, & Bohemiæ Regis, Filii nostri charissimi Camerario, & Michaeli ejusdem Dilectionis lux Consiliario, & Capiteano Comitatus Mitterburgensis, Comitibus de Rabatta, Liberis Baronibus in Dormberg, Dominis de Canali, Hæreditariis supremis stabuli Præfectis in Comitatu nostro Goritiæ, Conlinguineis, Gratiæ nostram Cæsaream, & omne bonum.

Laudatissima fuit a multis jam sæculis Antecessorum Nostrorum Augustissimæ memoriæ Romanorum Imperatorum, ac Regum consuetudo, ut quos vel Nobili generis origine claros, vel vitæ morumque integritate conspicuos, aliisque virtutum ornamentis singulariter præditos animadvertent, eos præ cæteris munificentiæ suæ Cæsareæ decorandos, extollendosque susciperent. Idque non solum hanc ob causam, ut illi virtutis suæ beneficio condignos ab Imperiali culmine honores se consecutos esse, certo intelligerent, sed ut & posteris eorum vel inde majori domesticæ laudis tuendæ propagandæque desiderio affecti ad paria virtutis, & veræ gloriæ capessendæ conamina totis viribus, plenoque cursu alacriter contenderent.

Unde & Nos, qui benigno Dei Optimi Maximi nutu, & providentiâ in hoc sublimi Imperiali Solii fastigio collocati sumus nihil prius, antiquiusve ducimus, quam præclara Antecessorum Nostrorum instituta, ac vestigia tum in aliis, tum vero hac ipsa in parte firmiter imitari, & bonos quosque viros, præsertim eos, qui præter Nobilium natalium decus eximiiis virtutum ornamentis clarent, juxtaque præclatis in Nos, Sacrumque Romanum Imperium, & Augustam Nostram Austriæ Domum fidei, & devotionis meritis sese commendatos reddunt, gratia & favore prosequi, adeoque commodis, & ornamentis eorum juvandis, ac promovendis clementer attendere: ut qui perspectum habeamus, id non minus ad Rempublicam fovendam, quam Imperatoriæ Majestatis splendorem magis illustrandum perrinere, si vel ea ratione honestæ cupiditatis igniculis, alias mortalium animis a natura tributis, fomitem addiderimus, virtutisque decus perpetuo beneficentiæ nostræ pignore posteritatis memoriæ commendatum, immortalitatis beneficio adornaverimus.

Considerantes itaque Antoni, & Michael Comites de Rabatta iis vos Parentibus ac Majoribus progenitos esse, quos a multis sæculis, primum quidem in Italia, post vero in Nostro Goritiæ Comitatu non solum pernobilis, & antiquissima generis origine, primariisque titulis, & honoribus conspicuos, sed etiam variis insignibus obsequiis Patriæ, & Religioni Catho-

Tom. I.

Aaaa

licæ,

licæ, Principibusque suis, ac præsertim Divis Romanorum Imperatoribus, Hungariæ Regibus, aliisque Antecessoribus Nostreis domi, militariæque fideliter, & utiliter præstitis, nec non aliis laudabilibus actionibus præclarum, præcipuumque semper nomen, decusque gessisse, variis rerum documentis, maxime vero vetustissimis Pontificiis, Cælareis, ac Regiis Diplomatis in splendidissima Vestri Generis, & Familiæ ornamenta expeditis constet, dum nimirum juxta suæ virtutis, ac meritorum laudem ab ipsis Pontificibus, & Antecessoribus Nostreis Romanis Imperatoribus jam ante aliquor sæcula Nobiles, ac dilecti, & fideles in inlcriptionibus nominari meruerint. Er postquam hi Majores, & Progenitores vestri operæ suæ, uti memoratum est, tanto tempore in publicis Religionis Catholicæ, Patriæque, ac præcipue Sacri Imperii, Augustæque Nostre Austriæ Domus servitiis nusquam non studiose, sincere, ac fideliter impensa tam in toga varia præcipue munera, & officia summo cum decore, & honore gessissent, quam in sago contra quosvis Christiani nominis, & Augustæ nostræ Austriæ Domus hostes, contemptis quibusvis vitæ, ac bonorum periculis, fortiter acriterque pugnascent, ex eoque insignem sibi perpetuamque præclaræ virtutis, ac meritorum laudem peperissent, inter cæteros, qui vel hoc maxime sæculo majori celebres gloria numerantur, peculiariter tuus Antoni Pater horum Majorum vestrorum vestigiis tanto, qui nulla ex parte vitæ virtuti dispar fuerit, zelo constanter insistendo suam inconcussam erga Nos devotionem, incensumque rerum nostrarum, & Augustæ Nostre Austriæ Domus studium in diversis honorificis officiis, ac præsertim multiplicibus gravibus, & maximi momenti publicis Commissionibus, nec non in variis, quæ Nos, Augustæque Nostre Austriæ Domus Ditiones, & conservationem concernant, Legationibus tam ad Germaniæ Principes, quam ad externa loca, Italiam nimirum, & Poloniæ Regnum, sincere semper, & omni cum dexteritate, & prudentia ad omnem satisfactionem nostram confectis, præclare ubique, & nulla sine eximia laude restans sit, imo mortem ipsam, quam ei in ultima Segniensi Commissione existenti violentæ manus intulerunt, memorabile, ac perpetuum hujus fidelitatis suæ reliquerit documentum monumentumque. Qua etiam ratione Vos simul Antoni, & Michael vel ipsa natura, vel præclara quadam indole duce protinus ab ipso juvenutis flore vestras cogitationes, omnesque pariter vitæ actiones copiosissimum direxeritis, ut decus illud domesticum a Majoribus vestris acceptum, & ab illis velut hæreditario jure in Vos derivatum non solum ab interitu conservare, verum etiam quo ad ejus fieri posset propriis actionibus magis magisque auctum, & illustratum ad posteritatem transmittere possieris, prout eodem præclaro desiderio Tu Antoni, jam a viginti quatuor annis, quibus tum in dilectissimi Filii nostri Primogeniti Augustæ memoriæ Archiducis Caroli, tum in nostris propriis, atque etiam in secundo geniti Serenissimi, ac Charissimi Filii Ferdinandi Tertiæ Hungariæ, & Bohemiæ Regis servitiis, Consiliariis, Camerariis, & Capiranei munera gessisti, tam in ordinariis functionibus, quam in extraordinariis gravibus negotiis, & Commissionibus, ac præcipue etiam in nupta Cæ-
sarea

farea Legatione in Italia confecta, eam pariter sinceritatem, fidelitatem, & cum singulari dextérité ac prudentia conjunctam promptitudinem, rerumque nostrarum promovendarum zelum spectandum dederis, ut nostræ de re conceptæ opinioni non solum plenissime semper satisfeceris, sed etiam tam apud Nos, quam apud omnes bonos haud minorem quam Progenitores tui inde consecutus sis virtutis ac meritorum laudem; & denique uterque vestrum etiamnum in Officiis vestris nullam non insignem, Nobisque gratissimam curam, & operam indefesse, & constanter impendatis. Istique de causis omnino Nobis persuasum habentes Vos deinceps quoque in eodem de Nobis, ac de Sacro Romano Imperio, Augustaue Nostra Austriæ Domo benemerendi studio perseveraturos, rem equidem Nobis munereque nostro dignam Nos facturos arbitrati sumus, si hæc Antecessorum vestrorum, propriaque merita, & virtutes vestras honorifico nostro hoc elogio laudaremus, & ob ea ipsa vos sublimiori, qui eisdem Nobis maxime convenire videtur, honoris, & dignitatis Gradu decoraremus: quo nimirum non minus perpetuum innatæ Nostræ in eos qui singularibus meritis clarent, munificentię testimonium, quam etiam utilissimum posteritati vestræ ad paria laudabilia studia frequenter sectanda extaret incitamentum.

Mori igitur proptio, ex certa nostra scientia, animoque bene deliberato, sano accedente consilio, deque Cæsare, Regiæ, & Archiducalis nostræ potestatis plenitudine Vos prædictos Antonium, & Michaellem de Rabatta, vestrosque liberos, hæredes, & successores, legitimo Matrimonio natos, & nascituros utriusque sexus, & ex eis in infinitum descendentes, & descendentes ex Vestra Baronali Dignitate in gradum, & statum Comitum evehimus, ac Nostris, & Sacri Romani Imperii, Regnorumque, & Ditionum Nostrarum hæreditariarum Comites fecimus, & creavimus, prout tenore præsentium facimus, creamus, etigimus, & ad statum, atque gradum Comitum clementer evehimus, & attollimus, ac Comitum honoris dignitatisque Titulo per præsentis gratiose insignimus, nec non aliorum Nostrorum, & Sacri Romani Imperii, aliorumque Regnorum, & Ditionum nostrarum hæditariarum Comitum vere natorum Ordini, numero, consortio, cætnique favorabiliter adscribimus, & aggregamus. Decernentes, & hoc Nostrò Cæsareo Edicto firmissime statuentes, quod vos prænominati Antoni, & Michael Comites de Rabatta, omnesque liberi, hæredes, ac Posterii vestri legitimi utriusque sexus nati, & nascituri nomen & dignitatem Comitum ferre, & habere, & tam in litteris, quam nuncupatione verbali, nec non in rebus spiritualibus, & temporalibus, Ecclesiasticis, & profanis, & in quibuscunque negotiis, & actionibus a Nobis, & successoribus Nostris, & aliis omnibus, & singulis, cujuscunque status, gradus, ordinis, dignitatis, & conditionis extiterint, pro vetis Comitibus haberi, dici, nominari & honorati possitis, & valeatis: prout Nos ipsi Vos, eosdemque legitimos hæredes, ac Posterios vestros utriusque sexus in infinitum descendentes Comites, & Comitissas nominamus, declaramus, & appellamus, perinde ac si a quatuor Avis paternis, & maternis tales nati essetis. Volentes, & autoritate nostra Cæsarea, Regia-

que,

que, & Archiducali expresse decernentes, quod ubivis locorum, & terrarum, tam in judiciis, quam extra, omnibus, & singulis privilegiis, indulgentiis, immunitatibus, libertatibus, juribus, consuetudinibus, honoribus, dignitatibus, prerogativis, exemptionibus, gratiis, & favoribus uti, frui, gaudere, & potiri valeatis, & possitis, quibus alii Comites in Sacro Romano Imperio, Regibusque, & Provinciis Nostreis hereditariis uti, frui, gaudere & potiri solent, & possunt, quomodolibet consuetudine vel de jure, omni contradictione, & impedimento postposito.

Quo vero perpetuum nostræ ad hanc dignitatem sublimationis extet Documentum, eademque pleniore beneficio decorata in oculos hominum clarius incurrat, præmemorata autoritate nostra antiqua Familix vestræ, quibus hæc: nus usi estis, armorum Insignia conjunctione Aquilæ bicipitis, nec non antiquorum Familix de Carrara Insignium, utpote quæ jam eo tempore, quo ipsa Familia de Carrara Padux Principatum obtinebat, & ex Vestra Familia Michael ab Augustæ memoriæ Imperatore Ruberto Francisco de Carrara cum Cæsareo Milite in auxilium missus fuisset, ob insignia servitia eidem Francisco, illiusque Filio Francisco secundo præstita, ipsi Michaeli, & toti Familix vestræ ab eodem Francisco Secundo gratitudinis loco donata esse, authentica testantur Documenta, clementer auximus, amplificavimus, & locupletavimus, prout eadem vigore præsentium augemus, amplificamus, & locupletamus, & in hunc, qui sequitur, modum posthac habenda, gestanda, ac deferenda benigne concedimus, & elargimur: Scutum videlicet magnum rubrum ad omnia quatuor latera in modum antiquorum Carratensium Armorum, flavum; sive aureum tauri caput representans, & inter illa capita aliud Scutum in quatuor partes æquales ad angulos rectos divisum, in cujus inferiori sinistra, & superiori dextra flava, sive aurea parte Aquila nigra biceps, utroque capite Corona Regia insignita, & alis late expansis, pedibusque diductis, volaturlenti similis, & in cæteris duabus partibus in Campo albo, sive argenteo Curtus dictæ Familix de Carrara appareat, in medio autem hujusce intermedii scuti antiquum propriæ Familix vestræ scutum album; sive argenteum, cum rubro colliculo triplici in fundo, & duabus alis Aquilinis rubris expansis inter se averfis, & mediæ colliculi eminentiori parti insistentibus, Corona tamen Regia superius imposita auctum conspiciatur. Scuto incumbant tres Galeæ, quarum dextra clathrata, & flava, sive deaurata, cum phaleris ab utroque latere nigris, & flavis, sive aureis; media vero eisdem clathrata, & flava, sive deaurata, coronaque regia ornata cum phaleris a dextro latere nigris, & flavis sive aureis, & a sinistro rubris, & albis sive argenteis, & sinistra antiquæ formæ ferreæ sive argenteæ coloris fere in totum clausa cum phaleris utrinque rubris, & albis sive argenteis, ita ut e dextræ Galeæ cono ex antiqui Rabattensibus insignibus pileus ruber, eique impositæ duæ alæ Aquilinx rubræ, mediæ vero Aquila in Scuto descripta, & sinistra pariter ex Antiquis Carrariensibus Insignibus pulvinar, eique imposita ala Aquilina cum flammis emineant: prout hæc omnia in præsentis nostro Diplomate pictoris industria coloribus suis distincta vide-

videre licet. Volentes, & expresse decernentes, quod vos jam sæpius nominati Antoni, & Michael Comites de Rabatta, omnesque vestri liberi, hæredes, & descendentes legitimi utriusque sexus in infinitum, præscripta Armourum Insignia in omnibus, & singulis honestis, & decentibus actibus, exercitiis, atque expeditionibus, tam serio, quam joco, in hastiludiis seu hastatorum dimicationibus pedestribus, vel Equestribus, in bellis, duellis, singularibus certaminibus, & quibuscunque pignis cominus, eminus, in scutis, banneriis, vexillis, tentoriis cœnotaphiis, sepulchris, monumentis, anulis, monilibus, sigillis, ædificiis, parietibus, fenestris, ostiis, lacunaribus, rapetibus, ac supellectilibus quibuscunque tam in rebus spiritualibus, quam temporalibus, & mixtis, in locis omnibus pro rei necessitate, & voluntate vestræ arbitriis, aliorum nostrorum, & Sacri Imperii, Regnorumque & Ditionum nostrarum hæreditariarum Comitum more, libere, & absque omni impedimento, vel contradictione habere, gestare, ac deferre iidemque uti quovis modo possitis, & valeatis. Porro vobis sæpe dictis Antonio, & Michaeli Comitibus de Rabatta, omnibusque liberis, hæredibus, posteris, & descendentibus vestris perpetuo orituris masculis, & feminis eam peculiarem fecimus, & elargiti sumus gratiam, ac vigore præsentium facimus, & elargimur, ut vos in posterum in omnibus literis, & scripturis, quæ a Nobis, & omnibus Successoribus Nostri Romanorum Imperatoribus, & Austriæ Archiducibus ad vos dabuntur, & expedientur, vel in quibus alias per Nos, vel per ipsos vestri fiet mentio, præscripto titulo Generosi, vulgo WOLLGEBORN, honorari, & ornari debeatis, prouti in Cancellariis nostris hanc formam ita observandam jam expresse commisimus, atque mandavimus.

Uterius vobis Antonio, & Michaeli Comitibus de Rabatta, ac omnibus liberis, hæredibus, posteris, & descendentibus vestris perpetuo orituris eam gratiam, & facultatem concedimus, & elargimur, ut vos ab omnibus Dominis, Castris, & bonis jam acquisitis, vel in posterum acquirendis, aut ædificandis denominare, aut pro arbitrio vestro nomen alicujus mutare, & aliud cognomen, & denominationem adsciscere possitis, & valeatis, atque hujusmodi denominationibus, tam scripto, quam viva voce intra, & extra Judicium ubique locorum, & gentium appellari, vocari, & saluari debeatis.

Quam tamen nostram creationem ita intelligi volumus, atque decernimus, quod per eam nihil detrahatur, aut præjudicetur Nobis, vel Nostri in inclita Domo nostra Austriæ Successoribus in exercitio, usu, & administratione supremi Nostri Domini, jurisdictionis, & aliorum quorumvis jurium tam realium, quam personalium, sive mixtorum.

Cæterum ut Vos prædictos Antonium, & Michaellem Comites de Rabatta majoribus gratiæ, & Munificentiæ nostræ donis exornemus, alique exemplo vestro ad laudabilia actionum studia eo magis accendantur, ubi animadverterint virtuti, & industriæ suæ honorifica apud magnos Principes præmia esse reposita, motu iidem proprio, ex certa scientia, animo bene deliberato, ac sano accedente consilio, deque

Tom. I.

Bbbb

Cæsa-

Cæfarez potestatis nostræ plenitudine Vos, nec non utriusque vestrum Primogenitum, & cæteros etiam descendentes ex legitimo matrimonio natos, itidem tamen Primogenitos semper solummodo intelligendo, Sacri Lateranensis Palatii, Aulæque Nostræ, & successorum Nostrorum Romanorum Imperatorum, ac Imperialis Consistorii Comites fecimus, creavimus, exevimus, Comitumque Palatinorum titulo clementer insignivimus, quemadmodum renore præsentium facimus, creamus, erigimus, attollimus, & insignimus, ac aliorum Comitum Palatinorum numero, & cætui aggregamus, & adscribimus: Decernentes, & Imperiali hoc Nostrò Edicto firmiter statuentes, ut toto vitæ vestræ tempore omnibus & singulis privilegiis, gratiis, juribus, immunitatibus, honoribus, exemptionibus, consuetudinibus, & libertatibus uti, frui, potiri, & gaudere possitis, ac debeatis, quibus cæteri Lateranensis Palatii, Aulæque Nostræ Cæfarez, & Imperialis Consistorii Comites quovis modo hæcenus potiti, & gavisi sunt, seu quomodolibet fruuntur, potiuntur, & gaudent consuetudine vel de jure.

Dantes & concedentes vobis præfatis Antonio, & Michaeli Comitibus de Rabatta, & utriusque vestrum Primogenito, & cæteris descendantibus legitime natis Primogenitis semper amplam auctoritatem, & facultatem, qua possitis, & valeatis per totum Romanum Imperium, & ubilibet Terrarum facere, & creare Notarios publicos, seu Tabelliones, & Judices ordinarios, Chartalarios, & Delegatos, & omnibus Personis, quæ fide dignæ, habiles, & idoneæ sint (super quo conscientiam vestram oneramus) Notariatus, seu Tabellionatus, & Judicatus ordinarii officium concedere, & dare, eosque, ac eorum quemlibet de prædictis per pennam, & calamarium (ut moris est) investire: Dummodo tamen ab ipsis Notariis publicis, seu Tabellionibus, & Judicibus ordinariis per Vos creandis, ut præmittitur, & eorum quolibet vice, ac nomine nostro, ac Sacri Romani Imperii, & pro ipso Romano Imperio debitum fidelitatis recipiatis corporale, & proprium juramentum in hunc videlicet modum. Quod erunt Nobis, & Sacro Romano Imperio, & omnibus successoribus Nostris Romanorum Imperatoribus, & Regibus legitime intransitibus, fideles, nec unquam erunt in consilio ubi nostrum, vel Sacri Romani Imperii periculum trahebatur, sed bonum, & salutem nostram, & Sacri Imperii defendent, & fideliter promovebunt, damna vero pro sua possibilitate vetabunt, & avertent. Præterea Instrumenta omnia tam publica, quam privata, ultimas voluntates, Codicillos, Testamenta, quæcunque Judiciorum acta, ac omnia alia, & singula, quæ illis vel cuilibet ipsorum ex debito dictorum officiorum facienda occurrerint, vel scribenda, iuste, pure, fideliter, omni simulatione, machinatione, falsitate, & dolo remotis, scribent, legent, facient, & dictabunt, non attendendo odium, pecuniam, munera, vel alias passiones, aut favores. Scripturas vero quas debebunt in publicam formam redigere in membranis mundis, aut papyris, non tamen Chartis abasis fideliter conscribent, legent, facient, atque dictabunt, causasque Hospitalium, & miserabilium Persona-

sonarum, nec non pontes, & stratas publicas pro vitibus promoverent, sententias, & dicta Testium donec publicata fuerint, & approbata sub secreto fideliter retinebunt, ac omnia alia, & singula iuste, recte, & pure facient quæ ad dicta officia quomodolibet pertinebunt consuetudine vel de jure. Quodque hujusmodi Notarii publici, seu Tabelliones, & Judices ordinarii per vos creandi possint, & valeant per totum Romanum Imperium, & ubilibet locorum facere, scribere, & publicare contractus, Instrumenta, quæcunque Judiciorum acta, Testamenta, & Ultimas Voluntates, decreta, & auctoritatem interponere quibuscunque contractibus requirentibus illa, vel illam, ac omnia alia facere, quæ ad dictum officium publici Notarii, seu Tabellionis, & Judicis ordinarii pertinere, & spectare dignoscuntur.

Decernentes, ut omnibus Instrumentis, & scripturis per hujusmodi Tabelliones, Notarios publicos, seu Judices Ordinarios faciendis plena fides ubique adhibeatur tam in Judicio, quam extra, consuetudinibus, & aliis in contrarium quovis modo facientibus non obstantibus quibuscunque.

Insuper vobis præfatis Antonio, & Michaeli Comitibus de Ribatta, vestrique filiis Primogenitis semper, concedimus, & elargimur plenam facultatem quod possitis & valeatis Naturales, Bastardos, Spurijs, Manferes, Nothos, & Incestuosos copulative, vel disjunctive, & quoscunque alios ex illicito, seu damnato coitu procreatos, existentibus alijs filiis legitimis, eis tamen aliter non requisitis, viventibus, vel etiam mortuis illorum Parentibus (Illustrum tamen Principum, Comitum, Baronumque filiis duntaxat exceptis) legitimitate, & eos, ac eorum quemlibet ad omnia & singula jura legitima restituere, omnemque genituræ maculam penitus abolere, ipsos restituendo, & habilitando ad omnia, & singula jura successionum & hæreditatum, bonorum paternorum, & maternorum etiam ab intestato, cognatorum, & agnatorum, nec non ad honores, & dignitates, officia, & singulos actus legitimis tam ex contractu, quam ultima voluntate, aut alio quocunque modo, in Judicio, & extra, perinde ac si de veto legitimoque matrimonio procreati essent, objectione proliis illegitimæ penitus quiescente. Quodque illorum legitimatio, per Vos ut supra facta, iuste, & legitime facta maxime habeatur, & teneatur, non secus ac si foret cum omnibus solemnitatibus juris, quarum defectus specialiter auctoritate nostra Cæsarea suppleri volumus, & intendimus: Dummodo tamen legitimaciones hujusmodi per vos faciendæ non præjudicent filiis, hæredibus legitimis, & naturalibus. Qui quidem legitimandi, posteaquam legitimari fuerint, sint, & esse censeantur, nominenturque, & nominari possint, & debeant ubivis locorum, & terrarum tanquam vere legitimi, & legitime nati de Domo, Familia, & agnatione parentum suorum, Arma etiam, & Insignia ipsorum portare, ac ferre possint, & valeant, admittanturque ad omnes actus legitimis, officia, jura, honores, & dignitates, tam Ecclesiasticas, quam seculares uti vere legitimi.

gitiimi; quin etiam efficiantur Nobiles, si parentes ipsorum Nobiles fuerint, possintque, & debeant in omnibus actibus publicis, & privatis iisdem officiis, juribus, honoribus, & dignitatibus nri, frui, & gaudere, quibus vere legitimi in Iudicio, vel extra, consuetudine vel de jure, utuntur, fruuntur, & gaudent, non obstantibus ullis legibus, quibus cavetur, quod Naturales, Bastardi, Spurii, Manferes, Nothi, Incestuosi copularive, vel disjunctive, aut alii quicumque ex illicito, ac nefario concubitu procreati, vel procreandi non possint, vel debeant legitimari, naturalibus, vel legitimis existentibus, vel sine consensu, & voluntate filiorum naturalium, & legitimorum, vel agnatorum. Quibus quidem legibus, & cuilibet ipsarum volumus expresse & ex certa scientia derogari. Neque etiam obstantibus in præmissis aliquibus contrahentium dispositionibus, vel ultimis voluntatibus, aliisque legibus, locorumque statutis, ordinationibus, & consuetudinibus, etiam si tales forent quæ specialem, & individuum sui mentionem requirerent. Quibus obstantibus, & obstatere volentibus in hoc duntaxat casu ex certa nostra scientia, deque Cæsareæ potestatis nostræ plenitudine rotaliter derogamus, & sufficienter derogatum esse volumus per præfentes.

Similiter eadem autoritate nostra Imperiali Vobis prænominatis Antonio, & Michaeli Comitibus de Rabatta, vestrisque Filiis Primogenitis, & cæteris descendentibus ex legitimo matrimonio natis, primogenitis semper, damus, & concedimus amplam facultatem, qua possitis, & valeatis Tutores, atque Curatores confirmare, dare & constituere, ipsosque causas legitimis subsistentibus amovere. Præterea filios adoptare, & arrogatos facere, constituere, & ordinare. Insuper filios legitimis, & legitimandos in quavis ætate constitutos emancipare, & patria potestate liberare, adoptionibusque, & emancipationibus quibuscunque omnium, & singulorum, etiam infantium, & adolescentium consentire. Veniam ætatis supplicantibus concedere, auctoritatem, & decretum in omnibus interponere. Servos etiam manumittere, manumissionibus quibuscunque cum, vel sine vindicta, & minorum alienationibus, alimentorumque Transactionibus auctoritatem pariter & decretum interponere. Minores quoque, Ecclesias, & Communitates læsas in integrum restituere, ac in integrum restitutionem eis, vel alteri eorum concedere. Cum infamibus tam juris, quam facti, aut aliter quomodocunque copulative, vel disjunctive dispensare, eosque ad famam restituere abstergendo ab eis omnem infamiz notam tam irrogatam, quam irrogandam, ita quod de cætero ad omnes, & singulos actus legitimos apri & idonei habeantur, & promoveantur, haberique, ac promoveri possint, ac debeant, juris tamen ordine in his semper servato.

Ad hæc vobis sæpe dictis Antonio, & Michaeli Comitibus de Rabatta, vestrisque Filiis Primogenitis, ac cæteris descendentibus legitime natis Primogenitis semper scientia, motu, & auctoritate, quibus supra indulgemus, quod possitis, & valeatis Doctores tam in utroque, vel altero jure, quam in Medicina, & Philosophia, nec non Licentiatos in omni licita facultate, Magistros, Baccalaureos, & Poetas lau-

rea-

reatos creare, atque promovere, ordinare, constituere, & facere, adhibitis ramen in cujuslibet Doctoris, vel Licentiati creatione Doctoribus eximiiis de professione creandi ad minus duobus, vel tribus, qui doctorandum, vel licentiandum examini subijciant, & ei, quem idoneum invenerint, sufficientemque comprobant, vos auctoritatem interponendo Doctoratus, Licentiæ, Magisterii, Baccalaureatus, & Laureæ Poeticæ insignia, ut moris est, conferatis Qui quidem Doctoratus, Licentiæ, Magisterii, Baccalaureatus, & Laureæ Poeticæ titulo a vobis donati libere possint, & valeant in omnibus Civitatibus, Terris, & locis Sacri Romani Imperii, & ubilibet Terrarum omnes actus doctorales legendi, docendi, interpretandi, Cathedram ascendendi, glossandi, disputandi, consulendi, & cæteros actus doctorales Licentiæ, Magisterii, Baccalaureatus, & laureæ Poeticæ facere, & exercere, omnibusque & singulis gaudere; & uti privilegiis, prærogativis, exemptionibus, libertatibus, concessionibus, honoribus, præminentis, favoribus, indulgentiis, & gratiis, ac aliis quibuscunque, quibus cæteri Doctores, vel Licentiati, nec non Magistri, Baccalaurei, & Poetæ laureati, qui in Gymnasio Viennensi, Parisiensi, Papiensi, Pisano, Senensi, Ingolstadtensi, & quolibet alio publico, & privato Gymnasio promoti, vel etiam a Nobis, ac aliis Romanorum Imperatoribus, & Regibus insigniti fuerint, seu aliter quocunque modo talia insignia acceperint, gaudent, & utuntur, & fruuntur, vel gaudebunt, utentur, & fruuntur quomodolibet consuetudine, vel de jure.

Ulterius ut Vos prænominati Antoni, & Michael Comites de Rabata, vestrique filii Primogeniti, & cæteri descendentes legitime nari Primogeniti semper majoribus gratiis & prærogativis Vos a Nobis auctos ornatosque sentiat, motu, scientia, & auctoritate, quibus supra, vobis concedimus & elargimur liberam potestatem & facultatem, ut possitis, & valeatis honestis Personis illud a Vobis petentibus Insignia, seu Arma concedere, & elargiri idonea, & convenientia qualitate Personæ (quod ex vestro arbitrio, & judicio pendere volumus) eosque cum Insignium, & Armorum, tum feudorum capaces reddere. Dummodo tamen in hujusmodi Armorum, atque Insignium concessione abstineatis, ne alicui integram Aquilam maxime Imperialem cum corona, aut avira quorumvis Principum, Comitum, Baronum, & Procerum Arma, seu Insignia præcise elargiamini. Qui quidem per Vos sic Armis decorati hujusmodi Arma, & Insignia sibi concessa ubique locorum, & Terrarum in omnibus, & singulis honestis actibus, & expeditionibus, in bellis, duellis, singularibus certaminibus, & quibuscunque pugnis; Vexillis, tentoriis, anulis, signetis, sigillis, monumentis, sepulchris, & universa suppellectili pro eorum arbitrio deferre, omnibusque, & singulis privilegiis, juribus, honoribus, dignitatibus, officiis, gratiis, & indulgentiis, uti, frui, potiri, & gaudere possint, & valeant, quibus cæteri a Nobis, aliisque Romanorum Imperatoribus, & Regibus Armis, & Insignibus decorati, & feudorum capaces, atque participes utuntur, fruuntur, potiuntur, & gaudent, & ad ea admit-

ci, ad quæ illi admittuntur, & recipiuntur consuetudine vel de jure.

Et quia usu compertum est, hujusmodi privilegia, & Diplomata nostra non semper posse sine periculo corruptionis, vel amissionis de loco ad locum transportari propter frequentes temporis, & rerum mutationes. Volentes etiam in hac parte Vobis Antonio, & Michaeli Comitibus de Rabatta, Vestrisque filiis, hæredibus, & descendentibus in infinitum consulere, ne, quoties præsentium concessionum beneficio uti volueritis, necesse habeatis originale hoc Nostrium Diploma producere; Idcirco ordinamus, ut inde plura exempla sub authentico alicujus Prælati, Principis, Comitris, Baronis, Magistratus Provincialis, aut Municipalis, vel etiam alterius alicujus egregiæ, & fide dignæ personæ Sigillo transumete vel transumi, sive per Notarium legalem copiam authenticam, & collationatam in præsentia duorum fide dignorum testium subscribi, aut subsignari facere possitis. Quibus parem fidem in judicio, & extra, ac alias ubicunque adhiberi volumus, ac si hæc originales Litteræ producerentur. Et si quo casu evenierit, quod vetustate temporis characteres, seu litterarum hujusmodi Diplomatis oculos legentium fugerent, nec agnosci possent, & vel Sigillum frangeretur, vel membrana quocunque modo corrumperetur, vel incendio consumeretur, vel etiam vobis eriperetur, tunc memorata transumpta, modo quo supra demonstratum est facta, eandem, quam architypus, fidem, & roboris firmitatem ubique locorum, & terrarum obtinere, nec in ullis actibus, aut negotiis tam Ecclesiasticis, quam profanis, ac mixtis minus quam præsens Originale valere deberent.

Postremo permitimus etiam Vobis prænominatis Antonio, & Michaeli Comitibus de Rabatta, vestrisque liberis, hæredibus, & descendentibus legitimis in infinitum, ut quoties hujusmodi gratia per Nos concessa Vos uti contigerit, non opus habeatis integrum Diplomatis tenorem litteris vestris, quas desuper expediri feceritis, inferere, sed Articulum ad hoc pertinentem una cum parte exordii, & annotatione loci, & diei, quo ipsum Diploma datum est, in ipsis commemorare, & speciatim exprimere Vobis sufficiat. Non obstantibus in præfatis omnibus, & singulis quibuscunque legibus, constitutionibus, decretis, consuetudinibus, ordinationibus, reformationibus, privilegiis, exemptionibus, gratiis, & prærogativis quocunque nomine censeantur, & cujuscunque tenoris, aut munitionis existant, tam factis, quam faciendis per Nos, vel per Prædecessores, aut Successores Nostros, aut per quoscunque Principes, Duces, Marchiones, Comites, Universitates, Civitates, Communitates, vel alios cujuscunque generis, vel conditionis, sub quibuscunque clausulis, & verborum expressionibus, etiamsi talia forent, de quibus de verbo ad verbum necesse esset hic fieri mentionem specialiter, in contrarium scientibus. Quibus omnibus, & singulis Cæsarea auctoritate, alteriusque potestatis omnis nostræ plenitudine, ac metu, & scientia supra memoratis per præfentes,

in

in quantum huic nostræ concessioni, & indulto obstarent vel obstare possent, derogamus, & derogatum esse volumus.

Quocirca universis Electoribus, aliisque Principibus Ecclesiasticis, & Sæcularibus, Archiepiscopis, Episcopis, Ducibus, Marchionibus, Comitibus, Baronibus, Militibus, Nobilibus, Clientibus, Capitaneis, Viceominis, Præfæctis, Castellanis, Locumtenentibus, Officialibus, Heroldis, Caduceatoribus, Burgi Magistris, Judicibus, Consulibus, Civibus, & generaliter omnibus, & singulis Nostreis, & Sacri Romani Imperii, Regnorumque, & Provinciarum nostrarum hæreditariarum subditis, ac fidelibus, cujuscunque dignitatis, gradus, ordinis, & conditionis existant, serio mandamus, & præcipimus, ut Vos antedictos Antonium, & Michaellem Comires de Rabatta, vestrosque Filios, hæredes, posteros, & descendentes ex legitimo Matrimonii fœdere ortos, & æterna serie orituros, masculos, & fœminas pro Nostreis & Sacri Imperii, Regnorumque, & Dominiorum nostrorum hæreditariarum veris Comitibus habeant, reputent, nominent, honorent, eoque titulo, gradu, & ordine, nec non juribus, Privilegiis, libertatibus, præminentis, prærogativis, Armorum Insignibus, omnibusque aliis præmissis jugiter uti, frui, & gaudere sinant, volque in iis omnibus, & singulis defendant, & manteneant, ac alios ne quid in contrarium attentent, vel moliantur pro viribus prohibeant, & impendant. In quantum indignationem nostram gravissimam, & pœnam centum Marcharum auri puri, pro dimidia nostro, & Successorum Nostrorum fisco, pro reliqua vero parte injuriam passo, omni spe veniæ sublata, solvendam incurrere noluerint.

Harum testimonio literarum manu nostra subscriptarum, & Sigillo nostro Cæsareo munitarum. Datum in Arce nostra Eberstorf die Octava Mensis Octobris. Anno a Nativitate Domini Milleesimo sexcentesimo trigésimo quarto. Regnorum Nostrorum Romani Decimo sexto, Hungarici decimo septimo, Bohemici vero decimo octavo. Ferdinandus &c.

Jo: Baptista Comes de Verdenberg mp.

(L.S.)

Ad Mandatum Sac.^a Cæs.^a Majestatis proprium
Casparus Frey mp.

N.^o CXXV.

Ferdinandus III. Imperator benigne considerans, Blasium Cornelium non solum iis Majoribus procreatum fuisse, qui multipliciter de Augusta Domo Austriaca benemerendi singularem semper curam gesserant, sed etiam vel maxime habita ratione personarum suorum meritorum, quæ tempore belli Forojulienfis contra Venetos gesti sibi comparaverat, nec non fidelium servitiorum præstitorum in inspectione consilium sibi commissæ sub Carolo primum Formentino, deinde sub Richardo Barone de Strafoldo, utroque Cernidarum (ut vulgo dici solet) Provincialium Tribuno, eundem cum utriusque sexus legitimis hæredibus, & descendens Sac. Rom. Imp. Regnorumque, ac Ditionum hæreditariarum
No-

Nobilem, & Feudorum capacem declaravit, præscriptis de more Insignibus posthac gestandis, & adjecta cum rubra cera signandi facultate. Dat. in Castrò Laxemburg XXVII. Maii 1638. Autographum Commisioni Privilegiorum exhibuit Nob. Andreas Cornelius Canalensis.

N.º CXXXVI.

Idem Ferdinandus III. Imperator Richardum, Orpbeum, Martinum, & Georgium Carolum de Straßoldo Liberos Barones de Villanova, Dominos de Medea, & Farra S. R. Imperii Comitibus favorabiliter adscripsit, & insignibus aliis Privilegiis decoravit. Datum Ratisbonæ XXV. Augusti 1641. Ex Autographo Caroli S. R. I. Comitis de Straßoldo, S. C. R., atque Apostolicæ Majestatis Cubicularii, & Præsidis Societatis in Comitatu Goritiæ ad Agrorum Culturam deputatæ.

Ferdinandus Tertius Divina favente Clementia Electus Romanorum Imperator semper Augustus, ac Germaniæ, Hungariæ, Bohemiæ, Dalmatiæ, Croatia, Slavoniæ &c. Rex, Archidux Austriæ, Dux Burgundiæ, Brabantiæ, Styriæ, Carinthiæ, Carniolæ, Marchio Moraviæ, Dux Lucemburgi, Superioris, & Inferioris Silesiæ, Wirtembergæ, & Teckæ, Princeps Sueviæ, Comes Habsburgi, Tyrolis, Ferretis, Kyburgi, & Goritiæ, Landgravius Allatiæ, Marchio Sacri Romani Imperii Burgoviæ, ac Superioris, & Inferioris Lusatæ, Dominus Marchiæ Slavonicæ, Portus Naonis, & Salinarum &c.

Generosis, fidelibus Nobis dilectis Richardo, Orpheo, Martio, & Georgio Carolo, Comitibus de Straßoldo, Liberis Baronibus de Villanova, Dominis de Medea, & Farra Gratiâ Nostram Cæfaream, & omne Bonum. Fuit a multis jam sæculis laudatissima divorum Antecessorum Nostrorum consuetudo, ut quos vel clara generis origine celebres, vel eximiis in Patriam, & Rempublicam meritis probatos, aliisque virtutum generibus præditos animadverterent, eosdem munificentia sua præ cæteris ornandos, extollendosque susciperent. Idque non solum hanc ob causam, ut ii virtutis suæ beneficio se condignos honores adeptos esse intelligerent, sed etiam ut & posteris ipsorum vel inde majori domesticæ laudis tuendæ, propagandæque desiderio excitari, ad paria virtutis, & veræ gloriæ capeßendæ conamina totis viribus plenoque cursu alacriter contenderent. Unde & Nos Dei Optimi Maximi nati, atque providentia ad Sacri Romani Imperii, aliorumque Regnorum, & Dominiorum Nostrorum gubernacula admoti nihil prius antiquiusve ducimus, quam præclara eorundem Antecessorum nostrorum instituta, ac vestigia cum in aliis, tum hac ipsa in parte firmiter sequi, ac bonos quosque viros præferri eos, quos præter Nobilium natalium decus singularis vitæ morumque probitas, & tam majorum suorum, quam propria merita, assidueque in Nos, & Inclytam Nostram Austriæ Domum lyncæ fidei, & observantiæ studia commendatos, & gratos reddunt, favore nostro jugiter completi, eorumque dignitati, ac ornamentis juvandis, & amplificandis quavis occasione clementer adesse. Perspectum quippe, & exploratum habentes hac
etiam

etiam potissimum ratione Rempublicam foveri, si nimirum honestæ cupiditatis igniculis mortalium animis a Natura tributis, quibus alias accensi ad pulcherrima quævis exercitia sponte feruntur, Nos quoque fomentum addiderimus, virtutisque decus perpetuo beneficentiæ nostræ pignote Posteritatis memoriæ commendatum immortalitatis beneficio adornaverimus. Considerantes itaque Generosi, fideles, Nobis dilecti Richarde, Orphee, Marti, & Georgi Carole Comites de Strafolds ex ea Vos in Foro-Julienſi Provincia Noſtra progenitos eſſe Familia, quæ non minus antiquitatis, & Nobilitatis ſplendore in primis ſemper clara exiſterit, quam ob præclaras res geſtas, ac egregia facinora pacis bellique temporibus præſtita, maxime inſigne nomen decuſque geſſeritis; quippe cum celeberrimi ex ea nati Viri veluti eximias virtutes ſuas diviſ Prædeceſſoribus Noſtris Romanorum Imperatoribus, Regibuſque, ac Auſtriz Archiducibus in omnibus, quæ offerebantur tam militari- bus contra quosvis nimirum ipſorum, præſertim vero immaniſſimos Chriſtiani nominis hoſtes Turcas, ac alios etiam Sacri Romani Impērii, & Auguſtæ Noſtræ Domus Inſidiatores, & Adverſarios, non attento ullo vitæ, bonorumque periculo, fortiter, & generoſe pugnando, quam in Aulicis, & domeſticis occaſionibus fidelia, & utilia obſequia exhibendo, nullis non inconcuſſæ fidei, & devotionis documentis ad poſteritatis memoriæ nunquam intermorituram probarint, ita ipſi ſimul in præcipuis tam Aulicis, & Provincialibus, quam bellicis functionibus, & muneribus primarios titulos, gradus, & honores ubi- vis habere meruerint. Quam etiam domeſticam laudem, & gloriam in hæc ulque tempora per Majores veſtros domi, foriſque, ac terra, marive feliciter continuatam, & hæreditario velut jure in Vos deri- vatam, Vos ipſi non conſervare ſolum, ſed etiam quantum fieri po- teſt propriis virtutum meritis magiſque excolere & illuſtrare omni zelo conati ſitis, dum videlicet præter laudabilia ſtudia, quæ in variis noſtris, ac aliis rebus, functionibus, & actionibus ab incun- te ætate gregie impendiſtis, præcipue veſtram conſtantiſſimam fidem, & ſanguinis pro Nobis, & Sacro Romano Imperio, Auguſtaque noſtra Auſtriz Domo, nec non pro Religione Catholica fundendi prompti- rudinem, & zelum non durante ſolum ultimo Foro-Julienſi contra Ve- neros geſto bello (in quo ru Richarde peculiariter Gradiſcani Oppidi, ac diſtrictus deſenſionem ita prudenter fortiterque ſuſtinuiſti, ut ejus conſervationem jure tibi tota Patria gratiſſimo animo adſcripſerit) ſed ſtatim etiam ab ipſo funeſtiſſimæ, quod in Regnis, & Provinciis noſtris hæreditariis exarſit, & poſt in alias quoque Sacri Romani Im- perii partes ſeſe dilatavit, rebellionis primordio in quibuſvis expeditio- nibus, pugnis, conſlictibus, obſidionibus, deſenſionibus, & aliis occa- ſionibus contra rebelles, ac alios Noſtros hoſtes, & inimicos ſtrenue certando ita laudabiliter proſecuri, & conſeſtati eſtis, ut tam a Colen- diſſimo Domino Genitore Noſtro glorioſæ memoriæ, quam a Nobis ipſis variis gratiarum, & dignitatum prærogativis condecorari, & qui- dem ru Richarde in Bellicum Conſiliarium, Camerarium, Colonellum

Tom. I.

D d d d

aucto-

auſtorum, & Supremum Provincialis Militiæ Comitatus Noſtri Goritienſis Præfectum aſſumi, nec non ſupremi in eodem Comitatu Venationum Præfecti hæreditarii dignitate donari, Tu vero Orphee Vice-
domini Provincialis in Ducatu Noſtro Carnioliz, & Capitanei Aquilejenſis muneribus præfici merueritis; nec non tu, Marti, paria, ac digna virtutis tuæ, ac ſingularium animi dotium officia ab optima noſtra gratificandi voluntate expectare poteris. Quibus quidem officiis, atque functionibus eximiam prudentiam, integritatem, & induſtriam veſtram non minus quam ſupramemoratis occaſionibus in ſingulare veſtrum, ac totius antiquiſſimæ, fideliffimæ, ac perquam Nobis gratæ Familiæ veſtræ decus præclare comprobatiſti, & etiamnum ad ſingularem, & omnimodam ſatiſfactionem noſtram comprobatiſti.

Hiſce de cauſis omnino Nobis perſuaſum habentes, Vos deinceps quoque in eodem de Nobis, ac Sacro Romano Imperio, Auguſtaque Noſtra Auſtriæ Domo benemerendi ſtudio perſeveraturos, rem nobis; munereque noſtro dignam Nos faciuros arbitrat ſumus, ſi hæc Antecellorum Veſtrorum, propriæque merita, & virtutes veſtras honorifico hoc noſtro elogio laudaremus, atque in benigniſſimæ, qua ob ea ipſa Vos ſingulariter complectimur, propenſionis Noſtræ publicum, perpetuumque ſignum, ac Teſtimonium, veſtrum Nobilitatis, & Comitatus ſtatum quo Familia Veſtra ab antiquo tempore claruit, noſtra Cæſareæ, aliaque, qua fungimur, authoritate laudaremus, atque confirmaremus, novoque benignitatis, & affectus noſtri erga Vos pignore conſolidaremus.

Motu igitur proprio, ex certa noſtra ſcientia, animoque bene delibato, ac de Cæſareæ, Regiæ, & Archiducalis Noſtræ poteſtatis plenitudine Vobis prænominatis Richardo, Orphee, Martio, & Georgio Carolo Comitibus de Straſoldo veſtrum antiquiſſimæ Nobilitatis, & Comitatus ſtatum benigne laudavimus, approbavimus, & confirmavimus, prout tenore præſentium laudamus, approbamus, & confirmamus, ac vos præterea etiamnum in Noſtrorum, & Sacri Romani Imperii, aliorumque Regnorum, & Dominiorum noſtrorum hæreditarium Comitum vere, natorum ordinem, numerum, conſortium, cæterumque favorabiliter adſcribimus. Decernentes, & hoc Noſtro Cæſareo Ediſto firmiter ſtatuentes, quod Vos prænominati Richardo, Orphee Marti, & Carolo Georgi de Straſoldo, omneſque libeti, hæredes, poſteri, ac deſcendentes Veſtri legitimi utriuſque ſexus nati & naſciturū perpetuis futuriſ temporibus nomen, & dignitatem Comitum ſerre, & habere, & tam in litteris, quam nuncupatione verbali, nec non in rebus, ac negotiis ſpiritalibus, & temporalibus, Eccleſiaſticis, & profanis, & in quibuſcunque negotiis, & actionibus a Nobis, & Succelloribus Noſtris, & aliis omnibus & ſingulis, cujuſcunque ſtatus, gradus, ordinis, dignitatis, & conditionis extirerint, pro veris Comitibus vetuſtioris Proſapiz haberi, dici, nominari, & honorari poſſitis, & debeatis; prout Nos ipſi Vos, eodemque legitimos hæredes, ac Poſteros veſtros utriuſque ſexus in infinitum Sacri Romani Imperii, ac Regnorum, & Provinciarum noſtrarum hæreditariarum Comites, & Co-

& Comitissas nominamus, declaramus, & appellamus. Volentes, & auctoritate Nostra Imperiali, Regiaque, & Archiducali expresse decernentes, quod ubivis locorum, & terrarum tam in Judiciis, quam extra omnibus, & singulis privilegiis, indultis, immunitatibus, libertatibus, iuribus, consuetudinibus, honoribus, dignitatibus, prærogativis, exemptionibus, gratiis, & favoribus uti, frui, gaudere, & potiri valeatis, & possitis, quibus alii Antiqui Comites in Sacro Romano Imperio, Regniisque, & Provinciis nostris Hæreditariis, uti, frui, & potiri solent, & possant quomodolibet, consuetudine, vel de jure, omni contradiçtione, & impedimento postposito.

Quo vero perpetuum hujus Nostræ ad hanc dignitatem sublimitationis extet documentum, eademque plenior beneficio decorata in oculis hominum clarus incurrat, præmemorata auctoritate nostra antiqua, quibus hætenus usi estis, Armorum Insignia, Scutum nimirum secundum latitudinem divisum in sex æquales partes, quarum infima prima, tertia, & quinta flavi, sive aurei, reliquæ vero tres nigri coloris, scuto incumbant tres Galeæ apertæ, seu clathratæ, torneariæ vulgo appellatæ, utrinque phaleris, vel laciniis croceis, sive auteis, ac nigris mixtim circumfusus, molliterque defluentibus, & singulæ diademate auteo super imposito ornatæ, & quantum primæ, quæ a dextro est latere, cono pubetenus promineat Æthiops, sive Maurus, nudo corpore sinistorsum versus brachiis utrinque extensis, & supra caput in altum spectans elevatis; & secundæ vero sex pennæ Struthionis in formam falciculi juxta & invicem positæ, & sursum erectæ, quantum prima, tertia, & quinta nigre, cæteræ vero tres flavi, sive aurei coloris; & e tertiæ galeæ vertice itidem pubetenus Æthiopissa nuda, solutis, & post tergum defluentibus capillis dextorsum erga Æthiopem versa, unaque cum illo brachiis, & capite in altum erectis scheidulam, sive Chartam oblongam, & per transversum extensam, cum inscriptione sub Symbolo: *INTIMA CANDENT*: in manibus supra se tenens, emineat, clementer immutavimus, auximus, & amplificavimus; prout eadem vigore præsentium immutamus, augemus, & amplificamus, ac vobis, omnibusque liberis, hæredibus, posteris, & descendens vestris legitimis vel in hunc qui sequitur, vel superscriptum in modum alternative prout vobis libitum fuerit posthac habenda, gestanda, ac deferenda benigne concedimus, & elargimur: Scurum videlicet in quatuor æquales partes seu campos flavi, sive aurei coloris divisum, in cujus inferiori parte sinistra, & superiori dextra Aquila biceps nigra, erecta, coronatis capitibus in utrumque latus versa, & de cætero sic disposita, ut pedibus diductis insistere, caudaque depecta, alis veto late expansis, rostris item apertis, ac linguis rubeis exsertis plausum præferre videatur, in dextra vero parte inferiori Æthiopissa nuda, & superiori sinistra Æthiops itidem nudus, & facia alba caput circumligatus, manu vero dextra pectori admoventem scheidulam cum Symbolo supradicto tenens ambo pubetenus, & dextorsum versi, in medio Scuti conspiciatur aliud parvulum, nempe antiquum

quum vestrum, superius itidem descriptum Scutum, majori vero incumbar Corona Regia antiquioris formæ; prout hæc omnia in medio hujus nostri Diplomatis Pictoris industria clarius distincta videre licet.

Volentes, & expresse decernentes, quod vos jam sæpius nominati Richarde, Orphee, Marti, & Georgi Carole, omnesque liberi, hæredes, posteri, ac descendentes vestri legitimi utriusque sexus in infinitum præscripta Atmorum Insignia uno, alterove modo in omnibus; & singulis honestis, & decentibus actibus, exercitiis, atque expeditionibus tam serio, quam joco in hastiludiis, seu hastatorum dimicationibus pedestribus, & Equestribus, in Bellis, duellis, singularibus certaminibus, & quibuscunque pugnis cominus, eminus, in Scutis; Banneriis, Vexillis, tentoriis, Cænoraphiis, sepulchris, monumentis, Clenodiis, anulis, monilibus, sigillis, ædificiis, parietibus, fenestris; ostiis, lacunaribus, tapetibus, ac supellectilibus quibuscunque, tam in rebus Spiritualibus, quam temporalibus, & mixtis, in locis denique omnibus pro rei necessitate, & voluntatis vestræ arbitrio, aliorum Nostorum, & Sacri Romani Imperii, Regnorumque, & Provinciarum Nostarum hæreditariorum Comitum more libere, & absque omni impedimento, vel contradictione habere, gestare, ac deferre, iidemque uti quovis modo possitis, & valeatis, aptique sitis, & idonei, ad ineundum, & recipiendum omnes gratias, libertates, exemptiones; feuda, privilegia, vacationes a muneribus, & oneribus quibuscunque realibus, personalibus, sive mixtis, ad utendum denique singulis juribus, quibus cæteri a Nobis, ac Sacro Romano Imperio hujusmodi ornamentis insigniti, ac feudorum capaces, atque participes utuntur, fruuntur, potiuntur, & gaudent, quomodolibet consuetudine, vel de jure.

Insuper pro uberiori propensissimæ Nostre erga vos voluntatis documento Vobis supranominatis Richardo, Orphee, Martio, & Georgio Carolo Comitibus de Strasoldo approbamus, & confirmamus amplam illam, qua ab antiquo gavisi estis, auctoritatem, & facultatem, quod possitis, & valeatis per totum Romanum Imperium, & ubilibet terrarum facere, & creare Notarios Publicos, seu Tabelliones, & Judices Ordinarios, Chartalarios, & Delegatos, & omnibus personis, quæ fide dignæ, habiles, & idoneæ sint (super quo conscientiam vestras oneramus) Notarius seu Tabellionatus, & Judicatus Ordinarii Officium concedere, & date, eosque, ac eorum quemlibet auctoritate Imperiali de prædictis per pennam, & Calamarium (ut moris est) investire. Dummodo tamen eos habiles, & idoneos inveneritis, & ab ipsis Notariis publicis, seu Tabellionibus, & Judicibus ordinariis per vos creandis, ut præmittitur, & eorum quolibet vice, ac nomine nostro ac Sacri Romani Imperii, & pro ipso Romano Imperio, debitum fidelitatis recipiatis corporale, & proprium juramentum in hunc videlicet modum: Quod erunt Nobis, & S. R. Imperio, omnibusque Successoribus Nostis Romanorum Imperatoribus, & Regi-

Regibus, legitime intransibis, fideles, nec unquam erunt in consilio, ubi nostrum periculum tractetur, sed bonum, & salutem nostram defendent, & fideliter promovebunt, damna vero nostra pro tua possibilibus verabunt, & avertent: Præterea Instrumenta omnia tam publica, quam privata, Ultimas Voluntates, Codicillos, Testamenta, quæcunque Judiciorum acta, ac omnia alia, & singula, quæ illis, & cuilibet ipsorum ex debito dictorum Officiorum faciendi occurrerint, vel scribenda, iuste, pure, fideliter, omni simulatione, falsitate, & dolo remotis, scribent, legent, facient, & distabunt, non attendendo pecuniam, odium, munera, vel alias passiones, aut favores: Scripturas vero quas debebunt in publicam formam redigere in membranis mundis, non chartis abrasis, secundum Terrarum consuetudinem, fideliter conscribent, legent, facient, atque distabunt, causasque Hospitalium, & miserabilium personarum, nec non Pontes, ac Stratas publicas pro viribus promovebunt, Sententias, & dicta Testium donec publicata fuerint, & approbata sub secreto fideliter retinebunt, ac omnia alia, & singula recte, & iuste facient, quæ ad dicta officia quomodolibet pertinebunt consuetudine, vel de jure. Quodque hujusmodi Notarii Publici, seu Tabelliones, & Judices Ordinarii per Vos creandi possint, & valeant per totum Romanum Imperium, & ubilibet locorum facere, scribere, & publicare contractus, Instrumenta, Testamenta, Judicia, & ultimas voluntates, decreta, & auctoritatem interponere in quibuscunque contractibus, requirentibus illa, vel illam, ac omnia alia facere, publicare, & exercere, quæ ad dictum officium Publici Notarii, seu Tabellionis, & Judicis Ordinarii pertinerent, & spectare dignoscuntur. Decernentes quod omnibus Instrumentis, & Scripturis per hujusmodi Tabelliones, Notarios Publicos, sive Judices Ordinarios faciendis plena fides ubique adhibeatur in Judicio, & extra, constitutionibus, decretis, statutis, & aliis in contrarium facientibus non obstantibus quibuscunque.

Porro Vobis antenominatis Richardo, Orpheo, Martio, & Georgio Carolo Comitibus de Strafzoldo confirmamus, & concedimus plenam facultatem, quod possitis, & valeatis naturales, bastardos, spurios, maneres, nothos, incestuosos, copulative, vel disjunctive, & quoscunque alios ex illicito, & damnato coitu procreatos, existentibus, vel non existentibus aliis Filiis legitimis, eis etiam aliter non requisitis, viventibus, vel mortuis eorum Parentibus (Illustrium tamen Principum, Comitum, Baronumque Filiis duntaxat exceptis) legitimare, & eos, & eorum quemlibet ad omnia, & singula jura legitima restituere, & reducere, omnemque Genituræ maculam penitus aboleri ipsos habilitando, & restituendo ad omnia, & singula jura successio-nis, & hereditarium bonorum Paternorum, & Maternorum, etiam ab intestato Cognatorum, & Agnatorum, nec non ad honores, dignitates, & singulos actus legitimos, tam ex contractu, quam ultima voluntate, aut alio quocunque modo in Judicio, & extra, perinde ac si de vero, & legitimo matrimonio procreati essent, objectione

Tom. I.

Eeeee

Prolis

Prolis illegitimæ penitus quiescente. Quodque illorum legitimatio, per Vos ut supra facta, iuste, & legitime facta maxime habeatur, & teneatur, non secus ac si foret cum omnibus Juris solemnitatibus, quarum defectus specialiter auctoritate Nostra Imperiali suppleri volumus, & intendimus; dummodo tamen legitimaciones hujusmodi non præjudicent Filitis, & hæredibus legitimis, & naturalibus. Qui quidem legitimandi, postquam legitimati fuerint, sint, & esse censeantur, nominenturque, & nominari possint, & debeant ubivis locorum, & rerarum tanquam vere legitimi, & legitime nati de Domo, Familia, atque agnatione Parentum Suorum; Arma etiam, & eorum Insignia portare, ac ferre possint, & valeant, admittanturque ad omnes actus legitimos, officia, jura, honores, & dignitates tam Ecclesiasticas, quam sæculares, uti vere legitimi, quin etiam efficiantur Nobiles, si Parentes ipsorum Nobiles fuerint, possintque, & debeant in omnibus actibus publicis, & privatis iisdem officiis, juribus, honoribus, & dignitatibus uti, frui, & gaudere, quibus vere legitimi in Judicio, & extra utuntur, fruuntur, & gaudent: Non obstantibus ullis legibus, quibus caveretur, quod Naturales, Bastardi, Spurii, Manfæres, Nothi, Incestuosi, copulative, vel disjunctive, aut alii quicumque ex illicito, & nefario concubitu procreati, vel procreandi non possint, vel debeant legitimari, liberis naturalibus, & legitimis existentibus, vel sine consensu, & voluntate Filiorum naturalium, & legitimorum, vel agnatorum, & Feudi Dominorum, & specialiter in auth. quib. mod. nat. offic. sui per totum, & §. Naturales. Si de feud. def. cont. sit inter Dom. & Agnat. & L. Jubemus. Cod. de emancip. lib. & aliis similibus, Quibus quidem legibus, & cuilibet ipsarum volumus expresse, & ex certa Nostra scientia derogari, neque etiam obstantibus in præmissis aliquibus contrahentium dispositionibus, & ultimis voluntatibus, aliisque legibus locorum, Statutis, Ordinationibus, & consuetudinibus, etiam si tales forent, quæ specialem hic & individuum mentionem requirerent. Quibus obstantibus, & obstatе volentibus in hoc duntaxat casu ex certa Nostra scientia, deque Cæsareæ potestatis Nostræ plenitudine derogamus, & derogatum esse volumus per præsentem.

Similiter eadem Auctoritate nostra Imperiali Vobis prænominatis Richardo, Orpheo, Mario, & Georgio Carolo Comitibus de Strafolds confirmamus, & concedimus amplam facultatem, qua possitis, & valeatis Tutores, atque Curatores confirmare, dare, & constituere, ipsosque causas legitimis subsistentibus amovere.

Præterea filios adoptare, & arrogare, eosque adoptivos, & arrogatos facere, constituere, & ordinare, nec non filios legitimos, & legitimandos, adoptivos, & adoptandos in quavis ætate constitutos emancipare, ac patria potestate liberare, adoptionibusque, & emancipationibus quibuscunque omnium, & singulorum, etiam infantium, & adulescentium consentire: Veniam ætatis supplicantibus concedere, auctoritatem, & decretum in omnibus interponere: Servos etiam manumittere, manumissionibus quibuscunque cum, vel sine vindicta, & mino-

tum

rum alienationibus, alimentorumque transactionibus auctoritatem pariter, & decretum interponere. Minores quoque, Ecclesias, & Communirates lesas, altera parte ad id prius vocata, in integrum restituere, ac integram restitutionem eis, vel alteri eorum concedere. Cum infamibus tam juris, quam facti, aut aliter quomodocunque copulativè, vel disjunctivè dispensate, eosque ad famam restituere, abstergendo ab eis omnem infamiae notam tam irrogaram, quam irrogandam, ita quod de cætero ad omnes, & singulos actus legitimos apti, & idonei habeantur, & promoveantur, haberi, & promoveri possint, & debeant, juris tamen ordine semper servato.

Ad hæc Vobis prædictis Richardo, Orpheo, Martio, & Georgio Carolo Comitibus de Straloldo, scientia, motu, & auctoritate, quibus supra, indulgentis, quod possitis, & valeatis Doctores tam in Jurisprudentia, quam Medicina, & Philosophia, nec non Licentiatos in omni licita facultate Magistros, atque Baccalauteos creare, promovere, ordinare, constituere, & facere, adhibitis tamen in cujuslibet Doctoris creatione Doctoribus eximiiis de professione creandi ad minus tribus, qui doctorandum, vel licentiandum examini subjiciant, & ei, quem idoneum invenerint, sufficientemque comprobaverint, Vos auctoritatem interponendo, Doctoratus, Licentiae, Magisterii, & Baccalauteatus insignia, uti moris est, conferatis. Qui quidem Doctoratus, Licentiae, Magisterii, & Baccalauteatus titulo a Vobis donati libere possint, & valeant in omnibus Civitatibus, Terris, & locis Sacri Romani Imperii, & ubilibet Terrarum omnes actus Doctorales legendi, docendi, interpretandi, Cathedram ascendendi, glossandi, disputandi, consulendi, & cæteros actus doctorales Licentiae, Magisterii, atque Baccalauteatus facere, & exercere, omnibus, & singulis gaudere, & uti privilegiis, prærogativis, exemptionibus, libertatibus, concessionibus, præminentis, favoribus, indultis, & gratiis ac aliis quibuscunque, quibus cæteri Doctores, vel Licentiat, nec non Magistri, & Baccalautei, qui in Gymnasio Viennensi, Patisiensi, Papiensi, Pisano, Senensi, Colonensi, Ingolstadtensi, ac alio quolibet publico, & privilegiato Gymnasio promoti, vel etiam a Nobis, ac Divis Romanorum Imperatoribus, & Regibus insigniti fuerint, seu aliter quocunque modo Italia insignia acceperint, gaudent, utuntur, & fruuntur quomolibet consuetudine, vel de jure.

Uterius Vobis prænominatis Richardo, Orpheo, Martio, & Georgio Carolo Comitibus de Straloldo concedimus, & elargimur liberam potestatem, & facultatem, ut possitis, & valeatis honestis personis, illud a vobis parentibus, Insignia, seu Arma concedere, & elargiri idonea, & convenientia qualitati Personæ (quod ex Vestro arbitrio, & Judicio pendere volumus) eosque cum Insignium, & Armorum, tum Feudi capaces reddere. Dummodo tamen in hujusmodi Armorum, atque insignium concessione abstinearis, ne alicui integram Aquilam maxime Imperialem cum Corona, aut avira quorumvis Principum, Comitum, Baronum, & Procerum Arma, seu Insignia præcise elargiamini. Qui

quidem per Vos sic Armis decorari hujusmodi Arma, & Insignia sibi concessa ubique locorum, & terrarum in omnibus, & singulis honestis actibus, & expeditionibus, in bellis, duellis, singularibus certaminibus, & quibuscunque pugnis, vexillis, tentoriis, anulis, signetis, figillis, monumentis, sepulchris, & universa suppellectili pro eorum arbitrio deferre, omnibusque, & singulis privilegiis, juribus, honoribus, dignitatibus, officiis, gratiis, & indultis uti, frui, potiri, & gaudere possint, & valeant, quibus ceteri a Nobis, aliisque Romanorum Imperatoribus, & Regibus Armis, & Insignibus decorati, & feudorum capaces, atque participes utuntur, fruuntur, potiuntur, & gaudent, & ad ea admitti, ad quæ illi admittuntur, & recipiuntur consuetudine, vel de jure.

Nulli ergo omnino Hominum liceat hanc nostræ creationis, approbationis, concessionis, Decreti, voluntatis, privilegii, & gratiæ paginam infringere, aut quomodolibet violare. Si quis autem id attentare ausus fuerit, is præter Nostram, & Sacri Imperii indignationem gravissimam poenam centum Marcharum auri puri pro dimidia Nostræ, Successorumque Nostrorum Ærario, sive Fisco, reliqua vero parte injuriam passi, seu passorum usibus, omni spe veniæ sublata, solvendam toties quoties contractum fuerit, se noverit ipso facto incursum.

Hatrum testimonio Litterarum, manu nostra subscriptarum, & Sigilli nostri Cæsarei appensione munitarum. Datum in Nostra, & Imperii Sacri Civitate Ratisbonæ die vigesima quinta Mensis Augusti, Anno reparate Salutis Millesimo sexcentesimo quadagesimo primo, Regnorum Nostrorum Romani quinto, Hungarici decimo sexto, Bohemici vero decimo quarto.
Ferdinandus &c.

Joannes Matthias Prikelmeyr mp.

Ad Mandatum Sac. Cæs. Majestatis proprium
G. Schidenitsch.

N.° CXXVII.

Bine Bulle Innocentii X. Pontificis Maximi respicientes Francisci Maximiliani Vaccani assumptionem, & consecrationem ad Episcopatum Petinensem de anno 1648. Vide Syllabum Tergestinorum Antiquitatum Num. LX.

N.° CXXVIII.

Ferdinandus III. Joannem Baptistam, & Arsenium, nec non Franciscum, & Livium, respectivos Fratres, & Cognatos Romanos Nobilitatis prærogativa donavit, adjecto prædicato de Jacob in Felsenberg. Dat. Viennæ X. Junii 1651. Autographo potitur Illustris Antonius Romanus de Jacob in Felsenberg Nobilis Provincialis Goritiæ, & Gradiscæ.

N.° CXXIX.

N.° CXXIX.

Marescalli substituti, & Deputatorum Gradiscæ Attestatio comprobans Nobilitatem, & genealogiam Domini Sigismundi de Salamanca. Dat. Gradiscæ XX. Martii 1654. Vide Censuræ Notam XX.

N.° CXXX.

Inclitorum Gradiscæ Ordinum Diploma, vigore cujus Eustachius, & Sigismundus Fratres de Salamanca Nobiles Gradiscæ Provinciales declarantur. Datum Gradiscæ XX. Junii 1654. Vide Censuræ Notam XX.

N.° CXXXI.

Ferdinandus III. Imperator Antonio Marentio Episcopo Tergestino, & Ludovico Marentio ejusdem Civitatis Locumtenenti S. R. I. Liberrum Baronum de Marensfeld, & Sebenick titulum largitur. Dat. Pragæ XV. Septembris 1654. Vide Syllabum Tergestinorum Antistitum Num. LIX.

N.° CXXXII.

Norma ab Eleonora Mansuana Vidua Imperatrice præscripta Felici Coronino de Cronberg S. J. Sacerdoti, cum assumeretur pro Moderatore consensientia Filiarum ejusdem Imperatricis anno circiter 1663. Ex autographo Archivii domestici propria Imperatricis manu subscripto. Vide bujus Appendicis Documentum CLI.

Istruzione per il P. Confessore delle mie Figlie.

Si faccia una distribuzione del tempo, che s'offervi esattamente per tutti gli esercizi, nei quali le mie figlie devono esercitarsi.

Se le prescriva qualche esercizio quotidiano spirituale proporzionato alla sua capacità.

Ogni dì si darà agli Studii un ora la mattina dalle dieci in fino alle undeci, e doppo il pranzo un'altra dalle due alle tre hore, poi fino alle tre e mezza, seguitaranno a perfezionarsi nell'esercizio dello scrivere.

Avanti gli Studii la mattina si sentirà la Messa dalle nove e mezza fino alle dieci.

Tutte le Domeniche, e giorni di feste in vece di Studio se l'insegnarà la Dottrina Christiana.

Acio un ora intera di Studio non li riesca talvolta di fastidio, si tramezzerà con qualche racconto e repetizione d'istorie, concernenti le virtù, e fatti degni di essere praticati da Principesse Grandi si potrebbe cavar fuori dal P. Caufino, e dalla Giovine Cristiana del P. Franciotti.

Si confesseranno tutte le Feste principali, e mai restaranno più di

Tom. I.

Fffff

quin-

quindici giorni infino a tanto , che farano capace di comunicarsi , ch'allora dovrà essere ogni otro giorni.

E quando vi farà occasione di riprensione alle mie Figlie debano venir da me senza nifun rifguardo accusandomi i suoi errori , perche io farò quello , che conviene come a Madre , che desidera d'avanzarle nelle virtù

Eleonora mp.

Filiarum Imperatricis autem nomina comparent in Breviario anno 1666. ab iisdem donato Patri Felici Coronino , ubi Parte Aſſiva ita ſcriptum invenio :

Duo buoni inſieme
hanno bontà maggiore
Roſe con gigli
han più loave odore

LEONORA MARIA JOSEFA ARCI.^a D'AUSTRIA

Parte Verna vero :

Humile in tutte le glorie

MARIA ANNA JOSEPHA ARCI.^a D'AUSTRIA

Nec non Parte Autumnali :

Ogni ben è fallace
Nè ci appaga il deſire
Che oprar ben e gioire.

MARIA ANNA JOSEPHA ARCI.^a D'AUSTRIA

Prior Eleonora Maria Joſepha Michaeli primum Coributo Poloniz Regi , Carolo deinde Lotharingiz Duci , (illi tot victoriis claro Heroi , ex quo modernus glorioſiſſimus Imperator Joſephus II. promanavit) matrimonio juncta fuit ; alteram Mariam Annam Joſephnam Joannis Wilhelmus Palatinus Comes , ac Elector Neoburgicus Conjugem habuit.

N.° CXXXIII.

Ltoldus Imperator Alexandro VII. Pontifici Maximo preſentat Franciſcum Rudolpbum Coroninum Baronem de Cronberg ad Canonica- tum , & Præbendam ſeu Vicariatum Patriarchalis Eccleſiæ Aquilejenſis. Dat. Viennæ XXVI. Auguſti 1663. Ex Apograpbo Archivy domeſtici.

Beatiffime in Chriſto Pater , Domine Reverendiſſime. Poſt officioſiſſimam commendationem filialis obſervantiæ noſtræ continuum incrementum.

Cum

Cum ad Canonicatum, & Præbendam seu Vicariam Imperialem in Patriarchali Ecclesia Aquilejensi Jus Patronatus, seu præsentandi ad Nos tamquam Electum Romanorum Imperatorem spectare dignoscatur: & vero eadem Præbenda seu Vicaria ad præsens per obitum quondam Francisci Bossi Abbatis, & Consilarii Nostri ultimi ejusdem Possessoris vacet: Nos illi rursus de alio idoneo Nobis grato Vicario, & Canonico prospectum esse cupientes, Sanctitati Vestræ Franciscum Rudolphum Coroninum Clericum Goritiensem, cum propter singularem vitæ, & morum probitatem, aliasque egregias animi, & ingenii doctres, de quibus Nobis perquam commendatus fuit, tum propter egregiam non minus Familiz suæ, quam propria merita præsentandum duximus, quemadmodum eum per hæc nostras in Dei Nomine præsentamus, ac pro sufficienter præsentato haberi volumus: Sanctitatem Vestram filiali observantia requirentes, ut dictum Franciscum Rudolphum Coroninum, vel Procuratorem ejus legitimum de dicto Canonicatu, & Præbenda seu Imperiali Vicaria in memorata Ecclesia Patriarchali Aquilejensi investendum, & canonicè, uti moris est, instituendum, possessionemque illi actualement cum fructuum, & emolumentorum omnium perceptione dandam mandare dignetur: in contrarium facientibus non obstantibus quibuscunque; id quod filialis observantiz studiis demereri conabimur. De cætero Sanctitati Vestræ ad Nostrium, & Militantis Ecclesiæ solatium longævam, ac beatam Vitam ex animo voveres. Datum Viennæ die 16. Augusti anno 1663.

Tergo) Beatissimo in Christo Patri Domino Alexandro Septimo Divina providentia S.^a Romanæ, ac Univetsalis Ecclesiæ Summo Pontifici Domino Reverendissimo.

N.^o CXXXIV.

Idem Leopoldus Imperator Nicolaum, Thomasinum, Petrum, Trojanum, & Stephanum Stephanos Fratres Nobilium Cætui adscribis. Lenzii VI. Junii 1664. Autographum possidet Perillustribus Nicolaus Baro de Stephano Goritiæ, & Gradiscæ Provincialis.

N.^o CXXXV.

Idem Leopoldus Imperator Joanni Baptiste, Antonio, & Philippo Zuppinis fratribus non solum antiquam Nobilitatem, & a Majoribus in eos transmissa Armorum Insignia confirmat; verum etiam novis eos privilegiis, prerogativis, & immunitatibus auct, quas inter saculas creandi Notarios, & Judices ordinarios, legitimandi Spurios, & exemptio a Primis Instantiis recensetur: Dat. Viennæ XXV. Novembris 1665. Autenticum Exhibuit Illustr. Vincentius Ernestus de Locastelli Provincialis Goritiæ Consiliarius.

N.^o CXXXVI.

Joannes Vincentius Coroninus Bar. de Cronberg Tergesti Capitaneus Augustissimum Leopoldum Imperatorem invitavit ad secundas suas Nuptias, cele-

celebrandas cum Catbarina Baronissa de Raunach. Dat. Tergesti IX. Julii 1668. Ex exemplari propria Joannis Vincentii manu exarato, quod exstat in Archivio domestico.

Sacra Cesarea Regia Maestà.

Hanno costumato li Capirani di Trieste miei Antecessori d'invitar humilmente li loro Augustissimi Padroni alle Nozze che tallora celebravano nell'Esercizio di questa Cesarea Carica. Onde per non preterir il Costume di sì douto Ossequio, & per non rascurar l'onore solito farsi dalla Clemenza degl'Imperadori prendo animo anch'io di far questo grande, ma humil Invito al mio Clementissimo Principe nell'occasione, che per le mie convenienze devo accasarmi, & le Nozze sono stabilite per li 12. del vicino Mese d'Agosto.

A queste acciò sino in qualche modo Auguste invito Vostra Maestà Cesarea con quella più profonda demissione, che conviene ad un suo fedel Rappresentante, e Servidore, supplicando la Maestà Vostra non isdegni gratiarle, ed onorarle col suo ranto Augusto nome, e con deputare in sua vece un Prelato, o Cavaliere, che meglio parerà alla sua Benignità.

Quest'onore spero mi farà maggiormente concesso, perchè la Dama che prendo mia Sposa, oltre la sua Nobiltà, e anco Figlia d'un Capitano Cesareo di Trieste, quale fu il Barone de Raunach, & Nipote del già Principe di Portia Primo Ministro della Maestà Vostra, le cui Gratie, mentre io attendo con immensa riverenza, imploro copiosissime quelle del Cielo in affluenza di tutte le Benedizioni anco temporali alla Sua Imperiale Persona, alla Sua Augustissima Imperatrice, ed al suo adorabile Imperio, chinandomi ai piedi.

Della S. C. R. Maestà Vostra

Trieste 9. Luglio 1668.

Umilissimo, Devotissimo, Obligatorissimo Ossequiosissimo Servo

Gian Vincenzo Coronino

Capitano di Trieste Barone di Cronberg.

N.° CXXXVII.

Leopoldus Imperator Francisco, & Friderico Savornanis Fratribus, nec non quondam Antonii Savornani (qui in Bello Forojulensi cum Venetis gesto Commissarius Bellici Secretarius fuerat) Filiis antiquam, & a Majoribus acceptam Nobilitatem cum Insignibus gentilium novo edito Diplomate laudavit, approbavit, & confirmavit, eosque de Novo, quatenus opus fuisset, in numerum, eorum, & consortium, statum, gradum, ordinem, atque dignitatem aliorum Sacri Romani Imperii, reliquorumque in Regnis, & Dominiis Austriacis commorantium Nobilium cum praedicto de Savörperg, & exemptione a primariis Instantiis assumpsit, & aggregavit Vienna XVI. Novembris 1669. Autographum Commissioni ad revisionem Privilegiorum deputatae produxit Nob. Joannes Baptista Savornanus de Savörperg anno 1764.

N.° CXXXVIII.

N.^o CXXXVIII.

Transactionis Instrumentum inter Capitanum, & Communitatem Tergesti celebratum XVII. Martii 1670. Vide Syllab. Tergest. Antist. Num. LX.

N.^o CXXXIX.

Michaelis Poloniae Regis Epistola, qua Franciscum Maximilianum Vaecanum Episcopum Tergestinum requirit, ut in Baptismate prolis Joannis Vincentii Coronini Regio suo nomine Patrini vires subeat. Dat. Varsaviae XII. Maii 1670. Vid. Syllabum Tergestorum Antistitum Num. LX.

N.^o CXL.

Eleonora Regina Poloniae rescribit Joanni Vincentio Coronino, se Annam Magdalenam Baronissam de Raunach Vicariam deputasse ad levandam e sacro fonte paulo ante memoratam prolem ejusdem Vincentii Coronini. Dat. Varsaviae XII. Maii 1670. Autographum Germanicum Archivii Domestici latinum reddidit sepius laudatus Dom. Antonius Cominus.

Eleonora Dei Gratia Regina Poloniz, Magna Ducissa Lithuaniz, Russiz, Prussiz, Masloviz, Samogitiz, Kioviz, Volhiniz, Liefflandiz, Smolenski, Severiz, & Czernichoviz, nata Regalis Principissa Hungariz, & Bohemiz, nec non Archiducissa Austriz.

Nobilis, admodum dilecte. Bona tua voluntas, quā pridem Nos suppliciter, ut Levatricis munus erga tuum baptizandum ageremus, exorasti, ac proin fidenter ad Nos confugisti, eo magis nobis benignissime grata fuit, quo Nos magis in omnia opera, & virtutes, quæ Christi assecram decent, propensas experimur. Hinc gratis tibi ob eam in nos positam fiduciam, & humiles preces clementissime redditis, opus hoc Christianæ pietatis nomine nostro exequendum Nobili dilectissimæ Nostræ Annæ Magdalenz Baronissæ a Raunach, ad quam re remissum volumus, instando demandavimus; exoptantes, ut Levatus Noster proborum omnium, maxime vero Genitorum suorum gaudio, & solatio in Christianis-virtutibus in dies crescat, & proficiat; dum interim omni asseveratione iisdem clementissime affirmamus, & spiritualem nobis hunc Filium cordi esse, & erga Parentes suos Regali nostra gratia inclinatissimas manere. Darz Varsaviz die XII. Maii Anno Domini 1670.

Eleonora Regina

Tergo) Nobili admodum Nobis dilecto Joanni Vincentio Coronino Baroni de Cronberg Sux Cæl.^a Majestatis dilectissimi Fratri Nostrî Romanorum Imperatoris Tergesti Capitano &c.

N.^o CXLI.

Eadem Eleonora Poloniae Regina Fratri suo Leopoldo Imperatori commendat prædictum Joannem Vincentium Coroninum Tergesti Capitanum.

Tom. I.

Ggggg

num.

num. Dat. Leopoli, Polonice Lwów. XX. Octobris 1671 Ex apographo Archivii Domestici.

Serenissimo Imperatore

Sig.^o Fratello mio amatissimo.

A favor del Barone Coronino impiego volentieri i miei uffici, perchè arrele le sue buone parti se ne rende per se stesso capace; e perchè l'esser fratello del mio Padre Confessore fa che gli desideri ogni avanzamento. Egli confida molto nelle mie raccomandazioni, & io l'interpongo appresso la Maestà Vostra con efficacia tanto maggiore, quanto che le di lui consolazioni sono per portarmi un novo ben caro argomento del fraterno amore di Vostra Maestà. L'occasioni di corrisponder alla Maestà Vostra le paleseranno più al vivo i sentimenti d'affettuosa gratitudine, con cui son per rimitar le grazie, che verranno collocate nel Barone; onde senza più resto pregando a Vostra Maestà abbondanza di prosperi successi. Di Leopoli li 20. Ottobre 1671. Di Vostra Maestà Cesarea.

Aff.^{ma} Sorella Eleonora.

N.^o CXLII.

Leopoldus Imperator splendidissimum Casareae suae Munificentiae edidit monumentum, quando Joannem Jacobum Roglovicium (intuitu meritorum persouatum, nec non fidelium servitiorum Augustae Domui Austriacae praestitorum, praecipue vero tempore Homagii accepti Goritiae anno 1660.) non solum ad statum, gradum, dignitatem, ordinem, ceterum, & consortium Nobilium Equestrium, seu Torneariorum, adjecto praedicato de Rosenboff, cum universa utriusque sexus posteritate exaltavit, & Armis Equestribus decoravit, sed & insuper Comitem Palatinum, cum facultate creandi Notarios, & Judices Ordinarios, legitimandi Spurios, cujuscunque generis Instrumenta, seu transumpta authenticandi, & authenticata vidimandi, creandi porro Doctores, Licentiatos Magistros, & Baccalaureos, laureandi Poetas, concedendi Insignia gentilitia, & Armigeros constituendi, declaravit: nominando eodem contextu eundem Joannem Jacobum Casareum Consiliarium, & concedendo eidem saluae Guardiae privilegium cum exemptione a primis Instantiis, & aliis diversis prerogativis, quas brevitatis gratia hic praetermittendas putavi. Dat. Viennae XX. Octobris 1671. Autographum possidet Illustri Crisstoporus Roglovich Nobilis de Rosenboff Goritiae, & Gradisca Provincialis.

N.^o CXLIII.

Eleonora Regina Poloniae Raymundo Comiti Montecuccoli Generali, & Consilii Bellici Praefidi commendat Ludovicum Vincentium Coronini Baronem de Cronberg. Dat. Tawroggen seu Tawrogozia XXVI. Februarii 1675. Ex apographo Archivii Domestici.

Eleo-

Eleonora per grazia di Dio Regina di Polonia &c.

Illustissimo Sig.^e Conte. Per continuare a dimostrare a V. S. Illustrissima la confidenza ch'abbiamo stabilita nella singolar sua amorevolezza verso di Noi, e quanto sia la stima, che facciamo delle chiare prove che l'è piaciuto darcene fin ora, premendoci di veder consolato il Barone Lodovico Vincenzo Coronino Fratello del Nostro Confessore nel conseguimento d'alcune grazie, alle quali aspira in costeta Corte, come ella dalla di lui viva voce più diffusamente farà per intendere, lo raccomandiamo con tutta la caldezza maggiore a VS. Illma, instantissimamente richiedendola ad assisterlo efficacemente, e contribuire a prò suo presso il Serenissimo Imperatore, & il Cancelliere Hochr tutto quello, che può conferir più al felice esito dell'affare, assicurando VS. Illma, che compiacendosi darci in quest'occasione di nostra premura i soliti segni del suo affettuoso rispetto verso la Nostra Persona, non lasceremo desiderarle quelli d'un proporzionato gradimento nelle di lei proprie occorrenze, & dal Cielo le auguriamo ogni prosperità maggiore.

Taurigen 26. Feb.^o 1675.

Eleonora Reg.^a mp.

Tergo) All'Illmo Sig.^e Co. Montecuccoli Logorenente Generale di S. M. C.

Vienna.

N.^o CXLIV.

Leopoldus Imperator Joannem Philippum Tergesti Capitaneum, & Jacobum Ludovicum Cobenzelios Fratres Liberos Barones de Proffegg propriis, & Majorum suffragantibus meritis ad Sacri Romani Imperii Comitum gradum sublimavit: adjecta expresse prerogativa, ut Senior Familiae deinceps titulo Illustris, vulgo Hoch und Wollgebohrn, a Cancellariis honoraretur, & porro gauderet Privilegio creandi Notarios, & legitimandi Spuriis &c. prout apparet ex Intimatione Arcani Consilii Interioris Austriae data Graecii XVIII. Martii 1675. Apographum extat in Archivio Domestico.

N.^o CXLV.

Epistola Eleonora Mantuanae Ferdinandi III. Imperatoris Viduae, qua Joanni Herwarto Katzianero Comiti, Supremo Goritiae Capitaneo, Ludovicum Vincenium Coroninum, Locumtenentis Caesarei in Comitatu Goritensi dignitatem appetentem, commendat. Dat. Vienne XII. Aprilis 1675. Ex autographo Archivii Domestici latinam reddidit Dom. Antonius Cominus.

Dilecte Comes Katzianer. Praeclarum ingenium, animi doctorem, quibus se Vincentius Ludovicus Coroninus Baro Cronbergius conficium reddit, stemmatis potro ejusdem Nobilitas, & fidelia ab eodem, & Auctoribus suis Austriae Domui a longissimo jam tempore praestita servitia effecerunt, ut Caesarem eundem Filii mei dilectissimi Majestati ad

ti ad munus illi condignum, præsertim vero ad brevi vacaturam Goritiensem Locumtenentiam impertiendam etiam, arque etiam commendarem; hæcque proin commendatio ejus ponderis extitit, ut via eidem ad prædictum munus proxime consequendum, dectero desuper obtento, certo certius stata fuerit. Cum autem ego prædictum Baronem quantocys promotum inrueri clementissime cupiam, notum proinde mihi sit, plurimum te hoc in negotio auxilio, & viribus tuis posse; has ideo ad Te dandas benignissime duxi, quo scilicet animi erga Nos tui propensionem ostendens, quidquid ope, & opere vales, in id adlaborare contendas, ut prædicta vacatura Lucumtenentia Goritienfi impetrans reapse donetur. Quod ego sane officium in me tuum compensandum iri asseverans Imperatoris meis gratiis erga te inclinatissima omni tempore vivam. Viennæ die XII. Aprilis 1675.

Eleonora

Tergo) Nobili, atque Illustri dilecto Fideli Nostro Joanni Herwartho Katzianero Comiti de Katzenstein, Baroni in Fladnuth, Piberbach, & Steinhaus, Supremo Hæreditario Argentario in Carniolia, & Winidotum Marca, Cæsareæ Majestatis Cubiculario, Goritix Præfidi, & Proptæfidi in Carniolia.

N.º CXLVI.

Ejusdem Imperatricis ad Ludovicum Vincentium Coroninum Litteræ, in quibus præcedentes commendatitiæ ad Katzianerum scriptæ includebantur. Dat. Viennæ XII. Aprilis 1675. Ex autographo Archivi Domestici. Dilecto, Fedele Bar. Lodovico Vincenzo.

V'insinuiamo qualmente per li metiti non solo de' vostri Antecessori; e riguardevoli servizj prestati alla Casa d'Austria, ma particolarmente per le buone vostre qualità, e per la propensione, che teniamo verso li vostri Fratelli P. Felice, e Gioanni Vincenzo ci siamo preso l'assunto di farvi spuntate nella Luogotenenza di Gorizia; onde a tal' effetto la qui inchiusa Lettera datete al da Noi sempre stimato Conte Katzianer acciò quello intenda le Nostre Clementissime intenzioni. In tanto con la Nostra Imperial grazia ben affectionata vi restiamo. Vienna li 12. Aprile 1675.

Eleonora

Tergo) Al ben nato Lodovico Vincenzo Coronino Barone di Cronberg Signore di Quisca.

N.º CXLVII.

Ejusdem Imperatricis eandem promotionem concernentes ad Joannem Carolum Baronem de Würzburg Cæsareum intimum Consiliarium, & Anticum Austriæ Interioris Vice-Cancellarium Litteræ, datæ Viennæ XII. Aprilis 1675. Ex autographo Domestico latinas reddidit Dominus Antonius Cominus

Eleonora Dei Gratia Romanorum Imperatrix, Hungariz, & Bohemiz

mix Regina, Archiducissa Austriæ, nata Mantuæ, & Montisferrati Principissa &c. &c.

Nobilis, dilecte, fidelis. Præclaræ tum ingenii, tum animi dotes, quæ se Vincencius Ludovicus Coroninus &c. *Conformis omnino est, seu potius exemplar illius, quæ ab eadem Imperatrice Joanni Herwarto &c. scripta paulo antea, n. nempe CXLV. affertur.*

Tergo) Nobili dilecto fidei Nostro Joanni Carolo Batoni de Würzburg Cæf. Majestatis Consiliario Intimo, & Interioris Austriæ Procancellario Aulico.

N.º CXLVIII.

Leopoldus Imperator postquam Martinum Codelli anno 1666. Nobilem declaravit, etiam ejusdem Consanguineos, Paulum videlicet, & Joannem Baptistam Codelli de se, deque Augustissima Domo Austriaca optime meritos, Nobilium Axiomate donat cum prædicato deinceps gerendo Codellorum de Fannensfeld, & exemptione a primis Instantiis, quibus accessit quoque Salve Guardie privilegium. Viennæ XXI. Aprilis 1679. Autographum possidet Dom. Ernestus Codelli de Fannensfeld memorati Pauli Abnepos.

N.º CXLIX.

Illustri Principi Michaeli Radzivillo, Regni Poloniae Pro-Cancellario, Venetias tendenti Leopoldus Imperator liberum transitum per Ditiones Austriacas, & Salvum Conductum impartitur. Viennæ XX. Augusti 1679. Ex apographo Archivi Domestici.

Leopoldus Divina favente Clementia Electus Romanorum Imperator semper Augustus, ac Germaniæ, Hungariæ, Bohemiæ, Dalmatiæ, Croatiæ, Sclavoniæ Rex, Archidux Austriæ; Dux Burgundiæ, Seyriæ, Carinthiæ, Carniolæ, & Wirtembergæ, Comes Tyrolis, & Goritiæ &c. Universis, & singulis Principibus Ecclesiasticis, & secularibus, Archiepiscopis, Ducibus, Marchionibus, Comitibus; Baronibus, Milicibus, Nobilibus, Præfectis, Præfidentibus, Capitaneis, Locumtenentibus, Vicedominis, Gubernatoribus, Castellanis, Vexilliferis, ac Urbium, Oppidorum, Communitarum, & locorum quorumcunque Rectoribus, Consulibus, & Judicibus, nec non Portuum, Pontium, & Passuum quorumvis Custodibus, ac aliis omnibus, qui præsentibus Litteris Nostri requisiti fuerint, cujuscunque status, gradus, ordinis, conditionis, dignitatis, vel præminentie existant, salutem, benevolentiam, gratiam nostram Cælestem, & omne bonum. Cum Illustri noster, & Sacri Imperii Princeps sincere Nobis dilectus Michael Radzivil Pro-Cancellarius, & Exercituum Dux Campestris, Magni Ducatus Lithuaniæ, & Serenissimi, & Potentissimi Poloniæ Regis ad Nos Legatus Extra-Ordinarius hinc Venetias proficisci intendat, Nosque eidem benignissimo Nostro in eum affectu liberum ubique, & expeditum iter obtingere cupiamus; idcirco Devotiones, & Dilectiones Vestras, Aliofque Nobis non subiectos benevole, benigneque requirimus, &hortamur;

Tom. I.

H h h h h

mur;

mur; subditis vero Nostriſ ſerſo mandamus, & præcipimus, ut memoratum Principem Radzivil tam euntem, quam redeuntem una cum omnibus Perſonis, famulis, curribus, equis, & aliis, quas ſecum habiturus eſt, mobilibus, ſarcinis, & rebus quibuſcunque, ubivis locorum non ſolum abſque omni impedimento, vel moleſtia, libere, tuto, & expedite ire, tranſire, proſicci, commorari, atque recedere ſineant, verum etiam ubi neceſſitas poſtulaverit, aur ipſe id alias petierit, ulteriori Eundem tam viris Militum, quam ſcripto ſalvo conductu, fideque, ac ſecuritate publica, viarum ducibus, equis, curribus, navibus, cæteriſque ad commodius, expeditiusve conſiciendum iter ſuum neceſſariis, opportunitive rebus haud gravatim, ac prompte juvent, atque a ſuis quoque id pariter fieri ſedulo curent, nec non aliis eundem benevolentia officii noſtri cauſa propenſe proſequantur. Facturæ ſunt in eo Devotiones, & Dilectiones Veſtræ, alique Nobis non ſubjecti rem Nobis in ptimis gratam; ſubditi veto Noſtri exequentes hac in parte ſeriam, & expreſſam voluntatem noſtram. Datum in Civitate Noſtra Viennæ die 20. Auguſti anno 1679. Regnorum Noſtrorum Romani vigefimo ſecundo, Hungarici vigefimo quinto, Bohemici vero vigefimo tertio.

M. Hocher L. B. mp.

Ad Mandatum Sac.^e Cef.^e

Majeſtatis proprium

Chriſtophorus de Abele.

(L. S.)

N.^o CL.

Idem Princeps, ſeu Dux Radzivilius Târviſi in Carintia conſiſtens propter denegatum tranſitum per Goritiæ Comitatum conqueritur cum Ludovico Vincentio Coronino Cefareo Provincie Locumtenente, & ſe cum ſua Famulatio ab omni peſtilentia ſuſpicionem liberum proſequitur IX. Novembris 1679. Ex autographo Archivi Domæſtici.

Illuſtriſſimo Signor mio Oſſervandiſſimo.

Doppo haver ricevuto dalli Illuſtriſſimi Signori Proveditori di Gorizia riſpoſta per il mio arrivo in coſteſte parti, nel fondamento dell'eſpreſſo ordine di Sua Maieſtà Ceſarea, e dell'Eccelſo Miniſterio di Sciria, Carintia, e Carniolia, havendo for di queſto mandato per vedere l'arreſtationi, e ſedi da tutti i luoghi del mio paſſo della piena, ed inalterabile ſanità mia, e di tutta la Corte, e tanto maggiormente, quando queſto ſi monſtra manifeſtamente dalla reſidenza mia per quarantanove già giorni paſſati a Tarviſa, in qual tempo nè anco' minimo ſi moſtrò ſoſpetto, eſſendo tutti quanti per Gratia di Dio ſaniſſimi. Arrivò la lettera d'VS. Illmà incontrariamente ſcritta, repugnante all'ordini di S. M. Ceſarea e delli Eccelentiſſimi Miniſtri di queſte Provincie, benchè ſi può immaginare, che ho paſſato liberamente ſenza minimo ſoſpetto tutti i luoghi di S. M. Ceſarea ſenza neſſuna repugnanza, con gran ſodisfazione delli medeſimi adeſſo veto do-

dovrebbe esser in più gran credito, quando ho spedito in ottima salute una quarantena per strada, altra ho fornito qua, in terza ho fatto l'ingresso otto giorni sono. Se poi alla sua proposizione delli Villaggi all'intorno della Città, questo non tocca nè anco a me, nè meno a questo luogo, dove mi trattengo, assai discosto da questi sospetti luogi, con li quali nessuno qua non intercede Commercio. Non dubito dunque, che come ho riceuto una volta il ricevimento in queste Provincie con fondamento delle manifeste Prove della mia Sanità, e principalmente del Ordine di S. M. Cesarea, così anco VS. Illma non mi vorrà obbligare a questo, che dovrebbe dar parre a S. C. M. di questo mio torto senza nessun demerito, come tutti mi daranno bastanti in questo attestati. Spero dunque che non mi vorranno portar pregiudizio nelli Publici Affari, ne al mio passaggio, poiche al ritorno mi porto di nuovo a S. C. M. manifestando evidentissima la sanità di tutta la mia Corte; onde spero, che non desisterà ella di favorirmi, e così sempre più obligarmi a farle conoscere che sono.

Di VS. Illma

Tarvisia 9. Novembre 1679.

Affett.^{mo} Ser.*

Duca Radzivill mp.

Tergo) All'Illustrissimo Signor Signor Padrone Osservandissimo il Signor Ludovico Vincenzo Coronino Lib. Bar. di Cronberg, Signore di Quilca Cef.* Luogotenente in

Gorizia.

N.° CLI.

Eleonora secundis votis Ducissa Lotbaringia, Vidua olim Michaelis Regis Poloniae, Ferdinando Bonaventura Comiti ab Harraeb Supremo Aulae Caesareae Hippocomo commendat Ludovicum Vincentium Coroninum ambientem Praefecturam Lipicensem in Ducatu Carniolia. Oeniponti XXIX. Octobris 1681. Ex apographo Archivii Domestici.

Eleonora per Grazia di Dio Regina di Polonia &c. Duchessa di Lorena &c.

Ill.^o Sig.^o Contre. Alla Soprintendenza presentemente vacante di Lipizza concorre il Baron Lodovico Vincenzo Coronino Luogorenente di Gorizia, Cavaliere, in cui s'uniscono molti rispetti, che ce lo fanno riguardare con una parziale e distinta benignità, e propensione d'animo, ma particolarmente quelli della somma divozione sua verso l'Augustissima Casa, oltre alle virtù, di cui egli è dotato, e all'esser congiunto in grado di fratello al nostro Padre Confessore, che si trova già da 18. Anni al nostro servizio. Quindi potrà VS. comprendere quanto volentieri noi vedremo consolarlo il medemo Cavaliere col conseguimento del prementovato Officio, e quanto vivamente lo desideriamo; onde contribuendovi VS. l'opera sua con fervore come efficacemente ne la richiediamo ci farà cosa singolarmente accetta per rice-

riceverne all'incontro da Noi segni di non ordinario gradimento nelle occorrenze sue, e dal Cielo le bramiamo ogni contento.

Insbruck 29. Ottobre 1681.

Tergo) All'Illustrissimo Sig.^o Conte d'Harrach Cavalarizzo Maggiore di Sua Maestà Cesarea

Vienna.

N.^o CLII.

*Eleonora Mantuana Vidua Imperatrix Jacobo Ferdinando Gorizutto Anulisti Tergestino scribit, vehementer se desiderare, ut ejus interpositio-
ne Joannes Jacobus Sini ad vacantem Canonicatum Tergestinum promo-
veatur. Dat. Viennæ VII. Octobris 1685. Ex Autographo mihi communi-
cato a Perillustri, & Admodum Reverendo Dom. Caspare Antonio Lib.
Barone de Gorizutti.*

Eleonora Divina favente Clementia Romanorum Imperatrix, Germaniz, Hungariz, Bohemizque Regina, Archidux Austriæ, nata Princeps Mantuæ, & Montisferrati. Reverendo, Devoto, sincere nobis Dilecto Jacobo Ferdinando Episcopo Tergestino. Reverende, Devote, sincere Dilecte. Quinquennium est ex quo, cum in Capitulo Tergestino vacaret Canonicatus, benigna nostra impendimus officia, ut in eadem providenda statione Religiosi Joannis Jacobi Sini Capellani Lipicensis ratio haberetur; verum ob serum Litterarum nostrarum adventum, nihil plane nobis contigit efficere. Cum autem novissime vacuus factus sit in eo Capitulo Canonici locus, ac prædicto Religioso Sini desideremus collatum; inde sane fit, ut vos impense compellatur velimus, quatenus apud ipsum Capitulum ope omni allaborare non gravemini, quo præfatus Sini virtute, ac conspicuis animi laudatus docibus memorato Canonicatu præ cæteris potiatur, quo magis nostra pro eo suffragia in eo obtinendo proficua fuisse experiatur, Siquidem autem id ipsum a Vobis jure merito expectamus, ita in obviis ad Vos spectantibus memorem, gratumque animum habituræ sumus, dum interim Cæsaream gratiam rursus confirmantes, fausta interim quæque, ac prospera vobis optamus. Datum Viennæ VII. Octobris 1685.

Eleonora

Tergo) Reverendo, Devoto, sincere Nobis Dilecto Jacobo Ferdinando Episcopo Tergestino.

. . . Tergesti.

N.^o CLIII.

Gundaccarus Princeps de Dietrichstein Supremus Cubiculariorum Præfectus, & Aurei Velleris Eques Ludovico Vincentio Coronino Comiti de Crouberg, Supremo Goritiæ Capiteano declarato, notificat, cum probabiliter Casareis Aureæ Clavis Cubiculariis proxime adscribendum. Dat. Viennæ XXIV. Octobris 1688. Ex autographo Archivii Domestici. Illustrissimo Signore Padrone Osservandissimo.

Intesi dalla lettera di Vostra Signoria Illustrissima il di lei desiderio

rio d'essere accettato nel numero delli Camerieri di Sua Maestà Cesare; e siccome non v'è dubbio, che sudetra sua Maestà farà benignissimo riflesso sopra li fedelissimi servitii prestati non solamente da Vostra Signoria Illustrissima per il corso di molti anni, ma anche sopra quelli delli suoi Antenati; così Io da parte mia non mancherò di lecondar l'inrento, acciocchè Vostra Signoria Illustrissima nelle congiunture, che si presenteranno venga consolata, e ne conofca l'affetto, che le porto, con che sono, e restarò per sempre.

Di Vostra Signoria Illustrissima

Vienna li 24. d'Ottobre 1688.

Affectionatissimo Servitore
Gundaccaro Principe di
Dietrichstein mp.

Tergo) All' Illustrissimo Signore, e Padrone Osservandissimo Il Sig.
Ludovico Vincenzo Coronino Conte di Cronberg Capitanio di Gorizia per sua Maestà Cesare.

Gorizia.

N.° CLIV.

Ab eodem Principe ad eundem Coroninum X. Novembris 1688. Viennae pariter excavata in Syllabo Tergestinatorum Antistitum Num. LXL. recensetur Epistola itidem ex autographo Domestici Nostri Archivii.

N.° CLV.

Leopoldus Imperator Carolum Andream, Josephum, & Jacobum fratres de Morelli (quorum Majores jam anno 1571. Nobilium catui a Maximiliano II Imperatore adscripti memorantur), quatenus opus foret, denno Nobiles declaravit Viennae XXX. Aprilis 1698. Autographum possidet Nob. & Admodum Reverendus Dom. Franciscus de Morelli.

N.° CLVI.

Cesareum Rescriptum contra incompetentium Titulorum usurpatores emanatum Viennae XV. Januarii 1763. Ex autographo Caesarea Capitaneatus Goritienfis Registratura Italicum reddidit Dom. Josephus Lovisoni Caesaris Traductor.

Noi Maria Teresa per l'Iddio grazia Regina della Germania, Ungharia, e Bohemia, Arciduchessa d'Austria.

Alto, e Bennato, caro, fedele (omissis), Abbiamo con gran dispiacere inteso, che da qualche tempo in poi moltissime persone d'ogni qualità s'arrogano Predicati, Titoli, ed Armi; lo che non solo repugna alli Sovrani Nostri ordini in tal materia emanati, ma eziandio è di pregiudizio a quelli, che mediante li loro meriti hanno acquistate simili grazie. Perciò ti commettiamo di dover seriamente ordinare a quel Fiscale di dover deluper invigilare procedendo (come lo richiede il buon ordine) contro quelli, che s'arrogano tali Predicati &c. incaricandoti di dover anche da canto tuo insistere, accioc-

Tom. I.

liiii

chè

chè il presente Sovrano Nostro ordine venghi doveramente eseguito, con ulterior tuo incarico di non dover permettere, che dalla rua Cancellaria, nè dalle altre Istanze a re subordinate nelle spedizioni venghi ad alcuno dato verun Predicato, che non gli convenga, e molto meno alcun maggior titolo, che non gli competa. (Omisiss) Datum Viennæ die decimaquinta Januarii 1763. Regnorum Nostorum anno vigesimo tertio.

Maria Theresia

Rudolfo Conte Chotek

I: S: Conte de Herberstein

Ad Mandatum Sacræ Cæsareæ

Regiæ Majestatis proprium

Tobias Phillippus Gebler mp.

Tergo) All' Alto Bennaro nostro actual intimo Consigliere, Cameriere, Generale d'Artiglieria, Colonnello, e Cefareo Regio Commissario presso il Nostro Capitaneato delle Unite Principate Contee di Gorizia, e Gradisca, diletto, fedele Antonio Conte della Puebla Gorizia.

Tenor Decreti ad Goritiensem Fiscì

Procuratorem transmissi sequitur.

Dall' Eccello Cefareo Regio Capitanial Consiglio dell' Unite Principate Contee di Gorizia, e Gradisca si notifica al Sig.' Francesco D. Lovisoni Cefareo Regio Fiscale.

Che a tenore di Sovrana Resoluzione de dato Viennæ 15. & de presentato 27. currentis mensis, & anni avessè Sua Sacra Cefarea Real ed Apostolica Maestà con dispiacere inteso, che da qualche tempo in poi moltissime Persone d'ogni qualità s'arroghino Predicati, Titoli, ed Armi; ciò, che non solo repugna alli Sovrani suoi Ordini in tal materia emanati, ma etiandio di pregiudizio a quelli, che mediante li loro meriti hanno acquistate simili grazie, a qual effetto commette, che esso Sig.' Fiscale sia seriamente incaricato di dover desuper invigilare procedendo (come richiede il buon ordine) contro di quelli che s'arrogano tali Predicati, e che s'infista da canro di questo Governo, acciocchè il presente Sovrano Ordine venghi doveramente eseguito, e non si permetta, che nè da questa Cefarea Regia Cancellaria, nè dalle altre Istanze a questo Governo subordinate nelle spedizioni venghi ad alcuno dato verun Predicato, che non li convenga, e molto meno alcun maggior Titolo, che non li competa. Tanto li servirà d'opportuna direzione e rispettiva debita esecuzione.

Goritz 19. Januarii 1763.

F. C. d'Attems

Ex Consilio Cæs. Reg. Capitaneali

Unitorum Goritz, & Gradiscæ Comitatum

De Philippusi Secr. &c.

Tergo) Al Sig.' Francesco Dottor Lovisoni Cef. Regio Fiscale.

Ex-OE.

N.° CLVIL

N.º CLVII.

Franciscus Xaverius S. R. I. Comes ab Harrach in Robrau Supremus Hereditarius Superioris, & Inferioris Austriae Equilium Praefectus, Caesareo-Regius Cubicularius, Theresianus Militaris Ordinis Eques, nec non unius Pedestris Legionis Tribunus, Civium Aquilegensium Albo inscribitur in Comitibus Gradiscae celebratis XXVIII. Augusti 1764. Vid. Censura Notam V.

N.º CLVIII.

Perillustres Domini Henrici Christiani Liberi Baronis de Stenckenberg Imperialis Audici Consilarii de limitibus Germaniae Regni versus Italianam existentibus sententia, ad instantiam Rudolphi Coronini Comitiss de Cronberg Plenipotentiarum Commissarii ab Inclutis Provinciae Goritensis Ordinibus ad Aulam Caesaream, & ad Magnum Bobemicum Ordinis Hierosolymitani Prioratum Viennae in Capitulo congregatum delegati, scriptotenus exposita.

Vienna XII. Kal. Junii 1767. Vide Censura notam 29.

N.º CLIX.

Illustris, ac Doctissimi Viri Joannis Josephi Liruti ad Troilum de Comitibus Epistola, qua inter reliqua suam de Leone Goritensi, Palatinatu Carinthiae adscribendo, opinionem manifestavit. Dat. Villafrede XXV. Julii 1767. Vid. Censura Notam. 33.

N.º CLX.

Domini Josephi Belusco ad Excellentissimum Henricum Comitess ab Aversperg Caesareae Intendentiae Commercialis Tergestinae Praesidem, atque Supremum Carnioliae, Goritiae, & Gradiscae Capitaneum Tergesto Viennam transmissa Epistola, die 4. Decemb. an. 1767. Vide primae Praefationis Notam sub littera C.

N.º CLXI.

Ejusdem Comitiss Averspergii ad eundem Dominum Josephum Belusco responsoriae Litterae dat. Viennae 12. Decemb. 1767. Vide primae Praefationis modo memoratam Notam C.

O. A. M. D. G. E. B. V. M. H.

I N D E X

PERSONARUM ILLUSTRIORUM.

A D M O N I T I O.

Diversi, ac plerique ferme Historiographi, Diplomaticque Scriptores Indices suos secundum materias efformare consueverunt. Lando industriam, probò consilium; ut paucissimos me adhuc ejuscemodi Indices invenisse memini, in quibus majora non desideraverim. Etenim etsi in illis res magis memorabiles recensentur, nonnisi rarissime tamen Personarum Illustriorum, quarum Nomina, aut Cognomina in Libris obviam fiebant, factam mentionem deprehendi. Ego unum præstare, ac alterum non omittere cupiens statim post Præfationem Compendium Operis, seu præcipua materiæ capita, bocce in Volumine pertractata, collocaui, locupletissimum insuper præfati Indice Personarum Illustriorum Catalogum (non tantum Historiæ, sed & Genealogiæ consulturus) adornavi: exemplum nempe secutus immortalis Magistri mei FROELICINI, qui similem olim Indicem in calce Diplomatariorum Stryiæ adjungendum curaverat. Hoc uno summi illius Viri consilium non probavi, quod solo ordine alphabetico Personas Illustres discriminaveris; quas ego in plures classes distributas, juxta Statum ac Graduum conditionem, potius recensendas duxi, methodum CL. VALENTINO FERDINANDO LIBERO BARONI DE GUDENUS familiarem pro norma mihi proponens. Separavi itaque primo Ecclesiasticum a Seculari sive Politico Ordine; neque hac generali partitione contentus, utrumque deinde Ordinem ita subdivisi, ut in Jerarchia Ecclesiastica Romanis Pontificibus principem merito locum tribuerem; secundum S. Rom. Ecclesiæ Purpuratis Præsulibus; tertium Patriarchis, atque Archiepiscopis; quartum Episcopis; quintum Abbatibus; sextum denique Præpositis, Decanis, Canonicis, Archidiaconis, Parochis, atque reliquis utriusque sexus Deo sacratis Personis adsignarem. Pari forma, habita nimirum usitate in Imperio Romano-Germanico Proædriæ ratione, Statum Secularem (prouti insipienti patebit) dispartitus sum. Litteræ designant Materias, seu distincta Opuscula in hoc Volumine comprehensa, nempe C. Censuram Irenæani Diplomatis, S. Syllabum Tergestinorum Aristitarum, A. Appêdicem Documentorum. Numerus Romanus major Censuræ paragraphum denotat. Numeri minores seu Arabici, litteræ N. juncti, aut Censuræ Notas, aut Appêdicis Documentorum numerum designant. Numerus minor autem litteræ p. postpositus Censuræ, Syllabi, atque Appêdicis paginas distinguit. Notandum, quod una interdum eademque Persona pro diversitate vocabulorum, illius Nomen aut Cognomen exprimentium, nec

nec non pro varietate Dignitatum aut Titulorum (quibus simul gavisa est) pluribus in Rubricis compareat. His praeconibus benevolus Lector Indicem ipsum adeat, & si quid a nobis praetermissum invenerit propria sua industria atque diligentia supplere non gravetur.

STATUS ECCLESIASTICUS.

SUMMI PONTIFICES ROMANI.

Adrianus Papa. A. n. 17. p. 221.
 Alexander III. S. p. 113. & 114.
 Alexander IV. S. p. 115.
 Alexander V. S. p. 121.
 Alexander VI. S. p. 121. A. n. 41. p. 149. & 150.
 Alexander VII. A. n. 112. p. 190. & 191.
 Benedictus XIII. Urbanus C. XVI. p. 12.
 Bonifacius IX. S. p. 123.
 Celestinus III. Urbanus C. XV. p. 37.
 Calixtus III. S. p. 127.
 Clemens VII. A. n. 72. p. 222. A. n. 80. p. 227. n. 81. p. 227. A. n. 82. p. 229.
 Clemens VIII. A. n. 106. p. 114. & 115.
 Clemens XIII. Praefat. A. p. 175.
 Eugenius IV. S. p. 141.
 Gregorius XIII. A. n. 73. p. 220. & 80. p. 224.
 Innocentius VI. S. p. 141.
 Innocentius X. S. p. 179. A. n. 127. p. 185.
 Martinus V. C. XI. p. 129. S. p. 144. A. n. 24. p. 201. & seq.
 Nicolaus III. Urbanus C. XV. p. 12.
 Nicolaus V. S. p. 146. & 147.
 Paulus II. S. p. 147.
 Paulus V. S. p. 149.
 Pius II. S. p. 148. 149. 150. A. n. 17. p. 222.
 Pius V. A. n. 62. p. 225. & 24. p. 226.
 Urbanus V. S. p. 149.

S. ROM. ECCLES. CARDINALES.

Aldobrandinus A. n. 108. p. 137.
 Borromeus Carolus A. n. 68. p. 251.
 Brocardus Albertus Archiep. Mogunt. C. XXII. n. 21. p. 77.
 Capranicus Dominicus Card. designat. S. p. 146.
 Delphinus Zacharias A. n. 11. & 24. p. 100. & 101.
 Gerserus Matthaeus Langius A. n. 75. p. 263. & 264.
 Raymondus A. n. 41. p. 147. & c. n. 10. p. 261.
 Madrutius A. n. 81. p. 100. A. n. 85. p. 102.
 Medicus A. n. 77. p. 161. & 166.
 Migetius Christophorus Antonius. C. XIV. n. 2. p. 26. Praefat. A. p. 175.
 Merinus A. n. 81. p. 100. & 101.
 Neuencomensis A. n. 81. p. 100. & 101.
 Peruvianus A. n. 108. p. 137.
 Piccolomini Aeneas Sylvius S. p. 146.
 Santhe Crucis Nicolaus S. p. 146.
 Sordi Georgi. A. n. 108. p. 137.
 Tridentinus Bernardus A. n. 62. p. 226.
 Ursinus Matthaeus Robeus C. XV. p. 12.

PATRIARCHÆ ET ARCHIEPISCOPI.

Aquilensis Patriarchæ: Bertholdus C. VII. n. 28. p. 21. S. p. 117.
 Joannes C. IX. p. 124. & 13. A. n. 1. p. 124.
 Ludovicus Turrianus S. p. 142.
 Marquardus S. p. 142. A. n. 71. p. 221.

Nicolaus Caroli IV. Imperatoris frater. C. XII. p. 30. S. p. 142.
 Ottobonus S. p. 140.
 Paganus C. XI. p. 12.
 Pilgerimus seu Peregrinus C. III. p. 6. XI. p. 16. S. p. 134.
 Popo S. p. 113. Praefat. A. p. 175. A. n. 1. p. 121. & 122.
 Raymondus Turrianus C. XVI. n. 12. p. 12. XVII. p. 14. S. p. 118.
 Vodaliscus C. VIII. p. 12. S. p. 134.
 Voicherus S. p. 131.
 Volricus C. XI. p. 16. S. p. 134.
 Barchinensis Archiep. Martinus Pethe A. n. 112. p. 142.
 Bistuntinus Umbertus C. XXXI. p. 22.
 Calaritanus Antonius Peregrus S. p. 121.
 Colanensis Georgius Draskovithius A. n. 27. p. 104.
 Martinus Pethe A. n. 112. p. 142.
 Coloniensis: Philippus C. XXXVII. n. 31. p. 106.
 Rinaldus C. XXXIII. p. 25.
 Salentinus A. n. 81. p. 227.
 Cretenus Antonius Niger S. p. 142.
 Medulanensis Carolus Borromeus S. p. 114.
 Otto C. XVII. p. 14.
 Moguntini: Albertus Archiep. C. XXXIII. p. 27.
 Albertus Archiep. & Cardinal. C. XXII. n. 21. p. 77.
 Arnouldus C. III. p. 6. & XXXI. p. 22.
 Christianus Eleuth. C. XXXIII. p. 22.
 Daniel A. n. 81. p. 227. n. 80. p. 117.
 Henricus C. XXXIII. p. 22.
 Salisburgensis: Eberhardus C. III. p. 6.
 Matthaeus Langius Coadjutor & Card. Garceus A. n. 75. p. 263.
 Trevirensis Jacobus A. n. 81. p. 227.
 Viennensis Christophorus Antonius Cardinalis Migetius C. XIV. n. 2. p. 26. Praefat. A. p. 175.
 Ursinus Jacobus Ballardus S. p. 144.

EPISCOPI.

Alderitanus Guillelmus Com. de Ledlie S. p. 167.
 Emptensis Josephus Antonius Baro del Mellis S. p. 152.
 Agricensis Stephanus Zabay A. n. 111. p. 142.
 Angolanus Fredericus A. n. 41. p. 147.
 Rumbergensis seu Babenbergensis: Eberhardus C. III. p. 6.
 Henricus Eleuth. S. p. 117.
 Bafilensis Episcopus C. VII. p. 10.
 Odenberthus Episcopus C. XXXI. p. 21.
 Bellunensis Gregorius S. p. 140.
 Bolezensis seu Boznoen Ludovicus Viiskii. A. n. 111. p. 144.
 Brixianensis seu Brixionensis: Harmanus C. III. p. 6.
 Fredericus A. n. 12. p. 128.
 Nicolaus S. p. 142.
 Chrenadensis Faustus Verazzinus A. n. 111. p. 142.
 Comacensis Simon Saltarellis S. p. 142.
 Comensis Ardizio C. VII. p. 10.
 Comanus Petrus C. IX. p. 11.
 Concordiensis Guido C. XXXVII. n. 34. p. 108.
 Ceremonensis Ludovicus Turrianus S. p. 142.
 Feltrensis Gregorius S. p. 140.
 Frisingensis Adalbertus C. XI. p. 17.

Kkkkk

Otto

Tom. I.

- Otto C. III. p. 6. XXXVI. p. 102.
Gebeuensis Ardaclius seu Ardieus C. XXXI. p. 97.
Gartenf Mathaeus Langius inter Cardinales re-
 latus.
 Raymundus pariter Cardinalis. A. n. 43.
 p. 247. &c.
 Ulrichus S. p. 147.
Herzogenbergensis Anselmus C. XXXI. p. 97.
Justiniopolensis Bernardus S. p. 134.
 Heribertus S. p. 138.
 Simon C. XVI. N. 12. p. 11. & XXXVII.
 N. 14. p. 108.
Labanensis Episcopus S. p. 145.
 Guillelmus Com. de Leslie S. p. 167.
 Leopoldus Josephus Com. de Petazzi
 S. p. 169.
 Thomas Kren. A. n. 108. p. 137.
Lavantiensis Georgius A. n. 107. p. 111. & 114.
Lejantenensis Amadeus C. XXXI. p. 97.
Macbenensis Stephanus C. XXXI. p. 97.
Mysenensis Ecclesiae fundator Otto I. imp. C. XXX.
 p. 91.
Monasteriensis Barcardus C. XXXIII. p. 97.
Nitriensis Franciscus Forcach. A. n. 112. p. 147.
Olimacenensis Suffraganeus Sigismundus Muntini
 C. XXII. N. 20. p. 14.
Olonensis Ludovicus Turrianus S. p. 147.
Oronensis Ludovicus S. p. 149.
Pasaviensis Chaconardus C. III. p. 6.
 Leopoldus Archidux Austriae A. n. 108.
 p. 135.
Petinaensis Antonius Marentius S. p. 116.
 Aldagrus de Picardi S. p. 147. &
 p. 153. Praefatus. A. p. 175. &c.
 Franciscus Maximilianus Vaccanus S.
 p. 158. & seq. A. n. 157. p. 175.
 Henricus de Widenstein S. p. 141.
 Pompejus Carolinus de Cronberg Baro
 S. p. 155.
Polenfis Joannes A. n. 1. p. 124.
Quinque Ecclesiensis Georgius Zalattinsky A. n. 112.
 p. 144.
Rasibenbergensis Haribulcus C. III. p. 6.
Sagovenfis in Corfica Guillelmus S. p. 140.
Seguinensis Franciscus Rixanus S. p. 171.
Senensis Aeneas Sylvius S. p. 146. A. n. 14.
 p. 144. & 145.
Sirmiensis Simon Brattulit A. n. 112. p. 144.
Spiritenfis Gonterus C. XXXI. p. 21.
 Rabanus A. n. 17. p. 200. & 21. p. 108.
Tarvisiensis Rotarius A. n. 1. p. 124.
Taurinensis Administrator Martinus Peithe A.
 n. 112. p. 144.
Tergestinus Achatius S. p. 171.
 Adalgerus S. p. 175.
 Aeneas Sylvius S. p. 146. & sapies per
 decursum Operis.
 Andreas Rapicius S. p. 171. & alibi
 sapies.
 Angelus S. p. 147.
 Antonius Niger seu I. S. p. 143. A.
 n. 146. p. 197.
 Antonius II. Sapies S. p. 160.
 Antonius III. Paresius S. p. 113.
 Antonius IV. Marentius S. p. 115. A.
 n. 111. p. 175. & sapies alibi.
 Antonius Ferdinandus Com. Herber-
 steinius S. p. 169.
 Arlongus seu Harlongus I. postulatus
 Episcopus Tergesti S. p. 171.
 Arlongus II. S. p. 171.
 Bernardus I. S. p. 144.
 Bernardus II. S. p. 114.
 Bernardus III. S. p. 116.
 Briza seu Briffa de Toppo C. XVI.
 p. 39. S. p. 132. A. n. 10. p. 187.
 Conradus S. p. 171.
 Diatomorus S. p. 134.
 Firminus S. p. 171.
 Franciscus Amerinus S. p. 147.
 Franciscus Maximilianus Vaccanus S.
 p. 158. & sequentibus. A. n. 159.
 p. 193.
 Franciscus Rixanus S. p. 171.
 Gaudencius S. p. 171.
 Gebardus S. p. 171.
 Gregorius S. p. 140.
 Guastorius S. p. 171.
 Guillelmus prius Sagovenfis in Corfica
 Episcopus S. p. 140.
 Guillelmus Com. de Leslie Coadiutor
 Tergestinus S. p. 167.
 Harlongus seu Arlongus II. A. n. 1.
 p. 144.
 Hartvicus S. p. 171.
 Henricus Rapicius S. p. 171.
 Henricus II. S. p. 140.
 Henricus III. de Widenstein S. p. 144.
 Heribertus S. p. 138.
 Hyacinthus Frangipani S. p. 171.
 Jacobus Bullardus S. p. 144.
 Jacobus Ferdinandus Gorizianus S.
 p. 167. A. n. 112. p. 400.
 Joannes I. S. p. 171.
 Joannes II. S. p. 171.
 Joannes III. S. p. 171.
 Joannes IV. Beris seu Beta S. p. 171.
 Joannes V. Bogarinus S. p. 171.
 Joannes Franciscus Miller S. p. 167.
 Josephus Antonius del Meffri S. p. 167.
 Leonidas S. p. 171.
 Leopoldus Josephus Com. de Petazzi S.
 p. 169.
 Lioroldus S. p. 134.
 Lucas de Renaldi a Pontifice nomina-
 tur Episcopus Tergestinus S. p. 171.
 Praefatus. A. p. 171. A. n. 1.
 & 10. p. 171.
 Lucas Sertorius del Meffri Baro S. p. 167.
 Ludovicus de Bonomo postulatus A.
 n. 17. p. 167. & 168.
 Ludovicus Turrianus S. p. 147.
 Ludovicus II. S. p. 140.
 Marinus Coroninus de Cernosis C. XI.
 p. 19. S. p. 144. A. n. 15. a paglia
 104. ad 171. Inclusive.
 Nicolaus Aldergardina S. p. 147.
 Nicolaus de Caruris S. p. 147.
 Nicolaus de Corret S. p. 171.
 Pax de Vedano S. p. 147.
 Petrus de Bonomo S. p. 171. A. n. 17.
 & 17. p. 171. A. n. 17. p. 171. & 17.
 p. 171. A. n. 17. p. 171. & 17. p. 171.
 p. 171. A. n. 17. p. 171. & 17. p. 171.
 p. 171. A. n. 17. p. 171. & 17. p. 171.
 Pompejus Coroninus de Cronberg Baro
 S. p. 155. A. n. 110. p. 171.
 Raynaldus Scharlichius S. p. 171.
 Ricolfus S. p. 171.
 Rudolfus S. p. 171.
 Severus S. p. 171.
 Simon Saltarelus S. p. 147.
 Taurinus S. p. 171.
 Ulrichus S. p. 171.
 Ulvinus S. p. 171.
 Ursinus de Berthi S. p. 171.
 Walcalus S. p. 171.
 Timianus Marthias Draskovitz A. n. 116. p. 148.
 Torrensis Gregorius S. p. 140.
 Traganensis Marinus Coroninus de Cernosis S.
 p. 144.
 Transfontensis Demetrius Napragy A. n. 117. p. 148.
 Tr-

Tridentini: Bernardus Cardinalis A. n. 63. p. 276.
Joannes Hierodapachius Praefat. A. n. 177.
A. n. 39. p. 240.
Tridifinus N. C. III. p. 6.
Vacienfes Christophorus Antonius Cardinalis Mi-
garius Administrator C. XIV. N. 2.
p. 26.
Guillelmus Com. de Laslie S. p. 167.
Petrus Radovitus A. n. 112. p. 141.
Varenfinis Nicolaus Migarius C. XIV. N. 2.
p. 16. A. n. 112. p. 141.
Vestellenses: Lombardus Turriacus C. XVII. p. 33.
Uguccio C. VIII. p. 11.
Viennefes: Antonius A. n. 181. p. 166. & 167.
Georgius a Statkunia S. p. 112.
Petrus de Bonomo Administrator S.
p. 118. A. n. 172. p. 166.
Watienfes vide *Vacienfes*.

ABBATES ET ABBATISSE.

Altahensis Abbatia C. VII. p. 10.
Aquilejensis Abbatissa: Meregardis C. XXX.
N. 12. p. 91.
Angelica de Roverto C. XXX. N. 12.
p. 91.
Bigliensis foes Belinensis Abbatia A. n. 46.
p. 111.
Biffi Franciscus Abbas A. n. 113. p. 338.
Cartheje Novae Abbatia C. VII. p. 10.
Cremphanensis Abbas Antonius A. n. 111. p. 366.
& 167.
Elwangeris Abbatia C. VII. p. 10.
Garwingeris Abbas Godofridus S. p. 171. & fupius
per decursum Operis.
Moicacensis Abbas S. p. 134.
Rojacensis Abbas C. XI. p. 16.
Rupertini Parthenonis Abbatissa C. XXX. p. 28.
Sancti Columani Abbatia C. XXX. p. 27.
Sancti Georgii Majoris Venetiarum Abbat: Leo-
nardus S. p. 131.
Tribunus S. p. 111.
Seutenfis Abbas C. XI. p. 16.

PRÆPOSITI, DECANI, CANONICI,
ARCHIDIAconi, PAROCHI, ET
RELIIQUI UTRIUSQUE
SEXUS RELIGIOSI.

Airam fors Altan Joannes Canonicus Aquilejen-
fis A. n. 26. p. 126.
Baugerus P. Martinus S. J. Praefat. Syllab. p. 110.
& fupius alibi.
de Berthio in Bertingio Bernardinus Canonicus
Tergetifus A. n. 73. p. 286. & 102.
p. 125.
Bucalini Ludovicus nominatur Parochus Cormo-
nensis A. n. 65. p. 116.
de Bonomo: Franciscus Sedis Apoftolice Sobia-
conus, Pontif. Cubicularius secre-
tus, postmodum Archidiaconus Ter-
geti &c. A. n. 72. p. 286. &c.
Leonardus Decanus Tergetifus A. n. 72.
p. 125.
Petrus Praepofitus S. Nicolai in Straf-
purg A. n. 41. p. 247. &c. idem
Parochus in Ylerberg A. n. 45. p. 250.
Colemez: Amalthea Barbara Moialis Labaci
C. XXIII. N. 32. p. 71.
Ferdinandus Leopoldus Canonicus Augu-
ftanus, & Praepofitus Labacenfis
C. XXIII. N. 32. p. 71.
Ludovicus Canonicus Lichtattenfis C.
XXIII. N. 32. p. 71.
Colledus Claudius Parochus Cotmenensis A.
n. 61. p. 281.

Corbella Petrus Bononensis Canonicus Bergome-
fis C. XXVII. p. 31. Praefat. A.
p. 176.
Coronini de Crenberg: Felix S. J. Reginus Poloniae
Conficiarius S. p. 162. A. n. 138.
p. 189. & 370. A. n. 141. p. 321.
A. n. 146. p. 306.
Franciscus Rodolfus Canonicus & Vica-
rius Imperialis Aquilejensis. A.
n. 113. p. 320.
Rudolfus Parochus Cosmonensis S. p. 167.
Corret Nicolaus Praepofitus Solienfis in Catulhis
S. p. 181.
Dann Philippus Wirichius Comes Decanus Peta-
vientiis feu Pallaviensis S. p. 169.
Del Frate Joannes Parochus in Vilco C. XXII.
N. 20. p. 14. & 17.
Del Melfri: Jofephus Antonius Canonicus & Vi-
carius Imperialis Aquilejensis, nec
non Caesareus Parochus Flumicelli.
S. p. 167.
Stephanos Archidiaconus Goritiae & Gra-
dice C. XXII. N. 20. p. 17.
Fabarienfis Monasterium C. XXX. p. 91.
Frolich P. Erasmus S. J. C. XXV. p. 22.
& 20. item ibidem N. 11. p. 10.
Gorizianus Caspar Capellanus Aulicus & Cano-
nicus ad S. Stephanum Viennae
A. n. 113. p. 161. & 167.
Goffi Antonius Archiepifcopalis Curie Gorit-
ianenfis Aduarius A. n. 40. p. 140.
& n. 103. p. 114.
Jefuite A. n. 76. p. 249. &c. A. n. 20. p. 296.
A. n. 114. p. 341. &c.
Kerenfus S. J. Collegii Theofiani difpofitus
Rector S. p. 182.
Mazzaleri Carolus Parochus in Chiopifis A. n.
71. p. 111.
Migastii: Christophorus Autochus ex Canonico
Tridentino factus Archiepifcopus
Viennenfis &c. C. XIV. N. 2. p. 36.
Jacobus Tridentinus & Brixionenfis Ca-
nonicus C. XIV. N. 2. p. 36.
Vincenzus Societatis Jefu Sacerdos
C. XIV. N. 2. p. 36.
Morelli Antonius Decanus Ecclefiae Collegiate
S. Jacobi de Salanchia A. n. 32.
p. 111.
de Prato Balfaminus Plebanus Pyraei A. n. 71.
p. 160. & 161.
Quadrini Franciscus Xaverius Praefat. A. p. 176.
Rabets P. Jo. Franc. Bernardus Maria ex Ordine
Praedicatorum C. IX. p. 11.
& fupius per decursum Operis.
Riberer feu Rieber P. Matthias S. J. Sacerdos
C. XXXVII. N. 31. p. 106.
Saardi: Franciscus Christophorus Capucinus
C. XXVII. N. 27. p. 86.
Horatius Sacro-Sanctae Theologiae Do-
ctor C. XXVII. N. 27. p. 86.
Jofius Societatem Jefu ingreffus C.
XXVII. N. 27. p. 86.
Ludovicus Ignatius Parochus Romaeon-
fis C. XXVII. N. 27. p. 86.
Swozachenfe Monasterium C. VII. p. 10.
Torricio: Napius Praepofitus S. Odorici C. XVII.
p. 33.
Philippus Canonicus Aquilejensis. ibidem.

STATUS SECULARIS SIVE
POLITICUS.IMPERATORES ET REGES
ROMANO-GERMANICI.*Adolfus* Nassovius C. XXXVII. p. 286.*Anastasi* C. XXXI. p. 91.*Blanca Maria* Rom. Regina A. u. 44. p. 249. & C.*Carolus Magnus* C. VI. p. 2. XXXI. p. 91.

XXXIV. p. 92. & 100. A. u. 17.

p. 193.

Carolus II. Calvus C. XXXI. p. 91.*Carolus III. Crassus* C. VIII. p. 11. XXXI.

p. 91. XXXV. p. 101.

Carolus IV. C. XII. p. 30. XXI. p. 48. XXVII.

p. 48. C. XXXIX. p. 112. S.

p. 168. A. u. 12. p. 191.

Carolus V. C. XXI. p. 49. & C. XXV. p. 51.

XXVIII. p. 167. A. u. 15. p. 166.

A. u. 60. p. 167. o. 64. p. 280.

*Carolus VI. C. XXXIX. p. 112.**Conradus I. C. XXV. p. 75.**Conradus II. C. VIII. p. 11. XXXIX. p. 110.*

& 111. S. p. 134.

*Conradus III. C. VIII. p. 11.**Eleonora* Maotana Imp. A. u. 111. p. 379.

A. u. 145. p. 391. A. u. 146. & 147. p. 186.

Ferdinandus I. C. XII. p. 30. XIX. p. 17.

XXIV. p. 74. XXXVII. p. 107.

& ibidem N. 14. C. XXXIX. p. 112.

A. u. 62. p. 174. A. u. 61. p. 174.

& C. p. 61. p. 174. A. u. 60. p. 174.

& 21. p. 174. A. u. 60. p. 174.

& 376.

Ferdinandus II. C. XVIII. p. 16. XIX. p. 17.

A. u. 111. 114. p. 141. A. u. 112. &

116. p. 141. A. u. 117. & 118. p. 141.

A. u. 113. p. 141. A. u. 114. p. 141.

A. u. 115. p. 141. A. u. 116. p. 141.

A. u. 117. p. 141. A. u. 118. p. 141.

A. u. 119. p. 141. A. u. 120. p. 141.

A. u. 121. p. 141. A. u. 122. p. 141.

A. u. 123. p. 141. A. u. 124. p. 141.

A. u. 125. p. 141. A. u. 126. p. 141.

A. u. 127. p. 141. A. u. 128. p. 141.

A. u. 129. p. 141. A. u. 130. p. 141.

A. u. 131. p. 141. A. u. 132. p. 141.

A. u. 133. p. 141. A. u. 134. p. 141.

A. u. 135. p. 141. A. u. 136. p. 141.

A. u. 137. p. 141. A. u. 138. p. 141.

A. u. 139. p. 141. A. u. 140. p. 141.

A. u. 141. p. 141. A. u. 142. p. 141.

A. u. 143. p. 141. A. u. 144. p. 141.

A. u. 145. p. 141. A. u. 146. p. 141.

A. u. 147. p. 141. A. u. 148. p. 141.

A. u. 149. p. 141. A. u. 150. p. 141.

A. u. 151. p. 141. A. u. 152. p. 141.

A. u. 153. p. 141. A. u. 154. p. 141.

A. u. 155. p. 141. A. u. 156. p. 141.

A. u. 157. p. 141. A. u. 158. p. 141.

A. u. 159. p. 141. A. u. 160. p. 141.

A. u. 161. p. 141. A. u. 162. p. 141.

A. u. 163. p. 141. A. u. 164. p. 141.

A. u. 165. p. 141. A. u. 166. p. 141.

A. u. 167. p. 141. A. u. 168. p. 141.

A. u. 169. p. 141. A. u. 170. p. 141.

A. u. 171. p. 141. A. u. 172. p. 141.

A. u. 173. p. 141. A. u. 174. p. 141.

A. u. 175. p. 141. A. u. 176. p. 141.

A. u. 177. p. 141. A. u. 178. p. 141.

A. u. 179. p. 141. A. u. 180. p. 141.

*Henricus III. C. VIII. p. 11.**Henricus IV. C. VIII. p. 11.**Henricus V. ibidem.**Josephus II. In supra laudata Epistola p. 119. &*

In A. u. 112. p. 192.

Leopoldus C. XVIII. p. 16. XIX. p. 17. S.

p. 167. A. u. 111. p. 190. A. u. 112.

p. 191. p. 191. A. u. 113. p. 191.

A. u. 114. p. 191. A. u. 115. p. 191.

A. u. 116. p. 191. A. u. 117. p. 191.

A. u. 118. p. 191. A. u. 119. p. 191.

A. u. 120. p. 191. A. u. 121. p. 191.

A. u. 122. p. 191. A. u. 123. p. 191.

A. u. 124. p. 191. A. u. 125. p. 191.

A. u. 126. p. 191. A. u. 127. p. 191.

A. u. 128. p. 191. A. u. 129. p. 191.

A. u. 130. p. 191. A. u. 131. p. 191.

A. u. 132. p. 191. A. u. 133. p. 191.

A. u. 134. p. 191. A. u. 135. p. 191.

A. u. 136. p. 191. A. u. 137. p. 191.

A. u. 138. p. 191. A. u. 139. p. 191.

A. u. 140. p. 191. A. u. 141. p. 191.

A. u. 142. p. 191. A. u. 143. p. 191.

A. u. 144. p. 191. A. u. 145. p. 191.

A. u. 146. p. 191. A. u. 147. p. 191.

A. u. 148. p. 191. A. u. 149. p. 191.

A. u. 150. p. 191. A. u. 151. p. 191.

A. u. 152. p. 191. A. u. 153. p. 191.

A. u. 154. p. 191. A. u. 155. p. 191.

A. u. 156. p. 191. A. u. 157. p. 191.

A. u. 158. p. 191. A. u. 159. p. 191.

A. u. 160. p. 191. A. u. 161. p. 191.

A. u. 162. p. 191. A. u. 163. p. 191.

A. u. 164. p. 191. A. u. 165. p. 191.

A. u. 166. p. 191. A. u. 167. p. 191.

A. u. 168. p. 191. A. u. 169. p. 191.

A. u. 170. p. 191. A. u. 171. p. 191.

A. u. 172. p. 191. A. u. 173. p. 191.

A. u. 174. p. 191. A. u. 175. p. 191.

A. u. 176. p. 191. A. u. 177. p. 191.

A. u. 178. p. 191. A. u. 179. p. 191.

A. u. 180. p. 191. A. u. 181. p. 191.

A. u. 182. p. 191. A. u. 183. p. 191.

A. u. 184. p. 191. A. u. 185. p. 191.

A. u. 186. p. 191. A. u. 187. p. 191.

A. u. 188. p. 191. A. u. 189. p. 191.

A. u. 190. p. 191. A. u. 191. p. 191.

A. u. 192. p. 191. A. u. 193. p. 191.

A. u. 194. p. 191. A. u. 195. p. 191.

A. u. 196. p. 191. A. u. 197. p. 191.

A. u. 198. p. 191. A. u. 199. p. 191.

A. u. 200. p. 191. A. u. 201. p. 191.

A. u. 202. p. 191. A. u. 203. p. 191.

A. u. 204. p. 191. A. u. 205. p. 191.

A. u. 206. p. 191. A. u. 207. p. 191.

A. u. 208. p. 191. A. u. 209. p. 191.

A. u. 210. p. 191. A. u. 211. p. 191.

A. u. 212. p. 191. A. u. 213. p. 191.

A. u. 214. p. 191. A. u. 215. p. 191.

A. u. 216. p. 191. A. u. 217. p. 191.

A. u. 218. p. 191. A. u. 219. p. 191.

A. u. 220. p. 191. A. u. 221. p. 191.

A. u. 222. p. 191. A. u. 223. p. 191.

A. u. 224. p. 191. A. u. 225. p. 191.

A. u. 226. p. 191. A. u. 227. p. 191.

A. u. 228. p. 191. A. u. 229. p. 191.

A. u. 230. p. 191. A. u. 231. p. 191.

A. u. 232. p. 191. A. u. 233. p. 191.

A. u. 234. p. 191. A. u. 235. p. 191.

A. u. 236. p. 191. A. u. 237. p. 191.

A. u. 238. p. 191. A. u. 239. p. 191.

A. u. 240. p. 191. A. u. 241. p. 191.

A. u. 242. p. 191. A. u. 243. p. 191.

A. u. 244. p. 191. A. u. 245. p. 191.

A. u. 246. p. 191. A. u. 247. p. 191.

A. u. 248. p. 191. A. u. 249. p. 191.

A. u. 250. p. 191. A. u. 251. p. 191.

A. u. 252. p. 191. A. u. 253. p. 191.

A. u. 254. p. 191. A. u. 255. p. 191.

A. u. 256. p. 191. A. u. 257. p. 191.

A. u. 258. p. 191. A. u. 259. p. 191.

A. u. 260. p. 191. A. u. 261. p. 191.

A. u. 262. p. 191. A. u. 263. p. 191.

A. u. 264. p. 191. A. u. 265. p. 191.

A. u. 266. p. 191. A. u. 267. p. 191.

A. u. 268. p. 191. A. u. 269. p. 191.

A. u. 270. p. 191. A. u. 271. p. 191.

A. u. 272. p. 191. A. u. 273. p. 191.

A. u. 274. p. 191. A. u. 275. p. 191.

A. u. 276. p. 191. A. u. 277. p. 191.

A. u. 278. p. 191. A. u. 279. p. 191.

A. u. 280. p. 191. A. u. 281. p. 191.

A. u. 282. p. 191. A. u. 283. p. 191.

A. u. 284. p. 191. A. u. 285. p. 191.

A. u. 286. p. 191. A. u. 287. p. 191.

A. u. 288. p. 191. A. u. 289. p. 191.

A. u. 290. p. 191. A. u. 291. p. 191.

A. u. 292. p. 191. A. u. 293. p. 191.

A. u. 294. p. 191. A. u. 295. p. 191.

A. u. 296. p. 191. A. u. 297. p. 191.

A. u. 298. p. 191. A. u. 299. p. 191.

A. u. 300. p. 191. A. u. 301. p. 191.

A. u. 302. p. 191. A. u. 303. p. 191.

A. u. 304. p. 191. A. u. 305. p. 191.

A. u. 306. p. 191. A. u. 307. p. 191.

A. u. 308. p. 191. A. u. 309. p. 191.

A. u. 310. p. 191. A. u. 311. p. 191.

A. u. 312. p. 191. A. u. 313. p. 191.

A. u. 314. p. 191. A. u. 315. p. 191.

A. u. 316. p. 191. A. u. 317. p. 191.

A. u. 318. p. 191. A. u. 319. p. 191.

A. u. 320. p. 191. A. u. 321. p. 191.

A. u. 322. p. 191. A. u. 323. p. 191.

A. u. 324. p. 191. A. u. 325. p. 191.

A. u. 326. p. 191. A. u. 327. p. 191.

A. u. 328. p. 191. A. u. 329. p. 191.

A. u. 330. p. 191. A. u. 331. p. 191.

A. u. 332. p. 191. A. u. 333. p. 191.

A. u. 334. p. 191. A. u. 335. p. 191.

A. u. 336. p. 191. A. u. 337. p. 191.

A. u. 338. p. 191. A. u. 339. p. 191.

A. u. 340. p. 191. A. u. 341. p. 191.

A. u. 342. p. 191. A. u. 343. p. 191.

A. u. 344. p. 191. A. u. 345. p. 191.

A. u. 346. p. 191. A. u. 347. p. 191.

A. u. 348. p. 191. A. u. 349. p. 191.

A. u. 350. p. 191. A. u. 351. p. 191.

A. u. 352. p. 191. A. u. 353. p. 191.

A. u. 354. p. 191. A. u. 355. p. 191.

A. u. 356. p. 191. A. u. 357. p. 191.

A. u. 358. p. 191. A. u. 359. p. 191.

A. u. 360. p. 191. A. u. 361. p. 191.

A. u. 362. p. 191. A. u. 363. p. 191.

A. u. 364. p. 191. A. u. 365. p. 191.

A. u. 366. p. 191. A. u. 367. p. 191.

A. u. 368. p. 191. A. u. 369. p. 191.

A. u. 370. p. 191. A. u. 371. p. 191.

A. u. 372. p. 191. A. u. 373. p. 191.

- p. 41 & inferius in N. 17, item A.
 p. 124. p. 127.
 Franciscus junior C. XX. p. 19. & sequentibus, item A. n. 20. p. 122, n. 124. p. 174.
 Eorum Indignis gentilibus C. XX. N. 12.
 p. 41. & c. n. 124. p. 174.
 Cisterciensis sep. C. Colloretus Princeps Rudolphi C. XXIII. p. 73.
 Dietrichseini Principes C. XXIII. p. 73.
 Guodaccarus Princeps Dietrichseini S. p. 167. A. n. 173. p. 400, & n. 124. p. 401.
 Eggsterseini Principes C. XXIII. p. 73.
 Udalricus S. p. 173.
 Franciscus Dux Conradus C. XXV. p. 75.
 Gorina Principes, & Comes: Albertus II. C. XVI. N. 12. p. 30. XXV. p. 104. XXXVII. N. 31. p. 106.
 Albertus III. C. XXV. p. 10.
 Anas Dux Brunorio Sciligeri C. XXV. N. 24. p. 60. Prælat. Append. p. 175. A. n. 127. p. 221.
 Engelbertus Advocatus Aquilejensis C. XI. p. 16.
 Engelbertus III. C. XXX. N. 33. p. 106. & 107.
 Heoricus I. C. XXXVII. p. 106. A. n. 4.
 Heoricus II. C. XXV. p. 10.
 Heoricus IV. C. XXV. N. 24. p. 60. Prælat. Append. p. 175. A. n. 24. p. 203. & 36. p. 117. & seq. p. 127. p. 122. & seq. p. 422. p. 249.
 Hirmila Comitissa Gorinæ in Monasterio Aquilejensi C. XXX. N. 12. p. 21. & 22.
 Joannes C. XXXVII. N. 31. p. 107. A. n. 16. p. 126. & 127.
 Joannes Heoricus S. p. 145. A. n. 12. p. 127. & 12. p. 127. & seq.
 Joannes Meinhardus A. n. 24. p. 101.
 Leonardus C. XXV. p. 60. XXXVII. N. 31. p. 106. A. n. 24. p. 104. & n. 40. p. 120.
 Margarita seu Margaretha A. n. 40. p. 124.
 Meinhardus II. seu Senior C. XXX. N. 12. p. 95.
 Meinhardus III. C. XXV. p. 79. & 10. XXXVII. N. 31. p. 106. & 107. S. p. 136. & 137. A. n. 2. p. 124.
 Meinhardus VII. S. p. 141. & 142. A. n. 16. p. 127.
 Ibris Marchio Engelbertus C. III. p. 6.
 Lamberge Princeps Leopoldus Mathias C. XXIII. p. 73.
 Leningen Princeps Landgravius Hessi A. n. 11. p. 124. & 121.
 Liechtenberg Princeps C. XXIII. p. 73.
 Julaphus Wenceslaus ibidem p. 73.
 Lotkowitz Princeps C. XXII. p. 73.
 Lotaringia Dux: Carolus A. n. 33. p. 120.
 Eleonora A. n. 112. p. 129.
 Mathias C. XXXI. p. 51.
 Magdeburgensis NN. C. XXI. p. 48.
 Mechelburgensis Dux Albertus Waldseimius C. XXII. N. 20. p. 71. & 72. item C. XXIII. p. 72.
 Milnia Marchio Henricus Illustris C. XXV. p. 72.
 Montescualii Princeps Raymundus & Leopoldus Philippus C. XXIII. p. 72.
 Palatini Bavariae vid. Palat. Wittelsbach.
 Palatini Carintiae vid. Com. Gorinæ.
 Palatini Franconie: Everhardus C. XXV. p. 75.
 Probabiliter unguem dederunt Comitibus Limburgicis ibidem.
 Palatini Rheni: Georgius A. n. 41. p. 120.
 Herimannus C. III. p. 6.
 Hermannus C. XXV. p. 75.
 Philippus Elektor C. XXI. p. 49.
 Palatini Saxoniae vid. Saxon. Palat.
 Palatini Suevici vid. Palat. Thuringen.
 Palatini Thuringen: de Calve C. XXV. p. 75.
 Federicus Palatinus de Thuringen C. XXXI. p. 91.
 Palatini Wittelsbachii C. XXV. p. 75.
 Otto C. III. p. 6. XXV. p. 75.
 Fridericus Ottonis frater C. III. p. 6. XXV. p. 75.
 Piccolomini Princeps unde sic dist. C. XIV. p. 25.
 de Perzia seu Purtilii Princeps: Hannibal Alphonsus Emanuel C. XXXVIII. N. 16. p. 102.
 Joannes Ferdinandus C. XXIII. p. 72. A. n. 126. p. 392.
 Saxonia: Albertus III. C. XXV. p. 77.
 Henricus Leo C. III. p. 4. XI. p. 16. XXV. p. 77. XXXVII. N. 30. p. 103.
 Saxonia: Palatini ex Comitibus Goerichibus & Sommerburgensibus C. XXV. p. 75.
 Ex Comitibus Wettinensibus & Meriburgicis ibidem.
 Burchardus Palat. Saxoniae ibidem.
 Sciliger Brunorius C. XXV. N. 24. p. 60. Prælat. Append. p. 175. A. n. 17. p. 221.
 Schwartzbergensis Princeps Joannes Adolphus C. XXIII. p. 72.
 de Sinden Marchio Adalbertus C. III. p. 6.
 Saxonie Dux Fridericus C. XXXI. p. 91.
 de Tassu Princeps Eugenius Alexander C. XXIII. p. 72.
 Tentonici Ordinis Magni Magistri: Georgius A. n. 72. p. 126. & n. 72. p. 127.
 Heoricus A. n. 72. p. 127. & n. 72. p. 127.
 Maximilianus Austriacus A. n. 26. p. 129.
 n. 12. p. 102.
 Thuringia Landgravius Hermannus C. XXV. p. 77.
 Tyrolis ultimus Comes Albertus C. XXXVII. N. 33. p. 107.
 Waldseimius Albertus Mechelburgi & Fridlandiz Dux C. XXII. N. 20. p. 72. & 73. XXIII. p. 72.
 DUCES, PRINCIPES, ET MAR-
 CHIONES ALII.
 Bergami Princeps vid. Sordi.
 Borena Vadiatus Dux C. III. p. 4.
 Dudens Robertus Dux Northombrie Prælat. App. p. 177. A. n. 112. p. 141.
 Effenis Nicolaus Marchio A. n. 24. p. 103.
 Ferraris Dux: Alphonsus A. n. 26. p. 126.
 Barbara Ferdinandi I. Ceteris filia ibidem.
 Lacrosum Dux Castrucci C. XXVI. p. 82. XXVIII. N. 20. p. 82.
 Mantua Ducissa Catharina Ferdinandus I. Ceteris filia A. n. 99. p. 126.
 Eleonora ejusdem filia ibidem.
 Mediolani Princeps Philippus Tursianus C. XXVII. N. 21. p. 84.
 Vicecomiti Bruzi C. XIX. p. 31.
 Northembrie Dux vid. Dudens.
 Radzivilius Dux Michael A. n. 129. p. 122. n. 120. p. 392.
 Salontie Dux C. XXII. N. 20. p. 72.
 Sordi Princeps Bergomi: Albericus C. XXVII. N. 25. p. 84. & 85.
 Franciscus C. XXVII. p. 81. N. 21.
 Stigliani Princeps C. XXII. N. 20. p. 72.
 Szafary

Schubsky Dux Zacharias A. n. 87. p. 312.
Transilvaniae Principes: *Christina* Caroli Styrii Archiducis Austriae filia A. n. 92. p. 316.
Sigismundus Battorius A. n. 99. p. 317.
Stephanus Botschajus C. XIV. N. 2. p. 316.
Turrianus Philippus vid. Mediolani Princeps.
Venetiarum Ducet. C. XXXVII. N. 11. p. 317.
Aloysius Moenigius A. n. 71. p. 320.
 p. 316.
Franciscus Fofcarus. Praefat. Append. p. 177. A. n. 24. p. 303.
Henricus Dandulus S. p. 317.
Joannes Dandulus S. p. 179.
Ordehnus Falensis (Faliero) C. XXXIII. p. 97.
Ursini Principes Romani C. XV. pag. 32. & sequentibus. Vid. Catalogum Romanorum Pontificum, & S. R. E. Cardinalium.

IMPERII ARCHICANCELLARII, CANCELLARII, VICECANCELLARII, NEQUE NON AUSTRIACAE AULAE CANCELLARII, PROCANCELLARII, ET SECRETARII.

Abele Christophorus Aulico-Austriacae Cancellariae Secretarius A. n. 149. p. 317.
Albeck Ulricus Rupertii Caesaris Secretarius A. n. 31. p. 300. n. 32. p. 303.
Arnoldus Cancellarius *Friderici I. Imp.* vice *Henrici* Moguntini Archiepiscopi C. XXXIII. p. 92. XXXIV. p. 102.
Bernhardus P. Aulicae Cancellariae Secretarius A. n. 72. p. 320. n. 90. p. 317. n. 91. p. 318. n. 97. p. 317.
Bonomus Petrus Aulic. Cancell. Secretarius A. n. 43. p. 343. & seq. *Blancus* Martinus Komaror. Regine Cancellarius A. n. 44. p. 350. Supremus Aulicae Cancellarius A. n. 15. p. 164.
Brialensis Episcopus. *Fridericus* Aulic. Cancellar. A. n. 18. p. 128.
Caspar P. Secretarius Archiducalis A. n. 107. p. 316.
Chotek Comes Rudolphus Bohemiae & Austriae Supremus Cancellarius A. n. 156. p. 409.
Colezyl Joannes Archiducalis Aulic. Secretarius A. n. 69. p. 185. Vice Cancellarius A. n. 72. & 74. p. 386. Supremus Cancellarius N. 32. p. 116. & sequens per decursum operis. Vid. inferius inter Equites & Milites.
Collaer Joannes Cancellarius Aulicus A. n. 10. p. 319.
Colloredus Princeps Rudolphus Imperii Vice Cancellarius C. XXIII. p. 71.
Coloniensis Archicancellarius *Rasnauldus* C. XXXIII. p. 98.
 Idem Cancellarius vice *Arnoldi* Moguntini Archiepiscopi C. III. p. 6.
Cumanus Episcopus Petrus Archicancellarius Ottonis III. Imp. C. IX. p. 11.
Fischer Adamus Interioris Austriae Cancellarius A. n. 102. p. 317.
Forsach Episcopus Nitriensis *Franciscus* Hungariae Regni Cancellarius A. n. 111. p. 344.
Frey Caspar Secretarius Aulicus A. n. 116. p. 142. n. 118. p. 317. n. 121. p. 317. n. 123. p. 161. n. 124. p. 161. n. 126. p. 177.

Gehler Tobias Philippus Secretarius Aulicus A. n. 116. p. 402.
Grüenberg Helias Interioris Austriae Cancellarius A. n. 101. p. 318.
Heitholpus Cancellarius *Friderici I.* vice *Arnoldi* Moguntini Archiepiscopi C. XXXI. p. 93.
Held vel *Seid* M. Imperii Vice-Cancellarius A. n. 66. p. 170. n. 69. p. 181.
Henrimbertus Ottonis III. Cancellarius vice *Petri* Episcopi Cumanii Archicancellarii. C. IX. p. 11.
Herbersteinus Joannes Sigisfridus Comes, Austriae Pro-Cancellarius A. n. 116. p. 402.
Hocher seu *Hochs* Baro Cancellarius Aulicus Leopoldi Caesaris A. n. 149. p. 317.
Jeebling Wolfgangus Cancellarius Archiducalis A. n. 106. p. 112.
Jonas I. Imperii Vice-Cancellarius A. n. 65. p. 182.
Jordanus I. Cancellarius Imperialis Aulicae Secretarius A. n. 67. p. 182.
Kriehak Adamus Archiducalis Secretarius A. n. 109. p. 319.
Majus Joannes Secretarius Aulicus *Ferdinandi I.* Romanorum Regis A. n. 63. p. 175.
Moguntini Archiepiscopi: *Albericus* sub *Henrico* VI. C. XXXIII. p. 97.
Albertus alter sub *Carolo* V. C. XXII. N. 31. p. 71.
Arnoldus sub *Friderico I.* *Barbarossa* C. III. p. 6. XXXI. p. 91.
Christianus sub eodem Cancellarius vice *Rasnauldus* C. XXXIII. p. 98.
Daniel sub *Rudolpho* II. Archicancellarius A. n. 20. p. 117.
Henricus Archicancell. sub *Friderico Barbarossa* C. XXXIII. p. 92. XXXIV. p. 102.
Monasteriensis Episcopus *Burcardus* *Henrici* VI. Imp. Cancellarius vice *Alberti* Archicancellarii Moguntini C. XXXIII. p. 97.
Piercolomineus Aeneas Sylvius *Friderici* III. Imperatoris Secretarius S. p. 146. A. n. 24. p. 315.
Prielsmeyer Joannes Martinus *Ferdinandi* III. Imp. Aulic. Cancellarius A. n. 126. p. 327.
Salomon Gabriel supremus Austriae Secretarius sub *Ferdinando* Archid. postea Imp. sui nominis primo. C. XXII. p. 11. A. n. 16. p. 169.
Spiersis Episcopus *Rabanus*, *Ruperti* *Palatini* Caesaris Cancellarius A. n. 21. p. 300. n. 22. p. 301.
Tridentinus Episcopus & Cardinalis *Bernardus* *Ferdinandi* I. Rom. Regis Cancellarius A. n. 62. p. 170.
Verdenberg seu *Venda* de *Verdenberg* primum Baro, deinde Comes Joannes Baptista *Ferdinandi* II. Imp. Supremus Aulic. Cancellarius. A. n. 116. p. 171. n. 121. p. 317. n. 122. p. 369. n. 123. p. 366. & 167. n. 124. p. 379.
Vetteris H. Archiducalis Aulic. Secretarius A. n. 72. p. 316.
Vorchtend Wolfgangus *Friderici* III. Imp. Secretarius A. n. 17. p. 130.
Weber Joannes Baptista sub *Rudolpho* II. Imperii Vice-Cancellarius A. n. 77. p. 329. n. 90. p. 317. n. 97. p. 310.
Würzburg Joannes Carolus Aulicus Austriae Interioris Procancellarius A. n. 147. p. 196.

COBOL.

COMITES S. R. I. TITULARES SEU MEDIATI, ET IMMEDIATI SEU CUM VOTO, ET SESSIONE.

- Alberti* Comes C. XIX. p. 67.
Alfals Hugo C. XXXI. p. 21.
Althaus Michael Joannes, qui oblatum Principalem Gradificum Comitarum modelle recevit C. XXIII. p. 71.
Amigazzi Vide Migazzi.
Attempi De Perentlein C. XVIII. p. 16.
Attempi de S. Caue C. XVIII. p. 16.
Harmanus Eusebius C. XXII. N. 20. p. 17.
Maximilianus Franciscus C. XXII. N. 20. p. 17.
Auerberg Henricus A. n. 160. & 161. p. 401.
Joannes Erardus p. 116. N. 32.
Maria Josephus C. XI. N. 17. & 18.
Barlo Comes origine Tergetioi C. XXXVIII. p. 102.
Blagay Walchardus Leopoldus C. XXIII. N. 22. p. 71.
Margaretha nata Com. de Cobenzl ibidem.
Bucellini seu Bucellini Comes C. XVIII. p. 16.
Julianus Perpetua nupta Cobenzl C. XXIII. N. 22. p. 71.
Julius Fridericus C. XXIII. N. 22. p. 71.
De Euthena Comes C. III. p. 6.
Cataldi Comes C. XIV. p. 16.
Cetech Radolfus A. n. 146. p. 401.
Cobenzl : Carolus Joannes Philippus C. XXIII. N. 22. p. 71. & N. 22. p. 116. & 117.
Cassandra nupta Coronina de Cronberg C. XXIII. N. 22. p. 71.
Eleonora nupta Marchionilla della Boeslyne. ibidem.
Guidobaldus C. XXIII. N. 22. p. 71.
ignis Epistola reitatur p. 116. & 117. quantibus. Videatur etiam N. 17. p. 116.
Jacobus Ludovicus A. n. 144. p. 195.
Josana nupta Com. de Lamberg C. XXIII. N. 22. p. 71.
Joannine nata Coronina de Cronberg ibidem.
Joannes Caspar C. XXIII. N. 22. p. 71. & N. 22. p. 116.
Joannes Philippus C. XXIII. N. 22. p. 71. & N. 22. p. 116. Item A. n. 144. p. 195.
Leopoldus Carolus C. XXIII. N. 22. p. 71.
Ludovicus Guidobaldi filius C. XXIII. N. 22. p. 71.
Ludovicus Gundaccarus Joan. Philippi filius. ibidem.
Margaretha nupta Com. de Blagay. ibidem.
Maria Benigna nata Com. de Moortrechies. ibidem.
Maria Elisabeth nupta Com. ab Edling. ibidem.
Maria Theresia nata Com. de Pals. ibidem.
Maria Theresia nupta Com. de Sart. ibidem.
Maria Theresia Vidua Com. de Sturghk. ibidem.
Philippus Guidobaldi filius. ibidem.
Collalti Comes C. XIV. p. 14.
Collaredus Philippus A. n. 97. p. 126.
Coronini De Cronberg Comes C. XVIII. p. 16.
Antonius C. XI. N. 17. p. 116.
Jacobus Antonius p. 116.
Joannes ibidem.

- Joannes* Carolus C. XXIII. N. 22. p. 71.
 A. n. 27. p. 313. A. n. 106. p. 122.
Joannina nupta Cobenzl C. XXIII. N. 22. p. 71.
Ludovicus Vincentius C. XXIII. p. 72.
 S. p. 166. 166. A. n. 133. p. 400.
 A. n. 144. p. 401.
Marianus nata Com. de Dietrichstein.
 Vid. Dietrichstein.
Petrus Antonius p. 126.
Pompejus Episcopus & Comes Tergetioi S. p. 117.
Pompejus Jacobi Antonii senioris filius p. 117.
Rudolfus C. XI. N. 17. & 18. XXXIII. N. 22. p. 22. item. p. 115. & sequantibus. Nec non A. n. 144. p. 401.
Coronini de Sancto Petro, olim de Elberg appellati C. XVIII. p. 16.
Dietrichsteini Comes habent jus monendi C. XXIII. p. 71.
Difmas Joseph C. XXI. p. 49. & p. 119.
Elberfeld Pater Marianne Usaria Rudolphi Coronini Comitis de Cronberg.
Elberfeld Elisabeth Uxor Gabriellae de Salamanca Comitissae Ortenburgi C. XXIII. N. 22. p. 71.
Edling Angelica Co. nupta Sordil C. XXVII. N. 25. p. 16.
Halleus Engelbertus Comes C. III. p. 6.
Haccach : Aloysius Thomas Raymundus C. XI. N. 17. p. 116.
Augustus Gervellus Proterius C. XI. N. 17. p. 116.
Ferdinandus Bonasamute A. n. 151. p. 399.
Franciscus Xaverius C. XI. N. 17. p. 116. & 117. item A. n. 144. p. 401.
Henneberg Bertholdus C. XXVI. p. 32.
Heckerfeld Joannes Sigfridus A. n. 145. p. 401.
Hirshberg Gebhardus C. XXV. p. 72. & ibidem N. 21.
Kuen Com. C. XIV. N. 9. p. 16.
Kirchberg Eberhardus Junior S. p. 141.
Lamberg Franciscus C. XXIII. N. 22. p. 71.
Lamberti Comitum Cognomen C. XIV. p. 72. in Insignibus Gentilitiis gestant Aequalem bicipitem Imperialem C. XVIII. p. 16.
Bernardus seu Bernardinus C. XXII. N. 20. p. 72.
Josanes Caspar C. XL. p. 111. & ibidem N. 12. A. n. 13. p. 136.
Laurentius C. XXII. N. 20. p. 72.
Limbgrum Comitum Familia C. XXIII. p. 71.
Ludov. Com. C. XIV. N. 9. p. 16.
Mansfeld Comes C. XXXVII. N. 12. p. 106.
Migazzi Comes Præfatus App. p. 176. & 177.
Christophorus Antonius Comes & Cardinalis Viennensis C. XIV. N. 9. p. 16.
Christophorus Vincentius Joannes Michael. ibidem.
Michael Gaspar. ibidem.
Vincentius senior. ibidem.
Vincentius junior Generalis Campi Marchialis Locumtenens. ibidem.
Montecenzi Comes C. XIV. p. 24.
Raymundus A. n. 141. p. 194. & 195.
Montis Belligeris Theodericus C. XXXI. p. 21.
Monteckirch Maria Benigna nupta Guidobaldo Comiti de Cobenzl C. XXIII. N. 22. p. 71.
Ortenburg Comes ex Salamancidarum Familia p. 144.
 Erue.

Ernestus G. XXII. N. 20. p. 51.
 Ferdinandus ibidem.
 Gabriel ibidem.
 Georgius ibidem.
 Petazzi Comes C. XXXVIII. p. 110.
 Alelmus Antonius S. p. 161.
 Benvenutus A. n. 111. p. 161. &c.
 Leopoldus Joſephus Comes p. Epifcopo
 Tergeltino factus Epifcopus &
 Princeps Iſabaceni S. p. 161. & 169.
 De Pilſein Comes C. III. p. 6.
 De Parzia ſeu Parſiliarum Comes C. XIV. p. 14.
 Joannes Ferdinandus Comes ad Principi-
 bus dignitatem euectus C. XXIII.
 p. 72.
 Rabattoſer Comes C. XVIII. p. 16. eorum in-
 ſignia G. XX. N. 13. p. 41. & 41.
 Antonius C. XIX. p. 17. A. n. 124.
 p. 161. & ſeq.
 Antonius aliter C. XX. p. 19. A. n. 124.
 p. 161.
 Ferdinandus G. XXII. N. 20. p. 17.
 Michael C. XIX. p. 12. A. n. 124.
 p. 161. & ſeq.
 Rindmaſſ : Carolina Sophia nupta Cobenzl
 C. XXI. l. N. 23. p. 71.
 Wolfgangus. ibidem.
 Sancti Baſilii Comes originem trahunt a Ro-
 nificio Verone Comite C. XIV.
 N. 11. p. 17.
 Schauberg vel Schiamburg Bernardus S. p. 147.
 Schattſtraub Anna Maria nupta Petazzi S. p. 161.
 Spoor Comes C. XIV. N. 8. p. 16.
 ſeu Comes de Siraſſoldo C. XVIII.
 p. 16.
 Georgius Carolus C. XVIII. N. 14. p. 16.
 A. n. 126. p. 100. & ſequentiſ.
 Martius C. XVIII. N. 14. pag. 16. nec
 non G. XXII. N. 10. p. 13. & 14.
 & 17. item A. n. 126. p. 160. &
 ſequentiſ.
 Orpheus C. XVIII. N. 14. p. 16. A.
 n. 126. p. 160. & ſeq.
 Petrus G. XXII. N. 20. p. 17.
 Richardus C. XVIII. N. 14. p. 16.
 XXII. N. 20. p. 13. A. n. 126.
 p. 160. & ſeq.
 Stabenberg Georgius G. XXIII. p. 72.
 Starzbſt Joannes Chriſtophorus G. XXIII. N. 23.
 p. 71.
 Salzſch Gebhardus C. III. p. 6.
 Swineband Rodulphus G. III. p. 6.
 Thann Comes C. XIV. N. 2. p. 16.
 Trapp Comes. ibidem.
 de Terren Volfrandus C. XI. p. 16.
 Trilleſch Anna Catharina nupta Cobenzl C. XXIII.
 N. 23. p. 71.
 Tübingen Comes : Contraſus Wilhelmus C. XXV.
 p. 72.
 Georgius Heberhardus prioris frater.
 ibidem.
 Grezo C. XXV. p. 71.
 Ruſſoſius ibidem.
 Wilhelmus Gæzoniſ frater. ibidem.
 Turriſius de Duino : Franciſcus Uſtriſius C.
 p. 161. & ſeq. nec non C. XXII.
 N. 20. p. 13.
 Fridericus C. XX. N. 13. p. 41.
 Joannes Philippus A. n. 120. p. 171.
 Turriſius de Sancta Cruce Georgius C. XXII.
 N. 20. p. 13.
 Turriſius de Villalta & Speſſi Simon C. XXII.
 N. 20. p. 13. & 17.
 Verduſberg Comes in Armis gentilitia bicſpi-
 tem, ſeu Imperialem Aquilam ge-
 ſſas C. XXIII p. 16.
 Tom. I.

Joannes Baptiſta A. n. 120. p. 171. & 172.
 p. 171. & 172. p. 161. & 171. p. 161.
 Waldſtein Betoldus C. XXII. N. 20. p. 11.
 Winzberg Hermannus C. XXXVIII. N. 30. p. 103.
 Wirttemberg Ulricus Comes C. XXV. p. 72.

PATRICH VENETI, QUOS INTER DI-
 VERSI S. R. I. COMITUM. AUT
 BARONUM GRADUM OBTI-
 NUERUNT.

Alberti Joannes A. n. 12. p. 160.
 Avogadri unde ſic dicti C. XIV. p. 21.
 Badarini Albanus, Andrew filius C. XX. p. 43.
 Barbarigi, ſeu Barbadici unde origines n. denomi-
 nationem et ſignificam gentilitia ſuo-
 vine natiſ C. XX. N. 12. p. 41.
 & XXXVIII. N. 30. p. 103.
 Franciſcus A. n. 24. p. 101.
 Barbarus Aloyſius A. n. 11. p. 160.
 Bembi, Aloyſius C. XXVII. N. 11. p. 16.
 Veronica Bemba nata Soarda C. XXVII.
 N. 11. p. 16.
 Bernardus Paulus A. n. 11. p. 101.
 Capella Marcus A. n. 24. p. 101.
 Carjinas Joannes A. n. 24. p. 101.
 Chabrus Marinus. ibidem.
 Contaricus C. XXXVIII. N. 30. p. 103.
 Dandolo : Andreas A. n. 12. p. 131. & 161.
 Marcus A. n. 24. p. 101.
 Diedo Simon A. n. 11. p. 101.
 Gabrieli C. XIV. p. 21.
 Gregii vulgo Zorziſ Faninus C. XX. p. 43.
 Marcus ibidem.
 Martinus A. n. 24. p. 101.
 Nicolaus A. n. 12. p. 161.
 Gradoniſ C. XXXVIII. N. 30. p. 103.
 Jacobus C. XX. p. 41.
 Marcus ibidem.
 Juſtinianus Andreſſius A. n. 24. p. 101.
 Laurentius Franciſcus A. n. 12. p. 101.
 Leppmann : A. n. 12. p. 131. & 161.
 Andreas A. n. 24. p. 101. & 161. p. 101.
 A. n. 12. p. 131. & 161. p. 101.
 Petrus A. n. 12. p. 131. & 161. p. 101.
 A. n. 12. p. 131.
 Maurerſi Benedicte A. n. 24. p. 101.
 Silveſter. ibidem.
 Miani Vittin A. n. 24. p. 101.
 Moſſutiſ Andreſ C. XI. p. 13.
 de Mula Anzoluſ A. n. 12. p. 161.
 Papalevuſ C. XIV. p. 21.
 Quirini Franciſcus A. n. 12. p. 160.
 Saverziani C. XXXVIII. N. 30. p. 103. Olim
 fuerunt ~~etiam~~ de Utino appellati
 C. XIV. p. 21.
 Clara Maria nupte Soardi C. XXVII.
 N. 11. p. 16.
 Scroſſatus Ludovicuſ A. n. 12. p. 101.
 Tromuſ, ſeu Francuſ Ludovicuſ A. n. 12. p. 131.
 Viduri, lue Vizzuri Daniel A. n. 24. p. 101.

MARCHIONES, COMITES, ET VICE
 COMITES ALII.

Anguillariſ Comes : Jordanuſ C. XXXVIII. p. 103.
 Uſſuſ ibidem.
 Bathoriniſ Stephanuſ com. A. n. 121. p. 121.
 della Beſſyne Franciſcus Maximilianuſ Marchio
 C. XXIII. N. 22. p. 71.
 Dudleuſ vide Warwyck.
 Erdendiſ Thomuſ Comes A. n. 121. p. 121.
 Gualduſ Prioratuſ Comes Galeſtiuſ C. XXXVIII.
 N. 16. p. 103.
 Levanie Comes Raymunduſ de Filſco C. XX.
 p. 41.

Mmmmm Ma-

Malaspina Marchiones unde sic dicti 2 C. XIV.

Nadaß, seu *Nadally* Franciscus Comes A. n. 1112. p. 347.

Pals Maria Theresia Comitissa nupta Cobenzl C. XXIII. N. 22. p. 72.

Paulus Com. ibidem.

Stephanus Comes Pofoniensis A. n. 2112.

p. 342.

Prisratus vide *Giulius*.

Puebla Antonius Comes della Poeblla A. n. 1112.

p. 402.

de Sard Philippus Josephus Comes C. XXIII.

N. 26. p. 72.

VVarysk Joannes Comes A. n. 1112. p. 144.

Robertus Dudicus Com. ibidem.

Zrinis Georgius Comes A. n. 1112. p. 342.

IMPERII BARONES, ET ALII MAJORUM GENTIUM DYNASTÆ

Amigazzi vide *Aligazzi*.

Argento Barones Tergellini C. XXXVIII. p. 109.

Ex quibus probabiliter descendunt

Com. de Neuhaus Vid. Praefationis

Notam D.

Attens Josephus Baronissa nupta Sordal C. XXVII.

N. 25. p. 72.

Auerperg seu *Auriperg* A. n. 1112. p. 227.

Bejstli Barones origine Tergellini C. XXXVIII.

p. 109.

Barbo, seu de Barbo Georgius C. XXII. N. 20. p. 53.

Cejchi Baro Sup. Intendentis Tergellinae primus

Confiliarius C. XI. p. 114.

Cobenzl: Joannes S. p. 114. Vid. superius Seriam

Avla. Cavalliarum, & inferior

subsequentem Militum, & Equitum

Catalogum.

Joannes Philippus N. 32. p. 116. Con-

sule S. R. L. Comitum Syllabum.

Philippus Ulrici filius N. 19. p. 116.

Calderi Barones de Waller: Ludovicus A. n. 1112.

p. 101.

Lellus Ludovicus frater. ibidem.

Conti seu de *Comitibus* Tröltus C. XXXVIII. N. 11.

p. 106. A. n. 1112. p. 202.

Carsini de *Cronberg*: quorum Ramus Capitaneus

Tulmini hereditario jure pos-

sider. S. p. 141.

Catharina nata Baronissa de Raenach

A. n. 1112. p. 122.

Franciscus Ignatius Antonius in prima

Praefationis Nota G.

Franciscus Rudolus Bar. de *Cronberg*

A. n. 1112. p. 120.

Joannes Maria de *Cronberg*. Praefat. Ap-

pend. p. 272. A. n. 106. p. 310.

A. n. 110. p. 319. & seq. A. n. 1112. p. 141.

Joannes Philippus p. 116. & 372. Idem

A. n. 29. p. 315.

Joannes Pompejus Baro C. XXII. N. 20.

p. 37.

Joannes Viocotius Baro de *Cronberg*

N. 32. p. 116. S. p. 162. & seq.

S. 184. A. n. 116. p. 321. & 322.

N. 112. 140. & 141. p. 321. & (eq-

uam consule prima Praefationis No-

tam B.

Ludovicus Vincentius B. de *Cronberg*

A. n. 243. p. 124. n. 142. p. 396.

A. n. 120. p. 121. n. 111. p. 199. Fuit

potmodum inter S. R. L. Comites

relatus.

Petrus Antonius Baro, & Tulmini Ca-

pitaneus C. XXII. N. 20. p. 17.

Pompejus Baro fuit Episcopus Tergellinus.

Rudolfus (Joannis Mariae filius) de

Cronberg Baro. A. n. 120. p. 111.

n. 122. p. 312.

Caronini de S. Petro, seu de Elberg Catharina

Baronissa, nupta Sordal C. XXVIII.

N. 25. p. 76.

de *Cartonibus* Orlandus A. n. 24. p. 121.

Drgratia, seu de Gtazia Joannes Baptista A.

n. 61. p. 271.

Delmeßri seu dal *Mellri* Barones: Joannes Caro-

lus S. p. 102.

Josephus Antonius, prioris filius, fuit

Episcopus Tergellinus.

Julia Joannis Catall Unor, nata Com.

Tarriana S. p. 167.

Lucas Sertorius fuit Episcopus Terge-

linus.

Stephans C. XXII. N. 20. p. 72.

Dietrichstein Sigismundus Baro C. XXI. p. 49.

Dornberg, vulgo *Dornimberg*: Andreas Maximilian-

us S. p. 111. Guido, & Vitus fr-

atres Barones C. XXIV. p. 74.

Helena nupta Sordal C. XXVII. N. 25.

p. 81.

Vitus Baro C. XXII. N. 20. p. 72. &

122. A. n. 72. p. 200.

Drachovitz Joannes A. n. 1112. p. 142.

de *Dalnis*: Adamus S. p. 112.

Hugo S. p. 141.

Edlingus, seu ab *Edling* Baro Joannes Baptista

C. XIX. N. 16. p. 37. A. n. 112.

p. 212. n. 112. p. 140.

Eggenberg Rogerius A. n. 101. p. 129.

Ertzevitz Ludovicus S. p. 141.

d' Erafia Don Joannes C. XXII. N. 20. p. 12.

Finegger, seu de *Fin* Barones C. XVIII. p. 16.

Alexander S. p. 124.

Andreas ibidem.

Fremontius Barones: Carolus A. n. 111. p. 122.

Calpar A. n. 117. p. 342.

Ferdinandus. ibidem.

Ludovicus. ibidem.

Paulus Aemilius A. n. 72. p. 116.

n. 100. & 102. p. 162.

Freyberg Barones C. XIV. N. 9. p. 46.

Gefaxius Lantinius, filius fer Sclavi A. n. 14.

p. 112.

de *Glabach* Sidonia, nupta Sordal C. XXVII.

N. 25. p. 86.

Gorizatti Barones: Calpar Antonius A. n. 111.

p. 165.

Joannes Baptista S. p. 165.

Grabiz Livius A. n. 62. p. 211. & n. 91. p. 217.

Grottenberg Nicolaus S. p. 145.

Hays de *Kämberg* Baronissa Magdalena, nupta

Sordal C. XXVII. N. 25. p. 82.

Hendi Familia Baronum C. XIV. N. 2. p. 36.

Herberstein Baro Sigismundus C. XXIII. p. 22.

Hocher, seu *Hochr* Baro A. n. 149. p. 124.

Illerbery seu de *Illerhaza* Stephanus A. n. 111.

p. 142.

Ihuß Nicolaus. ibidem.

Jurwitz Joannes A. n. 120. p. 112.

Kanringius Joannes S. p. 145.

Lamberg Fridericus A. n. 32. p. 222.

de *Leo* Barones Tergellini C. XXXVIII. p. 109.

Lippati Joannes. A. n. 111. p. 142.

Lurg Burgerstet in *Luex*. A. n. 10. p. 222.

Nicolaus *Luex*. A. n. 112. p. 172.

Marruti, seu *Mareniti* Barones C. XXXVIII.

p. 109. XXIX. p. 112. & 113.

Antonius avast Episcopus Tergellinus

S. p. 114. & seq. A. n. 111. p. 122.

Ludovicus ibidem.

Meljus, seu de *Mels* Reginaldus Baro C. XXII.

N. 20. p. 32. 54. & 57.

Migniti

Migazzi, seu de Migazzi: Antonius Nothus Bonaventuræ filius A. n. 19. p. 131.
 Bartholomæus prioris frater. ibidem.
 Bonaventura Guillelmio filius C. XIV. N. 2. p. 27. A. n. 19. a pag. 131. ad 132.
 Gervasius ibidem.
 Goaricus didus Senefferius filius q. Petri C. XIV. N. 2. p. 26. A. n. 19. p. 132.
 Guillelmus filius q. Uberti de Pedefina C. XIV. N. 2. p. 26. A. n. 19. p. 132.
 Guillelmus, seu Gottliebminus, filius q. Joannis C. XIV. N. 2. p. 27. & 28. A. n. 19. p. 131. & 132.
 Jacobus C. XIV. N. 2. p. 26.
 Joannes C. XIV. N. 2. p. 27. A. n. 19. a p. 131. ad p. 132.
 Joliamus C. XIV. N. 2. p. 26. A. n. 19. p. 132. & seq.
 Jullianus C. XIV. N. 2. p. 27. A. n. 19. p. 132.
 Martinus C. XIV. N. 2. p. 27. A. n. 19. a pag. 131. ad p. 132.
 Petrus C. XIV. N. 2. p. 26.
de Mumihawo: Boasquinos C. XVI. N. 12. p. 31.
 Joannes prioris frater ibidem.
 Woxlens S. p. 136.
Niepergi: Albertus S. p. 137.
 Joannes ibidem.
Orzonis, seu de Orzon Baro S. p. 166.
 Thadæa Baronissa, nupta Suardi C. XXVII. N. 21. p. 86.
Pacenses, seu de Pace Barones C. XVIII. p. 16.
Pezzens Familia C. XIV. N. 2. p. 27.
Podiebradus Bohemicus primi ordinis Dynasta S. p. 142.
Polheim Ulrichus S. p. 141.
Frato Baronum Familia C. XIV. N. 2. p. 26.
Pacham Georgius S. p. 141.
Rabatta: Berardus A. n. 16. p. 216. & sequentibus.
 Josephus A. n. 128. p. 112. & seq.
Reunard: Anna Magdalena Baronissa A. n. 140. p. 321.
 Catharina Sponsa, & deinde Uxor Joannis Vincentii Coronini Baronis de Cronberg A. n. 116. p. 392.
Rechberg Baronum Familia C. XIV. N. 2. p. 26.
Rijnsari Barones Goritienses C. XVIII. p. 16.
Salamanta: Gabriel Baro C. XXII. N. 20. p. 11. & N. 21. p. 71.
 Michael C. XXII. N. 20. p. 11.
 Sigismundus Capitaneus Goritiz & Gredifce Consiliarius C. XXII. N. 20. p. 11.
Schwarzenstein Georgius Philippus Baro ab Ehrenfels obtinuit jus moerandi C. XXIII. p. 79.
Stackenber doctissimus Baro Henricus Christianos C. VI. p. 6. XXV. p. 11. XXXIII. p. 97. & ibidem N. 12. Prefat. Append. p. 176. A. n. 111. p. 451.
Suardi, olim etiam de Barzalis compellati: Andreas C. XXVII. N. 21. p. 86.
 Angelica, nata Comitissa ab Edliog. ibidem p. 86.
 Anna, nata de Wellerhoch. ibidem. p. 87.
 Anna, nupta Campana ibidem.
 Carolus Ludovicus Capitaneus Goritiensis Consiliarius, nobis Amicissimus C. XXVII. p. 11. & ibidem N. 21. p. 86. Nec non A. n. 60. p. 267. & A. n. 62. p. 274.

Catharina nata Coronina Baronissa C. XXVII. N. 21. p. 86.
 Catharina nata de Porin. ibidem p. 87.
 Catharina nata de Reflar. ibidem.
 Catharina nupta Attems. ibidem.
 Christophorus ibidem p. 86.
 Clara Maria, nupta Savorgnan. ibidem.
 Felicitas, nata de Neibaur. ibidem.
 Franciscus Christophorus. ibidem.
 Franciscus, & Joannes fratres. ibidem p. 87.
 Horatius. ibidem p. 86.
 Joannes ibidem p. 87.
 Joannes Carolus. ibidem p. 86. fuit Goritiz Locumtenens.
 Joannes Carolus altior. ibidem.
 Josephus, oia Baronissa ab Attems. ibidem p. 87. & 86.
 Josephus, Julius, Henricus, & Petrus fratres ibidem p. 86.
 Julius junior. ibidem.
 Julius Camillus. ibidem.
 Laurentius. ibidem.
 Lucius, nupta Marenz. ibidem p. 87.
 Ludovicus Camillus, Carnioliz Vicecomitis, & Regimini Interioris Austrie Consiliarius C. XXVII. N. 21. p. 86. A. n. 109. p. 117.
 Ludovicus Ignatius C. XXVII. N. 21. p. 86.
 Maximilianus. ibidem.
 Michael. ibidem.
 Othavins. ibidem.
 Petrus Bernardinus. ibidem.
 Sidonia, nata de Glogach. ibidem.
 Simo, Christophorus, & Petrus fratres ibidem p. 87.
 Thadæa, nata Baronissa de Orzon. ibidem p. 86.
 Veronica, nupta data Aloyfio Bembo Patricio Veneto. ibidem.
Stephanus Nicolaus Baro A. n. 134. p. 321.
Strafoldi, seu de Strafolds: Marturum confectibus Baro Imperii declaratur. A. n. 117. p. 331. Vid. Comitum Catalogum.
 Orpheus ibidem.
 Richardus, priorum frater. ibidem. & A. n. 181. p. 129.
Stubenberg: Leutoldus S. p. 141.
 Otto ibidem.
Swemmers, seu Schwonneberg Leonardus S. p. 116.
Terti, seu Barones de Terzi Goritenses C. XVIII p. 16.
Thurz Georgius A. n. 112. p. 342.
Turriani: Anolius C. XI. p. 16.
 Carlevarius. ibidem.
 Henricus C. XVII. p. 11.
 Lombardus Senior C. XVII. p. 11.
 Vercellensis C. XVII. p. 11.
 Napius C. XI. p. 16. XVII. p. 11.
 Philippus C. XVII. p. 11.
 Phobus. ibidem.
 Raymondus. ibidem.
Verdenberg, seu Verda Baro de Verdenberg Joannes Baptista A. n. 116. p. 147. A. n. 113. p. 321.
Welfers S. p. 130.
Winden Wolfgangus S. p. 141.
Würzburg Joannes Carolus Baro A. n. 117 p. 316.

Hieronymus p. 123.
 Lucas A. u. 10. p. 172. & seq.
 Nicolaus ibidem.
 Regiorich Joannes Jacobus A. u. 143. p. 124.
 de Saccharis Thomas A. u. 55. p. 100.
 Salamancæ: Alphonsus C. XXII. p. 17. & sequentibus.
 Franciscus ibidem.
 Gabriel C. XXII. p. 12. & seq.
 Petrus C. XXII. p. 17. & XXIII. p. 71.
 cum omnibus posteris suis, qui
 inter Provinciales & Nobiles inter-
 alius recensentur.
 Seltrechtius Raimarus C. XXVIII. p. 12.
 Soardus Thealdus, q. Gualteri, C. XXVI.
 p. 12. & XXIX. p. 16.
 Soardus de Borzigi C. XXVII. N. 25. p. 123. A.
 u. 60. p. 267. & seq. u. 62. p. 174.
 & seq.
 Straßoldi: Georgius Carolus A. n. 116. p. 18.
 & seq.
 Marcus ibidem.
 Orpheus ibidem.
 Richardus ibidem.

PROVINCIALES, ET CASTELLANI.

Albinus Wilhelmus S. p. 145.
 Apphalterus Georgius ibidem.
 Attius, seu Attimis: Franciscus, q. Hieronymi
 filius A. u. 67. p. 151.
 Franciscus alter Catharine Soardus ma-
 ritus C. XXVII. N. 25. p. 11.
 Frideicus, q. Hieronymi filius A. u. 67.
 p. 151.
 Jacobus prioris frater Gradifcus Capita-
 neus C. XXII. N. 20. p. 73. & 11.
 A. u. 67. p. 151. & u. 68. p. 151.
 Ludovicus priorum ibidem frater A.
 u. 67. p. 151.
 de Herbis in Berrigge Bernardinus A. u. 71.
 p. 156. & u. 102. p. 128.
 Bononus Andreas Josephus Carnoliz Provincia-
 lis C. XL. p. 124. A. u. 18. p. 191.
 & lapsus per decursum Operis.
 de Castelle: Doymus A. u. 11. p. 155.
 Joannes Franciscus C. XI. p. 17.
 de Caverata: Ludovicus C. XI. p. 16.
 Mulatus ibidem.
 Cergus, & Brezart Confortes C. XXXVIII.
 N. 11. p. 102.
 Colloretus, seu de Colloredo Alpinus C. XI. p. 17.
 de Carmona Petrus A. u. 16. p. 157.
 Cuciantes, seu de Cuchanes: Joannes C. XI. p. 16.
 Odoricus ibidem.
 Degratia seu de Gratia Franciscus A. u. 61. p. 171.
 & seq.
 Dornberg Leonardus C. XXV. p. 10.
 Edling, seu ab Edling Joannes Jacobus A. u. 101.
 p. 159.
 Ellerbachius Burchardus S. p. 145.
 Exerbachius Henricus ibidem.
 Fiedemicens Ulricus ibidem.
 de Fonteloso Choonradus C. XI. p. 16.
 Frathaepter, seu della Fratrina S. p. 157.
 Fanti de Furlerz Georgius S. p. 151.
 Wolradus ibidem.
 Gurneus, seu da Gornz Franciscus Antonius
 C. XI. N. 1. p. 17.
 Graifcherus Joannes S. p. 141.
 Harracherus, seu ab Harrach Leonardus ibidem.
 Holenker: Andreas ibidem.
 Antonius ibidem.
 Kirpgerus Sigismundus ibidem.
 Kifhaus, seu de Kiffel Joannes S. p. 151.
 Lampoldinerus Joannes S. p. 151.

de Luce Leonardus C. XI. p. 16.
 Locatellus Vincentius Ernestus A. u. 21. p. 121.
 u. 122. p. 342. & u. 132. p. 131.
 Lugaferrus Fridericus S. p. 145.
 Manzarus Franciscus C. XI. p. 17.
 Melfi: Gnelimus C. XI. p. 16.
 Joannes A. u. 16. p. 135.
 Nicolai C. XI. p. 16.
 Montis Regali, seu de Monte Regali Constatius
 A. u. 16. p. 135. & 137.
 Mordas Joannes Georgius S. p. 115.
 Neubaus Felicitas, nupta Soardi C. XXVII. N. 25.
 p. 16.
 Partenfrimi: Heribordus C. XI. p. 16.
 Joannes ibidem p. 17.
 Thomasfutus ibidem p. 17.
 Petozzi Christophorus A. u. 112. p. 157.
 Polonzius Nicolaus S. p. 145.
 Porzia, seu Castellani da Porzia: Brilaglia C. XI.
 p. 16.
 Guacello C. XI. p. 17.
 Morandus C. XI. u. 9.
 Vicellus C. XXXVIII. N. 36. p. 109.
 Prampertii, seu Prampert: Atticus C. XI. p. 16.
 Olivinus ibidem.
 Prato seu Confortes de Prato & Porzia C. XXXVIII.
 N. 11. p. 102.
 Gabriel de Prato C. XI. p. 16.
 Pulcenius Nicolaus, q. Andreæ filius C. XX.
 p. 47.
 Ratenfrinius Ludovicus S. p. 145.
 Reipergers Wilhelmus ibidem.
 Rejfar Catharina, nupta Soardi C. XXVII.
 N. 25. p. 16.
 Romanus, seu de Romano Antonius A. u. 118.
 p. 182.
 Salamancæ: Eustachius C. XXII. N. 20. p. 17. A.
 u. 120. p. 179.
 Sigismundus ibidem, & A. u. 122. p. 179.
 Savorgnanus, olim etiam de Utino appellatus:
 C. XXXVIII. N. 11. p. 102.
 Federicus Savorgnanus C. XI. p. 17.
 Heftot de Utino ibidem p. 16.
 Sauerri: Joannes S. p. 145.
 Ulricus senior ibidem.
 Sbrojevatta: Alpinus C. XX. p. 47.
 Jacobus ibidem.
 Schernommetus Georgius S. p. 145.
 Silberbergens Gamatius ibidem.
 Sprancra Catharina, nupta Soardi C. XXVII.
 N. 25. p. 16.
 Staincätters Georgius S. p. 145.
 Straßoldi, seu de Straßoldo C. XXXVIII. N. 11.
 p. 102.
 Bernardus C. XI. p. 16.
 Nicolaus, q. Joannis filius C. XX. p. 47.
 Odoricus C. XI. p. 16.
 Sukovizius, seu de Sukoviz Adamus Matthæus
 Provincialis Carnioliz C. XXXVIII.
 N. 16. p. 109.
 Tebensteinus Bernardus S. p. 145.
 De Terrano Franciscus C. XI. p. 17.
 Telfenpachius Frithimus S. p. 145.
 Trappius Jacobus A. u. 2. p. 151.
 Trampus Leopoldus S. p. 145.
 Tumbus seu Tannarus Fridericus ibidem.
 Turriamus, seu della Turte: Joannes Sclavus
 C. XX. p. 47.
 Joannes alter A. u. 61. p. 180.
 Phebus q. Joannis Sclavi filius C. XX.
 p. 47.
 Valvasoni Rizardus C. XI. p. 17.
 Rizardus alter, quodam Enrico filius
 C. XX. p. 47.
 de Varne, & Perz Confortes C. XXXVIII. N. 31.
 p. 102.

Articus de Vatro C. XI. p. 17.
 De Villate: Henricus C. XI. p. 16.
 Joannes ibidem.
 Rantolphus, Henrici frater ibidem.
 Vilfektor Leonaidus S. p. 142.
 Unguadus Joannes ibidem.
 De Utino, Fictor vide Savorgnan.
 Wadefimus Joannes S. p. 142.
 Wadichgrazer Sigifmundus ibidem.
 Wadichgradus Pancratus ibidem.
 Wadichgrader Vitus ibidem.
 Wadcher Georgius A. n. 101. p. 149.
 Zebingerius Haidenricus S. p. 142.
 Zaitco Joannes Michael A. n. 66. p. 181. & 181.

NOBILES, CIVES CLARIORES, ET NOTARII.

Ade Georgius C. XI. p. 18. A. n. 11. p. 186.
 Afabir Joannes Franciscus A. n. 92. p. 180.
 Albert Ulricus A. n. 121. p. 180. & 180.
 Albero Vitalis q. Vitalis C. XVI. p. 19. Vi-
 de prima prefationis Notam D. ubi
 Sardo de Albero derivatur illustris
 Familia de Argento.
 Alderico, seu de Alderico Lud. q. Petri S. p. 119.
 Alexia, seu de Alexio Victoria nupta Soardi
 C. XXVII. N. 11. p. 16.
 Americus Martinus A. n. 34. p. 108.
 Antoni de Gonzales C. XIV. p. 17. XIX. p. 17.
 Bernardus A. n. 121. p. 181.
 Joannes Josephus ibidem.
 Anli Familia Forojulienfis C. XXXVIII. N. 16.
 P. 109.
 Arribafca Andreas A. n. 17. p. 112.
 Arigui Ludovicus Poeta celebratissimus C. XXXVIII.
 p. 112.
 Argento Familia Tergetlini C. XXXVIII. p. 109.
 Argentinus de Argento C. XI. p. 19.
 A. n. 11. p. 186. & sequentibus.
 Vitalis quondam Leonardus de Argento
 A. n. 11. p. 186.
 de Aries Rodolphus S. p. 116.
 Attempi Comites sunt Cives Aquilejenses C. XI.
 N. 1. p. 17.
 Avoferpergi Principes & Comites sunt Cives A-
 quilejenses. ibidem.
 Baldus Michael A. n. 11. p. 181.
 Banoffius Nicolaus A. n. 11. p. 180. & 181.
 Bandinus, seu de Bandino Angelus C. XX.
 p. 43.
 Barbo Familia Tergetlina C. XXXVIII. p. 109.
 Bastilli, seu de Bastilio, vel Baxilio sunt origine
 Tergetlini C. XXXVIII. p. 109.
 Hodie etiam inter Cives Aquile-
 jenses numeratur C. XI. N. 1. p. 17.
 Antonius de Bastilio A. n. 18. p. 177.
 Andreas de Bastilio ibidem.
 de Bazarelli Rambertus q. Bazarelli filius C. XX.
 p. 42.
 de Bellano Lazarus A. n. 11. p. 114.
 de Bentivoglio Andalus quondam Michaelis
 C. XX. p. 42.
 de Berthle Galfus A. n. 121. p. 181. Vid. Pivoti.
 Eibanti, Jacobus A. n. 11. p. 181.
 Joannes Dominicus ibidem.
 Elagafek Daniel A. n. 11. p. 181.
 Ezechielus Antonius A. n. 66. p. 181. & 181.
 Ebojar Civitateus Prospici Cognomen unde ?
 C. XVIII. p. 31.
 Conradus quondam Gualli XX. p. 42.
 Bolla Franciscus A. n. 11. p. 111.
 Buxono Cognomen unde derivandum ? C. XIV.
 p. 27. Hujus Familia originem per-
 petram a Romanis derivavit tenens
 C. XXXVIII. p. 109. Eam a Beret-

do de Crescentio probe deduxit Ra-
 piccius Vid. primam Prefationis No-
 tam D. & inferius vocab. Crescent.
 Berculus A. n. 11. p. 186.
 Bononus, a quo familia Cognomen
 Buit A. n. 11. p. 181.
 Nicolaus A. n. 11. p. 181.
 Odoricus ibidem p. 181.
 Petrus C. XI. p. 19. & A. n. 11. p. 181.
 Quagliotus seu Quagliotus A. n. 11. p. 181.
 Relibetti A. n. 11. p. 181.
 Restoni Laurentius S. p. 184.
 Brachforti Nobilis C. XXI. p. 47.
 de Brozic Bandinus C. XX. p. 41.
 Brathius Michael A. n. 11. p. 180. & 181.
 Brametti Carolus A. n. 11. p. 181.
 Franciscus Antonius C. XI. N. 1. p. 18.
 Burignola Michael A. n. 11. p. 181.
 Burio, seu Burli Dominicus A. n. 11. p. 181.
 Dominicus alter A. n. 44. p. 181. & 181.
 Burfarius Antonius, q. Genominian de Mutina
 A. n. 11. p. 181.
 Bufetti Joannes A. n. 181. p. 181.
 Buzacarinus, seu de Buzacarinis Franciscus C. XX.
 p. 42.
 Cagnola Ambrosius A. n. 11. p. 181.
 Calbi Hannibal S. p. 184.
 Joannes Alexius S. p. 184.
 Joannes Franciscus S. p. 181. & 181.
 Campana Jacobus C. XXVII. N. 11. p. 181.
 Caroffia Petrus C. XI. p. 18. A. n. 11. p. 181.
 Calvia Nicolaus, Joannis filius C. XXXVIII.
 N. 16. p. 109.
 Carvaz Mapheus, seu Maphius A. n. 11. p. 180.
 & 181.
 Cefelrat Paulus q. Ulmani A. n. 11. p. 181.
 Ceftri avot, seu de Castro Novo, vulgo de Pace
 Vicarius A. n. 11. p. 181.
 Carogus, seu de Carogho Antonius & Christo-
 phorus fratres A. n. 11. p. 181. & 181.
 Casperus, seu de Casparo Petrus A. n. 11. p. 181.
 Cergna Felix S. p. 184.
 Cives Dominicus A. n. 11. p. 181.
 Cirofuf Johannes C. XVI. p. 49.
 de Cijneris Theresia Christophori de Salamanca
 Uxor, Alphonsi & Nicolai Master
 C. XXII. N. 20. p. 44.
 Civitateus, seu de Civitate Austria Joannes q.
 Egidii C. XX. p. 42. Videretur ad
 Illustrem Gentem de Pottia adscri-
 bendus.
 Codelli Ernestus A. n. 141. p. 197.
 Joannes Baptista A. n. 141. p. 197.
 Manicus ibidem.
 Paulus ibidem.
 Coniate Ambrosius A. n. 11. p. 181.
 Coloredi S. R. L. Principes & Comites sunt Ci-
 ves Aquilejenses C. XI. N. 1. p. 17.
 Cornelli Carolus Ludovicus C. XI. N. 1. p. 18.
 Dominicus A. n. 66. p. 181.
 Cominar Antonius Gorietian & Gradifcani A-
 rari Cufos dignissimus A. n. 11.
 p. 181. & 181. p. 181. & 181. & 181. & 181.
 de Coneghiano Lazarus, q. Antonii A. n. 11. p. 181.
 Conti, seu de Comitibus Anna Julia S. p. 181.
 Conti, seu de Comitibus, aliter Familis, Trui-
 lus superius inter majorum gentium
 Dynastias relatus.
 Cordabant Gregorius A. n. 11. p. 181.
 Corneli Andreas A. n. 11. p. 181.
 Blasius ibidem p. 181.
 Corvini de Cernotis Christophorus Marzoi Epi-
 scopi Tergetlini frater A. n. 11. p. 181.
 Cyprianus

- Cyprianus priorum palatru frater S. p. 141
 Marinus Episcopus Tugarientis primus,
 deinde ad Cathedram Tergetinam
 translatus. Vid. Catalog. Episco-
 porum.
 Nardinus q. Christophori filius A. n. 41,
p. 141
Coronati
 de Cronberg S. R. L. Comes adhuc
 hodie inter Cives Aquilejenses re-
 feruntur C. XI. N. 5, p. 17.
 Anna Vidua Francisci de Cronshall. A.
 n. 107. p. 333.
 Cyprianus junior Joannis Cypriani, seu
 Cypriani senioris filius p. 126, A.
n. 108, p. 129, & seq., A. 107,
p. 333.
 Jacobus Tribunus militum p. 126, A.
n. 61, p. 126.
 Joannes, Cypriani junioris filius A.
n. 106, p. 310.
 Joannes Baptista prioris germanus ibi-
 dem.
 Joannes Cyprianus, seu Cyprianus fe-
 minis, a quo universa Coronatorum
 de Cronberg, Goritiz commemoran-
 tium, Familia promanavit C. XIX.
 p. 31, & p. 126. A. n. 61, p. 126,
A. 106, p. 310.
 Joannes Maria, Joannis Philipp filius.
 A. n. 106, p. 310. Vid. Catal. Ba-
 ronum, & Dynastarum.
 Joannes Philippus, Cypriani senioris fi-
 lius p. 126, A. n. 61, p. 126,
 p. 129, A. 107, p. 312. Vid. Catal.
 Bar. & Dynast.
 Orpheus precedentis fratres p. 126, A.
n. 107, p. 311.
Crescentius, seu de Crescentio Nicolaus q. Ber-
 taldi, a quo Nobilis Bonomorum
 Tergetina Familia promanavit. S.
 p. 139.
Crispelli Familia C. XIV. N. 9, p. 25.
Casana Galearius A. n. 16, p. 103.
Dijconertini Familia Forojulianis C. XXXVIII.
 N. 11, p. 109.
 de Dedis Franciscus q. Pauli C. XX. p. 49.
 de Dominico Antonius A. n. 18, p. 122.
Edler Maximilianus A. n. 151, p. 125.
 Edling, seu Edling Georgius C. XIX. p. 17. A.
n. 51, p. 119.
 de Erasmi Erasmus A. n. 11, p. 125.
 Federici Nobilis Familia C. XIV. N. 2, p. 21,
 XXXVIII. p. 109.
 de Filippovich Georgius A. n. 19, p. 114.
 Filippovich: Bartholomaeus A. n. 113, p. 111.
 Iulius A. n. 113, p. 111.
 Leopoldus A. n. 119, p. 111, & 120.
 p. 112.
 Nicolaus A. n. 113, p. 111.
 Octavianus. ibidem.
 Sylvester. ibidem.
Finsenfer, seu de Fin Barones inter Cives Aqui-
 lejenses adductum numerantur C. XI
 N. 2, p. 17.
Fipularius Paulus Vir Clarissimus C. XXXVIII.
 N. 11, p. 108, & N. 16, p. 109.
Flemi: Joannes Antimus A. n. 82, p. 114.
 Michael. ibidem.
Fontana: Hyacinthus C. XIV. N. 2, p. 21, A.
n. 14, p. 120.
 Jacobus A. n. 19, p. 111.
 de Foppa Petrus A. n. 12, p. 111.
Foranum Civitatis Cives: Joannes C. XII.
 p. 29, A. n. 11, p. 121.
 Leonardus. ibidem.
 Nicolaus. ibidem.
 Simon. ibidem.
 Forzate Alidolus C. XX. p. 43.
Freytles Ferdinandus Vir Clarissimus. A. n. 11.
 p. 109, & Episcopus per decurionem O-
 peris.
 de Gaffella: Dominicus C. XXII. N. 10, p. 11.
 & 15.
 Ferdinandus ibidem p. 12.
 Lucentia ibidem p. 11.
 Modesta ibidem p. 14.
 Geto: Angelinus A. n. 12, p. 114.
 Stephanus ibidem.
 Gellus, seu Gualterus Gualterus filius q. Ser Or-
 landi de Talego A. n. 14, p. 120.
 Gineke Ventura A. n. 66, p. 123.
 Glemorath, seu de Glemora Henricus C. XI. p. 16.
 Gueth Gracilus A. n. 13, p. 114.
 de Goppo: Antonius A. n. 21, p. 101.
 Swaricus C. XVI. p. 15.
 Gorzer Franciscus Antonius Cives, & Vico-Ca-
 pitaneus Aquilejensis. XI. N. p. 16.
 Grabiti: Georgius A. n. 43, p. 117, & 21.
 p. 117, & 21, p. 118.
 Lucas prioris fratres. ibidem.
 Grizelth Bartholomaeus A. n. 14, p. 126.
 Grizanus Nicolaus A. n. 11, p. 109, & 161.
 Guarnarius, seu de Guarnarini Marcus q. Ni-
 colai C. XX. p. 41.
 Guireb Ottobius de Glemora C. XI. p. 17.
 Guterus a Weinek Celebris Historicus Amiga-
 tius, seu Miles a Nobilitate plu-
 rimum commendat C. XIV. N. 2.
 p. 21.
 Guimannus Joannes A. n. 14, p. 116, & 12.
 p. 114.
 Haliacha Aloyisius A. n. 19, p. 113.
 Harack S. R. L. Comes Franciscus Xaverius
 Cives Aquilejensis Albo in-
 scriptus C. XI. N. 1, p. 12, & 13.
 A. n. 112, p. 403.
 Hauling Bartholomaeus A. n. 102, p. 114.
 de Herwenus Valerius A. n. 21, p. 101.
 de Jernis Bernardinus A. n. 14, p. 126.
Juliani Tergetini Cives C. IV. p. 74, & 1.
 Antonius fuit nobilitatus a Ferdinando
 I. Caesare C. XII. p. 10.
 Antonius alter q. Germaucii filius C. II.
 p. 34, C. XXXVII. p. 101.
 Bartholomaeus C. XII. p. 11.
 Germanicus C. II. p. 11, XXXVII. p. 101,
 & S. p. 164.
 Hector C. XII. p. 11.
 Joannes Jacobus C. XII. p. 10.
 Julianus Lombardus, a quo Julianorum
 Tergetinentium Cognomen deriva-
 vit Kayscius C. XVI. p. 129, & 10.
 Odoricus C. XII. p. 11.
 Ottobonus, Juliani Lombardi filius
 C. XVI. p. 29.
 Petrus C. XII. p. 11.
 Petrus alter S. p. 164.
Jurcho Petrus ibidem.
 de Leo Barones origine Tergetini. C. XXXVIII.
 p. 120.
 Andreas A. n. 16, p. 112.
 Anthonius S. p. 110, A. n. 31, p. 101.
 Gregorius A. n. 11, p. 114.
 Jeremias C. XI. p. 11, A. n. 11, p. 116.
 Roba C. XI. p. 11, A. n. 11, p. 117.
 A. n. 11, p. 117.
Lirani Joannes Josephus Vir Clarissimus C. XIX.
 p. 12, XX. N. 11, p. 11, & 11.
 A. n. 110, p. 101.
Locatelli: Antonius A. n. 66, p. 123.
 Joannes A. n. 106, p. 123.
 Joannes alter A. n. 112, p. 145.
 Nuncius a Josephus

- Josephus A. n. 104. p. 120.
 Marcus Antonius A. n. 111. p. 125.
Lattirri Barones sunt Givres Aquilejenses C. XI. N. q. p. 12.
Levijoni: Franciscus J. V. D. & Fiscalis Goritiae A. n. 116. p. 102.
 Josephus A. n. 41. p. 122., n. 116. p. 102. & fupius per decursum Operis.
de Luca Bandinus A. n. 26. p. 117.
Malacris, seu *Mallacris*: Bartholomaeus A. n. 19.
 p. 113.
 Joannes Petrus A. n. 14. p. 120.
de Ma'ria Damianus A. n. 19. p. 111.
Meuncker Hieronymus A. n. 107. p. 114.
Merach, seu *Mrach* Josephus C. XXII. N. so. p. 17.
Meraviglia Bartholomaeus A. n. 12. p. 111.
Merchaditas Joannes Daniel S. p. 116.
Moresi Barones Tergellini C. XXXVIII. p. 109.
 Franciscus Maronius S. p. 164.
 Luciana nata Sordi C. XXVII. N. 25. p. 11.
 Marianne Franciscus A. n. 14. p. 120.
 Marzarius Martinus A. n. 26. p. 101.
de Mazza Henricus C. XXII. N. so. p. 14.
 Medici Joannes A. n. 24. p. 101.
Meibhorst Nobilium Familia C. XIV. N. 9. p. 16.
Melharant: Joannes A. n. 15. p. 115. & 116.
 Marcus Dominicus ibidem.
 Melius, seu de Meis Nicolaus C. XI. p. 16.
Menafis Petrus A. n. 39. p. 111.
Meratillas, seu de Meratellis Federicus A. n. 26. p. 117.
Minutini Eleonora, Nicolai de Salamanca Uxor C. XXII. N. so. p. 11. & 14.
 Steche Bernardus, seu Bernardus A. n. 26. p. 114.
Monsi Joannes Baptista C. XI. N. 1. p. 12.
Monticuli Petrus A. n. 27. p. 107. & 108. N. 26. p. 100.
Moralli Florentini: Antonius A. n. 39. p. 111.
 Franciscus ibidem.
 Joannes ibidem.
 Petrus ibidem.
Moralli Goritenses: Carolus Andreas A. n. 112.
 p. 107.
 Franciscus ibidem.
 Jacobus ibidem.
 Josephus ibidem.
Moser Anoffius A. n. 31. p. 122.
 Machos, seu de Muchow Bernardus S. p. 116.
Nebhani S. R. I. Comes, Goritiae habitans, probabiliter descendit a Civibus Tergellinis de Argento. Vid. primae Praefationis Notam D.
de Nicola Hieronymus A. n. 26. p. 104.
Oleleris Nobilis Familia Forojuliensis C. XXXVIII. N. 11. p. 109.
Patenis, seu de Pace Comes sunt Givres Aquilejenses C. XI. N. 2. p. 13.
 Justus Pacis seu de Pace C. XI. p. 13.
 A. n. 11. p. 117.
 Victorius de Castro novo, vulgo de Pace compellatus. A. n. 23. p. 101.
Paduinus Justus A. n. 27. p. 101.
Papillurus Michael A. n. 105. p. 129.
de Parentis: Dominicus q. Laurencius q. Barthi A. n. 17. p. 121.
 Petrarca de Parenio: Franciscus Petrarca celeberrimi Poetae Pater C. XXVIII. p. 12.
Particella Nobilis Familia C. XIV. N. 2. p. 16.
Peregrini seu de Pellegrinis, vulgo Pellegrini: Matheus q. Anonil A. n. 27. p. 101.
 Peregrinus prioris frater ibidem.
 Sardi A. n. 27. p. 111. & 116.
Petrezzi Comes origine Tergellini C. XXXVIII. p. 110. ab Irenaeo petperam deducit
 a Papiriis Romanis.
 Adelmus. A. n. 15. p. 101., n. 182. p. 116.
 Benvenutus. A. n. 122. p. 117.
 Bernardus ibidem p. 115.
 Bernardus alter ibidem p. 117.
 Christophorus. A. n. 182. p. 117.
 Hieremias. ibidem.
 Joannes. ibidem.
Petrarcha Franciscus Poeta insignis C. XXVIII. p. 11.
Pezzan Familia Episcopi C. XIV. N. 2. p. 27.
 N. Pezzan Tribanus ibidem p. 126.
Planiga Familia Forojuliensis C. XXXVIII. N. 31. p. 109.
Picardi Cognomen est Familiae Tergellinae, a quodam Praedecessore Picardo probabiliter sic appellata C. XIV. p. 117.
Piche Nicolaus A. n. 12. p. 104.
Piera Familia Forojuliensis. C. XXXVIII. N. 11. p. 109.
Pipino Familia pariter Forojuliensis. ibidem.
Pipa Ambrosius A. n. 15. p. 122.
Pisaria Dynos A. n. 16. p. 117.
Pissani Barones sunt etiam Givres Aquilejenses C. XI. N. 1. p. 17.
Pisetti de Berbis Caspar & Bartholomaeus fratres A. n. 12. p. 116.
Perrus Candidus A. n. 39. p. 111.
Porta, seu de la Porta Baptista. ibidem.
Portis seu de Porta Nobilissimi Givres Civitatenfes. Albergo C. XI. p. 16.
 Catharina nupta Sordi C. XXVII. N. 25. p. 11.
 Erimberrus Alberonis frater C. XI. p. 16.
 Joannes. ibidem.
 Joannes de Civitate Austriae q. Egidii filius C. XX. p. 43.
 Nicolaus quondam Rudolphi ibidem.
 Philippus C. XI. p. 17.
 Reginhardus, Alberonis frater C. XI. p. 16.
 Ruoberus pariter ejusdem germanus ibidem.
 Wolframus priorum ibidem frater ibidem.
 Woltricus, Joannis de Portis frater, ibidem.
Pofarelli Matthias, & Horatius fratres A. n. 111. p. 100.
de Pezz Pontitius A. n. 30. p. 114.
Quadrius Franciscus Xaverius V. Clariss. C. XIV. N. 2. p. 17.
Rabattenses Comes sunt Givres Aquilejenses. C. XI. N. 2. p. 12.
Rentufus Febus S. p. 118.
Rapicci, seu Ravizza: Andreas A. n. 16. p. 117.
 Andreas alter fuit Episcopus Tergellinus Vid. Catal. Episcoporum.
 Henricus fuit Episc. Tergell. S. p. 111.
 Henricus alter A. n. 12. p. 116.
 Theopompus Givis Tergellinus S. p. 111.
de Ravenna Joannes q. Consolini C. XX. p. 42.
de Rengna Brixia S. p. 116.
de Rivola: Artricus S. p. 119.
 Lazarus ibidem.
de Robler Alphonsus, Piramedes de Salamanca pater C. XXII. N. so. p. 11. & 16.
Rogierovich Joannes Jacobus A. n. 182. p. 116.
Romani: Artricus A. n. 182. p. 116.
 Franciscus. ibidem.
 Joannes Baptista, Arsenii frater. ibidem.
 Livius, Francisci frater. ibidem.
Rosenberger A. n. 62. p. 176.
Rosenbaltus Cl. Antonius Celsus Consiliarius, & Austriae Aulic intimus Archivarius

- varius C. III. p. 122 & XXXVII. p. 106.
- Resti*: Antonius A. n. 20. p. 216.
- Daniel ibidem
- Franciscus ibidem
- Joannes ibidem omnes fratres.
- Rubel*, & de Rubels: Andreus Rubelus S. p. 119.
- Giraldus Rubelus C. XI. p. 122, A. n. 12.
- p. 122.
- Joannes de Rubels C. XIV. N. 2. p. 212.
- A. n. 21. p. 122.
- Ruff* Guillelmus A. n. 40. p. 240.
- Rujba* Georgius A. n. 20. p. 211.
- Sachella* Franciscus A. n. 20. p. 211.
- Salamanca*, seu de Salamanca Sunt Cives Aquilejenses C. XI. N. 1. p. 12.
- Alphonfus C. XXII. N. 20. p. 12.
- Christophorus prioris pater ibidem.
- Eustachius ibidem.
- Nicolaus Christophori filius ibidem.
- Petrus ibidem.
- Sigismundus ibidem
- Sigismundus Erasmus ibidem
- Theresa de Cinesco Christophori Uxor ibidem.
- Savognani*: Franciscus A. n. 117. p. 222.
- Fridericus prioris frater ibidem.
- Joannes Baptista ibidem.
- de Sembar Jacobus A. n. 71. p. 217.
- Seyr Joannes A. n. 40. p. 240.
- Soardi* Nobilissimi Dynastae Goritenses sunt Cives Aquilejenses C. XI. N. 2. p. 12.
- Soldanius, seu de Soldan Bernardus Valerius C. XXII. N. 20. p. 12.
- Soldanieri Franciscus ibidem p. 12.
- Spezgerius Josephus A. n. 16. p. 226, & sapies per decursum operis.
- Stain Burckardus A. n. 18. p. 108.
- Stephani Nicolaus, Thomasius, Petrus, Trojanus, & Stephanus fratres A. n. 14.
- p. 12.
- Stork Andreus S. R. I. Eques. A. n. 20. p. 212.
- Storckheimi Franciscus Bernardus A. n. 22. p. 212.
- Strajaldi*, seu Comes de Strafoldo sunt Cives Aquilejenses C. XI. N. 2. p. 12.
- Stappa Antiochus A. n. 20. p. 212.
- Suid Joannes A. n. 24. p. 204.
- Taritus Honorius A. n. 24. p. 204.
- de *Terzeto* Bernardus S. p. 116.
- Termans*, seu de Termentis Sebastianus A. n. 24. p. 204.
- Terzil*, seu de Terzil Barones sunt Cives Aquilejenses C. XI. N. 1. p. 12.
- Terzago* Augustinus A. n. 20. p. 212.
- de Theobaldus Theobaldus A. n. 22. p. 212.
- Tonelli Nobilis Familia C. XIV. N. 2. p. 12.
- de *Topila*: Almerius q. Beraldis S. p. 119.
- Bernardus ibidem.
- Tornado* Familia Foroquientis C. XXXVIII. N. 12. p. 202.
- Turiani* Comes sunt Cives Aquilejenses C. XI. N. 1. p. 12.
- Ueba* Leo A. n. 20. p. 212.
- Vale* Jacobus A. n. 20. p. 212.
- Vale* seu de Valesius Nicolaus A. n. 20. p. 212.
- Vardadadi* Familia Foroquientis C. XXXVIII. N. 12. p. 202.
- Venerius* Franciscus A. n. 12. p. 260, & 262.
- Venerius* Jacobus ibidem.
- Vicentini* Franciscus, & Joannes Baptista fratres C. XIX. p. 12.
- Villani* Andreus q. Joannis A. n. 22. p. 126.
- Vittali* Felix S. p. 124.
- De *Valsava* Bartholomaeus q. Joannis A. n. 20. p. 212, & 212.
- Wassermann* Dynastae Goritenses Civibus Aquilejensibus suos adscripti C. XI. N. 2. p. 12.
- Wesserauch* Annauxpta Sord C. XXVII. N. 25. p. 212.
- Widensteini*, seu yldensteinis: Egolius A. n. 22. p. 212.
- Hentius fuit Episcopus Teschensis, & inde translatus ad Cathedram Petenensem S. p. 142.
- Joannes S. p. 142.
- Popilius precedentis pater ibidem.
- Zengraf* Carolus A. n. 102. p. 102.
- Zigeti* Lazarus A. n. 20. p. 212.
- de *Zovencenibus* Rameus A. n. 26. p. 212.
- Zappini*: Antonius A. n. 12. p. 212.
- Augustinus A. n. 22. p. 212.
- Joannes Baptista precedentis filius ibidem.
- Joannes Baptista Antonii frater A. n. 126.
- p. 127.
- Joannes Meria Augustini filius A. n. 93.
- p. 122.
- Philippus Antonii frater A. n. 126. p. 122.

FINIS TOMI PRIMII.

CATALOGO

De' PRELATI, PRINCIPI, CONTI, BARONI;

(la maggior parte Parenti, ed Amici dell' Illustre, e Nobile Autore)

ed altri Signori, che si sono associati alla presente Stampa.

- de **A**ndrioli il Sig. Alessandro.
Appalterer il Sig. Francesco Lib. Barone.
Arnoldstein Montig. Emiliano Abbate Mitt., ed Arcidia. nella Carintia.
Attems il Sig. Conte Ferdinando Giuseppe delle LL. II. RR. ed Apoll. MM. Cameriere della Chiave d'oro, Attual Intimo Consigliere di Stato, e primo Consigliere Capitaniale in Justitiabilibus nelle Principate Contee di Gorizia, e Gradisca &c. &c.
Attems il Sig. Conte Giuseppe delle LL. II. RR. ed Apoll. MM. Cameriere della Chiave d'oro, e Consigliere Regimentale dell'Austria Intero.
Attems il Sig. Conte Lodovico, Cameriere della Chiave d'oro, e Generale delle LL. II. RR. ed Apoll. MM. &c. &c.
Attems il Sig. Conte Lodovico Deputato emerito nelle Contee di Gorizia, e Gradisca, e Cameriere della Chiave d'oro.
Attems il Sig. Conte Alessandro.
Barbo il Sig. Jodoco Weichardo, Attual Intimo Consigliere di Stato, e Cameriere della Chiave d'oro delle LL. II. RR. ed Apoll. MM. &c. &c.
Baronio in Rosenthal Montig. Carlo Primicerio, e Canonico della Metropolitana di Gorizia.
Bastigj in Rotensfeld il Sig. Gian-Antonio.
Bastigj de Tauffersbach il Sig. Ignazio.
Blazsek il Sig. Francesco Amministratore in Mayibek.
Brigido il Sig. Giuseppe Lib. Barone, delle LL. II. RR. ed Ap. MM. Cameriere della Chiave d'oro, e primo Consigliere Capitaniale in Lubiana.
Colenz il Sig. Conte Carlo Gian-Filippo delle LL. II. RR. ed Ap. MM. Cameriere della Chiave d'oro, Attual Intimo Consigliere di Stato, Cavaliere del Toson d'oro, e Membro Plenipotenziario nelle Fiandre &c. &c.
Colenz il Sig. Conte Guidobaldo delle LL. II. RR. ed Ap. MM. Cameriere della Chiave d'oro, fratello del precedente, per 2. Esemplari.
Codelli il Sig. Antonio Libero Barone di Fannensfeld.
Codelli il Sig. Gian-Francesco Lib. Bar. di Fannensfeld, fratello del precedente.
Colloredo il Sig. Conte Carlo Cavaliere dell'Ordine Teutonico, Gran Commendatore del Ballaggio d'Austria, delle LL. II. RR. ed Apoll. MM. Cameriere della Chiave d'oro, attual intimo Consigliere di Stato, Tenente Generale, e Colonnello d'un Reggimento d'Infanteria &c. &c.
Conti il Cavalier Troilo &c.
Coronini il Sig. Francesco Carlo Conte di Cronberg, Capitanio dell'inclito Reggimento di Lorena.
Coronini il Sig. Gian-Carlo Conte di Cronberg delle LL. II. RR. ed Ap. MM. Cameriere della Chiave d'oro.
Coronini il Sig. Giacomo Antonio Conte di Cronberg, Capitanio Ereditario di Tolmino, delle LL. II. RR. ed Ap. MM. Cameriere della Chiave d'oro.
Coronini il Sig. Conte Giuseppe Libero Barone d'Elberg, Deputato Provinciale delle Principate Contee di Gorizia, e Gradisca.
Coronini il Sig. Leonardo Conte di Cronberg-Quilcha, Capitanio dell'inclito Reggimento Pullau, Fratello dell'Autore.
Cristiani de Ralt il Barone Giovanni Nepomuceno Gran Croce dell'Ordine di S. Roberto, delle LL. II. RR. ed Apoll. MM. Colonnello dell'inclito Reggimento Caramelli.
Dör il Sig. Mattia.
Dole il Sig. Don Pietro.
Edling il Sig. Conte Filippo delle LL. II. RR. ed Ap. MM. Cameriere della Chiave d'oro, Colonnello d'Infanteria dell'inclito Reggimento Durlach, e Cameriere attuale di S. A. R. Ferdinando Arciduca d'Austria.
Edling il Sig. Gian-Battista Libero Barone.
Edling Montig. Rudolfo Decano del Capitolo, e Vescovo Suffraganeo dell'Arcivescovato di Gorizia.
Erberg il Sig. Wolfgang Libero Barone.
Ertel il Sig. Giorgio Capitanio dell'inclito Reggimento Pahi.

Frans.

- il Sig. Conte Gian-Battista.
 Sig. Pietro.
 il Sig. Sigismondo delle LL. II. R.R. ed Ap. MM. Cameriere della Chiave d'oro &c. &c.
 in il Signor Sigismondo.
 onfig. Carlo Michele del S. R. I. Principe, ed Arcivescovo &c. delle LL. II. R.R. ed Ap. MM. Attual Intimo Consigliere di Stato &c. &c. il Sig. Don Gasparo Antonio Lirero Barone.
 Monfig. Magno Klein Abbate Mitr. per 2. Esemplari.
 Cavalier Livio.
 ia il Cavalier Gian-Battista.
 Monfig. Canonico Gian-Domenico.
 il Sig. Sigefredo Lib. Barone.
 rrach il Sig. Conte Francesco Saverio delle LL. II. R.R. ed Ap. MM. Cameriere della Chiave d'oro, Cavaliere dell'Ordine Terefiano, e Colonnello Comandante dell'incitato Reggimento Puchla.
 Held, o Ga Helli il Sig. Conte Prospero.
 Hochenwart il Sig. Conte Giorgio Giacomo.
 Kazmann il Sig. Don Cristiano Giuseppe Cefareo Picvano, Decano, e Superiore delle Missioni Apostoliche di S. Stefano nella Carinzia.
 Kerens il Molto Rev. P. Rettore del Collegio Terefiano, per la Biblioteca Garelhana.
 Lambert il Sig. Conte Francesco Adamo delle LL. II. R.R. ed Ap. MM. Cameriere della Chiave d'oro, ed Attual Intimo Consigliere di Stato &c. &c.
 Lambert il Sig. Conte Leopoldo delle LL. II. R.R. ed Ap. MM. Cameriere della Chiave d'oro, Attual Intimo Consigliere di Stato, e Commissario sopra le Strade del Cragno &c. &c.
 Landtrafz Monfig. Leopoldo Abbate Mitr. nel Cragno.
 Lantieri il Sig. Conte Federico delle LL. II. R.R. ed Ap. MM. Cameriere della Chiave d'oro, e Consigliere Capitaniale io Justialibus nelle Contee di Gorizia, e Gradisca.
 Lantieri il Sig. Conte Ferdinando Carlo delle LL. II. R.R. ed Ap. MM. Cameriere della Chiave d'oro &c. &c.
 Lantieri il Sig. Conte Gian-Gasparo delle LL. II. R.R. ed Ap. MM. Cameriere della Chiave d'oro, Attual Intimo Consigliere di Stato, e Vice Statthalter (o fia Governatore) dell'Imperiale Città di Vienna.
 Legimeritz Monfig. Vescovo Emanuele Ernesto Conte di Waldstein, delle LL. II. R.R. ed Ap. MM. Attual Intimo Consigliere di Stato &c. &c.
 Locatelli il Sig. Vicenzo Ernesto Consigliere Capitaniale nelle Principate Contee di Gorizia, e Gradisca.
 Majani il Sig. Conte Francesco Maria.
 Marienprand il Sig. Antonio Giuseppe Maria Bernardo.
 Mazzalors il Sig. Don Carlo Cefareo Picvano di Chiopris.
 Mals il Sig. Conte Giacomo.
 del Meltri il Sig. Barone Antonio.
 del Marhi il Sig. Barone Giuseppe Francesco.
 Mischewitz il Sig. Giuseppe detto il Boemmo Maestro di Cappella.
 Modelli il Sig. Valentino Dott. d'ambe le Leggi.
 Molina il Sig. Melchiorre Consigliere Capitaniale in Politia & Justialibus nelle Contee di Gorizia, e Gradisca.
 Montefanni il Sig. Dott. Bibliotecario dell'Istituta in Bologna.
 Morelli de Schenfeld il Sig. Carlo Deputato Provinciale, e Consigliere Commerciale nelle Contee di Gorizia, e Gradisca.
 Moroni il Sig. Don Francesco.
 Masnig il Sig. Antonio Proto-Medico di Gorizia.
 Nadafsky il Sig. Conte Francesco delle LL. II. R.R. ed Ap. MM. Cameriere della Chiave d'oro, Attual Intimo Consigliere di Stato, Gran Croce dell'Ordine Terefiano, Maresciallo di Campo, General Comandante del Bannato di Varadino, e Vice Re della Schiavonia, Dalmazia, e Croazia &c. &c. per 8. Esemplari.
 Nollman il Sig. Conte Antonio delle LL. II. R.R. ed Ap. MM. Colonnello, Zio Materno dell'Autore.
 Pace il Sig. Conte Carlo Maria delle LL. II. R.R. ed Ap. MM. Cameriere della Chiave d'oro, e Commendatore dell'Ordine di S. Stefano Papa e Martire.
 Perrelli il Sig. Gioachino Cef. Reg. Prefidente della prima Istanza Cambiale, e Mercantile in Gorizia.
 Perrelli S. E. Nicolò Cardinale Discono di Santa Chiesa tit. S. Georgii ad velum &c. &c.
 Pillau Monfig. Preposito, ed Abbate Mitr. nella Silris Leopoldo della Famiglia de' Conti Breuner.
 Pellini Monfig. Pietro Antonio Preposito, e Canonico della Metropolitana di Gorizia.
 Fortis Monfig. Conte Niccolò Canonico di Cividale.
 Perzia, e Brugnara il Sig. Conte Alfonso delle LL. II. R.R. ed Ap. MM. Cameriere della Chiave d'oro, e Consigliere Capitaniale in Politia nelle

- nelle Contee di Gorizia, e Gradisca.
- Peraia* il Sig. Conte Giorgio.
- Previdali* il Sig. Antonio Dottore d'ambe le Leggi, e Cesareo Fiscale in Gorizia, e Gradisca.
- Prej* il Sig. Don Matteo Mansionario della Metropolitana di Gorizia.
- Purgstall* il Sig. Conte Wenceslao delle LL. II. RR. ed Apoll. MM. Cameriere della Chiave d'oro, e Preside della Commissione d'Agricoltura nella Stiria &c.
- Puppi* Monfig. Conte Girolamo Canonico, e Decano di Cividale.
- Ramb* il Sig. Niccolò Lib. Barone.
- Rabatta* il Sig. Conte Michele.
- Rabencig* il Sig. Gian-Paolo Libero Barone di Merna.
- Rieber* il Molto Rev. P. Maria della Comp. di Gesù Bibliotecario della Casa Professa in Vienna.
- Rincher* il Sig. Don Gian-Francesco Pierano di S. Erasmo in Aynsd nel Crugno.
- Roman* il Molto Rev. P. Giorgio della Comp. di Gesù Bibliotecario del Collegio Accademico in Vienna.
- Rona* Monfig. Mariano Purich Abbate Mit. nella Stiria &c. &c.
- Salamma* il Sig. Sigifmondo Consigliere Capitanale in Iustitibus nelle Contee di Gorizia, e Gradisca per 4. Esemplari.
- Sauer* il Sig. Conte Vincenzo delle LL. II. RR. ed Ap. MM. Cameriere della Chiave d'oro &c.
- Schick* il Sig. Conte Leopoldo tit. &c. &c.
- Schreiber* Monfig. Pietro Canonico Regolare, e Bibliotecario in Ducumburgo.
- Secovicia* Monfig. Principe e Vescovo, Canonico Capitolare di Salisburgo, e Breffanone, della Famiglia de' Conti di Spaur.
- Semler* il Sig. Barone Andrea, Cavaliere dell'Ordine del S. Sepolcro.
- Sordi* il Cavaliere Carlo Lydeghere Capitanale in & provincialibus nella Gorizia, e Gradisca.
- Strafolds* il Sig. Conte Carlo A. LL. II. RR. ed Ap. riere della Chiave d'oro della Commissione di Gorizia.
- Strafolds* il Sig. Conte Filippo Consigliere Capitanale bus nelle Contee di Gradisca.
- Strafolds*. *Grafenberg* il Sig. Con. delle LL. II. RR. ed A. Cameriere della Chiave d'oro.
- Schrammer* il Sig. Gian-Giorgio, So. Accademie d'Olmütz, e Re ed Agente di Corte in Vienna.
- Tacco* il Sig. Barone Francesco, Consigliere Commerciale in Gorizia.
- Terzi* il Sig. Barone Ottavio, primo Consigliere Capitanale in Politicis nelle Contee di Gorizia, e Gradisca.
- della *Torre* Monfig. Conte Francesco Udarico Canonico, ed Ufficiale del Capitolo di Passavia in Vienna.
- Torres* il Sig. Visconte Emanuele, delle LL. II. RR. ed Ap. MM. Cameriere della Chiave d'oro, e Consigliere Capitanale in Iustitibus nelle Contee di Gorizia, e Gradisca.
- Transtmüller* il Sig. Conte Carlo, delle LL. II. RR. ed Ap. MM. Cameriere della Chiave d'oro &c. &c.
- de Valerj* il Sig. Valerio per 127. Esemplari.
- Vicentini* il Nobile Sig. Francesco per 12. Esemplari.
- Vüllstein* il Sig. Camillo.
- Vogberg* il Sig. Barone Sigefrido, Supremo Intendente delle Poste in Gorizia.
- Zanobi* il Molto Rev. P. Giuseppe della Compagnia di Gesù, Bibliotecario del Collegio di S. Anna in Vienna.
- Zois* il Sig. Sigifmondo Libero Barone d'Edlheim.

Que' che volessero associarsi potranno dirigersi al mio Negozio al Traghetto di S. Barnaba, ed anche dal Sig. Valerio de' Valerj in Cividale, fattudoci noti i loro titoli, che si porranno nel Catalogo che di nuovo si stamparà nel Tomo Secondo.

107

11

h h

139
m
11

139

or

22

12-1

